Mannen som søkte ensomheten

Den siste av hans barn død, 95 år gammel

Skjebnen tumler med oss, den veiver oss rundt og slenger oss av, her eller der, til godt eller ondt, den er nå og da god, så igjen hard og unådig. Som nå med Elle Eriksen. Hennes far, Erik Israelsen, hadde en liten gårdlapp i en skogsgrend i Ranen. Han slet tungt med den, men det ville ikke bli til noe, og familien øket, det var den eneste frodighet i Eriks heim der inne på skauen. Så fikk han høre at en småbonde fra en annen skogsgrend i Rana hadde tatt alt sitt pikk-pakk og vandret nordover til Sulithjelma. Det var Anders Larsen og det var han som ble den første fastboende bumann i Sulithjelma. Dette ga Erik Israelsen noe å grunne på. Men han spekulerte ikke så lenge. Han og kona, ho Dorthea, drøftet saken og midtsommers engang i 1860-årene sto hele familien flytteferdig. Alt de kunne bære med seg hadde de i sekker på ryggen, tunge bører for dem alle, ned til den minste på bare 6—7 år. Ella var bare 10 år den gangen, men jeg minnes det så vel, sier hun. Vi gråt alle sammen av oss unger, og ho mor også, da han far spikret igjen døra til den vennlige lille stua vår der heime, og sa: «Jaja, i Guds navn, så begynner vi nå å gå». Det var en lang vei de hadde foran seg, men hvar lang, se det visste ingen.

Elle Eriksdatter, fotografert på sin 95-årsdag.

De skulle bare et steds hen — nordover. I 6—7 dager og døgn gikk de, opp Dunderlandsdalen, over det brede Saltfjellet, ned Saltdalen, og så i båt ut til Finneidet. Den samme veien som Anders Larsen noen år tidligere hadde gått. Men her skiltes disse to utflytteres veier. Erik dro videre over Fauske ut til Sørfoldafjorden. Det ble fjorten dager, det ble tre uker, det lakket så smått med sommeren. Han rodde inn den lange Leirfjorden, forhørte seg hos folkene ved fjordbotnen, om her var et godt sted å finne til busetting. De ordet noe om et vatn som het Kobbvatnet her innenfor, langt inne mellem fjellene, et øde sted, men der er så pent om sommeren, sa de. Erik og Dorthea bestemte seg. De vandret videre, langs en fossende elv, og der lå vatnet, det var vrient å komme fram mange steder, men Erik hadde fått øye på en li ved østre botnen av vannet, dit ville han. Lien hadde ikke noe navn, ikke blant bumenn iallfall. Han kalte den Gjertindlia, og her bygde han seg gammer både for folk og vordende fé. Og Gjertindlia var virkelig slikt et pent sted, sier Ella. Vi kom snart til å trives der. Vi arbeidet og dyrket, bar og sleit og sparte oss ikke, og da to-tre år var gått hadde vi alt en pen liten buskap, kyr, geiter, sauer. Det var så mye gress å høste i alle liene rundt omkring. Men ensomt var det jo, aldri et fremmed menneske å se, uten en og annen lappen som strøk forbi og kunne stanse ved vår dør og si voi-voi, og så for han videre i sin kofte og sine komager innover fjellet, gudene må vite hvorhen. — Det var milevis til nærmeste handelsmann, og det var et slit. — Men nei, det ville ikke bli til skikkelig her i Gjertindlia heller,

Og så flyttet familien til Lofoten.

En merkelig mann måtte han være den Erik Israelsen, han søkte bestandig ensomheten. Her i Lofoten fant han snart veien helt ut til det ytterste land mot nordvest, noen små holmer, kallet Æsholmene. De ligger en halv mil omtrent ute i åpne havet, og det var bare fugl der ute, men også mye grønt og saftig gress. Hit flyttet så Erik med sin familie. Nå ble han også fisker, mest fisker, og han hadde fått to nesten voksne sønner. Det gikk bedre her på holmene. En ku og noen sauer, utgangere, skaffet melk og kjøtt og ull, og fisken i havet var så å si for hånden til enhver tid.

Ella var da blitt 18 år gammel. Men så gikk det galt, skjebnen snudde vrangsiden til igjen. Tre dager før jul i året 1874 skulle Erik og hans to sønner seile innover til handelsmannen i Steinfjorden for å gjøre en liten julehandel. På tilbakeveien kullseilte de og alle omkom. Der satt enken Dorthea med sine fem gjenlevende barn på de øde holmene i havet, i adventsmørke, i fattigdom og uten utvei til noen hjelp. Det ble en svart og sorgfull jul. De fikk gitt signal til folk på land, gode bluss, og så ble de hentet en godværsdag.

Ikke lenge etter kom Ella til Bodø, og her tjente hun i mange år hos en sakfører først og siden hos en banksjef, tjente sine herskaper med troskap. Hun kom også nokså viden om i verden, sammen med sine herskaper og lærte meget. Dyktig var hun også, men kanskje noe streng. Hun hadde da også gått i en streng livets skole.

Så døde hennes siste herskap. Hun fikk plass hos en familie som kort tid etter flyttet sørover. Men nei, hun ville være i sitt kjære Nordland.

Hun hadde alltid vært så glad i dyr, det lærte hun, først i Ranen og siden i Gjertindlia, dyrene ble hennes beste venner i de mange og lange ensomhetens år. Og nå begynte hun med en liten sauefarm, så å si midt inne i Bodø by. Ella og sauene hennes levde så lykkelig sammen, og det var stor sorg når noen av dem måtte slaktes, da gråt Ella sine modige tårer. Men så kunne denne bysauedrifta ikke fortsette lenger, den stred vel mot byens sunnhetsvedtekter. Atter kastet skjebnen ball med gamle Ella — ja for nå var hun blitt dyktig gammel, snart åtti år.

Men hun ble ikke arbeidsløs. Ella kunne ikke fordra lediggang. Var hun vant til den? Aldeles ikke. Hun bar sin tunge bør som 10 års jente de mange milene fra Rana-grenda til Gjertindlia, hun rodde mer enn en gang over det bølgende og brytende havet mellom Æsholmene og Vestvågøya i Lofoten. Hun kunne alt, og kunne stå ut med alt.

Så kom krigen 1940 — Ella var da over 84 år gammel — og så kom bybrannen i Bodø etter tyskernes vettløse bombing den 27. mai. En fryktelig dag, sier Ella og rister på sitt grå hode. Alle sprang, alle rømte ut av byen, jeg også, forteller hun men jeg sprang vel just ikke, det vant jeg ikke. Her mistet hun alt sitt, sto snau. Men ikke fortapt. Hun kom seg på en «navnkundig» måte over til en søster i Lofoten, og her ble hun til alle hennes der var døde eller borte på annet vis, så måtte hun reise til gamlehjemmet i Bodø, det var sommeren 1947, og her døde hun 28. juni sistleden, nesten 95 1/2 år gammel.

Hennes siste kjære dyr var katta «Lava». Hun kunne ikke få den med til gamlehjemmet, men hun sørget for at den fikk de beste kår å leve under, og ikke lenge før hun døde forhørte hun seg om hvordan ho «Lava» hadde det, om ho vann på mat, o mho fikk melk å drikke, og hun sendte bud om at «Lava» ikke måtte være ute i kalde netter.

Jeg sitter ved hennes seng. Hun prater om den pene stua i barndommen i Rana, og den herlige Gjertindlia. Alt det vil jeg minnes til min siste stund, sier hun. Jeg har siden to ganger, nå på mine gamle dager, vært på besøk i Gjertindlia, og det var like pent der, det var som jeg var kommet Gud og himmelen så nær. Men der bodde ingen mennesker. Nei, Gjertindlia har ligget øde igjen siden Erik Israelsen flyttet derfra for snart åtti år siden.

Skjebnen tumler med oss, ja den gjør så. Anders Larsen kom til Sulithjelma og ble en velholden, ja en rik mann. Han kom jo midt opp i den store malmrikdommen. Erik Israelsen gikk også mot lykken og velsignelsen, trodde han. Han fant den ikke, men han fant sin død en mørk adventsdag i det store brølende hav, det fant han, skogsmannen fra Rana.

Og Ella var den siste av denne vandrende familie. —Br.

En nordlending utenfor mengden.

Mannen som kikket i Olavsbrønnen og blev frisk.

For »Nordlandsposten« av Juff.

Peter S. Lian.

Billedet over disse linjer viser en iallfall hvad lokalpatriotisme angår, uforfalsket grei og gjev nordlending — Peter S. Lian fra Hadsel i Vesterålen.

Peter Lian er født i det naturskjønne Raftsundet, nærmere betegnet i Digermulen. Senere flyttet hans foreldre til Svartsund, gården som ligger like ved innløpet til den berømte Trollfjord, og her vokste Peter op. — Det er vel ikke så underlig at gutten i disse eiendommelige, mektige og trollske omgivelser hvor tindene forsøker å overgå hinannen i dristige topper og figurer, fikk en rik fantasi og lærte sig til å lese i naturens store bok på sin egen originale måte.

Ti en original er Peter S. Lian. Og hans fantasi fostrer frodige og vakre billeder i de forskjelligste sjatteringer. Allerede som guttunge interesserte han sig for alt mellem himmel og jord, fra det minste kryp i mulden til stjernene som skrider over nattens svartblå himmel. Han er med andre ord, i billedlig forstand et naturbarn. Astronomien kom snart til å bli et av hans viktigste «fag», og det var ofte interessant og lærerikt å høre ham fortelle om kloderne som svømmer om der ute i æteren. Nu og da tok han vel fantasien til hjelp på en måte som ikke stemte med videnskapens siste resultater, og laget da små avstikkere fra Melkeveien, a la Tusen og en natt; men allikevel, med Lian som fører gjennem himmelrummets dybder blev det alltid en pennende og bigivenhetsrik tur, — og han satte oss aldri av sin «Karlsvogn» før vi var vel og vakkert nede på jordens trauste, hjemlige grunn igjen.

Litteraturen syslet hr. Lian også meget med, og jeg tror han kunde — og kan — sine klassikere på fingrene. Verdenshistorien hadde han heller ikke glemt å ta med i sitt tornister. Og jeg skulde mene han kunde legge ut om alle ting, fra verdens skapelse på knapt 7 dager til mislykkede Atlanterhavsflyvninger i hydroaeroplan. På sin egen originale måte fortalte han om krig og fred og forfølgelse, og på et sprog som formelig fløt av saftige vendinger og med mange små og store tillegg av egen opfinnelse.

Et naturbarn, sa jeg. — Å jo, han var det. Han kunde sitte å drømme sig vekk i en vakker solnedgang, så tårene trillet, — og da fortalte han de vakreste eventyr, likesom for sig selv, om slotter på gullspundne skyer, om porter av sølv inn til selve himlens himmel. — — Lian tok alltid Gud med i alle sine gjerninger og alt sitt vesen. Aldri hørte man h a n sa noe nedsettende om sine medmennesker selv de som gjorde ham imot og i meget var ham til fortred, talte han bare godt om. Han forklarte alle ting ut fra den beste mening.

Peter S. Lian kom inn på seminariet i Tromsø og gikk der en tid. Men så brast helsen og han måtte slutte på skolebenken. Men både før og under krigen haddè han vikariater ved forskjellige folkeskoler i Lofoten, Vesterålen og Finnmark. Hans egentlige virke gjennem en rekke år har dog vært som kontormann — og da mest ved de kommunale kontorer i Hadsel. Her gikk han i mange år ordføreren til hånde i hans kontormessige virksomhet, holdt rede på alle «samvittighets»-angivelsene til ligningen og hjalp til på herredskassererkontoret, når det knep med arbeidshjelpen der — og forøvrig hvor det var bruk for en «hand i hanke». Hans sirlige håndskrift går igjen i mange aktstykker i Hadsels arkiv, det er sikkert. Og alltid var Lian oplagt, tross en dårlig helbred. Hans smil var uutslettelig, hans høflighet uopslitelig og hans hjelpsomhet ubegrenset.

Også i pressen har hr. Lian satt sine føtter. I «Vesterålens Avis» stiftet jeg første gang hans bekjentskap, og siden var han en tid ansatt ved forretningskontoret i «Lofotposten». Forøvrig har han vært en flittig publisist i en rekke aviser og hans bidrag har omfattet alt fra notiser om benbrudd og vådeskuddsulykker til pikante kjærlighetseventyr i måneskinsnetter, noveller og reiseskildringer, ofte med egne illustrasjoner. Men helst skrev han dog om litteratur. Det danske blad «Politiken» holdt han hele tiden mens jeg var derborte i Hadsel. Det var hans livorgan, og dansk litteratur beundret han — ja jeg mistenker ham for at han stort sett satte den over sitt eget lands litteratur. Også slektshistorien dyrket han med flid, og husker jeg ikke meget feil hadde han gravet sig — hvad hans egen avstamning angår — frem til å stamme fra en fransk adelig familie.

I Vesterålen og Lofoten og mange andre steder forøvrig er Peter Lian kjent — og velkommen til en passiar. Hans runde, joviale figur ligger jo adskillig utenfor normalen, og hans brede, hjemmegjorte nordlandsdialekt er traust og fast som selve Trollfjordflågene.

Raftsundet er hans eldorado på denne fjord. Det er nordenfor paradis, og jeg ønsker han må få leve sine siste dager mellem fjellene der i sundet og dø en sommerkvell når solen forgyller fjeltoppene og sundet ligger blankt og gjenspeiler himmelens blå farve i sitt dyp.

*

Siste høst var Peter S. Lian på Osloreise med Vesterålskes «Andenæs» og under denne kystreise avla han også besøk i hermetikkbyen Stavanger. Når Lian er på bybesøk glemmer han ikke å hilse på journalistene og i Stavanger ruslet han op i Stavangerens redaksjon hvor en av medarbeiderne forteller, at

«Peter Lian kom sigende inn i redaksjonen... tung og bred om en gammel søkklastet farkost, som siger inn til bryggen. En tykk vandringsstav lå i hans mektige hånd og en svart kjølpullet hatt seilte på hans hode, der hadde kvite brenninger som selve havet ved Nordland. Det fjåge, milde ansikt skar i en tander lyserød farve, som brøt malerisk mot den kvite rammen av hår og skjegg, Og stod i god harmoni med det godliende smilet, som i et vekk løp over ansiktet som solflakk. — Han talte bredt nordlandsk med stor og syngende æ. Når han satt i stolen og la hodet bakover sin kjempekropp og slo øienlokkene op i et rart drøm-stirr, gav han minnelser om eventyr og sagnskikkelsen draugen.

— — —

Det er ikke så ofte man treffer på en mann som er så allsidig i sitt liv som denne gamle Nordlands-ruggen. Han nevnte i farten at han hadde vært fisker, klokker og lærer, innehatt alle mulige slags lønnede stillinger i kommunen, vært kontormann i mange bla'. Så har han skrevet om bøker, dikta i hop skisser og fortellinga, dikta dikte, spælt orgel i kjærka, komponert tona til sanger og mangt annet.

Men livet har tidt gått ham tungt imot. Hans første møte med verdens bitterhet var da han deltok i «slaget i Trollfjorden». Det var dampbåtan som ikke tålte at småfiskarn fiska i Trollfjorden, forteller han. Så var det fæm dampbåtar som tok å sette dampslangen på fiskaren og vilde svi det ihjel. Men fiskaran gjekk på dampan og skar sond slangan og hivde op ankara — og smaug seg inn i Trollfjorden og fiska.

Herr Lian forteller at der er malt et stort billede av Trollfjordslaget. Det henger i et av gallerian. Det er den bekjente Gunnar Berg som har malt det, sier han.

Et helt år lå Lian syk i sengen og ingen læge kunde hjelpe ham. Men så kom æ til dr. Igelsrud i Tromsø sier herr Lian og han hadde dei rette dråban. Han gjorde mæ go med det samme. Så begynte Lian på skolen igjen. Men da kom skjebnen atter over ham men sin tunge svøpe.

— Æ blei stum sier han. Æ kunde 'kje roba på ongan. Æ vilde roba, men æ kunde ikkje.

Senere kom en ny sykdom til. Han fikk vondt i et ben. Han prøvde mange læger og mange råder, men det blei 'kje noen vending til det bedre, sier han før han den 29. juli 1920 hadde vært ved Olavsbrønnen i Trondhjem. Da bessna foten med det same og har bessna heile tiden sian. Æ har tro på brønnen hans Olav.

— Berørte De vannet i den?

— Nei, æ bare kikka neri 'an!

— Og det hjalp?

— Det hjalp!

— I 1922 blei æ bra att og fekk stæmmen igjen. Så søkte æ tre skoleposta, fikk dem alle. Det var Lødingen, Talvik og Vadsø. Æ valgte Talvik! Der var elevene blannet med lapp og finn. Æ holdt fin disiplin der i skolen. Alle ongan, ogso lapp-ongan og finn-ongan fikk æ til å stå med foldede hender under kristendomsundervisningen. Og æ fikk lapp-ongan og finn-ongan til å slutte å snakke sproget sitt.

Men æ blev trett av denne plassen. Den lå langt ute i villheien, ikke et menneske å se dagen og natten lang. Der var jord til 5—6 kuer og hest — men æ hadde ingen av delene, og Gud hadde heller ikke gitt mæ noen kone. Det var nå hans tilskikkelse det. Æ vart lei og slutta.

Da var det Peter Sofus Lian blev dikter. Han skrev en fortelling om «Augusta Victoria» som forliste der nord i det fæle nordlandshavet, og han dikta om mange rare hendelsa. Vers har han også skrevet.

— Var det en hymne til Nordland?

— Nei, langtifra. Det var som Sydhavsøyan!

— Har De vært der?

— Nei, men æ har alltid vært så gla' i disse øyan.

Peter Sofus Lian skryter av Stavanger. Det er sån fin og hyggelig by. Med slik ei herlig kjærka. Han har gått omkring den og sett på den og han så nøie på alle håvan på veggen mot sør.

— Æ' kunne kjænne Johannes på lang avstand, sa han.

Nu kommer Peter fra Oslo, hvor han vilde besøke slekt og venner, men alle var reist til Frankrike. Så turen bærer nordover igjen. — Og opriktig talt: Jeg tror den gamle gjille mannes med det blide barnesinnet vil trives best der nord i eventyrlandet hvor en og annen draug retter sitt svære hode over vannflaten og skuler innover landet med grønn ild i de selsomme øine», slutter journalisten i Stavangerbladet.

*

Og så går da Lian atter derborte i Hadsel — på Stokmarknes. Han studerei vel nu som før stjernedypets gåter, forteller historiske historier og dikter sig inn i sin egen verden av mystikk, hvor troen, håpet og kjærligheten er det altbeseirende.

Og til våren sitter han nok mange kveller og betrakter solnedgangen over de vakre, blåfjerne Øksnesfjellene, — drømmer og lengter og dikter luftslotte i Soria Moria-stil

Der stikker en kunstner i Peter S. Lian, det kan der ikke være tvil om. Den er bare kommet litt på avveie, men den er ikke mindre interessant og merkelig for det — kanskje nettop derfor.

Juff.

Byens fotballentusiaster begynner nu så smått å komme til hektene igjen efter det forsmedelige nederlag søndag.

Det var et hårdt slag for mange. Nu var det jo ikke noget rart i at «Nor» vant. Narviklaget spilte jo med 12 mann, de 11 spillere pluss dommeren. Det var iallfall ham som gjorde utslaget og han var da også gjenstand for stor opmerksomhet fra publikums side efter kampen. En dame gav ham til og med en klapp på kinnet og flere hadde øiensynlig god lyst til å la ham få et straffespark helt gratis.

Jeg synes imidlertid man skulde ta tapet med ro.

Man bør jo huske på, at hvis det ikke var noen som tapte, så var det heller ikke noen som vant. Og som regel er det vanskeligst å tape. I betraktning herav var det altså «Glimt» som gjorde den største innsats. «Heia Glimt». Og hvorfor sette hele dette apparat med

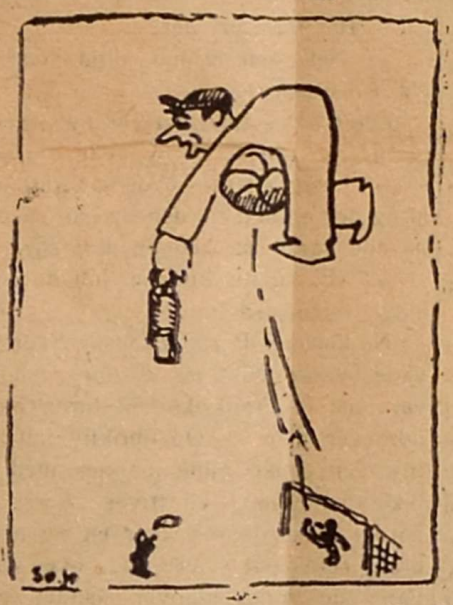

protest og omkamp i sving? Kunde man ikke sende Jacob op til Narvik og la ham ta et par straffespark på «Nor»s keeper. Dermed skulde jo denne sak være i orden.

*

Ja, den fotballen, å den fotballen, ingen er så lunefull som den.

Hvem skulde nu ha trodd at Norge skulde få de 11 berømte danske drenge til å bite i gresset på Ullevål stadion.

Danmark blev slått med 1 mot 0 mål. Norge har bare ett mål, sa en ivrig målmann efter kampen.

Men det som avgjorde kampen til Norges fordel var regnværet. På det norske lag var der nemlig 4 bergensere.

Da regnet begynte å strømme ned, følte de sig i den grad hjemme, at danskene blev spillet fullstendig rundt.

De som håbet på dansk seier hadde altså bent ut sagt forregnet sig.

*

«Nordland» og «B. T.» er nu gått aldeles i hundene. De to blade har i det siste været fyllt med en selsom «hundepolemikk», som representerer noget helt nytt på journalistikkens område. Jeg har lenge hørt at det norske sprog er fattig. Men jeg har aldri vist at det var så smått stell, at man måtte ty til bikjesproget og dertil hørende bevegelser som å løfte på labben o. s. v. for å få sagt hinannen de nødvendige sannheter.

Resultatet av dette bikjeleven blir vel at hverken «Garm» eller «Passop» gir sig før en av dem blir liggende igjen på valgplassen. «Garm» truet sist med

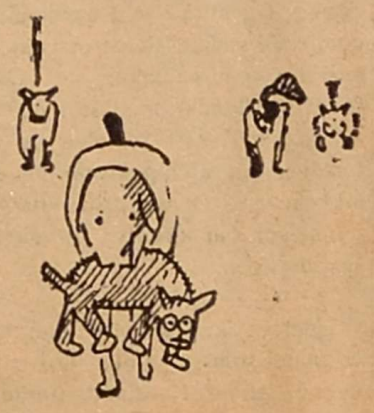

at han skulde bære «Passop» ut i skogen og begrave ham.

«Der ligger altså hunden begraven».

*

Foran hvert valg appeleres der sterkt til kvinnene. Det er vesentlig som velgere man trenger dem. Riktignok kommer av og til en kvinne på listen, men det er som regel på en usikker plass. Hun skal naturligvis bare være lokkemat, hvad kvinnen som regel heller ikke har så meget imot. Der tales om kvinnenes manglende politiske interesse o. s. v. Hvis man imidlertid var litt mere kritisk med de kandidater man opstillet, vilde der nok skje en forandring heri. Kvinnene stemmer nemlig med hjertet ikke med hjernen. Finner hun en kandidat hun liker gir hun sig sytten i partiene.

Er det forresten så særlig grunn for oss mannfolk å stimulere kvinnenes interesse for politikk. Hvis landets samtlige kvinnelige velgere rottet sig sammen, kunde de jo gladelig sette oss menn helt utenfor. De er jo i flertall både parlamentarisk og på samme måte. Har man tenkt på det?

*

Nei, la oss bruke vår intelligens. Her er en liten intelligensprøve:

Ved professor Anathon Aalls forelesning på universitetet forleden blev en liten pike kalt frem; når professoren sa et ord skulde hun straks si hvad hun kom til å tenke på. Professor Aall sa:

— Politikk!

— Skurk! svarte den lille uten å blunke.

*

I Frankrike har en 73 årig prinsesse giftet sig med en 41 årig prins.

Prinsessens familie har satt sig imot dette. Men herover er hun blitt meget fortørnet og hevder, at hun er gammel nok til å klare sine egne saker. Noget man vel må gi den 73-årige dame rett i.

*

Når fanatikere har fått en sak på hjernen, så mener de heri å ha funnet et universalmiddel som hjelper for alt. Boligsaken skal således avskaffe drukkenskap og andre sociale onder. Og en del drøvtyggende vesener som kaller sig vegetarianere hevder, at hvis menneskene holdt op å spise kjøtt, vilde de bli så snille, at f. eks. krig var umulig.

Der holdes for tiden en vegetarkongress i Oslo og der slåss de nu så busta fyker.

Antagelig er det all råkosten, som gjør sin virkning. Stridens eple er en svensk bladeier Saxon (en som eier aviser, ikke kål- og andre grønnsakblade). Han har nemlig gjort dr. Røgler til formann i «Norges vegetariske forening», tiltross for at dennes virkelige formann erklærer at Røgler har meldt sig ut og dannet «Norges Vegetariske Landsforbund», hvis eneste medlem er ham selv, og at den vegetarkongress han har innkalt til i forbundets navn er hans private foretagende.

Der er nu stor strid i vegetarenes leir og hele kongressen ser ut til å koke bort i kålen.

*

Teatrene i Oslo er nu gått over til å spille detektiv-komedie. Og de røde lykter smiler til hverandre. Det er ikke tvil om, at vi er ett meget kunstinteressert folk. Men man kan jo ikke vente, at et skuespill skal bli en virkelig knallsukces, hvis der ikke skytes litt med revolver i stykket.

Nylig utpilltes også et privat far wild west drama i Riksforsikringsanstalten. Revolveren var imidlertid sikret for ikke å si forsikret.

Den gikk ikke av og den tragiske avslutning uteblev. De agerende blev anmeldt — ikke i avisene, men til politiet.

Nu nekter de skyldige, men det er en annen historie, som kollega Kipling sier.

*

Høsten er kommet og stormvarsler på rosenrøde blanketter flagrer inn ad døren nesten hver dag. Det er så å si en hverdagslig foreteelse.

I Vadsø er det så galt, at hurtigruten ikke kan få lagt til kaien på grunn av springfjære.

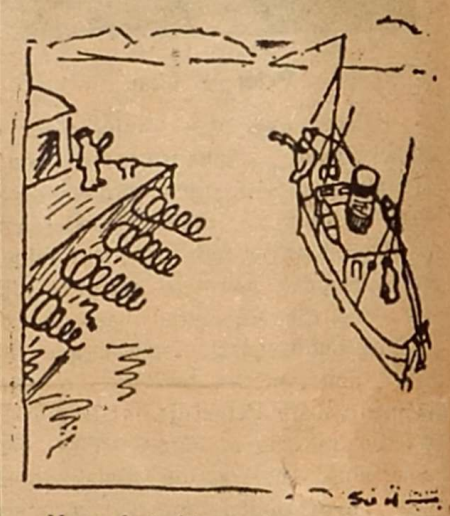

Havneforholdene der nord må alts være nokså elastiske.

*

Man kunde forleden lese i «B. T. om et «merkelig» tyveri. Det var kom met bort en del kniver, gafler og skjee til frimurerlosjen. Imidlertid blev de fo svundne gjenstande funnet igjen om bord på «Mira» innpakket i et eksem plar av «Bodø Tidende». Politiet har ik ke funnet tyven, men jeg syns det m være en lett sak — med «Bodø Tiden de»s oplag.

Mell.

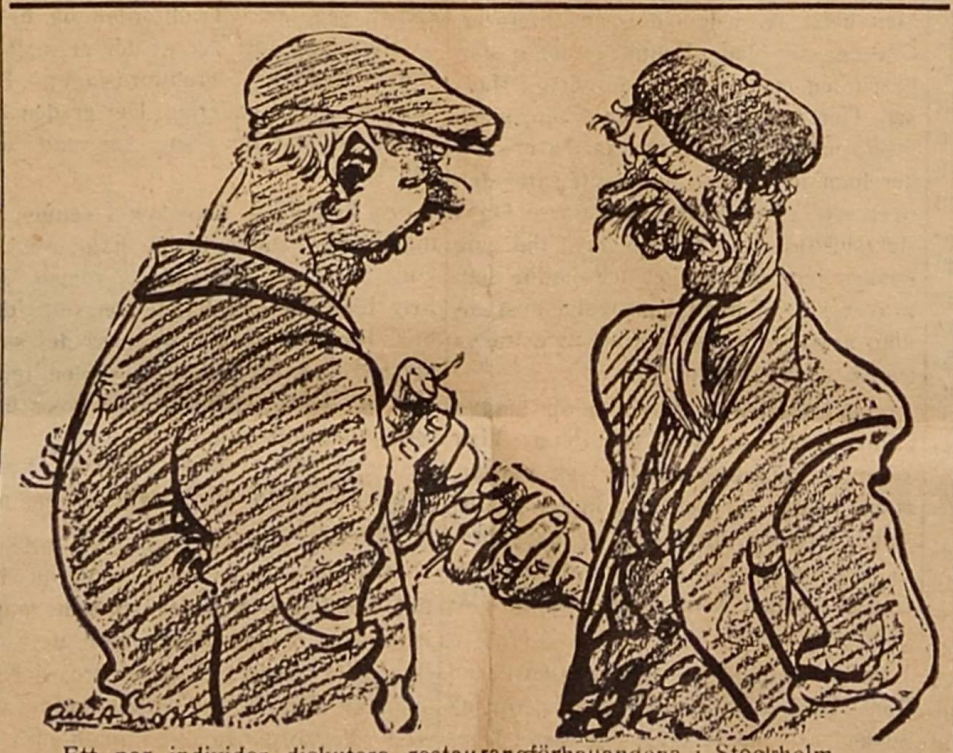

Ett par individer diskutera restaurangförhallandena i Stockholm.

Den ene yttrar: — Operakällaren är allt ett jäkla ställe. Häromdan gick jag in där och beställde en bira av en sån där vitklädd djäkel. Det dröjde en stund och så kom det fram fyra vitklädda jäklar och bar ut mej.

(«Søndagsnisse-Strix».)

EN KVINNE SOM STANSER URENE

I London finnes der en kvinne som har den merkelige egenskap at urene stanser i det øieblikk hun kommer inn i en stue.

Når hun igjen forlater stuen, begynner urene å gå igjen.

En læge som er spurt om han kan kaste lys over det merkelige tilfelle, erklærte at der finnes mennesker hvis hud er gjennemtrengt av en kjemisk substans som har innvirkning på forskjellige metaller og stener.

Det er det samme tilfelle som gjør at nogen menensker mener sig istand til å helbrede «syke» perler, når de noget tid bærer dem på sin hals.

Der er også den mulighet, at den omtalte kvinne ved en slags suggestion bibringer sin hud de kjemiske stoffer som innvirker på metallene.

Kanskje hun også er usedvanlig følsom. Stor følsomhet har til tider de merkeligste utslag.

Til 65-åringen i Svartsundet.

Peter S. Lian.

Akk ja som tiden går, den. Nu er også Peter S. Lian blitt en gammel mann. Den 29. mai sistleden strøk han forbi 65 årspelen. Han rundet den ganske fint, rund og trivelig som han selv er. Håret er blitt hvitt, men ansiktet holder sig ganske glatt, og humøret er slett ikke tynget av årene. Værre er det nok med bena, som gjør mer og mer svenske av sig, slik at gangen blir nokså varsom og omstendelig. Men allikevel, Lian kommer sig godt frem, og han farer fremdeles vidt omkring. En gang hører vi om ham nede fra Helgeland like efter korresponderer han fra Troms og Senja, for så hakk i hel hermed å la sin blyant fare henover arkene til fordel for Salten eller Lofoten, Vesterålen eller Steigentraktene. Han er «Rækeren» som er påferde overalt. Iblandt tar han sig riktig store utflukter og reiser landet rundt. Portemoneen er nok ikke alltid så velspekket, men Lian sitter ikke fast for det. Han står sig godt med dampskibsselskapene og kommer sig veiene frem langs land og strand.

Peter Lian er født i Digermulen, hvor hans far drev en større kjøpmannsforretning. I sin ungdom gikk han på seminariet i Tromsø, og han virket også i yngre år en tid som skolemester, men denne gjerning lå vel ikke akkurat for ham, så han kastet snart krita, svampen og spanskroret fra sig og gikk over i annen beskjeftigelse. A propos spanskrøret, så fritar jeg ham for nogensinne å ha brukt det, hverken på barn eller voksne; Peter Lian er nemlig «verdens mest godmodige menneske», som sikkert aldri har gjort en katt fortred.

I flere år var han ansatt ved Hadsel kommunale kontor i Stokmarknes, hvor han særlig syslet med ligningsarbeide og slikt. Egentlig var det nok journalisten som hadde overtaket i ham, og hans merker og signaturer var stadig å finne i en rekke aviser, fra Kristiansund og vel så det, i sør til Kirkenes i nord. Og det var alle mulige slags emner han turnerte, fra kua som fødte en vanskapt kalv til anmeldelse av standardverker fra Gyldendal i kongens Kjøbenhavn. Nu og da optrådte han også som novellist, og de humoristiske strenge kunde han også anslå. Verdenshistorien er han vel bevandret i, og en tur mellem stjernene, med hr. Lian som cicerone, er ikke av de dårligste en kan gjøre. Kort sagt, Peter Lian sitter inne med et stort kunnskapsforråd, som strekker sig fra jordens indre til langt inn på Melkeveien.

Nu nyter han sitt otium i Svartsund i Raftsundet, hvortil hans foreldre i sin tid flyttet efter å ha måttet gå fra handelen og det hele i Digermulen. Her like inn på den dystre Trollfjord vokste Lian op, og her foretrekker han altså også å leve sin alderdom. Intet sted er for ham som Raftsundet, så rikt og så stort, og så vakkert. Trollfjorden har gitt hans frodige fantasi rik næring om nisser og troll og tjafsete gubber med diverse hoder. De frodige grønne liene bar sagnene til ham om gode feer, som bare vilde menneskene det beste i alle måter — akkurat som han selv vilde det. Og strømmen som bar sterkt nord og sør i sundet hvisket til ham om yndige havfruer og festlige sjøormer. Høit mot sky kneiste Raftsundets alpetinner og bar tanken opover — så høit at han snart fattet den faste vilje til ikke bare å t r o ordet, men å l e v e efter det. Dette har gjort Peter Lian til et helt igjennem godt menneske midt i en verden av så meget ondt. Og det er iallfall mig helt utenkelig at h a n kan ha nogen uvenner. Jeg har selv gjentagne ganger sett hvordan han var rede til, når nogen hadde «slått» ham på det ene kinn, straks å venne det annet til, — og han kunde gjøre det uten nag og bitterhet.

Barn og bøker har alltid vært hans store glede. Bøker har han samlet sig ganske mange av, men barn har forsynet ikke villet skjenke ham. Han fant dem dog hos andre, samlet dem om sig og blev snart hele sitt steds gode onkel for de små.

Jeg blir glad hver gang Lian kommer seilende, rund og jovial inn på kontoret til mig. Hans gode ansikt med det alltid nykjemmede fullskjegg lyser som en sol, han har venlige ord på lager og er så evig takknemlig for alt — enda han vel ikke har det så førsteklasses efter almindelige nutidsmenneskers begreper. Og hver gang han kommer har han manuskripter i sine lommer. Journalisten er nok fremdeles brennende i ham. Han dyrker blyanten — selv om det nu i flere år har måttet skje med venstre hånd. Ved et uheld en gang i Svolvær fikk han sin høire hånd skadet. Men han gav ikke op for det. Han tok den venstre i skole, og slapp den ikke før den kunde svinge op med alfabetet, mest like godt som fordum kollegaen til høire.

Også tegning har Lian syslet med — med mer og mindre held, og han er heller ikke fri for å være litt av en naturlæge — påstår han iallfall selv. Ihvertfall kan han de forskjellige vidunderkurers mystikk «på fingrene».

Disse linjer vil formentlig ha vist oss en person noget utenfor allfarveien, både på det ene og det annet vis.

Snart begynner turiststrømmen å stryke forbi hans dør der borte i Svartsundet — til og fra Trollfjorden, og så tar nok reiselysten ham igjen i nakken. «Rækeren» begir sig atter ut på tur med «lokaler» og andre båter, møter opleveiser og lar fantasien løpe i luntetrav langs de ruter han velger for sommerens besøk. Så blir det en korrespondanse her og en notis der, et fjell i skissemappen og et lite honorar til bestridelse av reiseutgiftene — men først og sist en børe av minner med hjem igjen til Svartsundet, til å leve på når de dager kommer da kroppen ikke vil mere og man sitter der i en putet armstol ved vinduet og bare kan drømme om og minnes det som engang var.....

Brandulv.

En skipperskikkelse – både tillands og tilvanns

MATHIAS SALOMONSEN FRA BUKSNES.

Hans vugge stod på Storeidet i Buksnes, en av de vakreste gårdene der i bygden. Hvad der var sunget ved den, vet ingen, — neppe noget om at han skulde bli ikke så lite av en foregangsmann. Det var jo et trangt og trangt hjem slik småkårsfolk hadde det på den tiden.

Mathias Salomonsens far var fra Grong, moren fra Valberg i Lofoten og hennes far igjen var fra Misvær i Salten.

Den Gronggutten må ha vært en energisk kar. Ved nyttårstid 1824 gikk han på ski den ca. 25 mil lange vei fra Grong til Mosjøen, for å søke sig hyre som leiekar under Lofotfisket. Salomon Mortensen kom med sin høvedsmann, en Vefsnværing, til Sørvågen. I 1827 nedsatte han sig for godt i Lofoten.

12 år gammel måtte sønnen Mathias Salomonsen være med til fisket som kokkglunt, og 15 år gammel rodde han sitt første fiske. Det var nok intet lett arbeide for den unge gutt å håndtere de tunge fembøringsårer, men det fikk ingen vite. Han vilde vise sig som fullgod kar, selv om han den første vinteren bare fikk halv lott. Man måtte straks legge merke til han Mathias. Han la sjeldne evner for dagen som fisker og båtfører, og allerede sommeren 1869 gjorde han sin første Bergenstur med jekt. Og her var Mathias kommet på den rette hylle. Han likte sig ombord i jektene, han syntes det var morsomt å fare kysten sør og nord med drypplastede fartøier, og det varte da heller ikke lenge før han stod som skipper ombord i selveiendes fartøi. Og nu begynte et langt liv med en mangfoldighet av seilaser langs kysten. I 30—40 år drev han på som jektskipper, fraktet tørrfisk og tran, rogn og andre fiskeprodukter sørover til Bergen, og andre slags handelsvarer nordover — fra listerbåter til lommespeil. I 1881 seilte han ved vårstemne fra Balstad i Lofoten til Bergen på 79 timer — omtrent samme tid som det nu tar med hurtigruten. Det var nordenvind og snefokk det meste av turen sørover, våren var over alle fjell, men børr var det som sa seks. Det var Salomonsens hurtigste Bergenstur med råjekt.

Både som fisker og skipper var han med til å opleve mange tragedier på havet, men sterk til helse og dyktig som han var klarte han sig gjennem alle farer — og fikk snodd sig unna mannen med ljåen, som i draugens skikkelse lå dem efter livet i sin halve båt.....

Salomonsen kunde være en hård mann som skipper. Han krevde både mot og utholdenhet av sitt mannskap, snarrådighet og styrke.

Våren 1906 var undertegnede med ham som seglingskar på Bergenstur. Det var ennu mange nordlandsjekter i leden, og Gud nåde oss om Salamonsens «Karolina» ikke var den første til å komme sig ut av havn under loising. Da stod den firskårne skipperen, med de gnistrende øine og det vildtvoksende skjegg akter ved rorkulten og kommanderte som en Nelson. Var vi flinke gutter, blev det en konjakker til manns, når jekta stod under seil, men hadde det gått tråkigt og forkjært med noget, blev det skjenn å få, og det var ord som satt i sinnet over lange havstykker. Han vilde vi nordlendinger skulde vise oss bedre enn alle andre folk. Vi skulde gjøre f. eks. bergenserne det forståelig, at de intet hadde å lære oss. Forsøkte karene med gurgle-r-en å slå sig op på vår bekostning, fikk de hele bredsiden fra Salomonsen, og han kunde si dem et og annet sannhetsord. De kom ikke igjen med det første. Hård til å seile var han også. Men vi følte oss alltid trygg med «gamlingen» ved roret. Jeg minnes den selvsamme turen 1906. Motvind og vindstille på sør- og nordtur hadde forsinket oss meget. Vi holdt

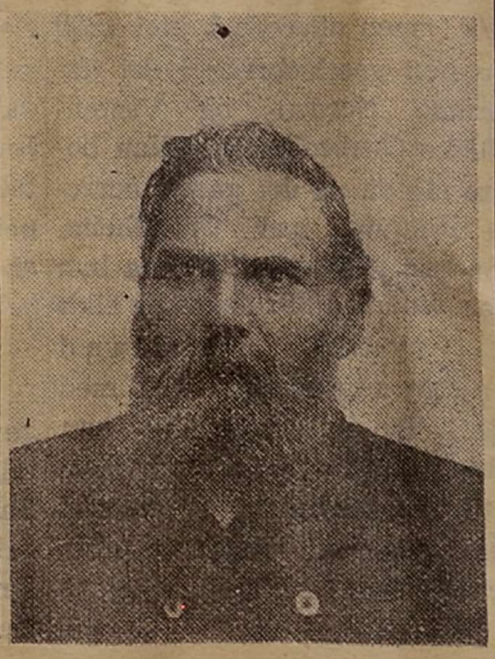

på med den 13de uken, da vi omsider hadde fått krysset og buksert oss opover til «Mangvaran» på Helgeland. Ut på kvelden en lørdag, vi lå og «banket» i stilla, kom det flovær med den rene orkan av sydvest. For to skaut bar det nordover med en fart, som «Astræa» — der var på nordtur i hurtigruten — hadde vanskelig for å holde. Den gjorde oss ialfall ikke det minste. Da vi nærmet oss Meløyvær, styrte skipperen på kameratjekten op under oss og ropte at han ikke så det likt å legge til fjords (Vestfjorden) i det været, og foreslo å tørne i Støtt. — Salomonsen ropte tilbake, at om han så blåste Rødøyløva av soklen, så skulde nå ikke han for sin del søke havn andre steder enn på ytterlandet — Lofoten.

Den andre jekten styrte til Støtt, men vi la på fjorden med to bonnet klædt unna, og enda var det adskillig for meget seilpress på det trauste fartøi. Langt ute på fjorden blev en rype, som var tatt med av stormen kastet inn mot seilbuken, og falt derpå fortumlet ned på dekk. Der blev den sittende til vi et par timer efter stod like utfor Ureberget. Da fikk den landkjenning og fløi sin vei.

Den seilasen over Vestfjorden glemmer jeg ikke så lett. Båtsmannen bante med sig selv, på at riggen ikke kunde holde. Han segler som en gap, sa han. Men riggen holdt den. Skipper Salomonsen viste nok hvad han fôr med både av rigg og skute. En listerbåt vi hadde stående på dekket truet rett som det var med å seile over rekken og begynne for egen regning. Jo, det var vasking. Det brøt inn over oss som i grunnbrott, men skipperen stod traust og gnistrende ved roret. Han fortrakk ikke en mine. 13 ukers tur — n u v i l d e h a n h j e m.

Ikke bare som skipper var Mathias Salomonsen fremragende. Han var det ikke mindre som jordbruker. — Da han i 1880 blev gift kjøpte han sig gård på Leknes og begynte å dyrke jorden. Det var ikke rart bevendt med det som gårdsdrift het der borte den gang. Man kjørte ut gjødsla, slog gresset, tørket det og skaffet det i hus, det var hele greia. Men Salamonsen begynte straks med rasjonelt jordbruk. Han fortalte selv om hvordan han blev hånet og utledd

for sin måte å dyrke jorden på. Ja man skrev endog latterliggjørende artikler om ham i avisene for dette. Han brukte nemlig torskehoder som gjødsel. Et år satte han ned i jorden sin 15000 torskehoder. Hodene var betalt med ca. 25 øre pr. 100, så det blev en ganske billig overgjødsling. Avstanden mellem hodene var omkring 1 alen. De måtte ikke settes ned, fortalte han, før gresset var begynt å gro. Å sette dem ned om høsten lønte sig ikke.

Der gikk naboene og mange andre og så på skipperen som vilde lære dem jordbruk — ved hjelp av torskehoder. De lo i skjegget og godtet sig over resultatet. Det blev imidlertid over all forventning. På den kjøpte myrsumpen blev det gress nok til å vinterfø 4 kyr og 6 sauer. Da forstummet hånen og kritikken i nabolaget — og videre utover bygden. Gården på Leknes blev snart et mønsterbruk.

Salomonsen måtte ikke forstyrres i sitt arbeide med jorden. Det å så var for ham noe av en hellig handling. Da fikk ingen snakke til ham — det kom iallfall ikke en lyd til svar.

Men Mathias Salomonsen måtte ha mange andre jern i ilden enn dem som angikk jekte- og gårdsbruket. Han fikk dampskibsekspedisjon på Leknes og blev selv ekspeditør, han fikk bygget Lofotens første meieri på Leknes, han fikk oprettet poståpneri på stedet, han etablerte en større materialhandel, kjøpte fisk og var samtidig noe bort imot pott og panne i bygden. Medlem av alle bygdens styrer, og alltid i lederstillingen, bl. a. ordfører i flere år, han måtte hjelpe folk med å skrive kjøpekontrakter og skjøter, være med i alt med råd og dåd.

Når det stod fast for noen, var veien bestandig til Leknes til han Mathias. Han kunde hjelpe, han visste alltid en utvei, og ingen gikk rådløs og uhjulpen fra ham. — Et par ganger var han sterkt på tale som stortingsmann, men hvad det nu kom i veien — han blev ikke valgt. Kanskje holdt han på «gal hest?»

Intet av livet på land og sjø i Nordlandet var denne mann fremmed. Fembøringen seilte han som høvedsmann under fiske og på sildturer hver høst i en rekke år, råjekta for han med 60—70 ganger mellem Bergen og Lofoten — Vesterålen, jordbruket gav han store og meget betydningsfulle puff fremover i sin bygd, kommunikasjonene fikk han utbygget. Hans fingre rørte ved så mangt, og alt fikk han igjennem. Kamp kostet det — mangen gang bitter og ofte også hensynsløs kamp. Hans sorte øine gnistret, hans skjegg strittet og tungen bet som skarpe sverd i debattene, hele den tettbygde kjempeskikkelsen kunde ryste av energi og kampiver, og da var han ikke god å komme ut for — da måtte hans vilje igjennem. Og han så som regel rett. Det er bygget videre på de grunnlag han fikk lagt.

Men Salomonsen var ikke bare skipper, handelsmann, jordbruker og bygdepolitikker. Hans interesser spente over utrolig mange felter, som arkeologi, geologi, mineralogi og ja såmen litt astronomi også — og mere til. Han samlet på sagn og fortellinger fra gammel tid, besøkte flittig museene og hadde selv en meget rikholdig stensamling. Han kunde som ingen fortelle f. eks. Lofotens tilblivelseshistorie, både geologisk og befolkningsmessig. — Hans minne var beundringsverdig, han husket tvers gjennem tider og år, og ennu oppe i alderdommen var han levende med i alt som rørte sig i tiden — og hevdet sine egne meninger.

Han gikk aldri på lån. Gutten fra den dårlige almueskole blev den store skipper — på jekten og i bygden.

Han hadde sikkert også godt å slekte på. Hvilken ungdom i vår tid vilde gitt sig til å gå på ski fra Grong til Mosjøen for å søke sig leikarshyre til det langt, langt borte liggende Lofoten? Ingen — absolutt ingen. Men Salamon Mortensen han gjorde det

Mathias Salomonsen, sønnen, var også typen på et mannfolk som satte sig store og lange mål og aldri gav op før de var nådd.

Han var en høvedsmann i ordets videste betydning.

Br—.

TO NORSKE
METUSALEMMER
Abel Eliassen het den siste.

Vil man bli gammel, er det ganske enkelt bare én ting å gjøre: leve videre, stadig videre. Nå, så helt enkelt er det jo slett ikke. De aller fleste av oss gir opp på halvveien eller vel så det, det vil si omkring de 70—75. Så orker man ikke mer av den sorten — alt det leger og vidunderleger og Freeman'er og Branham'er gjør med oss for å få livsgnisten til å ulme. Vel, vi har jo de siste årene greid å strekke «mannsalderen» temmelig langt. I våre besteforeldres tid regnet man «mannsalderen» til bare godt og vel 30 år — i gjennomsnitt altså, nå er den tøyd ut til henimot det dobbelte. Ikke så værst, og en amerikansk spesialist i et eller annet sto fornylig fram og hevdet, at ved den tiden omtrent når vi er blitt oldeforeldre, vil «mannsalderen» være drevet opp til henimot de hundre år. Bare man da ikke får sprengt budsjettene med å bygge tidsmessige gamlehjem.

Det er skjønt å dø ung, var det en gang en eller annen som sa, og iallfall så er den unge døde et dypt savn. Det samme kan kanskje ikke sies om den gamle døde. Det var nå bra han fikk vandre, sier vi, og anstrenger oss med å få feldt en aldri så liten tåre. Han hadde levet sin tid.

I det gamle testamentes Mosebøker leser vi fort vekk om folk som ble flere hundre år gamle, med Metusalem som den aller seigeste av dem. Vi satt der på folkeskolebenken å kunne ikke fatte hva de var gjort av disse karene, som nesten ikke hadde fingrer nok til å få tellet sine sekel på. Men til pers måtte de, og snakk om å dø av alderdoms svakhet.

Dere har sikkert alle sammen hørt om den norske Metusalem, sjøfareren og krigeren Christian Drakenberg, som nektet å gi opp før han var blitt 146 år gammel, og som giftet seg, formodentlig for siste gang, da han var 111 år. Hans rekord er aldri blitt slått her i landet, og en har da hatt litt tid å gjøre på i så måte, for Drakenberg døde i 1772.

Men det var en nordlending som gjorde et ærlig forsøk på å nappe rekorden fra salig Drakenberg, dessverre lykkes det ikke. Det var Abel Eliassen fra Buksnes i Lofoten.

Nei, Abel rakk ikke opp i eliteklassen, men for nyere tid står hans rekord urokket, og jeg tipper på at den vil komme til å gjøre det i minst hundre år til.

Abel Eliassen var født i Gimsøy i Lofoten i 1797, og døde på gamlehjemmet i Hol (Buksnes) den 6. mai 1917. Hvor gammel var han så? Nøyaktig 120 år.

Som ung gutt kom han til Buksnes og her levde han så hele resten av sitt liv. Han kunne fortelle om nødsårene 1807—14, da folk flest svalt mere enn de hadde godt av. En neve korn var en rik guds gave, og vi gnog tørrfisk til tannkjøttet blødde, fortalte han. Han var også seglingskar med jekt til Bergen i de årene engelskmennene lå på lur med sine fregater utenfor norskekysten og plukket opp alle de fartøyene de bare kunne få tak i. Jekta som han Abel var med, var også forfulgt av en engelsk manovar, men slapp fra det med skrekken.

Så gikk han da der borte i Buksnesbygda og tuslet, og levde stadig videre. Han var en storvoksen og kraftig kar, sikkert sine to meter høy, og skulderbredden var tilsvarende. I sine beste år kunne han løfte og bære som en bjørn, men fra den tiden omtrent, da han gikk inn i «støvets» år, altså omkring de sytti, drev han mest med å gå omkring i bygda med en sekk på ryggen, og i sekken la gode medmennesker mat og klær til ham og kjerringa hans. — Av kjerringer hadde Abel ialt tre. Den første het Sara, den andre het Kjerstina Hansdatter, og var fra gården Skulbru i Buksnes. Da Kjerstina døde fra ham. ble han gående og sture i flere år. Han var da langt oppe i de åtti, men helt utbrent var han nok ikke ennå. Han begynte atter å gå på frierføtter. Bare det nå ville lykkes? En rank og raus kar var han jo fremdeles, men hvem ville knytte sin skjebne til oldingen og hans tiggersekk? Jau, såmen, det var én. Ingeborg het hun og ga gamle Abel sitt hjertes ja.

Da Abel skulle ture bryllup for tredje gang, var han over 90 år. Presten rådde ham fra denne lettsindighet, men Abel holdt på sitt, trengte han kanskje ikke noen til å styre huset for seg skulle han gå her i jordens dal og forkommes. Og så måtte presten gi seg, lyse for dem fra prekestolen og vie for alteret. Da Ingeborg var meget skrøpelig til bens, måtte Abel bære henne inn til alteret, da vielsen skulle foregå. Ho han var saktens mann for det bære kjæresten sin og få det unnagjort.

Abel bodde gjennom de mer enn hundre år forskjellige steder i Buksnes bygd, mest som inderst. Her eller der kunne han også ha en liten buskap å pusle med, det var særlig i sin første hustru, Sa-

Abel fotografert på Ballstad, ca. 108 år gammel i sin fulle «mundering» med stav, sekk og pipe.

— E du ikkje trøyt nå? kunne ho Ingeborg spørre borte fra senga.

— Nei, trøyt, han var slett ikke noe videre trøyt. Og så kokte han fisken og levra og rogna og dekket bord ved sengekanten til seg og kona. Ingeborg lå flere år til sengs, og Abel stelte både henne og huset, gjorde hundreåringen og mer enn som det. Han var så glad i ho Ingeborg, ho var hans siste glede.

Men så kunne det ikke gå lenger på denne måten. Bygdas myndigheter måtte gripe inn. Ho Ingeborg måtte på gamlehjemmet, det var ingen annen råd. Abel protesterte, men skjønte vel til slutt at det ville være til hennes beste. Nå fikk Abel lang vei å gå for å se til kona si, mer enn mila hver vei, men han gikk og gikk, fram og tilbake mellom «Abelstua» og gamlehjemmet. Han var da over 115 år gammel. Og sekken bar han med seg, som regel. Han var blitt så vant til det, å ha noe på aksla. Og så pipa da, den hadde vært hans tro følgesvenn i mer enn hundre år. Abel uten pipa, kunne du knapt se noen gang. Var han tobakkslens, hang pipeskolten ned. Det var tegnet ras, dager, — et par sauer, en geit, og det hendte jamvel han også hadde gris på fôret. — Men så ble han for gammel til å slite med båtårer og jordspader. Han gjorde seg til «pensjonist», tok sekken på ryggen og vandret gårdimellom, og «sutinerte» seg på denne måten, og det manglet visst aldri noe av det nødtørftige på Ingeborgs og Abels bord i «Abelstua» ved Leirelva. I denne vesle, ja, ørvesle stua bodde han og Ingeborg det meste av den siste tiden de levde, og det var mange år.

Ennå etter at Abel hadde fylt 110 år gikk han ofte den ca. 8—9 kilometer lange veien fra Gravdal (der «Abelstua» lå) til Ballstad, mest i vintertiden, og hjem bar han på sin rygg både en stor torsk med lever og rogn til, og ymse annet i sin sekk.

på at han trengte litt til å stappe i. Og den første den beste han traff av tobakksfolk, forsynte ham. Skam for den som gikk gamle Abels nedvendte pipeskolt forbi uten å fylle den.

Men sistpå begynte tiden og årene å ta på ham også. Han måtte oftere ta seg en kvil ved veikanten på vandringene mellom Gravdal og gamlehjemmet på Hag. Og til slutt så ble han der — på gamleheimen.

Ho Ingeborg døde før ham. Han ble så ensom likevel, på slutten, enda han hadde giftet seg til en forholdsvis ung livsledsagerske. Nei, ingen klarte følge ham livsveien ut. Sekken sto i en krok. Og til slutt var det ikke mer bruk for pipa heller. Det var blitt så langt på kveld — ja, på natt, kan en vel nesten si. Han lå der i senga og så ut gjennom glasset. Nå var det vår igjen. Han hadde sett så mange, mange av slike, visste ikke tallet på dem, det gikk i surr med alle tall og datoer. Han husket han hørte fortalt om da Karl Johan gjorde sitt første inntog i Christiania, og da de laget grunnloven på Eidsvoll. Og han var gammel og grå vorten dengang tyskerne gikk til angrep på Danmark først i 1860-årene. 5—6 konger styrte i Norge i hans tid. Abel overlevde alt.

På kirkebakken raget han over alle andre, og han måtte bøye seg tvekroket for å komme inn den lave døra til «Abelstua» og ho Ingeborg. — Det var ingen barn i hans ekteskaper. Nei, det fikk han ikke av Vårherre, ingen til å kalle seg Abelsen.

Da han omsider måtte legge ned vandringsstaven — han holder den i handa på dette bildet — var han blitt så trett, så. Nå skulle det bli godt å få sove ordentlig ut. — Men det ble til å begynne med likesom så tomt på veiene i Buksnes. Abel gikk der ikke mere, med sekken, staven og pipa. Han hadde gått der så lenge selv de aller eldste av hans samtid kunne minnes, og alltid som gammel mann.

Jonas.

Omføselshandler Forsbergs minne er disse ordene vigd.

Han var alltid velsett og velkommen med sine medisiner.

Blant de mange skreppekarer, som i min barndom og ungdom ferdedes i min heimbygd, er det ingen jeg husker så tydelig, og ingen jeg kom til å holde slik av som Forsberg. Og det av flere grunner. For det første bruk te han bestandig å overnatte i min fars hus - men det gjorde de fleste omførselshandlere-, og for det andre var han like årviss som vårens blomster og haustens rimfrost. Dessuten var han bestandig så vennlig mot oss alle, men især blei han favorit, fordi han alltid opp av sin skreppe, eller av sine lommer henta sukkerty, som han forærte meg en smak av. Fra så langt tilbake jeg kan huske, kom og gikk Forsberg på våre veier og i vår heim; det blei meg fores ten foreten fortalt, at den første gangen han var her var jeg enda ikke født, ja det var lenge før jeg kom til verden, og han fortsette å komme lenge etter at jeg var blitt en voksen mann.

Jeg ser ham så tydelig for meg: Litt høg, gråsprengt skjegg, rappe øyekast og en rapp tunge. Han snakket ofte så fort, at jeg hadde vanskelig for å følge hans ord og oppsnappe dem. Som barn tok han meg ofte på fanget. Det kunne da hende han gjorde seg morsk, for å skremme meg, og det lykktes også til å begynne med, men da jeg var blitt litt mere fortrolig med ham, tok jeg bare til gjenmele ved å rykke ham i skjegget. Jo, vi var og blei venner - for bestandig. Ofte hadde han i skreppen sin kveiterekling, som vi alle i huset fikk smake av. Den lå i et stykke papir like under lokket.

Forsberg var velsett alle stader,

og velkommen. Han var den eneste skreppekar som førte medisiner, og utelukkende det, og han var anerkjent som en både flink og pålitelig «lege». Hans diagnose var forbløffende sikker, og hans medisiner førsteklasses vare. Hvor ofte hørte jeg ikke syke mennesker sei: »Han Forsberg måtte nu såvisst ha kommet snart. Og han, kom ikke så snart kanskje, som ønskelig, men han kom, år etter år, en hel «menneskealder», vandret og vanket her i blant oss, og gjorde meget godt for de syke. Det blei forresten fortalt, som litt av en myte, at han i sin ungdom hadde studert medisin ved et universitet i sitt heimland. Hvordan det no var med det, vet jeg ikke, han var dog flink nok i sitt fag, og behøvde aldri engste seg for å komme tilbake til de distriktene, hvor han reiste, og det var kanskje nesten hele Nord-Norge han besøkte, Han var bestandig like velkommen, og tapte aldri sitt publikums tillit og tiltro.

Også briller solgte han, både

de med stenger, som kaltes sta briller, og de med klemme ov neserota, som var lorgnette Han gav oss kyndige råd o hva slags sort briller en bur velge, stenger eller klemme D var nesens form som gjorde de det var jo ikke alle som hadd «lorgnette nese», og da frarådd Forsberg lorgnett, og anbefal stang. Du blir bare plaget me lorgnetten, sa han til min gam tante, den kommer aldri til sitte. Men tante var litt forfeng lig, det var ulike finere me lorgnett enn med stanggriller, o hun kjøpte lorgnett. Men Fors berg fikk evig rett, lorg netten blei henne en stadig møy den falt ofta av, mang en gan til de minst passønde tider, so f.eks. engang hun skulle bære barn og holde det over dåpe og naturligvis skulle hun gjør det med de fine lorgnettene p nesen. Så blei barnet urolig, d presten nærmet seg tante skull stelle om det litt - og så fa

Idun
Største norske livs- forsikringsselskap

lorgnetten hennes beint opp i dåpvatnsfatet. Vi erta henne ofte sida med, at hun gikk med døpt lorgnett. og da Forsberg neste gang kom, skifta hun over til stangbriller, og bar alltid siden disse. Jeg arvet hennes kjære lorgnett, men har bare båret den en eneste gang, som amatørskuespiller.

Årene gikk, jeg blei konfirmert,

Skal De kjøpe

Møbler

bør De først vite hvad De kan få i

Finnsnes
Møbelforretning

Olav Fredheim
ved Rutebil.

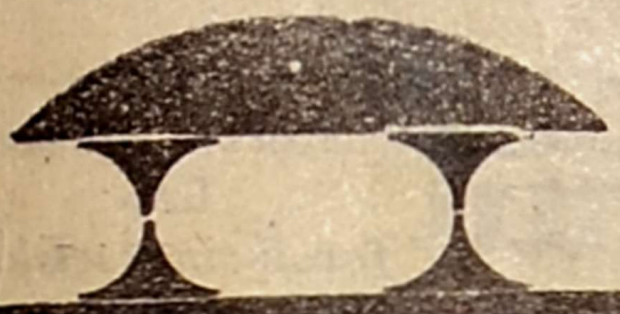

jeg reiste ut, blei gift og fikk sjølv barn. Men Forsberg fortsette å komme. Hver sommer jeg var heime på besøk i ferie, spurte jeg etter ham. Jo, han hadde vært her også i år. En gang traff jeg ham, da var han blitt gammel. Jeg trur han hadde gjort sin skreppe lettere ved å ta mindre med i den av medisinglass. Vi snakket lenge sammen denne gang, den siste jeg så ham. Han var en klok mann, og som sagt, han var flink med sine medisiner, som han alltid gav de rette av, og gjorde mye godt blant menneskene. Så låser han plutselig opp sin skreppekasse, løfter lokket av, og der ligger kveitereklingen, fin og feit og veltørret, han kjøpte ikke noe skrot Det blei smak, og det blei meire prat. Han satt inne med så mye livsvisdom, denne svenske vandringsmann, som blei norsk borger og hadde sin heim i Sørreisa.

Men så kom han ikke meire. Der gikk ett år, der gikk to og tre. Han kom ikke. Og hvor var

Sitt tredje og formentlige siste eiendoms heim bygget han i 1933 på Sama i Trondenes, og her sitter han no og nyter sitt otium. Ved sia av tobakksagen turen blei det snart meir å sysle med av handel, med en rekke andre agenturer, og for å få sving på omsetninga, var Petterssen, så å sei til stadighet på farta i sitt vidstrakte

---

han ikke saknet, særlig av de eldre.

Så langt om lenge bares den tidende til vår bygd: Forsberg er død. Der blei sorg i vår heim ved dette bud. Det var jo som han hørte til i blant oss. og no «aldri mer», disse forstemmende to ord.

Jeg vet ikke hvordan det er gått til. men i dag blei jeg sittende her og minnes den gamle venn og velgjører. Og så falt disse minneordene meg i pennen. Det er mine blomster til hans grav. Den ligger vel et sted borte på Sørreisa kirkegård.

Br.

sen kom slikt aldri hverken i tanke eller i handling. Den mur der er ikke til å kroke utenom. Vel, så går jeg gjennom den. Hardt var det, men «Go'morn» hilste Petterssen deg på den andre sida.

Nå er han altså 78 år, og da jeg er redd for ikke å kunne få sagt disse ordene ved hans 80 års dag, iler jeg med å framføre dem her — og no.

Jeg ser ham sitte i sin lille vakre villa oppe i Samaåsen, i den djupe lenestolen, kanskje med Bibelen foran seg. Han kan kanskje ikke no lenger utføre sine daglige gymnastiske øvelser så lett og handfritt som for noen år sida, — gikta har vært litt slem de seinere årene, men han har tukta den godt ned og står daglig i kampstilling til den. — Likevel, det nytter ikke å løpe fra sine 78 år, det er nøyaktig 6,5 dusin. Prisen får en betale — Klokka er blitt mange, sola står lågt, — men kveldsola kan skinne så vidunderlig vakkert. Måtte den kaste all sin aftenrødmes varme inn gjennom vin-

Rødøyværingen som ble jektestyrmann i Lofoten

MEN SOM IKKE KUNNE FÅ KJØPT MØSMØROST I BERGEN.

I mitt forrige stykke i «Helgelands Blad», snertet jeg litt bort i jektestyrmannen Elias Iversen fra Rødøy, han som en dag kom til Buksnes i Lofoten og ble der til sin døyande dag. Hans kone var fra Meløy, og Anna het hun.

Som sagt var Elias Iversen jektestyrmann, og førte på en hel rekke Bergensturer væreier Jakob Pedersens «Magda» av Ballstad. Elias var også på materialsturer med «Magda», til Namsen eller til Vefsn, og vel og bra brakte han bestandig både skute og last til bestemmelsesstedet. Han var «grunnkjent» på leia og kunne kroke alle de lumske stedene forbi. Helgelandsleia, sa han en gang, husker jeg, «jau seidå, dein kain eg på fengran og kjenn dein like godt som min eigen bokselomme».

Han var en høg og noe skrantete kar, han Elias, med svart skjegg og kvikke øyne, og han snakket sitt morsmål med full bredde.

En gang like etter århundreskiftet var jeg seglingskar med ham til Bergen. Da vi hadde pligget og farmet all lasten i Ballstad, surret omstøingene og gjort oss seilklar, inniviterte Elias oss til sin kahytt på en aldri så liten «knert» av buttelen. «Dokker ha vorr gjæve glunta, og værsågo' drekk no ut». Og det gjorde vi og smattet etterpå. Det var gode saker han for med, han Eljas Iversa. Så gikk vi til spakespillet og begynte å hive på ankerkjettingene, og styrmannen var ikke den karen, at han holdt seg for god til å ta ei hands hjelp med i slitet. Og så vatt vi storseglet og toppseglet og sto for en frisk nordavindsbris ut av Ballstadvågen, mens det ble vinket til oss fra land og ønsket god og snar tur.

Det var den 19. juni.

Vi var seks mann med styrmannen, og jeg fikk vakt på den som vi kalte styrmannsvakta. Det var min første tur ut i verden, og jeg var temmelig grønn på både mangt og meget.

Ned mot Meløy løyet vinden av og vi lå bare og rak søretter sundene. Ned mot Selsøyvika ble det nesten vindstille, og her skulle Elias i land et snopærind til han Jæger, siden det no høvde så fint. Vi sneiet jo kloss inn på den store brygga hans Jæger i Selsøyvik, og i skjebåten hoppet Elias og en av karene, med formaning til oss om ikke å legge oss opp i fjæra. Men just som de kom ned til båten igjen fra visitten hos Jæger, frisknet vinden på, og Elias og Nils fikk et kraftig roan før de greide ta oss igjen, langt sør for Selsøyvik. Da styrmannen jumpa over rekka var han sint. Dokker e nokken fjoms, sa han. Har dokker ikkje vett til å lægg ho opp i. Han tørket svetten, og det samme gjorde Nils, som sto på styrmannens beste i denne sak. Nei, vi forsto oss ikke på dette med å legge «ho opp i».

Sør mot Mangvaren hadde vi en fin sægls vind og jomfru «Magda» ruslet så pent i veg. Elias sto selv til rors, og jeg satt på kahyttaket og leste for ham av Bjørnsons «Synnøve Solbakken» som han syntes var den beste bok i verda, nest etter bibelen og «Guds Børns Himmelske Frydemaaltid». Plutselig kom han på noe han måtte ha utført nede i kahytten og beordret meg til roret. Og så pekte han framover med fingeren og viste meg veg og sa: No skal du styre beint på den litle holmen dar framme, dein mæ steinkjerringa på. Ja vel, svarte jeg og grep resolutt om rorkulten og tok ansvaret. Men det var slik en vrimmel av holmer her nede ved Mangvaran, og det var flere som hadde steinkjerringer. Jeg må visst ha byttet litt på disse kjerringan, for da Elias kom opp, formelig rev han rorkulten ut av nevene på meg. «E du vorten spika gal, glunt! Kor i søtten ha du tulla deg hen! Vi måtte legge ho «Magda» på hard bidevind for ikke å gå til grunne her i Mangvarens ormegård av overjordiske og undervandske farer. Nei, du for din del, du blir nok ikkje nokken styrmann, sa Elias, da vi hadde fått jekta inn på trygg lei igjen. Og det er jeg da heller ikke blitt.. Så styrte styrmannen videre, og jeg leste av «Synnøve Solbakken», helt til ho Synnøve gled bort til han Torbjørn ved vinduet på Solbakken og la handa på skuldra hans, mens han så lenge og mildt på henne og sa: Jeg ser over til Granlien, det er så underlig å se den herfra.

Ja, da e ei gaste og go' bok, sa styrmannen. Han kuinne skriv, dein Bjørnson.

Da vi skulle forlate Bergen med «mel og malt» og ymse annet ombord, og hadde lastet «Magda» til oppover småboltan, var jeg i land sammen med Elias, som bærer. Han skulle proviantere for nordturen. I en større kolonialforretning på Muralmenningen forlangte Elias bl.a. møsmørost. Damen kunne ikke begripe. — møs-mør-ost? spurte hun. Javel, møsmørost, gjentok Elias. Og det utviklet seg til en hel prat om denne slags ost, men damen forble like klok. Den slags ost førte de nok ikke — enda så velassortert som de var, særlig i oster. Så forlangte Elias å få se på ostelageret, og damen langet på disken et utall av ostesorter, fra de fineste franske, til hollandske og danske, sveitsiske og jeg tror, forlate min synd, også tyrkiske og peleponske. Men neida, ingen møsmørost. Den norske geitosten lå temmelig nær opptil, men rette sorten var ikke den heller. — Er det en firkantet ost? spurte damen. Både firkantet og rund, etter som den form den er laget i er «skådda og skapt», svarte Elias. Møsmørosten kunne ikke trylles fram. Så ble sjefen hentet ut fra sitt kontor, og no ble det en trekant til å løse problemet møsmørost. Enden på det hele ble at vi fikk med oss en mysost som veide tre kilo, akkurat den rette sorten var det ikke, men den fikk no gjøre det. Elias snøste da han gikk foran meg nedover gata. Nei, det skulle ha vært heime på Helgeland, så hadde det ikkje stått fast i å fått en møsmørost — verdens beste ost, sa han.

No er det lenge, lenge siden Elias Iversen gikk fra borde som jektestyrmann og som Lofotfisker. Og det er lenge også siden ho «Magda» la sin bein til kvile ved Ankersholmen i Meløy og vart vrak, men notabene, det var ikke han Elias Iversen som styrte henne den gang. Det var den 15. september 1909, og med «Magda» var jektenes saga ute for Ballstads vedkommende. Ho var den siste av sin «ætt» der.

Det er dog ikke så lenge siden Elias Iversen ble båret ut av det vesle huset sitt på Storeidet i Buksnes. Det var sist på under siste verdenskrig. Da orket han ikke seilasen mer, han ankret da opp i den tryggeste og beste av alle havner. Men hans sønn, Johan Iversen, bor framleis i huset, og det er noe godt og traust helgelandsk også ved ham.

Jektestyrmann Elias Iversen brakte med seg fra sin heimbygd Rødøy en bibel, som han tok godt vare på og vernet om som en kjær skatt. Den var prentet i København anno 1588, trykt med stor gotisk skrift og av et svært volum. På et løst stykke beskrevet papir i bibelen heter det: «Denne gamle bibel, trygt 1589 (1588), skal ifølge den forrige eier, Iver Hansen, Seglfor i Rødøy, være kjøbt af ham på auktion efter en gammel ungkar på Nordværnes eller Bø i Rødøy. Denne hadde fått bibelen hos en gammel pike for at han arbeidet, eller skaffet henne en ligkiste. Forøvrig trodde Iver Hansen at bibelen oprindelig var kommet fra Brønnøy».

På et annet stykke papir i bibelen, fra meget eldre tid står skrevet:

«Vær rætferdig mot Enhver, giv ogsaa, naar du gives hurtig igjen. Punkt. Behersk dig selv. Elsk din ære mer end rigdom. Stræb at vinde gode menneskers agtelse. Udle ei den som ved mindre end du, men undervis ham. MDCCCXLVII 1848. Martinius Nicolai Wærnes».

Så lunde tales det ved håndskrift i den gamle bibel. Det var så karakteristisk for Elias Iversen å ta vare på og hegne om alt som er gammelt og godt. Han bar tradisjonen med seg fra den prektige Rødøy bygd og prestegjeld. Og no er bibelen i hans sønn Johans gjemme. Den kan sikkert stå ut med «livet» enno i noen hundre år, hvis den fortsatt kommer i de rette hender.

Elias Iversen var både en flink styrmann og et godt og rettsindig menneske. Men med sønnen og ungkaren Johan, dør nok slekten ut i Buksnes, men den vil leve videre i Amerika, hvor tre av hans barn har oppholdt seg i mange år og har arvtakere etter seg.

Brandulv.

Seterjenten ved Folgefonnen som ble husfrue i Lofoten

Guro Olsen, Skotnes fyller 100 år 20. mars

Lørdag 20. mars fyller enkefru Guro Olsen, født Omundsdatter, Skotnes i Buksnes 100 år. Hun har samme dato som Henrik Ibsen, men dikteren kom til verden 26 år tidligere enn husmannsdatteren fra Rogdeberg i Ullensvang i Hardanger.

Da jeg forleden besøkte fru Guro for å få en liten prat med henne i anledning av 100-årsjubileet, ble jeg, meget overraskende, møtt av en kvinne som, jeg hadde nær sagt var i sine beste år. Hun sitter ved kjøkkenbordet og driver med håndsøm, og den fine nålen hennes går både fort og støtt.

Jo, forteller hun, jeg er født i Ullensvang. Min far tok seg rydningsplass under gården Rogdeberg. Det var et slit med å få ryddet den til noe for en liten buskap, så mye stein som det var, og efter hvert som vi barn vokste til, måtte vi hjelpe til med dette arbeidet. Samme året jeg ble konfirmert, jeg var da

15 år gammel, tok jeg meg plass som seterbudeie. Setra lå på østsiden av Folgefonnen, i en avstand av 3 mil fra gården, og for å komme frem til setra, måtte vi gå over en av den store bres mange utstikkere. Det var 15 melkekyr på setra, men alt fra jeg var 10 år kunne jeg melke, så det var ikke til noe uvant arbeid jeg ble satt her oppe på fjellet. En gjetergutt var med, mest for å holde tilsyn med sauene. Senere kom jeg i tjeneste i Bergen og var hushjelp hos en familie her i 4 år.

— Så bar det nordover?

— Ja, i Bergen ble jeg kjent med baker Johan Olsen. Han var fra fjellbygden Sande i Sunnfjord, men hans lengt stod, merkelig nok forresten, til sjøen. Kort tid efter vi var blitt gift, fikk han i en avis se at væreier Jens Pedersen, Ballstad, søkte efter en baker. Hans gamle baker, Lindqvist, var da blitt for gammel til å gjøre tjeneste, og litt vrien og vrang av seg var han visst også blitt. Olsen søkte og fikk plassen. Han reiste nordover i mai året 1886, og om høsten kom jeg og vår førstefødte datter efter. Jeg husker så vel, det var den 18. oktober vi steg i land på Ballstad, og skipet vi reiste med fra Bergen til Ballstad var gamle «President Christia», eller «Presidenten» som man kort og godt kalte den. Den første tiden losjerte vi hos lærer Jørgen Ulriksen på Skotnes, men kjøpte oss så gård på Reine, den vi senere solgte til Mathias Nilsen, da vi bygget vår egen store gård i Kremmerviken. Det var omkring århundreskiftet. I 1907 gikk fiskeværet Kremmervik over til nye eiere, de la på prisen på grunnavgiften for oss, og det grundig også, og gjorde det umulig for min mann å fortsette med sin forretning der. Tre år senere kjøpte vi den gamle bondegård her ved Skotnessjøen, som vi solgte i 1916 og tok oss føderåd av. Vi flyttet da til denne kårstuen, som var oppført av en tidligere eier av gården, og her har jeg så bodd siden. Min mann døde i 1940, 85 år gammel.

— Tjenestlønnen den gang, hvor stor var den?

— Jo, det skal jeg fortelle Dem, vi fikk 20 daler året, men for småarbeid omkring på gårdene i Hardanger, såsom å røske ugress o. l. ble vi betalt med bare 8 skilling dagen, eller 24 øre, og når vi var borte på flatbrødbaking var betalingen 40 øre for et dagsverk som begynte kl. 6 morgen og varte til kl. 10 kveld.

— Hva lønn fikk De som seterbudeie?

— Nei det husker jeg ikke så nøye, men det var omtrent ingenting det. Beitene der oppe ved Folgefonnen var ypperlige — den gang iallfall, i bekker og vann vrimlet det av fisk og myrene stod gule av multer utpå sommeren. Den gang var det ikke en sportsfisker å se, og ingen multebærplukkere streifet over viddene.

— Dere har trivdes bra her i Lofoten?

— Ja, jeg hadde jo mitt hjem her. Mine to søsken utvandret til Amerika, og de er døde for lenge siden. Jeg besøkte mitt fødested i Hardanger i 1898, siden aldri mer.

— God helbred har det kanskje vært hele tiden og veien?

— Ja, stort sett, men jeg har da vært syk også, har søkt læge og ligget til sengs. Men jeg kom meg godt, og er frisk ennu i dag, skjelver ikke engang på mine hender, jeg ser godt i mine briller og kan lese og arbeide. — Det er så meget å takke Gud for, ja alt er det Ham å takke for.

Fru Guro Olsen var den første her i trakten som begynte å arbeide for redningssaken ved innsamling av bidrag blant fiskere, og hun fikk en påskjønnelse for ette av Redningsselskapet. Hun adde god erfaring og praksis i ykepleie og ble ofte kalt til ykeleier, men særlig måtte hun ange ganger til hjelp under barsel. Og aldri var det nei i ennes munn. Slik var også hennes mann, de hjalp mange, hjalp i stillhet og så langt de evnet. Han var en drivendes kar, også utenfor bakeriet. Hadde både åttring og listerbåt i drift, med leiefolk, kjøpte fisk og guano, men var også selv utpå som småfisker, så snart det var anledning til det. Gutten fra fjellbygden som elsket sjøen og som flyttet hundrer av mil for å være i nærheten av havet. Og Gurø — ja hun vår jo født ved den underskjønne Hardangerfjord, der det «ånder en tindrende sommerduft».

Og nu sitter hun i sin lille stue ved Skotnessjøen og fyller hundre år og det gjør hun med glans. Men mens hun venter på det store jubileums dag og dato, strikker hun og er flittig opptatt med sine bundingsstikker, eller hun syr eller leser. Hun har boken liggende like for hånden, ser jeg. Tanken er fremdeles klar og hukommelsen usvekket, bare hørselen er litt nedsatt, men ikke meget. Et under av en hundreåring, det er fru Guro Olsen, intet mindre.

Hun er mor til tre døtre, som alle lever, bestemor til 4 og oldemor til 7, og de aller fleste av barn, barnebarn og barnebarns barn kommer nok til jubileet som skal feires hos hennes datter, fru Hagen, Ballstad.

Men fra alle kanter av bygden vil det strømme inn gratulasjoner til gamle, ærverdige og prektige fru Guro Olsen, vår aller eldste i dag, 100 år, men fremdeles ung i sinn, rask både i tanken og i sine bevegelser. Jeg kunne fristes å si ungpikerask. Det er ingen sak da å være geburtsdagsbarn for 100. gang.

Til vidunderlægen i Dyrøy.

For „Nordlandsposten" av Br.—.

Det har i lengere tid vært noe i veien med fordøielsen. Min legemlige jordhyttes kjøkken fungerte langt fra tilfredsstillende, og de resepterte anvisninger jeg dråpe- og skjevis sendte nedenom for å få bragt orden i tingene hadde ikke noen som helst virkning — det blev heller verre med søl og ubehageligheter. Kort sagt maven var i oprør og ut til de minste forgreninger av mitt jeg var det obstruksjon med mer og mindre kaos.

Heldigvis hadde jeg Knut Lunde i reserve, og da de doktorlige miksturer viste sig absolut frukteslose steg jeg ombord i dampskibet «Skjærvø» med Brøstadbotn som min reises mål.

Vågsfjorden var i sin mest gemyttlige stemning, speilblank la den der og dovnet sig i miles bredde og lengde med sine mange fangarmer. Tjeldsundet mot syd, Senjebukta ut mot Andfjorden i nordvest, Solberfjorden mot nord og Bygda og Mjøsundet mot øst — alle sterkt trafikkerte alfarveier. Men Vågsfjorden kan også vise alvor og voldsomhet, og i gode gamle dager da fiskerne seilte med små åttringer og femboringer til loddefisket nord i Finnmark var Vågsfjorden ved siden av Lopphavet det havstykke de med respekt tok med i sin reiseberegning. Denne hadde i årenes løp gitt så mangen våt trøie og krevd så meget av høvedsmanns mot og dyktighet at det stod alvor og age av den. Og mange er også de som her har funnet sin våte, tilfeldig «opkastede» grav mens stormen sang og det buldret fra brekningenes orgelpedaler.

Men Vågsfjorden — den var lutter nyforlovet elskverdighet der vi gled henover den med eftermiddagssolen på skrå innav røkelugarens vinduer.

Første anløpssted er Engenes på Andørja med sagnets vakre lille kirke høit oppe på bakken. Denne hvitmalte kirken derborte på Engenes kan sees milevis fra alle kanter av Vågsfjorden og gjør tjeneste både som Herrens tempel og som et godt og lett kjennelig seilingsmerke for fartøier.

Fra Engenes svinger skibet innover mot Bygda, det brede sundet mellem øiene Andørja og Rolløy. Her ligger det godt stelte gårder tett i tett på begge sider. De rødmalte fjøs- og låvebygninger midt i sterkt lysende soleieng og alle skøitene fortøiet i små bukter forteller om bygden hvor jord- og sjødrift går hånd i hånd. Og astafjordingene — det er disse kjente fiskeres land vi her propellseiler igjennem — kan utføre det beste arbeide såvel i dorryen som bak nybrottsplogen. Et robust og virksomt folkeferd, litt for meget støiende kanskje og noen grader for radikalt, sett fra min konservative fluktstol på promenadedekket, men allikevel et folk som både får gjort og sagt det det vil. Og den store banken deres, som er gjort av sten, vidner også om en rummelig økonomi; selv om krisen har faret slemt frem også i Astafjorddistriktet, tror jeg det kan sies at folk flest her ennu ikke er bragt ned til stadiet hvor der snaut leves «fra hånd til munn». Steinbanken — og andre pengeforvaltningsinstitutter — har fremdeles pene beløp til utlån og forrentning hvis eiermenn er de djerve og driftige fiskere og jordbrukere i Astafjorddistriktet — de såkalte astøienger.

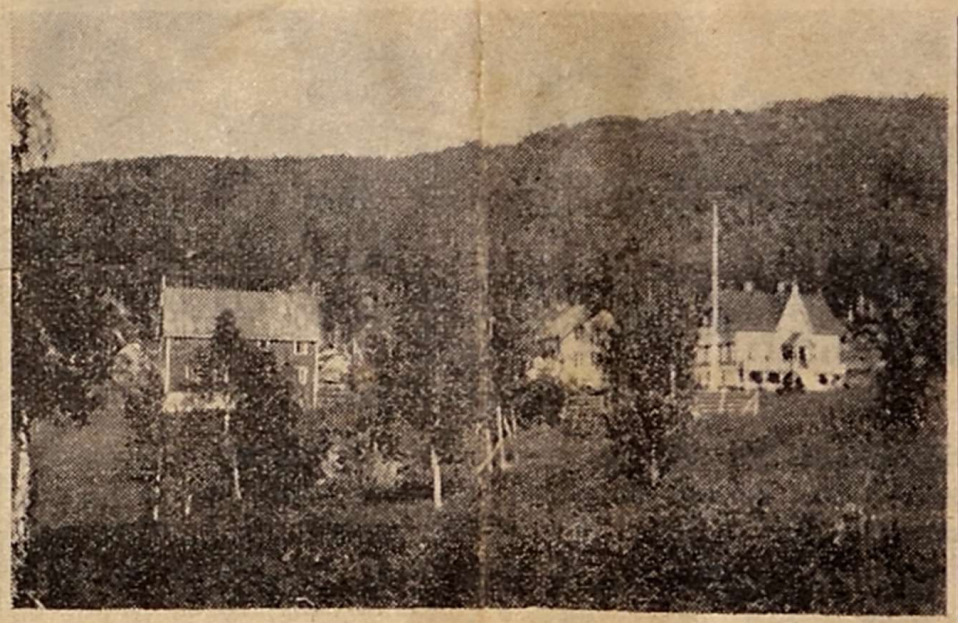

Knut Lundes gård Lunde.

Ånstad på indre Andørja er neste anløpssted, en vakker og velbygget gård med vide frodige jorder under himmelhøie fjell. Derfra skrå over sundet til det gamle (og nye) Ibestads «hovedstad» Hamnvik er bare noen minutters skibstur. Hamnvik peker sig selv, likegyldig om all menneskevilje, ut som dette distrikts centrum. Her møtes alle veie, som det heter i den gamle gravsalme. Men Hamnvik er levende nok ved den store trafikk og gjennemfart som stedet har. Det samler om sig bygdene Andørja og Gratangen, Lavangen og Astafjord ved siden av egenkommunen Ibestad. Her bor presten sorenskriveren, lensmannen og distriktslægen, her ligger prestegjeldets hovedkirke, den trauste linjerene Ibestad kirke, Sparebanken og Senja Ungdomsskole, et mekanisk verksted og meget annet av slikt som hører et moderne velordnet samfund til. — Bebyggelsen er tett til begge sider, og idag med solen rikt flommende henover de sommerlige velmodne enger virket Hamnvik som plommen i egget. Det må være god fremtid for et sted som dette.

Avgangsringning med skibsklokka, trossene hives løs og «Skjærvø»s trutt strevende maskine skysser oss videre med kurs for Salangens hovedstad Sjøveien. Som torskhaudyngene karakteriserer Stamsund, fiskehjellene Henningsvær og malmkaien Narvik karakteriseres Sjøveien ved sine enorme favnvedstabler, brede og lange som sportsplasser og høie som katedraler — med litt overdrivelse sagt. Sjøveien virker forøvrig noe bortimot bymessig, med kafeer og hotell, med apotek og læger både for dyr og mennesker Her møtes skibene fra havet og rutebusser og biler fra det ganske store og vidtforgrenede veinett i Troms innlands daler og bygder helt op til Lyngen. Sjøveien er Bardu og Salangdalens havneby, derav de store vedstabler som på vinterføre kjøres ned fra skogsbygdene for i årets løp å selges som brendsel utover til de mere skogløse øidistrikter. Med de siste års slette tider for jordbruket har favnveden spilt en betydelig rolle som inntektskilde og det er blitt en drøi, altfor drøi beskatning av skogen efter manges mening.

Det er vakkert på Sjøveien, den rene idyll, og en kommer ikke langt forbi kirken der høit og fritt oppe på «Gimle» før en har hele den herlige og meget, men neppe for meget superlativiserte Troms innlandsnatur like inn på sig.

Ytterst i Salangfjorden ligger Salangverket, hvor til fornylig en kjempemessig fabrikkpipe stod som et mollstemt minnesmerke over en industriell fiasko: Malmen oppe i Salangsfjellene som ikke holdt hvad den lovet og som «knep» de slemme kapitalister for noen dusin millioner.

Gjennem Mjøsundet stikker vi som snarest ut i Vågsfjorden, men bare en snarvisit denne gang, for efter en halv times fart har vi den vidunderlig vakre Dyrøy til bagbord: vi befinner oss i Dyrøysundet. Hele denne indre siden av Dyrøy er fullstendig «belagt» med gårder, og så mange pene, velstelte hus har jeg aldri sett andre steder i Nord-Norge. Hele den store grend virker som nymalt og finpusset nettop som for anledningen av ditt besøk. Velstand leser en ut av alle velgardinerte vinduer, — og i Langhamn, bygdens centrum, er det så lunt og deilig vakkert at en uvirkårlig får lyst til å stige iland å bli der — foreløbig, iallfall for resten av sommeren. Den som bare har sett Dyrøy fra vrangsiden, vestkanten av øya ut mot den almindelige kystled, aner ikke hvilken perle, ja nærsagt hvilket paradis denne øys «rette» side er.

Fra Langhamn er det ikke svært mange propellomdreiningene over til Brøstabotn på fastlandet, og da «Skjærvø» la til kaien der var det lett å skjønne at her var vi kommet i den mere direkte forbindelse med mirakelmannen Knut Lunde. På kaien stod det fullt av hans patienter for avgående, og «Skjærvø» hadde en pen tropp å landsette — folk i alle aldre og fra mange steder med den siste store forhåpnings lys i sine øine. Det er en aldri hvilende strøm av sykemennesker på vei til og fra Lunde gård, ca 6 kilometer ovenfor Brøstadbotn. Til ham kommer e — mange med dødsmerket ritet i sitt ansikt. Når intet vil hjelpe søker de til Lunde som den siste utvei, — og selv om noen ok må gå skuffet bort også fra ham, mange, man-

ge er dog de som han har gitt helse og arbeidsførlighet tilbake. Jeg så mange gå op trappen til hans kontor med grublende mørke ansiktstrekk, men n e d kom de fleste av dem med det lyse, seiersikre smil og et lite glass medisin, med en «trolldomsaktig» evne til å slå selv de værste kroniske plager av marken. Foruten den undergjørende medisin går der hopetall av fortellinger om Knut Lundes mirakuløse måte å kunne stanse blod, bortta verk, stille smerter, stanse blodforgiftning og meget annet — bare ved pr. telegram å sette sig i forbindelse med ham og anmode om hans hjelp. Kanskje ligger der en god slump av overdrivelse i disse mange fortellinger, men om bare halvparten er til å stole på — og det kan det ikke være tvil om — må hr. Lunde være i besiddelse av evner som er skjult for andre. Minst av alle vil dog Knut Lunde selv gå for å være noen slags mirakelmann. Han er meget stillfarende, virker i høieste grad beskjeden og utfører sitt arbeide for de syke med den største omhu. Selv om venteværelset og en stor del av gårdsplassen er full av patienter gir han sig god tid med hvert enkelt tilfelle — med undtagelse av dem hvor menneskelig makt intet mere formår i kampen mot den sterke mannen med ljåen. — Man føler sig uvilkårlig i trygge hender hos denne mann, som på ingen måte kan betegnes som kvaksalver i ordets almindelige betydning. — Hans ry stiger med årene og antallet av hans patienter likeså. Den dagen jeg var der kom der foruten oss dampskibsreisende, to—tre skøiter lastet med folk og dessuten flere biler fra Balsfjorden i nord til Narvik i syd — med en Narvikbil fulgte endog etpar patienter fra langt borte i Sverige.

Og slik fortalte folke mig deroppe, hadde søkningen til Lunde vært i mange år, naturligvis dog mest i sommerhalvåret. Han må ha kjempekrefter å disponere over denne mann som dag efter dag, mange dager med de knappest mulige matpauser, kan stå i det med å behandle og reparere folks helse.

Knut Lunde er født på den lille fjellgård Katrinhaug i Salangen like inn mot grensen til Dyrøy. I yngre år rådde han fiske, men ganske tidlig opdaget han evnen hos sig til å gjøre godt mot sykdom, og for mange år siden begynte den strøm av patienter til Lunde gård som fremdeles, og sikkert i mange år fremover, vil være i flo. Hans dyktighet og de mange helt forbausende gode resultater hans medisin og behandling viser, er hans beste reklame.

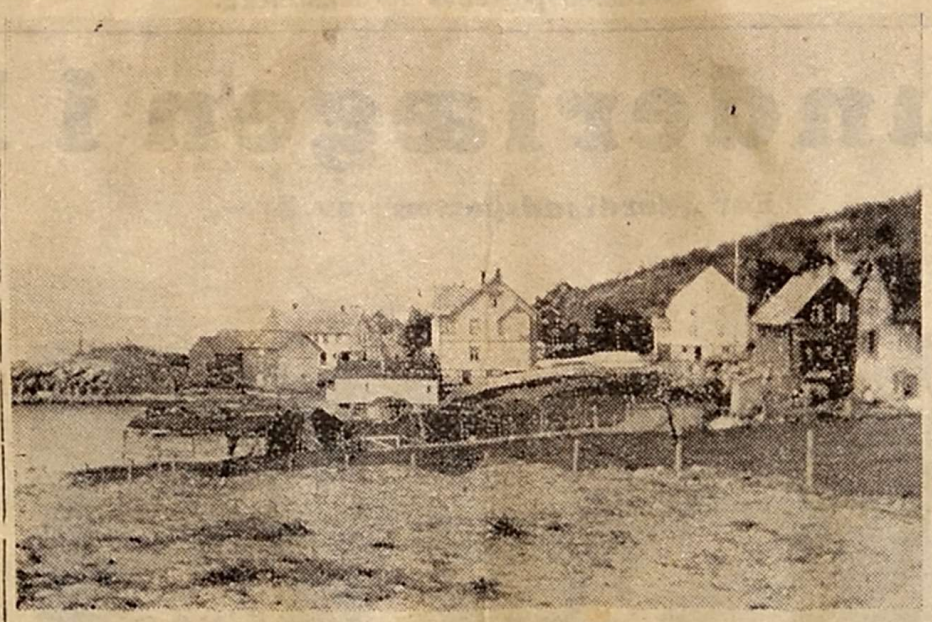

Parti av Sjøveien.

Lunde gård ligger sjelden vakkert til, og den er velstelt fra det minste til det største; for 3—4 år siden fikk dem også sitt eget lille elektricitetsverk. Noen kilometer sønnenfor ved veien til Salangen har Knut Lunde gått igang med et nybrottsbruk, som han allerede har nedlagt mange penger og meget arbeide på. Han er nemlig en meget interessert jordbruker, og når han i sin korte tilmålte ferie flytter op til dette nybrott er all lægebehandling banlyst. Han blir sint da, sies det, om noen forstyrrer ham i denne tid i hans kjærlige forbindelse med jorden og jordbruket.

Jeg vil anbefale besøkende hos Lunde å ta med bil Salangen—Sjøveien. Det er en vidunderlig tur gjennem lange strekninger av rent jomfruelig landskap, gjennem skog, forbi vann og langs elver. Her er store vidder å legge under plog og kultur, og den tid er sikkert ikke langt unda da en ny grend er vokset frem heroppe i et av Stallonjarggas vakreste og bedst tilrettelagte dalfører. Knut Lundes nybrott vil vise veien og dra mange andre efter sig, — det har det allerede gjort forresten.

Han er en god mann, Knut Lunde; mange er de som han har vendt fra skyggenes dal mot lyset og livet, og mange er de takksigelsens tanker som fra alle kanter strømmer op til den vakre, lunt beliggende Lunde gård i Dyrøy.

Br.

— Jamen — hvad heter dine foreldre da?

— Mama og papa!

Heimlaus rydningsmann.

For „Nordlandsposten" Av Sten Daling.

Stilt ligger landet i lyse milde sommerkvelden. Sakte susing i ungt lauv og gras. Og kviskring i åkerens nye grønne aks. Men djupt inni skogen synger fossen sitt ville sterke kvad. Heile landet synger en kvell som denne — Som djupe orgeltoner stiger suset av sommer og vokster, av yrende liv, av lengsler og voner. — Bonden som går langs åkeren og lar de lyse, grødelovende aks gli gjennem hånden, han kjenner tonene; de gir gjenklang i hans sinn, stemmer til så djup andakt. Han kjenner sig i pakt med livet med alt det som gror og gir løfter. I fedrenes jord har han sådd; — i stille bønn har han strødd det gullane korn i svart, bærevillig mold, og nu ser han i tyst takksamhet svaret på bønn og lønn for slit.

Men der er en annen, som også står med arbeidsslitte næver og bøid rygg efter mange tunge tak i jordbryting og grøft. Også han fornemmer bruset av livet; og eimen av mold og av voksende grøde. Han har pløiet og harvet grøftet og brutt nye åkrer, og kjærligheten til jorden ligger også ham i blodet som arv fra de tusende slektledd av jorddyrkere. Men for ham blander sig et bittert savn i gleden ved å se det vokse og skyte aks.

Ingenting har han som han kan kalle sitt, av alt det han har strævet med.

Men lengten efter å eie en liten, liten del av fedrenes land gnager i hans barm.

Men aldrig var det mulig for ham, yngste sønn på en fattig plass; å komme sig i såpass uavhengighet så han kunde få eiendomsretten til det jordstykket han lengter efter. For liten er lønnen for den som bryter jord i andres brød. Og dyr blir jorden mot det den kan kaste av sig. Så aldrig såg han det likt å ta på sig en tung gjeld for å komme til å slite på et lite bruk.

Han må gå der og bryte for andre. Øde sin kraft og sine ungdoms- og manndomsår i slit med jord som andres avkom skal ta i arv. Og den såre lengten gjør hans panne furet og hans nakke bøid. Han kan i ensomme stunder kaste sig ned i skogens skjulende dyp og bore sitt ansikt ned i lyngen for å kjenne eimen av fuktig, veksterlig jord, mens det bryter av gråt i ham. Aldrig kan han få se skytende aks på en åker som er hans; – aldrig skal han få ta sin sønn ved hånden og vise ham åkrer og enge som skal bli hans arv.

Bare en liten tuve av fedrenes land kan han få; den han skal kvile under, når hans navn er glemt, og fremmede høster de tunge aks på de åkrer han har rutt.

DEN DØDSSYKE MILLIONDAME FIKK FLYVERHJELP.

En av passasjerene på det flytende hotell «Rotterdam» blev under opholdet i Leningrad angrepet av hård lunbegetendelse. Det er en kvinnelig millionær, fru E i s n e r. Mens skibet var i Østersjøen på vei til Danmark, sendte lægen ombord trådløs bestilling til Kjøbenhavn efter pulmotor til kunstig åndedrett. Det gjalt å få den fortest mulig, og en flyvemaskine fra Falcks redningsselskap drog avsted og nådde lykkelig «Rotterdam» og avleverte pulmotoren. Den sykes liv er nu reddet. Hun er 76 år gammel.

KJOLER AV GLASS VINTERENS MOTE!

De minner om perlemor og er ikke helt gjennemsiktige.

Blandt de mange nye moter til høsten som i disse dager forevises i Paris, finner man presentert en kjole av glass! Den minner en del om perlemor og er ikke så gjennemsiktig som dens materiale kunde antyde. Kjolen må foreløbig betraktes som et kuriosum, da glasskjoletekniken ennu er noe ufullkommen.

Heim til den sunnmørske dal

Av Ola Berg

I går kom det en mann inn på mitt kontor. Om jeg kunne hjelpe ham med et lite skrivearbeid. En kontrakt og et skjøte. Han var blitt for gammel no til å sitte med gården, hans kone likeså. Leiet hjelp var så urimelig dyr, ikke mulig å skaffe heller forresten, nei for jentene i dag, de vil ikke dette med fjøs og kyr, helst ikke med kjøkken heller. Kan noen forstå det? sier han.

Mannen var sunnmøring, kom nordover i sitt attende år, grodde fast her i traktene, fikk seg ledsagerske, og siden også gård, et nybrott, fullpakket av stein, hard Lofotstein, granitt, sier han, som nesten ikke ville breste for de tyngste storsleggeslagene. No ligger gården der, gir vinterf. for 4—5 kyr, et dusin sauer, en blakkgul fjording, og kan barberes over det hele med slåmaskin.

No vil han selge det hele, no med en gang, og fare heimatt igjen til sin sunnmørske dal. — Kjøperen sitter med pengene i neven. En gild gård, ser dokker, sier han, og dikterer meg hva jeg skal skrive.

Det var en av de mange sunnmøringer som i sin tid «emigrerte» til Nordlandene. Lars heter han og er i sitt 82. år.

Lars minner meg om de mange prektige sunnmøringer jeg har truffet borti under mitt livs vandring. Det var flere av dem i mitt nærmeste naboskap under oppveksten. De fleste kom nordover i 1860—70 årene. Endel også senere utpå tida. Men de aller fleste kom fra Nordfjord og Sunnfjord, mange også fra Sogn, og noen fra Hardanger. Fiskere ble alle sammen, men flere av dem var også nevenyttige karer. — Nordfjordingene spesialiserte seg likesom i snekker- og tømmermannsfaget, de hadde godt lag med øksa og saga, noen også med treskjærerkniven.

*

Jeg husker særlig Frans fra Eide i Nordfjord, og Anders Karlsen fra Norddalsfjorden, de var begge våre nære naboer, og i ledige stunder kom de ofte innom for å slå av en prat med far — særlig om haustkveldene. Så satt de der og fortalte fra sine heimsteder, og dette med frodige eple- og pærehager gjorde det dypeste inntrykk på meg, unggutten som satt der og slukte hvert ord som gikk ut av deres munn. Epler var det beste jeg visste, og pærer — bare ordet fikk tennene mine til å løpe i vann. Det var meget sjeldne varer i våre Lofotkrambuer i de dagene, alt det som frukt hette, og jeg kunne ikke med min beste vilje begripe at Frans og Anders hadde kunnet bære det over sine hjerter å forlate disse herlighetene der langt sørpå, for å komme hit opp og spise for det meste bare sild og fisk.

De var atskillig av et problem for meg, disse «søringane». Hadde det noen forbindelse med, mon, at Adam og Eva ble drevet ut av Edens hage, ja for disse eple- og pærehagene i Nordfjord og i Norddalsfjorden blomstret i min guttefantasi fullstendig på høyde med den hagen Gud, ifølge første Mosebok, plantet i øst.

Ingen av mine kjente blant møringer og fjordinger gjorde noen gang turen heimover til de egne hvor de hadde trådt sine barnesko. Jo forresten, Anders var en gang på besøk der heime i sin barndoms- og ungdomsfjord. Han var jektekar og kom fra Bergen, da fartøyet måtte «nødlande» i Ålesund, det var i begynnelsen av 1890-åra. Og så hadde vel «naturen gått over opptuktelsen» hos Anders, han bad seg fri for resten av nordturen med jekta, han m å t t e heim no. «Dei gamle fjell i syningom» kalte så sterkt på ham.

Men det ble bare med denne ene gangen.

Som voksen traff jeg noen sunnmøringer oppe i Sulitjelma. Det var fire stykker av dem, egentlig var de fiskere, men fisket hadde slakket av, så kunne de ikke gå med nevene i lomma, var reist nordover og hadde tatt seg «knog» som slusk i «Sulis». Vi kom til å dele brakkerom fra midtsommers til kloss under julehelga. Prektige karer, litt for tause kanskje for vårt nordlandske lynne, men solide, sparsomme, edruelige. De skilte seg ut fra den homogne masse, stod med begge beina på jorda og fulgte sine egne moralske lover, i et miljø hvor moralen ellers ikke stod så særlig høgt i kurs — dengang.

Utrolig nesten hvor de kunne putte penger til side og legge seg opp en liten kapital, mens vi andre bare såvidt klarte å holde den økonomiske båten flytende. Jeg funderte litt på, husker jeg, om det likevel kunne være en viss prosent av sannhet i de ordene jeg hadde lest et eller annet sted, at «sett en sunnmøring på en tuve i en snøfonn, og han greier å ernære seg».

Men deres humor — jeg skulle til å begynne med ha sverget på at det ikke fantes fnugg av den hos disse fire tause menn — den fløt etterhvert rett som det var fram, ikke så støyende som vår nordlandske, ikke så brysk og med sleng på armene, nei, den likesom bare randt under isen som en vinterbekk, men som den fikk oss andre til å klukkle. Og var ikke deres kulturtrinn litt høgere opp på stigen enn vårt? — Jeg måtte atter tenke på Ivar Aasen:

Born av deim, som bygde landet,
Er på tuftum endå til;
garden stend i gamle standet,
bygd og bøtt som bonden vil.

Det fåtte vel ligge deri, tenkte jeg, at kulturen disse menn var kommet fra og bar med seg, var eldre enn vår, mer grunnfestet, rikere, stabilere og av en høyere kvalitet.

Det er sagt, ser jeg, av en dansk turist forresten, at nordlendingene har mer fantasi enn møringene. Men der tror jeg såmenn dansken forsøker å føre oss på villspor — i alle fall når det gjelder den f r u k t b a r e fantasi. Jeg mistenker ham for til en viss grad å ha forvekslet fantasi og fantasteri.

*

Lars fikk sin kontrakt og sitt skjøte. «Dei gamle fjell i syningom», har nok begynt å kalle på han no på hans gamle dager. Ved kaffen får han tungebåndet sitt litt mer løsnet. Han er med ett likesom kommet heim til dalen, til fjorden som bukter seg utover til det store hav, han husker noen stier, noen bratte, men aldeles vidunderlige fjell, en gammel stue, den store elva som gikk vill og voldsom i vår- og haustflom, de mange gode og heimegjorte dialektord, som enno sitter ham så fast på tungen.

Og eplehagene? spør jeg. — Ja eplehagene der heime du, sier han. Om våren når den blomstret, og utpå seinsommeren når den lå der så frukttung.

Men Lars når ikke heim til epletreblomstringen i år. Han får ikke gjort seg fort nok ferdig med Lofoten. Det er no for eksempel en sønn og en datter de først må besøke nord ved Tromsø, — og så er det kona, som er innfødt nordlending, og som vil være medlevende i enda en vår og sommer med midnattsol, før hun for godt tar avskjed med det hele.

Hver landsdel har jo sin sjarm, sier Lars. — Husker du, spør han plutselig, han romsdalingen som kom nordover, jeg tror det var omkring 1870, og som busatte seg her ute på Lofotens ytterside, på et sted ingen før ham hadde kunnet tenke seg å være. Et gudsforlatt sted var det, tungvint med alt og en livsfare hver gang han skulle av og på land med sin båt.

— Der blir han ikke lenge, mente folk. Men romsdalingen ble han, fik lokket et kvinnemenneske til seg gjorde han også. Da han døde, var det en pen liten formue til deling på de fire barna. Det rareste var at mannen var langt oppe fra en dal, og så satte han seg med støvla så å si i sjøen, i det opprørte hav.

Til hausten reiser Lars heim. Men han etterlater seg et stort livsverk her ute mellom Lofotfjella. Og det bør vi takke ham for.

Nordfjordgutten som ble aktet Lofotværing.

Født i Per Smeds stue i Nor ved Nordfjordeid, gjeter på seterfjell der hjemme, fisker i Lofoten, og nu 90 år og rentenist.

LOFOTBREV TIL FYLKESTIDENDE.

På gården Horn i Lofoten, det vil si den gården med dette navn som ligger på Vestvågøy i Buksnes fjerding, bor bonden Frantz Pedersen. Og Frantz er nu blitt en meget gammel mann han fyller 90 år søndag den 4. oktober, men er, som det heter. fremdeles frisk og rørig, går omkring og er rask tilbens, leser uten briller, når solen skinner inn av vinduet og gjør det klart i boka eller avisbladet, har hele sitt hukommelsesapparat i full vigør, men hørselen er det noe mindre bra med.

Jeg besøker 90-åringen, og finner ham hjemme. Han sitter og leser i «vangeliboka», og avslutter sin lille heimeandakt med en salme i skjelvende tone.

— Hvor er du født henne, du Frantz? spør jeg.

— På gården Nor i Nordfjord, og den ligger omtrent 8 kilometer fra Nordfjordeid. Og så får jeg høre om hans hele levnetsløp, og langt er det. hele nitti «verst».

Far hans hette Peder, men alle kalte ham Per, og ettersom han var smed, ble det helt naturlig Per Smed han kom til å hete. Moren var døpt Marie. Det var 10 barn i den vesle smedstua på Nor, og det var for mange munner å mette for han Per Smed, for var stua lita, så var fattigdommen stor. Ikke slik at ikke Per flittig arbeidet, man kunne jevnlig høre sangen fra ambolten i hans smie, men betalingen var klein, og mye måtte også utføres på skyld han Per hadde pådratt seg hos bøndene i bygda for en melkeskvett nu og da, for poteter, en kjøttbog eller hva det nu kunne være. Derfor måtte barna i Per-Stua, etter som de ble litt arbeidsføre, ut på bygda for å tjene til sitt underhold. Frantz var således bare 10 år den første gangen han ble tinget bort som gjeter oppe på seterfjellet eller i heimebeitene. Og da han var blitt konfirmert tok han seg drengplass. Den siste han tjente hos var Andreas Lefdal på den store Lefdalgården. Her var årslønna 5 daler og dertil en vadmelsdress eller et underskifte. Og Frantz ordnet det slik at ene året fikk han dressen, og det neste året underskiftet, så kunne han være bra kledt både for det ytre og det indre. Ja engang fikk han også et par sko attpå lønna.

Frantz var blant de yngste barna i Per-Stua. De tre eldste døtrene var alt reist til Amerika før Frantz var blitt skikkelig voksen, og nu skrev de og ville ha ham over til Junaiten, de skulle sende ham billett-penger. Men Frantz ville stå på egne ben, og nu klekket han ut den planen at han ville reise til Lofoten, for det gikk ry om hvor fort man kunne tjene penger der nord. — Husbonden hans, Andreas Lefdal, som også var tømmermann, pleide reise nordover til Lofoten på husbygging. når han var ferdig med slåttonna, og det var han også den høsten Frantz fylte sitt 19. år. Frantz skrev til ham og bad ham tinge seg plass som fisker, og fik svar at saken var i orden. Han skulle ro vinterfiske med en mann som hette Ole Halsteinsen, vinterhyra var 100 kroner og alt fritt.

Hundre kroner var mange penger for Frantz. Han skrapte straks sammen alt han hadde av spareskillinger og like over nyttår tok han «Hamburgeren» nordover til Ballstad i Lofoten. Billetten var skamdyr, syntes han, hele 17 kroner kostet den og strøk av med hele hans kontantbeholdning. Dette var i 1882 og det var da blitt «nye» penger for noen år siden, sier Frantz, daler var blitt krone og skillingen øre, men folk syntes disse nye pengen var noe skrot bare.

Høvedsmannen Ole Halsteinsen var en prektig mann, ha utrustet Nordfjordgutten godt for vinterfisket med skinnhyre og støvler, store bladvotter, lester og pulsvanter og annet som vinterkulden og sjødrefset innover de lave åttringsripene. De fisket bra, og da høvedsmannen var vel tilfreds med sin leikar, gav han ham 10 kroner som tillegg til den omforente hyre.

Det var meningen at Frantz skulle bli nord i Lofoten bare et par års tid, til han hadde tjent seg nok penger for sin amerikabillett. Men skjebnen la seg på tverke for denne planen. Han ble snart glad i Lofotpiken Petrine fra nevnte gård Horn, de ble gift, og fikk, også de, akkurat som i Per-stua på Nor, 10 barn. — Frantz hadde ikke rodd mange Lofotfiske før han selv ble høvedsmann på egen båt, han var også noen turer med sin båt oppe i Finnmark. Og han var en særs heldig fisker. Det ble etterhvert penger til mange Amerikabilletter, men nu var han blitt, ved siden av å være en dyktig og kjent høvedsmann, også en like så kjent og drivendes gårdbruker. Han kunne bare fore et par kyr det første året på sin gård, men bare få år senere var buskaper blitt 5—6 melkekyr, et par ungokser, av og til en storokse, hest og 6—8 sauer.

Senere etablerte han seg også som fiskekjøper og drev i sin tid en ikke liten slik forretning. På to av disse Bergensturene med tørrfisk var han på nordturer innom Nordfjord, den siste gang i 1924. Bare en av hans søstre var blitt igjen i bygda, alle de andre som i livet var hadde utvandret til Amerika, og dit reiste så også hans foreldre. Hans far, Per Smed, ble 93 år gammel. Det endte forresten så trist med ham. En dag alle folkene i huset var gått ut, det var en søndag, ville Per som nu var nesten helt blind blitt, frem av senga for å ta seg en liten røyk, og han hadde nok fått kveikt på trengtes for å kunne stå ut med pipa, men så hadde det samtidig også tatt fyr i sengklærne hans Hele huset brente ned til grunnen og gamle Per brente naturligvis inne.

Gutten fra Nor arbeidet seg godt frem her i Lofoten. Det viser hans vakre og velstelte heim på Horn, det viser sikkert også hans bankkonto, om man fikk se den, og det viste iallfall arven til barna etter deres mor som døde i 1928. Men mye slit har det kostet, sier Frantz, det kom ingenting inn med vinden og bølgene, sier han, det måtte arbeide til. og det var for Frantz vedkommende et stort fond av arbeidsglede å ta av.

Han har nesten hele tiden siden han kom nordpå vært en levende og sann kristen. Og, sier han, det var egentlig mest det, at jeg ikke ville forlate mine kristne venner her i Lofoten, som holdt meg tilbake og som stanset min lyst til å reise til Amerika. Petrine, min hustru, kunne jeg nok fått med meg over havet, men ikke de mange kjære kristenvennene mine. Nu

er de døde og borte alle sammen, men nye er kommet i deres sted. Og Gud være takk for alt, sier Frantz og smiler sitt gode, sitt lyse og sit kjærlighetsfylte smil.

Som han nu så ofte blir sittende alene på sitt kammers, hos en av sine sønner, går tankene ofte heimover til Nordfjord, til den vesle fattige heimen i Norbygda, til vakre dager på seterfjell, til hyggelige stunder på Lefdal og andre steder. For, sier han, det er så vakkert i Nordfjord, — og vår livsvei den går egntlig i en ring, til slutt — om vi ellers blir gamle nok — ender den der den begynte: ved vugga.....

Sier gamle Frantz, som valgte seg Lofoten istedetfor Syd-Dakota.

Br—

Syvdegutten som ble foregangsmann i Lofoten

Ble dyrlege etter et kurs i Bergen, stiftet telefonselskap og opprettet poståpneri

Mathias Nordahl forteller fra Syvde i gamle dager

For Sunnmørsposten av Ola Berg

Sunnmøringene var ikke så meget med i den «folkevandringen» mot nord, som fant sted sammen med de gode storsildårene her nordpå i 1860—70 årene. — Men straks en kommer sønnenfor Stad var det mere folksamt på nordvegen, og særlig var det mange fra Nordfjord og Sunnfjord, en hel del også fra Sogn og Hardanger, som ved den tid pakket sine saker og reiste nordover, lokket av de gode tidene som det gikk frasagn om over hele landet. En og annen strilen gav seg også på vei til dette nyoppdukkede «Eldorado» omkring polarsirkelen, og det var heller ikke så lite flyttefolk fra dalene austpå.

I Buksnes i Lofoten har vi noen ganske få sunnmøringer fra den tid, bl. a. syvdingen Mathias Norddahl. Han er født i 1866, og trass sin høge alder er han i bra vigør. Da jeg kommer inn til ham, sitter han og barberer seg, og han gjør det med stø hånd. Da han siden skal orientere meg litt i Syvdeboka, tar han slett ikke etter brillehuset. Briller, sier han, nei det har jeg nesten ikke brukt i hele mitt liv, bare en sjelden gang, og han finner fort og greit fram i boka, som en gammel venn i heimbygda har sendt ham og som han ofte sitter og blar i og leser med oppmerksomhet, mens han minnes og minnes.

Nordahl kaller konsekvent si heimbygd Søvde, men i meget gammel tid, sier han, da het den Syvdini.

Han er født på gården Ladebakken omtrent midtvegs oppe i den lange Nordalen, som ender oppe ved Tverberg. Ladebakken ble en gang brukt som hestehage, men så kom den første av min slekt og slo seg ned her som fastboende og som leilending, og gården har no vært i slekta i ca. 314 år. Det var min bror Rasmus som fikk skjøtet til seg gården av den daværende eier, sakfører Follestad. Han begynte å drive stedet fram slik at en kunne fore 6—7 kyr, hest og 20—30 sauer. Av hans barn reiste ikke mindre enn fire til Amerika og gjorde det bra der alle sammen. Rasmus plantet i sin tid omlag 20 tusen trær, gran og lerke og andre sorter, og de første av disse er no tømmerskog. En av sønnene hans kom heimatt fra Amerika og overtok gården for en pris av 4 000 kroner, som han uten videre tellet opp av sin lommebok. John, heter han, denne sønnen, og han driver i sin fars fotspor, sier gamle Mathias. Der, som andre steder, var det misnøye med det jordsmon noen av naboene hadde fått, og Rasmus forlangte utskiftning, med det resultat at det på hans part falt en bred teig helt nede fra storelva og opp til øverste fjellrand!

UNDER SKOLE-JOHANNES' KATETER

Da vi kommer inn på skolegangen heime i Syvde ler gamle Mathias. Skolegangen du, den var ikke så rar den, må du vite. Læraren vår hette Johannes Landsverk, men han gikk alminnelig under navnet Skole-Johannes, og han var der fra dalen. En tid var han einaste læraren i bygda, og de siste åra han skolte hadde han en årslønn av 20 spesidaler, men så mye hadde han nok ikke å rutte med den første tida han var skulemeister. Han gikk av i 1877, og hadde da en tid også vært bygdas varaordfører. Vi unger fikk velge mellom å lære å skrive eller regne, eller om vi var så ihuga kunne vi få lære begge fagene. Det å lese var tvunget fag, og skolen gikk på omgang. I skolestua var det et langbord med uhøvlede bord, og fjøler til å sitte på. Noe kart på veggen fantes ikke. Barna ble ordnet i klasser, alt etter «stand og stilling». De større gårdbrukernes barn kom i første klasse, barna fra de mellomstore gårdene i annen klasse, og plassmannsbarna i tredje klasse, men det forstår seg, vi fikk alle samme undervisninga. Skole-Johannes var en streng herre, men som regel satte han seg til å sove, når vi var kommet i gang med lesingen. Og slik som vi leste, alle på engang! Den som kunne legge opp med den høgste røst var den flinkeste. Når skolemeisteren sat slik og duppet og sov, stundom småsnorket han også, var det akkurat tiden til å gjøre ham en fantestrek. Det hendte vi spikre vadmelstrøya hans fast til stolen — det var helst førsteklassingene som sto for slikt —, og når han så skulle reise seg fulgte hele stolen med. Og så ble det naturligvis oppstyr. «Hått», sa han «kem av dykker hev gjort detta?»

Av og til måtte naturligvis riset fram, det var streng justis den gangen. Engang var det en gutt i klassen som skulle ha ris på sin bare bak. Det ble sendt bud etter de to skoletilsynsmenn, men den ene av dem sa straks han kom: Det er da merkjeleg til oppstyr med disse gutongane. Eg ser ikkje dei gjer noko gale. La dei væra i fred. Og dermed så snudde tilsynsmannen seg og gikk sin veg. Det ble ingen rising den gangen.

LANG VEG TIL PRESTEN

Til konfirmasjonen hadde vi norddalinger lang veg, først måtte vi gå omlag 20 kilometer, og så med båt ca. 3 km. Båten lånte vi på Fiskå og betalte 1 skilling i leie hver gang. Vi måtte gi os på veg heimefra klokka 4 om morgenen. Det første presten — Overland het han — spurte etter når vi var kommet inn i den store, gamle Vanylven kirke, var om vi hadde gått hjemmefra dag. Og det hadde vi jo. Så sa han: Jaja barn, dere må prøve å holde dere våkne, for det er varmt i kirka i dag. Og vi prøvde så godt vi kunne, men det hendte nok likevel at vi klarte det bare så måtelig.

BJØRNEHISTORIER

Nordahl har også sine bjørnehistorier. Nordalen hadde sin store og viden kjente bjørneskytter, Rasmus Almenningen, som i alt fikk tatt livet av sju bjørner, med et gevær han sjøl hadde laget. Denne børsa hadde han «mekanisert» slik at han kunne fyre av 2 kuler i ett skudd. Hver eneste ettersommer måtte Rasmus bjørneskytter til fjells etter bjørnen, utrustet med matskreppe med flatbrød, kakebar, spekeflesk, spekekjøtt og stabburspølse samt en eske med nykjerna smør.

På slike fjellturer kunne han være borte i åtte dager og var mgt innover villfjella. Han hadde ervervet seg en god kikkert, og med denne kunne han ligge både ett og to døgn og følge bjørnens veger på lang avstand — til han fant det høvelig for seg å bruke børsa, og som regel måtte den bjørnen han sikta på bite i graset. Rasmus fortalte at han hadde inntrykk av at ravnen, når den kom i nærheten av bjørnen fikk et eget slags mål og da la bamsen seg dørg still, til ravnen var fløyet bort. Men så tok den flukta, det var som den visste at nå hadde kanskje en bjørneskytter hørt ravnemålet og var vist veg til sitt bytte.

«Gars-Rasmus» var ellers det navnet denne bjørneskytteren var mest kjent under. Han var både skarpsynt og skarphørt, og en meget kløktig mann. Da den første mann i Sørdalen hadde anskaffet seg løypestreng, gikk strengen hans av under første prøven. Det måtte sendes bud etter «Gars-Rasmus» for å få satt strengen sammen igjen, ingen annen greide det. Nesten hver haust var han en tur i Bergen og der besøkte han sine bekjente blant smeder og mekanikere, så på deres arbeid, freget dem ut, og reiste hver gang heim med mer kunnskap og kyndighet i faget.

Det var mye bjørn i Nordalstraktene i gamle dager. Når det ble smått med mat på fjellviddene og i øvste dalene, begynte den å drepe kreaturer. Det hendte også at den la seg på kornhesjene, og det fortaltes med sikkerhet at min bestefar flere ganger måtte jage bjørnen bort fra hesjene med en stor staur. Men bjørnen ville ikke forlate matfatet godvillig, så det ble å jage den flere ganger rundt hesjene før den endelig stakk av og strøk til fjells. Den besøkte også fjøsene og forsynte seg. Så slo man store spiker i døra med pikene ut, slik at når røveren skulle slå inn døra fikk han revet skinn. Men den fant på råd, den tok stein ut av muren og slapp inn. Hva skulle en så gjøre? Jo, nå stilte en opp en stor klokke, med en hammer som ble drevet ved en slags fossekall, og der sto klokka og slo og ham-

ret både dag og natt. Bjørnen holdt seg borte 3—4 netter, men så ble den nok lei av all denne klokkeklangen og slo hele innretningen flat.

Et annet sted slo den ihjel en kvige, men da den ville dra bort med den på ryggen, beit kvigas bakføtter seg fast mellom to steiner, og alt det bjørnen sleit og strevet, kom den seg ikke av flekken. Den ble oppdaget og satte til fjells. To bjørneskyttere satte etter, men tapte sporet. — Etter flere dagers leiting, ville de kvile seg oppe mot toppen av et fjell, og der de satt så de det levde i den høge blomen. Det var bjørnen som lå der og gjemte seg. Så fikk den blyet og sin bekomst, men falt ikke før etter andre skuddet. Det var en stor slagbjørn dette, sier Mathias Nordahl.

Men nå, føyer han til, er det nok ikke mange bjørner der heime i Nordalstraktene, ja det er visst lenge siden den siste viste seg — og så er det vel heller ingen bjørneskyttere mer.

DYRLEGE I LOFOTEN

— Hvordan gikk det så til at du kom hit?

— Det bar så til at da jeg var ferdig med han Skole-Johannes og med presten i Vanylven, så gikk jeg litt på fortsettelsesskole og litt aftenskole og samlet meg, som jeg syntes, mange gode kunnskaper. 18 år gammel setter jeg kursen nordover og havner som gårdsdreng hos presten i Øksnes i ytre Vesterålen. Her var jeg i 4½ år, så går jeg, etter prestens råd, et dyrlegekursus i Bergen og blir ansatt som dyrlege i Vest-Lofoten, med bopel på Leknes. Etter å ha praktisert som dyrlege her i 14, kom den nye veterinærloven, og med den en høgere utdannet dyrlege. Men jeg glemte fortelle, at før jeg reiste til Øksnes, gikk jeg også et vinterkurs ved landbrukssko-

len i Volda.

EN GOD SUNNMØRS-REPRESENTANT

Men Mathias Nordahl hadde mange andre jern i ilden, enda mens han drev praksis som dyrlege. Han fikk stiftet Vestvågøy Telefonselskap, et av de første i sitt slag her nordpå. Ideen kastet han fram til kjøpmann Carl Magnus Johansen, far til den kjente grosserer J. M. Johansen, Stamsund, engang de reiste over Vestfjorden. Carl Johansen grep ideen og finansierte, og Nordahl gjorde resten, og var i mange år pott og panne i selskapet, fra stasjonsholder til linjemann og reparatør. Han abonnerte på Elektroteknisk Tidsskrift og lærte seg av dette bl. a. å reparere telefonapparater. Selskapet begynte med 36 abonnenter, nå teller det ca. 800. Nordahl fikk også opprettet poståpneri i Leknes, og den første postsekken han tok imot inneholdt bare 7—8 aviser og noen få brev. Nå er der i dette distriktet tre poståpnerier. Telefonbestyrer og postapner var han i mange år. Han erverdet seg også en betydelig eiendom på stedet, ved å kjøpe stykke etter stykke til det ble 70 mål i alt. Trær til å plante å pynte med, bar han nesten milevis til sin heim og hage. Han ville gjøre et lite Nordalen omkring seg her på dette skogsnaue Leknes, og det lykkes ham.

Blant de aller første sykler her på Vestvågøya var den sykkelen Nordahl skaffet sitt landpostbud. Kort sagt, Nordahl lå overalt i teten og drev sine planer igjennom, trass i ofte sterk motstand både fra herredsstyret og folket ellers.

Besøkt de hjemlige trakter i Nordalen har han flere ganger, men nå er det 21 år siden jeg sist var der nede, og så blir han så langsynt og tankefull. Det er så vakkert i Nordalen, sier han. Og det blir nok ikke flere reiser for meg — før den siste.

Men Nordahl er sunnmøringen som kom til Lofoten og fikk mye gjort. Han har vært en god representant for sitt folk.

Sogningen Per Smed.

NOEN BRUDDSTYKKER AV HANS VITA.

I mitt naboskap har vi en sogning, Peder heter han, men vi kaller ham bare Per, og etter som han er smed, eller rettera sagt h a r vært det, blir hans navn til daglig Per Smed, og det er et både kort og godt navn, ingen tar feil av hvem det kleber ved, nei ikke i hele vår bygd. Jeg sa Per h a r vært smed. Og det er riktig sagt. For det er noen år nå siden han slo sine siste hammerslag mot ambolten og fikk den til å synge som en kirkeklokke. Per er blitt for gammel til å kunne utrette noe slags tungarbeid. Nei, han orker ikke løfte hammeren sin og dunke den til jernet med slik kraft at det får noen virkning. Så sitter han da bare og lager strengegreier til kvinnfolka, visper og søspåner, en og annen klæhengeren blir det også, og slikt annet som det kan være nyttig med i huset. Og han gjør godt arbeid, sier folk, og heller ikke trekker han noen opp med prisen. Han følger ikke med tiden slik, han Per Smed. Vispene lar han villig vekk gå for 60 øre stykket, klæhengerne for 50 øre, men en søspån må jeg ha 65 øre for, sier han, og denne «svinprisen», som han sier, den krymper min samvittighet.

Per kom rekende nordover langs kysten for herrens mange år siden. Han var på et eller annet vis kommet i smedlære nord i Kristiansund ; men så ble han usams med sin mester, og stakk til sjøs med en bark der fra byen som skulle til Havana med klippfisklast Jeg spydde mer enn jeg hadde godt av de første dagene ombord i denne «manovaren», forteller han, men så begav sjøsjuka seg, og siden var jeg den beste sjømannskar. Han var to turer til Vestindia, men på den andre fikk vi malaria ombord og halve mannskapet kreperte, så vi måtte søke nødhamn på Cuba og få hyrt nytt mannskap før vi kunne sette over Atlanteren.

Så sluttet Per med sin «jordomseiling», han gikk ombord i en jakt som skulle nord til Lofoten og legge i seg med salttorsk. Men Per ble ikke med sørover. Han fant seg en ungmø her oppe, giftet seg året etter, bygde seg hus med en jordplass til sør på Oddhaugen, og her har han da siden bodd. Ingen barn ble det, og kona hans er død for mange år siden. Men Per fortsatte å slå på ambolten og levde «still mo aleina», som vi sier her. Og det gikk ikke så verst. Per er en reinslig kar, han holder orden i sitt hus, det får ikke gå over av skitt, hverken på gulv, på vegger eller i skap, og prober i tøyet sitt er han også.

Nå er han blitt 84 år gammel, og det har vært bud til ham at han kan få komme på gamleheimen, men dit vil han ikke. «Nei så rake rein om jeg vil !» sier han. «Rake rein» er de ordene Per bruker, når det er noe han vil ha likesom understreket.

Sognemålet sitt bruker han uforfalsket. Lofoten har ikke fått slitt av det så meget som snerten av en betoning, og ettersom han er meget rappmunnet, kan det stundom være litt vrient å skjønne hva han sier, særlig for slike som er ukjent med hans tunge og hans tungemål.

Til kirke går han aldri. Jeg hører ikke til der, sier han. For snart femti år siden ble han omvendt til den læren som kalles Domsbasunisme. Det var mange med i denne sekten her ved den tiden, men ettersom de gamle medlemmene døde bort, gikk også sekten sterkt i mink, og nå er det visst bare han Per Smed igjen, her på stedet. Men han holder fast ved læren, både i liv og død. Han har, har jeg sett, en ganske stor, svart bok som han leser rett ofte i, jeg tror den heter «Domsbasunen», og det er Pers «bibel». — Da man engang i en rorbu her i distriktet kom opp i en skarp religionsdebatt, satt Per bare og lyttet til, det smalt ikke i smeden. Så var det en som spurte ham : «Ka meine så du, Per ?» «Je, bryr meg ikkje om hverken Gud eller Hætland, je, holder meg til han Ånen Reinertsen,» var Pers korte og kontante svar.

Per Smed har ikke satt sine bein i Sogn siden den dagen han reiste derfra for å lære smedhåndverket.

— Har du kke heimlengsel til ditt kjære Sogn ? spurte jeg ham her en dagen.

— Ikke nå lenger, svarer han. Men tidligere fikk jeg rier av en slik lengsel, de kom på meg så hardt, stundom, at de ville snøre brystet sammen på meg. Men fattigdommen holdt meg nagla fast her, som til et kors. Ikke for det, jeg har hatt det godt her i blant dere nordlendinger. Dokker er et lett folk å komme i kontakt med, da er vi sogninger vrangere slik. Vi slipper ikke fremmede så lett innpå oss.

— Men så har du vel skrevet ofte til dine heimtrakter ?

— Aldri en einaste gang. Jeg er så dårlig til å skrive, jeg får det likesom ikke til, penneskaft er ikke noe til å ha i handa.

— Men det er sleggeskaftet ?

— Det hover bedre med det ja. — Og forresten så er all min slekt der heime nå død bort eller utvandra til Amerika — såvidt jeg har hørt.

I går så jeg gamle Per Smed vandre etter vegen forbi mitt vindu Han bar på en bundt med strengesaker. Så var han vel ute i forretning, skjønte jeg.

Og hans gang forbi fikk meg til å skrive disse linjene om ham.

Hans stuehus er gult, mens hans lille smie, som henger seg fast med stuehusets ene røst, det er brunsvart, av elde og av røyk.

Br—.

Gutten fra slåttestua i Rennebu som ble lensmann i Sortland.

Moren bar sitt lykkebarn over dal og hei til bygda, da gutten bare var tre dager gammel.

For Vesterålen av Cajus.

Lensmann Ingebrigt Rokkones.

Det var sommeren 1949. Vi hadde slått oss sammen, 4—5 feriereisende og lå nå på hjulene sørover fra et sted i Nordland. Hensikten var å ta mest mulig av Vestlandet i et jafs. Etter en splendig frokost i Trondheim går ferden videre, i sommer og sol gjennom et Sør-Trøndelag som fremdeles var pyntet med en rekke og rad av høyhesjer, sommeren det året var jo så over alle grenser fuktig. Vår bil ligger fram i det med en jevn hastighet av 70—80 kilometer i timen og æter seg ganske kvikt inn mot «syden».

Med ett smeller det, så å si mellom beina våre. Hva? lå det snikskyttere her borte i skauen? En møtende motorsyklist ble visst skremt, han også, jumpet av og så seg rundt. Men forklaringen kom hakk i hel med smellen: bilen foretok seg de mest halsbrekkende øvelser bortetter asfalten, og truet med å havne utenfor, og dermed ned i en djup slukt hvor vi kunne høre en større elv brumme. Men det klarte seg såvidt, takket være sjåførens åndsnærværelse og dyktighet ved rattet. Da han — temmelig fort forresten — hadde fått stagget Chevroleten, sa han: Ja, detta, karer, kunne blitt enden på visa. Det ble det gudskjelov ikke. Det hele innskrenket seg til et punktert og stygt flenget bakhjul.

Hvor befant vi oss så? Oppe i bakken står et våningshus og et fjøs med «tilbehør». Mannen der oppe, som gikk og puslet med et eller annet nede på jordet, i nærheten av vegen, kom bort til oss for å høre hva som var tess, og han visste hvor han hørte hjemme. Rennebu, sa han.

Her i bygda kom den 26. juli et guttebarn til verden, og barselet foregikk i en slåttstue på Lauvåsen. Gutten hadde svart hår og blå øyne, han var av god, gammel slekt her i trakten. Morens glede over gutten var usigelig stor, og hun bad om at han måtte få leve, for hennes eldste gutt var død for noen år tilbake. Hun bad også om at når gutten ble voksen, måtte han løfte slekten oppover til bedre og lysere kår enn de hun og hennes forfedre hadde hatt. — Allerede tredje dagen etter fødselen bar moren gutten den lange vei over dal og hei til bygda.

Nettopp på denne tid vanket der noen gamle, ukjente kvinner omkring i markstuene der, og overtroiske som folk den gang var, hadde de mistanke om at disse ukjente vandrerne var folk som kunne litt mer enn sitt fadervår. Den andre dagen etter at gutten var født kom en av disse kvinner inn til moren, Ragnhild Rokkones, og bad om å få se gutten. Hun tok ham forsiktig i sine armer, korset over hans ansikt og hvisket til moren: «Denne gang har du født et lykkebarn, men bær gutten heim, det kan hende så mangt her ute.» Hun mente selvsagt at tussene kunne ta barnet til seg. Og så er det hun tar gutten og bærer ham den lange og tunge vegen til bygda.

Den 6. august samme året ble gutten båret til dåpen og fikk det gamle slektsnavn Ingebrigt, han som ble lensmann i Sortland.

Tidlig måtte gutten delta i allslags gårdsarbeid, som å kjøre i skogen og gjete kyrne på setra. Det var den gang trange tider i bygda, men nettopp da vokste det opp et livskraftig folk.

— Gutten fikk snart ord på seg at han var dugende til å bli annet enn alminnelig arbeider, men det var ikke greit i den tiden å nå fram til noe utenom det vanlige bondeyrke. Til lærer hadde han en gammel klokker som til stadighet drakk seg full, og som rett ofte delte ut ørefiker til ungene. Det var hans metode for kunnskapstilførsel.

Etter at Ingebrigt var blitt konfirmert gikk han i smedlære, og på gården Rokkones finnes ennå en del smedarbeider etter ham. Så kom han i urmakerlære, og dette håndverk drev han i mange år — også etter at han var flyttet til Vesterålen. I 1864 da det var planer om at Norge skulle hjelpe Danmark i krigen mot Tyskland, utdannet han seg til reservebefal. Han var også litt av en hestekar. Som ungdom deltok han om nettene i de store rideføIgene på 30—40 hester, som galloperte gjennom bygda. — Den som var den dristigste til å ri over steintrappene på gårdene, så det gnistret fra hestehovene, han var fremste karen og den som kunne være «frikar» i bygda og legge de andre på ryggen, han stod høyt i anseelse hos bygdefolket.

Ingebrigt hadde en ukuelig vilje og en enestående grundighet i alt han foretok seg. Våren 1868 reiste han til Vesterålen, og kort tid etter begynte han som betjent hos prokurator Arntz på Lekang i Hadsel. Her var han til han ble ansatt som betjent hos lensmann Stafne i Hadsel, som også var fra Rennebu. Han hadde en tid bestyrt en landbruksskole på Melbu, men ble siden lensmann. Hos Stafne var Rokkones til han i 1871 ble konstituert som lensmann i Sortland, og kort tid etter ble han fast ansatt i denne stilling. — I 1880 kjøpte han seg gård på Elvenes, hvor han bodde til sin død. I 1905, da han var blitt en aldrende mann, giftet han seg med Magda Simonsen fra Bjarkøy. I sitt ekteskap hadde de datteren Ragnhild Synnøve (Sunny), som ble en kjent sangerinne og skuespillerinne og som var engasjert bl. a. ved Karl Johan-

teatret i Oslo.

Lensmann Rokkones var en stillfarende og beskjeden mann. Han var meget benyttet i det offentlige liv i Sortland. Det skal nevnes at han var en av stifterne av Sortland Sparebank, og var medlem av forstanderskapet og formann i styret fra bankens stiftelse i 1896 og til sin død i 1915. Han var også med til å starte det første dampskipsselskap i distriktet, et interessentskap som i 1875 kjøpte den lille dampbåten «Kvik». Dette selskap gikk senere over i Hindø Dampskibsselskab, med sete i Sigerfjord. Rokkones gav i sin tid 1000 kroner til anskaffelse av orgel for Sortland kirke.

Urmakerhåndverket, som han hadde lært i sin ungdom, fortsatte han med den første tiden etter han var blitt lensmann, som en slags hobby, men etter hvert la bestillingen og annet arbeid så sterkt beslag på hans tid, at urene og klokkene fikk klare seg som de best kunne. — Han var også en stor dyrevenn, og da han fra Elvenes tok ut på sin siste reis, til Trondheim for å søke læge, gav han beskjed om at hans hest og hund ikke måtte komme fra gården. — Han hadde da nylig tatt avskjed som lensmann og var i 1912 blitt dekorert med kongens fortjenestmedalje for almennyttig virksomhet.

En augustmorgen 1915 lå han på sitt siste på sykehuset i Trondheim. Hans nære slektning fra Rennebu, Ingebrigt O. Rokkenes, kom ti minutter for sent til å nå ham i livet. Som han står der ventende kommer en sykesøster bort til ham og sier: «Rokkones er død.» — Da, forteller han, måtte jeg tenke på bestemors (lensmann Rokkones' mor) bønn der ute i den gamle slåttestue (som fremdeles står på sin plass i Lauvåsen) hin julidag for 115 år siden, at slekten måtte løftes til bedre og lysere kår. Nå så jeg det slik at hennes ønske var gått i oppfyllelse, slutter Ingebrigt O. Rokkones, som i 1912 overtok slektsgården Rokkones, der slekten har sittet i mer enn 300 år.

En frisk gammel gren på Lockert-slektens stamtre.

Seilte alene fra Lillesand til Øst-Lofoten.

Ole Villadsen, Valen i Vågan er en spenstig kar. Det har han vært alle sine dager, og de utgjør nå tilsammen et såpass respektabelt tall som 31 755, han er nemlig 87 år. Men se det på ham, det kan ingen. Både åndS- og kroppsmaskineriet fungerer fremdeles utmerket. Læge Har det vært lite og ikke bruk for i alle disse årene, han har ikke trykket hverken medisinalfondet eller trygdekassen.

I vinter gikk han 18 kilometer på ski, og passer det ikke med bussen, når han er her borte på besøk i sin egentlige hjembygd, Buksnes, og det er han ofte, så tar Ole Villadsen beina fatt, om det så gjelder både mila og mere. Se på ham når han går, det er som en tyveåring.

Nylig avla han undertegnede en visitt. Og han kan fortelle, om livet gjennom et langt tidsrom og om slektene, mange av dem kan han på fingrene, særlig da sin egen, vidt utbredte. Det er den kjente Lockert-slekten han er en livskraftig gren av. Stamfaren var en skotsk skipskaptein som engang i 1600-årene forliste med sitt skip utefor Bø i Vesterålen. Her giftet han seg og fra denne bygda stammer så alle de norske Lockertene.

Det er meget interessant å høre Ole Villadsen fortelle. Og han har en stor minnebok å øse av. Sjømann har han vært av eliteklassen.

En gang, det var i 1912, kjøpte han seg en skøyte nede i Lillesand. Den seilte han helt alene derfra og hjem til Valen i Øst-Lofoten. Og det gikk godt. Utenfor Flekkerøy lå han og krysset i skodda, da en losbåt kom ut og anropte ham om han hadde sett noen skip her utenfor. Du seiler hardt, du mann, ropte losen, men Ole Villadse svntes det måtte være sapass vind i seilene.

I 1901 seilte han, også helt alene, en åttring fra Rognan til Valen. Og så har det jo vært en og annen seilasen ellers også, som det kunne være verd å nevne. Men det får være til en annen gang.

Vi snakker om denne sommeren, og jeg sier at den må vel være en av de verste på aldri så lang tid.

— Langtifra, svarer Ole, vi har hatt mye verre somrer enn denne, både i åttiårene og i nittiårene, og etter hundreskiftet også, for den saks skyld.

— Ja vi hadde jo 1917, sier jeg, og den sommeren var vel omtrent makeløs.

— Slett ikke, sier Villadsen. Vi fikk da både høy og poteter.

— Min far fortalte om en vår og en sommer som var «alle tiders». Da kjørte man alle vannene her i bygda så sent som Sankt Hansaften.

— Det var våren og sommeren 1868, sier Ole, uten å tenke seg om. Jeg var da bare 3 år gammel. Og den sommeren gikk det lenge frasagn om. Den var «alle tiders», som du sier.

Ole Villadsen stanser ikke så lenge på hver plass. Det er så mange han skal besøke rundt om i bygda, slekt og venner, og velkommen er han alle steder.

Har du ikke litt lesestoff å låne meg? spør han da han står ferdig til å gå. Jeg må lese og følge med.

Han får Nordlandsposten og et par andre aviser.

Fint, sier han og går.

Jeg står og ser etter ham, der han marsjerer avsted nordetter veien. Med raske skritt, rank i ryggen, skratt som en soldat under giv akt. Og hans dagers tall er 31 755 — og vel så det.

O. B.

Den lille stuen på Tussan vold

Også den var et godt hjem for mor og far og barn

Foto: Nordahl.

De liker det veldige, det overveldende. Det gjør ikke jeg. Jeg går til de små ting. De liker kanskje å ligge på ryggen og ha oversikt over det umåtelige himmelhvelv, jeg foretrekker å stå bøyet over den lille vannpytten — som speiler en himmel av. De liker Dem mellom De hundre meter høy betongvegger på Manhattan, eller må det være såpass i alle fall som vår egen skrekkelige rådhuskasse nede i Oslo. Jeg går til denne (bildet ovenfor viser den) lille stuen på Tussan vold i Buksnes, trekker min lue av og hilser den, med kanskje større ærbødighet enn De gjør, der De står med «hodet på nakken» og skuer opp til Oslo-rådhusets to bastante tårn. Denne lille stuen har sin historie å fortelle. Her bodde Lovise og Nils, hit inn søkte de fra sitt arbeid, her døde de, hun først, han mange år senere.

Lovise Eriksdatter var født på Tussan vold. Hun ble gift med namdalingen Nikolai Altsen. Efter noen års forløp døde han, og der satt Lovise tilbake som enke med tre barn. Sin plassjord måtte hun da overlate til sin bror Jakob Eriksen, men hun flyttet ikke så langt bort, bare utenfor det nærmeste gjerdet. Her fikk hun bygget denne lille stuen, og til stuen ble det lagt en liten plass, bare villmarken. Senere, da det ble noen sauer, kom det opp en liten fjøsgamme lenger opp i bakken. Gården var bebygget, ikke så gromt, å neida, men det klarte seg, klarte seg gjennom et langt liv. Lovises nye livsledsager ble sønderlendingen Nils Henriksen. Han var født og vokset opp i Gjerde sogn i Etne prestegjeld, like inn på grensen til Rogaland. Som ung kom han til Bergen, og herfra fulgte han med jekt til Lofoten. På storgården Lilleeidet møttes Lovise og Nils, hun som taus, han som dreng, og dermed så rodde de over bukten til Tussan Vold og flyttet inn i Lovises lille stue. Begge var de slitere, de hadde helse til slikt, og det gikk. Nils levde til han fylte nesten 90 år i 1943.

En dag kom en av deres to døtre hjem med noe i et lommetørklæ. Hun bar det så ømt og så forsiktig, det var kanskje en skjør sommerfugl, eller en liten såvidt dunet fuglunge? Det var en bitte liten rognplante. Under bærplukking nord i fjellet Skrea på den andre siden av Haugvika hadde hun funnet dette blottede unge rognebarnet, som stod der i en bergkløft og klorte seg fast med sine spede røtter, ikke stort tykkere enn tynne tråder. Og her kom den småpiken hjem med en skog til sin kjære stue på Tussan vold. Den ble forsiktig plantet og satt ned ved stuens østgavl — ledsaget av håp og tro og allverdens gode ønsker for dens trivsel I dag står den der som man vil se, og er vokset stuen høyt over hodet. Rognbuskeplanten fra Skrea, er vel Tusesans største tre i dag. Men den lille stuen er like liten i dag som den var da den ble bygget for 55—60 år siden. Og den står der og er så vennlig mot meg. Jeg har sett rognen vokse og vokse, sett stuen bli stadig mer gammel. Lovise ble båret ut herfra, senere også Nils.

Så en dag for noen få år siden bygget ene datteren og hennes mann seg nytt hus lenger opp på volden (innfeldt til venstre på bildet), og nu var det vel ikke mer bruk for den gamle, lille stuen? Jo det var det. En rute i røstvinduet med rognen, ble tatt ut og opp til den ble det lagt en hønsestige. Den lille stuen ble gjort til hønsehus. Når hønene kjenner at de vil noe, myter de omkring og lurer seg opp stigen. Og så kommer de tilbake ut av vinduet og nedad stigen og er så ille medfaren og så beskadiget, de ynker og bærer seg som om de skulle være rammet av all verdens ulykker. Hanen må tre oppmuntrende til. Så, så, stakkar, så, så, ta det nu litt rolig da. — Men døren til den lille stuen den er for det meste låst nu, den. Det var her de satt så mangen gang, Lovise og Nils, når det var helg og hviledag, og nøt solen og utsynet over viken og de fjerne fjell vest på Flakstadøya.

Akk ja sann, alle har vi vår skjebne. . . .

Jeg sitter her og minnes Bjørnsons ord: «Hvem ej kan bygge sit eget hus, hvad stort han bygger, går og i grus».

O. B.

Gutten fra «Bitterstad-Tægan» som ble journalist og forfatter.

Post festum-hilsen til Edvard Welle-Strand.

Her kommer jeg, men det er nok, ikke bare én, men mange timer for sent, ja, en hel måned. Allikevel, jeg vil få sagt noen ord i anledning herr Edvard Welle-Strands 70-årsdag den 1. mai. Jo, et vårens ektefødte barn er han. Mai, du skjønne milde, kunne han med full rett synge, skjønt til å begynne med var nok tonen bare så som så, den.

Hans hjem var i Hadsel, hjemmets hus det lå — og ligger vel fremdeles på Bitterstad-Teigan, eller som man vel helst sier «Tægan», der i strøket. Og i bakgrunnen inn mot fjellet ligger de store myrene, der Welle-Strand har hentet så mange motiver fra. Ja, han var jo ute på sjøen også og fisket, og har gitt oss gode skildringer også fra det våte elementet.

Han var ikke gamle karen før han grep om penneskaftet og gav seg til å skrive, ikke bare etter skolens forskriftsbøker, nei, det dugde ikke for ham, han måtte bruke sin fantasi, skape noe for egen regning — og risiko. Og så var veien så og si brolagt inn til avisredaksjonen. — Barneskoene som journalist, på fribytterbasis, trådte han i «Vesteraalens Avis». Og det gikk helt fint, han hadde både teften og håndlaget — og sin frodige fantasi, skaperevnen.

Siden bar det til Trondheim med ham som bladmann, nu fast ansatt, men gasjen stod nok i det største misforhold til anstrengelsene. Han måtte snu på skillingene for å få dem til å strekke til for losjiet, maten og noen klesplagg. — Men pengene kom i annen rekke, de var sikkert det sekundære for ham. — Han var den fødte journalist, sporhunden på nyhetsmarkedet, intervjueren og fortelleren. — Bven mellom de sju fjell ble hans neste stasjon på veien, og her stoppet han for lange tider, ja, her grodde vesterålsgutten godt fast. Han sitter der fremdeles, fylte sine mange år, og nu skred han altså over grensen til den såkalte «støvet»s og alderstrygdens tid. Men etter i hans vei ligger det et dryss av avisartikler og bøker. Hans produktivitet har vært stor og allsidig, og noen hver må spørre seg hvordan i allverden han fant tid til det altsammen. Men det gjorde han altså.

I sine bøker og fortellinger, noveller og skisser, vender han atter og atter tilbake til Vesterålen, men han farer også mange andre steder hen, også til de fjernere utland, og kommer hjem med gode saker i sitt tornister. — Jeg husker i farten ikke tallet på hans bøker, men det er ikke lite, og novellene, artiklene m. m. går vel opp i hundretall skulle jeg tro. Latsiden var den siden Edvard Welle-Strand ikke la seg tilrette på.

Det er lenger enn lenge nu siden jeg leste hans første fortelling. Det var visst i «Vesteraalens Avis» og den handlet om en julekveite. Vi leste den høyt i familiekretsen der hjemme i Lofoten, og undret oss over hvem forfatteren kunne være. Jeg var bare 12—14 år den gangen, men denne karen med julekveita ville jeg spore opp. Det var noe av et slit å finne ham. — Endelig under Lofotfisket vinteren etter fikk jeg ham på «kornet». En hadselværing som rodde fiske i Ballstad kunne gi grei beskjed. Det var den første gang jeg pr. avisspalter traff Welle-Strand. Siden har vi møttes utallige ganger — i hans bøker og i hans avisartikler så mange steder.

Vesterålen har vel ikke født så mange forfattere. Er det mon egentlig flere enn Regine Normann og Edvard Welle-Strand? Og begge har de vært gode representanter for sin landsdel og sitt distrikt.

Welle-Strand holder fremdeles det faste tak om sitt penneskaft. Han har i dag som for mer enn femti år siden skrivekløen i sine fingrer. Han kan vel simpelthen ikke la være. Vi kjenner til det, noen hver av oss som ligger under for trykksvertens dragende makt.

Men dette ble vel i drøyeste laget for «Vesterålen,» som jeg skjønner strir med plassmangel.

Ta imot denne post festumhilsen, kjære Edvard Welle-Strand, fra en kollega under midnattsolen.

O. B.

Lofoting hjem fra 3½ års fangenskap i Japan.

Under lærrem og bambusstokker, på grisemat-kost og blant myriader av veggelus, lopper og lus og mye annet svineri i militærfangeleir

Styrmann Willy P. Berg uttaler seg til Lofotposten

En kjekk, godt og kraftig vokset sjømann, Willy P. Berg sitter her foran oss. Han hører blant de mange som har fristet den bitre skjebne å sitte i tysk-japansk fangenskap. I omlag 3½ år satt han innesperret og hadde det mer enn ondt, ja, det er jo meget av et under at han i hele tatt er sluppet fra det med livet.

Det var tidlig på vinteren 1938, altså for nu nøyaktig 8 år siden han som 20 års gutt gikk ut fra Kirkenes med S/S «Haukefjell» av Oslo. Da krigen året etter brøt ut, befant hans skip seg i Italia, og derfra bar det til Vest-India med Oslodamperen «Glarona». Så gikk reisen videre til Glasgow i Skottland — og så tilbake igjen til Vest India. Senere seilte han en tid på Sør-Afrika, delvis i konvoi, men til andre tider som enkeltskip. Det hendte at kameratbåter i disse konvoiene ble senket, men Bergs skip var — inntil videre — heldig nok til å unngå denne skjebne.

Den 7. juli 1942 gikk hans skip tankeren M/S «Aramis» av Flekkefjord, reder Bernh. Hansen, fra Cape Town i Sør-Afrika med ordre for Vest-India, og den 16. juli kom de i faresonen, idet en tysk hjelpekrysser viste seg i farvannet, ca. 500 kvartmil av Afrikakysten. Den satte en torpedobåt på vannet, og så ble det fra denne sendt en torpedo som rammet «Aramis», som imidlertid ikke ble verre skadd, enn at den kunde holde seg flytende på tankene og kunde fortsette reisen. Hjelpekrysseren var straks dratt videre for å «ta seg av» et amerikansk lasteskip, som den senket. Men om kvelden den følgende dag kom tyskeren tilbake, gikk opp på siden av oss, forteller hr. Berg, og begynte straks og uten varsel å skyte. «Aramis» kom snart i brann midtskips, og dermed var den del av mannskapet som befant seg forut skilt fra folkene på akterdekket. Kapteinen, 1. styrmann, 2. styrmann, 3. styrmann (Willy P. Berg), stuerten og en kineser, gikk ombord på den eneste redningsflåte som befant seg forut og ble sammen med 11 andre av mannskapet tatt ombord i tyskeren. Noen andre av mannskapet, som for størstepartden var fra Flekkefjord og traktene deromkring, kom seg ombord i en livbåt inn til Afrikakysten, etter 8 dagers slit og harde strabaser, har en siden fått greie på.

Imidlertid holdt «Aramis» seg fremdeles flytende på sine tanker, og det ble da fra krysseren ført miner ombord for å gjøre det av med det seiglivede skip. Ombord i den norske båten fant da tyskerne akterut tømmermannen Uglen, som var dødelig såret. Han ble brakt til hospitalet ombord i krysseren, men døde noen tid etter av de sår han hadde fått — og hospitalshjelpen var vel heller ikke så bra som den burde. Også 1. og 2. styrmann samt 4. maskinist måtte under hospitalsbehandling ombord i krysseren.

Etter 14 dagers opphold ombord i hjelpekrysseren ble de satt ombord i en kombinert proviant- og tankbåt, også tysker, som rundt Kap Horn tok dem med til Yokohama i Japan, og her i en fangeleir begynte så straks elendigheten. — De norske fangene hadde det bare så måtelig, og mindre enn det, ombord i de tyske båtene under transporten til Japan. En halv time til tre kvarter fikk de opphold seg på dekk en gang hvert døgn, mat var det meget sparsomt med, og man måtte vaske seg i sjøvann. Under reisen rundt Kap Horn frøs nordmennene meget og slet ondt, de hadde jo ikke andre klær enn hva de gikk og stod i da de i hui og hast måtte berge seg på flåten. — Først den 20. oktober nådde det tyske proviantskipet de fulgte med, frem til Yokohama, men først 14 dager senere, den 6. november, ble fangene overlevert i japansk «varetekt», og ble da straks ført til en militærleir i byen. Kort tid etter ble de med toget sendt til en leir i Osaka, og under denne reisen, som varte over ett døgn, smakte de ikke annen mat enn en liten tallerken ris. — I denne leiren i Osaka fikk de nu sitt «hjem» for flere år, og det er lett skjønnelig at styrmann Berg kvier seg for å gå i detaljer om de 750 menneskers forkrøblede og elendige tilværelse på dette sted. Alle fangene måtte, så sant de på noen måte var i stand til det, arbeide for det meste med lossing og lasting på kaiene. Maten var av aller usleste slags — ja var etter norsk — europeisk smak slett ingen folkemat, hvilket en vil skjønne når en hører at «menyen» i det alt vesentlige bestod av det vi her hjemme kaller mariflue (tanglus) og sjøgress, nu og da tilsatt en liten porsjon ris. To ganger daglig ble fangene servert denne retten, det smakte avskyelig og var hverken til å leve eller dø av — jo, til å dø av var den likevel godt egnet, sier Berg, og flere av mine medfanger gjorde det da også i årenes løp. Dysenteri var såvisst ingen sjelden sykdom i leiren, foruten flere andre ondartede sykdommer som stadig støtte til — og krevde sine ofre. I blant bestod «dietten» også av en slags suppe, men hva slags suppe? Ja, si det! Alt i alt, det var et kosthold utenfor enhver smak, utenfor all beskrivelse, og jeg måtte, sier Berg, mer enn en gang med misunnelse tenke på grisen hjemme i Lofoten.

Til alt dette kommer så den behandlingen fangene for de aller minste «forseelser» var utsatt for, pryl med bambusstokker og lærremmer, kalosjer osv., av de militære voktere. Man fikk sår og byller — ja, i hele tatt, det var forferdelig, og likevel var det, etter det vi seinere hørte, mye verre i andre japanske fangeleirer, særlig i Malaya. — Det ble skaffet oss endel hjelp av Røde Kors, men japsen stjal av dette, så bare en brøkdel av dette kom oss til nytte. Imidlertid lærte vi oss etterhånden til å naske til oss litt av hvert av de varer vi arbeidet med under lossing og lasting, og det var denne selvhjelpen som bidrog til at vi overhodet var i stand til å holde livet oppe. De sivile vokterne som da hadde oss under oppsikt, var mindre strenge og var i det hele tatt noenlunde skikkelige mennesker. Likevel, dødsprosenten var stor.

Fra sivile japanere fisket vi opp spredte krigsnyheter og holdt oss på den måten endel a jour med begivenhetenes gang, selv om enhver spredning av nyheter var på det strengeste forbudt.

Utover vinteren og våren 1945 begynte de allierte for alvor å sende sine bombehilsener nedover japnske byer og krigsviktige anlegg. De tok kvartal etter kvartal for seg og gjorde rent bord blant den lett brennbare bebyggelse. Hele Osaka var det nesten ikke spor tilbake av, og likeså med andre store japanske byer. Effektiviteten av disse angrepene var 100 prosent. — Vi fanger var heldigvis ute på arbeid da leiren vår som lå omtrent i sentrum av Osaka, gikk opp i luer. Vi ble da ført til en annen plass innenfor byområdet.

Utover sommern i fjor ble det enda mer elendig med kosthold, hvis en kan kalle det slik. Nu ble det gress og, ja jeg vet sant å si ikke hva det var for slags uhumskheter man rotet og rørte sammen til oss — folkemat

Vend

april 1945, da vi fikk noen Røde Kors-klær. Det lille vi hadde av klær da vi skynnsomt måtte forlate «Aramis» i Midt-Atlanteren, måtte vi både gå, arbeide og ligge i.

Men så kom friheten! Da ble det snart pr. fly sørget både for klær og mat til oss, av de gode amerikanere. Og nu kunde vi endelig få sende telegrafisk melding til våre pårørende. Så bar det med fly C 54 fra Osaka den 8. september over Yokohama til Okinawa, en 5 timers reise luftveien. Derfra med fly E 24 til Manila, og så videre med troppetransportskip over Stillehavet til San Fransisco, med tog til New York, og så med vår egen prektige «Stavangerfjord» hjem til gamle, gode mor Norge.

I Amerika ble vi nordmenn vist den største gjestfrihet og hjelp, ja, den var rent overstrømmende, sier Berg, som imidlertid har mindre til overs for den hjelp og den mottagesle de fikk hos representanter for de norske myndigheter, såvel i San Fransisco som i New York.

— Var det flere nordlendinger i reisefølget Deres Osaka—Bergen?

— Ja, en sjømann Nilsen fra Tromsø.

— Enn Lofotinger?

— Nei, jeg møtte ingen herfra distriktet under hele min fangenskaps tid eller under hjemreisen.

— Akter De Dem til sjøs igjen?

— Det vil jeg iallfall tenke grundig over først, — tror neppe det. Her er jo så meget annet å ta fatt med.

Etter femti års fravær.

Norsk-amerikaneren som kom for å bli, men reiser igjen.

Det er såvidt jeg minnes den store sterke 20 åringen som våren 1898 satte seg opp i fars kjerre, med kufferten bakpå for å bli skysset til dampskipsanløpstedet. Målet for reisen var det uhyre fjernt liggende Oregon i U.S.A. Litt forknytt stod jeg igjen på tunet, da kjerra med den gule merra i forspannet, kjørte bort og forsvant austafor Langbakken.

Amerika — jeg hadde året før sittet i vår stue og hørt en norsk-amerikaner legge ut om alle mulighetene derover. Han var 19 år tidligere reist over «dammen» på seilskip, og det var tydelig sjølv for en dårlig skolert guttehjerne, at han hadde dumpet bort i gullet og de grønne skogene der borte i den nye verda. Skinte han ikke av gull — på fingra, i munnen, i ørene, foran øynene. Og sigaretuiet hans var av det masiveste sølv. Min eldre søster lutte seg til å undersøke stemplet. Jo, nikket hun, det er aldeles riktig sølv, stemplet 830 er garanti god nok. Det var tungt som ei blysøkje.

Klondyke var ved den tid et namn som tente verden i brann. Vi guttunger leikte Klondyke med Lofotens grå stein, og hadde trerevolvere, som vi verget oss med mot overfallsmenn og snytenstruper. Amerika — fantasiens og fantasismens land, som fløt av melk og honning. Alt var så overdimensjonert der borte, prærier som de videste oseaner, bøffeljorder på titusener, verdens lengste elv, fortalte Horns folkeskolegeografi oss, — og så Coopers morderiske indianere da, pionerenes blodige kamper, brannpiler, blokkhus og snikende skritt i nattens mulm og mørke. Hugh!

Så kom norsk-amerikaneren, gullbeslått og med sine sigarer i en gedigen sølvkiste. Var der så mere bevis behov. Hva hadde en fattig Lofot gutt å sette opp mot alt dette — det fortalte, som det synlige.

Han kom i feber, — og no satt han der i den grågrønne kjerra og hadde sagt det siste tunge og vemodige farvel for alltid . . .

Femti år holdt Amerika ham fanget. No er han her igjen på det samme gamle tunet, som han en maimorgen 1898 starta fra 20-åringen reiste, 70-åringen er kommet tilbake, og han kom for å bli. Jeg kjenner hendene hans igjen, de er som dengang, grove og knoklete, hender til å løfte tungt og bære sterkt med, men de er likevel vakre. Jeg sitter her og ser på dem, de er merket av meget slit og arbeide, det er ansiktet og den hele kroppen hans også. Han har drevet på med så mye, hugget tømmer i dype skoger, bygget jarnbaner, farmet, fisket laks og sild nord ved Alaska, losset og lastet oversjøiske skip, oog mye anna. Kona død for fleire år sia, datteren gift og busatt i Kansas City, sønnen falt i Afrika under siste krig. Så stod han der alene, og ville heim, for framleis var det i Norge, i Lofoten han hadde heimen sin. Ingen andre steder i verd.

I fjorten dager har han gått her og sett seg om, vært på fjellet, ved vatnet, gått langs den vesle elva, som akkurat no fosser i vårlig overmot. Han stopper opp for noen svarte fugler på telefonstrengen. Er det trost? spør han. — Nei, det er stær. Stær? Men slike fugler fantes jo ikke her dengang jeg var ung.

— Nei, svarer vi, de er «innvandret» hertil siden.

De fleste gamle husene er borte, og nye fremmedartede er kommet i stedet. Menneskene er heller ikke de samme. Alle de gamle og middels gamle er båret sør på kirkegården, og den nye slekten står han fremmed overfor. Tiden sletter ut — og gjenføder.

Den unge gutten som engang reiste, går her no som en fremmed iblant oss. Han hadde venta å finne alt ved det gamle. Han står her så skuffet, at en kan lese det utenpå ham, som av ei bok.

Nei, grenda har ikke ligget i dvale i disse 50 år. Den har ikke gjort det sprangvis med noen ling, men den har diltet avsted, steg for steg, etter utviklingens støvende vogn. Og no er den kommet hit, den med. I 1898 fantes her ikke en sykkel, no sykler alle mennesker, liketil han gamle Bertel med stivfoten, som bare kan trå seg fram ved hjelp av den ene pedalen. Den gang var det ikke en eneste damehatt å se her i strøket, no er det bare de to gamle konene, Kjerstina og Elen-Olina som bruker tørklær. Og kalosjer — fantes ikke i bruk den gang, og nesten ikke frakker heller. Men der stod treklomper i alle bislag, og folk hilste med goddag og farvel, eller «Gud signe møtet» og «bli i freden». No er det ganske kalt og enkelt «morn» og adjø.

Grenda er blitt totalt omsnudd på disse 50 år. og den som må gjøre hoppet i et eneste sprang, kommer dårlig fra det. Han er dumpet ned i et fremmed miljø — trass i fjellet, som uforandret står der som staffeli bak det hele, og vatnet og elva og det hele av natur, helt ut til ytterste holmen, der skarvene tørker vinger i solgangsbrisen —

En dag satt han her i vår stue og så på sine hender. Han var

blitt så stille. Det lyktes meg ikke å få igang en ordentlig og sammenhengende samtale med ham. Plutselig seier han: Jeg blir ikke her likevel, jeg «går» tilbake til Amerika Ordene kommer som presset fram, litt sammenbitt og ledsaget av et langt sukk.

Men du blir vel her over sommeren? — Kanskje det. Jeg vil ha høyducta med meg i lungene, norsk høyduft Dere slår vel framleis vest i Mortenliene? — Nei, det er lenge siden vi slutta med det. — Jamen det er fjellhøyducta jeg tenker på Det er d e n s aroma jeg har gått og lengta etter i de mange år. Ingen er som den, og høyet fra Mortenliene var det en egen fin duft med. — No, fortsetter han, og ser igien på sine knoklete hender, dere har slutta med fjellslåtta også.

I går oppsøkte han meg igjen og fortalte, at no hadde han fått ordna med båtplass over havet. Jeg reiser i midten av juli. — Du lenges over igjen da? spør jeg — Nei, jeg gjør ikke det, men no lenges jeg ingen steder hen, og da kan jeg likesågodt væ e der som her. Jeg kan sitte ved stranda av Florida og vite at straumen derforbi er på stadig og evig vandring nordover til dere. Jeg vil slippe minnene mine fra før jeg var 20 år ut på denne straumen. at de kan seile heim, heim. Sjølv kommer jeg aldri meire. — Ærlig talt, min kjære N N. (navnet mitt), jeg er blitt så skuffet. Men det er jo bare min egen skyld. Jeg er kommet for seint tilbake. Tidens vogn er kjørt for langt avsted, og alt det jeg gikk der borte i de mange årene og drømte om, er tatt med på lasset . . .

O. B.

Sprek syttiåring på Uttakleiv i Buksnes.

Rykter har, og med rette, det ord på seg at de kan løpe brennfort omkring. Vil du ha en stafett frem, så skikk den avsted med et rykte, og du har rekorden.

Men akkurat denne gangen var ryktet og dermed jeg for sent ute. Ergerlig også, men det skyldes nok sneskavlene — og fjellet.

Vi skal nemlig langt avsted denne gang, helt ute i ytterkant av Lofoten, der Nordhavet bruser mot fjellbygd strand, der Vestvågøyas høyeste fjell, Himmeltindene, står vakt med bratt vegg og kneisende topper, kort sagt til Uttakleiv i Buksnes.

På gården er der bragt for dagen funn både fra stein- og jernalder og fra merovingertiden, så der har nok bodd folk herute helt fra den kjente «Arilds» tid. Men slemt var det å ta seg frem til lands, og det brusende Nordhav holdt lange tider stengt for all båtfart fra og til. Likevel, folket uttafor Kleiva så seg aldri forbalt, de tok ikke sin pargasi og flyttet over fjellet. Nei, det satt der slekt etter slekt, formerte seg og la ut sin jordvidde, til gården nu er en av de størstørste i bygda.

Men det var vel om å gjøre. — De gikk der og så på fjellet, skaret mellem «Mannen» og Himmeltindene. Huff, det var berget og bratt, og høgt opp der borte i skaret, riktig et jutulskar var det. Staten og alt det offentlige var den gang ikke kommet så sterkt i vinden som nu, en fikk mest gjøre det sjøl, — og en dag i nærheten av århundreskiftet røk uttakleivingene mannsterke på fjellet, med spett og spader og med kvast borestål. I 4—5—6 år bet de tennene sammen og arbeidet, svinger opp på den ene siden, ned på den andre, mange sviger, en midgardsorm i dødskrampetrekninger, — og i 1905 gikk den første hesten med vogna etter nyveien over fjellet.

Og nu ligger veien rundt «Veggen» fiks ferdig, skåret langs bratte fjellsider, minert gjennem blokkur, der trollene måtte gi tapt for dynamitten og gårdsfolkets energi. Stygt fjell henger over veien som svarte skygger, reist på høykant, havet brøler og sender sprøyt innover veibanen og en kjenner seg godt klemt i naturens sterke armer, — men veien ligger trygt nok, og nu kan vognen lastes full, og bilen kan dure avsted.

Og så er det at vi flagger en gang til.

Men nu er det vel på tide å komme til saken. Og saken er den at fisker og gårdbruker Jørgen Andersen, Uttakleiv, den 22. mars sistleden fylte 70 år. — Jeg er jo altfor sent ute, hvilket skyldes før omtalte forsinkede rykte, — men det får ikke hjelpe, Jørgen Andersen skal denne gang offentliggjøres.

Du finner ham ikke hjemme akkurat nu, 70-åringen, han ror nemlig fremdeles vinterfiske, og «hanker på parten», og det har han holdt på med i minst 56 år. Far hans, Anders Kristensen, Uttakleiv, var den første som i 1853 bygget rorbu på Æsholmene utenfor Uttakleiv. Det ble snart et betydelig fiskevær med opptil 30—40 båter — fembøringer og ottringer — i sin glanstid, men med motorbåtene gikk de havnløse Æsholmene ut av betraktning. De siste som satt igjen der ute med sine rorbuer og sin drift, var Anders Kristensens sønner, Kristen og Jørgen Andersen. Men da Jørgen i 1925 kjøpte seg motorbåt, måtte også han ta avskjed med Æsholmene, som nu igjen ligger øde.

Jørgen Andersen har siden ung alder vært høvedsmann på ottring den første tiden, senere på motorbåt, og de siste årene på skøyte. Som fisker er han således gjennembarket nok. Det har vært mange hårdværsdager, da han måtte minske seil med klo etter klo, kroke seg frem mellem brottene og vise klokskap med alt for å kunne slå seg under land. — Som jordbruker har han ikke spart seg heller. Gammel eng har han forbedret, ny har han skapt og alt er velgjort.

Da flagget vi. Bygda var stolt av disse menn. Det var mannsverk som her var gjort.

Men der var en aber ved veien, den var, tross svingene som trappetrinn oppetter fjellet, så bratt at hest greide ikke mer en halvt lass, og for bil dugde den ikke.

Søren også! Nu som bilene var blitt tidens løsen! — Her måtte gjøres noe enda mer. — Enn om vi bygger veien r u n d t fjellet, «Veggen», heter det, fjellet som styrter seg ut i havet, med himmelhøye hengeflåg, som endog luter u t o v e r, og med en ur av stor kampestein i unnlendet. Og der var bare en tracé for veien: langs fjellfoten gjennem storura. — En var ne på tanken alt den gang veien over fjellet ble planlagt, men viste den fra seg som umulig.

Men det var ingen sak, vil du si, for Jørgen Andersen. Han hadde kreftene til nesten hva det skulde være. Sant nok. Denne rotvokste karen, sterk som en bjørn, traust som fjellet, stod aldri fast i taket, og gjør det vel forresten ikke fremdeles. Det han grep etter fulgte ham, det han vilde ha frem måtte være med i takten.

Det var fullt opp å gjøre alle dagene. Men likevel tok han seg tid til en hyggelig prat med folk — det var jo flere dager østenfor.

Jørgen var med, og godt med, til å bygge begge veiene, den over fjellet og den rundt det. Han vilde frem der også, og klarte det, sammen med sine mange og prektige naboer.

I sitt ekteskap med Petra Andorsdatter er han far til 17 barn, 10 sønner og 7 døtre, og holder således nesten mål med salig rådmann Wessel udi Trondheim, Tordenskjolds far. — Den var ikke lett, forsørgelsesbyrden heller, men alt har gått utmerket, Jørgen hadde rygg til å bære på, og i flere år har han bemannet sin skøyte med bare egne karer.

70 års ferdesvei, bratt og tung, og meget å bære hele tiden, det leiter på, men se på Jørgen Andersen i dag, alt hos ham holder godt sammen, og det er enda god spennkraft i ham — og slike sønner det vil gamle Norge ha.

O. B.

Byens grunnlegger.

Deres blad, hr. redaktør, har i forbindelse med sitt 50-årsjubileum bragt så meget godt og gedigent stoff om vår by og dens opland, at det for såvidt skulde være overflødig å si mere foreløbig om disse emner. Allikevel vil jeg be om plass for nedenstående:

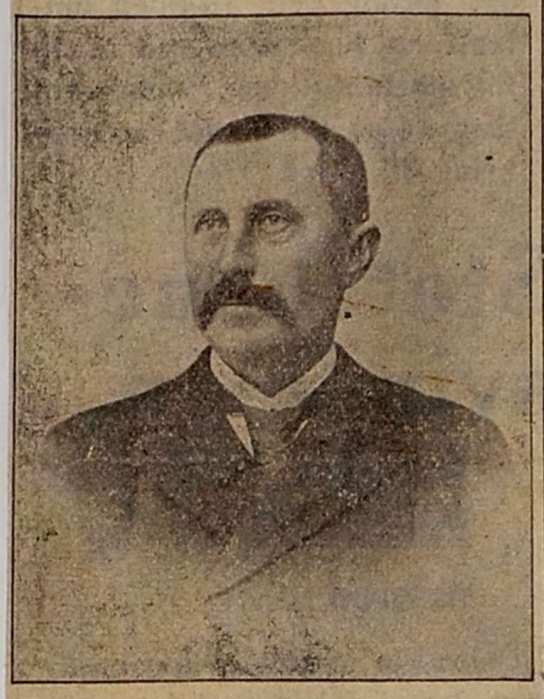

Rikard Kaarbø.

Harstad — navnet går langt tilbake i historien, men stedet hadde i gamle dager intet betydelig ved sig. Tinglagstedene var dengang Bjarkøy og Fauskevåg. Harstad lå omtrent midt i mellem og var slett ikke «opdaget». — Da det i sin tid ved kgl. res., eller ved at der blev sendt en høitidelig kommisjon til «Nordlandene» for å granske mulighetene for anlegg av en kjøpstad i egnene nordenfor Vestfjorden, hadde denne kommisjons vise menn en tid sine kikkerter innstillet på og rettet mot Kjøtta i Trondenes. Harstad var fremdeles det fullstendige «terra incognito» — ialfall som trafikkmidtpunkt betraktet.

Men i 1837 hendte det noe som skulde få betydning for Harstad. Dette år kom det første statens dampskib nordover. Det vakte stor opsikt og beundring. Folk stod overalt på nessene og så efter den merkelige skuten, som vasket og basket sig frem bare ved «hjelp» av svart kullrøk. Det var en ny tids inntog i Nordlandet. Det blev snart mere jevn trafikk heroppe av disse statens dampskib, men kun om sommeren. Som ekspeditør for traktene her ansattes — prosten på Trondenes. Harstad lå fremdeles i bakevjen. I ti år drev prosten, eller vel rettere sagt hans drenger, på med å losse og laste skibene, som dan og van kom rekende innom Tronesvika på nord- og sydtur. Det var dog seminarielæreren hr. Alseng som mest tok sig av dette prostens mere verdslige gjøremål.

I 1847 blev prosten utnevnt til et annet kall, og dampskibsekspedisjonen blev da overtatt av Wilhelm Kaarbø (som 5 år tidligere hadde kjøpt Harstadgården) og flyttet til Harstadsjøen. Da Wilhelm Kaarbø døde i 1876 blev post- og dampskibsekspedisjonen overtatt av hans sønn Rikard Kaarbø, som med rette tillegges æren av å være Harstad bys grunnlegger.

Det var gode tider fra syttiårene av og utover her oppe i Nord-Norge med tildels stor tilflytning av folk sydfra. Storsilden støtte under land her nord for en lengere periode, og det var som askeladden Nordlandet begynte å skjønne at nu var chansen der til å komme i besittelse av prinsessen og det halve kongerike. Rikard Kaarbø skjønte det ialfall, og han trakk i fullt mål konsekvensen herav.

Nu var Harstads tur omsider kommet. Kikard Kaarbø hadde sine årer ute overalt, han trakk i mange tråder, og alle hadde det tilfelles at de førte til hans sted, Harstad. Han var den første som begynte med agntrafikk til fiskeværene i Lofoten og Finnmark og andre steder og fikk dermed skapt grunnlaget for de d.s.selskaper som senere blev startet med agntrafikk som hovedbasis. Også for fiskeværet Gryllefjord fikk hans initiativ den aller største betydning. Han anla Harstad mek. verksted, hadde sin store andel i at underoffisersskolen blev lagt her, var aktivt med i arbeidet for oprettelse av sykehuset og sparebanken, hjalp til med å skaffe stedet sitt første hotell; han fikk trukket håndverkere av forskjellig slags til Harstad, og hadde et rikt opkomme av gode ideer som han straks og efter meget praktiske metoder gjorde fruktbringende og nyttige for det efter hånden raskt voksende strandsted Harstasjøen. Sten efter sten bar han, denne dyktige og målbeviste mann, sammen til grunnleggelse av den by, han selv dessværre ikke fikk opleve å se anerkjent ved kgl. res. som ladested. — Rikard Kaarbø døde i 1901, mens Harstad ikke blev ladested før ved nyttår 1904.

Rikard Kaarbø var den som satte hjulene igang, og maskinene fortsatte efter hans død å arbeide. Andre dyktige menn kom til og fortsatte det gode, mangeartede verk som han hadde begynt. Byen vokste og tok form. Den krøp opefter bakkene og labbet ut i sjøen for å skaffe sig plass og albuerum. Den gnistret av energi og virketrang. Fra å være «sildbyen» blev den snart også «kullbyen» og «isbyen». Den kryper stadig høiere opefter i bakkeskråningene og år for år legger den sig godt ut også mot sjøsiden. Byen vokser. Skibene kommer og går i sterkt voksende antall, bilene farer til og fra efter landeveiene, der losses og lastes, omsetningen øker i alle brancher. Det er fremgang og ekspansjon over hele linjen.

Så ikke Rikard Kaarbø riktig? Jo, han gjorde!

Harstad lå der i et fremtidig trafikkcentrum. Her var det store slumrende muligheter, som bare ventet på å bli vekket og satt i sving på den riktige måte. — Rikard Kaarbø fikk vekket dem og satt dem igang. Siden ruller selve tiden, utviklingen og vi alle, hver efter evne og anlegg, med det altsammen videre.

Men det må aldri glemmes at det var Rikard Kaarbø som først så hvad Harstad gjemte på av muligheter i nutid og i fremtid.

Skulde det ikke derfor nu snart være på tide å reise denne byens grunnlegger et verdig minnesmerke i hans egen by?

Høit og fritt bør han stå med vidt utsyn. Han hadde det i levende live og dette bør karakteriseres for efterslekten i hans monument.

Harstad by er nu gammel nok til å gi sin grunnlegger dette minnesmerke. Hans bør ganske selvfølgelig være det første i vår by. Og vi kan ha godt av å se denne personligheten for oss i dagens kav og kamp — så ofte dessværre om bagateller og slikt som lite er verd.

Jeg fremkaster tanken. La oss ta den op og realisere den. Det vil være Harstad verdig.

Borger.

En nordlandsdikter.

Som kort meddelt fylte Sigurd Sivertsen, Digermulen 60 år den 1. februar. Han er født på gården Raftstrand i Raftsund. Som nordlandsgutter flest blev han nok tidlig «benket» på båttoften og fikk et par årelomer mellem hendene. Han «rodde» fiske. Men dette med fisket var ganske sikkert ikke efter guttens hode. Det brente andre interesser i den unge, opvakte Raftsundings hode med den høie tenkerpannen. Det var de boklige sysler han hadde i hugen, og så bar det inn på amtsskolen med ham i 1892. I 18-årsalderen finner vi ham på seminariet i Tromsø. Han hadde valgt sig lærergjerningen. Jeg sier «valgt sig». Det var nok dengang meget mindre enn nu noe egentlig valg å gjøre for gutter og jenter fra et småkårshjem. Seminariet lå nærmest til og krevde minst av kontante penger hos de unge som vilde klatre litt høiere op efter kunnskapsstigen fra der hvor en dengang ellers nokså kummerlig folkeskole gav op. Året 1900 strøk Sigurd Sivertsen sørefter leia med sitt ennu blekkvåte seminarie-testimonium i lommen. Han var nybakt lærer og fikk poster i Hadsel, Vågan og Værøy der ytterst i Lofoten, hvor han blev noen år. Men enda han fikk sin hustru der borte fra, blev hans virketid ikke lenger enn ca. tre år der ute i havduren. I 1903 søkte han og fikk lærerpost ved Breivoll skole i Aust-Vågan, og på det 35. året skoler han nu i denne krets.

Som man ser har Sigurd Sivertsen som lærer holdt sig utelukkende til sine egne. Selv om hans fødested i Raftsund hører til Hadsel prestegjeld i Vesterålen, sogner dog stedet geografisk mere til Lofoten.

Oppe i bakkeskråningen under Digermulkollen har Sivertsen bygget sitt vakre hjem, omgitt av frodig løvskog og saftig sommergrønn eng, og rammet inn av Nord-Norges kanskje stolteste tinnerad. Dikteren viste å velge sin bustad. Det var utsyn til hav og fjell, og perspektivene var ikke flate og kjedelige, de hadde Nordlandets stolte og utfordrende reisning og gav i overflod av inspirasjon. En mann av Sigurd Sivertsens åndelige støpning måtte jo simpelthen bli dikter, han kunde, litt dristig sagt, ikke undgå det. Og han gjorde det da ikke heller.

Og det er som forfatter vi utenfor hans nærmeste krets først og fremst kjenner ham.

Undertegnede så Sigurd Sivertsens navn først under en og annen artikkel i Lofotposten. Og det navnet bet sig fast i mig. Det var noe ved disse artiklene som lå utenom og over det almindelige avisstoff. Både stilformen og tankene den bar frem gav tydelige vink om en skribent fra en særskilt skuffe i disken — og det holdt stikk. Noen år senere — det var vist i 1915 — hadde Sivertsen et stykke i juleheftet «Fiskerens Jul», og så fulgte det slag i slag med bidrag i dette hefte, og sikkert også i andre publikasjoner. Det var velskrevne, saftige og humørfylte fortellinger fra Lofotdistriktet med et bredt og ekte farvet innslag av dialektord.

Sigurd Sivertsen.

Det var mesteren i sitt slags som her slapp sig til. Folk kunde le så tårene trillet til fortellingene hans.

I 1919 var han alt frampå med sin første bok på Gyldendal Norsk Forlag. Det var «Strandbygg og Værbu», en samling av eldre og nye fortellinger, alle hentet fra vårt kjære Nordland. Kritikken tok imot denne nye forfatter med lite ris men megen ros. Han kom med noe nye nytt, og fremfor alt kjente han sitt stoff og sitt miljø til bunns. Det har jo vært, og er fremdeles så mange forfattere som har begitt sig ut på litterære nordlandske «eventyr» og er kommet meget dårlig fra det. De har karikert oss i den grad at vi kunde spasere direkte inn i «Tyri-Hans» eller «Korsaren» og gjøre stormende lykke — på de stakkars forfatteres bekostning. — Sigurd Sivertsen beveger sig på kjent og trygg grunn. Han kjenner sitt folk og er besnærende flink til å få tatt oss på «kornet» — i alle slags situasjoner. Seeren og dikteren komponerer godt sammen.

Efter «Strandbygg og Værbu» kom romanene slag i slag: «Ramsvåg» i 1921, «Rømlingen Jens Wærner» i 1923, «Kasper Rise og hans hus» i 1925, Mands Færd» i 1927, «Helmer Rise» i 1928 og «Landet vokser» i 1932. Hans siste bok inntil idag er en ny samling fortellinger som kom ut i 1935 og som bærer titelen «I Grend og Vær».

Tar jeg Sivertsens romaner for mig i et overblikk, dveler jeg helst ved «Rømlingens Jens Wærner». Personlig setter jeg den blandt hans rikeste og beste i det utmerkede galleri, et galleri som vi nordlendinger i første rekke skal være forfatteren under Digermul-kollen takknemlig for. Han har som absolutt ingen annen skildret vårt land og folk her oppe slik det virkelig er, tilforladelig og uten antydning til retusj og flattering. Men samtidig med at han slik klær oss av ikke bare til skinnet men til hjerter og nyrer, gir han oss en helt rettferdig og god behandling, båret av varm kjærlighet. Han elsker Nordlandet og nordlendingene, det er den store og alltid varmt flytende understrøm i Sigurd Sivertsens litterære produksjon. Og derfor blir han oss alle så kjær, tross de mange små og store refselser han, akk så med rette, gir oss. — Det var helt fortjent da han i 1927 fikk Gyldendals forfatterstipendium.

60 år er han nu blitt, forfatteren der midt iblandt Raftsundalpene, men ennu har han nok kreftene i ånd som i arm til å føre sin dikterpenn, smidig og skapende, lunt som sundet en stille sommerdag og hardt skavlet som den store fjorden en stormnatt i desember. — Vi er mange som venter på den neste roman fra forfatterstignaturet Sigurd Sivertsen, nordlandets dikter i ånd og sannhet.

O. B.

Et liv i arbeid for jordbruket i Nordland

Fylkesagronom Svenn G. Anderssen hyldes med anerkjennende ord og gaver for 40 års innsats

Lørdag eftermiddag hadde Buksnes og Hol Bondelag arrangert fest i ungdomshuset på Leknes for fylkesagronom Svenn G. Anderssen, som offisielt fratrådte sin stilling den 1. juli, men som kommer til å fungere til nyttår. Det var til en vakkert pyntet sal og til smakfullt pyntede bord de ca. 130 festdeltagere kom og ble ønsket velkommen av bondelagets formann, L. Stormo, Vold. Efter at bondesangen var sunget, leste Lorentz Lindgaard en prolog og ordet ble så gitt til fylkessekretær Tonning Larsen, Evenskjær, som i et greit fremført og interessant foredrag fortalte om bondenæringens utvikling og vekst og fremtidige oppgaver. Han nevnte også Anderssens store innsats. Anderssen er en realist, sa taleren, og har gjennom sin lange arbeidsdag gått sterkt inn for bondestandens interesser, både de faglige og de økonomiske. Han var blant de første her nord som var klar over samholdets og samarbeidets vitale betydning og nødvendig-

Fylkesagronom Anderssen

het. Han har vært med til å bygge opp bondeorganisasjonen i fylket, og det skal huskes, ikke bare på denne dag, men i fremtiden.

Johan D. Rist hyldet hedersgjesten i få, men velvalgte og klart poengterte ord. Anderssen viste oss vei, ikke bare når det gjaldt å dyrke og stelle vår jord, men også når det gjaldt å kvalifisere våre husdyr til en større ydelse. Vi bør, ja vi plikter å takke ham for dette.

Det ble overrakt Anderssen en rekke gaver, de fleste i sølv, fra Nordland Fylkesbondelag og fra Nordland Bondekvinnelag, ved Tonning Larsen, fra Buksnes og Hol Bondelag, ved formannen, L. Stormo, fra Hol Bondekvinnelag, ved formannen, fru Bertha Lindgaard, fra Vestvågøya Meieri, ved styrets formann, Lorentz Lindgaard, fra Øvrebygdens Landbrukslag, ved Johan Voie, fra Hol kommune, ved ordfører Leirfall og fra Buksnes kommune, ved ordfører Fiksdal. Samtlige gaver var ledsaget av anerkjennende ord for de store løft til jord- og husdyrbrukets fremme som fylkesagronom Anderssen har tatt gjennom 40 år i dette distrikt og i hele vårt fylke.

Fylkesagronomen kom i sin velformede og vel underbygde takketale inn på mangt og meget fra sin lange arbeidstid her mellom Lofotfjellene, der han også på et tidlig tidspunkt grunnla sitt hjem. Da han den første gang reiste fra Svolvær og vestover for å overta sin stilling i 1915 som vandrelærer i jordbruk og husdyrbruk i Lofoten, så han bare stein og atter stein, og han måtte tenke, at her kan det vel ikke være stort av oppgaver å finne for en jordbruksmann. Men bakom fjellene og all den masse av stein, fant han noe annet, og han ble snart klar over at her går det an å være — og han ble da også. Det har alltid vært så deilig å føle og å vite at jeg hadde venner her på øya (Vestvågøy) og at jeg alltid har vært i kontakt med dette folk.

— Jeg ser ikke, sa han, så mørkt på stillingen i jordbruket, slik den akkurat nu arter seg. Jeg tror vi er nede i bølgedalen, og at det snart vil bære oppover igjen. Vi har en våken bondeungdom, og det er et godt fundament å bygge videre på. Han kom inn på så mange minner fra de første årene, som og så fra senere tid. Vi har fått en bondebefolkning med aktelse for sin stand og for sitt yrke, og vi har fått tilrettelagt forholdene slik at det er blitt lønnsomt å drive bondeyrket. Han sluttet med å ønske en fortsatt rik utvikling for våre bygder på Vestvågøya.

Efter Anderssens takketale, som åndet av hjertelag og varme, og som ble påhørt med den største oppmerksomhet, sang man «Å leva det er å elske».

Talerens rekker avsluttedes med at fru Arnolda Dahl skildret det gode og kristne hjem Anderssen og frue har skapt seg på Hol, et hjem som i ånd og sannhet kunne være andre til eksempel.

På et passende tidspunkt mellom talene ble det servert rømmegrøt, og festen avsluttedes med kaffe og kaker.

Programleder var Sigfred Markussen, Rise.

Fylkesagronom Svenn G. Anderssen er født den 15. mai 1888 på Evenes prestegård i Ofoten, av foreldre, prost Jak. J. Anderssen og hustru Selma, født Riiser-Larsen. Han tok middelskoleeksamen i Narvik i 1905 og eksamen fra landbruksskolen i Bodin i 1908. Efter fullført eksamen ved landbrukshøyskolen på Ås tiltrådte han 1. juli 1915 som vandrelærer i jordbruk og husdyrbruk i Lofoten. Fra 1. juli 1917 ansattes han som fylkesagronom i Nordland med distrikt Lofoten og Nordre Salten, senere også Vesterålen. I 1916 deltok han i Selskapet for Norges Vels regnskapskurs i Oslo og i 1921 i samme selskaps beitekursus på Hamar. I 1927 var han med på den store bondeferden til Rogaland og videre gjennom Vestlandet og Trøndelag. I 1932 hadde han stipendium av Nordland Landbruksselskap for å studere beitebruk og husdyravl, og foretok i den anledning reise i Rogaland og på Østlandet.

I 1922 kjøpte han eiendommen på Hol, et småbruk på 30 dekar jord, som han har drevet godt frem. Under forrige verdenskrig var han en tid formann i Buksnes og Hol provianteringsråd, i to perioder har han vært formann i Hol menighetsråd, han har også vært medlem av Hol forliksråd og har sittet i ligningsutvalget. I en lang årrekke var han formann i Hol landbrukslag, medlem av styret i Vestvågøya Meieri, vært takstmann og overtakster for Boligbanken og for Hypotekbanken og tilsynsstyrer for prestegårdene i Lofoten.

Min spesielle interesse, sier han selv, har vært knyttet til husdyrbruket, hvor vi har så mange og store oppgaver innen vår landsdel, men jeg har dessverre ikke fått tid til å ofre så meget på dette arbeid som jeg gjerne ville.

Anderssen ble i 1946 fylkesagronom med husdyrbruk som eget fag.

Nu har han altså takket av, delvis skyldes nok dette at han begynner å føle seg endel slitt ved de mange og ofte besværlige reiser som hans stilling krever, men vel især fordi det nu blir krevet at han skal flytte over Vestfjorden til Bodø. Og det vil han ikke. Han er grodd fast her ute mellom våre fjell, og vi her på Vestvågøya er glad for å ha ham, denne gode veileder og dette prektige menneske, midt i blant oss.

Lofotposten og redaktør Paulsen.

En hilsen til „en utmerket og alltid rettlinjet og forståelsesfull kollega".

Det er en lang og vel utnyttet arbeidsdag med mange store og gagnlige resultater redaktør Joh. E. Paulsen kan se tilbake på ved den livets merkepel han nu runder. Men selv om han nu går over terskelen til de såkalte støvets år, vil han sikkert fremdeles vite å holde sine jern glødende. Det er intet som tyder på noen svekkelse hverken av åndens eller håndens kraft hos ham, og den betydelige bedrift, «Lofotposten», som er hans storverk fremfor noe annet, vil forhåpentlig ennu i flere år kunne nyte godt av hans initiativ, hans erfaringsrike innsikt og seige, solide arbeidskraft.

Det var til et avisforetagende på mildest talt sterkt gyngende grunn Paulsen kom da han i 1896 blev knyttet til Lofotposten. Men med frisk optimisme og en ukuelig energi kastet den unge redaktør og bedriftsleder sig over opgavene og fikk lagt stein på stein av det store, stolte og landskjente byggverk vi kjenner under navnet Lofotposten.

Det var ennu i slutten av nittiårene nokså smått stell i hele den nord-norske presse. Telegramstoffet var nærmest for intet å regne og praktisk talt ingen av avisene heroppe hadde evnet å vekke synderlig opmerksomhet utenfor sine rent lokale grenselinjer. Da Paulsen hadde fått litt bedre sving på hjulene i sin avis der borte i Svolvær, tok han dristig sikte på å skape en avis for h e l e den store og langstrakte landsdel Nord-Norge. Det gav likesom forlite albuerum for ham bare å dyrke de snevre distriktsinteresser, og dessuten så han vel at Nord-Norge hadde de mange og store fellesinteresser som måtte tas op til behandling og realisasjon i sin hele bredde og naturlige sammenheng. Nord-Norge hadde behov for en større avis som kunde omspenne hele denne landsdel, og redaktør Paulsen satte sig resolutt for å skaffe landsdelen dette organ. At han har maktet å gjennemføre denne plan og nå sitt dristige høie mål, det vet vi alle idag. — Først og fremst vi pressefolk, som forstår alle vanskelighetene der måtte overvinnes og som, til en viss grad iallfall, kan vurdere det seige slit og arbeide som ligger bak dette glimrende resultat, vi tar med beundring hatten av for den mann som under forholdsvis små og temmelig tungvindte forhold, ikke minst kommunikasjonsmessig sett, har evnet å reise en bedrift av Lofotpostens dimensjoner idag.

Paulsen forstod snart at nyhetsstoffet måtte være en av de bærende faktorer i avisens liv og utvikling, og som den første hernord la han ivei med faste telegramspalter i sin avis. Dette gav bladet straks et godt forsprang. Begivenhetene ute i den store verden rykket oss med ett likesom nærmere inn på livet. Lofotposten blev det anførende blad heroppe, og denne lederstilling har det på en utmerket måte siden alltid forstått å beholde. — Lofotposten er idag, som for 20—30 år siden, mer enn noen annen avis heroppe, et blad for h e l e Nord-Norge — dets interessesfære omspenner hele dette «halve kongerike». I hvilken som helst grenn fra sydligst på Helgeland til Grense-Jakobselv i nord finner man tallrike abonnenter og lesere av Lofotposten, og det er ganske innlysende at en avis med en så vidstrakt lesekrets måtte få tilsvarende stor innflytelse. Man har da også ofte kunnet legge merke til hvordan Lofotpostens holdning til en sak har influert på dennes avgjørelse i den retning bladet ønsket. Paulsen skapte ikke bare sitt blad en stor utbredelse, han skaffet det også innflytelse og autoritet.

Redaktør Paulsen hadde den fine journalistiske teft, han var alltid i kontakt med sin store og stadig økende stab av lesere og visste å velge arten av det stoff som passet og som hadde aktualitetens interesse. I Lofotposten fikk nye ideer bryte sig vei frem til realisasjon eller forkastelse, alt eftersom de hadde livets rett eller ikke. Bladet hadde — og har — alltid et åpent blikk og en våken interesse for alle samfundsspørsmål, de større som de mindre, og hvad Lofotposten under hr. Paulsens ledelse har betydd t. eks. for fiskerinæringen og kommunikasjonenes utvikling her nord kan vanskelig vurderes høit nok. Og la oss også nevne jordbruket og næringslivets mange andre felter heroppe — redaktør Paulsen var med sin avis med i starten av alt det nye av sundt og godt som kunde være til gagn for folket og som kunde løfte vår landsdel nye steg op- og fremover. — Ikke minst har fiskerinæringen i hr. redaktør Paulsen og hans avis hatt en god, en utrettelig og verdig representant og talsmann, som bestandig var på vakt, enten det nu gjaldt å slå ned det usunde og skadelige eller å bygge op og tilrettelegge for nye tiltak til vekst og utvikling — til landvinning. Det var derfor både rimelig og naturlig at befolkningen i ett av denne landsdels mest utpregede fiskeridistrikter, Lofoten, i sin tid valgte denne mann som sin representant til landets høieste forsamling, stortinget, og vi vet at han her gjorde et godt arbeide både distrikts- som landsmessig. Paulsen hører ikke til dem som holder lange taler og driver sin tid bort med nytteløst prat, han g j ø r det som skal gjøres — og han kan gå ganske robust og mandig på når det behøves. Han vil fremgang for alt det som kan tjene nyttige formål, som kan rette det som skakt er og slå brist i stengende murer.

Vi hans kolleger har i Paulsen alltid sett den dyktige og allsidig utrustede representant for vår stand. Han fører bestandig blanke våben i kampen og er den strengt saklige såvel innen- som utenfor avisen. Alle smålige hensyn er banlyst fra hans vei. Han er the grand old man innen den nord-norske pres-

se idag.

Hans verk, Lofotposten, taler for sig selv. Paulsen skapte det første nord-norske storblad, han kunde det fordi han så stort på sin opgave og eiet evnen til å rydde vanskelighetene av veien. Andre kommer kanskje efter — endel er jo alt et godt stykke på vei — men Lofotposten vil sikkert vite å hevde sin plass på toppen. Den har det gode forsprang redaktør Paulsen har gitt sin avis, og den har en tradisjon å forsvare.

Med disse linjer hilser jeg en utmerket og alltid rettlinjet og forståelsesfull kollega, som har betydd så meget for min egen utvikling og fremgang på journalistikkens vanskelige bane, ofte i slemt kupert terreng — og jeg vet jeg har alle pressefolk med mig i ønsket om at redaktør Paulsen ennu må få mange år fremover til sitt virke i en god og friskt levende presses tjeneste. Han vil sikkert ennu ikke legge pennen og scepteret ned, men — for å gå over i et annet billede — fremdeles en tid stå til rors i den skuten som han fra byen ved Vestfjorden har manøvrert så sikkert og godt gjennem alle farvann i Nord-Norge — frem til de fjerneste utposter.

Det er godt å bli gammel når en kan se tilbake på meget og velgjort godt arbeide, heter det. Disse ord passer på redaktør Paulsen, selv om vi har litt vanskelig for å binde de sytti år til h a m som noen særlig høi alder.

Gratulerer!

Ola Berg.

78 åringen oppe i Samaåsen.

Agent Hildor Petterssen,

Harstad, det er jo mange som kjenner ham, fra den tida han reiste land og strand rundt og tok opp ordres på varer. Det er vel nesten ikke det sted i distriktene her oppe hvor han ikke har vært innom, iallfall hvis der var en handelsmann, som måtte mangle noe i sine skuffer og reoler, for å kunne melde av om komplett butikk.

Petterssen er født på Indyr i Gildeskål den 31 mars 1870, og det er da lett å rekne ut, at han førstk. 31. mars fyller 78 år. Hans far Petter Herdagsen, døde da gutten, hans eneste sønn, var ganske liten, og så måtte heimen der sør i Gildeskål løyses opp. og Hildor kom til noen slektninger i indre Eidsfjord i Vesterålen, nærmere bestemt Bjørndalen, en av de mest ensomme plassene i heile Vesterålen. Det var bare «fattigdom og fyk» her, med meir arbeide enn mat. sjølv for en gutt, men likevel blei Hildor en spretten kar, det viste han i så mangt ikke minst i fiskarbåten derute ved Sørsand-Våje i Øksnes, hvor han rodde fiske i fleire år. Men sjølv om Bjørndalen var et stengende og skrekkende sted. Gildeskål gutten klarte likevel å skaffe seg den nødvendige luft under vingene til å fly ut av redet. Horisonten derinne mellom fjellene blei han for snever, og han gjorde den snart videre ved å reise ut og skepe meg ei anna plattform under beina, og det var handelen som fra no av la beslag på hans arbeidskraft. Først bygde han seg som gift mann en heim i Storvika i indre Eidsfjord, seinere flytta han til ny heim i Vik i Hadsel, men da han syntes det blei for lite sving på hjula her oppe, flytta han til Trondheim, og handel og vandel var det alle steder. Det blei etterkvert mye flyttegods å frakte på, familien hadde tendens til å vekse, og det temmelig fort også, heilt til den var kommet over dusinet.

1916 blei han tilbudt og overtok Tidemanns Tobaksfabriks agentur i Harstad, og fra no av blei han Trondenesværing. Sitt tredje og formentlige siste eiendoms heim bygget han i 1933 på Sama i Trondenes, og her sitter han no og nyter sitt otium. Ved sia av tobakksagenturen blei det snart meir å sysle med av handel, med en rekke andre agenturer, og for å få sving på omsetninga, var Petterssen, så å sei til stadighet på farta i sitt vidstrakte distrikt. Han blei i grunnen aldri ordentlig gammel, det er han ikke framleis. Rask i tanke, rask i handling, alltid opplagt både til et arbeidsstykke og til en spøk, slik så du ham, slik møtte du ham, ofte på de utenkeligste steder. Strabasiøst, javel det var det så mang en gang. En fjellovergang i svarte haustnatta, en fjord som skulle forseres tvers gjennom et uvær, ingenting kunne stanse ham, ingenting kunne skremme ham. Han lå alltid frisk på været, og fram tvang han seg.

Tobakksagenturet slutta han med, etter 30 års virke, i 1946, men han ville ikke gå uvirksom, sjølv om alderen pekte i retning av det gamle ordtaket: No kvil deg borger, det er for tjent, og enda beskjeftiger han seg med noen av sine agenturer. Han må være levende og nær innpå med livet heilt til det siste.- Men det handelsmessige og mere kroppslige virke, la ikke meire beslag på hans tid, enn at han kunne stikke tilside tid nok til å dyrke de meire åndelige næringer.

Han har lest mye, tenkt mye og en samtale med ham kunne ofte være mye givende og befruktende. Og intet var ham fremmed, politikk, sosiale og kulturelle spørsmål, religiøse og filosofiske problemer. I alt holdt han ei klår og vel gjennomtenkt linje. Hans litterære interesser omspenner nesten alle arter av litteratur, men jeg tru den religiøse har førsteplassen.

Den vesle farløse gutten fra Gildeskål, som blei «gjemt» bort mellom brattfjellene i Eidsfjord brøt seg fri igjen og bana seg veg gjennom livet. Knudret og vanskelig var den meir enn en gang, noen og kver ville vel bøye seg og gitt seg over. For Petterssen kom slikt aldri hverken i tanke eller i handling. Den mur der er ikke til å kroke utenom. Vel, så går jeg gjennom den. Hardt var det, men «Go'morn» hilste Petterssen deg på den andre sida.

Nå er han altså 78 år, og da jeg er redd for ikke å kunne få sagt disse ordene ved hans 80 års dag, iler jeg med å framføre dem her — og no.

Jeg ser ham sitte i sin lille vakre villa oppe i Samaåsen, i den djupe lenestolen, kanskje med Bibelen foran seg. Han kan kanskje ikke no lenger utføre sine daglige gymnastiske øvelser så lett og handfritt som for noen år sida, — gikta har vært litt slem de seinere årene, men han har tukta den godt ned og står daglig i kampstilling til den. — Likevel, det nytter ikke å løpe fra sine 78 år, det er nøyaktig 6,5 dusin. Prisen får en betale — Klokka er blitt mange, sola står lågt, — men kveldsola kan skinne så vidunderlig vakkert. Måtte den kaste all sin aftenrødmes varme inn gjennom vinduene til 78-åringen oppe i Samaåsen.

Det ønsker en no langt borte værende

Venn.

---

han ikke saknet, særlig av de eldre.

Så langt om lenge bares den tidende til vår bygd: Forsberg er død. Der blei sorg i vår heim ved dette bud. Det var jo som han hørte til i blant oss. og no «aldri mer», disse forstemmende to ord.

Jeg vet ikke hvordan det er gått til. men i dag blei jeg sittende her og minnes den gamle venn og velgjører. Og så falt disse minneordene meg i pennen. Det er mine blomster til hans grav. Den ligger vel et sted borte på Sørreisa kirkegård. Br.

Polarforskeren Chr. Leden.

Et litet interview i ånledning hans foredrag her onsdag.

Den kjendte fremragende polarforsker Chr. Leden vil, som tidligere nævnt holde foredrag med lysbilleder her i Harstad førstk. onsdag om sine oplevelser og opdagelser i de arktiske egne.

Vi opsøker hr. Leden ombord i hurtigruten, da han forleden aften passerte her forbi paa vei til Tromsø.

— Hvad vil Deres foredrag især komme til at omfatte? spør vi den unge forsker.

— Om mine reiser til Grønland og mit samliv med eskimoerne der og om mit lange ophold blandt de kanadiske eskimoer nordvest for Hudsonbugten. — Jeg har meget nyt og interessant at fortælle her fra og mange spændende oplevelser at berette om. Jeg tror ikke det skal bli kjedsommelig at høre paa for mit publikum.

— Naar foretok De Deres første reise til Grønland?

— Det var i 1909 sammen med min slegtning Knud Rasmussen. Siden har jeg været der 3 gange, sidste gang i 1923. Jeg har studert disse folk ganske indgaaende. Men i det sidste har jeg særlig lagt mig efter studiet av de kanadiske indianere og deres avstamning. Jeg har været med to ekspeditioner til disse folk — kanske de mest primitive vor jord har at fremvise.

Under en av disse eksepditionerne kantret mit skib i Hudson Bay og jeg mistet alt hvad jeg eiet. I 3 aar blev jeg saa nødt til at leve blandt eskimoerne, som en av deres egne.

— Men De har jo ogsaa været hos de nordkanadiske indianere?

— Ja, en gang — en meget spændende ekspedition, som jeg ogsaa vil fortælle om i mit foredrag i Harstad. Jeg har optat fonografisk en række primitive toner og melodier for derved at komme tilbunds i problemet: eskimoernes oprindelse. Der har jo været fremsat mange teorier om dette folks avstamning. Enkelte har saaledes ment at det skulde nedstamme fra Europa, men ved at sammenligne eskimoernes musik med musiken hos indianerne saavel i Nord- som Syd-Amerika har jeg opdaget saa mange likhetspunkter, at man ganske sikkert kan gaa ut ifra, at eskimoernes og indianernes forfædre har bodd i det arktiske Kanada. Eskimoerne og indianerne, like fra det nordligste Grønland og ned til Syd-Amerika, tør saaledes være skudd paa den samme folkestamme.

— Særlige træk ved eskimoerne?

— De er hyggelige og joviale mennesker og skjønt de er hedninger, er deres moral paa væsentlige punkter i fuld overensstemmelse med den kristne moral. Deres sprog er meget poetisk og de er meget musikalske. De har sans for det vakre og er flinke billedskjærere, — en ældgammel folkerace med en overmaate interessant kultur.

— Og snart skal De ut igjen?

— Ja, det var tanken at jeg skulde komme avsted til Nord-Kanada allerede til næste aar, men det blir der ikke noget av. Jeg maa først ha færdig en bok om mine tidligere ekspeditioner, som jeg skriver paa, og som skal utkomme paa flere sprog samtidig. Men i 1926 drar jeg atter avsted. Det gjælder da om at naa frem til to stammer i det ytterste Nord-Kanada, som jeg hørte stammerne længer sydpaa omtalte. Disse stammer er helt ukjendte for den civiliserte verden. En hvit mand har aldrig tidligere sat sin fot i deres rike. Jeg længter bare efter at komme avsted, og venter mig stort utbytte.

Den kjendte forsker holdt ifjor to foredrag i det Geografiske selskap i Kristiania. Kong Haakon, som forøvrig to gange har ydet ham understøttelse til sine ekspeditioner, var tilstede, og aviserne var meget anerkjendende i sin omtale av foredraget.

Videre var han ifjor paa en turne i Tyskland og Østerrike. Naar hr. Leden nu er færdig med sine foredrag her i Nord-Norge, begir han sig igjen ut i den store vide verden. 1. december skal han tale i Berlin og saa gar turen videre til Østerrike og Bøhmen og andre steder — indtil han igjen en vakker dag vender civilisationen ryggen og drar ut paa nye forskningsfærder i det høie nord, blandt folket han kjender som faa andre.

*

Hr. Ledens foredrag onsdag her vil sikkert bli noget av en oplevelse for vor by. Foredraget, som vil bli ledsaget av en mængde utmerkede lysbilleder, bør selvsagt samle fuldt hus.

Han som kunne kur

ere for alt - nesten.

Knut L

Lunde

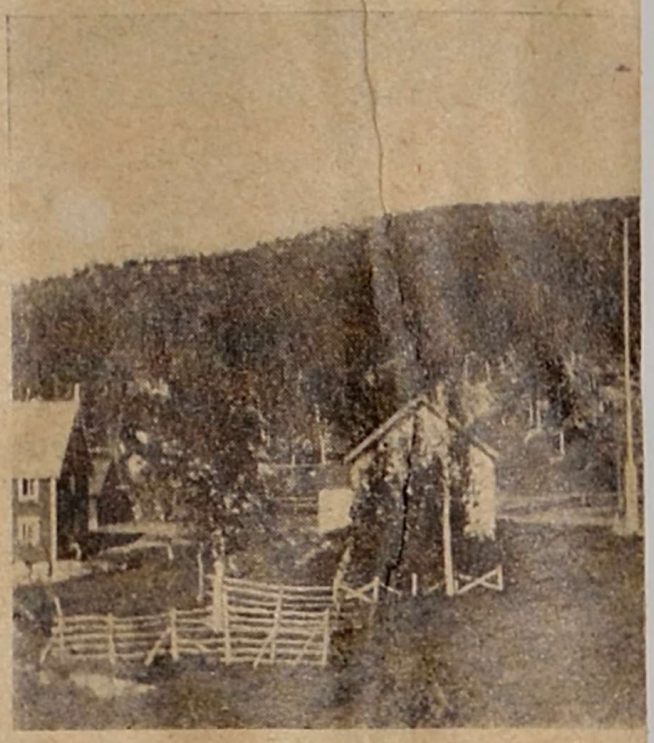

Knut Lund

Knut Lundes navn er kjent over hele Nord-Norge, og langt utenfor denne landsdels grenser. Men langt ferre var nok de som kjente mannen personlig, det var, foruten hans tusener av pasienter, bare folk fra hans nærmeste omgangskrets. For Knut Lunde ville helst være ubemerket.

Mange var de som i årenes løp søkte vidunderdoktoren på Lunde, og mange var det også som fikk sin helse igjen etter besøket hos ham. Det var folk, ikke bare fra hele Nord-Norge, men fra det hele land, fra våre nærmeste naboland, ja helt borte fra Amerika kom det syke til Lunde gård for å finne helsebot. Stille og beskjeden tok Knut Lunde mot dem alle, gav dem sine råd og sine medisiner.

Lunde var av samisk ætt, han var en meget opplyst mann, hadde lest og studert meget og folk flest så hen til ham som noe av en mirakelmann. Men mirakelmann eller vidunderdoktor var en titel som slett ikke huet Knut Lunde. Han var bare endefram

Knut Lunde, som etter beste skjönn forsökte å hjelpe sine syke medmennesker, og ofte med stort held. Han skrev en meget vakker håndskrift, og bak det rolige og avmålte ytre, levde der en dyp ånd.

Bildet over disse linjene viser Knut Lundes gård, Lunde, inne på fast landet i Dyröy herred i Troms fylke Det er vakkert der oppe på Lunde, Knut forstod den kunsten også, å skape hygge omkring seg.

Noen år för krigen döde denne merkelige mann, og han etterlot seg et stort savn. Hvem kunne en nå reise til, når det så ut som mörkest og alle håpets utganger synyes stengt? - Det er blitt mere stille nå på Lundes gård, det er betydelig mindre ferdsel på veien opp til stedet Men engang, da var det livlig nok her, av kommende og reisende mennesker, som alle hadde ett ærinde: konsultere mannen som kunne

80 år.

En kjent og respektert mann i Buksnes bygd, Bertin Kornelliussen, Lakselvhaug, fyller 30. desember førstk. 80 år. Han er født i Beitstad nevnte dato 1866. Men der ble han ikke lenge. Foreldrene, Kornelius Anfindsen og hans hustru Margrethe Benjaminsdatter, flyttet nordover til Lofoten ,og den lille 5-årige Bertin fulgte med. Da dette flyttefolket i 1871 kom til Buksnes, tok de seg til å begynne med losji hos Even Hansen, Lilleidet, og Bertin kan så vel huske, at den første gangen han gikk oppover bygda fra Ballstad, som da var det eneste skipsanløpssted i Buksnes, var man nylig begynt med det første veianlegget i bygda, og var i arbeide hermed på Skotnesmyrene. Det var smått med utkommet for de nye innflyttere til bygda, og Bertin ble derfor sendt til Petter Olsen, Skulbru, til oppfostring. Her begynte den vesle gutten som gjeter, men han kan vel ikke ha likt seg hos ho gammel Petternella på Skulbru, siden han ble der bare et års tid. Siden var han gjetergutt hos Annanias Toresen på Leknes, derpå hos Anton Pettersen på Himmelstein, videre hos Lars Olsen på Bolle og til slutt hos Ole Johannessen i Vik. Nei, hans gjeterliv var nok ennå ikke helt slutt, den aller siste sommeren i gjetermarken var på Mervold hos kjøpmann Gotaas. Om vintrene var han rorbuglunt hos forskjellige høvedsmenn i Sandsund, på Ballsad, i Mortsund og på Mortsundholmen. Som voksen kar — det ble snart godt karsemne i ham — rodde han fiske på Æsholmene, senere ble han høvedsmann og drev vinterfiske for Ballstad og Straumøyan. Mangen god «søfting» fikk han ta under sitt 12-årige fiskerliv som høvedsmann, men han hadde godt lag med skautet og styrevollen og kom alltid velberget i land med båt og fiskelast, selv hvor «hardbari» han så kunne være inn på fjorden.

Imidlertid stakk der nok adskillig av en forretningsmann i Beitstad-gutten, for snart finner vi ham som fiskekjøper, og som kjøper av torskehoder og rogn. Han startet denne gren av sine virker mens han ennå rodde fiske på Æsholmene, men gikk snart helt over til å drive fiskeforretning, som representant for Bergenskjøpmannen Kristian von Tangen. Fra 1906 til 1932 drev han alle år fiskekjøp i Ballstad og var vel ansett både hos Bergensfirmaet og blant fiskerne, da en alltid kunne være viss på å bli realt behandlet.

Han ble såvidt vites, gift med Amanda Eliasdatter i 1887 og i 1891 flyttet han til husmannsplassen på Lakselvhaugen, hvor han bygde seg ny gård i 1906. Det var ikke rare husene han flyttet inn i her, fjøsen var en hvelvet åttringsbåt, ilt omkring med jord. Men etter noen års forløp ble det nytt fjøs også. Det første året han høstet denne plassen, bar kona hele høyavlingen i skjørtfanget. Sommer etter sommer i mange år måtte Bertin derfor hente sitt høy i fjellene, tildels ganske langt borte. Det var å bære og føre høysekker i hopetall, et slit bare den kan tale med om som har prøvd det. Men på denne måten kunne han holde bra stor buskap, og skaffet seg derved mye gjødsel, og kort å fortelle, i dag står der i fjøset på Lakselvhaugen årlig 3 kyr og 3—4 sauer, og siden 1919 har der også vært hest på gården, som nå forlengst er kjøpt og skjøtet eiendom. Det er et jordbruksarbeid som en kan se opp for. Bertin hadde krefter til alt, og fikk det gjort unna med kraft og vilje.

Hardt var det mer enn en gang, det skal være visst. Fattigdommen holdt i mange år trolig tritt med den strevsomme mann, som snart ble far til en stor barneflokk, 11 i alt. Men etter hvert bedredes økonomien, og der kunne pustes mer fritt, også således. Hans far var murer og var særlig beskjeftiget med å mure opp gruer for folk. Sønnen valgte seg samme håndverket og ble gråsteinsmurer, og mange er de murene han Bertin K. Lakselvhaug har lagt opp rundt i bygda. Han hadde laget med å kile og sprenge stein, og når han forlot den ferdige mur, var den pen og solid og kunne stå til dommedag.

Men Lakselvhaug har gjort mer enn dette. Det ble snart bruk for ham som tillitsmann i kommunen. Han hadde evnen til å styre også der. I 30 samfulle år har han vært medlem av Buksnes herredstyre, helt til han mange og sytti år gammel frasa seg valg. 15 år satt han i formannskapet, og var en kortere tid også viseordfører. 15 år var han medlem av fattigstyret, 4 år i likningskommisjonen, 10—12 år i vergerådet, formann i provianteringsrådet under forrige verdenskrig, og ellers var han kalt og valgt inn i nesten alt som har med kommunal administrasjon å gjøre. Og Lakselvhaug satt der ingenlunde bare som benkefyll og stemmegiver, han hadde alltid gode tanker å fremføre, og fremførte dem slik de stod der klart og konsist for alle. Heller ikke var han redd for å gå mot strømmen, det gjorde ikke noe om han stod alene eller bare med lite mannskap bak seg, han forfektet uredd det han mente var rett og til beste for kommunen. Derfor hadde han den store flokken av velgere bak seg gjennem en hel liten mannsalder. Den sviktet ham ikke, og han sviktet heller ikke sine velgere og den hele bygd.

Nå er han blitt gammel av år, men tanken er like klar, og som i sine beste manndoms år kan han fremdeles utrede et spørsmål og greie en sak. Helsa har imidlertid sviktet nokså meget i det siste, idet en hjertesykdom holder ham stengt innenfor visse muligheters grense. Men tro bare ikke at denne arbeidets adelsmann har lagt hendene i skjødet og har gitt seg over til lediggang. Her om dagen, da jeg besøkte ham, satt han bøyet over torskegarnbundingen, og nåla gikk kjapt imellom og la maske til maske til fullt omfar på relen.

Vi hilser arbeideren, kommunemannen og det friske pågangsmots representant med 80-årsdagen og ønsker ham en god livskveld!

O. B.

Et jernbrudepar.

1945

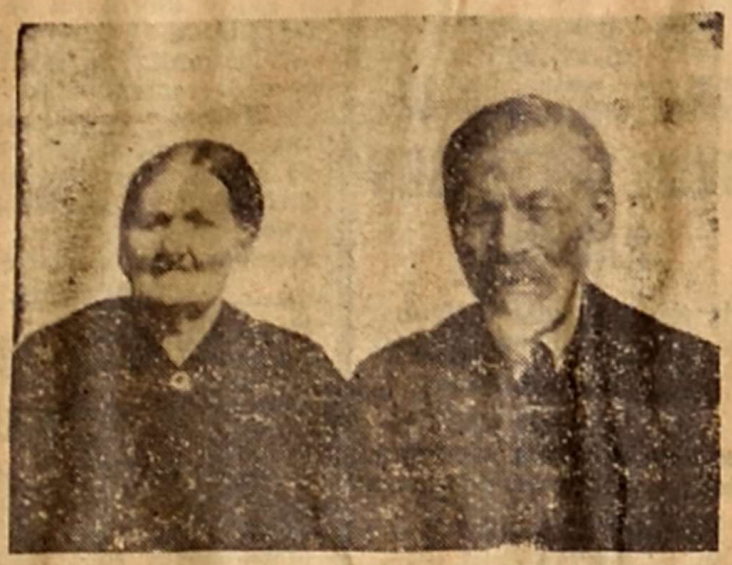

Bedre seint enn aldri, jeg får trøste meg med det, og så voner jeg at Lofotposten ved vanlig elskverdighet stiller det nødvendige spalterom til rådighet — hvorpå jeg går til verket:

Det var den 28. desember sistleden, altså 1944, fhv. gårdbruker Markus Larsen og hans hustru Mathilde, født Jensen, feiret sitt jernbryllup i heimen sin på Rise i Buksnes. — Det var altså i romhelgen i året 1879 de møtte for prest og alter som brudepar. Siden den gang har de feiret bryllup både i sølv, gull og i diamant, og no sist var det altså jernets tur. Det strekker jo snart ikke til med metallarter der i huset.

Fru Mathilde er født av god gammel slekt på Rise, og Markus stammer fra en stor og god slekt på gården Reppe i samme bygda. Etter skriftens ord skal mannen forlate sin far og sin mor og bli fast hos sin hustru, og det har Markus Larsen i sannhet gjort. Da bryllupet, det aller første, var over, pakket han sine få eiendel og tok vegen over Reppehalsen til nabogården Rise, til sin unge hustru. No gjaldt det snarest mulig å skape seg en heim, og i 1882 fikk de kjøpe en eiendom på Lille-Rise. Det var bra nok med vidde, men jorda var temmelig vanstelt, og det fantes ikke hus på stedet. Så stod man vel der? Langtfra, tak over hodet må en ha i dette vinterlandet, og Markus og Hilda, som hun til daglig kalles, var ikke opprådde. Midt i arbeidet med å dyrke og forbedre jorda — besetningen er da også økt fra 3 kuer til 8 — ble det å skaffe fram de nødvendige byggematerialer, og dette måtte helst gjøres etter de endte dagsverkene med plog og spade og ljå. Først var det å fløte tømmeret inn gjennom Offersøypollen, så kjøre det videre på dårlig veg til Rødsanden ved Farstadvatnet, og så igjen legge det i flåte og båtsro det over vatnet til Rise. Et slit, javel, men det gikk, å hvor det gikk. Markus var så ung den gangen, og han hadde kreftene til nesten hva det måtte være. Og snart stod husen der ferdige på Lille-Rise, stue, fjøs med låve og uthus. Der ble bygget med framsyn, og det trengtes også. Ikke bare at det stadig måtte bolkes til flere kuer og smaler i fjøset, også inne på stua ble det etterhvert mange som gjorde sine lette små trippetripp på golvet, ja, det ble 13 smårollinger i alt, og de 11 av dem lever enno og har tatt seg godt fram i livet. Det var da også en sjelden god heim de kunne gå ut fra. Mor og far lærte dem å ta vare på og nytte rett alt slikt som er nødvendig både for dette og det hinsidige livet. De drog ikke tomhendt heimefra. Gudsfrykt og rettsindighet, arbeid og arbeidsglede lærte de å sette pris på.

Hadde Markus meget mellom hendene, så falt det sannelig ikke mindre på hans hustrus part. De 13 skulde ha mat og klær, stell og pleie på alle vis, og ingen ting forsømmes av det som hørte dyra og fjøset til. En fikk være tidlig oppe og drøye dagen lengst mulig utover kveld, skulde en overkomme det alt sammen. Hilda greide det. Kardene, spinnerokken, veven, strikkepinnene, stoppenåla og hva det no kunde være, alt måtte gå, og helst litt brennfort. Det var den gang ikke så enkelt og så lettvint som bare å pakke ulla i en pose eller en sekk, skrive følgebrev og sende hele greia til spinneri og fabrikk, med ordre om så og så meget av enkeltgarn, og så og så meget av tvinna, eller hva det skal være. Gjør det sjøl, sa tiden den gang. Og Hilda så gjorde hun, og klarte det. — Snart ble jo barna til hjelp, guttene ute i grøft og eng, i nybrott og ved hestetømmene, pikene under mors kyndige ledelse med sitt. De små føttene deres nådde nok ikke til golvet fra stolsetet før de satt der og «batt på bundingen» og var til nytte — ofte samtidig som de leste sine skolelekser. Tiden måtte utnyttes til siste trevl og tomme. En fikk ikke slenge seg hen med en roman, røyke sigaretter, drive manikure eller dyrke andre slags moderne «høyere» interesser. Derfor har det også alltid vært en slik ordensheim denne der oppe på Rise. Her skjønte en straks godt folk holdt til nuse, her var det lyst og lunt å være. Gud ble tatt på råd og var attåt i alt. Det gav tryggghet, det var holdepunktet som aldri sviktet.

Årene ble så mange, barna drog ut, hver til sin kant, hår grånet, rygg bøydes. — Og så ble det føderåd hos eldstesønnen, som no sitter med gården.

Markus Larsen blir 92 år 1. mai i år, og Hilda fyller 86 år den 28. august førstk. Alderdommen har gjort sin rett gjeldende også hos dem, kreftene er brutt, no orker de ikke mer, og holder seg for det meste på sengen.

Se dere tilbake, I jernbrudepar, den lange, lange 65 års veg. Dere fikk et kall, tok det på dere sammen, i kjærlighet og tillit til hverandre og til Gud, og fullførte det. Mer kunde dere ikke gjøre, mer blir det heller ikke krevd av dere, men det var også nok.

Gud og alle gode mennesker hjelpe til å gi dere sol til å varme, lys til å se med og krefter til å bære også gjennom de siste dager og år. Det ønsker vi alle, av slekt, av venner og av de hundrevis av medmennesker som møtte dere på vegen eller i virket og lærte å kjenne dere som rette, sanne og hjertelige mennesker.

Br—.

Richard With

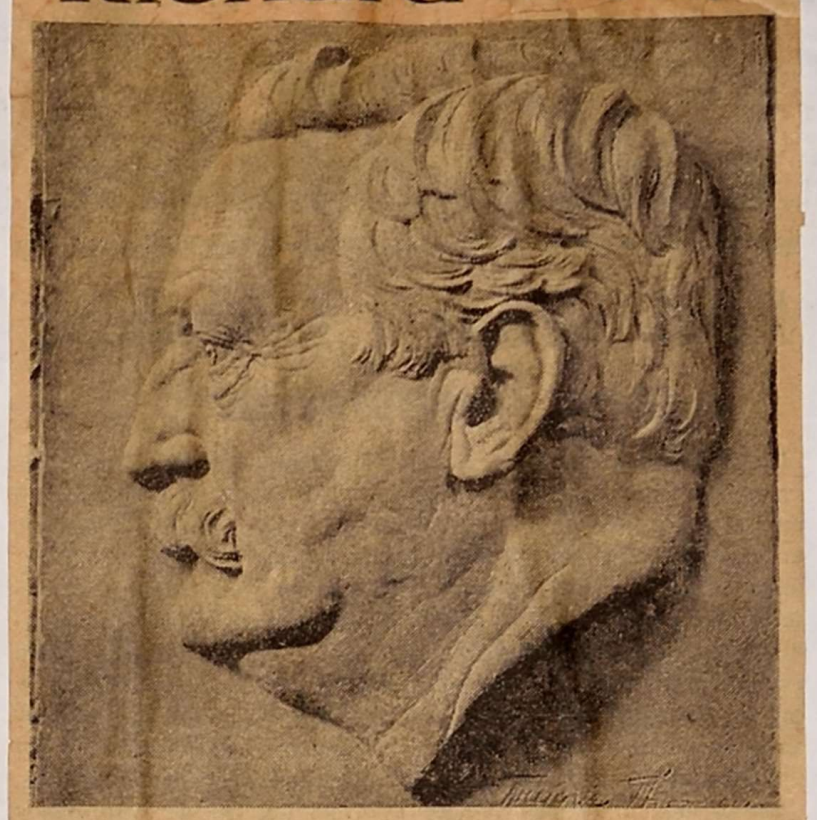

Atter er en av Nord-Norges store og navngjetne menn vandret bort.

Richard With er død.

Det som mere enn noget annet har skapt berømmelse og sterk lysning om hans navn er den hurtigrutefart på Nord-Norge, vi alle nu betrakter som en ganske selvfølgelig ting, og som han brøt banen for.

Før Richard With den 2. juli 1893 satte «Vesterålen»s stevn mot nord og viste vei for en ny rutefart på vår landsdel, lå vi heroppe avstengt, gjemt og glemt bak de hundre mile.

Richard With kjente som innfødt nordlending landet hernord, så dets muligheter og forstod hvad det i første rekke behøvde for å «komme på vingene»: bedre kommunikasjoner, et raskere tempo og en påliteligere fartsplan enn den de gamle dampskibsruter på Nord-Norge somlet efter. — Den ganske unge kaptein With — han var dengang 46 år gammel — stod nokså alene med sin plan om en hurtigrute på Nord-Norge. Det var få som støttet hans idé, men overalt møtte han betenkeligheter og de hoderystendes tall var stort, de som mente at dette vilde aldri gå, — ruten vilde renne sig fast om ikke før så når høstmørket satte inn. — Men With skar tvers igjennem alle betenkeligheter og styrte direkte inn i eventyret, som det dengang blev betegnet å være, og han kom både frem og tilbake — likegyldig om det var sol og sommer, mørke eller skoddemur.

Hurtigruten var en kjennsgjerning, skapt av kaptein With. Den er hans og bare hans verk.

Et annet stort arbeide av vesentlig betydning for kommunikasjonene i Nord-Norge, og da i særlig grad for Vesterålen, var Risøysundets opmudring og farbargjørelse for alle større rutegående skib. Da Richard With sommeren 1922 kunde være med på åpningen av Risøyrennen var det i bevisstheten om at han var den første som vakte mosjon for denne sak, allerede i 1874.

Nord-Norges største skibsrederi, Vesterålens Dampskibsselskap, er også Richard Withs verk. Der lå et uhyre arbeide bak før han, med støtte fra interesserte menn, i 1881 kunde gå til start av det selskap hvis initialer V. D. S. hvert barn nu kjenner langs vår kyst fra Kirkenes til Halden.

Rich. With var også med da Den Norske Amerikalinje skulde startes og nedla et godt arbeide for denne sak såvel her i landet som i Amerika, og var medlem av den første direksjon.

Også for skibsfarten på Svalbard har Withs initiativ hatt stor betydning, likesom han også sterkt interesserte sig for bedre farkoster for våre fiskere og fikk oprettet en skole med sikte på å gi fiskerne undervisning i sjømannskap og navigasjon.

Rich. With representerte Vesterålen på stortinget en periode, valgt av frisinnede venstre. — Han blev i 1895 tildelt St. Olavs ordenen for fortjenstfullt virksomhet for sjøvertskommunikasjonenes forbedring, en utmerkelse ingen kunde bære mere verdig fortjent enn avdøde.

Der er noget av eventyrets glans over denne manns livsgjerning, men et eventyr av realiter, som man fremdeles bygger videre på til utvikling av den landsdel, som var hans fra vuggen av, som han utvidet efter store mål og fikk albuet frem til en mere berettiget plass ved siden av det øvrige land.

Richard With skapte et tidsskifte i Nordlandets historie. Han opdaget intet nytt land, men han gav vår landsdel muligheten i hende til å vokse og utvikle sig, og den chansen har nordlendingene i stadig stigende grad benyttet sig av.

Og foretagsomheten heroppe, denne friske kappestrid om å ta mest mulig inn av tapt tid, det var sikkert Rich. Withs store glede under hans årlige sommerturer til Nord-Norge — landet hvis sommer han alltid måtte se så lenge kreftene strakk til for den lange reise hitop fra Oslo.

O. B.

Heimgårdsfolket i Offersøy.

Karen og Edvard Knutsen.

Heimgården, den ligger midt i grenda, og den gamle stua som stod der, var nok sine gode halvannet hundre år gammel, da den for 12—15 år siden ikke orket stå det ut med livet lenger og måtte rives. Den var slitt og grå i hamleten, skakk i novene og grodd ned i jorden, slik at der det opprinnelig hadde vært et gangtrappetrin oppover, var det blitt ett nedover. Men likevel, den bar sin elde med anstand, og det kjentes som noe kjært mistet og som et åpent sår i grenda da «Gammelstua» var borte. Den hadde stått der i slekt etter slekt, bunnet fortid og nutid sammen, og pekt inn i framtiden — til den ikke maktet bære sin egen tyngde lenger, og måtte falle.

Det var Abraham Willassen som bygde «Gammelstua» og grunnla Heimgården. Han var fra Fygle i Hol og av lensmannsslekt, men flyttet til Offersøy i Buksnes, der han eide det meste av all jordeiendom. «Gammelstua» var for sin tid et av de større bondebygg, ja den stod nok der og ruvet bra, og det ble vel sagt, at javisst den Abraham, han legger rett så meget i veg med å bygge at — —. Etter hvert ble det jo mange våninger som slo den av marken, både i høyde og i bredde og lengde, men ingen kunde gjøre den rangen stridig som nestoren i meget vid omkrets. Og den bar sine halvannet sekel med den verdighet som høy alder og bred ærverdighet fortjener.

Abraham Willassen døde og sønnen Knut Abrahamsen overtok Heimgården og «Gammelstua». Så kom tredje generasjon med Edvard Knutsen, og for noen år siden har fjerde generasjon overtatt gården og bruket — men «Gammelstua» orket altså ikke leve med slekten lenger. En dag falt den for tømmermannens øks og brekkjern, og tomten dens lå der som et sår i jorden. — «Gammelstua», sa vi, Gud hvor det ble tomt og øde etter den.

Edvard Knutsen, han av tredje slektsledd, fyller 10. februar 85 år, og hans hustru Karen, født Danielsen, fyller 82 år 30. juni i år. Hun er født på Ytresand i Flakstad. — Edvard har vært fisker og høvedsmann i mange år, og den lengste tiden rodde han for fiskeværet Nusfjord. Og så var han jordbruker i Heimgården, han satt der og styrte på ættegrunn. Lenge etter at han hadde sluttet med stordriften — vinterskreifisket — fortsatte han som heimefisker. En gang måtte han og hans hustru, Karen, så å si være vitner til at Edvards bror og nabo og dennes sønn satte livet til mot yttersiden i Nappstraumen, uten at det var dem mulig å gjøre redning. Det var «unnfallet», straumskavlan, som braut båten deres ned. Og det ble en tung roing for Edvard og Karen (hun kunde også være sjøkar når det trengtes), da de hin septemberettermiddag i 1903 kom med brorens færing på slep — tom, la til i den gamle Heimgårdsstøa, og så hadde det tyngste av alt foran seg: Å bære dødsbudet til gamle mor Anne og til heimen på Harvollen, dit Karl og Markus, far og sønn, aldri mer skulde komme att. Å ja, sorg ble det jo mer enn en gang i Heimgården, men Edvard og Karen fikk styrke til å bære det alt sammen. Deres ekteskap har alle dager vært lykkelig og godt. De har holdt trofast sammen i heim og helg, i tro og i yrke. De kunde være det gode eksempel for andre slik. Og enda, som de sitter der som eldgamle føderådsfolk på de gamle tufter, er det kjærligheten og samlivets glede som stråler om dem. De er med hverandre og for hverandre, og med og for alle i sin omgangskrets. — Det har alltid vært et særpreg ved Heimgården: Gavmildheten, gjestfriheten. Innom der, og en måtte tilbords, og mangt og mye ble der stukket i sekk og i pose til fattige som vandret forbi. Gamle Anne, Edvards mor, gjorde så, Karen ikke mindre. Og det var gaver av et godt hjerte. De erfarte det vel så ofte hvordan Gud gav igjen.

Edvard og Karen er fremdeles ved bra helse, selv om Edvard for sin del ikke er kar for de lange marsjene lenger. Men så er Karen det desto mer. I fjor ved pinse gjorde hun det mesterlige marsjstykke å gå fra Heimgården i Offersøy til Sennesvik i Hol, den ene dagen fram og den andre dagen attende, — og det er da vel noe slikt som godt og vel halvannen mil hver veg.

Men helst sitter de i sin føderådstue, hun med «bundingen» og han med boka eller bladet, mens de ser dagene gry og gråne, og et nytt slektledd vokse opp omkring seg, det unge Heimgårdsfolket som skal bære slekten og tradisjonen videre, — mens den «nye» stua blir gammelstue. og de yngre av i dag sitter føderådsfolk. — Heimgården, midt i grenda peker bakover og viser framover.

Til føderådsfolket i dag hilser vi ved Edvards 85 årsdag og ønsker Guds kraft og velsignelse som ledsager for dem begge til deres års og dagers ende.

Br —.

NORD-NORGE

REDIGERT AV ROLF LØKEN

VIDUNDERLÆGEN PÅ LUNDE

Knut Lunde

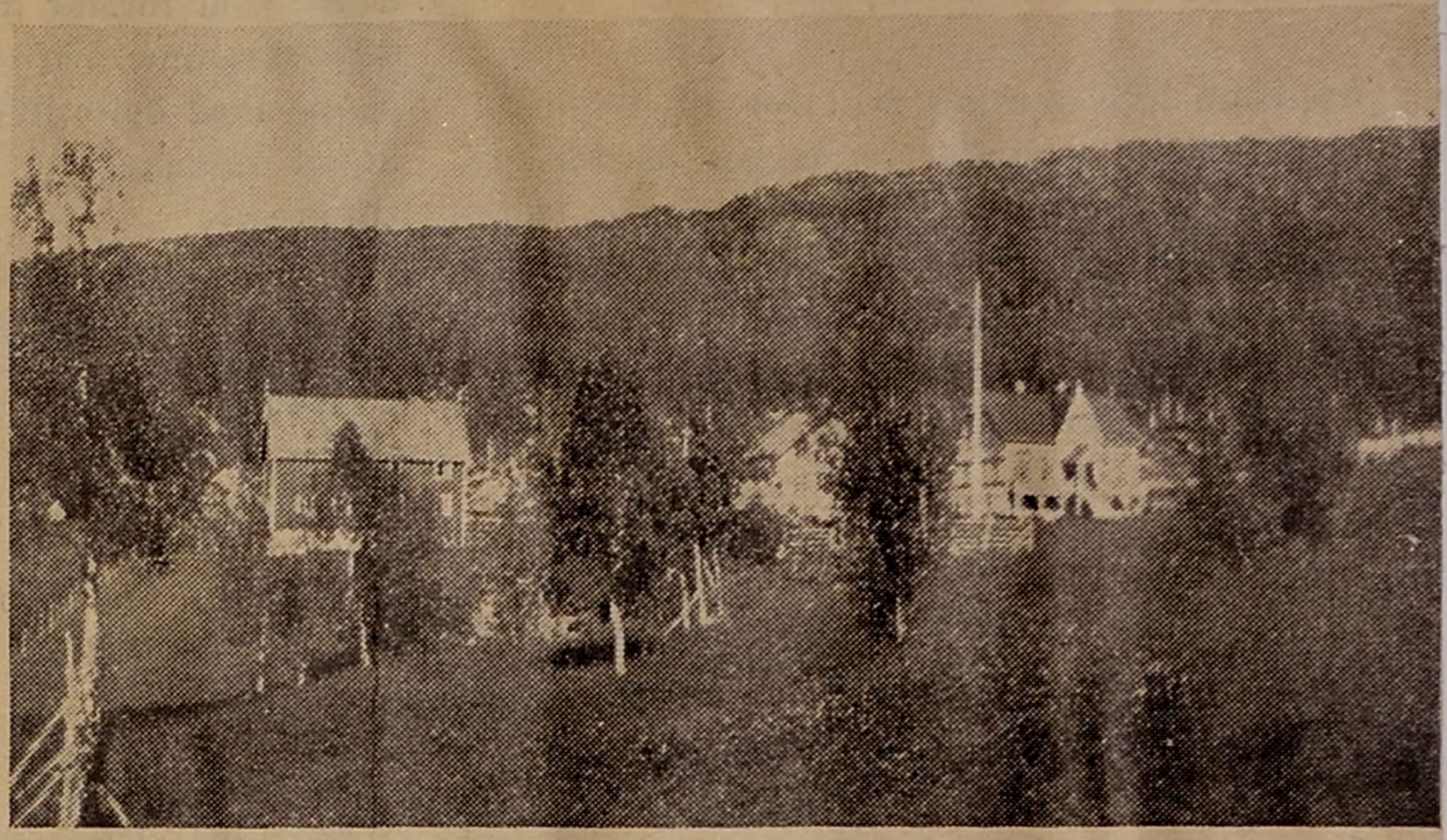

Lundes gård. = Til høire hovedbygningen, i midten «konsultasjons=kontoret» og til venstre fjøs= og låvebygningen.

Navnet er kjent over hele Nord-Norge, og i vide kretser også i det sydlige Norge og i Sverige, — ja helt borte i Amerika.

Hvem er så denne Knut Lunde? — Hver eneste gutt og pike i Nordlandet vil kunne gi svaret. Han er en mirakeldoktor, vil de si.

Men Knut Lunde vil sikkert ikke like å høre sig omtalt som noe mirakel på noen måte. Han er verdens mest beskjedne menneske, inneslutttet av natur og han holder sig alltid i bakgrunnen på sin vakre gård Lunde i Dyrøy herred i Troms fylke.

Lunde er av samisk herkomst og født i en avsides grend i Salangen. I sine yngre år drev han som folk flest her oppe fiske, men efter hvert kom han mer og mer over i lægefaget. Det var merkelige evner i den gutten, han samlet på rare urter som han laget medisiner av. Folk begynte å søke ham, og snart ryktedes det at Knut Lunde kunde helbrede og gjøre godt der hvor alle andre stod fast. Snart gikk det en strøm av patienter op til hans ensomme gård der oppe i markbygden, så Knut fikk ikke gjort stort annet enn å sitte på sitt «konsultasjonskontor» og stille diagnose, lage medisin og helbrede verkbrudne og syke. Fra alle kanter kom folk til ham i flokk og følge, med biler og motorbåter, gående, syklende og som passasjerer på de ordinære kystruteskib. Det kunde gjelde fra en verkfinger som ikke vilde gi sig og til kreft i siste stadium. Kan ikke han Knut Lunde hjelpe, så er det heller ingen hjelp, sier folk. Også fra Sverige og Danmark har han hatt patienter, fra Sverige vistnok flere ganger. Det påståes at Knut Lunde kan litt sånt overnaturlig også. Iallfall hender det meget ofte at folk bare telegraferer til ham i kritiske situasjoner, og straks tar sykdommen en heldig vending, påståes det.

Nu er Knut Lunde en adskillig alderstegen mann, og i høst sendte han ut beskjed om at hans sviktende helbred tvang ham til å nekte å motta patienter — iallfall foreløbig. Det var med stor skuffelse folk leste dette. Hvordan skulde det så gå med de mange som i ham så næsten den eneste redning for liv og helse.

Stille kommer han til sitt kontor og stille går han derifra. En litt mystisk mann. Men kommer man først i prat med ham er han kvikk og livfull og kan vise et stort forråd av kunnskaper på de forskjelligste områder.

Det er vakkert på Lunde en sommerdag. En idyll hvor mangen syk har funnet sin kraft og helse og livslyst igjen.

Br.

En redningsmand.

Petter B. Hansen

Enhver, som hele sit liv har søkt sin næring som fisker i de veirhaarde distrikter nordpaa, har sikkert mer end en gang set døden i øinene og prøvet dødsseiladsen mellem baaer og skjær i forrykende uveir med al dens spændende uhyggelighet. Der spørres under slike situationer efter mot, efter manddom og koldblodig sikkerhet, — og særlig da hos den som sitter ved roret og har ansvaret for det øvrige mandskap og for at baat og fangst kommer tryg og velberget i havn.

Før de store dækkede motorskøiter kom i bruk ved fiskerierne, var det kun de smaa aapne baater, med aarer og seil, som fiskerne hadde at sætte sin lid til i gode og onde dager. — Men baade paa Vestfjorden og utenfor Finmarken har ottringen vist, at den under kyndig kommando ikke svigter, men fører frelst tillands de oljehyrede mænd, som har sat sin tillid til de tynde bord.

Men mange, mange er ogsaa dem, som har sittet paa ottringskjølen i lange timer, uten haap om redning, uten tanke om mer at se det land, hvor kjæres øine fortvilet stirret ut i natten mot havet, efter dem som red mot den visse død i brændigernes brølende sluk . . . .

Fiskernes uskrevne saga kunde fortælle om de hundreder av tapre fiskere, som har stridt den sidste tunge strid derute i storm og nat og faat kransen av tang og siv . . . . Men den samme saga kunne ogsaa fortælle om heltemodige redninger i sidste øieblik, utført av tapre, uforfærdede kampfæller.

En slik redningsmand er den vi ovenfor bringer et billede av.

Petter B. Hansen er født paa gaarden Offersøy i Buksnes, Lofoten i 1849. Han har drevet vinterfiske i Lofoten i 50 aar, fra han i 15 aars alderen for første gang i ottringen tok ut paa „blaamyra“ til han for ca. 3 aar siden helt maatte lægge op paa grund av sygdom. Petter Hansen har ialt berget 19 menneskeliv, den første gang som 18 aaring, da han stod sin prøve som høvedsmand. — Engang reddet han 5 mand fra et baathvælv, og under denne redning led han selv et tap paa 200 kroner — ikke saa litet for en jevn fisker under datidens forhold. — — Hvor kanske andre saa det umulig at yde bjergning der kom Petter Hansen og utførte redningsdaaden. Med den øvedes blik oversaa han situationen, med fast haand styrte han baaten. — — Der blev utført et heltestykke, som kun litet spurtes om siden. — Petter Hansen var den sidste som talte om hvad han hadde utført derute, hvor hav og himmel gik i ett — hvor braatskavlerne slog brummende dødsakkorder over øde havvidde . . . .

Den sidste redning utførte denne mand ivaar. Da reddet han en gut i 14 aars alderen fra den visse død i en fjeldslukt, hvor sjøen var dyp og selvbjergning var umulig opefter de lodrette, sleipe berg.

Petter B. Hansen blev i 1902 tildelt medaljen for ædel daad.

Om P. kan det med tryghet sies at han har været fisker med liv og sjæl. Sjøen har været hans rette element. Der følte han sig som hjemme, hvadenten det var sommerdags sol over dovne dønninger eller vinteruveiret drog fraadende frem og den lille baat skjøt fart som et jaget vildt . . . .

Petter Hansen er en fisker av den gamle skole, djærv og uforsagt. Han er dog ingenlunde en mand som hænger i gamle fordomme og ser skjævt til al moderne utvikling. — Da motoren begyndte at vinde indpas i fiskeribedriften, var P. en av de første som indsatte motor i sin ottring. Det vakte den gang manges betænkeligheter, men nu findes der motor i ogsaa næsten hvereneste ottring.

Nu er Petter Hansen en gammel mand, han har lagt aarene ind og firet seilet for godt; men hans interesse den er nu som før frisk og levende for fiskeriet og fiskernes sak og utvikling.

Br—.

Signore Bellys

Av Ole Berg.

Hans vugge gyngedes et steds ute paa den Lombardiske slette, hvor Milanodomens slanke taarn og spir stod i eventyrets glorie mot vest, der sol dalet og dag gled over i lummer skumring.

Ved Pos bredder gled hans barneaar hen, mættet av sol og sorg. Barneflokken var velsignet stor, men far Bellys indtægter minimale, og fattigdommen var derfor den stadige gjæst paa trapperne til den lille Lombardiets hytte, hvor gutten Bernhard Belly løp barbent, brunøiet og temperamentsfuld ut og ind omkap med et dusin dito smaa brødre og søstre.

Bernhard var kronprins til den haabløse fattigdom og maatte som førstemand ut i kampen for det daglige brød. Utrustet med en falsk og forkommen lirekasse, begav den fyrrige sydens søn sig ut i den vide verden for at prøve lykken.

Han la veien sydover om den stolte Lombardiske by Milano, og over Genua, Rom og Brindisi, saa naadde han efter mange skuffelser og tunge dagsmarscher endelig en vaardag frem til Neapel, i hvis trange trappegater den unge musikproletar sveivet sit positiv den lange sommer. — Men des-

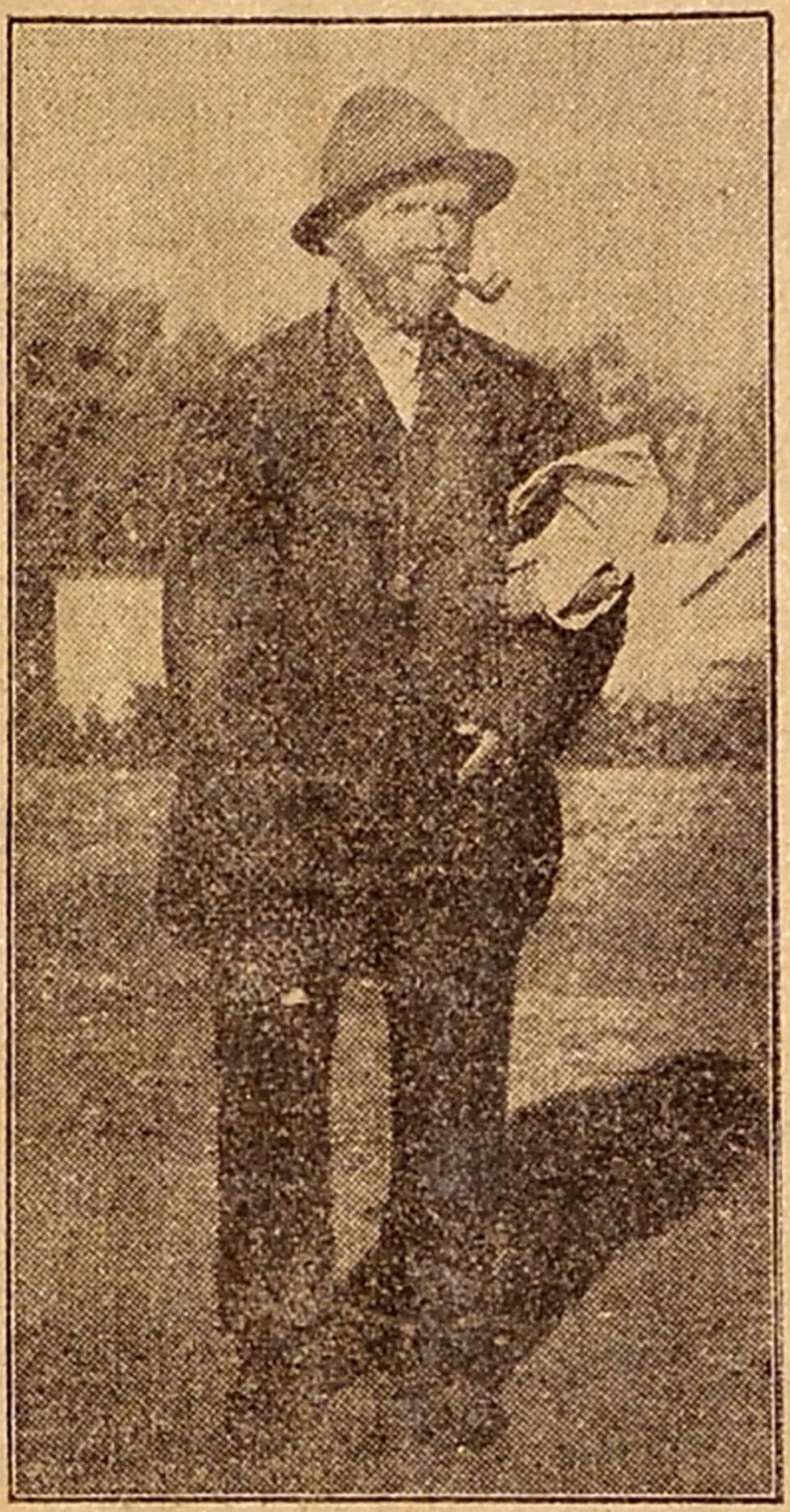

roman.

værre ogsaa Bernhard Belly fik sande ordsproget som sier, at „en profet er sjelden agtet i sit eget land". Hans lirekasses smægtende toner rørte sjelden de ædle napolitanere til større gavmildhet, og da oktober kom med nordens sangerskarer i træk mot Afrikas strande, sa Belly Neapel farvel og drog tilbake gjennem det lange Italien mot nord. Dag efter dag, uten stans og anden hvile end den snaue nattesøvn under Guds høie, blaa himmel, vandret han mot nord den fillede signore med sin lire paa ryggen. Først oppe i Piemonte stanset han op og lyttet til klokkernes kimen. Det var juleaften. Dernede laa det frugtbare, fagre Lombardiet, og der sydvestpaa etsteds utenfor synsranden visste han om en hytte ved den dovne Pos bredder, hvor far og mor og søskende nu sat andægtig og lyttende til julens første smegtende klokketoner. —

Alt var saa vakkert, skogen, solen, sletten dernede og tonerne som bares paa englehvite vinger vidt utover.

Han graat den unge Sollandets søn der under skyggen av en lind i Piemonte. Han fandt den eneste salme i sit positiv frem og sveivet den vemodig med ind i julens klokkemusik.

Det var Bernhard Bellys andet og sidste farvel til sit Lombardiske fødested, til Milano-domens marmorhvite søiler og himmelhøie spir, hans tunge avsked med det skjønne elskede Italien — —

— — Siden gik veien paa kryds og tvers gjennem mange land. Fattigdommen og positivet var hans eneste følgesvende. Han spillet for hytternes venner og slottenes adel, for kelter, slaver og germaner, ved klostrenes porte og paa de grandiøse villaers kjøkkentrapper, paa gaternes fortoug og de ensomme bondegaardes tun. Han var like godt kjendt paa Paris boulevarder som i Warschaus blindgater.

Slik gled aarene for den vandrende musiker. Den avfældige lirekasse, hans fædrenearv, blev alt skrøpeligere og skrøpeligere, den spilte nederdrægtig falsk og lavet paa egen haand høist uartikulerte lyde, som ofte den gode

AZAI Tandkrem og mundvand er bedre end guld for tenderne

stemt menne...et til at leve hjemme hos ham i uendelig lykke.

Men mennesket lot sig narre bort og ut i elendigheten.

Mennesket syndet mot Gud. Og vi ser den dag i dag eksempler

stor var hans kjærlighet til menneskene, at han i kjærlighetens uendelige længsel gik i Jesus Kristus ut for at vinde menneskenes hjerter og han kom *sagtmodig* som den, der forstaar, hvor van-

længes Gud
vinde skikkel
sind maa seire i os, som var i hans søn Jesus Kristus.

Dertil er imidlertid langt. Derom mindet verdenskrigen os. Den

---

Belly fik slite ondt for — endog direkte spark fra dørene og uten en cents fortjeneste; — de velanstændige mennesker betalte ikke for at faa sine trommehinder hujet fordærvet av et pokkers positiv. —

— — Saa var det høsten 18... Oppe paa et usselt takkammer i Badenbyen Heidelberg sitter Belly og er den deltagende ven og kollega ved en gammel italiensk positivmands dødsleie. Han er færdig snart den graahaarede kosmopolit Tritini fra kanalernes by Venedig. Og unge Belly, hans landsmand og kollega, lukker hans øine til den store søvn og arver hans prydelige lirekasse med de smeltende akkorder og det dekorative galleri av nikkende og neiende figurer, der ved sindrige mekanismer utfører de sirlige buk og bevægelser som tak for det musikinteresserede publikums gaver. Galleriet bestod av dydige jomfruer, og velklædte demimonder, lystige knegter med fjær i hatten og skumle vagabonder, det tællet inden sin række selveste keiser Napoleon saavel som en pjusket langhalet chimpanse.

Den unge musiker Bernhard Belly kunde ikke ha ønsket sig en rikere arv. Med denne lirekasse skulde han snart lægge Europa for sine føtter — i endnu høiere grad en salig Tritini.

Og snart laa Heidelbergs porte bak den vandrende lombardiske spillemand. Det blev til nye vidunderlige reiser rundt om i Europa, — i Polen, Tyskland, Østerrike, Frankrike og Nederlandene. Mil efter mil vandret han aar ut og aar ind med sin lirekasse langs Donau og Rhinen, langs Elben og Rhone, over Tirols alper og langs Genfersjøens bredder. — Lykken stod ham nu bedre bi. Den nye Tritinis lire bragte velstand og velsignelse med sig. Belly behøvet ikke længer trækkes med sorgen for den dag i morgen. Sorgløs som himmelens fugle sang han sin glæde ut ved lirekassens tunger for alt folket der han drog forbi.

Nu og da drog længselen ham mot Lombardiets blomstersmykkede sletter og mot Po — drømmenes elv, — men det blev aldrig til nogen reise over Alpernes vilde kjæde.

Tvertimot, en vakker vaarmorgen finder vi ham paa færgen Sassnitz—Trelleborg. Belly gjorde sin entre i Skandinavien — vel litet anende at opholdet i det høie nord skulde bli saa langvarigt.

Saa blev det kryssreiser gjennem Danmark, Sverige og Norge, og her i landet har han nu været uavbrudt de sidste 20 aar.

— — Første gang jeg saa ham var i Lofotens fiskevær, hvor nogen romsdalske klædeshandlere hadde stillet ham op paa et ti alen høit stillads av tomkasser, og oppe fra denne tribune lot han sit positivs toner flyte utover en lyttende forsamling av andægtige fiskere. — Siden, eftersom han blev kjendt, blev han en saare eftertragtet skytteskive for fiskeværets halvvoksne gutter, som aldrig lot en anledning gaa fra sig

kommer sagtmodig for at vinde os
sult og nød"
til evigt liv os dig lykke! La os
daglig fornye vor daapspakt, pakten med Gud, likesom et par gode egtefolk fornyer deres egtepakt,

rer *Chr. Thaulow*, to av forstanderskapets medlemmer, grosserer H. Hansen og doktor Bødtker, som var avgaat ved døden siden forstanderskapet sidst var samlet.

Grosserer Hansen var hvad man kalder en „selfmade mand", sa

med at sende ham en snebold i ryggen. Naar han saa bandte, enten paa sit akcentrike norsk eller mundrappe italiensk, steg jubelen mot sky og laviner av nye sneballer fristet til mere edsutgydelse. — Belly foretrak derfor som oftest at spille martyrens rolle — og det berget ham fra mange uforskammetheter fra en mindre folkevant befolknings side.

Siden har jeg truffet den gode Belly ofte. Jeg var kanske den sidste som med paatat andægtighet lyttet til hans sidste musikydelser paa Tritinis positiv i sommerhalvaaret 1914. Den gamle kasse var da yderst skrøpelig at se til og endda værre at lytte til. Galleriet var utdød den ene efter den anden; bare Napoleon stod endnu — og alene — paa skansen, enarmet op i forreven uniform, med hodet paa skakke og uten mekanismens evne til at kunne røre et lem.

Og der laa Belly paa knæ paa husets nederste trappetrin og drog av al anstrengelse for at skaffe laat i det frygtelige organ av en lirekasse — engang Tritinis og Bellys stolthet, nu et skrækindgydende kor av falske uhyggelige toner.

Folk gav penge for at slippe fra yderligere koncert, — de sa det bent ut, og da skjønte Belly det var paa tide at lægge op og nyde et fortjent otium.

Positivet havnet oppe paa et snekkerverksteds skrammelloft og blev et yndet tilholdssted for mus og rotter, og Belly selv slog sig ned som fastboende paa det lille strandstedet der langt nordpaa. — Under krigen var han den flittigste læser av stedets avis og fulgte især italienernes seirrike fremgang mot østerrikerne steg for steg. Naar hans sydens brødre hadde hat en særlig stor dag, mumlet han sine katolske taksigelser av et varmt og medfølende hjerte; men efter et nederlag sat han stur og mørk og bandte de østerrikske og tyske hallunker av et godt hjerte.

kjendte vi ham og vurderte hans evner og interesse. Disse to mænds minde vil altid bli bevaret i vor erindring.

Forsamlingen paahørte talen staaende.

Alle norske bør kjøpe norske frembringelser, naar de i pris og kvalitet maaler sig med utenlandske.

Han var fremdeles italieneren i sind og hjerte, den mørkhudede gamle lirendreier fra Pos bredder — endda efter de mange utlændighets aar.

Belly lever endnu. Han bor i en liten hytte ved fjæren nedenfor strandstedets bebyggelse, har gardin for vinduet og en seng i hjørnet av sit rum. Han bærer vand og ved til strandstedets kjøkkener, spøker med de unge piker og fortæller om sine eventyr og reiser til sin ven og forsvarer litteraten, „signore" L....

Søndagene driver Belly helst om for sig selv i stille drømme om Italiens sol og evige sommer. Han mindes Lombardiets frugtbare slette, Po, skjønhetens elv, og et verdens vidunder av et domkirketaarn, det hans barnlige fantasi saa ofte beskjæftiget sig med i de fagre solnedgange. — Han mindes en mor og far — nu ligger vel deres ben i Lombardiets jord — og brødre og søstre i hopetal — nu signorer og signoraer der langt bak Alpernes væg — —. Og han drømmer og undres. — — Han mindes ogsaa en barbenet vakker pike fra Brindisis gater. Hendes brune, straalende øine, fløielsbløte hud og rosenrøde mund kan han aldrig glemme. Hun var hans første og sterkeste kjærlighet. Nu vandrer hun vel om som mor og signora der langt, langt nede i Syd-Italien — og har for tid og evighet glemt den unge vandrende musiker som delte sin kjærlighet og sit brød med hende for næsten femti aar siden.

Slik gaar Belly og drømmer og undres og længes efter at se det skjønne syden endnu en gang. Og han tror endnu paa en reise langs elve og over fjeld til sit hjemlands jord.

Madonna kan ikke være saa haard at la ham dø heroppe i sneens og den lange nats land.

Velsigne Norge — viva Italienne, sier Belly og skuer i fjernsyn en egn saa elsket som ingen anden i hele den vide verden han har faret igjennem og beundret.

Lirekassemanden.

For «Nordlandsposten» av Br.

Jeg saa ham første gang i fi-skeværet Balstad i Lofoten. Det var en dag i april, han stod med sit positiv opstillet paa nogen sto-re varekasser midt i «gaten» og hveivet sine smektende toner for en andæktig lyttende skare av fiske-re, romsdalske telthandlere i sko og dresser og rødmussede bonde-jenter om slæpte omkring i været med sine store melkespand, egg-kurve, ostekasser og smørdaller.

Der stod lirekassemanden Bernhard Belly i den halvkolde dag og drog og drog jammersmu-sik op av sit store positivs ind-volde. Skitne kokgutter kastet med sneballer efter ham, og en og an-den Krøsus av en kar i flokken langet en fem eller tiøre op til ham paa kassen.

Slik var den stakkars italienske lirekassemands liv i det kolde nor-den, til spe og spot, frysende i si-ne filler og ofte med nattelogi bare i en høisjaa eller et trækfuldt skur.

Bellys positiv var ellers noget av et unikum her nord i de dager. Det aatte ikke bare de varmeste bævende sydens toner, men hadde ogsaa et prægtig galleri av perso-ner, som ved mekanismer kunde sættes istand til at utføre smaa elegante bevægelser. Det var nu først og fremst selve Napoleon den store, stolt og seiersikker — øi-ensynlig fra tiden før han tok op-

hold paa St. Helena, og det var Garibaldi, bred og myndig i sin nationaldragt. Det var videre «Ridderen av det runde taarn», en yndig og indtagende signorina ved siden av sin værdige mama signora, og det var løitnantspraden med snurbarten og et lurt øiekast til damen i krinolinedragten. Og endelig var det da apen «Juta», som bukket og gebærdet sig hver gang der faldt en skilling i positivets altid hunrige bøsse.

Ja slik husker jeg Belly den første gang paa en stor varekasse i et skitten og ildeluktende fiskevær en vaardag. Og han var siden saa nogenlunde aarvis paa turne i fiskeværene nord-paa. Han kom med kjelden i mars, og efter endt fiske trasket han gaard imellem i bygderne, hvor han skræmte unggene og var en musikkens fryd for gamle koner, ti hans kasse gjemte baade galopper-, den middelalderske kjærlighetsvise og salmen. — Naar saa handelsstevnerne nordpaa begyndte i juni fulgte han disse fra Namdalen til Finmark.

Slik gik aarene for stakkars Belly, uten kjærlighet og deltagende forstaaelse, alene i et fremmed land, stolende paa sin lirekasse til livets underhold. Og han stampet vintrene over merkelig godt. Dage og nætter frøs han som en hund, det var ofte bare som saa med maten og natteherbergene maatte han tit ta som de faldt sig — under tak eller bare med himmelens blaa som beskyttelse, men døden fik allikevel ikke bugt med den seige sydens søn.

— — Det var en dag for mange herrens aar siden at Bernhard Belly saa dagens lys i en hvitkalket hytte paa den lombardiske slette i Nord-Italien. Der vokste han op under sydens glødende sol og lekte barbent med de mange andre unger i landsbyen. — Men han var

Ingen kan klage

hvis man fjerner hovedgrunnen til illebefinnender og mange sykdommer ved å opfriske blodet, rense maven og tarmene for usunne matrester og utdrive urinsyre. Denne for hele organismen velgjörende prosess opnås ved bruken av

SAMARIN

Det gir sunnhet og setter en i vigör. Pris kr. 4:— pr flaske, hvorav fås 50 glass av det brusende og velsmakende Samarin Helsevann. Tilsalgs på alle apotek.

A/S SAMARIN
Stensberggaten 26 - OSLO

GAMMEL NORDLANDSFISKER

Vi viser her et billede av gamle Martin Johnsen fra Årbostad i Troms. Han hører til den gamle garde av nordlandsfiskere, som måtte tidlig ut, og siden har han «drøiet mangen dravat» på «blåmyra». Bare omkring 18 år gammel var han blitt høvedsmann ombord i egen båt, og siden for han i mangfoldige år som fisker på Lofot- og Finnmarkshavet. Der ligger mangen båtfure i sjøen efter Martin Johnsen, og mer enn en gang blev det nok å ta kampen op mot selve døden derute. Men Martin seiret bestandig i disse kampene. Han fikk rundet det siste neset og bragt sin båt og dens mannskap i trygg havn.

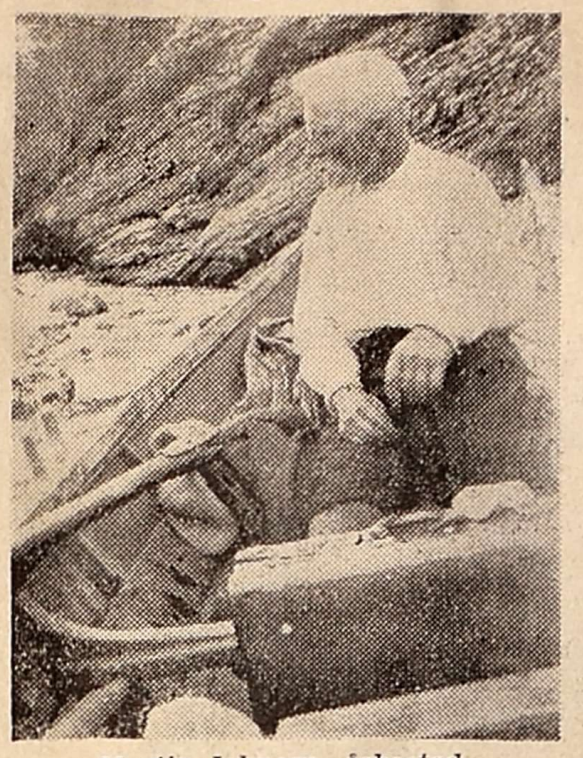

Martin Johnsen, Årbostad

Det var vel såmeget til slit mangen gang. — Hiemme på Årbostad satt det kone med fjorten barn som skulde klæs og skaffes mat. Snakk om å ha hendene fulle. Men helsen holdt og møtet var tilsvars til enhver tid, og så gikk det med dager og år. Og ennu oppe i den høie alderdom er han å finne i båten sin. Men nu er det bare såkalt småfiske han driver, på sund og fjord i nærheten av Årbostad. Han er nettop kommet fra en slik fisketur på fjorden, da fotografen er der å knipser ham av. Dessverre er ikke hele båten blitt med på billedet, så vi kan ikke si hvordan det har gått med fangsten denne dag; men fri er han nok ikke blitt. Martin Johnsen kjenner alle fiskeklakken som sin egen bukselomme, og så sandt det er fisk i farvannet er han kar om å få tak i den.

Et 25 års jubileum.

Hans W. Dop Smith.

Torsdag 10. ds. kan vår avholdte prost Hans W. Dop Smith feire et for prester i sin almindelighet gansket sikkert nokså sjelden jubileum, idet han da uten avbrytelse har virket som prest i Trondenes sognekall i 25 år.

Det var 10. november, 24. søndag efter trefoldighet i året 1907 den nyutnevnte sogneprest holdt sin tiltredelsespreken i Trondenes ærverdige kirke og selv innsatte sig i embedet. De som denne dag var tilstede i kirken kan fortelle at det var en sjelden kraftig og åndsfylt preken den nye prest åpnet sin virksomhet i menigheten med. Folk satt betatt og fengslet under hans prekestol, og det kvartsekel som er henrundet siden den dag har vist at prost Smith har eiet fornyelsens evne. Det har alltid vært folk på kirkevei der prosten skulde tale og forkynne. Han var verd å høre, han hadde bestandig noget å gi den søkende og lengtende sjel.

Det er et langt og strevsomt virke i en stor menighet prost Smith kan se tilbake på ved denne «milepel». Han grodde fast her og blev ett med folket, avholdt og aktet, alltid rede når hans nærvær fantes ønskelig og påkrevet, trøstende og forklarende, presten med det gode hjerte og den klare forstand som forstod å finne de rette ord til den rette tid.

Ennu går prost Smith, tross sin høie alder, levende virksom i blandt oss, ennu lyder hans røst frisk og manende sterk under kirkehvelv, ennu taler han alvorsord til menigheten og lyser den vei frem mot sant liv i tro og kjærlighet.

Vi vet å ha alle med oss når vi ved denne anledning sender prosten en takk for godt og fruktbringende arbeide og ønsker ham ennu flere lyse og gode arbeidsår fremover til å gi ordet purt og rent for menneskene, slik man alltid hørte det fra den prekestol eller plass hvorfra han talte.

O. Berg

«Lofotposten» 30/9-39

DE GAMLE PAA VALBERG-STRANDA I BUKSNES

Andreas og Anne Bølgen.

Like ved den vesle fjellhompen «Valbergskollen» i Buksnes ligger det en hvitmalt stue med ark, et stykke bortenfor det rødmalte fjøset, midt mellem stuen og fjøset en kombinert sjå og arbeidsstue, nede mot fjæren et naust og omtrent midtveis oppe i «Kollen» sommerfjøset, alle husene velflidde og malte.

Det er Andreas Bølgen Antonsens gård. Straks en nærmer sig gården ser en at her hersker det orden. Intet ligger og slenger omkring, alt er på plass og bragt under tak. Det er god økonomi å ta vare på sine saker. Spart er tjent.

Andreas B ø l g e n, som han til daglig heter, er født på Opdøl i Buksnes den 26. april 1857, og er således nu 82½ år gammel. 9 år gammel flyttet han fra sitt fødested til Haukland i Buksnes og 17 år gammel kom han til Uttakleiv i samme bygd. Her bodde han i 7 år og siden i 5 år i Straumøyan i Flakstad, hvor han blev gift med Leonora Hansen og flyttet så til Valbergstranda under «Kollen», der han tok sig husmannsplass og hvor han siden har bodd. — 9 år gammel kom han første gang med i sjødriften, det var som såkalt landglunt på rorbua. Kokkerasien stelte han med i 3 år, idet han bare som 12 års gutt gikk ombord i fiskerbåten, og 18 år gammel tok han full lott. Han rodde fiske til han var 70 år gammel. I 61 år var han således beskjeftiget i fiskeriet i Lofoten og på Finnmark, der var han forresten bare to ganger under vårfisket. — 22 år gammel var Andreas høvedsmann, og han beholdt styrevollen og skautet i mange, mange år. Den kunde være trygg, så langt det stod til menneskelig makt, som hadde Andreas Bølgen i akterrummet ombord i fembøring eller åttring. Han har prøvet havet for mange av Lofotens fiskevær, jeg nevner Æsholmene, Brandsholmen (ved Mort- og treller i hendene han fikk. Det har også falt i hans lodd å berge fiskere som var i havsnød.

En er aldri ensom i Andreas Bølgens selskap. Han har et langt og hendelsesrikt livs oplevelser å øse av. Hukommelsen er det fremdeles intet i veien med, og han forteller på sin egen lune, tilforlatelige måte Mange ganger så det nok håpløst ut med å kunne berge båt og folk i land, stormen var hård som stål og brottsjøene steile som klipper. Men det gikk alltid bra, skjønt det ofte knep om og bare såvidt lykkedes å komme fra kong Neptuns våte favntak. — Særlig minnes han en vinterdag han rodde fiske for Æsholmene. De var dratt på sjøen klokken 9 om formiddagen og kom ikke til land før klokken 8 den næste dag, og der de omsider tok land var i Laukvik i Gimsøy. De 23 timene glemmer aldri Andreas så lenge han lever. Man krysset og bautet mot stormen. Svart natt og tett kovdam stengte for utsikten, og motløsheten grep de fleste ombord i den ensomme båt, som syntes dømt til undergang. Tilslutt var det noen av karene som jamret sig, sulten og forfrosne som de var, med den visse død like innpå i kjølvannet. Men Andreas, som ved den tid var i sine aller beste år, vilde ikke høre tale om å gi op. Han var ikke selv høvedsmann ved den anledning, men det endte med at han måtte ta plass i akterrummet og overta kommandoen. Han fikk de andre karene til å ta fatt igjen, skar sig med en liten seillap op mot uværet — og tok omsider land ved Laukvik. Engang kom de op i så grunn sjø, at de ikke våget sig lenger frempå, men måtte lense unda til havs igjen, men de la båten på ny baut, og fant land og bergning.

Dette var den ene gang, men Andreas Bølgen kan fortelle om mange, mange ganger da det var å legge hart op i kampen for båt og liv. Han kunde alltid notere sig seier. — Jo, jeg synes jeg ser ham for mig den tettbyggede kulten av et mannfolk, med det tette, svarte skjegget (nu er det for lenge siden snehvitt), de blå blinkende øine med jernvilje, og den høie pannen som gav rum for omtenksomhet og klok innsikt.

Men Andreas Bølgen har ik-

En trønderdikter fyller 60 år.

Av redaktør Ola Berg.

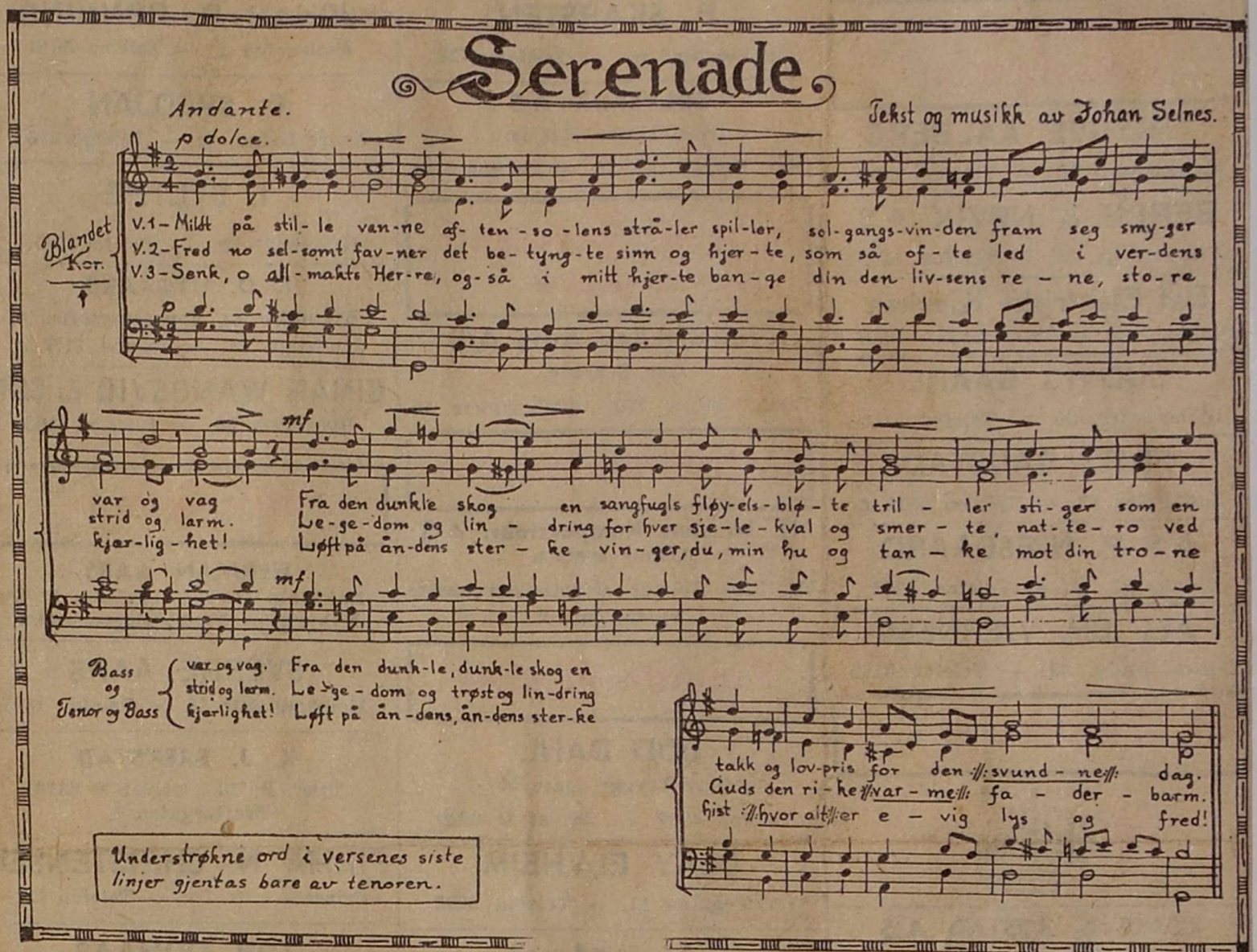

Vår medarbeider i Stjørna gjennom 21 år, Johan N. A. Selnes fyller 60 år den 28. august. Våre lesere vil kjenne ham gjennom hans små vers og komposisjoner som tid om annen er offentliggjort i Dagsposten, og mange vil gjerne høre litt mer om den særpregede trønderdikter og komponist. Vi gir ordet til redaktør Ola Berg, Harstad:

Ute i Stjørnafjorden, litt på skrå nordøstover fra det gamle ærverdige Austråt, bor der på Revsneshagen en trønderdikter, som fredag 28. august fyller 60 år.

Hans navn er vel kjent nok, også langt utenfor Trøndelag, han heter Johan A. N. Selnes.

Foruten et godt og trofast hjerte og en fast urokkelig tro på det redelige og godes seier i livet, fikk han i vuggegave også en klart klingende og velstemt lyre, som han flittig har spilt på gjennom årene, seg selv og tusener andre til glede, oppbyggelse og hygge.

Johan Selnes er trønder, så god som noen. Hans foreldre var husmannsfolk, men det var høgt under taket i denne vesle trønderheimen ute i Stjørna. Her fikk kjærligheten til Gud og til menneskene leve og lyse, og gutten Johan hadde solide og varige ting i sitt tornister da han en dag i ungdoms år satte avsted ov... ...vet for å friste lykken i «Vesterheimen». Lyren hadde han selvsagt også med seg, og som han sang på de kjære hjemlige traktene, slik sang han også i landskapet der langt, langt borte ved Stillehavskysten. Stjørna, Trøndelag og hele Norge gjemte han vart og ømt i hugen sin derute i det fremmede, og ofte sang han og diktet seg heim over de vide preriene og det store havet som skilte. — Under sitt Amerikaopphold, som varte gjennom flere år, diktet og skrev Selnes, ved siden av annet mere journalistisk arbeide, og hans toner

Johan N. A. Selnes.

bar sterke over til hjemlandet. Det ble en rekke bøker, som han sendte hjem og fikk forlagt og trykt i Norge: «Lyng», «Vårsol», «Bølgeslag», «Kjærlighetens seier», «Drøm, tro og lengsel», «Dikte og fortellinger» og «Vestlandstoner». Denne siste utkom i Statene og er tilegnet nordlandsdikteren Sigurd Sivertsen. Selnes var i mange år, både i Amerika og siden han kom hjem, en høgt skattet medarbeider i «Norsk Ungdomsblad», hvor hans dikte og prosastykker lyste opp blandt stoffet og plantet den gode seden blandt ungdommen.

Så ble han syk der borte, i Portland var det visst, og måtte reise hjem. Han kjempet trøndertappert mot den snikende sotten og overvant den. Hans sterke vilje til livet, hans gode humør og hans urokkelige seierstro hadde igjen en triumf.

Og no står han på 60 års terskelen. Utallige er de artikler og fortellinger, men først og fremst diktene hans penn i årenes løp har levert til norske og kanskje især amerikanske aviser og tidsskrifter. Fint avstemt er alt det Selnes skriver, det ånder av kjærlighet og et opplatt sinn. Gud er atåt i det altsammen. Ånden fra husmannsstuen med de fromme foreldrene og den rene luften lever og er med i all hans produksjon. — Johan

Selnes hører vel ikke blandt dem vi i almindelighet innlemmer som våre store diktere — han er selv den beskjedneste blandt de beskjedne — men jeg sier, han er stor allikevel. Han selv uttrykker den ekte storheten i følgende vers:

Hvis du en blomst, som vårbud bær,
med kjærlig hånd kan plante der,
hvor ugress trives, tidsler gror, —
da er du stor.

Hvis du en sjel, der syk og sår
og dødsens trett sin livsvei går,
kan trøste med et venligt ord, —
da er du stor.

Megen motgang og mangen kamp har det nok vært å stå ut med for ham i årenes løp. Og akkurat no, vet jeg, har han det tungt på forskjellig vis, men han bærer sitt kors i stillhet, ved den kraft han fikk i gave fra sitt barndomshjem, og ved den ankerfaste tro han eier, og søker å spre til andre. Han evner å se solen bak om alle skyene, som formørker dagen for oss. Han er viss om at bak alt mørket skinner solen fra Guds klare blå himmel. — Og så har han sin kjære lyre, dette instrumentet som nan kan lokke så fagre toner fram av, toner fylt av lys og liv og kraft, sordinerte og muntre.

I diktet «Min sang» sier han:

Min sang skal stige ren og full
med gudhengivent toneveld
og høgt seg heve over muld
inntil mitt jordlivs siste kveld!

Om døgnet enn er grått i grått
og ingen jordisk lønn jeg får,
om enn jeg nødig blir forstått, —
jeg vet dog, en min sang forstår!

Å, det er mange som forstår din sang, Johan Selnes. Du banker ikke forgjeves på hjertedørene. Men jordisk lønn er det vel blitt mindre med. Folk glemmer så lett. De leser diktet og synes det er vakkert, har noe å gi med på vegen, — men glemmer dikteren, han som skapte det, rev det ut av sitt varme sinn.

Så hilser vi deg, alle venner og kjente, på din 60 års dag, og ønsker deg lykke i kommende år, du sanger om livets rettigheter og plikter, du tolkeren av den sanne kjærligheten, til og fra skaperen og mellom menneskene!

Ola Berg.

vets demoner red sine hvitmankede hester like grusomt — så umfraden stod til alle sider og det lyste av lange bitelystne anngarer. — De ti mann var halvt som gale av sult og et ustanselig slit med å holde båtene klar av vindkast og sjøbrott, som stadig truet med å knuse både farkoster og folk mot holmens klipper. Bernt Halvorsen stod akter på toften ved båthuset i sin nye fembøring og ga sine ordre. Stormen rusket i hans store skjegg, nesen syntes ennu mer krum enn den egentlig var og det blinket som lyn ut av etpar øine, som var blitt rødstripet og sår av den lange våking og det endeløse stormpisk.

Idag var det altså juleaften. Og Vår Herre bevare for et vær. Nu hadde de ligget ved denne utværsholmen i over to uker. Det var næsten som en skam å tenke på, men maken til uvær hadde han aldri oplevd. Det var rettelig drapsvær for folk som hadde havet til gulv i disse dager. Hjemme i Røvåg var de vel alle ti fiskere forlengst opført på listen blandt de mange som havets store kirkegård skjuler — ofte uten bud og beskjed til dem som sitter igjen med savnet og sorgen. — Ja, det var juleaften idag. Og det hadde aldri hendt tidligere at han var borte fra julegleden og hyggen der hjemme, og hverken i hans fars eller hans tid hadde det nogensinde inntruffet at de som prestens medhjelpere ikke hadde vært til stede og gjort sin plikt i den lille kirkes kor.

Bernt Halvorsen stod der på sin bakrumstofte og tok en stor og dristig beslutning — dumdristig vilde vel de fleste kalle den. Men her holdt de det ikke ut lenger. Kreftene var snart uttømt til siste rest hos dem alle, og alskens onde makter: sult, utmattelse, storm og oprørt hav var i overmektig kamp mot dem for å opsluke dem her ved en kold og saltvåt holme. Det vilde være en ynkelig død, et slakteri, rent ut sagt. Det værste av alt var at motløsheten snart tok den siste rest av motstandskraft og selvopholdsdrift fra dem alle. Og da var ti mann og to sildlastede båter et lett bytte for en herjende og drapslysten nordvestorkan.

Bernt Halvorsen vendte sig mot Ol-Ivers båt, satte hånden for munnen som en ropert og skrek ut:

— Ol-Iver, nu kaster eg lens og segler!

— Det går ikkje, vi kommer aldri levendes fra det! ropte Ol-Iver tilbake gjennem stormen.

— Det får Vår Herre avgjøre! Her er vi så allikevel snart ferdige, og eg vil heller sloss på åpne havet enn her i et helved av dragsug og rokk!

— Ja, ja — du har vel rett i det, Bernt, og farer du så blir eg med! svarte han Ol-Iver. Det er vel, som du sier, bare ett å gjøre nu!

Ti minutter efter stod to fembøringer innover fra utværsholmen for fire klørs (revs) vind. De var blitt enige om, begge høvedsmennene, før de slapp løs fra holmen, at de skulde seile et stykke fra hverandre, slik at om den ene gikk til grunne i brottene, skulde det være mulighets råd for den annen å slippe igjennem og bære bud og hilsen hjem. —

Det blev i bokstavelig forstand en seilas for livet. Begge var dyktige, erfarne høvedsmenn, og det gikk lenge bedre enn ventet med dem begge. De kroket sig frem mellem fall og bøer, mens brottene tordnet og stormen pep, med enkelte tette snekaver, som tok utsynet bort og gjorde seilasen til den rene lykkens prøve. — Like før de var nådd inn til kjent led, og hadde åpne fjorden for sig sørefter frem til Røvåg, skjedde ulykken med Ol-Ivers båt. Den fikk en brekning som blev den for svær, og kort efter ser de fra Bernts båt fem mann på et båthvelv.

De fleste vilde vel i et slikt vær og under så farefulle omstendigheter ha sett ethvert forsøk på bergning umulig, og Bernts mannskap mælte straks om at det her ikke var noe å utrette. Men Bernt stod bred og mektig i sitt akterrum, sterk og bestemt å se til som selve uværets betvinger. Han stirrer et øieblikk over mot hvelvet med de fem kamerater, som han vet hvert minutt kan skylles bort fra sin båtkjøl av de voldsomme brottsjøer.

Så tar han sin beslutning. Med et kraftig rykk dreier han styrvollen inn for bidevinn og kommanderer seilet satt frem til luvart, og da hans mannskap fremdeles mumler og murrer noe om galmannsverk og lar det hefte med å utføre ordre, tramper Bernt i toften:

— Her er det eg som bestemmer, karer! Vi er da vel folk og ikke krættur! Om vi er bådde frossen og sulten i kjøttet, så har vi da vel ennu samvittigheten varm og våken! —

Så måtte ordre lystres, og den juleaften utførte Bernt Halvorsen og hans fire manns besetning et redningsarbeide der ennu settes op som et manns verk uten sidestykke i fiskeriets saga der nord. Efter tre forgjeves forsøk på å nå bort til hvelvet, er det Bernt tar den store beslutning å seile tvers over dette, idet han samtidig gir sine folk ordre om, noen til hver side, å berge de forliste. Atter protesterer hans mannskap og frarår et slikt dumdristik vågestykke, som de mener aldri i evighet kan løpe godt av, men Bernts støvlehel tramper dem alle straks til besinnelse og lydighet. Han vet selv altfor vel hvad han her våger, men han orker ikke ta det inn over sin samvittighet å seile fra disse fem kamerater der på hvelvet, før får de bli her i fallgaren alle sammen.

Og så går dødsseilasen over hvelvet. Nordvestorkanen gir den fornødne fart på «Sølvskillingen», og noen minutter efter sitter der ti mann trygt og velberget ombord i Bernt Halvorsens båt, som ved denne redningsdåd bestod sin illprøve. —

— Da klokkene ringte til høimesse juledags morgen i Røvågs gamle kirke går Bernt Halvorsen, prestens medhjelper, med tunge, faste skritt fremover kirkegulvet mot sin stol i koret, mens hele kirkealmuen følger ham med øinene. — Det var allerede da vitterlig over hele sognet hvad som var hendt ved utværene dagen forut.

Nu er Bernt Halvorsen, den store høvedsmannen og den kjente fiskerhøvdingen fra Røvåg død, men på veggen i sønnen, Halvor Berntsens statsstue henger den redningsmedalje fra kongen, som Bernt Halvorsen

„Ti minutter efter stod to fembøringer innover fra utværsholmen for fire klørs (revs) vind."

bar kanskje mer vel fortjent enn noen annen. Og i Røvåg er det ikke lenge mellem hver gang Bernts navn nevnes den dag idag.

— Ja, han Bernt, det var noe til kar det. Den makeløse høvedsmann og den vågsomste blandt de vågsomme. — Og så kommer praten gjerne igang om den juleaften alle fiskerkaller der i været ennu husker så godt, som var det skjedd igår. — Ja, det var en bedrift, sier de, og biter sig en ny skrå av kvartrullen.

SIGNAL

Illustrert Ukeblad for Sjø og Land

Nr. 30 | Torsdag den 27. juli 1939 | 41. årg.

Signal" kommer ut i Oslo en gang om uken og koster 3 kroner kvartalet eller 12 kroner året fritt tilsendt innenbys og utenbys. Til utlandet 18 kroner. Til jul får abonnentene det rikt illustrerte julenummer fritt tilsendt overalt. Bladet kan bestilles på alle landets postanstalter samt i ekspedisjonen.

Styre: Høiesterettsadvokat Lorents Rynning, kaptein Chr. Steenstrup og bestyrer Jens Hodne som ansvarlig redaktør.

BYGGENDE MENN I NORDLAND

Vesterålen hadde mange dyktige menn omkring århundreskiftet og framover til etter Verdenskrigen.

I Sigerfjord satt Jens Ellingsen, mannen som skapte Hindø Dampskibsselskap og drev det fram til en ganske omfangsrik og betydelig bedrift. På Sortland satt hans bror Georg Ellingsen og hadde mange jern i ilden. I disse to brødres tid vokste disse to steder fram til å bli sentrale steder, hver på sitt område. Her var det virksomhet og fortjeneste, og folk kom flyttende til fra andre kanter og bygget seg hus og hjem. Sortland fikk snart bypreg, og i Sigerfjord var det alltid noe å gjøre. Hindøbåtene var stadig på farten. De fraktet agn til fiskerne, de fisket sild langs hele vår kyst og de gikk i alminnelig fraktfart, når det ikke var noe annet å beskjeftige dem med.

Den tredje av brødrene, Carl M. Ellingsen, var politiker og stortingsmann gjennom flere perioder. Men han holdt nok i trådene sammen med sine brødre også i det forretningsmessige. Og når noe stort skulle settes i gang, rådførte brødrene seg alltid med Carl Ellingsen. Han var likesom det sentrale i deres virksomhetsområde.

*

Men fra denne tid i Vesterålens historie er det ett navn som lyser klarere og sterkere enn noe annet: Chr. Frederiksen, Melbo.

Melbo var et gammelt handelssted, men Chr. Frederiksen gjorde det til noe langt mere, han skapte et etter nord-norske forhold betydelig industrisentrum der ute på sydostenden av Hadseløya.

Det var mange ting som stillet seg hindrende i veien. Melbo hadde en mindre bra havn, det ligger i ytterkanten av Vesterålen og det var konkurranse over en lav sko å ta kampen opp mot. Men Chr. Frederiksen hadde skaperevnen i seg. Det gnistret av ham av energi. Når han ville ha noe fram, lynte det i de skarpe brune øynene bak brilleglassene, og så måtte det fram.

Ikke lenge etter at han hadde overtatt stedet begynte det å ryke av den første store skorstenspipen på Melbo. Det var Hadseløens Meieri. Meieri, ja det var vel ikke så underlig at Frederiksen tenkte på det først og fremst. Ved siden av å være en fremrakende forretningsmann og organisator, var han også en dyktig og drivende gårdbruker. Han sa engang, at det vakreste syn han kunne se var en budeie med melkespann på armen.

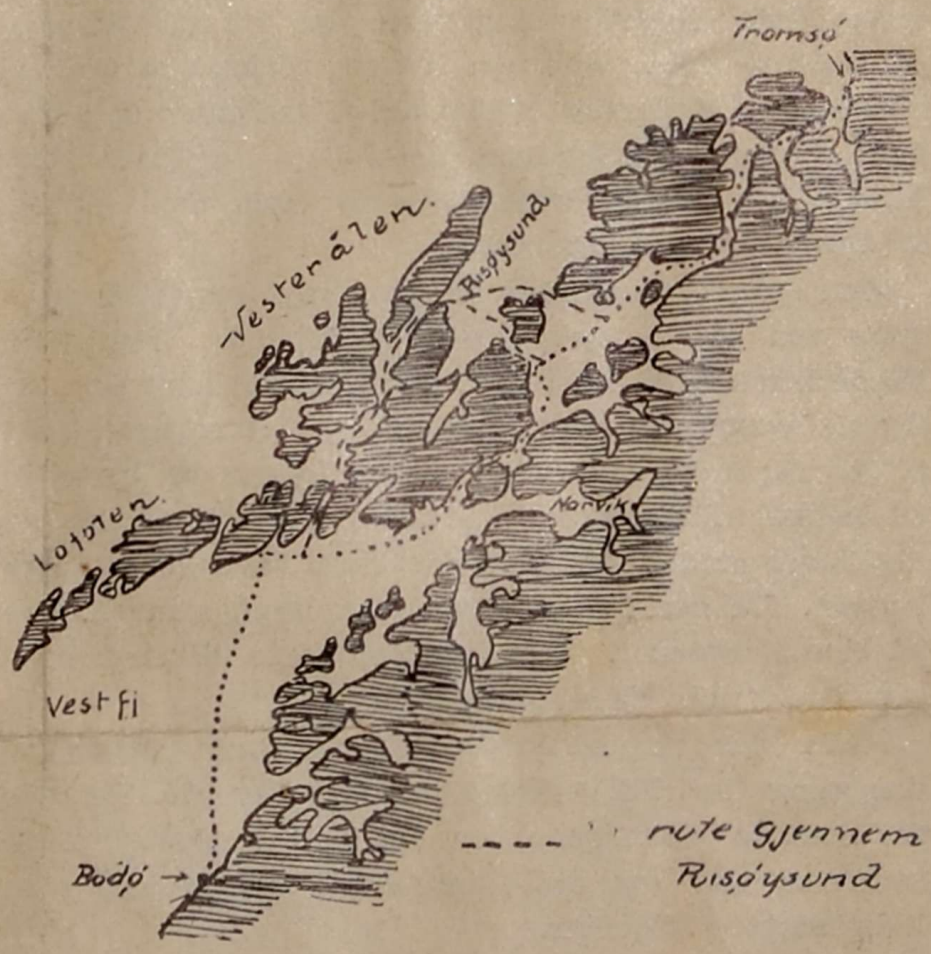

Men det ble snart flere slike høye skorstenspiper på Melbo. Nordlands Uldspinderi fikk sin plass her. Sauene skulle også ha sitt verksted, og i forbindelse med spinneriet ble det siden konfeksjonsfabrikk. Men Frederiksen ville gjøre Nord-Norge mest mulig selvhjulpen. Storparten av Nordlandets mannlige befolkning er fiskere, og de trengte sitt sjøhyre, ergo

Nr. 30 | Torsdag den 27. juli 1939 | 41. årg.

Signal* kommer ut i Oslo en gang om uken og koster 3 kroner kvartalet eller 12 kroner året fritt tilsendt innenbys og utenbys. Til utlandet 18 kroner. Til jul får abonnentene det rikt illustrerte julenummer fritt tilsendt overalt. Bladet kan bestilles på alle landets poståanstalter samt i ekspedisjonen.
Styre: Høiesterettsadvokat Lorents Rynning, kaptein Chr. Steenstrup og bestyrer Jens Hodne som ansvarlig redaktør.

BYGGENDE MENN I NORDLAND

Vesterålen hadde mange dyktige menn omkring århundreskiftet og framover til etter Verdenskrigen.

I Sigerfjord satt Jens Ellingsen, mannen som skapte Hindø Dampskibsselskap og drev det fram til en ganske omfangsrik og betydelig bedrift. På Sortland satt hans bror Georg Ellingsen og hadde mange jern ilden. I disse to brødres tid vokste disse to steder fram til å bli sentrale steder, hver på sitt område. Her var det virksomhet og fortjeneste, og folk kom flyttende til fra andre kanter og bygget seg hus og hjem. Sortland fikk snart bypreg, og i Sigerfjord var det alltid noe å gjøre. Hindøbåtene var stadig på farten. De fraktet agn til fiskerne, de fisket sild langs hele vår kyst og de gikk i alminnelig fraktfart, når det ikke var noe annet å beskjeftige dem med.

Den tredje av brødrene, Carl M. Ellingsen, var politiker og stortingsmann gjennom flere perioder. Men han holdt nok i trådene sammen med sine brødre også i det forretningsmessige. Og når noe stort skulle settes i gang, rådførte brødrene seg alltid med Carl Ellingsen. Han var likesom det sentrale i deres virksomhetsområde.

*

Men fra denne tid i Vesterålens historie er det ett navn som lyser klarere og sterkere enn noe annet: Chr. Frederiksen, Melbo.

Melbo var et gammelt handelssted, men Chr. Frederiksen gjorde det til noe langt mere, han skapte et etter nord-norske forhold betydelig industrisentrum der ute på sydostenden av Hadseløya.

Det var mange ting som stillet seg hindrende i veien. Melbo hadde en mindre bra havn, det ligger i skanten av Vesterålen og det var konkurranse over en lav sko å ta kampen opp mot. Men Chr. Frederiksen hadde skaperevnen i seg. Det gnistret av ham av energi. Når han ville ha noe fram, lynte det i de skre brune øynene bak brilleglassene, og så måtte det fram.

Ikke lenge etter at han hadde overtatt stedet begynte det å ryke av den første store skorstenspipen på Melbo. Det var Hadseløens Meieri. Meieri, ja det var vel ikke så underlig at Frederiksen tenkte på det først og fremst. Ved siden av å være en fremragende forretningsmann og organisator, var han også en dyktig og drivende gårdbruker. Han sa engang, at det vakreste syn han kunne se var en budeie med melkespann på armen.

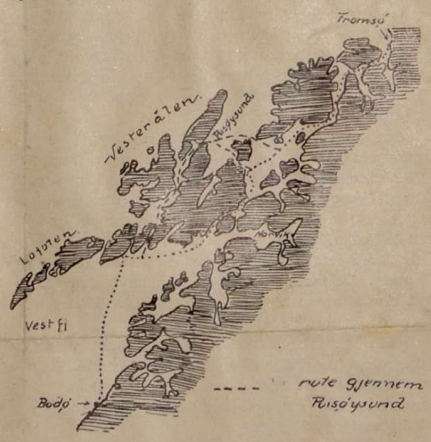

Men det ble snart flere slike høye skorstenspiper på Melbo. Nordlands Uldspinderi fikk sin plass her. Sauene skulle også ha sitt verksted, og i forbindelse med spinneriet ble det siden konfeksjonsfabrikk. Men Frederiksen ville gjøre Nord-Norge mest mulig selvhjulpen. Storparten av Nordlandets mannlige befolkning er fiskere, og de trengte sitt sjøhyre, ergo

En jægteskipper fra Nordland.

Ogsaa nordlandsjægternes tid er nu forbi. Engang var disse solide, sværbyggede farkoster praktisk talt de eneste kommunikationer paa Nord-Norge, — og selv længe efter at de komfortable hurtigruter hveranden dag svömmet nord og syd i leden med 12 mils fart, holdt raajægterne sig oppe som fragtere av nordlandsfisk til Bergen, Kristiansund, Aalesund og andre byer, som driver skibning av fisk og fiskeprodukter.

Rundfisklastet Nordlandsjægt.

Men efterhvert som utviklingen nödvendiggjorde större hastighet overalt i trafikken, maatte den ene nordlandsjægten efter den anden finde sig i at bli helt oplagt eller i heldigste tilfælde bli „degradert" til en avrigget og ganske tarveligt utseende pram. Enkelte forsökte jo rigtignok at holde sine kjære jægter længst mulig paa moden ved at forsyne dem med motor og en propel i enden, men, eksperimenterne har aldrig faldt ut hverken til större fordel eller glæde. Den agtværdige madam raajægt var ikke — allermindst i alderdommen — tilsinds at gi sig for alvor av med slike tekniske dikkedarer som eksplosionsmaskine og en roterende „tvare" plasert bak i sin brede, beskyttende bak.

Da kunde man komme an og pröve en dyst med raajægtene naar det blaaste en real kuling god bör. Var jægten ellers godbygget, og den hadde en skipper som ikke knappet for tidlig av paa seilmængden, kunde der sagtens bli en fart som ikke var til at skammes over selv for en damper med respektable mange hestekræfter installeret i sine indvolde. — Det maatte være et baade interessant og storslagent syn at se et följe av halvhundrede og mere med jægter staa sydover leden for bugnende seil, lastet til opover smaabolterne med rundfisk, tran og rogn — eller paa hjemtur nordover godt stuvet med handelsvarer fra kjöpmændene i den gamle hansastad Bergen.

Gjennem flere aarhundreder har raajægterne været det nordlige Norges livsnerve. Disse traditionsrike, sværtömrede farkoster, som er en moderniseret efterligning av selve vikingetidens langskibe, har baaret mangen dyr last nord til landet og tat mangt et haardt basketak, med storm og ustyrlig sjö paa de frygtede havstykker Vestfjorden, Folla, Hustadviken og Statshvært. Men de var bergelige farkoster, som hverken den bitende storm eller de brölende brækninger saa let fik bugt med.

Endnu kommer der en og anden raajægt til Lofoten under vinterfisket og blir fuldlastet av klipfisk, men deres antal gaar aar om andet sterkt tilbake. Deres saga kan for den saks skyld allerede idag praktisk talt siges at være avsluttet. Men deres store betydning for handelssamkvem og utvikling gjennem et langt og broget avsnit av vor historie vil aldrig bli glemt, — herfor har bl. a. digterpresten paa Alstadhaug sörget i sine utmerkede skildringer fra livet paa kysttrakterne i et tidsrum da jægternes kurs friskt væk nærmet sig zenith. —

*

Blandt de endnu levende ældre jægteskippere og seilingskarer som har været med i jægtelivets glansperiode indtar den overalt paa leden kjendte og agtede skipper M. Salomonsen en fremskutt plads, baade som skipper saavel som menneske i sin almindelighet. — Han er rigtig en skipper av den gamle skole: grei og bestemt, uforfærdet og dygtig, altid oplagt til en gedigen spök og fuld av selvoplevde og hörte historier, som ved den originale og livfulde maate han kan fortælle dem paa faar den rette farve og humör.

Det er kanske dem blandt de hundreder av seilingskarer, der har faret med Salomonsen, som i enkelte öieblikke har fundet ham noget for barsk. Det kunde nok synes saa ja; men Salomonsen vilde gutterne sine skulde være rapp i vendingen. Han taalte ingen slendrian blandt mandskapet, naar der krævedes en glat tanke og snar haand og fot. Han vilde nordlandsgutterne skulde vise baade bergenserne og andre folk man kom i beröring med at de var raske og sjövandte karer, som ikke bare var likegod som andre, men bedre. Og lot först skipperen sin mest kraftige og bydende stemme runge fra ruffet fremover jægten, kom der nok bestandig bevægelse i gutterne. De viste jo, at greiet de tingene helt tilfredsstillende, var Salomonsen aldrig den skipper som saa paa et godt og opmuntrende ord, og efter en reel utfört törn med at faa jægten under seil vanket der som regel en god dram atpaa. —

Nedskriveren herav har selv etpar gange, for flere aar siden været seilingskar med hr. Salomonsen og har lært at agte og respektere den staute, fribaarne skipperskikkelse som faa andre jeg er kommet i beröring med.

Blandt sine kolleger var han set op til, og under stevneturerne til Bergen, naar der var stort jægtefölge paa leia, var Salomonsen og jægt „Karoline" altid först i lægget. „Karoline" var en dygtig seiler med en fast og övet skipperhaand ved roret. De kjendte likesom hinanden de to, hadde prövet mangen dyst i fællesskap og var altid kommet velberget frem.

Chr. Frederiksen, Melbo.

startet Frederiksen Oljeklæfabrikken Fram på Melbo. Renslighet er en dyd, og dyder skal man tjene, og så startet Frederiksen nok en fabrikk: Såpefabrikken Nordkapp. — Hakk i hel med disse fabrikker kom så Margarinfabrikken Nora og den store sildoljefabrikken Neptun. Hjulene kom i gang, det ene etter det annet, og de gikk uten stans. Frederiksen likte ikke stillstand. — Det kan også nevnes at han fikk i gang en fabrikk for fremstilling av cikorie (kaffetilsetning), en blikkvarefabrikk og en treskofabrikk — kanskje var det ennå noen flere småbedrifter ved siden av de store. Det var kullrøk og larm der ute på Melbo i de dagene. Folk hadde det travelt. Tempo, sa Frederiksen, han stod midt oppe i det alt sammen og ledet med fast og myndig hånd det hele — og med godt humør. Han hadde evnen til rive folk med seg og få dem til å yte det beste.

Men sjøen vasker med friske sprøyt opp etter bergene ved Melbo, og i sjøen er det fisk. Den ville Frederiksen også ha tak i. Han hadde bruk for alt. Og så bygget han fiskedampere og motorskøyter som fulgte fisken og silden overalt på kysten og bortover til Island. Melbodamperne kunne man treffe på de utroligste steder, så sant det bare var noe å fange i sjøen. De bar et lite rent norsk flagg som emblem på sine skorstener. Island ja, der borte fikk han bygget den kjente sildoljefabrikken Ægir.

Melbo var en alminnelig, litt storvoren bondegård den gang Chr. Frederiksen tok fatt der ute. Da han for noen år siden døde, var det blitt et pent lite bysamfund, selv om det ikke hadde kjøpstadens eller ladestedets rettigheter.

Få har som Chr. Frederiksen, Melbo, lagt alener til Nord-Norges vekst. Og få elsket Nord-Norge som han. Han viste i gjerning at her kunne skapes og bygges og utvikles.

Han holdt tusen tråder i sine hender, men ikke noen av dem fikk gå i vase. Da han døde var det et av Nordlandets største trær som falt.

Går vi så over til nabodistriktet Lofoten møter vi også der en mann som eiet skaperevnen i større mål enn folk flest: J. M. Johansen, Stamsund.

J. M. Johansens far, som var fra Namdalen, begynte i sin tid en liten handelsforretning i et sidevær til Stamsund, kalt Bakerviken. Den gang var det brødrene Schøning som eiet hovedparten av fiskeværet, og som J. M. Johansen kom i besittelse av da stedet ble solgt. Her fikk den energiske mann noe mellom hendene til å virke med. Han krøkte nakken og gikk på.

Stamsund var som et virvar av stein, og er det for såvidt fremdeles, selv om Johansen har veltet mangfoldige tusen tonn av veien. Han måtte bokstavelig minere seg fram for å få det albuerom han behøvde for sin ekspansjon. En steinhomp, høy som et lite fjell, er det ikke flisen igjen av. Fabelaktig, sier folk som husker hompen av flinthård gneis ruvende midt i Stamsund. Han bygget rorbuer og hjellbruk til tørring av fisk. Han har bygget kaier i lange baner, store steinhus til brygger og lager, en guanofabrikk, hovedtankanlegg for motoroljer, og som fiskekjøper står han sikkert som nr. 1 i Nord-Norge. Storstilt skulle det være. Soliditet krever han.

Stamsund ligger ikke akkurat så sentral til i Vestlofoten, og havnen er langfra førsteklasses. Allikevel har Johansen vært mann for å gjøre Stamsund til et kommunikasjonenes midtpunkt i dette distrikt. Hertil kommer og går kysthurtigrutene, herfra utstråler buss- og bilruter. Hit må fiskerne etter sin olje. Her får de solgt alt, og kjøpt alt. Stamsund er Johansen, og Johansen er Stamsund, kan en godt si. Robust fører han sine planer igjennom, går gjennom fjell, bygger seg fram over sund og vik med steinbroer, tvinger naturen inn under sin vilje. Det har vært hårdt å slå seg fram i Stamsund. Graniten og gneisen stod i veien alle steder. Men Johansen var sterkere enn steinen, han beseiret den.

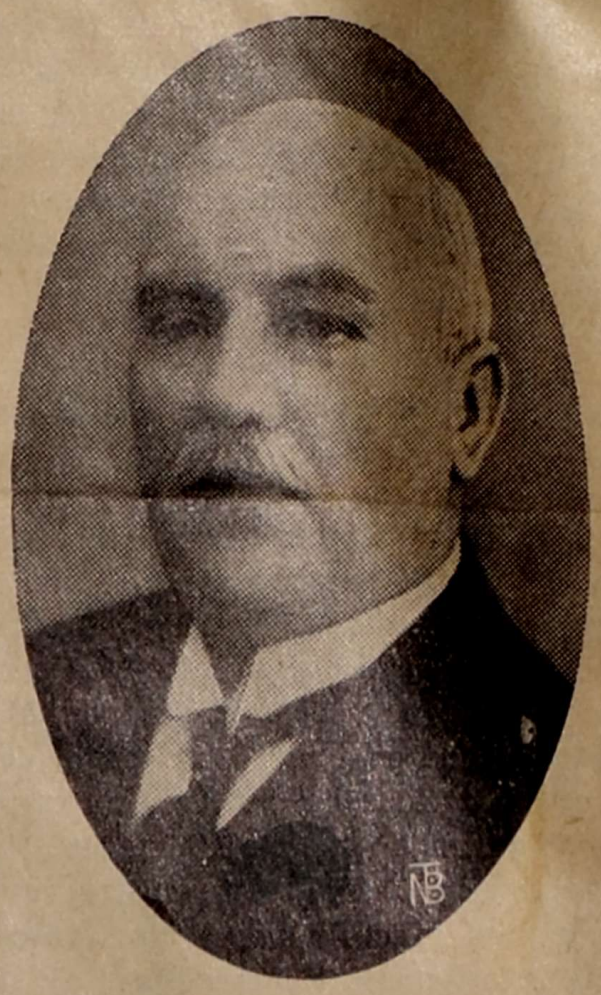

J. M. Johansen, Stamsund.

— — Mathias Friis Salomonsen er födt paa Storeidet i Buksnæs 19. mars 1852 som den næstyngste av 12 barn. Faren, Salomon Martensen, var fra Grong og moren fra Valberg i Lofoten. — 17 aar gammel foretok Mathias sin förste Bergenstur med Skipper Walnum, som förte en raajægt tilhörende J. L. Jentaft, Balstad. Tre aar efter reiste han selv som skipper paa en jægt, som eiedes av Are Lockert, Sigerfjord. Senere förte han jægt for Even Hansen, Lilleeide. —

Bare at være skipper for andre tilfredsstillet imidlertid ikke den fremadstræpende, dygtige ungdom. Han vilde helst staa som skipper paa eget dæk, og 26 aar gammel kjöpte han sin förste raajægt hos Nils Björrum, Namsos. Denne seilte han med i 11 aar, men fandt den tilslut forliten, hvorfor han solgte den og fik hos N. Kaldahl, Bangsund bygget en ny og större jægt, fartöiet „Karoline", som siden i mange aar var hans stolthet. — Jeg tror neppe Salomonsen var rigtig helt i sit ess naar han ikke var paa tur til Bergen med fisk eller til Namsen og Helgelandsbrukene efter matrialslast.

I 1913 begyndte gamle „Karoline" at ta med alderdommen, jægtebruket var mer og mer gaat av „mode" og skipper Salomonsen selv kjendte sig kanske heller ikke længer saa ung og spænstig som för. Han solgte da jægten efter at har reist som kjendtmand og skipper i 42 aar. — Et tror jeg nok jeg tör paastaa, at den dag „Karoline" blev slæpet ut av heimhavnen og bort fra utsigten fra hans vinduer, ikke var av de glædelige i Salomonsens liv. — Men han hadde ogsaa grund til at kjende stolthet den dagen: I alle disse 42 aar med flere turer hvert aar paa strækningen Vesteraalen-Bergen hadde det aldrig hændt at hans fartöi var stöt paa grund, — et tydelig vidnesbyrd om hans dygtighet og paapasselighet som skipper.

Skipper M. Salomonsen.

Det er imidlertid ikke alene som skipper og sjömand Salomonsen har nedlagt et stort og vel utfört arbeide. Ogsaa som fisker og gaardbruker og som indehaver av alle de tillidshverv en kommune byr, har han sat spor efter sig, som vil bære mindet om hans initiativ og dygtighet fremover til nye slegter.

I 1880 kjöpte han endel brakland paa Leknes, hvorpaa der dengang kunde höstes fôr til en sau. Nu gir det fôr til 8 kjör, 1 hest og nogle sauer. Braklandet er blit til bygdens mönsterbruk. — Det har været et tungt og travelt arbeide mange gange, at slaas med graasteinen og blötmyra, men — siger han selv — jeg hadde interesse av at der efter mig kunde være det at merke, at fattiggutten fra Storeidet har virket her.

Som fisker har han deltat fra 1867 til 1895 baade paa Langenes og Vinje i Vesteraalen, i Raftsundet, Risvær, paa Bransholmen og Æsholmene i Lofoten.

Det vil her före alt for vidt at regne op alt det Salomonsen har rukket at utföre av samfundsgavnlige ting inden og utenfor sit herred. Jeg skal bare kortelig nævne, at det alene er ham at takke for, at Leknes i sin tid fik dampskibsekspedition. Det manglet ikke paa motstand og sneversynt bakstræv, men Salomonsen var allikevel manden for at före saken igjennem, og nu er Leknes Vestlofotens störste anlöp med utgangspunkt for hele Lofotens længste og betydeligste landpostruter. Ogsaa Vestvaagöens meieri, i sin tid vistnok et av Nordlands störste, skyldes i förste række Salomonsens initiativ, likesom det er ham som maa tilskrives æren for at Lofoten nu har egen fylkesdyrlæge, fylkesagronom og utskiftningsformand.

I 1913 bestemte Salomonsen sig for at oprette et legat, hvorav renterne hvert 10. aar skulde brukes til en sölvmedalje til den bedste gaardbruker i Buksnes. Men da gavebrevet skulde faa den nödvendige kongelige stadfæstelse, var denne ikke at erholde. Giveren maa ha fölt sig bitter tilsinds herover. Han siger selv herom: Bedre var vel ikke at vente. Det var jo en nordlænding som vilde gjöre dette, og naar formaalet ikke var större end til at öke interessen for jorddyrkning nordenfor polarcirkelen, kom det vel aldrig saa nöie an paa.

M. Salomonsen har flere gange været nominert som stortingskandidat, men har desværre aldrig naadd frem, skjönt det etpar gange var nær nok. Varamand har han dog været. — Men det er netop en slik mand jordbruks- og fiskeriinteresserne nordpaa har bruk for. — Han er manden baade for at före en saklig debat og at

lægge argumenterne overbevisende tilrette for de saker han tar sig av og har besluttet at före igjennem.

Baade som skipper, fisker og politiker i videre forstand har den alderstegne hædersmand og alsidig interesserte arbeidskraft nu lagt aarene ind. Bare jordbruket og sine interesser for bl. a. mineralier, historie og bygdesagn passer han fremdeles med ungdommens flid og utholdenhet. — Hans værdifulde samlinger av forskjellig art vil engang bli sande skatte for de som med tiden kan komme til dem. — Men der var endnu meget som manglet og som skulde utfyldes, uttalte han til undertegnede i sommer. Det blev bare saa knapt med tiden til denslags. Hænderne fremdeles fulde av arbeide; jordbruket, kræver daglig sit, saa er det kommunale gjöremaal, og tit og ofte folk som söker ham i raad og veiledning for alle de forskjelligste ting. Det er at gaa til Salomonsen i Buknes naar noget er uklart og broget, og floket skal det ogsaa være om han ikke kan gi et hjælpende raad.

Jeg vet jeg har hundreder av agtede mænd langs kysten fra Bergen og langt hit nord med mig i önsket om en lykkelig og solrik livskveld for hr. Salomonsen og hans elskværdige, trofaste hustru. — Det er saa fortjent efter en lang og strævsom arbeidsdag. — Br—.

***

återne» av var kjøbmand *J. M. Johansen*, fra *Stamsund* i Lofoten. Han skjønte snart at skulde nordlændingen selv faa haand over omsætningen av de nordlandske produkter — især da fisken — saa maatte veien om Bergen og Kristiansund og Aalesund undgaaes. Nordlændingerne maatte selv eksportere sin fisk til de utenlandske marked.

Johansen la uforfærdet ivei, han brøt sig vei tvers igjennem bergensernes palissader, — og andre nordlandske kjøbmænd fulgte snart efter. — Bergenserne gren og rodde sig frem i nordlændingernes vei; men det nyttet ikke, de maatte og maa stadig se paa at driftige nordlandske grosserer og fiskersalgslag vinder land fra dem paa det utenlandske fiske- og tranmarked.

Og J. M. Johansen, Stamsund har paa dette felt været banebrytende. Hans fiskeforretning er nu kanske den største nordenfor Bergen, og den vokser stadig.

— Som forretningsmand er Johansen et jern til at holde ut, samtidig som der er noget av vikingernes aand i ham til at pløie nye farvande og finde nye veie — først og fremst for handelsdrift og omsætning. Han er av de mænd, som, naar de har sat sig et maal, ingen hindringer skyr for at naa det.

Hans vældige forretningsvirksomhet blomstrer, og sit sted Stamsund har han gjort til centrum for den nordlandske tørfiskhandel.

I fiskeforretningene vinder Nordlandet nu stadig del for del tilbake av sit «tapte land,» og grosserer Johansen kan med rette betegnes som føreren for denne landevindingshær.

Ogsaa i dette tilfælde kan det passe at minde om det motto vi har nævnt tidligere i denne artikel: N o r d l a n d e t f o r n o r d l æ n d i n g e r n e.

av det halvt uvirkelige og krævet sin plads ved siden av Vestlandet, Østlandet og Sørlandet. Det var det «halve kongerike» som rystet aarhundreders beklemmelse av og steg frem til nyt liv og arbeide i nye muligheters tid. —

Og Nordlandet staar idag midt oppe i en — jeg tør si — rivende utvikling, som jeg ikke skal komme nærmere ind paa i denne forbindelse. — Og Richard With skal ha sin meget store del av æren for hvad der er vokset frem av stort og nyt og gavnligt byggende der nord i den sidste menneskealder.

Chr. Frederiksen, Melbo.

Typisk for utviklingen i Nord-Norge de sidste 20 —30 aar er den rivende fart hvormed et sted som M e l b o i Vesteraalen har vokset sig fra at være en efter nordlandske forhold stor bondegaard med almindelig handelsforretning til det idag er et av landsdelens betydeligste fabrikcentrum.

Melbos navn er kjendt overalt i landet — og adskillig ogsaa utenfor landets grænser. Stedets navn bæres rundt om paa margarinpakker, paa oljeklær av forskjellig slags, paa saapeetiketter og paa flere andre salgsartikler som fabrikkeres her, og stedets store fiskerflaate av damp- og motorfarkoster, som deltar i alle fiskerier fra Haugesund til Hvitehavet og paa Island bidrar ikke mindst til at vise Melbos store indsats paa fabrikvirksomhetens og fiskeriernes omraade.

Bak alt dette som saa at si er tryllet frem paa kort

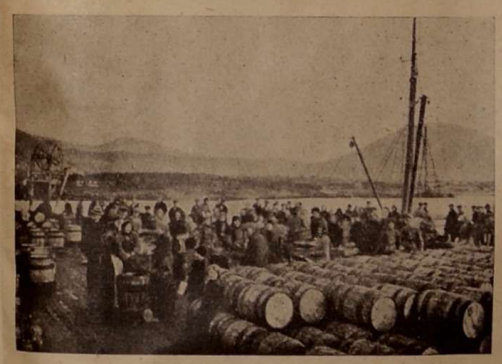

Sildesaltning paa Melbo.

tid — ikke som «krigsforetagender», men solide, vel underbyggede virksomheter og bedrifter, lyser der et navn, som har den bedste klang overalt i Nord-Norge. *grosserer Chr. Frederiksen.*

Frederiksen har paa mange felter været en foregangsmand der nord. Han hadde tro paa sit land, han saa de mange store, men latente muligheter, — og han løste dem. Hvad han har bygget op og lagt til landet av «provinser» kan tjene kommende slegter til følgeværdig eksempel.

I landbrukets som i fiskeriets og fabrikvirksomhetens tjenester er han altid med — og altid den førende. Likesom Richard With staar ogsaa Chr. Frederiksens navn uløselig knyttet til hurtigruternes og de moderne kommunikationers utvikling i Nord-Norge.

Chr. Frederiksen staar fremdeles midt oppe i ledelsen av de store, mangeartede bedrifter han har skapt. Han strutter fremdeles av fortættet energi og virkelyst, — og fra aar til aar ser han sit sted Melbo vokse sig stadig større. Det har allerede en tid været paa tale at faa Melbo utskildt fra moderkommunen Hadsel som egen by, og den dag er sikker ikke meget fjern da saa vil ske, — ti Melbo har forlængst vokset sig ut av moderreden.

Og som med Melbo er det ogsaa tilfælde med en række andre steder og byer i Nordlandet. De har gjennemgaat en utvikling i stormskridt — og utviklingen fortsætter.

J. M. Johansen, Stamsund.

Tidligere var det bergenserne som praktisk talt hadde monopol paa al fiskehandel med Nordlandet. Der fandtes simpelthen ingen vei utenom Bergen og de bergenske kjøbmænd naar det gjaldt handel og fremforalt eksport av de vældige kvanta fisk som aarlig fiskedes i det nordlige Norge. — Bergenskjøbmændene hadde i virkeligheten den nordlandske fisker og fisketilvirker i sin bukselomme — selvfølgelig til stor skade for den nordlandske handelsvirksomhet, der som følge herav sat i et avhængighetsforhold der gjorde det umulig at faa det tilstrekkelige albuerum og den økonomiske basis at bygge paa som var nødvendig.

Mange av saavel fiskere som fisketilvirkere i Nordland saa det meningsløst gale i denne tilstand, men bergenserne sat jo med bugten og begge enderne,» som det heter, og der var ingen grei sak at komme ut av forholdet.

Blandt de første som fik reist sig og rystet «hanse-

Tre Nordlændinger.

Av *Ola Berg.*

Rich. With.

Indtil for godt og vel en menneskealder siden laa Nord-Norge som en halvt forglemt og gjemt del av vort land.

Avstanden ditop var stor — den strak sig over de hundrede mile, og kommunikationerne var jo elendige. Alt av varer som skulde sendes og hentes til og fra byerne sørpaa maatte fragtes med jægterne. Men jægterne de var tunge i siget; det spurtes efter god børr for disse svære og noksaa kluntet byggede farkoster orket sætte farten op, og en reise fra Nordlandet til Bergen — som dengang var Nord-Norges kjøpstad — og tilbake igjen kunde ofte strække sig over mange maaneder, ja optil det halve aar og mere, om veir var rigtig vrangt og vinden slap og kontrari. —

Under disse omstændigheter stod utviklingen adskillig tilbake deroppe i Nordlandet. Man var i mangt og meget avhængig av de store byer sørpaa, først og fremst Bergen og Trondhjem, og folket dernord følte og arbeidet litet selvstændig. Det var formeget bundet, for meget stivnet i avhængighetsforhold paa mange og vigtige felter.

Endelig kom dampskibsfarten igang ogsaa paa Nord-Norge. Men den var til at begynde med meget daarlig, ja nærmest slet. Det var ikke bare daarlige baater man sendte dit op, men de hadde ingen faste ruter og intet hastverk heller, lot det til. De gik alle de kroker mellem fjord og skjærgaard som var at opdrive. At begi sig paa reise med et slikt skib det var noget nær det samme som at skippe sig med en dødsseiler; man kunde ikke engang a n e hvilken tid man i heldigste tilfælde kunde være fremme ved bestemmelsesstedet.

Det var med andre ord bare jægtefarten paa en anden maate, og disse første dampskibsruter paa Nord-Norge fik da ogsaa av befolkninken navnet «Røverruterne».

Heldigvis var der dog mænd der nord som forstod situationen. De saa at det kunde ikke fortsætte paa denne maate. Skulde der kunne skapes muligheter for det store muligheternes land, Nord-Norge, saa maatte landet først og fremst flyttes nærmere landet sørpaa. Og dette kunde bare ske paa en maate: ved at skaffe bedre kommunikationer.

Skulde Nord-Norge kunne skape sig det rigtige grundlag for sin fremtidige utvikling var spørsmaalet: K o m m u n i k a t i o n e r.

Det var en mand især der nord som saa dette, og som samtidig ogsaa satte alt ind paa at realisere sin plan for dette øiemed.

Manden var *Richard With*, hurtigrutens skaper.

Det var et dristig tiltak da kaptein Richard With for snart 30 aar siden med dampskibet «Vesteraalen» brøt vei for hurtigrutefarten paa Nord-Norge. Blandt de kyndige var det mange som rystet paa hodet og «spaadde hr. Sinclair ilde.» — Leden var dengang endnu litet oplyst og opstaket, der laa en utallighet av lurende skjær og lumske baaer i veien, og i stupsvarte høstnatten da at forsere nord og sør kysten i hurtigrutefart det v a r et vovestykke.

Men Richard With han vovet det — og han vandt.

Paa det stykke vei hvor man før brukte optil maaneder klarer man sig nu med et par døgn. — Nord-Norge var — billedlig talt — flyttet hundreder av mile nærmere landets centrum, det var lagt nærmere op til landets moderbarm, der var reist ben under en rik og stor utvikling i det «halve kongerike» mot nord.

Richard With hadde med sit skib «Vesteraalen» bygget bro mellem Nordland og Sørland.

Nu gaar der snart daglige hurtigruter mellem Bergen og Kirkenes ved Ruslands grænse. Nu har hvert skjær som ligger op til leden sin varde eller sit seilingsmerke, hver baae og grund sin stake eller «kost» og ved hver krok og sving i leden staar der en fyrlygte og viser vei i mørket, mens kjempemæssige fyrtaarn som spyr ut vældige flammer av lys tar sig av de aapne havstykker og utenskjærsfarten.

Nord-Norge har i sandhet meget at takke den nu gamle direktør With for. Ti han skapte et nyt land deroppe. Med hurtigrutefarten kom utviklingen i raske skridt. Det var som folket reiste sig og gned søvnen ut av øinene. Avhængighetsforholdet til Bergen og Trondhjem blev efterhvert kastet av. Man kjendte ny, fastere grund under benene, selvtilliden flyttet ind i Nordlændingernes sind og hjerter, der steg stille og ubevist et motto frem: N o r d l a n d e t f o r n o r d l æ n d i n g e r n e.

Det fagre natsolens land der høit mot nord var fra nu av ikke bare et drømme- og eventyrland — et alveland som laa der og hildret op i havdønningen, — det var et arbeidets og utviklingens land, som steg frem

ăterne» av var kjøbmand *J. M. Johansen,* fra *Stamsund* i Lofoten. Han skjønte snart at skulde nordlændingen selv faa haand over omsætningen av de nordlandske produkter — især da fisken — saa maatte veien om Bergen og Kristiansund og Aalesund undgaaes. Nordlændingerne ma[illegible]e selv eksportere sin fisk til de utenlandske marked[illegible]

Johansen la uforrærdet ivei, han brøt sig vei tvers igjennem bergensernes palissader, — og andre nordlandske kjøbmænd fulgte snart efter. — Bergenserne gren og rodde sig frem i nordlændingernes vei; men det nyttet ikke, de maatte og maa stadig se paa at driftige nordlandske grosserer og fiskersalgslag vinder land fra dem paa det utenlandske fiske- og tranmarked.

Og J. M. Johansen, Stamsund har paa dette felt været banebrytende. Hans fiskeforretning er nu kanske den største nordenfor Bergen, og den vokser stadig.

— Som forretningsmand er Johansen et jern til at holde ut, samtidig som der er noget av vikingernes aand i ham til at pløie nye farvande og finde nye veie — først og fremst for handelsdrift og omsætning. Han er av de mænd, som, naar de har sat sig et maal, ingen hindringer skyr for at naa det.

Hans vældige forretningsvirksomhet blomstrer, og sit sted Stamsund har han gjort til centrum for den nordlandske tørfiskhandel.

I fiskeforretningene vinder Nordlandet nu stadig del for del tilbake av sit «tapte land,» og grosserer Johansen kan med rette betegnes som føreren for denne landevindingshær.

Ogsaa i dette tilfælde kan det passe at minde om det motto vi har nævnt tidligere i denne artikel: N o r d l a n d e t f o r n o r d l æ n d i n g e r n e.

Fire nordlandsfiskere.

De mange storverk, som av norske fiskere fremgjennem aarhundreder er utfört langs vor lange og veirhaarde kyst, har sjelden naadd ut over det fiskevær eller den bygd, hvor de tapre sönner hörte hjemme, som utförte dem. — Det at vove livet, at sætte alt ind i kampen mot havets fnysende overmagt — og allikevel bære seiren hjem i aapne smaa baater, var i ældre, mandige fiskeres verden intet at snakke om, det var saa dagligdags. — Ikke alle seiret... Aanei, det er nok saa. Men de slap aldrig haapet, opgav aldrig at kjæmpe og staa imot, endda de sat overskrævs paa baatkjölen og saa braatsjö paa braatsjö hule sig blaa og fraadende til en grav for dem. — Saa ofte kunde redningen komme i sidste öieblik. Fiskerkamerater, som kom forbi, saa altid sin simple pligt i at utföre en redning — saa fremt det paa nogen maate var mulig, — og selv der hvor det i de flestes öine ikke syntes raad at berge menneskeliv, kunde der komme en hövedsmand og utföre daaden paa den mest heltemodige og beundringsværdige maate.

Ja, mange er de blandt de norske fiskere som burde hat sit navn med guldskrift indskrevet i historien. Istedet er det desværre slik, at deres store, om mod og manddom fortællende gjerninger glemmes og dör bort med dem selv. Der gaar intet gjimrende eftermæle, ingen mindetale og ingen forgyldte gravkors hævder det ry de saa ærlig hadde gjort sig fortjent til.

Det var bare fiskere som gjorde sin pligt.

*

„Fiskerens Jul“ vil iaar bringe fotografi med korte biografiske oplysninger av nogen faa fiskere oppe fra Nord-Norge, som vi synes har gjort sig fortjent til omtale i standens eget julehefte.

Der er selvfölgelig mange flere baade nord og sörpaa som burde været med her, men pladshensyn forbyr os at medta flere denne gang, og dernæst er det et noksaa vanskelig arbeide at naa frem til de rette mænd. De bor ofte ytterst ute i skjærgaarden, og finder man endelig frem til en slik gammel fiskerveteran, saa synes han ikke det smaatteri han har puslet med er noget at skrive om. —

Slik er de disse havets tapre sönner.

*

Blandt det store antal av fiskere paa Andenes lyser der et navn op over de fleste. Det er Andreas Olaisen. Han var födt paa Fiskenes, Andöen den 4. juni 1833 og döde 16. mai 1920, 87 aar gammel. Andreas Olaisens far var en av de faa som bergede livet fra den berömte dödsseilas for Andenes i 1821, hvorom vi andetsteds i heftet bringer en detaljeret beretning. — Andreas drev som ung gut först fiske sammen med sin far og sine seks brödre hjemme paa Fiskenes, var saa etpar aar bryggemand, indtil han 20 aar gammel atter tok fat med fisket, og kort tid efter kjöpte han sig egen baat og begyndte som hövedsmand, — dertil var han jo selvskreven. — Fra förste tid av og utover i hele sit lange virke paa sjöen var han overmaate heldig som fisker; men saa var han ogsaa en

Andreas Olaisen, Andenes.

av sin tids dygtigste og mest energiske drivere. Flere gange mötte han haardt uveir og var i den alvorligste livsfare, men næst Gud kunde han takke sin faste og övede hövedsmandshaand for at han bestandig var blandt dem som klaret sig velberget iland. — Han fulgte fiskeriutviklingens skiftende kaar fra 1855 til 1905, da han maatte lægge op for godt. Vinter og sommer var han trut og stadig paa færde i sin fiskerbaat, like til hans sönner i manddoms alder tok hans plads i agterrummet og löste ham av.

Mange er de fiskere som har hat sine læreaar i Andreas Olaisens baat. Alle hadde agtelse og respekt for den staute fiskerhövding. Hans urokkelige tro paa at det altid skulde gaa godt indgjöd ogsaa hans kamerater mod til at drive paa og ikke fire av for den förste motgangstörn.

Paa fiskeriets omraade var han altid i têten og var paa enkelte omraader endog banebrytende for fiskets utvikling paa sine trakter. Han var saaledes förste mand som begyndte at drive linefiske i Bleiksbakken og Haveggen for Andenes.

gyngen i bevægelse og muliggjör saaledes at finde redskaperne, selv hvor mörkt det er. Likeledes har han bevist det, at fisken, saafremt den gaar i aate eller sild, gaar likegodt paa garn ved dag som nat. —

Selvstændig og foretaksom som han er, bygget han sit eget salteri og törkeri paa et öde sted langt fra hjemmet. Der saltet og törret han selv sin fisk, som han saa siden solgte med godt utbytte. — Under sit arbeide herute holdt han og en kamerat en gang paa at sætte livet til under et sneskred. Ole Karlsen kom sig först frem, og efter at ha gravet kameraten frem bar han denne, som var bevisstlös, ca. 3 kilometer paa ryggen hjem til hytten. Aaret efter kom sneskredet paany og tok hele salteriet med alle redskaper bl. a. 100 tdr. salt. —

Han har som saa mange fiskere ofte set döden i öinene under sin kamp med elementerne, i alt

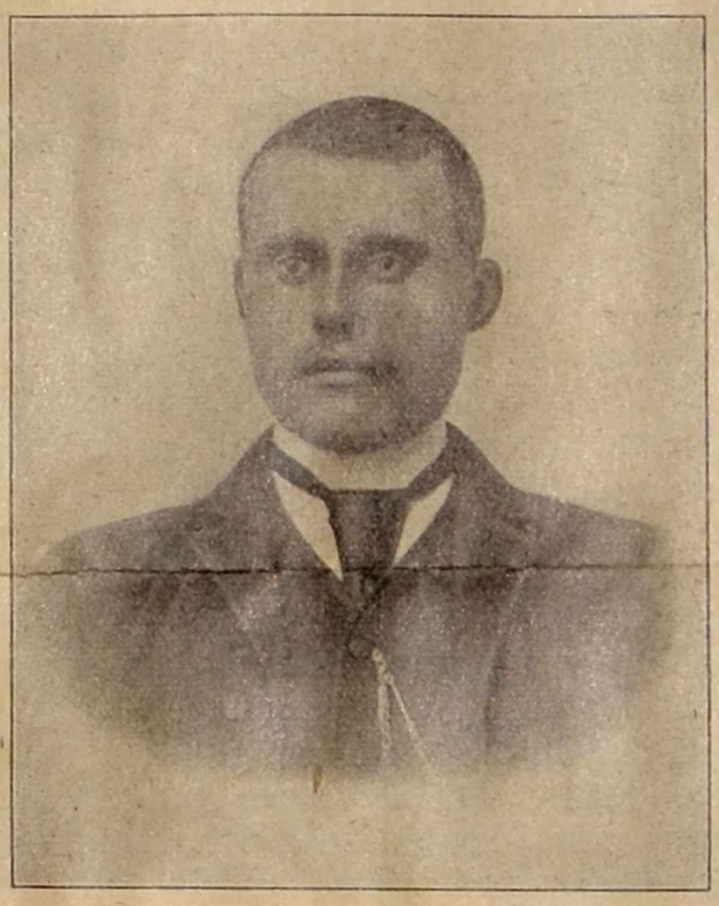

Ole Karlsen, Hammerfest.

syv ganger, siger han selv, og særlig en gang, det var da han som nygift i 22-aarsalderen skulde före hustömret sit de 4 mil fra Komagfjord til Halvarvik, hadde han en strid törn med storm og oprört hav. Baaten med matriallasten fyldtes og gik under, men lasten flöt, og paa den berget han sig. — Han fortæller selv herom: Fattig som jeg var, saa jeg mig ikke raad til at leie hjelp til föringen, men förte alt materialet paa en smaabaat. Paa en slik tur var det stormen kom over mig midt ute paa Altenfjorden. Baaten gik under, men jeg kom mig op paa lasten, kuttet seilet lös, og fik derpaa endel planker sammenbundet til en slags flaate. Efter meget stræv lyktes det mig tilslut at faa baaten halet op til sjöflaten og rive av mig oljetröien, som jeg surret sammen til en pös og öste hermed baaten lens. Saa bar det til at berge sammen tömret, som just ikke var noget let stykke arbeide for en gjennemvaat mand i storm og sjögang. Men det gik det ogsaa, slutter han med et lunt smil.

Ole Karlsen er typen paa en framifraa fisker. Han begyndte hvad man kalder med to tomme hænder og har nu arbeidet sig op til velstand. — Det er hans dröm at se den finmarkske fiskerstand som selvhjulpne folk, og fulgte mange i hans spor, skulde det neppe være saa længe, för saa blev tilfældet.

Ole Karlsen staar fremdeles midt oppe i sit virke og har, faar vi haape, endnu mange arbeidsdage foran sig og megen nytte at gjöre for sig i det samfund han tilhörer.

*

Paa nordsiden i Borge herred i Lofoten ligger den gamle gaard Höines. Stedet har tidligere været et ganske betydelig fiskevær; men har nu,

Anton Grönbeck, Borge.

siden sköitedriften begyndte, delt skjæbne med de fleste ældre fiskevær, som mangler havn: Det er nedlagt.

Ute paa Höines bor den gjæve og vidt om kjendte fisker Anton Grönbeck. Skjönt han nu

nærmer sig sterkt op imot de 80 aar, maatte vor nordlandsredaktör allikevel opsöke ham nede i rorbua paa Höinesholmen. Det er vel slik med alle egte fiskere av den gamle skole, — de hænger ved sjöen, saa længe de orker röre en fot.

Grönbeck er sön av en lensmand og födt i Borgevær 1844. Som 13 aars gut begyndte han fiske for Eggum. Han var nok ikke stor karen den gang til at baske med en diger femböringsaare; men var kræfterne smaa, var modet desto större, og Anton klaret altid braserne for sig. Det forstaar man ogsaa av, at han bare 19 aar gammel har opnaadd hövedsmandshvervet. — Mange aar rodde han fiske for Borgevær, men den længste tid har han dog rodd for Höines, hvor han ogsaa har bodd i ca 50 aar. — Grönbeck har hele tiden været en stordrivendes fisker. Flere vintre utrustet han baade 2 og 3 baater med bruk og leiekarer. Der var ikke litet at vaage ved saa stor utrustning, men at det de fleste aar har gaat heldig med utbyttet, viser den velstand han aar om andet har lagt sig op. Det var i de „gamle dage“ ikke saa stor prisen for et hundre torsk, 5—6 kroner, men der var Guds gaver av den istedet, saa var man bare ihærdig at hænge i, blev det sagtens allikevel gode lotter, naar vaar og fiskebytte kom. — Nu regner man det at være storfiske for en nordlandsbaat, naar man fisker 8—10000 torsk for vinteren. Anton Grönbeck har fragtet iland 22—23000 fisk for vinteren. —

Ja den gang svömmet der torsk i „Kampeggen“, — som vistnok er den störste fiskegg langs hele kysten. — Engang var han med og fik 2300 torsk paa 16 garn utenfor Höines, et enkelt garn gav 175 fisk, som antagelig maa være rekord. Det var torsk som sne og mere end baat kunde bære.

Paa spörsmaal om han hadde været ute i storm og fare, kunde han fortælle om mange stormdage, da det saa smaat ut med at berge baat og liv. I 1868 v[illegible] med blandt 70 baater, som maatte lænse [illegible]na uveiret til Melbo. I 1873 hadde han en fæl nat. Han hadde krydset sig like under land, da orkanen for alvor bröt lös. At lægge bi med slikt veir var raadlöst, der var bare ett at gjöre, at slöre av for veiret. H[illegible]natten sat man gjennemvaat. Men der var ingen tid at tænke paa alt vondt man slet. Sjörokket lyste hvitt i den svarte vinternat, og et eneste feilgrep fra nogen av de fem mands side vilde været nok til at faa baaten kantret og den vaate grav opkastet derute, hvorfra ingen bærer bud eller hilsen mere. Det gjælder at passe hver sit i slike tilfælder. — Det var den haardeste törn han hadde været ute i. Endda han den gang var ung og kraftig, var han nærved at daane, da man om morgenen endelig naadde ind til land i Sundlandsfjorden i Gimsö. — Det var næsten værre end de 4—5 timer han sat paa hvelvet, efter at ha kuldseilt paa en hjemtur fra Festvaag. Og det var ogsaa midtvinters. — Naar det var uveir rigtig tilgagns, hadde gamle fiskere lagt merke til at der under seilas da undertiden viste sig underlige lys i riggen. Anton Grönbeck fortæller, at den natten i 1873 saa baade han og mandskapet længe tre lys, et midt paa mastetoppen og et paa hver raanokk. Der var ingen hygge med de lysene, som man antok for daarlige varsler. Men Gud skikket det da allikevel saa, at de naadde frelst til land — skjönt det da, som aldrig hverken för eller siden, tegnet sig til en pute av tare og tang — — —.

For etpar aar siden maatte han slutte at drive sjöen. Sykdom kom til og tok ham bort fra det arbeide, han gjennem 60 aar har lagt al sin evne og kraft i. — De sidste par-tre maaneder har han dog frisknet til igjen, saa det var endnu ikke umulig at han kunde komme sig ut for landet og faa narret en fisk paa kroken. — Og det var likesom den gamle, men endnu ranke og kraftige skikkelse paany fik ungdommens ild i blikket bare ved tanken om endnu en stund at faa vugge sin baat derute paa de blaae bölgerygge, der har baaret saa mangen fiskelast i land for ham og hvis uforfærdede rytter han har været, fra han som 13 aars pöik gav sig ikast med fiskerlivets farer og gjenvordigheter og dets glæder og velsignelser.

Julestemning.

Av *Kristofer Randers.*

I vinteren — tiden for kulden
og mörket og savnet og nöden,
naar alt, hvad i sommeren födtes,
maa gispende drages med döden,
naar jorden er ligsvöbt og frossen,
og himlen er graakold og mulen, —
i solens og farvernes dödsstund
et lysglimt der gives dog: Julen.

Da lyset, som sluktes paa himlen,
blir tændt i de tusende stuer;
da hjemmene skjærmer og samler
til fest ved de spragende gruer;
da smaafolk i bluser og kjoler
faar juble, mens öinene tindrer,
og voksne ved börnenes glæde
selv barndommens glæder erinder.

De daler med fred over sjælen,
de dunblöde, dryssende fnokker;
det klinger som halvglemte minder
fra bjælder og klemtende klokker.
Og dirrende blir gjennem rummet
en haabets forjættelse baaren:
Den mörkeste nat er forleden,
og dagene længes mot vaaren.

Nu er altsaa denne staute fiskers virkedag slut, men mindet om den djerve og driftige hövedsmand og det gode menneske med hjertet altid paa rette sted bevares endnu friskt og lysende blandt alle dem som kjendte ham.

*

Anton Isaksen, Hovden.

En anden gammel kjendt og dygtig nordlandsfisker er Anton Isaksen fra Hovden i Vesteraalen. Han er födt i 1834 paa gaarden Offersöy i Lödingen, men flyttet som smaagut med sine forældre til Mykland i Ökenes, og kom saaledes like ut imot et av de mest haardföre fiskehav hernord. Moren döde, da han var seks aar gammel og Anton blev da bortsat til handelsmand Job Dissingthon, Hovden. Allerede i tolv aars alderen maatte han ut i fiskerbaaten og ta de strabadser som fiskerens arbeide i saa rikt mon byr.

At der var god to i gutten var klart nok, for bare 18 aar sat han med styrevolen som grei og paalitelig hövedsmand, — og hövedsmandsplassen har han siden, pligtopfyldende og med djerv manddom rögtet i hele 42 aar som dygtig fisker baade i Vesteraalen og paa Finmarken.

I 1852 anskaffet han sig selveiendes garnbruk. Det var ikke stor bruksmasse sammenlignet med nutidens, bare 6 garn — men det var dengang heller ikke saa letvindt at forskaffe sig som nu. — Hampen fik han fra Bergen og fik den spundet hjemme; ogsaa iltaug og skytningstaug fik han fra Bergen, — men glaskovl til flöit var den gang ikke tale om. Man maatte selv forarbeide sig træklosser av gran, selje og enertræ. Denne slags flöit kunde imidlertid ikke brukes længer end höist otte dage, da maatte den tas paa land og törres igjen.

Da havsilden i 60-aarene stötte under land for Vesteraalen, var Anton Isaksen vistnok den allerförste som opdaget den og bragte de förste eksemplarer av den fremmede gjest i land. Den dag husker Anton som var den igaar. Det var jo heller intet mindre end en vældig begivenhet. Han fortæller selv herom: Det var en dag i oktober. Jeg var roendes efter koktis ved en öy utenfor Hovden som heter „Fruga." Mens jeg laa der og „juksa", fik jeg med ett se at havet rundt om begyndte at skumme, mens det „vödde" av sild og sei like kloss indmed baatsripen. Ha, ha, tænkte jeg, her var der intet mankement paa mat. Heldigvis hadde jeg en stamp i baaten og med den gav jeg mig ikast med at öse ind sild og sjö i baaten; men da jeg efterhvert maatte öse sjöen ut igjen for ikke at gaa tilbunds, gik det selvfölgelig ikke fort med min sildefangst paa denne primitive maate. Allikevel basket jeg dog ind sytti egte storsild, för jeg gav op, og rodde saa iland. — Var jeg selv fornöiet med fangsten, blev glæden ikke mindre i Hovden, da de fik höre om storsilden som stod under land like utenfor stuedören. Folk paa de kanter hadde dengang hverken garn eller nöter. Men de var derfor ikke raadlöse. De laget sig haaver, og med disse fangedes der flere hundrede maal storsild den hösten. —

Anton Isaksen var seig at holde ut i fiskerbaaten. Först som 76 aar gammel mand opgav han fiskeriet. Han har den hele tid drevet fiske fra de aapne nordlandsbaater — femböringer og ottringer — men har allikevel aldrig været i nogen alvorlig fare. Derimot har han to ganger hat anledning til at redde menneskeliv, ialt 5 mand. Ogsaa som seilingskar med raajægt til Bergen tolv ganger har han hat mere end en k ass törn, men en sjöskvæt for Anton var bare av de smaatterier som hörer med til dagens bekvemmeligheter for en egte fisker, födt og baaren ved havet og et med det fra man er „næven stor", som det heter. —

„Nu er jeg blit saa gammel og s v," siger Anton Isaksen, „jeg orker ikke mere med fiskegreierne. Men modet og længselen e nok endda ikke saa helt vække; — for hörer jeg om godt fiske, saa klör det ret i fingrene efter a faa være med. Men de 87 aar er ikke saa let at kaste av sig. Jeg faar nöie mig med at önske god lykke for dem som har arbeidskraften."

*

Ole Karlsen, som er en av Finmarkens dygtigste og mest intelligente fiskere, er födt 13. oktober 1876 i Talvik prestegjeld. Otte aar gammel maatte han trække i sjötröien som rorskar ved sin far. Seksten aar förte han sin egen baat, og seilte fra da som hövedsmand paa ottring i seks aar. Derpaa förte han et aar femböring og kjöpte saa sin förste sköite, som han tjente ind paa to aar.

I 1913 fik han et stort tap, da sköiten forliste og sank. Men Ole Karlsen mistet ikke modet for det. Han kjöpte sig en ny og större sköite, som nu er indtjent mange ganger.

Foregangsmand som han er paa fiskeriets omraade, har han fundet nye og uprövede maater at drive fangst paa, saaledes blandt andet linefiske ved drev i sjöen og likeledes garnfiske efter torsk ved drev. Til hjælp for at finde redskaperne igjen i mörke og snedrev, har han bragt i bruk klokker paa vakerne. Disse sættes ved sjöens

Nordlandskjempen Johan Arnt.

Blandt de mange kjempekarer Nord-Norge har fostret er det nok ingen — hittil iallfall — som har greid å slå Johan Arnt Bredesens rekord med hensyn til både omfang og krefter. Johan Arnt, som han vanlig blev kalt, var født den 12. juni 1859 i Vågan i Lofoten. Faren var fra Stadsbygd i Trøndelag og moren fra Lofoten. Da Johan ennu var smågutten flyttet foreldrene til Aalsvåg i Vesterålen, og her vokste han da op. Til sitt 12. år var Johan Arnt nærmest en pusling å kalle for, men så tok han plutselig til å skyte i været, og det så kraftig at han omtrent ikke gad gjøre noe annet, sier en av hans biografer. Ved 18 årsalderen var han alt en kjempekar av veldige dimensjoner. Fullvoksen målte han 214 cm. i høiden, med en brystvidde på 160 cm. og netto vekt 177 kilo. En 2-krone slapp lett gjennem ringen hans, og en oksehud gikk med til sjøstøvlene, som var så vide at de gikk utenpå almindelige folks støvler. Om hans veldige krefter går det mange frasagn. Det var ingen sak for Johan Arnt å bære en tønne salt under hver arm, og han vilde nødig bry folk med hjelp til å

landsette sin båt. Slikt som det vanligvis måtte 4—5 mann til å klare, gjorde Johan Arnt håndfritt alene. Engang han skulde i kjærestebesøk over til en holme, fantes det ikke annen båt for hånden enn en stor fembøring på omtrent 80 tønners drektighet. Den drog han mutters alene til sjøs og rodde så over fjorden til kjæresten sin. Johan Arnt var en ordenskar, og da han kom tilbake og skulde sette fembøringen på plass igjen, så han sig nok nesten forbalt, for nu var det opimot fjære. Han greide dog jobben på den måten, at han „skottbar" fembøringen. Under fisket, som han drev i samfulle 20 år, fikk han to karslotter, men han arbeidet, når det trengtes, for fire voksne mann. Det hendte således at han kapprodde selvannen på sin åttring med en annen åttring, hvor det satt 6 voksne menn i årene, men gjett om det var storingen som gikk av med seiren.

En gang han var med til å ekspedere kystskibet falt det knubbord fra skibets folk om at de syntes det gikk forsent med å få lasten ombord. Da stakk det storingen. Han bad dem ombord ta vekk fillegreiene sine (Winchevaieren), og så begynte han å hive de 80—100 kilos fiskebunter over den høie skibsrekken med bare nevene. Og da blev det vel fortgang med arbeidet. Man måtte bare holde sig av veien. Noen store tranfat skysset han inn gjennem skibslemmen. Engang kjøpte han en jolle i Kabelvåg, og den bar han som en kurv på armen de ca. 6 kilometer til Svolvær. Dette er bare noe smakebiter på Johan Arnts mange krafttak. Han klarte nesten det han vilde, især når han blev sint.

I 36 års alderen begynte han å reise rundt om i landet og vise sig frem for penger og gi prøver på sin styrke. Han var også en tid engasjert hos bryteren Norbech. Uniformen, vi ser ham i her på billedet, fikk han tillatelse av kong Oscar til å bære, og han var stolt av den.

Kjempen blev gift med „den lille fra holmen". Men han har ingen barn efter sig.

45 år gammel blev han plutselig syk. Det var hjertet som sviktet, og efter en måneds sykeleie døde han i 1904, og blev begravet i Gidsløy kirkegård ved Alsvåg. Et værslitt lite trekors viser kjempen Johan Arnt Bredesens siste hvilested. Men hans minne lever. Folk i Nord-Norge blir aldri trett av å fortelle hverandre om storingen i Alsvåg, denne kjempenes kjempe, der ruvet som en rise og hadde bjørnens krefter — ja mere til.

Brandulv.

Nordlandskjempen Johan Arnt.

Blandt de mange kjempekarer Nord-Norge har fostret er det nok ingen — hittil iallfall — som har greid å slå Johan Arnt Bredesens rekord med hensyn til både omfang og krefter. Johan Arnt, som han vanlig blev kalt, var født den 12. juni 1859 i Vågan i Lofoten. Faren var fra Stadsbygd i Trøndelag og moren fra Lofoten. Da Johan ennu var smågutten flyttet foreldrene til Aalsvåg i Vesterålen, og her vokste han da op. Til sitt 12. år var Johan Arnt nærmest en pusling å kalle for, men så tok han plutselig til å skyte i været, og det så kraftig at han omtrent ikke gad gjøre noe annet, sier en av hans biografer. Ved 18 årsalderen var han alt en kjempekar av veldige dimensjoner. Fullvoksen målte han 214 cm. i høiden, med en brystvidde på 160 cm. og netto vekt 177 kilo. En 2-krone slapp lett gjennem ringen hans, og en oksehud gikk med til sjøstøvlene, som var så vide at de gikk utenpå almindelige folks støvler. Om hans veldige krefter går det mange frasagn. Det var ingen sak for Johan Arnt å bære en tønne salt under hver arm, og han vilde nødig bry folk med hjelp til å

landsette sin båt. Slikt som det vanligvis måtte 4—5 mann til å klare, gjorde Johan Arnt håndfritt alene. Engang han skulde i kjærestebesøk over til en holme, fantes det ikke annen båt for hånden enn en stor fembøring på omtrent 80 tønners drektighet. Den drog han mutters alene til sjøs og rodde så over fjorden til kjæresten sin. Johan Arnt var en ordenskar, og da han kom tilbake og skulde sette fembøringen på plass igjen, så han sig nok nesten forbalt, for nu var det opimot fjære. Han greide dog jobben på den måten, at han „skottbar" fembøringen. Under fisket, som han drev i samfulle 20 år, fikk han to karslotter, men han arbeidet, når det trengtes, for fire voksne mann. Det hendte således at han kapprodde selvannen på sin åttring med en annen åttring, hvor det satt 6 voksne menn i årene, men gjett om det var storingen som gikk av med seiren.

En gang han var med til å ekspedere kystskibet falt det knubbord fra skibets folk om at de syntes det gikk forsent med å få lasten ombord. Da stakk det storingen. Han bad dem ombord ta vekk fillegreiene sine (Winchevaieren), og så begynte han å hive de 80—100 kilos fiskebunter over den høie skibsrekken med bare nevene. Og da blev det vel fortgang med arbeidet. Man måtte bare holde sig av veien. Noen store tranfat skysset han inn gjennem skibslemmen. Engang kjøpte han en jolle i Kabelvåg, og den bar han som en kurv på armen de ca. 6 kilometer til Svolvær. Dette er bare noe smakebiter på Johan Arnts mange krafttak. Han klarte nesten det han vilde, især når han blev sint.

I 36 års alderen begynte han å reise rundt om i landet og vise sig frem for penger og gi prøver på sin styrke. Han var også en tid engasjert hos bryteren Norbech. Uniformen, vi ser ham i her på billedet, fikk han tillatelse av kong Oscar til å bære, og han var stolt av den.

Kjempen blev gift med „den lille fra holmen". Men han har ingen barn efter sig.

45 år gammel blev han plutselig syk. Det var hjertet som sviktet, og efter en måneds sykeleie døde han i 1904, og blev begravet i Gidsløy kirkegård ved Alsvåg. Et værslitt lite trekors viser kjempen Johan Arnt Bredesens siste hvilested. Men hans minne lever. Folk i Nord-Norge blir aldri trett av å fortelle hverandre om storingen i Alsvåg, denne kjempenes kjempe, der ruvet som en rise og hadde bjørnens krefter — ja mere til.

Brandulv.

Nord-Norges eldste nålevende skipper fyller 100 år

VAR MED DEN GANG TORSKEPRISEN VAR NED I 6 KRONER PR. 100 STK.

Forhenværende skipper, notmann og gårdbruker, Arne Mathisen, Fauskevåg ved Harstad, fyller 100 år mandag 1. mars. Men først var han fiskar, som nesten alle nordlandsgutter den gang for 80-90 år siden var det.

Mathisen er født i Sørvik i Sandtorg herred ved Harstad. Våren 1859, da Arne var bare 5 år gammel, gikk det et stort uvær over Finnmarkshavet. Mange fiskerbåter var på tur austover mot Vardø for å drive fiske, alle kom de ut i stormen og mange av båtene forliste med stort tap av menneskeliv. Blant de forliste båtene var også båten til Arne Mathisens far, som gikk under med mann og mus. Enken i Sørvik satt igjen med en stor barneflokk og alle barna måtte settes bort, som det heter. 5-åringen Arne kom til nabogården Fauskevåg. Etter en nødtørftig skolegang bar det ut på fiske, i Lofoten og på Finnmark, og Mathisen kan fortelle om de store fiskeriene som den gang foregikk borte på «russekysten», helt bortunder Sebuska og Sjetnavalovsk. Den gang, forteller Mathisen, var det tillatt for nordmenn å fiske helt inntil en mil av land på russisk territorium, men da fisken så å si gikk kloss i land, hentet vi den nesten opp til fjæresteinene. Russerne sa ingenting om dette, men det gjorde de i den kolonien av norske innflyttere aust på Kolahalvøya. De tålte ikke konkurransen fra sine egne landsmenn og anmeldte oss.

Da Arne Mathisen var blitt 20 år gammel tok han seg tjeneste hos den store handelsmann på Sandtorg ved Tjeldsundet, Ole Gotaas. Det var en driftig og dyktig mann, både i sin handel, sitt store jordbruk og sin fraktfart med jakter og jekter. En prektig arbeidsherre var han også, det var vi enige om, vi mange som var i hr. Gotaas' brød, sier Mathisen.

Det var fiskerinæringa som mest interesserte Mathisen, og da Gotaas skjønte det, gav han Mathisen ganske frie tøyler, men også stort ansvar. Det varte

ikke lenge før Mathisen var avansert til fører av Gotaas-galeasen «Enigheden», som han drev fiskeoppkjøp fra i Lofoten og Finnmark og som årlig gjorde sine turer til Bergen med fisk og fiskeprodukter.

Men Mathisen ville helst ha «fot under eget bord». Og noen år senere finner vi ham som skipper ombord i egen jakt «Svana». Dessverre forliste han denne under en storstorm nord på Helgeland i 1885. Det var like nord av Alstahaug «Svana» gikk under, så hadde Alstahaugpresten Petter Dass levet, kunne han vært vitne til denne «Svanesangen». Hele mannskapet ble berget av et annet fartøy, men da «Svana» ikke var assurert kom Mathisen snipp og snau heim fra den turen. Det varte imidlertid ikke lenge før han igjen kunne sette fot på eget dekk, jakten «Lykkens Prøve». Og nå gikk det godt hele veien. Mathisen og «Lykkens Prøve» fulgtes ad i hele 49 år. Det var turer sørover og nordover, fiskekjøp og notfiske, frakting av fisk og fiskeprodukter til Kristiansund og Bergen turer etter trematerialer og forskjellig annet. Men så kom den dagen da både skipperen og skuta hans måtte legge opp. «Lykkens Prøve» ble solgt til lekter og nå ligger den som kaifundament i fiskeværet Risvær i Lofoten. Ja, slik kan det gå med en skute.

Mathisen kjenner kystleia vår så lang den er mellom Bergen og Kibergneset, ja helt bort til Sjetnalovsk, som sin egen bukselomme. Den gang i mine yngre år, sier han, var den ikke så godt opplyst just, leia, og dårlig oppmerket var den også. Likevel seilte vi både dag og natt og som oftest gikk det bra, men det var også mange harde tørner til rors.

Mathisen kan også fortelle om den gang han var med som fiskekjøper og betalte torsken med fra 6 til 17 kroner pr. 100 stk., etter som fisket var godt eller dårlig til. Det var ikke noe til å bli feit av for en stakkars fiskar den gang. Han minnes også storforliset utenfor russekysten i 1870-årene da så mange norske fiskere omkom, akkurat som i 1859. Mathisen har tre ganger reddet fiskere fra å drukne, to ganger i Lofoten og en gang på Finnmarkshavet.

I mer enn 50 år seilte Mathisen som skipper og styrmann på galeas og jakt før han gikk i land. Den «bortsatte» gutten fra Sørvik tok seg godt fram. Da han i 1882 giftet seg, kjøpte han seg gård på Fauskevåg, dit han ble «bortsatt», og nå er det tredje generasjon som sitter med den gilde gården skipper Mathisen grunnla og bygde opp.

Nå er han «reiseklar». Jeg har tatt los ombord for den siste reis til den siste havn, sier han, «og losen det er Kristus, frelserer vår».

Mathisen har nå mistet mege av sin førlighet. Synet er nesten borte så andre må lese for ham. Men hørselen er usvekket og det er også hans åndelige krefter, hukommelsen er glimrende og han er framleis en god og glad forteller.

Også «Fiskaren» vil gjerne sende den prektige nordlending sin hilsen i anledning av 100-års dagen hans. Han er vel den eldste nålevende fartøyfører i Nord-Norge fra seilskutetida — ja kanskje den eldste i hele landet?

Ola Berg.

Distriktslægene i atten århundre og den tid.

Doktor Thode med 6 mann til Nykvåg på åttring i uvær

For Vesteraalens Avis av Br—.

Det å være distriktslæge i den gamle Ol-Pålsatiden var ikke noen søtmelkdrikk akkurat, sannelig om det var nei. Det var ikke ende fram å sette seg opp i kariolen, ta taumene og smatte på mærra og avsted på banede, rake landevegen — og no siden i chevroleten, eller hva det no kunne være for et bilmerke, rykke i en stang, trå på en gasspedal, og tsjui bortover til pasienten som om en hadde hinkaren i helene.

Nei det var litt anderledes den gangen da våre besteforeldre gikk i verkensskjørt og knebukser og griset seg til på ungers vis og ble hydd for sine uartigheter. Da hadde distriktslægene noe å fare over og stå i med, iallfall mange steder her oppe i Nord-Norge. De måtte være karer for mere enn å stille en diagnose, skjære en svulst og sette en vrikket ankel på ledd så det smalt i knokene. De hadde distrikter så store som et middels hertugdømme og deres veger lå ofte over vanskelige fjell, gjennom blaute myrer, — og så havet da, det satte vel ikke minst krav til manns mot og dødsforakt.

Når det behaget et menneske langt ute i ytterkant av distriktet å legge seg på sin seng og erklære seg dødssjuk, så var det å ta fatt de mange milene til doktoren etter hjelp. Og om fjellet lå i en eneste kovdam eller sjøen fakset i rokk med ville skavler, så fikk en ikke betenke seg. Det stod om liv eller død for den sjuke, det gjorde så også for lægen og de folkene han hadde i sin skyss.

Det var mannfolk mange av disse gamle distriktslægene. De knyttet nevene, satte stålegg på viljen og trosset Guds vær og vind, og fram kom de, og liv reddet de — som oftest. Deres historie burde skrives, før den går fullstendig i glemmeboka og det blir for sent.

Jeg sitter og tenker på distriktslæge G. Thode som døde 10. mars 1933, 87 år gammel. Etter et par års virke som distriktslæge i Karlsøy ble han i 1876 distriktslæge i Hadsel med et distrikt som i flere år omfattet hele Vesterålen. — Allerede oppe i Karlsøy kom han flere ganger i kontakt med havets gigantiske krefter, og et og annet tungt sjøværet ble det jo å ta ute i Vesterålen, i åttringen, fembøringen eller noen av de mindre nordlandsbåtene, etter som omstendigheter og tilhøve var.

Han kunne nok fortalt om mangen stri tørn borte på yttersiden eller nord til Langenes og Andøya, til Strandlandet og flere andre steder, når plikten kalte mens uvær stod i mot. Men doktor Thode var mannen som kunde gå en storm imot, gå den på klingen og aldri fire en tomme på sin vilje til å nå fram.

Jeg husker han fortalte meg om en tur han en dag og natt seinhaustes måtte gjøre, jeg tror det var til Nykvåg. Det var i slutten av åttiårene og på en åttring. Det var stiv kuling til storm fra havet og sjøen, noja det kan en jo tenke seg. Skysskarene, det var 6 av dem, vilde snu, de så det ikke likt å friste han lenger, men doktoren i akterskotten sa med myndighet nei. Fram vilde han og skulde han. Det var et nappetak med døden derute i brekningene, la gå, han hadde også et nappetak med den samme sterke og strenge herre å gjøre der framme i Nykvågen. Åttringen og dyktig sjømannskap frelste sju liv der utafor Vesterålsnæringene, og doktoren frelste ett liv i Nykvåg.

Han ble ridder av St. Olav, — det skulde også bare mangle.

Jo, jeg synes se ham sitte der i akterskotten med de gløgge øynene under pannen og jernviljen til å ta en storm med uforsakt seighet og ukuelig påståelighet. — Og slik de mange, mange ganger, han og flere andre av de nordnorske distriktslæger i den tiden. —

Som sagt, om mann no gikk i gang med å skrive deres saga. Jeg forsikrer den skulde bli både interessant og dramatisk.

Br—.

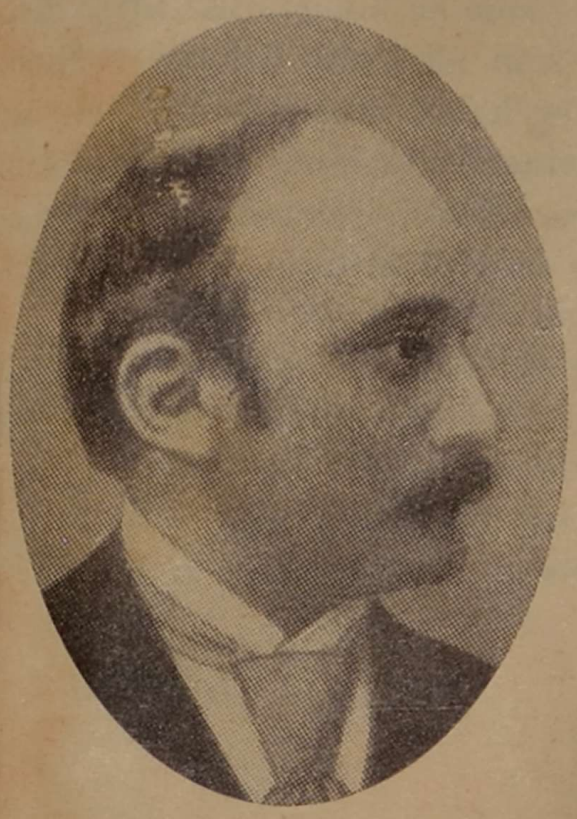

En væreier i Lofoten

Bernhard Dahl i Nusfjord.

En Lofotens væreier han er som en konge i sitt rike — ja mer enn som det, for det er praktisk talt hans alt det han ser omkring sig. Slik *var* det i allfall for de fleste Lofotværs vedkommende til for ikke så svært mange år siden, og for Nusfjords vedkommende er det fremdeles sådan.

Her er det væreier og kjøpmann Bernhard *Dahl* residerer.

Nusfjord ligger på den sydøstlige side av Floktadøy, en av de mindre Lofotøyer. Bernhd. Dahl overtok fiskeværet med dets mange og rike herligheter og rettigheter efter sin far Hans Grønn Dahl og den dengang unge og meget virksomme B. Dahl tok fatt med friske krefter på å utbygge sitt fiskevær. Han førte op rorbuer i mengdevis, utvidet, lot opføre trandampere, kjøpte og tilvirket fisk — mest rundfisk — i veldige kvanta, og hadde kort sagt så mange jern samtidig i ilden, at det skulde synes uundgåelig ikke å få noen av dem brent. Men Dahl passet nok sine jern, han så de ikke tok skade.

Hans «kongerike» omfattet Nervika, Meværet, Tussvika, Hamn og Øværet. Overalt i disse avdelinger av Nusfjord fiskevær står det røde rorbuer med små kaier foran. Side om side ligger de ryddede båtstøer og landingsplasser, tildels skutt ut i selve fjellet. Og oppe i Havn ligger den vakre gammeldagse hovedgård, en vinkelbygning med kårstue, fjøs, drengestue, kafebu, brygger, lagerhus og butikk gruppert rundt om. Et mylder av hus, som under vinterfisket kunde gi husly for flere hundre fiskere fra alle kanter av Nord-Norge.

I den travle sesongtid fra januar til henimot slutten av april var det livlig nok i Nusfjord. Det var folk som fisket, folk som tilvirket fisk, tok vare på torskehoder, dampet lever, ekspederte skib, betjenter som løp om hverandre i den store, alltid velforsynte butikk. Det levde alle steder, det var som i en maurtue. Og alt dreiet sig om væreieren, han fader Dahl, som han kaltes. — Og Dahl var en god far for sine fiskere. Han strakte sig langt med kreditten, når det var dårlige tider. I nød og død var han alltid å finne hjemme. Det blev gjerne en utvei når man kom til Nusfjord. Derfor er han meget avholdt av alle «sine» fiskere.

Allerede i elektrisitetsverkenes barndom her i landet gikk Bernhd. Dahl til anlegg av sitt eget lille verk. I Nusfjord strålte de første elektriske

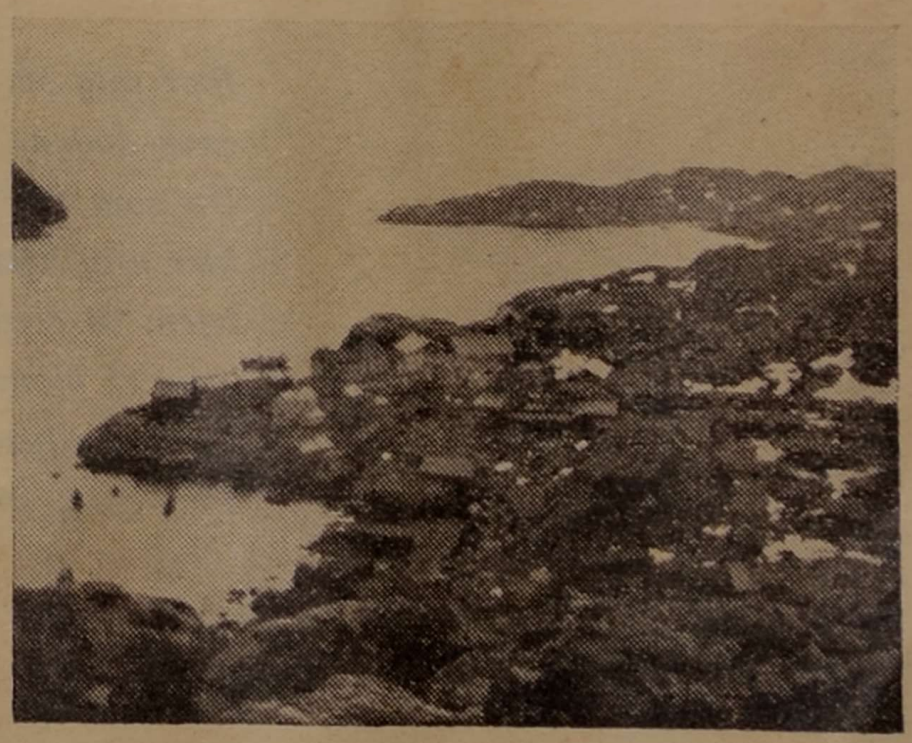

Fra fiskeværet Nusfjord.

lyspærer i Lofoten. Bare det var jo egnet til å trekke dette fiskevær og dets driftige eier godt frem i dagen.

Mange vil nok synes som så at det ikke er noe vakkert sted dette Nusfjord. Den vesle fjorden er trang i innløpet fra Vestfjorden, fjellene henger stupbratte så å si over hodet på en, og det lukter gjerne litt av tran og fisk og tørrende torskehoder og -rygger — som i alle Lofotværene; men for en malers pensel vil dog Nusfjord utvilsomt være adskillig av et funn. Mellem de ville og forblåste klipper og knauser ligger de deiligste små idyller gjemt.

Bernhd. Dahl er som en konge i sitt lille rike. Han eier så godt som alt i sitt fiskevær. Nusfjorden med hus og kaier, med jord og fjell og fiskevann, med hvinende turbiner og meget annet, det er altsammen hans. Hos han Dahl i Nusfjord har det ikke vært utskiftning — ennu. Det er fremdeles et helt «kongerike».

Når Bernhd. Dahl den 10. august iår fyller 75 år vil han sikkert motta mange beviser på den aktelse og tillit han nyter hos alle — de mange tusen fiskere og andre som han i de mange år som væreier og kjøpmann er kommet i berøring med.

Lofoting.

Min trygge tilflukt!

Herre, du er håbets anker,
du er salighetens flod,
du er staven hvor jeg vanker,
du er lykten for min fot,
du er og min sikre grunn,
kjærlighetens dype bunn,
du er frelsens trygge klippe,
der mitt anker jeg kan slippe.

Herre, du er all min lengsel,
al min trøst i nødens stund.
Du er kraften i min trengsel,
du er troens faste grunn,
Du er balsam i mitt sår
som jeg her på veien får.
Når jeg trett og motløs segner,
du med nåde mig omhegner.

Bær mig så, o gode hyrde,
over dødens mørke dal.
Du som bar min syndebyrde,
bær mig hjem til himlens sal,
hjem til evig sol og vår,
hvor ei blomstens prakt forgår,
der hvor lyset alltid flommer
i en evig, evig sommer.

J. O. Ihme.

Med fembøring 35 mil over åpent hav.

En fiskarveteran runder 90 år.

Det ser ikke ut som at nordlandsfiskerne av den gamle «skole» hadde noe sers vondt av å hale på årene og sitte fram i åtrings- eller fembøringshalsen, ofte søkkvåte til skinnet, mens båten lå i kryss opp mot den friske kuling eller den lille storm. De hadde helse til noe av hvert disse fiskarveteranene, og tok livets tilskikkelser som det falt seg.

Utenom notbas Ragnvald Berge, som «Fiskaren» omtalte forleden, har vi nå for eksempel Ole Benjaminsen fra Valla i Vega, vaskeekte helgelender og fisker på sin hals gjennom 60 år, og hele tida på åpne nordlandsbåter. Bare fjorten år gammel måtte Ole-gutten danse med den lange vei til Lofoten, men ikke drømte han vel den gang at det skulle bli så mange Lofoturer som hele 60, eller cirka det, for det meste til Røst. Og havet der ute var og er sannelig ingen søtmelk, som han sa en annen gammel nordlandsfisker som hadde prøvd Røsthavet i mange vintre. Ved siden av fisket og sitt gårdsbruk på Valla, har Ole Benjaminsen drevet mye med fraktning på fembøring og listerbåt i sin tid, det var trematerialer og det var vedføring. Og her ble det mangt et «lystigt seglan», men også oppblandet med livsfare rett ofte. En mann på Røst skulle i 1888 ha fraktet dit ut en stue som han hadde kjøpt på Skjærvær, et fiskevær ute i havet vest for Vega. Ole Benjaminsen påtok seg jobben med sin fembøring, og fikk en mann med seg. Da de hadde fått lastet husmaterialene inn på båten, så han Ole i været. Ja, han tykte det så ikke så værst ut. Og så bar det beinveges, utenom all skjærgård, fra Skjærvær til Røst. Det er stive 35 sjømil over åpne havet, og det med trelastfarm. Et vågestykke var det. Men mannen i Røst fikk sine materialer, og Ole reiste heim igjen med vel utført gjerning. — Jau ,da skulle dokker ha bydd en mann i dag, sier en annen gammel fiskar, som jeg snakket med om denne seilasen, man ville sagt at han mangla mykje på forstanden.

Med sine 90 år, han hadde fødselsdag 5. september, er Ole Benjaminsen framleis en frisk og rørig kar. Han følger med i alt som den sprekaste tjueåring, og så skriver han nå villig vekk sine erindringer ned og sender dem til avisene. som trykker hans artikler med stort utstyr. Jo, Ole lærte såmen også å skrive den gang han satt på skolebenken, og det var vel bare en omgangsskolebenk. det var ikke så svært mange som lærte seg den kunsten dengang. Og han skriver godt for seg.

Nordlending.

at han kunne knipe torsken, selv om andre trakk nesten svart bruk. — Da skøytene, først de med bare seil, og siden de med motor, kom og blandet seg i fiskerflåten på Lofoten, var det mange som mente at det varte nok ikke lenge før han Edvard Falch byttet åttringstofta med styrehuset. Men nei, det gjorde ikke han Edvard, aldri gjorde han det. Han fortsatte med å være åttringsfiskar. Til slutt ble årene så mange at han måtte forlate høvedsmannstofta på «storbåt», men fiskar fortsatte han med å være. Han ble 75 år, han ble 80 år gammel, likevel var han å finne der det «leikade fisk ned i havet». I flere år drev han og en Johan Klausen — også en gammel Ballstadgubbe — sammen på en trereoring, og hentet seg lott på sjøen hver eneste vinter. Men i vinter må han gjøre «landligge», og det må han nok fortsette med resten av sin levetid. Nei, for nå nekter hans nærmeste pårørende å slippe ham ut på Vestfjorden. Men sjøl kjenner han seg framleis sprek nok til en dyst der ute. Han går nå bare og småergrer seg.

Men han får klare seg med de utallig mange minnene, som for eksempel den vinteren, var 1894, da han på sin åttring førte i land ikke mindre enn 18,000 stykker skrei, omregnet i kilo ca. 60,000.

Ka du meine, sier han, hvis fiskeprisen den gang hadde vært som i dag. Ja, ka meine dokkern. Da kunne han Edvard Falch vært søkkrik. Men han er likevel tilfreds, og han hilser til alle fiskere Norges land og strand rundt, og særlig de av den gamle garden som ennå driver, de som måtte ta heile byrden på sine armer, enten det nå gjaldt å ro seg fram i seig motvind, eller å bære og bære alt det som skulle gjøres, slik de 18,000 stykkene av skrei som skulle bæres på hjell og produseres til stokkfisk.

Et slitsomt liv, men et rikt liv.

Br—

Hardhaus fyller 85 år.

Edvard Kr. Angel Falch, Ballstad, som alle år har drevet som åttringfiskar, men først i år må «gjøre landligge»

Hardhaus skrev jeg her, og det skal stå, og det kan forsvares.

Edvard Kristian Angel ble han døpt ,den gangen han ble båret opp i alteret i Buksnes kirke i Lofoten, og Falch er hans «farsnavn», heimstedet er Ballstad, og det høvde aldeles utmerket, for Ballstad er fiskevær, og Edvard har alle sine dager vært fiskar. Året rundt har han vært å finne i sin båt, den store åttringen om vinteren, når det var skrei han skulle hente i land, og vår og haust var det enten den vesle kjeksen eller trereringen han drifta med.

Det var den 7. mars nå sistleden Edvard Falch hadde fødselsdag for 85. gang. — Jeg husker ham fra årene omkring århundreskiftet, da han ennå var i sine beste år og var åttringshøvedsmann og den mest uforferdede fiskar i Ballstad. Driftig var han, og landligge var det verste han visste, men så skulle det også blåse ikke så verst før han Edvard ikke så det likt å legge i vei. Han var ikke så nøye med det en den gang kalte et «slørvsjyvær», og da han hadde det rette handelaget med både styrevollen og seglskautet, så gikk det bestandig bra, selv om kong Neptun spyttet stygt etter ham og det knep hardt om å stå opp for siste odden med 3—4 klør på seglstekka.

Heldig fiskar var han også — skjønt det skyldtes vel mere dyktigheten enn egentlig hellet

Av Strandulv for Helgelands Blad.

Helgelenderen på Flatøyra

Som hilser til en grå stue på Ytter-Dønna

Den vesle motorbåten skar sin fure gjennom sjøen. Femhesteren i sin kasse «midtskips» arbeidet med fynn og klem, løp i gallopp, fnyste, slet med sitt svinghjul som i start sinne og bjeffet av full hals. Jeg sitter på en margarinkasse og er passasjer under en blå og mild julihimmel. Måser følger oss på vegen, teist dykker av berger sitt skinn, ender tar til vingene, men ea bare ror seg av vegen og lar seg ikke bringe ut av fatning.

Ferie, nynner det oppe fra grasklædte lier hvor sauer går og beiter seg feite. En rødrev løper under hamrene, stanser og anskuer situasjonen, løper igjen og tar en ny pause. Nei, vårlammene er visst alt blitt litt for store for den, han er nok i seinaste laget ute her — så løper den videre og håper på et godt høvan. — Makeløs sommar denne gangen. Motorbåten skal ta meg heim til der jeg en gang krøp omkring på knærne og spiste muld og småstein. Der har vi alt Langsnaget, og bakenfor det ligger Polden, den lange polden med straum ut og straum inn, den kroker seg hele sju kilometer inn i bygda, og er både til godt og til ondt. Til ondt fordi gårdene på nordsida måtte bygge vegen sin med en allverdens lengde rundt Polden. Der ligger Sørlandet, et sted bare knappe 15—20 meter borte, og ei bru ville forenkle historien, men fiskeskøytene sa stopp, ingen bru her, ikke med mindre dokker «nordlendinger» vil bygge den så høg at våre mastetopper ikke risikerer å bli kuttet av ved flo sjø. — Men kunne 20—30 Nordland-naboer, med smått utkomme bygge ei himmelbru. Er dokker påstyr. Kan dokker heller ikke sløyfe mastra, for hva i hunden bruker dokker henne egentlig til? Dokker har jo ikke filla av et segl. Det var i sin tid litt krangel om denne brua, ja det gikk så vidt at man gikk til myndighetene. Men fra dem kom det kontante svaret, at skal brua bygges, så minst 15 meter til værs med den. Myndighetene var like umulige som skøyteskipperne, og så måtte vegen forlenges med nesten ei mil.

Vi runder et nes, og der ligger Flatøyra, ja der ligger Flatøyra. Benjamin sin heim. Og en lykkeligere heim vet jeg ikke om. I den tida jeg var fastboende her i bygda var jeg ofte og besøkte Benjamin på Flatøyra. Den ligger ute ved kjeften av Polden på sørsida. Mot vest stenger et lite, men bratt fjell, mot aust krøker stien seg langs stranda. Jeg sitter på kassen mens den sinte motoren braser båten fram med cirka sju mils fart, og tenker på han Benjamin. Her på Flatøyra fant jeg bestandig alt så avstemt, så harmonisk. Den vesle stua, gulmalt med kvite kledninger, det grå småbåtnaustet nede ved fjæra, fjøsen borte under bakken. Sandskuret gulv, senga i den ene kroken, skapet i den andre, bibelen på hylla ved vinduet, rokken i kroken bak døra, et klaffbord, noen pinnestoler, ingenting malt, men skuret kvitt og lodduret hang på røstveggen og surret opp til timeslagene. — Hit kunne en gå å kjenne freden og likevekten holde til huse.

Jeg sitter og ser på denne ensomme heimen. Alt synes være som før, kanskje er den gule malingen noe mer avslitt og falmet, og haustet en tanke sammensunket. Tidens tann — tenker jeg. Men jeg ser ingen mennesker, nei ingen mennesker viser seg. Benjamin og Andrea må være meget gammel no, hvis de lever. Det er så lenge siden jeg sist besøkte Flatøyra, kanskje 25 år.

Vi er framme. Takk for skyssen, ja for den skulle være gratis, motorbåten skulle samme vegen, korsom var, sier min skyssmann. Det var bare artig å ha deg med, tilføyer han.

Det første jeg gjør er å spørre etter Benjamin og Andrea. Jo, de lever framleis, men de er no vorten mykje gammel, sier kona i huset. Det er forresten ikke lenge siden han Benjamin spurte etter deg, det var i vår, da han sist var her innover i grenda. — Kan dokker fortell meg, sa han, kor det er vorten av han Ola. Han var alltid så velkommen til Flatøyra, og han kom dit gjerne ofte, men så vart han plums vekk for oss.

Noen dager seinere gikk jeg til Flatøyra. Jeg tok med litt av hvert i et knytte og hadde nesten en bør å bære. — Benjamin sliper tollekniven sin, det er datteren, ho Alsine som sveiver. Han tar omkring meg, og vi står der og er begge fuktig i øynene. — Jeg skjønte du måtte komme, sa han, enno en gang, føyer han til. Han hugger knivsodden i slipesteinstokken og gir seg ikke tid til å slipe ferdig. — Vi går inn at ho Andrea, ho orker ikke være av senga no lenger. Det var i fjor haust hun begynte å skrante så. Men vi har det godt likevel, vi har fullt opp å takke Gud for, han har båret oss nådig fram til i dag, og han vil gjøre det også i morgen, og til våre dagers ende. Vi har alt vi trenger, sol på himmelen, mat i huset, nåde og fred. Hva skal vi med mere. Rik, sier dokker, hva er rikdom. Jeg vet ingen større rikdom enn lykke og tilfredshet.

Slik talte han i dag også, denne staute helgelenderen. Hans lange skjegg var blitt snøkvitt, hans isse var bar, mens hans øyne strålte ut den samme glans av mildhet og glede.

— Hvorhen på Helgeland var du egentlig fra, Benjamin?

— Jeg er barnefødt på Ytter-Dønna, og der vokste jeg også opp.

— Men så ble du Lofotværing.

— Ja det bar så til, ser du, at da jeg var konfirmert så kom jeg til Lurøyfjæringen. Far min var fattig husmann, og vi måtte tidlig ut for å berge oss sjøl. Med denne Lurøyværingen rodde jeg tre Lofotfiske i Stamsund, men så kostet jeg meg linebruk sjøl og rodde et par vintre i Sund i Lofoten. Der traff jeg ho Andrea, som var budeie hos han Hans Berg, væreiaren, og så vart jeg værendes i Lofoten. Først losjerte jeg noen år, men så ville far hennes Andrea at vi skulle komme hit til Flatøyra, og dermed ble det. Det er no på det 63. året siden vi busatte oss her. To av våre barn har vi båret til graven herfra, og han Andreas, ja det veit du jo, han reiste til Amerika og satte til fem år seinare nord i Alaska. Hu Gurine er gift i Sverige, og så er det ho Alsine som er blitt værendes heime hos oss heile tida. Gud velsigne henne for det. Hadde vi ikke hatt henne, vet jeg ikke hvordan det skulle blitt skapt for oss, no som vi er vorten så gammel.

— Hvor gammel er du no, Benjamin?

— Å snakk ikke, meiner du ikke jeg er i mitt nittiende år.

— Han fylte 89 tre dager etter Korsmess sist var, kommer det fra Andrea borte i senga.

— Ja det er akkurat rett som hun

sier, sier Benjamin, og det blir 67 år høstjamndøgnsdagen siden vi ble gift. Det var han presten Berge som vigde oss.

— Det er vel lenge no siden du besøkte Helgeland?

— Ja en heil brotte år, jeg har vist ikke, lat meg sjå, vært sørover fjorden (Vestfjorden) siden jeg utpå hausten 1903 var på sildtur nedover så langt som til Melfjorden, der vi fisket oss last i åttringen. Det var meiningen at vi skulle gjøre oss, for min del altså, et litè svessan bortover til Lurøya, men så rauk han opp med sørvestkuling, og så var det bare å legg han nordover. Men jeg har rett mang en gang kjent en dragelse i meg til å sjå att til gamle tomter — jeg tenker da på Ytter-Dønna, naturligvis. Men alle mine er borte derfra for lenge siden, det er bare å sitte her og minnes, og det er godt å kunne minnes, både det onde, straffa, og det gode, kjærligheten.

— Her hos dere er alt ved det gamle, ser jeg, — alt er på plass.

— Ja, er det ikke slik det skal være. Vi liker ikke forandringer, ho Andrea og jeg — ikke ho Alsine heller, for den saks skyld. Alt har sin plass, vi går ikke vill i vårt eget hus, og tar ikke i miss med noen ting. Jeg kommer i enkelte heimer no, de har møblert opp, som de sier, gjort det «fint», men jeg trives ikke som i gamle dager i slike heim. Og forresten, hva hjelper det med møblemanger, hvis ikke heimens ånd er den rette. Hvis man flytter inn utskårne skap og djupe skinnstoler, men kasta Vårherre på dør. Jeg ser så lite til bibler no i heimene. Spør jeg etter den boka, ja, så har de den — de fleste i hvert fall, men den ligger nedlagt og gjemt, den brukes ikke. Og hva kan den så være til den grå stua, — den sto på Ytter-Dønna et sted. Den sto der og var vennlig mot oss. Det var tungt å måtte gå fra den. Men jeg har allti siden gått stille. Det er det beste, jeg har erfart det. De gamle sa sant. Nu er det så lite av sannhet. Det meskrives alt, og selv da holder det ikke. Det er et virvar — men vi holder det på avstand her på Flatøyra. Det bruser oss bare forbi. Vi holder oss til Gud og hans bok. Det er fast grunn å bygge på.

— Skal jeg hilse til ditt gamle, gode Helgeland, Benjamin?

— Ja, om du ville gjort det, Gud velsigne deg.

— Til en gammel grå stue i Ytter-Dønna?

— Den er ikke mer, nei den er borte. Men hils til alt det andre der nede. Ingen husker han gamle Benjamin, men hils likevel. Og si at nå har jeg bare et kort stykke veg igjen, både jeg og ha Andrea.

— Og herved bringer jeg den gamle, godmodige hedersmanns hilsen.

Brandulv.

Hardhaus fyller 85 år.

Edvard Kr. Angel Falch, Ballstad, som alle år har drevet som åttringfiskar, men først i år må «gjøre landligge».

Hardhaus skrev jeg her, og det skal stå, og det kan forsvares.

Edvard Kristian Angel ble han døpt ,den gangen han ble båret opp i alteret i Buksnes kirke i Lofoten, og Falch er hans «farsnavn», heimstedet er Ballstad, og det høvde aldeles utmerket, for Ballstad er fiskevær, og Edvard har alle sine dager vært fiskar. Året rundt har han vært å finne i sin båt, den store åttringen om vinteren, når det var skrei han skulle hente i land, og vår og haust var det enten den vesle kjeksen eller trerøringen han drifta med.

Det var den 7. mars nå sistleden Edvard Falch hadde fødselsdag for 85. gang. — Jeg husker ham fra årene omkring århundreskiftet, da han ennå var i sine beste år og var åttringshøvedsmann og den mest uforferdede fiskar i Ballstad. Driftig var han, og landligge var det verste han visste, men så skulle det også blåse ikke så verst før han Edvard ikke så det likt å legge i vei. Han var ikke så nøye med det en den gang kalte et «slørvsjyvær», og da han hadde det rette handelaget med både styrevollen og seglskautet, så gikk det bestandig bra, selv om kong Neptun spyttet stygt etter ham og det knep hardt om å stå opp forsiste odden med 3—4 klør på seglstekka.

Heldig fiskar var han også — skjønt det skyldtes vel mere dyktigheten enn egentlig hellet at han kunne knipe torsken, selv om andre trakk nesten svart bruk. — Da skøytene, først de med bare seil, og siden de med motor, kom og blandet seg i fiskerflåten på Lofoten, var det mange som mente at det varte nok ikke lenge før han Edvard Falch byttet åttringstofta med styrehuset. Men nei, det gjorde ikke han Edvard, aldri gjorde han det. Han fortsatte med å være åttringsfiskar. Til slutt ble årene så mange at han måtte forlate høvedsmannstofta på «storbåt», men fiskar fortsatte han med å være. Han ble 75 år, han ble 80 år gammel, likevel var han å finne der det «leikade fisk ned i havet». I flere år drev han og en Johan Klausen — også en gammel Ballstadgubbe — sammen på en treroring, og hentet seg lott på sjøen hver eneste vinter. Men i vinter må han gjøre «landligge», og det må han nok fortsette med resten av sin levetid. Nei. for nå nekter hans nærmeste pårørende å slippe ham ut på Vestfjorden Men sjøl kjenner han seg framleis sprek nok til en dyst der ute. Han går nå bare og småergrer seg.

Men han får klare seg med de utallig mange minnene, som for eksempel den vinteren, det var 1894, da han på sin åttring førte i land ikke mindre enn 18,000 stykker skrei, omregnet i kilo ca. 60,000.

Ka du meine, sier han, hvis fiskeprisen den gang hadde vært som i dag. Ja, ka meine dokker. Da kunne han Edvard Falch vært søkkrik. Men han er likevel tilfreds, og han hilser til alle fiskere Norges land og strand rundt, og særlig de av den gamle garden som ennå lever, de som måtte ta heile byrden på sine armer, enten det nå gjaldt å ro seg fram i seig motvind, eller å bære og bære alt det som skulle gjøres, som de 18,000 stykkene av skrei som skulle bæres på hjell og produseres til stokkfisk.

Et slitsomt liv, men et rikt liv.

Br—.

En fiskars liv.

Trekk fra en nordlandsfiskers harde kamp for tilværet.

Fortalt til »Fiskaren« av Nordlending.

Det går opp og ned i denne verden, og det er vel ingenting å gjøre ved det. Livet tumler med oss på så mange vis. Vi gjør vårt beste for å holde oss oppreist, tar spenntak og gjør oss harde, men likevel, der ligger vi, og er i en håpløs tilstand, nesten håpløs. Og det må vel så være, sier man. Da gjelder det å samle til seg alle restene av krefter, reise seg med manndoms vilje — og gå videre. Det ligger skjulte muligheter i hver ny dag som kommer.

Det er en mann her i mitt nabolag, Anton Jensen heter han. Han er født i Borge i Lofoten og fyller førstkommende 4. april 74 år. Hans liv har vært en slik hard og nesten håpløs kamp for tilværelsen, men han lot seg aldri slå helt flat av motgangen, skjebnen klarte ikke å trø ham slik ned at han ikke reiste seg igjen. Selv etter de tyngste stormbygene fant en ham oppreist og rede til å prøve på nytt. Hans sterke oppkomme av tro på livet og dets muligheter slo aldri klikk. I morgen er det atter en dag, og i overmorgen — da vil fru Fortuna kanskje også spandere et lite velvillighetens smil på meg, tenkte han så tidt — og rodde på i motstraumen.

Det var stor fattigdom i barndomsheimen hans Anton, familien flyttet fra sted til sted for om mulig å finne seg litt bedre økonomisk fotfeste, det glapp stadig. Anton måtte som den eldste av barna tidlig legge sine krefter til for familiens underhold. Ennå før han var blitt et halvt snes år gammel tok faren ham med seg på sjøen i den vesle kjeksbåten. Det var lang veg ut til fiskeplassene der ute på Lofotens ytterside, og mer enn en gang måtte lille Anton, etter endt rotørn i seig motvind rette de små fingrene sine ut ved hjelp av den andre handa, så lenge og så intenst hadde han holdt grepet omkring årelommene. I 10 års alderen måtte han også være med til Lofotfisket som kokkglunt, sørge for matstellet — det var jo såre enkelt den gang —, skjære agn, egne liner og utføre annet forefallende arbeid. Det var et slit for en slik liten kar å få løftet de tunge potet- og fiskegrytene av ovnen, og var suppen svidd vanket det skjenn fra mannskapet, som kom skrubbsulten inn fra sjøen. Men Anton holdt tappert ut i fem vintre som kokk i fiskarbua, så ble han halvkar, og den neste vinteren tok han full karslott, og var for så vidt ovenpå. Samme året om våren så han seg endelig i stand til å kjøpe seg sin første dress i teltet hos en romsdalinghandler i fiskeværet, og dertil et par sko. Dressen kostet 16 kroner og skoene 6 — de var så billige tingene den gangen. Til sin konfirmasjon måtte han låne klær, det var ikke utkomme til å skaffe noe nytt, og fattigdommen hang Anton i hælene et langt stykke veg ut gjennom livet, den var framfor noe annet hans trofaste følgesvenn. 26 år gammel kjøpte han seg åttringsbåt og tok fatt som høvedsmann, og samme året giftet han seg. Men ga båten, sjøen og fiskeribedriften lite utbytte, så ble det mange nok av smårollinger i huset, de kom trillende inn i familien i ganske rask rekkefølge — og før en nesten visste ordet av, var det blitt 14 i alt. Det manglet således ikke på munner som krevde mat, men mat var det mangen gang mer enn smått med, ja, det hendte litt nok at den skinnbarlige sult satt benket i høgsetet. Men Anton og hans hustru slapp aldri taket i håpets line, om den enn var blitt aldri så tynnslitt.

Fiskeriene slo stadig feil, og den fisken en fikk opp av havet ble dårlig, ja likefram usselt betalt. I disse mange og lange og slitsomme årene måtte Anton ofte skifte bopel med sin store familie, noen år her, noen der — rundt omkring i Buksnes bygd i Lofoten. — Han sitter her og forteller om en vår etter endt skreifiske, som intet hadde gitt av fortjeneste. Han bodde den gang på sin hustrus fødested, en enslig og avsides gård Græna, noen kilometer vestenfor fiskeværet Ballstad. Det var matlaust i huset, og pengepungen lå bunnskrapet i bukselommen. Gode råd var mer enn dyre. — Men det var no vel ikke helt snaut for fisk i sjøen, han tenkte på flyndra. Og det var bare én veg å gå for å matberge seg til det nødtørftigste: til havet. Tidlig neste morgen skjøv Anton båten ut fra støa i Græna, rodde over den tre kvart mil brede Nappstraumen til Straumøyan i Flakkstad, gikk derfra over fjellet til gården Kilan med sin kjente store og gode fjæremarkleire, grov der med sin spade mark til omlag 2000 lineangler, bar marken i en prøys på ryggen tilbake over fjellet, så i båten igjen over straumen, egnet sine liner, og så atter en gang over straumen til Flakstadlandet ved Straumøyan, der han visste det beste flyndresettet var — og så endelig heim igjen. — Ja, dette er jo så fort og lettvint fortalt, men gjøre det — — Nå, da Anton endelig seinkvelds, ja det var visst alt blitt et godt stykke ut på natten, kom heim, var han også nesten ferdig og gikk hodekuls i sengen — med tom mave. — Men så sto håpets 2000 lineangler der borte på vestsiden av straumen — og i morgen ble det atter en dag.... Med solen var han oppe og i årene, på veg for å dra sitt bruk, og det ble — ikke en eneste flyndre, men bare noen få steinbiter og et par gjedder (småtorsk). Havet hadde altså gjort seg totalt svart, og den dagen sank mitt mot til langt under nullstreken, sier Anton. Det var som om alt hadde sammensvoret seg mot ham for å kue ham i kne og legge hans livs mot og håp øde. Likevel, neste dag var han ute på sjøen igjen, no på en annen plass og med sin hustru som rorskar. Da ble det en 70 kilos kveite, som i rede penger gav noe over 20 kroner. 20 kroner, det var den rene velstand, det var en redning fra alle akutte sorger og bekymringer. Dette ga straks mot til mere, og det ble en storkveite til. Situasjonen var reddet for den gang og for en lang stund. Men det kom snart mørke tider igjen, fattigdommen og med mange slags økonomiske vansker var ikke til å få rystet av seg, de hang på som kleggen i hundedagene.

Da han i mange år hadde slitt på åttringen og var gått seg trett av den, fikk han anskaffet seg en kutter, som bar nevnet »Skreien«. Nå kunne han legge i veg lenger til havs, prøve bankene, drifte i eggene og ikke være henvist til bare de mere landnære bakker og grunner. Med »Skreien« for han viden om, drev vårfiske, var etter lange og brosme langt av land, drev etter silda og akkaren og alt det som i havet fantes av mat- og agnnyttig fisk. Intet fiske var ham fremmed, men likevel, det hele kastet svært lite av seg. Han ble stadig sittende fast i de trange og kummerlige kårene som hadde fulgt ham fra barnsbein av.

De siste fem årene av sin tid i Lofoten bodde Anton på Hjelmesøya ved Ballstad, og livskårene ble heller verre enn bedre. Da tar han sin beslutning, skiper ombord sine eiendeler, sin hustru og sin store barneflokk og reiser nord til Vardø. Det ble et vendepunkt i hans liv, fra nå av begynte det å gå stadig bedre framover. Også her var det sjøen og atter sjøen å berge seg fram på til livnæring. Men den ga mere her, og prisene var etter hvert blitt bedre, de også. Dessuten var mange av barna nå blitt så store at de kunne ta hand i hanke med til fortjeneste. Og snart finner vi Anton Jensen som gårdeier og velstandsmann i Vardø by. Den vesle båten hadde båret hjem så mang en last med fisk, og når det ikke var vær til å fare på sjøen, drev han på med snekkerarbeid i byen. Det seg til og monnet fra mange sider. — Også der nord hendte det ofte at Oléfine, hans hustru, var med på sjøen. Anton sto aldri fast for ein god rorskar og andøver så lenge hun levde — hun døde i 1934.

Det var i 1912 Anton Jensen flyttet fra Hjelmesøy til Vardø, og han var der i 14 år. Men som årene gikk der oppe ble han mindre og mindre tilfreds med bylivet. Det var så meget ved det som ikke tiltalte ham. Det var en heim med jord til ute på landet han hungret etter, og da han fikk greie på at staten villig vekk solgte av sine jordarealer inne ved Varangerfjorden, gjorde Anton seg ikke mange betenkeligheter ved å ta fatt som nybrotsmann. Han var da 54 år gammel, hadde slitt tungt fra han var 9—10 år gammel, men likevel, han tok sin hustru med seg og flyttet til Nord-Varanger, der han fikk kjøpe 40 mål villmark. Først var det å bygge seg til et tak over hodet. Til reisverk brukte han rådvedstenger, slike som en bruker på fiskehjellen til å henge fisk på til stokkfisk, og så klædte han med kassebord. Det var det første »våningshuset« på det nye sted, som han kalt Fugleberg, og ligger en mils vei innenfor Vadsø, like ved Varangerfjorden og riksveien innover til Tana og andre steder. Krattskogen sto tett som en vegg over hele eiendommen, og når han var ute på rydningsarbeid var det en avtale at kona skulde fyre opp i ovnen, slik at han kunne lose seg heim etter røyken fra malmpipa. — Og Anton fikk ryddet vekk bjørka, den gav 5 års brensel, han fikk brøytet jord, mål etter mål, og da 6 travle år var gått lå 28 av de kjøpte 40 mål ryddet og kultivert til fin eng. Det var en manns verk som her var gjort — av en nær 60 år gammel fisker — ja, for fisker var han fremdeles nesten like meget som jordbryter og -bruker. Varangerfjorden kan være meget fiskerik, og Anton lot ikke hverken torsken, kveiten eller flyndra stelle seg som den ville der nede i fjorden, som bare lå en spyttveg nedenfor Fugleberghusene. Nå var han blitt så tilfreds, gamle Anton. Denne vekselvirkning mellom land- og sjøbruk tiltalte ham. Her på Fugleberg kjente han seg heime, her var det godt å være. Nye hus, både til menneskene og til dyra, var selvsagt blitt bygget, økonomien var trygget, han kunne tre alderdommens år trøstig i møte.

Så kom krigen. Anton følte seg ikke trygg der nordpå, og i 1940 flyttet han til en datter som er gift og bosatt i Buksnes. Fugleberg overtok en av hans sønner og driver gården fremdeles. — Men Anton glemmer nok aldri Finnmark. Hans lengsel trekker ham ofte — i tankene — mot nord. Der oppe ved Varangerfjordens nordside, i der

solvendte heldingen mot sjøen, vet han om et sted.... Der har han tørket bort så mange svettedråper med skjorteermet, der har han sett det gro og spire etter sine henders harde slit, der grunnla han sin siste og kjæreste heim, og der inne ved fiorden ligger hans gode og trofaste hustru begravet, hun som var med ham gjennom alle trengselens tunge år, hun som delte med ham i sorg og i glede, hun som ga ham de tre sønnene og de 11 døtrene som alle lever og skikker seg vel i samfunnet, hver på sin plass i landet, fra Oslo til Vadsø. Men Anton har likevel bestemt seg til å avslutte livsløpet her i barndomsbygda Buksnes. For så er ringen sluttet, sier han.

Ja, se dette var en ganske alminnelig nordlandsfiskers livsskjebne. Den er vel ikke stort annerledes enn mange andres har vært det, steinet, tung å ta seg fram gjennom, mye motstraum og slitsom andror nesten hele veien. Men det er ikke så lett å få kuet en fisker. Det er med ham som med kavlen, dukker den under, spretter den straks opp igjen. Det er håp i hver dag som kommer, det knytter seg voner til hver angel du kaster i sjøen. Og holder du bare ut, lenge nok og seigt nok, så en dag gjør du det store kast og får noten full. Du er berget. Og hvem teller vel de tapte slag på seirens dag.

Anton Jensen hadde mange slike tapte slag, økonomisk sett, men han sitter så visst ikke og teller dem i dag, nå han er i trygge kår og har det godt i kveldens stille fred. Alle sine dager har han tatt Gud med på råd og kalt på Hans hjelp, og selv om prøvelsens tid var både tung og lang, han holdt trofast ut både i arbeid og i troen — og seiret.

Og Anton Jensen har fremdeles sin gode helse i behold. Bare se ham jage avsted på syklen bortetter landevegen, eller se ham i båten ved årene. 74-åringen kan ennå gjøre mangen ungdom til skamme.

77-ÅRING SOM ROR 3 MIL OM NATTA

OG ER FORNØYD MED SIN LILLE «LOTT»

Morgenprat med en gammel byfiskar i Nordland.

Klokka 5 i morges (2. august) kom den gamle og veltrente byfiskaren, Salomon Sandvik, roende i sin båt inn på havna i Bodø, stakk under kaia — jo, det var et smutthull — og betøyde ved en morken og makkstukket trapp. Så bar han opp juksegreiene og den grønne matbomma, gjorde fisken til nede i båten og bar den opp, levra i en blikkbøtte. Alt satte han inn på det lille skuret sitt mellom rustet jernavfall og ymse andre kasserte saker.

Nattens strev var endt. Han setter seg på en kasse og tørker seg med dongeriermet over ansiktet. Han er blitt så svett, gamle Salomon. Og han skjelver så på hendene. Han blir 77 år om ikke lenge og har vært byfisker i mer enn en mannsalder, men før den tid, var han fisker på de store hav.

Jeg er også tidlig oppe denne morgen, for å nyte soloppgangen og den myke, linne luften. Jeg sitter p åen kaipollert og følger Salomon i hans strev. Så går jeg inn til ham i skuret. Han sitter ennå på kassen og puster på. Det blir så vidt plass til oss to, større er ikke dette vesle bordhuset, som han engang har «kastet» sammen, som han sier. Ja, for jeg må ha lås for mine saker, ellers blir de nok stjålet, sier Salomon, og nå biter han seg ei lita skrå.

— Hvordan har det gått i natt? spør jeg.

— Nei, bare skrot, her er så smått med fisk i sjøen nett no.

—Når rodde du ut?

— I går kveld ved sju-åttetida, og jeg har vært rundt på sjøen her omkring, helt sør ved «Svartoksen», og dit er det ei god mil her fra byhavna — og så roing i mange kroker nordover til nord for Hjartøya.

Det blir altså 12 timers dag, eller rettere sagt natt, på gamle Salomon.

— Skal du nå ro i kveld også?

—Ja, hvis han blir vær til det, så må jeg vel utpå igjen. Det blir så langsomt bare å gå å slenge i mellom, og jeg trives nå likesom best på sjøen. Det er så rart med vanen, legger han til.

Hvor mange mil tror du det kan være du har rodd i natt?

— Å ikke så svært mange kan det vel være, men bortimot tre blir det nok — med alle krokene. — Men det var ikke mye fisk nei. Enten så er han ikke tilsvars, eller så vil han ikke bite. Du ser det nå her noen seier og noen torsker! Men dagpenger, jau, det blir det vel, så omtrent.

— Nattpenger får vi vel heller kalle det.

— Ja det har du rett i, nattpenger må det vel kalles.

— Dere byfiskere er vel mest nattarbeidere?

— Ja sommars tid er vi det, da er natta vår arbeidstid. Byen skal jo ha fisken fersk, så når fruene kommer med sine korger og vesker ved 9—10-tida, må fisken ligge på brettene og på bordene. Men mye nattvåking og mye slit er det med dette fisket også, mye mer enn folk vil forstå, sier Salomon, og så tørker han atter svetten med ermet.

— Men skal du ikke snart slutte med båten og fiskegreiene?

—Nei, det vet jeg ikke, jeg burde vel forresten det, men hva skal jeg så finne på? Ei slik sommarnatt på sjøen — nei, jeg kan visst ikke unnvære den. Jeg er likesom så alene med alt som godt er i naturen, og så er det denne spenningen da, ser du, om det blir bit på kroken. Nei, jeg kommer vel til å fortsette ennå en tid framover — iallfall så lenge det er sommer og lyse netter.

Så reiser han seg, gamle Salomon, tar trøya på armen, lukker skuret. Han vil rusle heim for å kvile.

Og den skal være ham vel unt.

Br-.

ANE i liv og i død

AV FILIUS

I vår egn og grend var det i min barndom ikke ferre enn fem kvinner som het Ane, det var Ane både på langs og på kryss – ja vi hadde litt også på den sjette, hun Litl-Ane, som da var bare banungen og gikk i kortkjole og med gyllengule fletter nedetter ryggen. Ane var forøvrig et mye brukt navn over hele bygda i den tida. Det var vel slik at tidligere Ane'r skulle «oppkalles» og så hadde man det gående med Ane både her og der i husene.

Det var no for som først ho Storkjerring-Ane, hun var den mest ruvende og den eldste. Stor var hun virkelig, og sterk også, det saes at hun i sin ungdoms tid kunne bære to sekker mjøl samtidig, en under hver arm. Og sikkert er det i allfall at engang bar hun en mer enn to måneder gammel kalv ei halv mils veg.

Så var det ho Gåar-Ane, som engang hadde vært gift med han Jakob i Jota. Dernest nevner jeg ho Spinnar-Ane, ho Jo-Persa-Ane og til slutt ho Tull-Ane. Det merkelige var at alle disse fem Ane'ne ikke kunne omgås med hverandre, og alle fem så rak de mye omkring i gårdene og fikk seg litt i posene sine – de fattige mennesker – unntatt Tull-Ane.

Og barnlause var de alle sammen. Nei forresten, ikke ho Storkjerring Ane. På en eller annen måte hadde hun i sine yngre år bekommet seg en datter som het Karolina, og som hele tiden fulgte mor sin som en skygge. Ho Karoline stakkar var så dårlig utrusta med forstand, det eneste hun kunne var å bette på bunding, men moren, eller andre måtte hjelpe henne over vanskelighetene med å felle og auke på hosebundingen hennes. Den vrangskapen greide hun aldri å få inn i sitt hode. Men rett og slett gikk det bra for hele hosen.

Storkjerring-Ane var en innflytter i vår grend. Hun var kommet sammen med en prestefamilie nordfra til vår bygd. Så reiste presten videre sørover, etter noen års forløp, som prester pleier, men ho Ane ble igjen og ble gående her som ei attgløyme. Ikke ville hun dø heller, nei, hun hadde for mye av både livsmot og helsestyrke til å bøye seg sånn uten videre under dødens sverd. Arbeidsvillig var hun, men hun kunne ikke stanse noen steder for litt lengere tid, hun hadde denne vandringsuroa i seg, måtte omkring og løsjerte, så her så der, inntil fattigordføreren satte en stopper herfor og fikk henne anbrakt hos en bondemann i vår grend. Da var hun kloss oppunder de åtti år og var mye bøyd i ryggen, men framleis sterk til å bære. Forresten så hadde ikke kommunen større utlegg på henne, hun sanket i pose og i sekk og da hun ikke orket vandre mer, overtok dattera Karoline rollen.

Så fant hun da omsider inn til kvilen. Det var en sommerdag mens datteren var ute og gikk i sitt vanlige ærend. Da Karoline kom heim og fant moren liggende utstrakt på sengebenken, skjønte hun ikke at hun var død. Hun kokte kaffe, som hun viste moren var så glad i, dekket på og ba til bords. Men Ane lå der bare og rikket seg ikke av flekken. Da tok datteren en sukkerbete fra skåla og gikk til sengbenken. Mor, sa hun, her skal du få sukker, og så ville hun tvinge sukkerbiten inn mellom morens lepper – just som kona i huset kom tilstaes.

Så ble Storkjerring-Ane jordet i en kiste gjort av uhøvlede og umalte bord. Det var ikke større stasen med et fattiglem i de dagene, og det var visst ingen heller som «begræd» henne, og ingen spurna kom det om henne fra den bygda hun var fra nord i fjordene et sted.

Men i vår grend var det lenge snakk om ho Storkjerring-Ane, dette karslige kvinnfolket, som kunne ta børa, der et mannfolk måtte oppgi den, som bar den sjuke kalven den lange veg, men som aldri gikk i kirke, ikke heller den gang da datteren ble båret over dåpen, og var blitt så stor alt at hun rev boka ut av prestens hand. – Karolina fikk en brå død, sju år etter at mora hadde «vandra», var hun i fjellet etter sauer, falt utfor et høgt flåg, og fantes dagen etter død i ura.

Gåar-Ane var innfødt i vår grend, hun ble som 17-års jente gift med

(Over til 4. side)

han Jakob i Jota, en liten husmannsplass utmed stranda, og de skulle være så lykkelige begge to, så lenge det varte. Men det varte så kort, for han Jakob fikk en sjukdom som gjorde ham lam, og så måtte ho Gåar-Ane på bygda etter utkommet og føden. Der lå Jakob og kunne ikke røre et lem. Jeg skulle no rett ønske og be om at Vårherre ville forbarme seg over ham, sa Ane mer enn en gang, når hun strevde med sin pose på ryggen eller under armen, alt etter som lykka hadde stått henne bi under dagens tiggergang gård i mellom.

Gåar-Ane var seig til å gå, fra nørst i bygda til sørst humpet hun og gikk, fra sol steg over hei til den gikk i hav. Hver kveld måtte hun heim for å mate og fli han Jakob, som var blitt mye av et kors for henne. Jakob visnet og visnet, han ble nesten som et ingenting, men dø, nei det kunne han ikke bestemme seg for. Ane-mor, sa han, kor ha dæ gått mæ deg i dag? Han bablet nesten som et lite barn, når han skulle snakke. Ane var den første som måtte bæres fra Jota. Jeg husker godt den dagen hun skulle jordes. Fire mann bar kisten etter den stien hun hadde trakket så flittig fra Jota fram til bygdevegen, og etterpå kom fire andre menn bærende med han Jakob på en båresstang, man kalte. Han skulle innlosjeres hos en slektning vest i bygda. Det var Trefoldighets-søndagen og Guds sol skinte så varmt og så vakkert den dagen, og et slikt følge minstes ingen hverken å ha sett eller hørt om, et likfølge med en død og en «delvis» levende. Folk m å t t e jo gråte over slikt.

Så kommer turen til ho Spinnar-Ane, men la meg med det samme ta ho Jo-Persa-Ane, for de to hører likesom sammen, ja ikke annerledes enn at de begge var på nippet til å skulle «få» han Andor i Ura, først ho Jo-Persa-Ane og siden ho Spinnar-Ane. Men Andor hoppet av for begges vedkommende og giftet seg med presttausa, hun Mathilde som gikk i springsko og snakket fint – etter presten sine.

Men Mathilde var nok, når det kom til stykket, litt for fin for den vesle stua nord i Ura. Etter bare et par-tre års ekteskap strøk hun av med en skreppehandler og satte aldri sine bein mer i Andors hus, ja ikke i bygda overhodet. – Lykke på reisa, sa Andor, ho Mathilda var no ikke noe for meg, en fattig fiskar, ho var ikke «kubelert» for slike kår, sa han, jeg var ikke i stand til å prekkevere henne som hun ville det, og så ble ho nokså oppstarnasig og vrangkløven.

Så er det at både ho Jo-Persa-Ane og ho Spinnar-Ane fatter nytt håp til Andor og til Ura. Men takk så visst, Andor var jo gift framleis, han stakkar. Jeg kan da ikke innlate meg på noe «konkubinat», sa han når folk ertet ham med de to Ane'ne.

Hvor de to Ane'ne møttes ble det munnhoggeri dem i mellom. Folk sa de var som to raue kjyr mot hverandre, og alt for Andors skyld. Spinnar-Ane sa siden at «det var som ei lise for meg da ho Jo-Persa-Ane kom i omstendigheter med han Jo-Persa og for skams skyld måtte gifte seg med ham, for så kunne hun ikke molestere slik mot meg om han Andor».

Å, men Andor og Spinnar-Ane hadde nok gode øyne til hverandre, men så sto denne Mathilde og stengte dem kjærlighetsvegen, den lovlige og åpenlyse. Alt måtte foregå i det dulgte. Når det en morgen hang

et par gode sjøvotter på Andors dørklinke med bokstavene A.J.U. innsydd på kruset med rød eller blå trå, så viste han hvor de kom fra, adressen var rett nok, Andor Joakimsen, Ura, og avsenderen lot seg ikke skjule. Og når Spinnar-Ane fant et kokeri flyndre eller sei, eller en hank av den fineste kveiterekling på sin dørklinke, så viste også hun hvor «gåven» kom fra.

Slik fortsatte det gjennom mange år. Helt inntil presten en dag kom vandrende ut til Ura i følge med klokkeren, den gamle skolemester Lars Pålsa. Det var blitt snakk i grenda, og litt videre også om disse votter og lester og hoser og pulsvanter m.m. på dørklinka i Ura, og om fiskekokriene uå dørklinka hennes Spinnar-Ane. Jo, så kom presten og han sa så meget som så, at no, min gode Andor, må du løse deg fra Mathilde din ekteviv, og jeg gir deg valget i dag, enten det ene eller det andre. Andor tok presten på ordet på stående fot, og året etter flyttet Spinnar-Ane til Ura, men bare en vekes tid før de sammen gikk til presten og ble vigd.

Det var ikke Spinnar-Anes make til å trø en rokk. Det saes at hun klarte 14 sneller om dag.

Så døde Andor. Han forsleit seg med båten en dag han skulle sette den opp alene, og dette «slettet» utviklet seg til forskjellig i hans kropp, og til slutt til døden. I begravelsen kom også ho Jo-Persa-Ane og mannen hennes for pent og pyntelig å følge til grava. Men da ble Spinnar-Ane i harnisk. — Du kan få være, sa ho til han Jo-Persa, men du, og hun gikk kjerringa hans under øynene, du skal vekk herfra og det på flyge flekk.

Å den begravelsen i Ura, den ble jo noe av en skandale. Ho Jo-Persa-Ane flytta ikke fot engang, da ho fikk overhøvlingen, og hadde ikke folk gått imellom ville det blitt hårdraging og kanskje det som verre var også. Han Jo-Persa måtte føre kona si bort mere med makt enn med lempe, for at han Andor kunne komme i jorda på kristen folks vis.

Spinnar-Ane levde lenge siden, og spant til hun en haustkveld fantes død ved rokken. Hun spant både veft og hosegarn, og ingen kunne tøye ulla ut til så fin tråd som hun; hun spant for både høg og låg og den nye læraren fikk begått det slik at hun fikk diplom fra et eller annet sted. Den henger enno på veggen i Ura-stua, som brordatra hennes no eier og bebor.

Så til slutt har vi da ho Tull-Ane. Jeg skjønner egentlig ikke hvorfor hun fikk dette navnet, for alt annet enn tullat var ho. Denne Ane var av bra folk i nabobygda. Til vår grend kom hun nokså langt ut på sine alders år, og da var hun så «vakt» at let var nesten ikke måte på. Hun prekte og prekte med alle hun traff, ra gluntkjørven på 8—9 år, jentengene som enno ikke hadde lært tor-A-en, og alle voksne, heller kke lensmannen og krambusvennen Vika, ja sjølveste presten unnså un seg for å si et og annet bibelens annhetsord. Folk mente hun var ner «bibelsprengt» enn presten sjøl, g når så dertil kom at hun spilte itar med den største ferdighet, så var det mange som samlet seg til ennes møter på skolehusloftet, noen for alvors og salighets skyld, men mange av de unge bare for å drive «gleiver» med «teologinden», som noen av de kåte kalte henne.

Det hadde seg nok slik med Anes tullskap, at hun engang var forlovet med en rik skipper, og de skulle gifte seg i jula. Hun var med ham på siste stemna i Bergen det året for å gjøre bryllupsinnkjøp. Så hender det at skipperen blir kjørt over av to hester og en landauer i Bergens by og ble drept, mens Ane måtte stå og se på. Og der gikk det noe i ulage for henne. Da hun kom heim var hun ikke som før, stengte seg inne og bare gråt, til hun var på gravens rand. Da får hun et syn» — så fortalte hun selv — og dermed ble hun ledet inn på den smale stien hun siden vandret etter. Da ingen blir skikkelig profet i sitt eget land, kunne heller ikke Ane bli det. Derfor kom hun over til oss med sin gitar og sin forkynnelse. Hun hadde penger både i et skrin og i banken, saes det, og sant var det nok, for, som folk sa, ho Ane Willumsen ho tryt ikkje dæ minste gran.

Så døde hun også.

Og så var det bare en igjen av alle våre Aner, ho som engang ble kalt Litl-Ane. Og hun lever enno.

Med henne tror jeg Ane-navnet dør ut i vår grend. Det ble for meget av det, folk gikk seg trett på det, og for å holde den ene ut fra den andre var det i grunnen nødvendig med betegnelsene Storkjerring», «Gåar», «Spinnar», «Jo-Persa», og «Tull».

Det var i eldre tid en mann her i grenda som hadde tre døtre, og alle ble de døpt Ane. Den eldste het Ane Kjerstina, den nesteldste Ane Johanna og den yngste Ane Martha. Samme mannen hadde også to sønner som begge het Elias, han Elias Anton som den eldste og han Elias Odin som den yngste. — Så vrient kunne det være med å «legge namn» på barna, den gang. Så fantasiløse var de mange av våre fedre og mødre. Siden gikk de over til den andre ytterlighet og konstruerte, mange steder, de rareste navn. Det siste var vel nesten verre enn det første. No er vi jo kommet mer på «rett kiøl» slik.

Krigene som satte grenseskjell.

SKOGSBÆRENE ER GÅTT I DEKNING. — 90-ÅRINGER MED FUTT I OG NO SYNGER HAUSTEN OPP.

«allting forandres ved tid og ved år», sang ho Hans-Dina på Raen.

Verden er som omsnudd. Og det er meget verdenskrigens skyld, først den ene og så den andre. Den første, den som begynte en fin sommerdag i 1914, satte grenseskjell for så mye av det gamle og det tilvante. Man måtte sadle om, med eller mot sin vilje. Den andre verdenskrigen, den som også vi måtte danse med i, markerte enda skarpere grenseskjell. Vi ble på mange måter nesten som fremmede for oss sjøl. Noen sa vi var glidd godt ut, andre så mere forsonlig på det og sa at det var utviklingens lov, og den måtte vi bare pent bøye oss for.

No er det bærtid. Fra mange kanter av Nord-Norge kommer det meldinger om at skogene og liene står «fulle» av blåbær. Og det er mange plukkere i marken. Men ikke en eneste bær er å se i «det åpne marked». Ikke én nei. No skulle man tro at med slike bærpriser som betales i dag, måtte de pene dagpenger friste til å plukk bær for salg. Men ingen selger. Man kan ikke få kjøpt så meget som et fingerbøl med blåbær.

Jeg husker den gang da blåbærprisen var 10—15 øre literen, å ja, jeg kan godt huske bærene ble budt fram for 7—8 øre literen, dengang kunne man kjøpe så mye man lystet. Plukkere gikk omkring i husene og spurte ydmykt: Dokker skal ikkje kjøpe bær? De bar med seg i bøtter og spann, noen bar også på børtre, akkurat som ei vassfær. Det var blått av bær. I butikkene sto det store haugede bærkasser. Mye bær råtnet bort i de gode bærårene, fordi det ikke var god nok avsetning.

Det samme var det også med tyttebærene. Kjerstina plukka en hausten — og det var i 1903 — fire tønner fulle med tyttebær. Gamle Jakob Hansa plukka i 1912 290 liter, han var da godt over de sytti år gammel. Hva byr du meg for slompen, spurte han, det kunne vel være sånn om lag en femti liter. No var det heimlige markedet overfylt av tyttebær, og Jakob stampet bær i slompevis. Jeg bød ham 10 kroner. Ta dem, sa han, og han var visst gla til å bli kvitt dem.

Og det var mange som Kjerstina og Jakob, det var så mange som solgte bær. — No er bærene ikke til å få øye på i handelen. De trakk seg tilbake da tyskerne kom, og de er ikke til å få lokket fram igjen, ikke for penger.

*

Forleden leste jeg i «Helgelands Blad» at Nils Lagli fylte 90 år, såvidt jeg husker var det den 11. august. Da stusset jeg av forundring. Men kan dette være mulig, tenkte jeg. Er han 90 år denne mannen som skriver så flittig og så friskt og godt i bladet. Sannelig det er da noen som får både den kroppslige og den åndelige helsa til å vare. Mange av oss støves ned og forkalkes alt ved 70 års alderen. Nils Lagli er ikke av den sorten. Han er malmfuru fra Rana, og han er beundringsverdig. Det klikker ikke for ham med penna, tross fødselsdagen hans ligger 90 år tilbake i tida, tre gamle, gode menneskealdre. Er han så ikke mye av et unikum.

En annen 90-åring sitter nede på Valla i Vega og er friskt med på livet. Ole Benjaminsen heter han. Skriver i bladene han også og holder tanken klar. Seige karer er det mange av disse helgelenderne.

Morbror min ble også 90 år, ja hele 94 ble han. Men de siste seksten årene satt han med kasjetthueskyggen ned på nesen og rugget seg i en gyngestol og var til så godt som ingenting. Han hadde bare to tanker, maten og tobakksdåsen, og så den gangen han som 24 år gammel høvedsmann på åttringen «Seiersæl» berget fire mann fra et båtkvelv i et skavær utafor Fleinvær. Spurte jeg ham om han husket noe fra gamle dager, svarte han bestandig: Huska ja, jau seidå, og så fikk jeg for sjuogsyttiende gang historien om bergingsdåden. Men du har da opplevd mye annet, morbror, kunne jeg si Nei det veit eg ikkje nokko om, nei da va no deingongen, ser du, sier han, og blir vekk igjen under huvskyggen. Og så fomlet han etter messingdåsen og måtte ha seg e skrå..

Men han var ikke fra Helgeland det var vel det som fattes ham. Han hadde ikke den rette malmen i seg

*

No tar det til å haustes, ser jeg Bjørka har fått disse små gule isslettene. Stæren har flokket seg. Linerla løper omkring alle steder og matberger seg, snapper fluer, vippe[r] elegant med stjerten og er aktiv. He[n] provianterer for reisa sørover, sier Ellen budeie, som legger ut mat til den på tunet, og som kaller henne for «møkkerdongsiri», vel avdi erla så ofte, særlig etter ankomsten om våren, er å finne ved gjødseldyngene, der fluene holder meget til den tida av året. — Og så lurvet sjura er blitt no, feller fjør og er nesten ikke noe for øyet — den ellers så velklædte og fargerike sjura. Hønsene det samme. Her går atten av dem i en gård. De har holdt opp å verpe. Noen av dem er naken oppover hele halsen, en har bare en eneste forkommen fjær i vellet. Hanen er visst misfornøyd med hele haremet sitt, han ser iallfall ikke til den kanten der ho med den ene velfjøra går.

Vi er kommet inn i en forfallstid. Hausten tyner så meget. Snart tar den til å ribbe også lauvskogen. Da er det bare kråka som «synger» innpå lia, og sjura som hakker i slakteavfall borte på marka.

Trekkfuglene og størja og all skoleungdommen er reist. Men så kommer forhåpentlig nytt innsig av sild, den med ister i buken, som vi kan gane og salte i tønner til matsild og samle krefter av. Potetene skal snart under grevet, det må være gjort før Mekeli. Og så har vi god norsk nasjonalkost: sild og poteter. De åt mye av den sorten før i tida og holdt seg ved helsa. Mange ble nitti år, noen også hundre og derover. Spekesild og poteter, flatbrød og syresuppa, en makeløs kost. Og haustsilla er den beste.

Skuronn er det også no. Så blir det graut. Ola Nordmann, du av den gamle sorten, du svalt ikke når det var sild i havet, potet i hagen og korn i åkeren. Og du saknet ikke marmeladen og de krydrede gaffelbitene i dyre dåser.

No tuter vinden om hjørnet: Det er sørvesten, han er viss minst en fire-fem klørs vind. Folk som i dag kom nordetter forbi Støttrota, sa han var stugg, retteleg stugg.

Det er hausten. **Brandulv.**

En nordnorsk fiskarveteran

91-åringen Ingebrigt Johnsen, Lundenes som framleis »e roen«

Fiskerveteranen Ingebrigt Johnsen Lundenes, det er ham denne gang og Johnsens lange livshistorie, den blir også et ganske bredt utsnitt av nordlandsfiskernes stormomsuste og vågemotfylte saga.

Ingebrigt Johnsen er født på Lundenes i Senja den 23. oktober 1857, og til fødestedet og farsgården er hele hans lange og hendelsesrike virke knyttet, og i fiskarbåten er det han i mer enn 75 år har tatt de tyngste takene og lagt det utrolige av sin seige, ja, nesten uoppslitelige arbeidskraft. Han begynte i båten, sammen med sin far, da han var i 14 års alderen. Han var enda ikke ferdig med sin skolegang, som var bare 7 uker om året, men spør om gutten Ingebrigt kunne leksene sine. Han sto aldri fast hverken i katekisma, forklaringa eller bibelhistoria, også en hel rekke salmer og sanger lærte han utenat, og han kan den dag i dag ordrett sitere lange avsnitt av sin barnelærdom.

Som seinotfiskar for Steinaværene i Senja og for Andenes drev han årvisst i 40 år, fra sitt 21. år som høvedsmann, alltid på åpen båt, og hver vinter var han også å finne som høvedsmann i Lofoten. Men det er likesom seifisket han mest hefter seg ved, når han nå sitter og forteller fra de mange gangene da det og det hendte. Ingebrigt var en innsiktsfull og derfor også en dyktig og «heldig» fisker, han hadde en klar og nøye beregning med strøm og avdrift, og etter hvert lagret han seg jo også massevis av erfaringer, ingenting var ham likegyldig og alt kom ham til nytte. — Vell, det hendte nok det ble bomkast på den larvete seien, men så alle de gangene da det ble storkast og nota proppfull av vill og balstyren storsei! Som f. eks. den gangen de gjorde et så godt kast at de dyplastet en fembøring og fire halvfemteroringer, da var Inbebrigt nok i sitt ess, og det var bare rene moroa å drive på med å gjøre til og raskjære fisk i samfulle 18 timer i ett trekk. Under seifisket ved Andenes holdt han og mannskapet hans ofte til i et naust, og mølja kokte de på en primitivt muret grue i fjæra. Men spør om det gikk, ho-ho hvor det gikk godt alt sammen — bare det var sei sjøen og penger å tjene.

Nå, det hendte jo noen ganger at det røynte hardt på, det bl overfall av uvær og det gikk på livet løs. To ganger ble det veritabelt forlis, men fem ganger, sier han, var havets grav åpen for meg og mine folk der ute. — Men de dramatiske opplevelsene skremte ikke Ingebrigt bort fra blåmyra.

Det var, som nevnt, åpenbåten som hele tiden var Ingebrigt Johnsens fiskefarkost — inntil sønnene hans kjøpte seg motorbåt, og så ble han da sammen med dem i flere år. Sønnene sluttet med sjødrifta og fiskeriet, men Ingebrigt han fortsatte, og egentlig så holder han på den dag i dag, og nå er han da vitterlig 91 år gammel. Riktig nok har han måttet korte betraktelig av på sine sjøreiser, men på Toppsundet er han nesten daglig å finne med garna, juksa eller dorga, så sant det er «skapelig» vær, og så blir det hyse og småtorsk, eller et basketak med hans gamle kjenning seien. Den fiskematen som huset trenger, den skaffer gamle Ingebrigt, og litt til salg blir det nok også.

I sommer traff jeg ham i Bodø. Det var blitt noe fanteri med øynene, grå stær, øyenlægen sa det var ikke stort å gjøre med den hos en så gammel mann. Nei, nei, sier Ingebrigt, det får klare seg sor[illegible]t er med det da, og reiste hjem til båten og fiskesnøret. Han bruker nå et godt seglass, det hjelper ham langt med å lese og følge med i verdens villstyrige liv, og til andaktslesning. — For 17 år siden ramtes han av slag og falt om på marken. Jeg trodde det var beine døden, sier han. Dagen etter ble doktor hentet. Du har langt framskreden åreforkalkning, sa han, og det er slag du har fått, mannen min. Intet å gjøre med det. Men Ingebrigt mente noe annet. Han kom seg smått på beina igjen, fikk råd ad andre veier, en slags bark han skulle spise. Den hjalp, han lever framleis — og fisker. Siden har han gitt mange åreforkalkete den samme råd og med godt resultat. — Du lurte døden den gang, sier jeg. — Det var Gud, ser du, som ville det slik og det var han som hjalp — vår egen makt er intet verd. Ingebrigt bruker ellers ofte de ordene: Se hva Gud har gjort. Han er Gud nær i alt, denne prektige nordlandsfiskeren, dette hedersmennesket, som aktes og æres av alle.

Han er framleis rask og klar i tanken, og når han lar tankene svive attende i tida, så husker han hjuldamperne som kom svabbende etter nordlandsleia, de første telegraf- og telefonlinjene som ble lagt i distriktene her oppe. Harstad by husker han med bare et par naust nede ved sjøen. På heimegarden Lundenes sto der i hans barndom bare to våningshus, nå er det en hel grend. Og han husker de gamle dagers fiskepriser, 1.50 pr. tylvt for stor, feit andenesuer, 33 øre kiloen for kveite, for å nevne et par tall. Ja, nå og, sier han. Og som vi måtte arbeide og slite, sulte og fryse, våt til skinnet. Fisket nå, kjære deg, det er i sammenlikning bare som et spell. — Men så husker han plutselig, det var i slåttonna, og jeg hadde det travelt, men jeg hadde liksom ikke fred for sjøen. Jeg kastet ljåen og rodde utpå. Å jau, dæ bar til, det vart ei kveita på 193 kilo, og 20 kroners fortjeneste til manns. Jeg glemmer det aldri, sier han, hverken kjempekveita eller den flotte fortjenesten, gjort så å si på en augeblink.

Skillingsmagasinet var hans avis den første tiden, siden er det blitt andre, men han leser med kritikk og personlig vurdering. — I ungdomslagsarbeidet deltok han aktivt til langt opp i den grånende alder (kanskje gjør han det framleis), og ungdomslaget har da også hedret ham ved å innvelge ham som æresmedlem, og på veggen i ungdomshuset henger hans bilde.

Et kapitel for seg er Ingebrigt Johnsens innsats som jordbruker, men det hører ikke med her. Han var dugelig og dyktig også med hånd på plogen og grøftespaden, og det grodde etter arbeidet hans.

Men det er nå likevel mest som fisker 91-åringen på Lundenes har gjort seg bemerket. Her står han blant de aller fremste fra sin tid, en nordlandssønn som har gjort en ærefull og sjelden dyktig gjerning i tre kvart hundre år. Og høver det seg så at du reiser gjennom Toppsundet, så se deg om, når du nærmer deg gården Lundenes, kanskje får du øye på en gammel mann i en småbåt. Det er ganske sikkert han Ingebrekt Johnsa.

Og oppe på landet står den ærverdige gamle gården hans. Der bor det nå 4 slektledd, med Ingebrigt som nestor.

Vi hilser deg, du Nordlands sønn
som titt var med i kampens drønn
Og alltid bar den godt, din båt,
'ordi Gud selv han var attåt.

Ola Berg.

Soganegutter som ble nordlendinger.

Iver Larsen var født på gården Borlaug i Leikanger (Feios) den 1. juni 1837. Hans foreldre var Lars og Martha og hans søsken var Randi, Synneve, Martha, Nils og Botolf.

Som rene unggutten ble Iver sendt til Bergen for å lære smedhåndverket. Men hans mester var nok en streng herre og knapp kost holdt han også fortalte Iver. Det var å tørne ut om morgenen før en viss mann hadde fått skoa på seg, og så var det å slite i smia hele dagen. Nok om det, Iver likte seg ikke. Da han hadde strevd med læren et par års tid, traff han en dag nede på «Bryggen» en mann som spurte om han viste hvor han handelsmann Hagelstein bodde. Jo, det visste da saktens han Iver, og gikk med mannen for å lose ham rett og riktig inn på hr. Hagelsteins kontor. Denne mannen var Lofotingen Petter Ludvigsen fra gården Uttakleiv i Buksnes. Siden avtalte Iver med sin nye bekjente at han skulle få bli med ijekta nordover. Dermed så stakk han av fra både sin herre og mester og fra blåsebelgen og det hele i Bergens stad.

En vakker dag ut på den samme sommer stod da Iver Larsen med sine føtter på Uttakleivs jord. Har rodde fiske i herrens mange år, og det på den hardsokte ytttersiden av Lofoten, og fór til en liten buskap samlet han seg rundt om i fjella Iver var et jern til å henge i. Har ble gift med Marianne Pettersdatter fra nabogården til Uttakleiv og det ble 8 barn i alt i ekteskapet hvorav en datter og en sønn ennu lever.

I 1890 tok Iver og Marianne seg husmannsplass på gården Offersøy i Buksnes. Denne plassen fikk Iver snart opparbeid til et rent lite mønsterbruk. Så ble det ku og så ble det en pen liten flokk sauer. Den vesle stuen sin ute på Uttakleiv tok han med seg til Offersøy, liten var den, men Iver holdt den godt vedlike, og en liten rognebusk plantet han utenfor stuens vindu. Den vokste seg siden opp til et stort tre som raget høyt over husets mone.

Også Iver var en stuttvokset mann, atskillig under middels høyde, men han var en ringen og ledig kar, rapp både i ordene, i tanken og på beina. Smedarbeidet drev han litt på med hele tiden, men han var også flink med kniven. Mange hundre par treklomper arbeidet han til folk i gård og grend, og fint gjort var det alt han leverte fra seg. Stastofler pyntet han med rødt eller sort skinn og da var de så fine at en kunne gå til både «kors og kirke» i dem, ble det sagt, og det fantes ikke maken til de toflene som Iver arbeidet, det var alle enige om. En kunne rett som det var se kvinnfolk beskue hverandres nytofler, og beundre dem. «Ja, det kan jeg nu se med et halvt øye at det er han Iver som har laget disse toflene dine, og er de ikke gode til å gå i?» Joss og ja som de formet seg fint etter fot bladet.

Iver var like til det siste han levde en stadig gjest i det vi nordlendinger kaller rakfjæra. Her i Lofoten li[illegible] jo nesten all kyst vendt mot havet, og i eldre tid, da seilskipene gikk utenfor her, og ikke den indre led, ble det ofte forlis i haust- og vinternatta, og så førte vind og sjø gods av høyst ymse slag inn mot kvæen og la det opp i fjærene. Folk hadde bare å avhøste, og det var de utroligste ting en kunne finne i en slik rik rakfjære, både smørdunker, vinankere, brennvinstønner og alt mulig annet, men mest trematerialer. Uttakleiv hadde en stor og rikt givende rakfjære, og det var her Iver ble «oppdratt» til å være en flittig samler av vrak. Den stuen han bygde seg på Uttakleiv var oppsatt av for det meste [illegible] planker og slikt han hadde funnet i rakfjæra. Og som sagt helt opp i sin høge alderdom gikk han hver dag neste i Offersøvas rakfjære. Klokken 3—4 på morgenkvisten kunne en se ham dra avsted.

En gang, det var i slutten av 1860-årene, mens Iver ennu bodde på Uttakleiv, var et stygt forlis hendt der utenfor i en stormnatt. Mye gods drev i land og blant dette også en lys levende gris. Folk stod på land og så grisen komme «seilende» innover på en flåte, sammen med en død matros. Nå gjaldt det om å sikre seg sin part av flesket. De djerveste av mannfolka, deriblant Iver, gikk ut i til midt på brystet for å få lagt hand på flåten (og grisen) som de første. For «rakfjærloven» sa det, at hadde en fått lagt hand på tingen og merket den med sine bokstaver, var den vedkommende rette og sanne eiendom. Iver Larsen sikret seg en fjerdepart av den grisen fra havet. Han gamle Iver kunne fortelle mange både morsomme og småtragiske historier fra sine utallige opplevelser som samler i rakfjæra

Anfinn Johannessen fra Kaupanger, hørte vi ble læstadianer. Iver Larsen fra Leikanger fant seg nok heller ikke tilfreds i den ordinære norske statskirke. Han ble frikirkemann. Men først var han ivrig med i en slags indremisjon her opp. En rogalender ved navn Hetland, reiste i 80-årene mye her oppe som emissær, og Iver var en beundrer av Hetlands forkynnelse. En gang noen fiskere satt i en rorbu og diskuterte religiose spørsmål, og ble varm i kroppen, var det en av dem som plutselig vendte seg til Iver, som ikke

Aurlandsgutten som i mer enn femti år gikk med skreppe i Nordland.

ANDREAS MONSEN YTTRELI, DØD, I EN ALDER AV 97 ÅR.

Ut på sensommeren 1855 gjør vi oss en tur innover Aurlandsfjorden i Sogn og lander ved kirkestedet, men vi bare raster som snarest her. Vi skal videre, opp til fjellgården Li, hvor kona hans Mons på Yttreli nettop har øket husstanden med en gutt. Det er den 19. august og eplehagene står dryssende full av den herligste frukt. Denne gutten ble ikke lang tid etter ført til Aurland kirke, og holdt over døpefonten her fikk han navnet Andreas. I den samme kirken ble han også konfirmert — men gift skulle han bli på en helt annen kant av landet.

Da Andreas var blitt sånn en 17—18 år gammel vandret han en dag ned fra fjellgården. Lenge hadde han vel gått der og undret seg på hva som kunne være å se «over de høye fjelle,» slik Arne Kampen gjorde det — kanskje ved samme tid omtrent. Nå ville Andreas ut i verden, og da det var handel og slikt som tidlig hadde fanget hans interesse, var det naturlig for ham å rusle hjemmenfra med en skreppe på ryggen. Lite ante han nok den gang at hans handelsveier skulle bli så lange og så mange, og at han skulle bli ved denne skreppen i omlag femti år. Hans følgesvenn på denne første handelsferden var en annen sogning, en eldre handelskar ved navn Brekke.

Reisen gikk nordover, lenger enn langt, og hele veien handlet de seg fram. For Andreas Yttrelies vedkommende endte ikke turen før han var steget i land på Vestvågøy i Lofoten. Her takket han kameraten sin for godt følge og god undervisning i handelsfaget. Fra nå av stod Aurlandsgutten helt på egne ben. Ikke lenge etter at han var kommet til Vestvågøya grep guden Amor avgjørende inn i hans liv. Han ble forlovet med Thea Hansdatter på Leknes i Buksnes, senere giftet de seg og Yttrelie bygde seg hus og grunnla sin heim her på Leknes, med en liten jordvei ved siden av handelen.

Det var nok hans akt og mening å slutte med skreppehandelen, og med dette for øye startet han fast forretning på Lilleeidet i Buksnes, drev denne et par års tid, men flyttet så sin handel til Leknes, og her var han å finne bak sine disker for både kolonial og manufaktur i flere år — inntil en ildebrann la hele hans etablissement i aske. Da assuransen var altfor lav, ble tapet ganske stort, og den kjente kjøpmann i Stamsund, J. M. Johansen, kjøpte så stedet, bygget nytt og fortsatte handelen. Så var det for Andreas Yttrelie ikke noe annet å gjøre enn å ta fatt igjen med skreppehandelen, og i uavbrutt 25—30 år var han fra nå av på farten. Lofoten var hans likesom faste distrikt, men en og annen gangen bar det ut på lengere turer, nordover så langt som til Tromsø, og sørover til langt ned på Vestlandet, men aldri la han sin handelsvei inn etter Sognefjorden. Og som han var sterk til å bære, denne gutten fra en fjellgård i Aurland. Ofte kunne en møte ham med en diger sekk foran på brystet og en enda større sekk bak på ryggen,, begge stappende full av mettervarer, det var bare manufaktur han «gikk i,» Andreas Monsen Yttrelie. Hver av sekkene kunne ofte være et mannsløft, og Andreas måtte ha hjelp til å få remmene lagt over skuldra, men så kunne han rusle i vei, ofte bare etter trange og vanskelige stier En kunne ikke sjelden høre folk si: hva den Yttrelie makter å bære, det er nesten navnkundig. Og det skal være visst, han hadde både laget og kreftene for å klare de tyngste bører. Igjen og igjen kom han til bygdene og til gårdene, og som den fødte handelsmann han var ble det alle steder større eller mindre forretninger å gjøre. Yttrelie var kjent for å føre beste sort varer, han var real til fingerspissene og var derfor velkommen igjen alle steder. Naturligvis la han til å begynne med prisen litt høyt det skulle jo være såkalt prutningsmon, men var prisen pratet og pruttet ned i «pari», var Yttrelie ikke til å rokke med en øres mer avslag. Det var jo ikke slik den gang som nå: faste priser, og prutning som en uforskammethet ved en disk; nei, fikk ikke folk prutte og by på varen, var hele fornøyelsen ved en handel gått tapt.

Enda etter at Yttrelie var kommet et stykke vei opp i syttiårene, kunne en møte ham med skreppen på sin rygg, men nå bar han bare den ene sekken, den på ryggen. Det var lett å skjønne at kreftene var gått litt i mink. Og så kom den dagen, da han la handels-skreppen av seg for aller siste gang. Han startet da sin agentur- og kommisjonsforretning, og vandret fra nå av bare med en liten pakke under armen eller en veske i handa. — Så kom året 1943 — og Yttrelie måtte legge alle årene inn. Nå ville kroppens førlighet ikke være med lenger på vandringsveiene, ikke tale om. Det var ikke annet å gjøre enn rett og slett å gå i opplegg. — Men livet lever videre. Forretningen overtok en av hans døtre, og var dermed i de beste hender, og Andreas Monsen Yttrelie ble også forundt et langt «otium». Først nå sistleden 20. august, en kort stund over midnatt, lukket han sine øyne til den siste og store hvilen, og han gjorde det så trygt og så sikkert i Jesu navn. Han hadde da for bare 4 timer siden fylt 97 år.

Folk som var til stede ved hans dødsleie forteller, at det var slik en skjønn overgang fra dette til det hinsidige liv, en her var vitne til. De siste minuttene lå Andreas og liksom så inn i noe vidunderlig, så strakte han sine hender fram for å nå det — og så sluknet han. Til visse var han nådd fram. I hans siste stund kom det en fugl og satte seg på karmen utenfor vidu- ved hans seng, og den sang så vidunderlig vakkert. Det var som en engels hilsen. . . .

Ennå langt opp i åttiårene kunne Yttrelie ta seg lange dagsmarsjer. Hans helse var som et stykke sognefjell, og aldri hadde han, før 1943, bruk for doktor. I ekteskapet med Thea Hansdatter ble det mange barn, men bare 4 av dem lever i dag, spredt over hele landet, en sønn i Stavanger, en datter ved Lillesand, en datter ved Ås Landbrukshøyskoles meieriavdeling, og så datteren som har overtatt hjemstedet på Leknes, og som har stelt vel om sin gamle og prektige far under hans langvarige sykdom og skrøpelighet.

---

hadde mælt et eneste ord: «Du teier bom stille, du Iver.» — «Jeg skal si dokker en tingen jeg,» svarte Iver med sin rappe sognetunge, «jeg bryr meg hverken om gud eller han Ole Larsa, jeg holder meg til han Hetland.» — Allikevel ble det slik at Iver ble såkalt Ole-Larsianer, og i den trua døde han. Ole Larsen var en frimenighetsstifter her i Lofoten. Han også var sogning, men det skal vi komme til senere.

Marianne døde i januar 1926, og 3. desember det følgende år (1927) sluknet også gamle Iver, godt og vel 90 år gammel.

Den vesle stuen hans på den vesle plassen i Offersøy ble revet i sommer. Men det lille fjøset står ennu. Det er imidlertid satt vern for at de to oppreiste steinene som han hadde slipesteinsåsen liggende på ikke skal fjernes. Iver satte disse to steinene godt fast ned i jorda og hugget dem pent til. Nå skal de være bautaer over hans livs gjerning og over hans minne.

Heller ikke Iver kom noensinne mer hjem til sitt kjære Sogn og sitt elskede Borlaug i Leikanger. Men som han lengtet mang en gang. Jeg så ham flere ganger felle blinkende tårer når han pratet og fortalte om sin barndoms bygn. Men nå dit, dessverre nei. Han levde fattig hele sitt liv, den ærlige og gode sjel.

O. B.

Yttrelie sognet politisk nærmest til Venstre, han var utpreget kongevennlig, og da valget etter bruddet med Sverige i 1905 stod mellom kongedømme eller republikk, agiterte Yttrelie sterkt for at Norge fortsatt skulle være kongedømme. Og han hadde sannelig talens bruk. Nei, Yttrelie var ikke god å komme utfor i en diskusjon, der slo han sine motstandere fullstendig ned i støvlene, men han var alltid saklig. En klok mann var han, og sin aurlandsdialekt sviktet han ikke et øyeblikk — selv etter åtti års uavbrutt opphold i Nordland. Det skal også nevnes at han i 25 år var losjefullmektig i I. O. G. T.

På hans bord ved den siste sengen han hvilte i, finner jeg en gammel og vel brukt bok. Det er en posttille med titelen «Kristelige betraktninger og veiledning til frelse.» Den var trykt i 1835, og denne boken var Yttrelies kjæreste lesning gjennom et langt liv, særlig flittig leste han i dens kapitler de senere årene. På den indre perm står det skrevet med gotiske bokstaver: «Denne bog tilhører mig Jens Olsen Otternæs med Gud og med rette, derfor skal ingen med mig om denne bogen trætte. . . .» resten av det Jens Otternæs har skrevet er blitt uleselig. Dette «forordet» er datert Otternæs den 8. mars 1940. Jens Olsen. Med annen skrift og annet blekk er tilføyd nedenfor: Denne bog koster 1 krone og 8 øre. — Denne tilføyelsen er altså skrevet i huset hos Yttrelie.

Postilen har sin egen lille historie i tilknytning til avdøde Andreas Yttrelie: Da Andreas Monsen var blitt 6 år gammel, tok han en søndag, mens foreldrene var til høymesse i Aurland kirke, småbåten, rodde utpå fjorden for å prøve fiskelykken. Og fikk en ikke så rent liten kveite på kroken. Nå, da foreldrene kom hjem fra kirken, ble det refselse både for det uloves bruk av båten men mest for dette syndige fisket — mens presten stod på stolen og forkynte evangeliet, og mens klokkeren ledet salmesangen. Det var en stor synd 6-åringen her hadde begått, men fortjenesten ved salget av kveiten fikk han likevel beholde — sikkert den første i lille Andreas liv. — Nå, ikke mange ukene etter rådet Andreas bot på dette med det syndige fisket. Det var lyst til auksjon borte i en av nabogårdene (var det hos Jens Olsen Otternæs?), og blant de frammøtte var også vesle Andreas fra Yttrelia. Han hadde alt lært seg adskillig av kunsten å lese, og da lensmannen bød fram en postillebok, var ikke Andreas sen om å avgi bud. Pengene hadde han i bukselomma, og holdt dem varm der med sin lille gutteneve. Han bød 1 skilling for boka, men det ble straks et overbud på ytterligere 1 skilling. Andreas kjente på pengene i lomma, skulle han våge seg til en høyere pris? Vell, resolutt bød han 3 skilling. Da lensmannen hadde fått øye på den lille budgiveren borte i flokken, slo han straks 3-skillingsbudet var falt — og Andreas gikk gla hjem med boken under armen. Nå hadde han brukt, iallfall endel av søndagssyndspengene, til noe godt. Denne boken fulgte siden Aurlandsgutten hele veien, og den ligger i dag øverst blant etterlatenskapene på hans syke- og dødssengs bord. Ordene er sterkere enn mannen — og lever videre.

Så er det ikke mer, dette nesten eventyrlige livet, som var knyttet til gutten fra Yttreli i Aurland, han som ble nordlending, han som gjennom mer enn en mannsalder vandret de mange og lange veiene med sine skrepper, sin handelsiver, sin Aurlandsdialekt, men også sin redelighet i alt, sin årvåkenhet — og sin troskap mot alt godt og sant i livet.

Vi mange nordlendinger som lærte ham å kjenne, og vi kan telles i tusentall, og som dermed også lærte å sette pris på ham, vi lyser med dette fred over hans minne.

Han døde som Vestvågøyas vist nok aller eldste, og det er her fire herreder og to prestegjeld med tilsammen omlag 12 000 mennesker.

Onsdag 27. august ble Andreas Monsen Yttrelie bisatt fra sitt hjem på Leknes, og begravelsen fant sted samme dag fra Buksnes kirke. Nå hviler han i bygdas hovedkirkegård ved kirken, på innhegnet sted sammen med sine tidligere bortdragne kjære. . . .

Ola Berg.

Sognegutter som ble nordlendinger.

Anders Jensen fra Leikanger.

Vi kommer her med en Leikangergutt igjen. Hans navn var Anders Jensen, og han var oppfostret på gården Njøs i Leikanger. Hans bestemor, fortalte han, levde til hun var 101 år gammel. Anders, alminnelig kalt Anders sogning, var født i 1840, og han var knapt 20 år gammel da han fulgte med en jekt nordover til det forjettede Nordland. Det var den gamle Ramsvikjekta han også kom seilende med nordetter leia. Han kastet seg straks inn i fisket her oppe og avanserte snart til hovedsmann. Han gjorde også flere Bergensturer både med jekt og galeas, og med Tegnmann-galeasen av Ballstad var han mange turer sørover, som bestemann. Men om han på noen av disse turene var innom heimbygda Leikanger, er lite trolig, mener hans sønnesonn Oskar. Det ble nok ikke høve til det.

Det var denne galeasen hans gjestgiver Tegnmann, han eide fiskeværet Ballstad helt til i 1865, som en gang led et stort havari i Vestfjorden, men da var ikke Anders sogning med. Hele mannskapet, fra styrmannen til kokken, gikk fra borde midt ute i Vestfjorden, da de anså galeasen fortapt, bare rederen, Hans Tegnmann, nektet å forlate skuta. Den eneste båt som fantes ombord etter stormen, var en åttring de hadde som dekkslast fra Bindalen, men også den var faret meget ilde. For å gjøre den så noenlunde tett, spikret man en rå oksehud over det største hullet, og så gav karene seg til å ro inn til Værøy.

Tegnmann klarte imidlertid å få galeasen fort inn til Røst. Folkene her som mente at her var det rikt bytte å gjøre, kom mannsterke utover i sine båter, men de møtte den robuste Tegnmann ved rekka med en stor øks i neven. Og han sa med tordenstemme: Den første som våger seg ombord i den hensikt å drive plyndring, får smake denna her, og dermed så løfte han øksa truende mot dem. Men fortsatte han, vil dokker hjelpe meg med å få fartøyet velberget hamn og fortøyet, skal dere få drikke alt det brennvin dere lyster og han viste til en full tønne som han hadde plasert på dekket. Røstværingene var ikke bare opplagt til å plyndre, de var også over all måte tørste. Galeasen kom pent og pyntelig i havn, og de gode borgere av Røst drakk seg så snytt at de så både fluer og elefanter. For denne bergningsdåden fikk Tegnmann siden et gullur med kjede av assuranseselskapet.

Men Anders sogning var altså ikke med på akkurat denne dramatiske turen.

Anders hentet sin kone fra Vikna i Namdalen, trolig fant han henne på en av sine seglingsturer sørover. Hun døde i 1903, og Anders døde i 1926, 88 år og 3 måneder gammel. Han bodde på Leknes i Buksnes, og hans sted heter Mjåneset. Det var husmannsplass. Nå er det hans sønnesønns sønn som eier stedet. Anders hadde 5 barn, og han eide sine egne nordlandsbåter og var en driftig kar, både som fisker og hovedsmann og som sjømann ellers. I sin høye alder gikk han over til å være feier hos kjøpmann og væreier Jacob Lind Jentoft i Ballstad, han som overtok fiskeværet etter for nevnte Hans Tegnmann.

Om sine seilaser med fartøy kunne Anders fortelle mange dramatiske opplevelser. Engang de kom til Ure i Lofoten med en sokkelastet jekt, etter en stormnatt på Vestfjorden, skar kjettingen seg ned gjennom ikke mindre enn tre planker på jekta, slik fart hadde den. På den turen forfros Anders seg og måtte ligge tre uker på sykehus.

Sogneguttene som ble nordlendinger

Johannes Eriksen fra en fjellgård i Indre Sogn.

Johannes Eriksen heter nr. 5 i rekken av «mine» sogninger. Her gikk han under navnet «Johannes sogning». Hvor han var fra i Sogn har jeg ikke kunne bringe helt på det rene, men en av hans sønner sier han var født på en liten fjellgård innerst i Sogn, et godt stykke innenfor Lærdalsøra. Han, som alle de andre sogningene jeg har omtalt i denne serien, kom nordover med jekt. Han forlot far og mor og to søsken. Hans bror Ole reiste siden til Amerika, og hans søster var døvstum. Deres far drev et slags bødkerhåndverk, det vil si han skar bånd til tønner. Den jekta Johannes kom nordover med hørte hjemme i Skarsjøen ved Ballstad og dens eier og skipper het Markus Busch. Her i Skarsjøen tok han seg plass som dreng for 4 år, og rodde fiske om vintrene. Senere tok han seg drengplasser andre steder på Buksnes, og drev også flere år med rotfiske etter sild.

Da han var en alder mellom 35 og 40 år giftet Johannes seg med Marie Nilsdatter fra Hol i Lofoten, hun døde i 1898, og Johannes sovnet inn på Hol gamlehjem i 1921, vel 80 år gammel. Han ligger begravet i Petvik kirkegård i Hol. Gamle ble de, som en ser, alle disse sogneguttene som kom nordover.

Johannes sogning grunnla sin heim på Fygle i Hol. I sitt ekteskap med Marie hadde han flere barn, datteren Jakobia og sønnen Martin bor nå i Kvæfjord i Sør-Troms, sønnen Emil bor i Narvik og sønnen Peder, som også var bosatt i Kvæfjord, er død.

Johannes var en stuttvokset kar, men hadde gode krefter.

Da han var blitt godt og vel 70 år gammel og satt alene tilbake i sin stue på Fygle, var det ikke annet for ham å gjøre enn å flytte inn på gamleheimen, som ligger like i nærheten. Og her døde sogneguttenfra den fjerne fjellgården i indre Sogn. Han så den aldri etter at han som 21-åring gikk fra den med sin lille ransel på ryggen — ned den bratte stien til Lærdalsøra, og så med båt videre til Bergen. Her stanset han ikke svært lenge. Hørte rvktene om gode tider nordpå, og fulgte med den første den beste jekta nordover.

O. B.

Bladet "Fiskaren" fredag 22. sept. 1944.

Ola Berg, Harstad:

Gutten fra Sotra som ble landskjent sildefisker.

Korte trekk fra Ole Våges liv.

I Fjell prestegjeld på Sotra øy utfor Bergen fødtes for vel 79 år siden en gutt i en strandstue. Han fikk i dåpen det velkjente navnet Ole og vokste opp der ute hvor Vesterhavet skyller sine mer eller mindre bratte bølger inn mot kysten. — Havet ja, det nynnet til ham, det sang og spilte med sitt mangetonte orkester, men rett ofte brølte det også og var ikke til å komme nær, når stormene jaget det opp til villskap og voldsomhet. Sotragutten lærte snart havet enda bedre å kjenne fra dets mange — gode som onde — sider. Det sto vel skrevet over hans vugge at han skulde komme til å gynge meget der ute på bølgene de blå og de brytende.

Allerede i 6—7 års alderen finner en ham i båten som fisker, så vidt da, nær under kysten. Han hadde tidlig lært seg å baske med årene, og snart lærte han seg også kunsten med å mestre seil og styre og manøvrere en båt gjennom vanskelighetene.

Men da han var blitt godt og vel ferdig med skolebenken og sto der som konfirmert unggutt bar det først for alvor utpå, og no som lottekar med notbruk etter sild, og turen gikk den lange vegen til Nordland, hvor han siden skulde komme til å gjøre så mange notkast, store og mindre store, ja, bom også en og annen gang, og hvor han også skulde grunnlegge sin heim og bli en av Nordlandets mest kjente sildefiskere. — På denne første turen måtte han, som skikk og bruk var den gang, finne seg i å være kokk ombord, men Ole Vaage gjorde seg snart ferdig med gryter, tvarer og søsponer, det var ikke det å k o k e, men å f i s k e silden han vilde, og snart også viste seg å k u n n e — bedre enn de fleste.

Ole Våge avanserte hurtig i gradene fram til notmann og leder. Den første tiden drev han noen år som notmann for et Bergensfirma. Det var vinden og seilene den gang, og vegen til Nord-Norge — hvortil ferden som regel gikk — var både lang og besværlig, ja mer enn en gang var det en kamp på liv og død med storm og opprørt hav i natt og mørke. Våge har meget å kunne fortelle fra disse mange seilingsturene, da uvær raste og livet for de mange menn lå på vektskålen. Men det gikk og det bar fram. Han var dyktig og uforferdet som stod ved roret, gav kursen og førte kommandoen, gutten fra Sotra som hadde kjent havet fra han var en neve stor og som aldri gav seg over og alltid fant en krokveg, der hvor alle veger syntes stengt.

Ole Våge har drevet som aktiv sildefisker i 64 år og har vært på ferde til alle årstider, så sant det ryktedes om sild i sjøen. Hele kysten nedover fra Russegrensen til Stavanger, ute

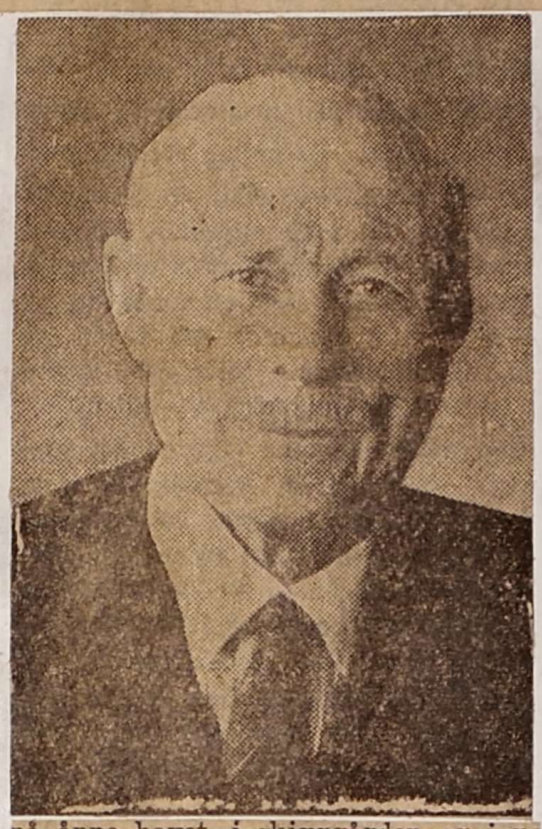

på åpne havet, i skjærgården og inne i fjordene og vikene, over alt har han vært å finne med sine båter og sitt bruk. I Mathopen, i Osterfjorden og i Ryfylkefjordene har han vært etter brislingen, — sild og brisling, de kunde aldri vite seg trygg for Ole Våges notbruk og årvåkenhet.

Fra 1888 til 1916 var han landnotbas. Han kunde alt i sin bransje og var bestandig å finne i forreste laget. Under det beryktede uvær med storforlis og tap av mange menneskeliv inne på Ofotfjorden høsten 1890 mistet Våge omtrent alt sitt bruk, men en storstorm og et stortap kunde ikke slå ham av marken, han hadde vært ute i så mange hardværskulinger før, og kommet stående ned.

Fra 1898 og utover drev han årvist vårfiske etter sild og lodde i Finnmark. Tusenvis av fiskere skulde forsynes med agn, og Våge sopte med sine nøter sammen svære kvanta av sild og lodde der oppe i sesongene. Han var den første som under Finnmarksfisket begynte med en slags line til å snurpe loddenøtene med. Det var i 1898 og det var et framskritt som fikk atskillig betydning.

Like etter århundreskiftet erverfet han seg førersertifikat og etter dette fikk han, som han selv uttrykker det, et jag som los med isabåtene til og fra lasteplassene i skjærgården på Vestlandet omkring Haugesund under vårsildfisket, og alle turer forløp uten uhell.

I 1911 nyttet Ole Våge en ledig tid mellom sesongene til å sette seg inn i bruken av snurpenot, som en da var begynt å fiske med, og han var den første mann i Troms fylke som anskaffet seg dette slags fiskeredskap. Atter viste han seg som en foregangsmann i den bedrift og på det feltet nan har ofret alle sine evner, sin tid og sin arbeidskraft. Det er da også utrolig store mengder sild til menneskeføde og til agn, olje og mel Våge i løpet av mer enn 60 år har fisket og ført i land, ja en tar kanskje pennen ikke mer enn passe full om en sier at hans notbruk innehar en rekord hva kvantum fanget sild angår, i all fall ligger han i aller første rekke blant samtlige sine kolleger.

Da motorene kom i bruk biet han ikke med å legge om fra jaktfartøyer for dampskipsslep til selvdrevne motorfarkoster. Han lot seg aldri akterutseile av tiden og utviklingen.

Også utenfor sildefeltene fant en ofte bruk for Ole Våges innsikt og store erfaring. Således ble han i 1904 kalt til voldgiftsmedlem i en skattetvist angående sildfiske, og i 1918 ble han av departementet oppnevnt som medlem av en komité med sete i Trondheim, for utgreiding om sildefisket og agnforsyningen i Nord-Norge. Denne komitéen avsluttet sitt arbeid i Oslo i 1919. — Han har også representert assuranseselskaper i havarisaker og var i noen perioder medlem av fiskerinemnda, meklingsmedlem vedrørende fangstvirksomhet på havet, skjønns- og takstmann i brannsaker, og han har siden starten sittet som medlem av representantskapet i Noregs Sildesalslag, Bergen. Han har videre fra første tid av med stor interesse og dyktighet deltatt i arbeidet for Troms Sildfiskarlag, og ble i 1942 innvalgt som dette fiskarlags æresmedlem.

Skipene »Uræd«, »Antonett« og »Sjøfuglen« er vel kjent i havner langs den norske kystleden og på sildefeltene mellom Utsira og Grensejakobselv. Det var skipper og notmann Ole Våges fartøyer. Der sto han ombord og tok så mangen mandig dyst, og disse skutene har fraktet i land hundretusener av hektoliter sild av alle slags, mat til folket, næring for ham selv og hans mannskaper og formuer lagt til samfundet og landet.

Kort tid etter krigen i Norge i 1940 måtte Ole Våge legge opp fra sin bedrift, men han er fremdeles i god vigør og hans lengsel og attrå står nok ennu ut til fiskefeltene, der »havets sølv« svømmer i tette, store stimer, der bølgene ruller og hvalen sender sine sjøsprøyt som fontener opp av den brede blåmyra....

Gutten fra Fjell på Sotra kom, så og vant. Han ble en nordlending blant oss nordlendinger, tuftet sin heim i Harstad for mange år siden, men hans virkefelt var hele Norges nord- og vestkyst.

Fiskarveteran på Lofotbesøk

Bernhard Henriksen, Vega, som har reddet 20 mennesker, og er innehaver av to redningsmedaljer.

Den 86 år gamle Bernhard Henriksen fra Vega på Helgeland er igjen i Lofoten — på besøk bare denne gangen. Jeg finner ham i en rorbu nede i fiskeværet Ballstad. Det gikk slik til at jeg traff en kjenning borte i Fiskeværveien. Han stanset meg og spurte:

— Skal du avsted og snakke med han gamle Bernhard Henriksen?

— Nei, svarte jeg — Bernhard Henriksen, hvilken Bernhard Henriksen?

— Du kjenner da vel han gamle Bernhard Henriksen, Vegaværingen som har rodd fiske her i Ballstad i en allverdens masse år.

Og jo selvfølgelig kjente jeg *den* Bernharden, iallfall av navn.

— Og nå var han her altså igjen, sa min kjenning, du finner ham i rorbua hos hans sønn som «ror» borte i Bertelvika.

Jeg gikk dit med en gang. Men Bernhard var nok på sjøen han, akkurat da, var ute for å sette liner ombord i en sjark.

— Men han kommer snart tilbake, sa sønnen som stod og egnet liner i en stamp. Bare sett deg ned til så lenge, sa han, så har vi sikkert han far snart tilsvars.

Og etter en halv times tid kom den gamle inn fra sjøen, vrengte av seg oljehyret og var klar til en prat.

Hans barndomsheim stod på gården Eidem på den søre siden av Vega store øy og kirkesokn. Der fødtes han 8. oktober 1866. Siden hadde han gård på Nes i samme bygda, men har nå i flere år bodd på Gladstad, men han synes det er litt langt fra sjøen der.

— Jeg var bare 15½ år første gangen jeg fikk være med far til Lofoten, og de par siste nettene før vi skulle dra avsted, fikk jeg nesten ikke sove av bare spenning. Jeg hadde hørt fortalt så mye om Lofoten og fiskarlivet der nord, og nå, endelig nå skulde jeg få være med på den leiken. Far var båteier og høvedsmann, og da vi seilte hjemmefra like over trettenhelga fikk jeg plass framme i åtringen, ved siden av skottkaren. Det ble en temmelig hård tur, det blåste opp med kraftig landvind, og på Sjona (på Helgeland) kom vi opp i stiv kuling, så den ene kloa etter den andre måtte «duves nedåt». Men jeg syntes dette gikk bare finfint jeg, sier Bernhard, og jeg satt der og formelig dirret av spenning. Jo, det var virkelig en lystig seilas, — og så alt det nye landet vi reiste forbi, ja, alt var så nytt og forunderlig å se for mine øyne, og landvinden blåste som en kar. Da det hadde gått et stykke med to klør kom det ordre fra høvedmannen, han far altså, at vi skulde duve nedåt den tredje kloa, det ble for hardt for båten dette. Da var det; sier Bernhard, at jeg som min fars sønn mente som så — og sa det også — at det måtte da vel kunne klare seg med de *to* klørne. Far ble nok litt sint da, for han svarte straks tilbake og så litt strengt på meg: Hold kjeften din, glunt, husk du er bare skårungen.

Bestemmelsesstedet var Ballstad, og her hadde Henrik fra Eidem, Bernhards far, sin rorbu i Bertelvika, der vi nå satt, men ikke samme rorbua altså, å nei, den gamle rorbua her var nok ikke så fin som denne.

Og så ble det vinter etter vinter å reise til Lofoten. Jeg har i alt rodd 56 lofotfisker. sier Bernhard, de 50 i Ballstad og de 6 i Værøy. Å ja, føyer han til, det har jo vært litt av hvert å oppleve som fiskar, det skal være både sant og visst.

Det gikk ikke mange årene før Bernhard Henriksen hadde flyttet sete og rom i åtringen — fra framskottrommet til akterromstofta, — bare 18 år gammel var han avansert til høvedsmann, og nå satt han med styrvollen og seglskjøtet og hadde ansvaret for det hele — og kommandoen. I alle de 56 årene, så omtrent iallfall, har han rodd Lofotfiske med åtringsbåt, den var og ble min beste kamerat på sjøen, sier han, og jeg liker meg best med å seile.

Og hele tiden og veien har han vært skånt for store uhell og ulykker, men uvær, sier han, ja det har jeg naturligvis vært bori så mangen en gang.

Han forteller at det nå er tredje gangen han besøker Lofoten siden han selv begav fisket her oppe, og alle tre gangene måtte han også utpå, og likesom kjenne på det hele sier han og ler.

— Aldri en dag gjennom min hele tid som fiskar har det vært nødvendig å måtte skofte i yrket på grunn av sjukdom, ja, jeg tror ikke jeg har hatt så meget som en svullfinger engang. Helsa den har altså vært av stål og betong, så å si. Og det er ikke bare i Lofoten Bernhard har drevet fiske, båten og sjøen kunne en finne ham opptatt med året rundt, blant annet i fiskeværet Bremstein der hjemme ved Vega øy. Og for øvrig, sier han, så har jeg fisket rundt hele Vegaøya. En gang han og noen andre karer var til havs utenfor Vega, og været var sommerlig godt, fant Bernhard på at nå ville han forsøke å komme seg i land på den høge holmen som heter Økbraken og som ligger ca. 5 mil sørvest av Vega. Den reiser seg av sjøen som ensom og fjern og utilnærmelig majestet, og det var sagt at den aldri hadde vært betrådt av menneskeføtter. Men nå ville Bernhard at det skulle bli en

forandring med dette. Og han greidde komme seg i land på den bratte holmen, der han fant både fot- og nevefeste, og så gikk han helt til topps — som den første på Økbraken. Holmen var som bekledt med hev-ertn, forteller han, eller hav-erken som er denne selartens riktige navn. — Det ble nok litt berømmelse for Bernhard med denne Økbrak-bestigelsen.

— Alle mine konfirmasjonskamerater er nå borte blitt, sier han, og de aller fleste også av mine fiskarkamerater, han blir med ett så vemodig i blikket. Ja, de er blitt borte, den ene etter den andre, legger han til og ser utover havna gjennom rorbuvinduet.

Bernhard Henriksen har to ganger fått redningsmedaljen for sine dåder på sjøen. Han har reddet 15 mennesker på Lofothavet og 5 der hjemme på det helgelandske hav. Så mange ganger fikk han lov til å være en hjelper i nøden, og han unnslo seg aldri, selv om det var fare for hans egen båt og hans eget liv. De 5 mennesker han reddet ved forskjellige høve på Helgeland, husker han navnet på. Det var Ole Hansen, Andreas Andreassen og Ole Aleksandersen, alle fra Eidem i Vega, og så var det de to kvinnene, Marie og Ellen Abrahamsen fra Kilvær i Tjøtta som han reddet fra den visse død ved Tilrem, et stykke nord for Brønnøysund.

Om Ole Hansens redning forteller han at den gangen var det som Gud selv påkalte ham. Ole Hansen var dratt ut på sjøen fra sitt hjem en dag, og helt alene i sin båt. Så kom uværet, og det kom med alvor og voldsomhet, riktig et skavær var det, sier Bernhard. Så med ett gikk det som et støt gjennom meg, og det var som en stemme sa, at nå, Bernhard, får du ta båten din og fare ut på. Men min egen fornuft og forstand sa meg imot. Og jeg gikk til mitt arbeid på land. Men igjen kom denne kallelsen til meg, og da kastet jeg alt, hyrte meg og gikk til båten og fôr ut. Straks etter, mens jeg lå i livd av en holme nær under land, hørte jeg nødrop. Og ved Guds hjelp fikk jeg reddet min nabo Ole Hansen fra den visse undergang. Hjemme satt hans hustru og deres seks små barn i fortvilelse og med bønn om hjelp. Da vi kom inn i deres stue satt moren der med foldete hender og oppløst i gråt, mens de seks små barna lå på kne rundt hennes knær. Gud hadde hørt deres bønner, og det var meg han brukte som sitt redskap, sier Bernhard, han fikk vått i sine øyne da han fortalte dette, den gamle, staute fiskaren.

De folkene jeg har fått lov til å redde fra en grav med tang og siv, hadde 13 hustruer tilsammen og 22 barn, som således fikk sine menn og sine fedre tilbake fra havets favntak.

I 1930 seilte Bernhard Henriksen en fembøring fra Helgeland til den store fiskeriutstillingen i Trondheim og var den gang meget omtalt i avisene for sin prestasjon, han var da 64 år gammel, men ble kåret til å seile utstillingsbåten fram den lange veien sørover.

Nå går han opp stigen, og det gjør han som en ungdom, opp stigen til sin køye på bjelken, og finner fram sine to redningsmedaljer som han vil vise meg. Den første fikk han av Redningsselskapet i 1927, den andre av Carnegies Heltefond i 1929, og sammen med medaljen lå det 300 kroner i kontanter.

— Du har dem ærlig fortjent, sier jeg.

— Ja, kan hende det, sier Bernhard og blir likesom så langsynt igjen. Jeg reddet en gang 4 mann under en storstorm fra et båthvelv her i Lofoten. Det var ingen lett sak, det stod om for oss alle den gangen. Bernhard tier en stund, og så sier han:

— Ja, det gjorde det på sannhet, det stod om liv for så mange av oss som var ute i dette voldsomme uværet.

— Men likevel, du fikk gjort også *den* redningen, sier jeg.

— Ja, sier han langsomt, jeg fikk gjort det — ved Guds allmektige bistand.

— Skal du besøke Ballstad og Lofoten enda flere ganger?

— Det kommer an på, svarer han. Jeg får liksom uro over meg der heime på Vega, når alle mannfolka er faret heimefra om vinteren, og så blir det gjerne til det da, ser dokker, at jeg kommer ruslende etter fram på vinteren. Det er så rart med det, jeg har faret leia mellom Vega og Lofoten så mangfoldige ganger, den er blitt som en tråkket sti for meg, kan jeg nesten si, og her i Ballstad er det likesom blitt en annen heim for meg, etter de 50 vintrene jeg har rodd fiske her.

Og jeg tipper på at Bernhard Henriksen ikke setter «staven igjen» i Lofoten denne gangen heller, men vil besøke oss på nytt. Han er frisk og ferm nok til det, den raske gubben, helten under så mange vridne situasjoner, og aldri en skoftedag gjennom de 56 årene han slet med årene og styrte båt på Lofothavet, eller på heimesjøen rundt sitt kjære Vega. *Br—.*

KARSVERK MED KVINNEHENDER

Prat med en gammel og en ung fiskarkvinne.

«Fiskaren» hadde, såvidt jeg erindrer før siste jul, en lederartikkel om «Fiskerkvinnene, de stille i landet», og da jeg i dag så en kvinne på et større småbruk her i Nordland drive på som en kar med våronnarbeid, falt det meg inn å få i stand en liten prat med henne om dette nokså uvante gjøremål for en kvinne, hun sto nemlig og spredte naturgjødsel med et greip fra en fullagt bikkvogn, og sannelig som hun fikk det gjort.

— En prat ja, svarer hun på min hilsen og min forespørsel, hvis som at jeg nå bare kunne se meg stunder til det. Det var min akt og mening å få gjødslet ferdig i ettermiddag denne langmyra her.

Men likevel hun spenner fra, da vogna er tømt, lar hoppa gnage på groen, og så setter vi oss på et lavt steingjerde.

Og så forteller hun: Det er nå sjette våren på rad jeg må greie med heile våronna alene, siden mannen min og jeg overtok gården her etter mine foreldre — åja, legger hun til, det var nok ikke fritt for at jeg også som ugift jente måtte ta mine gode tak med i slikt arbeid sammen med min mor. Mannfolkene, både far min og nå min mann, skal jo absolutt på Finnmarksfiske, og så, jaja, når han manglet rorshjelp, og alene også, når vi som heime var trengte kokfisk. Vi måtte være sjølhjulpen. Det eneste jeg ikke kunne bli fortrolig med var seglinga, hvis det ble for mye av vind. Nei, den likte jeg ikke, da ville jeg heller ro og slite alt det jeg vann.

— Men så kom jo den dagen da De ble sittende her som enke?

Å ja — ja-ja, den kom den dagen også. Mannen min ble borte nordpå Finnmarks-havet sammen med alle sin kamerater. Og så satt vi alene her heime, jeg og mine to døtre. Men vi klarte det, måtte jo klare det alt sammen. En gang fikk vi, jeg og hun som dokker snakket med der ute, en stor kveite på vadet vårt, her like utenfor landet, så å si. Det var en «tønnefisk» nesten, men da måtte vi kauke (rope) til land etter hjelp — mannfolkhjelp altså. Og en gang så var det en storsteinbit som fikk tak i eine handa mi og beit til, det utysket. Dokker kan ennå se arrene etter det trollet sine tenner. Det satte seg ondt i sårene og jeg måtte til doktor med handa for å få den frisk igjen. Siden ristet jeg alltid steinbit av min line, ville ikke se denslags styggheit innenfor min båtripe.

sier de ved avreisen, dokker får nå sysle med våronna og det, så godt dokker formår.

— Pløyer De også?

— Ja, seidå, hvem andre skulle gjøre det, tror dokker. Jeg både pløyer og harver, ja det vil si bare potetåkrer, setter poteter, kjører og sprer gjødsel, kunstgjødsel, reparerer innmarks- og utmarksgjerder, legger opp stein og får det flidd og stelt for det som vokse skal, både på eng og i åker. Jeg har ingen å vise for meg slik . Mannfolkhjelp er ikke til å oppdrive, og forresten så er den så dyr at den fullstendig ville sprenge vårt lille jordbruks budsjett. Nei, det tåles ikke. Så må vi selvsagt gjøre det sjøl. Og det går saktens, bare helsa holder. — Men forresten så kan dokker gå inn til ho mor, hun er snart åtti år, men frisk og rørig framleis, hun vet hva det har på seg å være mannfolk i arbeidet, må dokker tro.

Og den gamle fiskarkona tar vennlig imot meg, vil straks «sette over kjelen», som hun sier, og er gjestfriheten selv. Strikkepinnene går flittig mellom hennes noe krokete fingre, og stangbrillene har hun midt fram på nesen, slik at hun lettvint kan se over dem. Og så er hun bare smilet, en sol i nedgang, tenker jeg.

Og den gamle kan fortelle. Seksten år etter hverandre var mannen min på vårfiske i Finnmark. Vi hadde nokså stor gjeld på den-

unna. De måtte til og med sko hester og slakte både sau og ku, ja, storokser med. De måtte ikke stå fast med noe, når mannfolkene var borte. Her vestenfor var for nærmere et hundre år siden, ei veikje som tok plassen etter bror sin i Lofot-fiskebåten, det var en fembøring, og hun rodde fisket ut og tilendes, hele to måneder, mens broren lå på sjukehus. Og han sa

he gardlappen var, som vi kjøpte som rydningssted i 1893. Det måtte stadig vekk skaffes kontanter, og det var sjøen bare vi hadde å vende oss til etter penger. Så måtte jeg for det meste stelle med alt her heime. Nei, ikke bare våronna må dokker tro, men slåtta også og alt som skulle utrettes av smått og stort. Mannen min kom flere ganger ikke heim frå Finnmarka før utover Mekkelsmesse, så også potetopptakingen falt på meg og de to jentugene som vokste seg fram til hjelp etter hvert. Og det var ikke fritt for at jeg drev litt nybrott også, ved siden av. Hun går bort til vinduet og viser meg en potetåker på nærmere et måls vidde. Ja, den, sier hun, det er nå mitt verk, men jeg brukte 3 år på den før jeg fikk den så stor som jeg ville, ja altså ikke h e l e år, føyer hun til og ler, men noen dager og uker hver ettersommer, mens jeg ventet på at mannen skulle finne veien heim fra sommerfisket i Gamvik og Havningberg, det var der han mest holdt til under sitt Finnmarkfiske.

— De lange, djupe grøftene jeg ser der borte i myrlandet, det er kanskje Deres henders verk?

— Nei, ikke alt, nei det kan jeg ikke si, men mye. Og dokker ser den store steinruken der borte under fjellfoten, det meste av den har jeg gravd og spettet opp av jorde og trillet på trillebør eller kjørt fram og ruket den opp. Nei, så vi var ikke arbeidslaus, det var vi ikke en einaste dag. Her var bare villmarka da vi bygget her, nå har ungfolket sine 4 kyr og en kvige på fôret, hest og 12—14 smaler.

— Og helsa og kreftene holdt?

— Jau, Gud være takk, de gjorde da det. Og enda til var jeg så mangen gang med på sjøen også, både sammen med min mann, det, når jeg hørt, den nøvedsmannen, at han var så sannelige ikke karlaus i ho Ulrikka.

Det ble en lang prat med den gamle fiskarkvinnen, hun som også har vært mye av en rydningsmann, og litt — eller meget, som en vil til, også av en fiskar, med en storkveitefangst som kanskje toppen.

Før jeg forlater de hyggelige menneskene, er ungkona ferdig med gjødslingen av langmyra. Og nå strever hun med en stor stige, får reist den opp til røstveggen på låven. Det henger en stærkasse der kloss under mønsåset, den har løsnet, henger og skrangler, og nå stiger hun tilværs med hammer i overalslommen og noen spiker i munnen for å reparere skaden og gjøre det trygt for et stærepar som er hennes kjære venner.

Jeg får trauste handslag til farvel, både av den gamle og av den unge fiskarkvinnen, handslag med hjertelags tyngde lagt deri.

Men — som «Fiskaren» skrev — disse kvinnene er av de stille i landet. De lever ved siden av oss, men enser vi dem som vi burde og

som de fortjener? Anei, det mangler nok meget på det. De står ikke på tribunene og virker for seg og sine interesser, de holder seg mest til de stille veier og stier.

Men hvor de har gjort og gjør seg fortjent til å bæres på gullstol — mange, mange av dem.

Br—.

Skjervøymann som levde på en „vulkan" i Bodø

Fisker og kramkar, tranbrenner i Loppa og vaktsoldat på grensefjellet - -

Nils Benjaminsen fra Oksfjordhamn forteller «Tromsø» litt av hvert fra et omskiftende liv

Skjervøy her — og Skjervøy det er i dette tilfelle Nils Benjaminsen, og h e r det er Bodø. Det er allerede lenge siden jeg så og hørte mannen med den utpregede Nord-Troms-dialekten nede på fiskehallen i Bodø der han sakkyndig uttalte seg om fiskeri og fisk, med en stemme sånn litt opp i diskanten. Han pratet i vei og beholdt det siste ordet.

Nå traff jeg ham igjen for en tid siden, der han gikk med en svær pakke aviser under armen. Nils er blitt avisselger, og han skal være en mester i å få omsetningen på gli. Siden han for et par år siden startet i denne gren av pressens tjeneste, har han solgt omlag 11.600 aviser, sier san.

Vi avtalte et lite intervju for «Tromsø» — og det var Nils strake med på. Min stue, sa han, ligger der og der, dokker skal være velkommen i ettermiddag etter endt dagsverk. Og Nils Benjaminsens hus var ikke vanskelig å finne. Det ligger like opp for verkstedet i Breivika, sa han — det er lys grønt malt — og det stemte. Jeg gikk rett på huset og Nils møtte meg i ytterdøra. Han bor i Norges formodentlig minste, ja aller minste våningshus, ca. 3 meter bredt og kanskje 3.5 meter langt, og består bare av et rom, når en da ikke regner med en smal liten sidesval på den nedre siden. Et enrutet vindu skaffer dagslys, men fra en liten pinne på takmønet ledes den elektriske strøm inn til en pære. Det er vedovn og elektrisk kokeplate i en krok — en seng ,to stoler og et skap er omtrent alt å nevne av bohave, samt et lite bord under vinduet. Men Nils har det pussa og rent — han er en ordensmann.

Og så begynner praten: Jeg er født i Oksfjordhamn i Skjervøy, sier han, er 67 år gammel og ble gift i 1908, ja seidå dæ vart eg — føyer han til, og det ble 9 barn — men aldri har jeg nydt nce av det offentlige, ikke det slag, enda det såmen ikke alltid har vært så gode tider — og det var ingen barnetrygd og slikt, vi måtte bare stole på oss sjøl den gang, veit De.

Så flyttet vi til Maurnes i Skjervøy, og i 1933 ble jeg enkemann. — Senere flyttet jeg så til selve Skjervøy. De har kanskje vært der? spør han. Nå, ikke det, ja, det skal jeg berre sei dokker, at det er et stort og gromt sted.

— Hva har du så drevet på med fram gjennom livet?

— Å, det er atskillig det. Jeg har nå drevet mye fiske da — fisket og fisket og solgt i Skjervøy. Jeg drev alene på en småbåt, og folk kjøpte all min fisk — særlig kvikt gikk fisken unna når jeg møtte opp ved slippen akkurat som folkene gikk på om morgenen, da gikk heile båtlasta nesten som varmt kveitebrød, men jeg solgte også til andre, naturligvis, for det var fin og feit fisk jeg hadde.

— Hvor hentet du så all denne fisken?

— Forskjellige steder på havet. Jeg fisket helt utfor Hagsteinen og på Longskallen og enda lenger utpå — og der var det et trivelig sted å ligge med juksa.

— Når du så hadde lasta båten, var det å segle heim til Skjervøy?

— Segle, sier du, nei, jeg segla aldri, hadde ikke segl i min båt, jeg bare rodde, rodde og rodde — ja, rodde som besatt, med kvart nesten som i søvne. Det hendte også at jeg kjøpte sei hos snurperne og rodde med den inn til Oksfjordhamn og der i strøket og solgte den — ja like inn til Storvika i Nordreisa. Det ble 3½ til 4 mil fram og tilbake.

— Du var ikke umakredd, du Nils!

— Nei, jeg har rodd min tid både i Lofoten og på Finnmarka som fiskar. Men det forstår seg, jeg har også vært månedskar i mange av fiskeværene i Finnmarka, fra Gjesvær i vest til Vardø i aust.

Og så skal De vite at jeg har drevet mye med handel også, særlig i mine yngre år — ja, altså som såkalt kramkar. Jeg hadde tøyer og slikt annet, og frukt fra han Aspaas i Trondheim, og var godt assortert, bøker og papir førte jeg også. Jeg tok også varer i Tromsø, både hos han Zakariassen og hos baker Holm, så jeg var godt kjent i Tromsø og betrodd mann der. Varene fra Tromsø tikk jeg med lokalen til Maursund — og så i båten med det alt sammen for å få ro rundt og viden omkring for å selge. —

— Og handelen gikk fint, den?

— Ja, det gjorde den, men mye roing var det. Jeg solgte også varer på sildefeltene. Der var det mest margarin og tobakk de spurte etter, ja og så brød, naturligvis. Jeg har prøvd litt av hvert. Tranbrenner har jeg også vært, vi kokte levra i svære gryter, det var ute på Loppa, ja i Maursund og andre steder også — kokte til det som i gryta var ble brunt, nesten som en kaffe. — Når vi så spøtta i det og det spraka, så visste vi det var ferdig og så var det å ause det på fatan. Det var bruntran, dette. Betalinga var ikke så storflott, akkurat den gangen, 45 øre timen, men jeg har gjort mangen et dagsverk for bare 2 kroner.

— R o d d e du fiske også i Finnmark?

— Ja, det var på robåt. Men en gang var jeg med Edvard Johannessen fra Taskeby i Skjervøy med seilskøyte, og vi fisket da i Honningsvåg og Kjøllefjord. Han Edvard — ja. nå er han for lenge siden død — men han var en slik politikkar og pratar. Når han skulle tenne på pipa glemte han det jamnt og samt og brente fingrane — og slik gikk det med fyrstikk etter fyrstikk — men de kostet jo ikke stort den gangen. Denne samme Edvard Johannessen var med den gangen da de reiv kvalfabrikken i Mehamn. Men han Edvard kom seg fra hele greia, enda han var mye aktivt med i den rivingssjauen.

— Ja, fiskerne mente jo kvalfangsten skadet deres fiskeribedrift.

— Ja, det mente de, og deri hadde de rett. Nå er det snurpenota de har sloppet laus på Vestfjorden — den er jeg godt forarga på, det kommer man til å anke på. Jeg har rodd to vinterfiske som leiekar i Lofoten, den ene vinteren på Ballstad med en mann derfra.

— Du nevnte visst i farten at du også hadde vært «kongens kar»?

— Jøss og jada, det har jeg. Jeg «ekserte» i 1909, og i forrige verdenskrig var jeg som leid mann vakt på Bjørnefjellet ved Narvik og på Lødingen og likeså på Setermoen og på Sjøvegan. Jeg var også tre ganger på vakt på Kirkenes. — Tjente omlag 5000 kroner på slike vakttjenester, med familietillegg og det hele — men hundekalt var det på fjellet.

— Men så måtte du forlate ditt kjære Skjervøy høsten 1944.

— Ja, tyskerne sørga for det. — Først bar det til Tromsø, der hyste man oss i selveste domkirka i to og en halv uke, så bar det videre til Røsvik i Folda, og for vel 3½ år siden kom jeg hit til Bodø. Jeg kjøp-

te meg hus i Røsvik. Jeg hadde ikke kontrakt på hustomta mi i Skjervøy, så jeg måtet selge der — og tapte på den handelen. Så flyttet jeg til Bodø, hvor jeg fikk tak i dette lille huset. Det stod inne i Dronningens gate i et «smått» der, men så her i sommer skulle der reguleres og bygges, og så måtte jeg flytte.

Du hørte vel om den ueksploderte tyskbomba som de fant da de begynte å grave der i gata i sommer? Ja, huset mitt hadde stått så å si bent opp på der bomba låg. Så måtte eg finne meg ei ny tomt, og jeg gikk til byingeniøren og spurte ham etter ei tomt her ute ved verkstedet ein stad. Han svara meg og sa, du skal berre finne deg en plass, du Nils, kor du vill, sa han, og så vifta han meg av. Og så valgte jeg stedet her, det ligger så livd og så har jeg sjøen like att med meg. Vi kjørte huset hit helt som det er, og på en lastebil. Jeg har betalt det med 950 kroner, men så hadde jeg en tid en leieboer som betalte 40 kroner måneden for husværet hos meg. (Jo, Nils har hatt leieboer i dette vesle skrinet sitt!) Jeg har tatt livet med ro her i Bodø, for jeg fikk jo stønad av staten, veit dokker, like til i fjor, men så vart det slutt med det. Og da var det at jeg begynte å selge aviser. Jeg sitter bra i det, med penger i banken og altihop, men jeg er vant til å virke og må være på farten. Så fant jeg på dette med å være handelsmann igjen — nå som avisselger, og det går fint.

— Og du lengter ikke nord til Skjervøy igjen?

— Nei, det gjør jeg ikke, ikke nå. Nei, jeg skal bli værande her i min lille stue så lenge jeg lever, for her er en gjev plass å bo. Alle de andre som måtte evakuere fra Skjervøy er visst reist heim igjen for lenge siden. Men forresten så hører jeg at mange fra stedene ute i øyan nå er flyttet inn til Skjervøy. Bare de nå har gjort rett i det. Frykta for det kan bli å gnage på naglan for mange, når gjenoppbygginga er slutt — og det kanskje slår feil med fisket. Det var jo så trivelig der ute på Arnøya for eksempel. — Ja, det er jo kolossalt som det skal være bygd i Skjervøy, og det skulle rett ha vorre artig å tatt seg en tur dit opp, men det er så dyrt å reise.

Br.

Nordlandskjempen Joh. Arnt Bredesen.

Den makeløse kraftkar, som nordlendingene ennu snakker om.

For «Sjømannsposten».

Ja, en kjempe var han, den røsslige karen fra Alsvåg nord i Vesterålen, og det var ingen vi unger fra den tid var så redde for som han Johan Arnt. Var vi uskikkelige og ikke vilde lystre, blev det alltid truet med Alvågskjempen, som kunde kaste troll med syv hoder i ryggetak og ikke

Johan Arnt Bredesen.

var redd for å binde an med selve Hekseskogsdragen.

Johan Arnt, som han vanlig blev kalt — hans fulle navn var Johan Arnt Bredesen — var født i Vågan i Lofoten, men faren flyttet siden til en husmannsplass i Alsvåg, og der vokset gutten op. Johan var, likesom historiens Starkad, til sitt 12. år kun en skralling, men da tok han til å skyte i været, og det så kraftig at han omtrent ikke gad gjøre noget annet. Allerede ved 18 års alderen var han blitt en kjempekar av veldige dimensjoner: 214 cm. høi, 160 cm. om bryst og rygg og veiet 177 kg. En tokroning smatt som ingenting gjennem ringen hans, men han sa selv at en russerubel passet bedre. Skulde han ha sig et par nye sjøstøvler, strøk det en hel oksehud med dertil, og støvlene hans var så rummelige at et par støvler av almindelig størrelse uten besvær gikk ned i dem.

At en slik kar hadde krefter som en bjørn, sier sig slev. Det var ingen sak for ham å bære en tønne salt under hver arm, og å bry folk med hjelp til selv de tyngste tak pleiet han sjelden. —

Ute på en holme i Vesterålen bodde der en pike, som Johan Arnt likte svært godt, ja, han var rent vekk i jenten. En kveld fikk han slik lyst å avlegge holmen derute et besøk, men nu vilde tilfellet at der ikke fantes en eneste småbåt å kapre i hele vågen, bare en stor fembøring på ca. 80 tønners drektighet stod langt oppe på land og dovnet sig efter sommerpussen. Vel, tenkte kjempen, det beste er godt nok, og så skjøv han fembøringen på vannet og rodde lystelig til sinns ut til kjærestebesøk. Verre var det nok å få fembøringen på plass, men det gikk det også, når han bare la ryggen ordentlig til og »skottbar« båten. Vi skal her innskyte at til å sette op en fembøring må det minst 12—14 almindelige karer, og de får jamen ikke spare på kreftene heller.

Fra den stund bar befolkningen enda større respekt for han Stor-Johan, og under Lofot- og Finnmarkfisket fikk han alltid to karslotter, det han ærlig fortjente, eftersom han uten større anstrengelse rodde for minst fire mann. Det gjaldt bare om at årene var sterke som tømmerstokker. Han likte ikke videre den kapproing som dengang var så almindelig, særlig under Lofotfisket, men blev han terget til å syne sine krefter, var han ikke å spøke med, og seiren hentet han bestandig hjem, ærekjær som han var. — Kjempen var engang med å føre fiskebundter og tranfat ombord i en av Vesterålskes godsbåter, som lå og lastet i Alsvåg. »Storingen«, som han gjerne kaltes, var nede i prammen

for å huke an. Der falt ord fra skibsfolkene om at det gikk for sent nede i båten. Da blev Johan Arnt dugelig sint og bad dem holde kjeften og komme sig unda med tillegreiene sine, så skulde det sagtens bli kvikk nok ekspedisjon. Og så tok han like godt og kastet de 80—100 kg.s bunter over den høie skibsside med bare nevene, og de store tranfat skysset han inn gjennem skibslemmen, så det bare gjøv efter. Både kapteinen og hele hans mannskap var bare glad til å holde sig av veien så lenge denne ualmindelige innlastning pågikk.

En vår optrådte han på markedet i Kabelvåg, hvor han kjøpte sig en jolle. Den bar han så den halve mils vei i ulende til Svolvær. Kommet ditt gikk han ombord og spurte kapteinen om han kunde ta med sig meget på billetten. Så meget du klarer å bære ombord på en gang, var svaret, hvorpå »Storingen« la en hel del rekvisita, deriblandt en kostkiste, op i jollen, entret op skibets leider og klatret videre et godt stykke op i riggen, hvor han hengte jollen med hele dens innhold.

I vel 20 år holdt Johan Arnt på med fisket. Men så hivde han årene og gikk iland for godt. Man hadde nemlig fått ham »på trua« til å reise rundt og vise sig for penger. Det vilde være en ulike lettere måte å slå mynt på, og en vakker dag bar det nordover til Tromsø, hvor den første »forestilling« skulde finne sted. — Hans impressario hadde nu å skaffe et passende lokale, og imens skulde kjempen sitte vel forvaret oppe på et hotellværelse og vente. Imidlertid blev nok ventetiden litt for lang, tålmodigheten strakk ikke til hos kjempen, og ill i humøret drog han derfor ned i byen og rugget gjennem gatene med en diger amerikansk kuffert på skulderen, fullpakket av diverse reiseeffekter for turnéen. Kjempen fikk snart en lang hale av skuelystne efter sig, og før han hadde nådd kaien, var gaten full av folk, som glodde og undret sig. Det var jo slett ikke efter programmet at han skulde vise sig gratis, og efter å ha fått slengt kufferten fra sig ombord i »Hamburgeren«, gikk han i ytterst dårlig humør iland igjen og ropte ut over folkemengden om man vilde fjerne sig, og det litt faderlig fort, ellers skulde han være mann for å plukke heile kula på sjøen, og det fortere enn nogen kunde telle. At truslen ryddet pent op i hopen, sier sig selv.

Nå, siden kom han sig bedre i gang med å vise frem sin Herkuleskropp, og for viden om land og strand. En tid var han visstnok engagert hos Norbeck, om jeg ikke er feil underrettet.

Uniformen har bar, og med stolthet, hadde han kong Oscar II's spesielle tillatelse til å bære, og det sies at han hadde audiens hos kongen, som undret sig over at det ennu fantes slike velvoksne karer på denne side av Kjølen.

Som et siste eksempel på hans kjempekrefter skal vi bare få tilføie, at engang kjæresten hans, den skjønne fra øia, kom ut for en olm okse, grep »Storingen« inn i siste øieblikk, tok oksen i det ene øret og langet til den med knyttneven midt i skallen, så den tumlet overende, hvorpå han bar sin lille dukke bort — lykkelig frelst fra oksens lange horn.

Kjempen blev gift med den lille fra holmen, men fikk ingen barn. — I 45 års alderen blev han syk, det var hjertet som sviktet, og efter en måneds sykeleie døde han i 1904. Efter hans død reiste enken til Amerika, hvor hun fremdeles lever og er gift pånytt.

På Gidsløy kirkegård i Langenes nord i Vesterålen ligger den navngjetne kjempe begravet, og i 26 år har vinden sust i gresset på hans sammensunkne grav med et litet værslitt trekors som merke, med bokstavene J. A. B. skåret inn med uøvet hånd.

Men minnet om ham vil leve lenge i Nord-Norge, hvor ingen hverken før eller siden har sett eller hørt om hans make.

Det er forresten akkurat i disse dager slått til lyd for å få reist en passende bauta på hans grav derute mot hardværet med båresang og havdønning.

Dengang og da

Minner fra det gamle kommunelokalet

Et nytt eksempel på denne verdens forgjengelighet: Det gamle kommunelokalet på Stokmarknes går i disse dager all kjødets gang.

Opp den trappen der har de gått de mange nyvalgte representanter, og ned har de gått de gamle, som ikke ville mere, eller som lunefulle velgere sviktet.

I den, forøvrig nokså kjedelige og dystre sal er det pratet meget — nødvendige kloke ord, og tomme overflødige ord. Ordet var fritt og gudene skal vite at mange ganger ble det gjort bruk av friheten. — Fra det vidstrakte Hadsel herred kom de, representantene, med sine mange små og relativt store særkrav, som skulle eltes og behandles i den herredsstyrelige smeltedigel, formes og finpusses før de omsider kunne plaseres i budgettets folder.

Baker Hansen var i mange år lokalets pedell, og ettersom Vesterålske alltid hadde sitt velfylte kull-lager på stedet, og det ellers var torv nok i myrene rundt om, lot han ofte den store rundovnen blusse og rødme opptil smelteverkhete. Når det så samtidig gikk varmt for seg i debattene — og det gjorde det svært ofte — ja, så ble temperaturen mildest talt uutholdelig, iallfall for en stakkars referent, der hadde som sin forbannede plikt å få flest mulig av ordene med på blyantens samlebånd.

Jeg husker den gangen rottene hadde brutt seg inn i proviantеringsrådets lager — maten var den gang som nå en kostelig ting — og hadde hugget uforskammet inn på delikatessene. Da ble det vel «varm aften» i den ærverdige sal. Møtet hadde, under Johan Johnsens presidium, forløpet i ganske jevn gemytlighet, og det lakket mot lukketid, da en interpellant plutselig løftet buksebaken fra langbenken og kastet denne rottenes brannfakkel inn i forsamlingen — samtidig som bakeren hadde holdt ilden godt vedlike i den rustne, runde madamen ute ved døren. Det ble temperatur — overopphetning. Der falt tunge slag og klapps, talegavene utfoldet seg og kritikkens svøpe snertet hårdt til alle sider, men også en og annen sordinert tone falt inn i det store, fulltonende orkester. Et par særlig kvasse utslag ble prompte klubbet inn på sømmelig parlamentarisk linje. Først langt på natt ebbet debatten ut — og privanteringens lager var formentlig reddet fra ytterligere ødeleggelser.

Noen navn og personer trer særlig klart fram fra den herredsstyrelige forsamlingen i min tid i Hadsel: Carl Johnsen, som kjempet på ytterste venstre fløy. Skarpt og pointert og med små gester med sine store hender gikk han i rette med tidens mange brøst. Han gikk aldri på akkord til noen kant, og var mann for å ri en storm av uten å samle nag og bitterhet i sitt sinn. Det trøstet vel at han også bar så mangen seier hjem på sin krumme rygg. — Ludolf Larsen, besindig og avbalansert, klok og liberal, men også skarpt skytende, når han fant det påkrevet. — Johan Johnsen, mannen med klubben og den verdighet den forlenet, grundig og reel til fingerspissene, rolig og konsentrert, men også lynsnar med replikken, hvis han ble tråkket på tærne. — Oluf Jæger, fornem i formen, distingvert i hele sin opptreden. Hans sonore stemme paret med en god porsjon veltalenhet unnlot aldri å gjøre inntrykk — og virkning. I forbinnelse med [illegible] navn husker jeg en episode fra et møte hvor småsakene hadde dominert og hvor det — som vanlig ved slike mindre anlegg — hadde vært rene haglskurer av innlegg, pro og kontra. Som finale på småkjøttsuppen fikk man, utenfor kartet og kompasen, en stor sak til behandling og standpunktagen til. Det var en virkelig stor sak, det gjaldt støtte til en stor bedrift innen kommunen, og beløpet det var spørsmål om løp opp i svære summer, iallfall etter datidens forhold. Lensmann Jæger påtok seg å føre saken fram, og han gjorde det på en slik mesterlig måte, talte så klokt og overbevisende både til hjerter og hoder, at ikke en eneste opplot sin røst til motmele. De kunne slåss om tiere og hundrelapper så fillene føk, her gjaldt det mange titusener av kroner — og Jæger gjorde dem uten kny fra benkene. Flott levert, tenkte jeg og noterte ham hundre point på baksiden av min referentblokk. — Karl Dreyer, saklig og solid, en hørt taler med kunnskaper og vidsyn, aldri smålig, alltid åpen for andres meninger, men fast i de standpunkter han var kommet til etter nøye prøvelser. Han fikk ofte vendt strømmen, og etter mitt ring referentsyn, som oftest den riktige veien. — Det kunne være enda flere jeg hadde lyst å nevne, men de her kortelig omtalte står ialfall for meg som de førende i Hadsel herredsstyre i de bevegede år 1914—21. — Til tross for at de fleste gikk med blankslipte sparekniver i sine slire svulmet budgettene opp. Det nyttet ikke med de beste bremseapparater. Tidens hjul rullet ubarmhjertig og knuste alle gode spareforsett. Det hevet seg mange røster som sa, at dette går galt — hvilket det også gjorde. —

(Forts. 4de side).

Går en litt lenger tilbake i tiden møter en mange andre betydelige menn fra herredshuset i Hadsel: Martin Larsen, sakfører Kildal, Aug. Fosse, soknеprest Høyer, Carl Ellingsen og mange, mange fler, men den betydeligste av dem alle, mannen med den store, virkelighetsnære innsats, var vel Chr. Frederiksen. Skjønt han slet nok svært lite trappen opp til herredshuset. Hans domene lå mere i terrenget enn i forsamlingssalen.

Nå er mange av disse staute styresmenn ikke mere, og få, om noen av den gamle garden, som ennå lever, er vel med ved roret idag. — Femogtjue år fører er fra manndom til alderdom. Men det kan være både godt og interessant å sitte på trappen av sitt hus og se kveldskyggene falle. Og det var slike vakre kveldskygger mange steder i Hadsel og Vesterålen. De gir slikt perspektiv for minnene. —

La herredshuset falle. Bygden, slektene, livsviljen består. Framtidens vei går stadig videre. . . .

Brandulv.

NORD-NORSKE PROFILER. V.

Sigurd Sivertsen.

Forfatteren Sigurd Sivertsen, Digermulen, er tirsdag 70 år.

Lærer og forfatter Sigurd Johannes Hammer Sivertsen er født i Hadsel 1. februar 1878, av foreldre bonde og fisker Sivert Haagensen Sæter og hustru Johanna, f. Mikalsen.

Sterke boklige interesser gjorde sig tidlig gjeldende hos ham, og vesentlig på egen hånd leste han sig frem til sin lærereksamen ved Tromsø lærerskole i 1900. Samme år blev han ansatt som lærer i Værøy, hvor han var til 1903, da han blev ansatt i Vågan, i sin nuværende post ved Breivoll skole.

Det var sikkert den gang ikke noen lett sak for en ung og forholdsvis ny lærer å bli kallet til arbeide i Øst-Vågan. Motsetningene der er store, i menneskenes sinn som i naturen, og særlig måtte vel forholdene på det religiøse område ligge vanskelig an for en lærer. Med sitt åpne blikk og sin sikre psykologiske sans har herr Sivertsen ikke bare vunnet aktelse og hengivenhet for sig personlig, men også for sin skole og dens gjerning. Og her som ellers overalt i livet har gjerningene talt det vektigste ord —: Den med solide kunnskaper underbyggede undervisning, den samvittighetsfulle nøiaktighet og orden såvel i skolens arbeide innover som i dens forhold til administrasjonen, den noble, forståelsesfulle lærerpersonlighet, — dette tilsammenlagt har gjort herr Sivertsens innsats som lærer til en betydelig prestasjon.

Men herr Sivertsen er ikke bare lærer, men som bekjent også forfatter, og som sådan har han også prestert en innsats som må karakteriseres som betydelig, særlig når man tar hensyn til de arbeidsvilkår han har hatt, med en krevende skolegjerning og som familiefar og — jordbruker. Hans grundige bokmeldinger vil være vel kjent, kanskje ikke fullt så vel kjent er hans mange dypsindige filosofisk-religiøse avhandlinger og betraktninger. Sin store popularitet som forfatter har han imidlertid vunnet med sine saftige og småkoselige fortellinger og sine romaner. — Det begynte med småfortellinger i «Fiskerens Jul» og andre julehefter. I 1919 kom en samling av slike fortellinger ut under tittelen «Strandbygg og Værbu», og så kom romanene «Ramsvåg» i 1921, «Rømlingen Jens Wærner» i 1923, «Kasper Rise og hans hus» i 1925, «Mands Færd» i 1927, «Helmer Rise» i 1928 og «Landet vokser» i 1932. I 1935 kom igjen en samling fortellinger, hittil Sivertsens siste bok «I Grend og Vær».

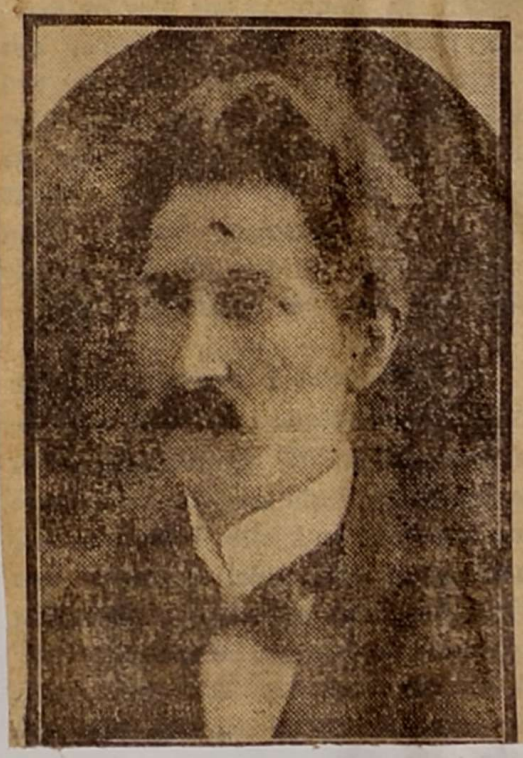

Det er sjelden at en forfatter får så gunstig mottagelse med det samme han står frem, som den herr Sivertsen har oplevd. I 1927 fikk han Gyldendals forfatterstipendium, og han har fått en hedersfull plass i våre litteraturhistorier. Således skriver *Elster* om hans romaner (de tre første som da var utkommet) at de «udmerker sig ved sin stils klare og levende tone».

Imidlertid er tiden visselig ennu ikke inne til en fullt rettferdig bedømmelse av herr Sivertsens innsats som forfatter. Sikkert er at han har ydet betydelige bidrag til forståelsen av den nu så omskrevne «nordlendingenes psykologi», og at hans saftige dialektreplikk har stor kulturell og folkekloristisk verdi.

Men herr Sivertsen er ennu ingen gammel mann. Han er ved full arbeidskraft, og han har sikkert meget på hjertet som han ennu vil ha sagt.

Fra Rana over Gjærtindlia og Æsholmene til Bodø.

I dag kan vi presentere for våre lesere nok en 95-åring på gamlehjemmet i Bodø. Den 17 januar fylte, som en vil huske frøken Hanna Bertelsen 95 år og 9. mars er turen kommet til frøken Ella Eriksen å runde dette respektable aldershjørne.

Ella Eriksens far, Erik Israelsen, var fra Rana, men ikke lenge etter at han var blitt gift med Ellas mor, Dorthea, tok han sammen med sin hustru og sine da fødte barn vandringsstaven fatt, og alle sammen ruslet de med tunge bører i vei nordover Saltfjellet for å grunnlegge seg en ny heim, hvor de måtte finne forholdene passende for seg En annen ranaværing, Anders Larsen, var noen år tidligere vandret den samme veien sammen med sin hustru, og det merkelige ved begge disse ranværingene var at de søkte ensomheten. Anders fant det høvelig for seg ved Langvatnet oppe i Sulitjelma, og Erik Israelsen vandret og gikk, bar og slet, helt til han var kommet opp til Gjertindlia innenfor Kobvatnet i Sørfold, der han fant den rene og jomfruelige natur — og ingen naboer som kunne reke i dørene. Bare en og annen lappen strøk forbi og var innom hos Erik og Dorthea for å frege nytt eller kanskje tigge seg til litt i skinnsekken.

— Men av en eller annen grunn forlot Erik, etter noen års forløp, Gjertindlia og flyttet med alt sitt pargas utover til Lofoten, hvor han slo seg ned på et enda ødsligere sted. Æsholmene på yttersiden av Buksnes. Riktignok var det fiskevær her, men utenfor fisketiden var det bare sjøfuglene, steinkobber og niser og en og annen prustende kval Erik hadde som sitt selskap.

Her ute på Æsholmene gikk det dog så rent galt til slutt. En høsten like før jul skulle Erik og hans to sønner, Erik og Israel, segle innover Steinfjorden i Borge for å gjøre en liten julehandel hos handelsmannen på Mervold, Gotaas, far til lektor Gotaas, som i lengere tid var ansatt ved den høyer skole i Bodø. Det var den 22. desember 1874. De kom ut i uvær, båten ble kastet rundt og Erik med sine to sønner omkom. Ella var 18 år den gangen, og hun husker så vel denne tragiske hendingen, som satte den gjenlevende familie på helt bar bakke — eller rettere sagt holme. Og så var det ikke noe annet å gjøre for enken og døtrene enn å få hjelp til å komme seg bort fra holmene, som ligger en god kvart mil fra land.

Ella kom da til Bodø og her hadde hun i mange år tjeneste hos overrettssakfører Christie, senere tjente hun i omlag 30 år hos banksjef Lund her i byen, og var sammen med denne familie flere ganger på reiser sørover med lengere opphold, særlig i Drøbak. Ella tilhørte den tiden da det var en æressak å være trofast og langvarig i

Ella Eriksen fyller 95 år.

tjenesten. Etter endt tjeneste hos Lunds, tok hun fatt med litt husdyrstell for seg selv, noen sauer som hun stelte vel med og hvor det var den beste gjensidige forståelse. Da krigen kom i 1940 og Bodø ble bombet og brent, måtte også gamle Ella ta på flukt. Hun kom seg over Vestfjorden til en svoger av seg ute i Buksnes. og her var hun da til hun i 1948 kom til Bodø gamlehjem.

Nå er Ella Eriksen blitt noksså sløvet. Det meste av det hun har opplevd gjennom et langt liv er runnet ut i «glemselens flod». Virksom har hun alltid vært, bestemt og litt streng kanskje, men det har vært en hard skole å gå i for henne, helt fra den dagen da hun som barn tok sin lille bør på ryggen nede i Rana for å vandre over Saltfjellet ut til det ukjente, og til nå hun sitter i sin stol i gamlehjemmet og venter på «solnedgangen», mens vennlige hender steller godt om henne.

— Ja meget og det meste av alt det hun har opplevd er blitt borte for henne i «tåkeheimen», men siste gang nedskriveren av disse linjer besøkte henne, for omlag halvannen måned siden, husket hun dog sin siste katt, den hun hadde mens hun var evakuert til Buksnes og som hette «Lava». Skal tro hvordan «Lava» har det? spurte den dyrevennlige Ella. Jeg kunne ikke fortelle henne at «Lava» var skutt for mer enn to år siden, og trøstet henne med at jo «Lava» har det nok fint den, fanger mus og matberger seg.

Det er sikkert mange her i byen som husker Ella, den trofaste, greie og bestemte tjenerinne i huset hos Christies og hos Lunds. Nå er hun sterkt bøyet Men hun er daglig oppe og i tålelig bra legemlig vigør.

Br—.

Bondegutten fra Volda som ble prest og stortingsmann i Nordland

Den avholdte Sivert Aasen hviler på Buksnes kirkegård under en bauta, reist av hans soknebarn

Inne i Volda kom det en gutt til verden 16. februar 1858. Hans foreldre var gårdbruker Jon Aasen, født i 1829, og Anne Marie Molthu, født i 1832. Da gutten ble holdt over dåpen, fikk han navnet Sivert Lauritz, men det var nok ingen som den gang drømte om at her vokste det opp en vordende prest. Selv tenkte han nok ikke på hverken samarien eller prekestolen før han var kommet et godt stykke opp i årene, han var nemlig blitt 27 år gammel før han tok fatt med det teologiske studium. I 1874 kom han inn på Volda høgere almenskole, som den gang hadde som bestyrer Peter Wilhelm Kreydahl Bøckman, som i 1893 ble utnevnt til biskop i Hålogaland. Skolen var den gang en slags førsteklasse til Volda lærerskole.

Fra Volda bar det til Asker seminar, hvor han med en gang gikk opp i 2. klasse, og demitertes herfra i 1877 med nest beste karakter.

Etter å ha virket som huslærer et års tid, ble han i 1878 ansatt som lærer ved Hoksund skole i Eiker. I 1881 reiste han til Oslo hvor han tok middelskoleeksamen i 1882 og året etter eksamen artium. Så var han et års tid lærer ved en ungdomsskole i Ulefoss, men i mens modnedes hans plan

om å bli prest. 1885 tok han anneneksamen og så var det å gå løs på det teologiske studium, som han kunne avslutte med embetseksamen i 1888. Det meste av studietiden leste han hjemme, og tok sine eksamener med glans. Den siste, praktisk teologiske eksamen, tok han i 1889 og samme år ble han utnevnt til soknepresti i Måsøy i Vest-Finnmark, landets nordligste prestekall. Straks begynte han å lære seg samisk, eller som det den gang het, lappisk, med den no snart 100 år gamle, men fremdeles åndsfriske rektor Just Knud Qvigstad, Tromsø, som lærer.

Aasen ville tale til samene på deres eget språk, og han ble snart meget populær i hele sin store og meget vidstrakte menighet der oppe ved Ishavet. Snart kom han aktivt med i det politiske liv, og ble i 1896 valt inn på Stortinget som Finnmarks første representant, og ble gjenvalgt også for neste periode.

Men i 1902 ble Buksnes soknekall i Lofoten ledig. Aasen søkte og fikk det, og her ble han til han døde, den 6. mai 1928. Han ligger begravet i den kirkegård som med sin vestlige mur støter inn til prestegårdstunet, og Buksnes menighet har reist en stor støtte i huggen stein på hans grav.

Også i Buksnes ble det straks sterkt bruk for Aasens framrakende evner og store administrative dyktighet. I flere år var han bygdas ordfører og formann i skolestyret, foruten en rekke andre kommunale tillitsverv som han bekledte. Han var også en lengere tid formann i Nordland fylkesskolestyre og medlem av fylkesutvalget.

*

Dette var denne høyreiste, vakre og velproporsjonerte herre jeg møtte som konfirmant en formiddag i juni i 1903, på hans kontor. Årets konfirmanter, 107 i tallet, skulle «innskrives i manntall» til den første konfirmasjon nypresten skulle holde. En om gangen ble vi kalt inn på kontoret, de fleste av oss noe skjelvende og alle fylt av den største respekt. For min del satt jeg borte i en krok i forgangen til kontoret og tørket angstens svette med et brunt stripet tøyeerme.

Så kom kallelser for den strenge dommer: Ola, ble det ropt, no er det din tur! Og vesle Ola trinet inn over dørstokken og møtte prestens blikk bak brilleglassene med et keitet bukk. Men så smilte han, og det smilet glemmer jeg aldri, det var som det tok meg i fang og trykket meg til min egen mors hjerte. Vi ble venner fra denne stund.

Da jeg hadde levert mine papirer, med et kanskje litt mer vellykket bukk, så han på dem, nikket, og sa: Jeg tror, du Ola-mann, dette er det fineste avgangsvitnesbyrdet fra folkeskolen jeg noensinne har sett. Kom nærmere du gutten min, sa han, og så trykket han meg hånden, og smilte igjen. Foruten at vitnesbyrdet opptrådte med bare blanke 1-ere, kunne det ikke berette om en eneste dags forsømmelse gjennom de åtte år jeg hadde «frekventert» skolen, under nord-fjordingen, læler Rasmus Holes bevåkenhet.

De fire ukene vi gikk konfirmasjonsskole hos Aasen hører til de festligste i mitt liv. Jeg tror alle vi 107 kanaljene beundret ham uavkortet hele tiden.

Vel, det hendte en gang i blant at han kunne fare litt opp og bruke refselsens svøpe på en synder, men det varte aldri lenge før smilet igjen var det framherskende i kirken, fra presten inne på kordørstokken og nedover til jumboen ved døren, en 19 års gutt, som knapt kunne alfabetet i rekkefølge.

Det var ellers flere tilbakeviste i vårt laug dette året. De to foregående prester, soknepresten og kapellan, hadde prompte vist heimatt alle som ikke fylte skolens minimumskrav for kristendomskunnskaper, eller hvis det forelå klager for dårlig oppførsel.

Aasen hadde ikke denne «middelalderske» innstilling. Han slapp oss fram til alteret alle sammen like til den 23 år gamle Johanna som var blitt heimvist 5—6 ganger på rad. Hun, stakkar, hadde no heller ikke funnet opp kruttet. Foregående år hadde hun på prestens spørsmål om hvem som hadde lært oss bønnen Fader vår, svart, at det var han Lars på Tretthauen, det. Og så var det klart at Johanna måtte heim for å studere bibelhistorien litt grundigere.

Såvidt jeg husker rettet Aasen aldri noe spørsmål til Johanna. Men konfirmert ble hun — det året. Her var det ingen persons anseelse eller persons forskjell. Aasen ryddet grundig opp i foregående presters «etterlatenskaper».

Det var mine store stunder når fikk bære prestens kappe og veske fra kirken til kariolen, og det ble jeg svært ofte kåret til å gjøre.

*

Men det var ikke bare blant oss konfirmanter presten ble meget avholdt og populær. Det samme gjaldt hele menigheten, både i hovedsoknet Buksnes og i annekssoknet Hol. Som taler og forkynner kunne han være mektig. Hans ord bar så langt, de kunne stige til de store høyder. Men som de også kunne senke seg varme og grunnfestet ned i hjertene!

I politiske eller andre slags debatter var han kort, men fyndig, tildels også myndig, uten at det utartet til fornærmende myndighet. Han var avgjort den ledende, enten det no var i kommunestyret eller i amtsstyret. Hans evner lå også langt over gjennomsnittet, og hans ordvalg var rikt og nyansert. Han kunne også spille på de rette strengene til rette tid og sted.

Alle holdt av ham — der var det forresten ingen vei utenom. Han var en folkemann i ordets videste og beste mening, og det var bygdesorg, da budskapet om hans bortgang ble spredt utover i prestegjeldet. En stor skare mennesker fulgte ham til graven.

Men som hans steinbauta står der ruvende på kirkegården og viser til hans liv og død, slik står han også den dag i dag høyreist og levende blant alle dem av hans menighet, som fikk den lykke og glede å sitte under hans prekestol, eller som på andre måter kom i nær kontakt med denne velutrustede og folkekjære mannen.

*

Hans hustru, Rasmine Severine Birkedal var datter av kjøpmann Knut Birkedal i Volda, født 1822, død 1896, og hustru Anna Bertha Aarflot, født 1822, død 1904. Fru Aasen døde i juni 1943. Noen år før sin død kjøpte soknepresti Aasen det vakre stedet Birkely i Gravdal, nær Buksnes kirke, og dette stedet er fremdeles i familiens eie, nu heimen for en av døtrene som er lærerinne i Buksnes.

O. B.

Sognegutter som ble nordlendinger.

Anfinn Johannessen fra Kaupanger.

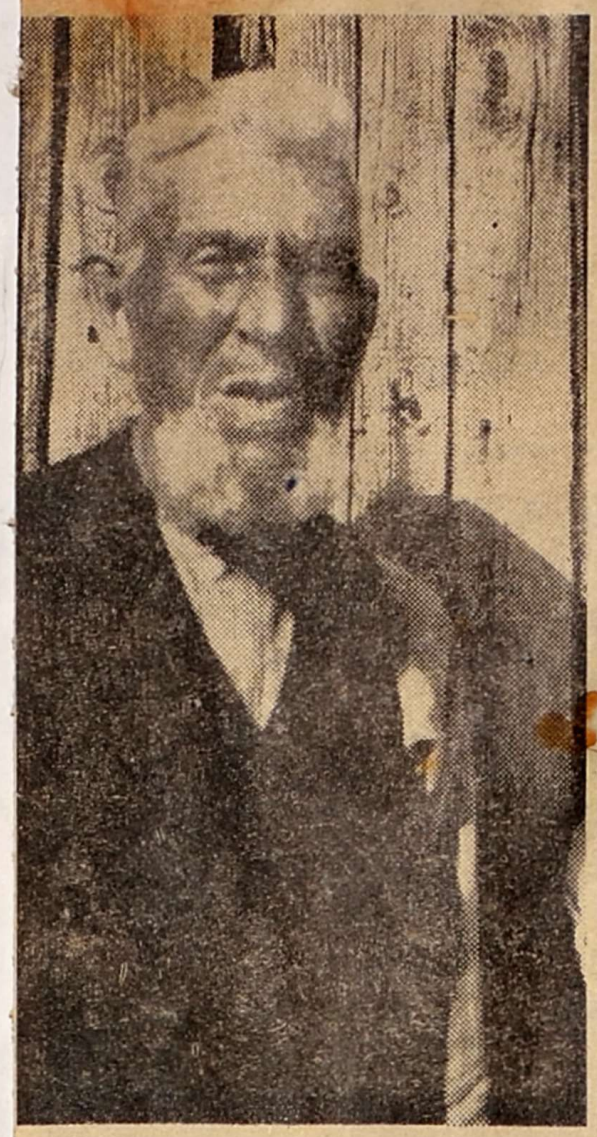

1860—70 årene var en slags folkevandringstid med stor innflytting til Nord-Norge av folk sørfra. Denne innvandringen til landsdelen hadde ingen sammenheng med den som hadde funnet sted et hundre år tidligere til Målselv og Bardu, og her var det mest bare tale om folk fra Østerdalen, og endel fra andre daler østafjells. Den siste «folkevandringen» nordover hadde andre årsaker, og denne gang var det hovedsakelig folk fra vestlandsfylkene som dro oppover til Nordland og Troms, endel også til Finnmark, men endel døler var med også i dette «toget».

Det var nok slik at det mange steder på Vestlandet var heller nokså dårlige tider, og det gikk frasagn om mye bedre muligheter nordpå. Så fikk en i Guds navn prøve her oppe da. Da så de 8—10 storsildårene slo rikelig til her nord, ble jo med ett slag Nordlandet det rene Eldorado, og det satte stor fart i innvandringen. En kunne plukke både orter og dalere, på veier og stier, ble det sagt, og Nordland var som et nytt Amerika å regne for. Folk pakket sine eiendeler og reiste nordover, moringer, romsdalinger, nordfjordinger, sogninger og haringer. Fra Nordfjord kom det særlig mange, men også Sogn og Sunnfjord kunne melde om stor utflytting, og for de aller flestes vedkommende gikk veien nordover — til gullet og de grønne skogene.

Nordfjordingene var, i alle fall en hel del av dem, snekkere og tømmermenn, de som kom fra Sunnfjord, utpreget seg ikke ved å kunne noe spesielt håndverk, men sogningene de var smeder, ikke alle naturligvis, men flere av dem var svært nevenyttige ved essa og ambolten.

Nå, gudene skal vite ikke alle fant hverken gullet eller de grønne skogene. Det Eldorado de søkte etter trakk seg tilbake og holdt seg helst ute i synsranden. Likevel ble praktisk talt alle som kom nordover ved den tid bofaste nordnå, grodde fast her, og svært mange av dem gjorde ikke en gang besøk i heimbygda.

Jeg skal her kort fortelle om noen sogninger som slo seg ned på Vestvågøy i Lofoten, og jeg begynner med Anfinn Johannessen. Han var født og vokset opp i Kaupanger. Hans fødselsdato var 13. mai 1841. 19 år gammel var han en tur inne i Bergen og her råket han borti noen nordlendinger, jektekarer fra Sunderøva i Vesterålen, som var med rundfisklast til «Bryggen» i Bergen. Det endte med at Anfinn tok den store beslutning å bli med jekta nordover, og han tok seg tjeneste hos handelsmannen på Breistrand i ytre Vesterålen. Her traff han forresten så å si kjennsfolk, handelsmannen var nemlig fra Hardanger. I samfulle tre år tjente Anfinn på forskjellige steder i Vesterålen — til han kom til Hadsel prestegård som dreng for sommeren 1863. Presten Dietrichson likte svært godt denne sognegutten. Han var da også en rugg til å arbeide med sin noe korte men firskårne kropp. Det han slo neven i måtte følge ham, og knep det for den vesle Nordlandshesten med å få lasset over kneiken, tok Anfinn resolutt hand i med, og så gikk det smertefritt.

Her i Hadsel prestegård møtte Anfinn sin store kjærlighet, i skikkelse av piken Hanna Johannesdatter fra en gård i Buksnes i Lofoten, som den dag i dag heter noe så sjeldent som Himmelstein. Det var kjærlighet ved første blikk, om det heter. Hanna var kjøkkenjente hos presten, og de oppsatte det ikke mer enn strengt nødvendig med å ture bryllup. Så losjerte de en tid i Hadsle, men nå ville Hanna heim til Buksnes, og dermed ble Anfinn gjort til Lofoting, noe han fortsatte med å være til sin døyande dag. Her var han engang ute som kjøper av gård, men det ble ikke noe alvor av det, og så fikk det i stedet klare seg med en husmannsplass under gården Holand i Buksnes. Valberget het stedet, og her satte Anfinn straks i gang med å bygge og rydde jord. Mye stein var det, men sognegutten fikk likevel gjort fin vei i vellingen. Han fikk laget i stand flere mål stasjord, fikk et par-tre kyr på båsen og en pen liten flokk med sauer. Hest var det ikke bruk

(Framhald side 2).

I ekteskapen[illegible] Hanna ble det bare en datter, [illegible]nna Theodora, som fremdeles[illegible]r i bygda. Hanna døde i 1897, [illegible]g tre år etter giftet Anfinn seg for annen gang, nå med en enke fra gården Måstad i Værøy (Lofoten), gården som er så kjent for sine fuglefjell. Maren Ellingsdatter var en kvikk og nett liten kone, og Anfinn og hun levde godt sammen til døden satte skille.

Anfinn kom tidlig med i den læstadianske bevegelse, og han og Maren var begge flittige søkere til de læstadianske samlinger. Da Anfinn var blitt mye gammel og hadde mistet en hel del av sitt syn, var det den adskillig yngre Maren som måtte være los, når mørket falt på. Hun løftet [illegible] ytterskjørtet og lot den snøkvite og velstrøkne underkjole skinne for Anfinns øyne. Slik gikk de etter mørkets frambrudd, Maren foran med Anfinn like i hælene, og alt gikk så trygt og sikkert.

I 1932 kunne Anfinn ikke være med lenger. Han døde den somme-

passet på for å ta meg ordentlig i skole, som den lite påpasselige gjeter jeg faktisk var. Å bevare meg for skjenn jeg fikk, både på nordlandsdialekt og på sognemål. Men bare jeg erkjente min mangel på årvåkenhet, bad om unnskyldning og lovte bot og bedring, endte alt i herlighet og glede. Hanna fikk ordre om å smøre meg to gode brødskiver, og Anfinn hjalp meg med å få kyra jaget over Valbergskollen og til der de rettelig skulle være for sin matberging.

Velsigne deg, gamle Anfinn, du var den prektigste kar. Engang satt vi på hver vår tuve borte i bumarken. Sola skinte, lerkene slo triller i lufta, og Anfinns gamle øyne ble så langsynte likesom. Så sier han plutselig. Nei Herregud hvor det skulle vært meg innerlig kjært ennå en gang å sett den pene heimstaden min i Kaupanger. Han tidde en stund. Så la han til: Men nu er det så altfor sent vorten til å tenke på slikt. Og så sukket han.

Den 19 år gamle gutten som i

Trondheim—Bergen—Oslo.

vener skriv:

Sognegutter som ble nordlendinger.

Ole Larsen fra Årdal.

Vi har tidligere hørt om Anfinn Johannessen fra Kaupanger og Iver Larsen fra Leikanger. Denne gang er turen kommet til Ole Larsen. Han var født i Årdal i Sogn den 22. november 1846 og døde i Vian i Buksnes (Lofoten) den 13. mars 1932, 86 år gammel. Hans far het Lars og moren het Brita. Også den gang 20 år gamle Ole Larsen kom nordover med jekt fra Bergen, der han var i smedlære. Det ble en hard seilas nordover med den gamle jekta fra Ramsvik, som tilhørte gjestgiversen Jentoft. Noen år tidligere hadde samme jekta hatt med som passasjer en prest og hans familie som skulle til Værøy i Lofoten, og den turen også hadde artet seg mindre bra, med mye uvær og motvind og lang tur. Prestefamilien var temmelig utslitt da jekta endelig var nådd til hamn i Vest-Lofoten, og fra Ramsvik til Værøy, over den farlige Moskenstraumen, gikk skyssen i fembøring. Da presten omsider var nådd fram til sin kirke og sitt kall, var det gått halvannen måned siden de steg ombord på Bergens våg. Det var ikke udelt behagelig å reise i gamle dager.

Men den gang Årdalsgutten var med den samme Nordlandsjekta nordover, gikk det saktens fort nok hele turen Bergen—Lofoten varte bare knappe 5 døgn, to av disse døgnene var det veritabel storm av sørlig kant og bør mer enn behovet tilsa. To ganger holdt det på å gå galt. På Hustadvika tok en voldsom brekning skipsbåten, og på Folla tok en annen brekning den andre båten, vasstønna og knuste halve skansekledningen på fartøyets ene side. Man var det totale forlis nær, men merkelig nok klarte den gamle og temmelig skrøpelige farkosten også denne påkjenningen. Man kom velberget fram.

Straks sikret Ole Larsen seg drengetjeneste hos en mann på Uttakleiv i Buksnes som het Ole Abel Johannessen. (Det var som

en vil huske også til denne gården Iver Larsen kom). Så var det å begynne å ro fiske. Og det var karsemne i Ole. Han var en veloksen kar, og det var ikke mange, om noen overhodet, som kunne måle seg med ham i krefter. En feier til å slåss var han også, og gud nåde den som kom i batalje med Årdølingen, han fikk all den juling han behøvde, og helst litt til. Det fortaltes her i bygda, husker jeg, i mine guttedager, at han Ol-Larsa hadde ikke lov til å slå med den høgre handa, den var blitt veiet av en eller annan myndighet, og var funnet for tung å være, så skulle han banke opp en nordlending, måtte han gjøre det bare med den venstre handa. Dette var selvsagt bare noe tøv, men på folkemunde het det slik, og vi unggutter den gang så på Ole Larsen med den aller største og ærbødigste respekt. En gang, det var under vinterfisket i fiskeværet Ballstad og det var i påskehelgen, som det året falt omtrent sammen med «den store brennevinsdag» (25. mars), hadde mange av fiskerne sikret seg en hel del sterke saker, og da de hadde drukket seg godt på en «pisk» som man dengang sa her i Lofoten, ville de ut for å «ta» han Ol-Larsa. Nå skulle han da endelig bli ordentlig mørbanket. Det var musen, som i bedrugget tilstand, ba om at nå kunne de bare komme med katta. Joda, Ole fikk ikke fred, og så ble de slagsmål på bred basis. Det er sagt at det var en 12—15 stykker som skulle holde oppgjør med Ole Larsen denne gangen. Men kort fortalt endte det hele med at Ole beholdt valplassen. Han gikk på hendene og slo med støvelhelene like godt som med nevene, og han fikk ikke så meget som en rift i buserullen, het det. Men det fikk de andre. Og siden var det ingen

(Framhald side 2).

W. GIERTSEN
AKSIESELSKAP
Bergen.
WIRE — BARDUN.

Sognegutter som ble nordlendinger.

(Framh. fra 1. side).

som turde yppe seg med ufred overfor Ole.

Ole Larsen var ellers den mest fredsommelige mann. Han rodde fiske i mange år, men han var også en meget benyttet formann på veibygging her i distriktet. Høvedsmann på nordlandsbåter var han også i flere år. Han var gift tre ganger og hadde i alt 10 barn. Hans siste hustru overlevde ham med noen år. Ole Larsen etterlater seg mange etterkommere, barn, barnebarn og barnebarnsbarn, som alle har tatt seg godt opp og fram og er de beste samfunnsborgere. Allerede i 1870-årene tok han seg husmannsplass i Vian i Buksnes. Den er nå for flere år siden kjøpt av hans yngste sønn, Ole, som også har bygget nye hus på stedet, men Ole Larsens gamle stue, den andre han lot oppføre, står ennå, men ubebodd.

Da Ole Larsen var blitt oppimot 40 år gammel stiftet han en Luthersk frimenighet. Noen år tidligere begynte han sin predikantvirksomhet, men i tilslutning til statskirken. Men så brøt han ut av denne, og han fikk straks mange tilhengere. Sin virksomhet som menighetsforstander drev han til like nyss før han døde. Han reiste meget omkring, ikke bare i Lofoten, men også i Meløy i Helgeland, der Luthers Frimenighet hadde den største tilslutning her nordpå, med ikke mindre enn 700 utmeldte av statskirken i løpet av noen få år. I Buksnes falt menigheten sammen ved Ole Larsens død, mens den i Meløy fremdeles er meget livskraftig.

Ole Larsen var en stor taler. Han lot stemmen stige og synke, når den var på sitt laveste, var den nesten ikke hørlig, men når den var i de store høydene, kunne hans ord høres flere hundre meter borte, gjennom de åpenstående vinduer. Her ble bygget bedehus for menigheten, men begge ble de revet av stormen, og det gav vann på mølla til Ole Larsens motstandere i det religiøse liv. De utla det slik at selveste Vårherre motarbeidet hans lære og hans forkynnelse.

—Når han talte kunne svetten sile av ham. Han hadde ordet i sin makt, og kunne av og til bruke dem med sterke slag — kanskje

litt for sterke, var det noen av de utenforstående som mente.

Ole Larsen kunne med rette sies å være en meget begavet mann. Hans menighetslemmer ble alminnelig kalt Ollarseanere, og Ole Larsen forrettet både dåp, konfirmasjon, altergang, brudevielse og begravelse.

Han var en kjent skikkelse og en respektert person. Han var en ildsjel, og når han talte seg varm kunne hans glinsende sorte øyne skyte lyn under de buskede bryn. Men som han også kunne være mild og lun og hjertevarm.

Sin mor, gamle Brita, tok han til seg, da hun var blitt langt opp i årene, og her døde hun og ligger begravet, i den samme kirkegård hvor hennes sønn, den sterke, både legemlig og åndelig, Ole hviler.

«Balholm» til årleg ettersyn.

Onsdag 12. november skal m/s «Balholm» til verkstad for årleg ettersyn.

Det vert difor i denne tida nokre endringar i rute E 1 på Flåm. Likeeins vert dei korresponderande bilrutene i Leikanger, Hermansverk og Vangsnes tilpassa desse endringane.

Sigurd Hagen, Ingebrigt Ruud, Anders Ylvisåker og Åshild Timberlid.

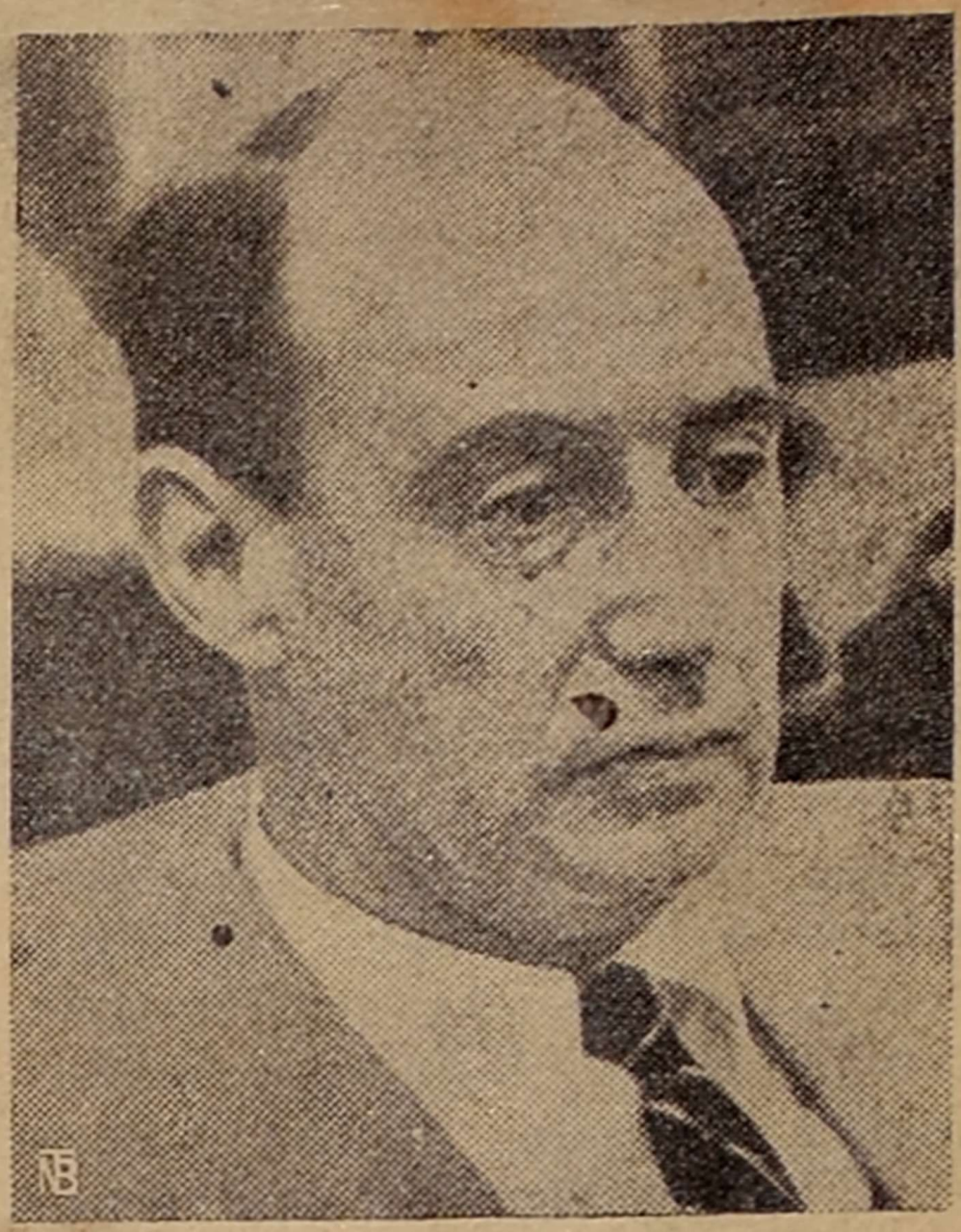

Demokratane sin presidentkandidat, Adlai Stevenson, ser noko nedtyngd ut etter at valresultatet er kjent.

Brita Loven,
Aurland, har fått Landbruksselskapet sin budeiepremie for trufast arbeid som budeie i 50 år.

Nordlandsgutten som begynte fiskarlivet som 5—6-åring i båtstøa heime på Landego.

Og enda som 75-åring er han ikke sluttet.

Salmon Sandvik forteller «Fiskaren» små trekk fra sin lange arbeidsdag på havet.

I dag skal vi snakke litt med en vaskeekte nordlandsfisker. Salomon Sandvik heter han, og fylte 75 år den 28. januar. Jeg møter ham akkurat som han skal i vei på sin daglige tur fra heimen oppe i «Svenskebyen» i Bodø til båten som ligger lunt og godt i bassenget innenfor bunkerskaien. Det er holkeføre, men gamle Salomon balanserer fint glattisen og lar seg ikke kaste omkull. Hver eneste dag, søndagene ikke unntatt, er han og holder et øye med den vesle båten sin. Jeg er ikke riktig trygg på at ikke noen kan være å gjøre fantestreker med den, sier han. Det har hendt det nemlig. En gang fant jeg den igjen inne på Rønvikfjæra. Folk kan være så frekke sånn, «låner» seg båt der den er å finne, og lar den etter bruk seile sin egen sjø. Og båten kan jeg ikke miste og unnvære, da ville jeg stå pent i det.

Salomon er født i Sandvika på Landego, nordvest av Bodø, og etter som sjøen så å si slår inn på naustveggen der ute, var det ganske naturlig at gutten ble fisker, og har vedblitt med å være det til denne dag — og b a r e fisker, for ingenting annet har han befattet seg med. Allerede som 5—6-åring fant han veien fra stua ned til støa og båten, kom seg opp i den og skjøv fra land så langt fanglina rakk, for å prøve fiskelykka. Nå det var nok ikke stort han fikk på kroken på så grunt vann, og moren ropte engstelig etter ham. Salomon kor e du hen? Jau, så var han naturligvis i båten. For å hindre meg fra å lage en uløkke og kaste meg bort, ble båten og fanglina og det heile lagt slik at gluntpøyken ikke fikk komme til.

Men 8—9 år gammel tok faren ham med seg. Salomon hadde alt da godt lag med årene, og en stor prylert av en glunt var han blitt (han måler vel nå omlag 2 meter på strømpelesten). Det var på heimesjøen jeg tok mine ridder-sporer som fisker, sier Salomon, med juksa og med lina, og jeg var saktens såpass til kar da jeg dro den første torsken innover båtripa. Far ville gjerne ha meg med, du har fiskeløkke med deg, du Salomon, sa han. 16 år gammel tok faren ham med til Lofoten. Båten var en fireroing, børnskapen var jukse og line og rorbua som ventet oss lå i fiskeværet Ure. Vi satte over Vestfjorden fra Grøtøy, det var den vanlige faringsveien for båter i den tiden. Vi våget oss ikke til fjords beinveges fra Landego, fjorden er for drøy derfra — den kan bli drøy nok også nordfra Grøtøy, med sine 8—10 mil for en liten fireroring, ja for de større med. En gang holdt det på å gå galt med oss. Vi var ikke kommet langt på vei før uværet kom settende, og hva annet var å gjøre enn å snu, og det litt fort også. Det gjaldt å ro seg inn til hamn ved Grøtøy igjen, og det gjaldt livet. Vi rodde som Terje Viken, — og mens vi rodde fikk vi se en åttring et godt stykke vestpå, den lå oversøkt og en åre med noe på, kanskje en oljetrøye, var reist i framstavnen. Folkene signaliserte etter hjelp, og da er det fælt ikke å kunne yte noen, men vi hadde så evig nok med oss sjøl den gangen. — Senere fikk han jo høve til å berge i alt 8 mennesker fra drukningsdøden.

19 år gammel var Salomon høvedsmann, og spør om han klarte brasene fint. Jeg har aldri vært ute i noen ulykke, ikke noe som er å snakke om, sier han. 'Man blir fortrolig med havet og kjenner dets luner, og sin egen styrke også, så får en sette seilet etter vinden og fare passe pent fram, det er kunsten. — Så ble det Lofoten i mange år, helt ut til Røst, og så ble det Finnmarkshavet, og det ble «på storsilda» langs Mørekysten og etter feitsilda i Nordlandsfjordene. Når storsildfisket var slutt, var det å skynde seg heim, skippe opp sakene fra sildeturen, og skippe inn for Lofottur, og i mars var vi så med på Vestfjorden. Ferdig med den nord til Finnmark, og derfra igjen til feitsilden eller heimefisket. Vi fikk ikke ligge på latsida og melde oss arbeidslause. Havet er ikke den arbeidsplassen at den skuffer sine folk. — Jeg var med det året Titranulykken inntraff, forteller Sandvik. Det vil si jeg var ikke med der ute i stormkavet. Været og Vårherre hadde heftet oss på veien nedover, så vi var ikke kommet oss på feltet enda, da katastrofen ved Titran hendte. Det var litt stusslig etterpå, jeg kan ikke si annet. Men det kan jo bli stusslig så mang en gang for oss fiskere. Til Finnmark for vi lausreipa, bare med kostkista og sengklærsekken, og så leide vi båt der oppe, det var det vanlige. Det var før min tid at nordlendingskarene seilte den lange veien dit opp i sine fembøringer og åttringer, og ridde uvær av med 5—6 klør nedåtduva, eller «kjellet» under seilet for natten, mens snø- og sjørokk føk dem om ørene. Det var hardbarkete karer, de gamle, der står respekt av dem langt inn i vår «blautere» tid. — Siste gang jeg var i Finnmark, var med en skøyte, men ellers har jeg mest bare holdt meg til den små åpenbåten, til årene og seilet, jeg er gammeldags slik, synes det høver meg best, og så blir driftsutgiftene ikke så store.

Fisk var det nok av, sild også, og fin vare var det, jeg mener silda, blank som rene sølvet og feit som en gjødd gris. Vi fisket den både til agn og til mat. Agnet måtte vi sjøl sørge for når vi drev heimefiske. Havet var ikke tomt den gang, nei, og kvalen braut og pusta alle vegner. Nå dreper de alt og tyner det ned, så det blir vel ikke rart for dem som kommer etter oss på feltet, er jeg redd for, sukker Salomon. — I 19 sjøvær tok vi en gang ute i Røst 13,000 torsk. Det var på listerbåt vi fisket den vinteren, og selv om prisen pr. hundre stykker bare var 10—11 kroner, så ble det bra mannslotter likevel, ja, vi syntes vi hadde gjort det reint storveies. Kameratene mine skillinget da sammen og ga meg nytt akkordeon — ja, for ser du, jeg var litt av en musikanter også i mine yngre år. Ja, seidå, det var jeg.

Jeg drev som såkalt byfiskar også i mine unge år, når jeg ikke var ute på langturer, sør eller nord. Men det var såmen ingen fiskehall her i byen (Bodø) den gang. Vi solgte fisken fra båten nede ved en trapp eller hvor det kunne høve og fikk våre skillinger for den, det ble mange på «honka» for en 40—50 øre, og byfruene ville helst ha torsk, hysa som nå er så i vinden, den var mindre i «betraktning» da. Har du ikke torsk? var omkvedet. Den fisken vi ikke fikk solgt, saltet eller hengte vi. En fullstappet tønne med den fineste, velstelte og passe saltete torsk måtte vi la gå for 10 kroner, det var prisen, og en fjerding for kr. 2.50. Billig mat — men likevel var det en og annen som snudde på krona og øyran og varmet dem godt i handa før de vant slippe dem fra seg for en herlig bråte mat, som de — sett med dagens øyne — fikk til givendes, så å si.

— Når sluttet du som Lofotfisker?

— Jeg «satte staven» igjen der ute i 1925. Ikke for det, jeg kunne saktens vært med mye lenger, men jeg hadde nok å gjøre som byfiskar, og så holdt jeg meg på heimeklakkan.

Og der er Salomon Sandvik framleis å finne. Alene ror han ut ved daggry, eller ved kveld om sommeren, for å kunne levere fangsten til neste dags middagsgryter, og alene vender han tilbake. Båten er liten, men den bærer godt, både mannen og fangsten. — Jeg venter nå bare på at været skal gi seg, sier han, så vil jeg ut etter kokfisk, og så vil man se ham komme fra egnebua nede ved båthamna med linestampen eller med juksa, frisk på leveren og lysten på en rotørn. — Han reiser ut og han kommer tilbake, har drevet på med det i 70 år, når vi regner med den tiden han måtte nøye seg med å fiske i fars båtstø på Landego.

Salomon er framleis i god vigør. — Åja, sier han, ikke så verst, det er bare denne gikta, den er nokså lei av og til, og er ikke til å bli kvitt, neimen om den er. — Du skulle hatt motor i båten din. — Jeg tenkte jo på det en gang, og hadde skaffet meg en 19 fots båt med det for øye, men den tok tyskeran. Og nå blir det ingen slik i stedet. Det får greie seg med den gamle gode roeren for resten av arbeidsdagen min. — Og Salomon kan ro, han. Det viste han også under kapproing i Bodø en 17. mai for mange herrens år siden. — Han Olav Olsen og jeg skippet oss sammen den gangen, forteller han. Det var mange som hadde lettere og finere båter enn vi, og som sikkert regnet med å ta prisen. Da startsignalet gikk satte de andre avgårde som om de skulle hente jordmora. Vi skal bare ta det så tålig, sa jeg til kameraten min, de stanger nok hornene av seg, og kort fortalt, Salomon tok førstepremien, som var 6 kroner til manns.

Jo, han kunne ro, han Salomon Sandvik, og kan det framleis. Han har både laget og kreftene.

Br—.

Nordlandslæreren som var alle fiskeres venn

Og en av de siste seilere nordpå.

En lørdag ettermiddag omkring Mikkelmessetid i året 1926 sto jeg nede på kaia i Harstad og pratet med en kjenning. Plutselig sier han: Nei, se på den, du! og pekte utover mot Vågsfjorden. Det var en liten sneseilbåt vi kunne se der langt ute, den lå i kryss mot den friske vind, som vi takserte til bortimot liten kuling eller så. Allerede dengang var det et såre sjeldent syn å se en båt som førte seil. Vi gikk på kafé for å avvente båtens komme, den hadde øyensynlig peiling på byen. Halvannen time senere var den i siste krysset kloss under brygga, fokka ble firt, så gikk pikfallet, et par årer kom ut, og båten lå ved trappa. En velvoksen gammel mann med fippskjegg reiste seg, skrevde over ripa, fikk fanglina gjort fast og kom med raske skritt opp trappa.

Det var lærer, kirkesanger og organist O. B. Ingebrigtsen fra Sandsøya, annekset til Bjarkøy. Jeg hadde hørt om denne karen, og nå fikk jeg hilse på ham. Senere hadde jeg besøk av ham flere ganger, når han var på bybesøk — alltid med sin sneseiler, en halvtredjeroms, vaskeekte nordlandsbåt av vikingeskipstypen, med høg stevn, krysstykk på forstamna, kollerter og festebete m. v. etter gammelt mønster.

Flere ganger fortalte han meg trekk fra livet der ute i ytre Senja, hvor han hadde vært lærer i 15 år, i den tida han var i sin beste alder. Det er ville store havet rett på der ute, og

Ingebrigtsen hadde to-tre skolekretser han skulle betjene, med miler av vei imellom. Det var å bruke båten, en trereoring, på disse reisene, haust og vinter og vår. Og mer enn en gang kunne det gå farlig for seg. — Uværet kom uventet, det var å minske seil ned til det minimale, hvert brott som kom veltende, kunne gjøre det av med båt og mann og det hele. I le lå et forland med brenning og sjøsprøyt, eller det var så bratt at ikke ei katte kunne finne fotfeste. Et par ganger var det rent ille, fortalte han. Mastra gikk over bord, det var full storm omtrent, jeg måtte bare kappe den fra meg, og så ta fatt med årene for å holde båten «opp i». Men det dreiv inn mot forlandet, og der ventet døden på meg, det visste jeg. Jeg rodde mer enn jeg hadde godt av — i flere timer. Jeg visste om ei lita bukt sønnafor et sted, kunne jeg klare å nå den, før stormen fikk kastet meg inn mot fjellet, ville det kanskje være et lite håp. Noen antydning til hamn var det ikke der i bukta heller, men den kunne da gi sneven av et håp. Jeg rodde på skrå med vinden og sjøene, som gikk høge og med mange brott, brott etter brott, som jeg stadig måtte legge båten opp i. Jeg har aldri rodd slik som denne gangen i hele mitt liv, og jeg vet da hva et par båtårer er. Det kom godt med den gangen at kreftene var bra og at de holdt, og likeså motet. Jeg klarte å komme på høyde med vika, og i et lite løyan lot jeg det stå til mot land. Det var ikke noe kjære og søte land nei, men Vårherre var med og gav meg si gode hands hjelp. Jeg kom fra det den gangen også med livet — men båten lå knust. Det var ikke noe bekvemmere og mindre farefullt arbeid å ta seg over det bratte fjellet med hengeflåg og stup, fram til folk. Men det gikk det også.

Nå, det var mange slike opplevelser og strabasser Ingebrigtsen kunne berette om. Han var en ekte sjømåse, enda han var lærer, og en meget dyktig sjømann. Og han holdt like til det siste på det gamle. Jeg vil bruke seglet og årene så lenge jeg lever og kan ferdes på sjøen. Det er min lyst å seile, sa han mer enn en gang. Og helt til han var blitt ikke bare en gammel mann, men nærmest en olding, var hans seilbåt å se i farvannene omkring hans hjemsted. Den var som en gjenganger fra en svunnen tid, en tradisjonens utpost, om en kan si det slik.

Nå er Ingebrigtsen død. Den 5. juli sovna han inn, nær 90 år gammel. Han var født i Evenes i Ofoten, prøvde seg først litt som fisker, men gikk så til sjøs med seilskuter noen år. Det var vel der — ja også i fiskarbåten — han fikk smak på sjøen og lærte seg gleden ved å seile, dyktigheten også. Men hans hug stod til lesingen, så kom han heim fra de store havene og begynte på Tromsø lærerskole. Etter en kort tid å ha virket som lærer i heimbygda, tok han seg post som lærer i Berg og Torsken i Ytre Senja, det var mer fritt og storfelt hav der ute. Etter 15 års virke i disse sjøbygdene, ble han lærer på Sandsøya, og virket i skolestua her til han i 1928 falt for aldersgrensa. Han hadde 45 års virke som lærer bak seg. I Sandsøy fungerte han også som kirkesanger og organist. — Ingebrigtsen la for dagen en enestående interesse for det almenes vel. Særlig lå fiskarbefolkningens ve og vel ham på sinne. De kår hvorunder de arbeidet kjente han, han hadde prøvd dem selv, også etter at han var blitt skolemeister. Han var forkjemper for en lang rekke havnearbeider i de distriktene hvor han virket, og for opprettelse av telefonstasjoner m. v., for bare å nevne kort noen av de kravene han tok seg dyktig av til beste for fiskerne. Ellers var han meget med i styre og stell og hadde mange tillitsverv, satt i herredsstyret og i skolestyret, og vant seg aktelse og respekt overalt.

Når han kom inn på kontoret fulgte det bestandig friskt vær med, enda så stillfarende som han var. Lunt kunne han fortelle, men bak de stille ordene, ante man stormene som han hadde vært ute i så mang en gang, kappseilaser med «draugen», situasjoner som kalte på manns mot og manns dyktighet. Han var alle fiskernes venn, han forstod dem og var alle steds med dem på veiene over blåmyra, og i kravene om bedre kår.

Det senket seg vemod inn i mitt hjerte, da jeg for få dager siden leste hans dødsannonse i avisen. Han trådte igjen så levende fram for meg, denne høgreiste og kraftige skikkelsen, en Terje Vigen i ny utgave. En havets ørn, men ikke i mindre grad en barnas venn og oppdrager, til nærhet og hengivelse til Gud, og til dyktige samfunnslemmer.

En av hans sønner er fører av et stort skip på verdenshavene, en av de virkelig store tonnerne som seiler på oseanene. Og avdøde nevnte denne sønnen med synlig stolthet.

Der gror minner etter lærer Ingebrigtsen. Han er et følgeverdig eksempel. Båten hans, den kviler seg nå, den også. Og en av de aller siste seilere av nordlandsbåter har gjort sitt siste kryss

Br—.

Nordlandsbanens far.

BONDEGUTTEN FRA BJELLANES, SOM SÅ LANGT, TRODDE STORT OG VAR SOM ET EVENTYR I EVENTYRETS LAND.

Toget stanser for Mosjøen stasjon. Det er sommeren 1949. Inn på min kupé kommer det to mann, øyensynlig bønder. Jeg får siden rede på av deres prat at de er gammel kjente. Den ene er fra Hattfjelldal, den andre fra Dunderlandsdalen. Dølegubber altså, begge kan de være sånn i 75 års alderen. Hattfjelldalingen skal langt nordover, til Målselv, der han har familie, men dunderlandsdalingen skal heim. De har en gang arbeid sammen som snekkere, for mange herrens år siden. Så skiltes deres veger, og så møttes de igjen her i Mosjøen. Ja, er det ikke underlig, sier han fra Hattfjelldalen, ja er det ikke underlig, sier den andre karen også, og så er de enige om underet — at de skulle treffes igjen, etter, og så regner de etter og får det til nærmere 50 år.

Toget går, og praten går mellom dølingene. Vi kommer til jernverksbyen, og vi kjører oppe etter Dunderlandsdalen.

Så sier han som er fra dalen: Nei no skulle han Ole Tobias ha levd. — Ja. — Du kan så sei, sier han fra den andre dalen, no skulle han Ole Tobias ha levd. Så er de enige om det også, bare enighet og samforståelse hele vegen. — Ja for så kunne han fått kjørt med den banen som han er virkelig far for. — Ja, kan du ikke seie det, sier hattfjelldalingen. Og gjennom sin egen dal, sin barndoms dal.

Toget skriker, vi er ved Hjartås stasjon. Det blir avskjed i kupeen, mye og langvarig håndristing, og god tur videre og sånt.

— Ja, her var det han var født, han Ole Tobias, sier dunderlandsdalingen, der er stedet, sier han og peker for oss alle. Bjellånes er gårdens navn.

Ja, her var det han ble født den gutten som ble en av vårt lands merkeligste og mest navngjetne menn. Ole Tobias døpte presten ham. — Det var forresten en blomstringstid for store menns fødsel på Helgeland ved den tiden. Ole Tobias 1830, Jon Klæbo ute på Glein, han som ble dikter, 1839, Anton Christian Bang, som ble biskop, i Nesna 1840, og strekker vi oss litt nordenfor Helgelands grense, finner vi Gildeskålgutten Elias Blix, født i 1836, professor og statsråd. En rikt givende tid var det for genier her i det helgelandske rike.

Vi skal holde oss til Ole Tobias Olsen her. Ifølge slektstradisjonen skulle han nedstammet fra lendermannen Gregorius Andresson på Stovreim i Nordfjord, betrodd mann hos Håkon Håkonsson. En av slekten, Ørjan Gregusson, brøt opp fra Nordfjord og flyttet til Jämtland, men da denne landsdelen ble svensk, dro han over til Hattfjelldalen. Her gjorde imidlertid lappene det så hett for ham, at han tok sitt pikkpakk og flyttet over til Dunderlandsdalen. Han ble stamfar for den gren av slekten som Ole Tobias er rundet av.

Ole Tobias var nr. 13 av 20 søskend, men var tallet 13 noe ulykkestall for ham? Aldeles ikke. Han hadde gode evner, en kan vel nesten si framrakende evner, og han var født med leselysten. Bibelen, er det sagt, hadde han lest fra perm til perm alt før han begynte på omgangsskolen i bygda, og 17 år gammel ble han omgangsskolelærer. Men kunnskapstørsten krevde mer. Han ville til seminariet i Tromsø. Det var 60 mil dit opp, og det var smått med penger. Men nordover ville han. Så kjøpte han seg en seksring for seks daler, og sammen med en kamerat rodde han fra Mo i Rana til Tromsø. For en energi! Han fikk satt båten inn i et naust i Tromsø den kunne være god å ha, tenkte Ole Tobias, og det fikk han rett i. På 11 måneder gjorde han seg ferdig ved seminariet, mens det vanlige var 2—3 år, og han roddé heim igjen med beste karakter, den flinkeste av alle. Jo, han rodde også heimover seksringen kom atter til nytte. 120 gamle norske mil rodde han, denne Dunderlandsdal-gutten. Og på Mo solgte han båten og fikk sine penger igjen, 6 blanke dalere. Reiseutgiftene var helt dekket.

Så ble han lærer i Hadsel, og så ble han student i Kristiania. Han ville bli prest, og det ble han også. Men hvorfor ble han ikke ingeniør? kan en spørre. Ville ikke det vært hans rette felt, hans rette hylle? Ikke for det, han var dyktig nok som prest, sjelden dyktig til og med, en virkelig far for sin menighet, og en far i mer enn det å være sjelesørger.

Men som han så langt inn i framtida, denne mannen, allerede som ungdom og student. Under et opphold i Hardanger projekterte han veg oppover Måbågallene og la for dagen en betydelig teknisk interesse. Han fikk i hovedstaden stiftet den Nordlandsforening som seinere gikk over til å bli den kjente Nordlendingenes Forening. Det gikk imidlertid tregt med å få prestekall, men han gikk ikke ledig av den grunn. Han stemte pianoer, var urmaker, og han var en framrakende fotograf. Det sies at han eide et av de første fotografiapparater i landet. Han fartet rundt på en trehjulet velociped og tok en masse bilder fra mange steder i landet. Og han var på stipendiereise i Nordland og samlet folketoner, eventyr og sagn. På universitetet hørte han også forelesninger i mineralogi, geologi og kjemi, og han studerte også medicin i to år. Hva kunne ikke den mannen overkomme.

Allerede i 1862 begynte han å sysle med tanken om en jernbane gjennom Nordland — mest for fisketransportens skyld, og da han i 1870 var her oppe for å samle eventyr og sagn foretok han en rekke befaringer og målinger med Ranafjord som utgangspunkt.

Nordlandsbanen vokste seg stadig fastere i hans tanker, den ble hans store drøm. Motstanden han møtte gjorde ham bare hardere og mere besluttsom i sitt arbeide for banen som skulle binne nord og sør sammen. Han var en ildsjel for denne sak så lenge han levde. Han målte og kalkulerte og satte fram forslag, holdt foredrag i Polyteknisk Forening, og fikk mange formående menn med seg. Han tapte aldri denne saka av syne — heller ikke etter at han var blitt prest.

Det gikk som nevnt sent for ham med å få et kall. I mens var han ansatt ved jernbanedirektørens kontor, som et slags kartograf og teknisk fotograf, seinere ble han assistent ved konstruksjonskontoret. Han likte å arbeide med jernbanespørsmål, mens han tumlet med sine dristige planer for en Nordalndsbane. — Men presten i ham levde også. Som nybakt kandidat søkte han Loppa soknekall i Finnmark, var eneste søker, men fikk det ikke. Hvorfor? Han søkte også andre kall, men ble ikke utnevnt. Så lot han det være. Til han en dag av kirkeministeren ble oppfordret til å søke Hattfjelldal. Han søkte og fikk kallet. Så kom han til den bygd som en gang en av hans forfedre hadde slått ned i, men fikk for mye bråk med lappene.

Her i Hattfjelldalen grodde Ole Tobias Olsen fast. Han ble Hattfjelldalspresten framfor noen annen, «han far» for den hele bygd. Han var en prest med åpen hand mot alle, er det sagt, han var sjelesørgern, legen (han hadde jo studert medisin et par års tid), meteorologisk observatør, urmaker, mekaniker, snekker. Kort sagt, det var å gå til presten når det sto om noe. Han virket for skogsaka, var valgmann ved stortingsvalgene, ordfører, med i amtsformannskapet. Over alt var han innflytelsesrik og satte dype spor etter seg.

Men kommunikasjonenes bedring tapte han aldri av syne. Veger og baner, vi må ha dem, sa han, og han kunne begrunne disse kravene fr aNordland. Han var alltid å finne i første rekke, grei, klarsynt, overbevisende.

Ole Tobias Olsen fikk ikke oppleve at denne skinnelagte vegen gjennom Nordland ble lagt. Hans store, stolte plan, hans levende drøm gjennom et langt og rikt vekslende liv ble ikke virkeliggjort i hans tid. Dertil var det så altofr mange bøyger som opptrådte.

I 1904 søkte han, 74 år gammel, avskjed som prest. Han bodde så et års tid i Mosjøen, men flyttet i 1905 til Kristiania, og her døde han den 6. juli 1924, nittifire år gammel.

Det er fra hans siste år i Oslo en Nordlandsprest skildrer ham med disse korte og rammende ord: Den store, vakre, blide mannen, — en Gud fader midt i byen — —. Han var, er det sagt, en smilende livskunstner, med havets friske skumsprøyt i det lyse bølgende skjegg og det fjerne, underlige lands mystikk i sine dype øyne. Munter og spøkefull med fabuleringens nådegave. Hans sinn var rikt og varmt, hans syn på livet lyst.

Og hans «kongstanke» det var Nordlandsbanen.

No er den kommet langt på veg, «hans« bane, men det går framleis smertelig sent med å få bygd den ferdig så langt som fram til havet ved Bodø. Det var fisken Ole Tobias i første rekke tenkte på i forbinnelse med banen, og denne hans tanke har framleis sin store gyldighet — no mer enn noensinne.

Mange har siden tatt seg av og kjempet for denne banesak. Men farskapet kan ingen ta fra Ole Tobias Olsen. Det var han og ingen annen som her var bannerføreren.

— —

Nei no skulle han Ole Tobias ha levd, sa han Dunderlandsdal-mannen.

Vi står med toget på Hjartås stasjon, og jeg sitter ved kupevinduet og ser over til Bjellånes der hans vugge sto. Ja no skulle han ha levd. tenker jeg også. denne merkelig mann, denne store og vidtfavnende nordlending. En av vår landsdels store sønner, født og fostret på Helgeland i en rikt givende tid på åndelige adelsmenn i denne landsdel i 1830-årene.

Hans navn vil leve blant nordmenn og blant nordlendinger så lenge det går jernbanetog på skinner gjennom håløygenes land .....

Brandulv.

Vegbyggere i gammel tid.

I Vefsn, Rana og i Buksnes.

For en tid siden leste jeg i Nordlands Folkeblad et stykke om den gang Mosjøen hadde bare 3 gater og det er jo ikke lenger siden enn at nå avdøde Harald Langjord kunne huske det. Men Langjord var jo svært gammel da han nå nylig døde, og han hadde vel et eksra godt minne. Han husket også den gang vegen ble bygd til Fellingfors, og i den forbindelse nevnte han vegarbeiderne Ole Trøite og Ole Bjørnås, begge trøndere.

Og hvor ble det så av disse karene senere ut på tida? Hvor Ole Bjørnås satte kursen hen, vet jeg ikke, men Ole Trøite han kom alt i 1870-årene til Buksnes i Lofoten, der han var med til å bygge den første «kongsvegen» gjennom bygda, fra Ballstad til Vold, og sammen med ham var det mange andre «søringer» på dette vegarbeidet. Noen av dem slo seg ned som bønder og fiskere i Buksnes, og blant disse var Ole Trøite. Da vegen var ferdig til Vold, fant han seg en hjertenskjær der på gården, giftet seg nesten på «stående fot», og tok seg en rydningsplass på stedet — omtrent der hvor vegen endte den gang.

Trøite fortsatte som vegarbeider, men mest drev han som grå steinsmurer rundt omkring i Lofotbygdene, og det var solide og pene murer han «fabrikerte». Det ble fortalt at Trøite var «studert» mann, som man sa, at han hadde gått i prestelære, men av en eller annen grunn hadde han avbrutt sine studier, og befattet seg seinere meget med å gjøre det behagelig for folk og ferdes i mellom, både som vandringsmenn, som kjørere — og seinere også for sykler og biler.— Trøite kunne så meget han, er det sagt. Da prestegården på Buksnes brente 1899, en brann som kostet 5 mennesker livet, og ny prestegård skulle bygges året etter, fikk Trøite og noen andre murere i oppdrag å bygge mur. Det var om hausten disse karene drev på med dette, og de bodde i prestegårdens bårstue under arbeidet. Men så begynte det å spøke så styggelig her. Natt etter natt kom spøkelset og drev sitt spill til slutt helt inne på rommet hos murerne, og så nærgående ble det at det trakk sengklærne av karene. Da var det ingen annen råd enn at Trøite måtte mane «stuggheita» bort, og det gjorde han så etterrykkelig, at de svevende ånder aldri siden våget seg i nærheten av bårstua — og muren ble ferdig til rett og riktig tid.

De gamle vegarbeiderne var friske karer i sitt arbeide. Og som de kunne synge til steinen, har en fortalt som var med dem i arbeidet. Da veien gjennom Rana ble bygget, var det et arbeidslag — men der var ikke Trøite med — som utpå hauststen skulle mure ferdig lagene til en bru. De hadde akkord på jobben, men da det satte inn med mye frost og rusket vær ble det klart at det ville bli en rent ut sagt skittakkord dette. For å gjøre seg fort ferdig murte de like godt lagene opp med isblokker, som de skvettet vatn og sand på, så virket de helt «naturlige». Og arbeidet ble godtatt og akkordpengene betalt men karene fortet seg avgårdog var over alle haugene da våren og mildværet kom — og brumurlagene smeltet bort som en sukkerbete i munnen.

Ja, så er det fortalt, sannheten skal jeg ikke innestå for Det hele er kan hende bare en «and».

Ole Trøyte døde for ikke så mange årene siden. Han var en opplyst mann og vel ansett innen sitt fag og blant bygdefolket i alminnelighet.

B—g.

Nordlandsfiskar med bærekraft gjennom et langt og slitsomt liv

Nå må han være heime på gården som «sveiser».

Men det blir så langsomt, sier han, og tar seg gangturer på fleire mil.

Forleden kom det en mann inn til meg, en for meg fremmed mann. Langt opp i årene var han, men framleis rank som et lys, ikke så høg, men breiskuldra og rotvokset, en kubbe var han, og med et par never som jeg forsikrer dere kunne vri både hestesko og vatnet av en stein.

Han hilste og sa sitt navn, Sofus Stensen. Da spratt jeg opp og trykket hans neve — men mest trykket nok han min, det var så det svidde. Navnet kjente jeg saktens, det går jo alltid videre enn mannen, og Stensen er det mange som har fortalt meg om, han er ikke så lite navngjeten her i bygdene og grendene.

Og en glad forteller er han, ordhag og morsom. Der ligger alltid et stenk av godt humør og spøk bak ordene hans.

— Nei, nå kan jeg ikke være med mer, sier han, han mener Lofotfisket, jeg er vorten for gammel, 78 år, og da er regelen den at vi skal sette oss plent ned og være pensjonister. Men jeg er da framleis frisk — ja som en fisk. Sjukdom har jeg forresten ikke visst noe av i mitt heile liv. Jeg har drevet fisket i 55 år, og ikke en einaste dag, ikke så meget som en time har han Sofus og jeg skoftet fra arbeidet, hverken i båt eller på land. Nei, helsa ho har jeg ingen grunn til å gi annet enn som den beste attest — for mitt vedkommende.

Sofus Stensen har ført en noe omtumlet tilværelse. Som bitte liten losjerte han og familien flere steder rundt om i Lofoten, og havnet også ute på de øde Æsholmene på yttersiden av Lofoten, hvor det den gang sto noen fiskarbuer. Siden flyttet den til et nesten enda mer øde sted i Himmeltindenes skygge, Båsan het det og vendte ut mot Nordhavet og alt dets velde. Her bodde man til å begynne med i en gamme, siden ble det anskaffet et gammelt kvernhus, det ene ikke stort bedre enn det andre. Nærmeste nabo var langt borte, og hav og fjell stengte for samkvemmet. Båsan har da heller ikke, hverken før eller siden, vært bosted for mennesker, bare for geiter og sauer, røyskatt som danset mellom steinene og oter som var i land for å slokke tørsten. Her bodde denne familien i flere år, med ensomhet og fattigdommen som eneste naboer. Det var, må dokker tru, sier Sofus, ikke kver dag just at jeg fikk spise meg mett — ja langt mindre enn som det. Den lille skolematen mor mi kunne utruste meg med, spiste jeg lenge før jeg nådde fram til skolehuset, så var det å lite på gode skolekameraters matvesker og godt hjertelag, jeg fikk bite av brødskivene deres, men ikke så djupt som jeg ville og som magen min krevde. Man fôr pent og forsiktig fram med maten dengang.

Da Sofus var blitt 8—9 år gammel måtte han bort fra Båsan for å være gjetergutt, og siden så ble det fiskarbåten, og Lofotfiske i 55 år, den hele tiden omtrent på fembøring og åttring. Men var det så bare Lofotfiske? Nei, det var båten og bruket året rundt, når en ikke regner med de dagene og ukene da han måtte drive slåttearbeid i bratte Lofotfjell for å hente ned vintermat til sin husbonds buskap. Det var ikke noe lett arbeid det heller, sier Sofus, men heller et slit av det verste. Når det skulle være flyndrefiske, og det var det rett ofte, måtte agnet (fjæremakk) henten i en sjøleire langt borte i et annet prestegjeld. Det var først å ro og så var det å gå over brede fjell, så grave i leira alt en orket, for å få agn til setninga før sjøen flødde opp igjen, og så tilbake samme vegen, nå med makkprøysa på ryggen, og den kunne være tung og møyelig å bære, for Sofus var uten likemann til å grave makk, han greidde å fylle vassbøtta (17—18 liter) «i sjya», det vil si fra leira falt tørr og til den flødde over igjen, ca. 4—5 timer.

Om haustene var det sildefjordturer og om vårene Finnmarksturer. Aldri stillstand, aldri en pust i bakken, enda lønna var så elendig liten. — Heime i Båsan fisket vi «verdens finaste» flyndre, delvis på liner, delvis ved å pigge den innved landet, når det var stille vær og smul sjø. Piggaflyndra var den fineste, og jeg lærte meg snart til å ta den på kornet. Den var full av rogn, stor og feit og smakte som den herligheita den jo faktisk er. Det hendte rett ofte folk inne fra bygda kom ut til oss i Båsan for å kjøpe flyndre, men de ville ikke betale mer enn kr. 1,50 — nå trur du vel pr. stykke, sier Sofus og ser spent på meg, nei for en velfylt stamp (halvtønne). Det var prisen. Det hendte stedfar min attpå denne gode handelen kunne bli forært et lite stykke skråtobakk. Ofte måtte jeg gå over fjellet, de bratte, høge Himmeltindene, med flyndre i en stor laup for å selge den til godtfolk på gårdene andre siden fjellet.

Sofus kunne sitte her dag etter dag og fortelle om sitt livs slit. Han har hatt tusenvis av våte trøyer, ved havs vete, ved regn og sludd og ved svette. Men kreftene hans sto ut med alt sammen. Den maten han under oppveksten ofte fikk så altfor lite av, la marg i beina hos ham, han ble ikke så lite navngjeten for sin styrke. En gang bar han en sekk mel på 100 kilo over et fjell. Handelsmannen han kjøpte den hos sa, da Sofus sto klar med børa: «Så har du altså, du Sofus, tenkt å ta helsa av deg.» En annen gang bar han over et annet fjell en oppakning på 76 kilo, han skulle da ut på Finnmarkstur. Da han kom fram til der båten lå, spurte folk ham hva det kunne være for slags kar som hadde hjulpet ham med denne børa. Og en tredje gang bar han en stappfull sekk med brenntorv, omlag 60 kilo, over to fjell. Men her kunne regnes opp så mange svære ryggebører han tok på seg og bar fram lange strekninger. Han var som en kløvhest. Og så den gangen han alene mann, hadde bare en liten gutt til hjelp, rodde en åttring, og med masten reist, inn den lange Steinfjorden med en seig vind rett i stevnen. Folk stod forferdet på land og tok imot ham da han omsider kunne legge båten opp i fjæra og puste ut. Puste ut — det var ikke langt pusterommet han unnte seg, før han tok fatt med å bære flere lass brenntorv inn på båten, sølklastet den og for heimatt igjen over åpent hav og til en landing der havsjøen vasket og var meget ugrei å ha med å gjøre.

Jo, ro det kunne han, men som han også kunne gå. Dagsmarsjer på seks-sju mil var ingen sak for ham. Og marsjere det kan han enda, denne 78-åringen. Nå siste jul la han ut på en omlag fire mils vandring, og i tungt føre, og nådde fram i betids til det kristelige møte han ville delta i.

— Opplevelser på sjøen, det har vel vært mange av dem? spør jeg.

— Ja ka du meine, svarer han, og forteller om uvær og strabaser i hopetall, rotørn til det ville spratte for neglene og nedslitte krefter slik at en knapt orket reise seg av båttofta. Men havet kan ha behagelige overraskelser også, veit du. En sommer var jeg utpå med småbåten for å jukse etter seien. Nei, ikke noe bit på den denne gangen. Så plutselig et kraftig napp, et kjempenapp. Kveite, storkveite, tenkte jeg — eller kanskje det er en staurhenning eller sjølvaste brugda, ha-ha, Sofus ler en god latter, ved tanken på dengang. Forsiktig halte han opp og inn. Veit du ka dæ va? spør han. Jau, en laks, en laks, seier eg deg, blank som ei nypussa sølvskål og den veiet sine nesten 10 kilo. En mann på gården hadde nylig fått besøk av sønn sin fra Amerika, han kjøpte heile laksen for å oppvarte Amerikaglunten sin med den. Det var første og einaste gang jeg fikk laks på juksa på åpne havet.

— Og nå? spør jeg.

— Nå stuller og steller jeg [illegible] me på gården, som sønn min [illegible] overtatt, går i fjøset og er til [illegible] te med alt jeg kan. Men jeg [illegible] krefter til langt meire. Ja, jeg [illegible] da framleis utpå etter fisk, [illegible] du skjønne. Det blir så langsom [illegible] jeg har heile mitt liv vært vant [illegible] å arbeide, være i bevegelse. På [illegible] og land.

Det kan her tilføyes at han [illegible] som jordbruker har utført storve[illegible] Men det var nå først og fre[illegible] fiskar han var.

Nordlending

Av Brandulv for Helgelands Blad.

De gamle gutta

Hans Kristoffersen.

Moses forteller i sin første bok om flere karer som oppnådde en, skal vi si anselig alder. Men det kom seg kanskje av at de levde så forholdsvis nyss etter at sjukdom og død var kommet inn i verda og forkortet levedagene for oss. Menneskehetens grand old mann, Adam — noe farsnavn hadde han av gode grunner ikke — ble hele 930 år gammel, Set derimot klarte ikke mer enn 912 og Emos avgikk da han var bare 905 år gammel. Kenan holdt det gående til han hadde fylt sitt 910. år og Mahalalel døde i sitt 895. år, mens Enok praktisk talt døde i sine beste år, bare 365 år gammel. Men så kom Metusalah, eller som han ble kalt i vår barnelærdoms bibelhistorie, Metusalem, og han slo alle rekorder, både i fortid og ettertid, med sine 969 år. Så døde han, heter det, og det bør vi, rett besett, ikke fortenke ham i. Om Noah heter det som kjent at han fikk sønnene Sem, Kam og Jafet da han var 500 år gammel. Jo, oldtidens menn var gutter med futt i.

Men vår egen Christian Jakobsen Drakenberg har heller ikke borte. Han var født i 1626 og holdt det friskt gående i sine sjømannstøvler til året 1772. Han var sjømann og kriger, levde i slaveri i Tripolis, på Kypros og i Aleppo i 15 år, men kom heim like frisk, etter en selsom flukt fra lenkene. Da han var 111 år giftet han seg med en 60-årig enke, men overlevde henne, og da han var blitt 130 år gikk han på frierføtter for annen gang, men uten hell, sies det. Han døde i Aarhus i Danmark, 146 år gammel.

Såvidt vites har ingen nordmann greid å slå Drakenberg i seiglivethet. Jevnt over døde folk i en meget «rimelig» alder, og gjennomsnittsalderen var som kjent i lange tider omlag 30 år, som man kalte en «mannsalder». Siden er den, som vi vet, ved hjelp av dråper og medisiner og kyndig legehjelp blitt forlenget til den no ligger omkring 60 år. Nei, folk kunne ikke hamle opp med Drakenberg.

Men så kom Abel Eliassen og ble atskillig av en trusel for den drakenbergske rekord. Abel var født i Gimsøy i Lofoten i 1797, og døde i Buksnes den 6. mai 1917, 120 år gammel. Abel fortalte selv at han som ung gutt var med en Vågsanjekt til Bergen i den tida mens engelskmennene enno lå på lur langs vår kyst for å kapre fartøyer, og han husket godt hungersårene fra 1807 og utover, med barkebrød og sveltihjel for mange mennesker. I ung alder kom han til Buksnes hvor han ble gift — ikke mindre enn tre ganger. Hans første kone het Sara, den neste Kjerstina, kjent under navnet «Abel-Kjerstina». Men hvem kunne hamle opp med Abel i levedyktighet. Kjerstina måtte også en vakker dag vende tilbake til den muld hun var kommet fra, og så sto Abel der atter uten livsledsagerske. Men det varte ikke lenge før Abel for tredje gang kledte seg i sin beste puss og ga seg ut på bygda for å beile. Ingeborg f. eks. hadde han en slags peiling på. Vel nok var hun over sin ungdoms vår for lenge siden, og såre skrøpelig til beins var hun også, ja hun kunne nesten ikke gå, men Abel kunne no heller ikke regne med de fineste blomstene i jomfruenes hage. Han beilet til Ingeborg og fikk på stående fot hennes ja. Da han kom til presten for å få lysing — Abel var da nærmere de nitti — rådde presten ham på det bestemteste fra denne «villfarelse», men Abel holdt på sitt og presten måtte lyse fra prekestolene førstkommende søndag. Ingeborg var som sagt dårlig til beins, og Abel måtte bære sin brud fram til alteret.

Abel losjerte forskjellige steder i Buksnes bygd. En gang mens han losjerte på gården Farstad, hadde han og ho Kjerstina lagt seg til en hel liten buskap, en førstekalvskvige og to sauer. Denne kviga var en dag uheldig oppe i fjellet, den fikk knekket den ene framfoten og kunne ikke gå. Det var langt til fjells uhellet hadde funnet sted, men Abel med sine kjempekrefter var ikke rådlaus. Han fikk lagt kviga over skuldrene sine og bar den heim — uten å puste på taket, er det sagt. Ja, for stor og sterk var han, en kjempe å regne for. Men den åndelige utrusting var det nok mindre bevent med. Han var en heller taus kar, snakket sjelden og forsnakket seg aldri.

I sine eldre år, det vil si fra den tida han ble gift med Ingeborg, gikk han mest rundt på vegene og bestandig med en liten pose på ryggen. Her og der stakk han innom hos godt folk, satte seg ved døra, fant fram snadda, men sa ikke stort. Men folk at han tigget beint fram. Men folk visste jo hans erind, og så «kom» det litt av hvert opp i posen: På de heldige dagene kunne han bringe heim til ho Ingeborg den rene velstanden. Og så satt de to gamle der og gledde seg ved livet. — Snadda ja, den hang støtt og stendig i munnen på Abel Når den var tom vendte han skolten opp-ned, og så visste folk at no var han Abel tobakkslaus, og straks ble det en stapp, eller kanskje en hel pose karva bla'. Og Abel var igjen i i det beste humør.

I mange år bodde Abel og Ingeborg i sin lille stue ved Leirelva i nærheten av kirken i Buksnes. Det var vel det minste beboelseshus i heile bygda, og den store Abel måtte slå godt bukt på seg for å komme inn av døra til ho Ingeborg borte i senga. Enno oppe i en alder av 110—115 år, var det hans minste kunst å vandre fra Leirelva til Ballstad og heimatt igjen samme dag, en strekning på 7—8 kilometer hver veg, og det hendte han gjorde slike turer to-tre ganger om uka. Alle kjente Abel, og de fleste hadde gjerne noe å stikke bort i handa hans, en meget ruvende neve. Abel med staven, snadda og posen hørte gjennom aldri så lang tid med i bildet der i bygda. Folk som var født i 1830-årene sa at de ikke kunne huske Abel annerleis enn som meget gammel. Og alle de gamle døde, den ene etter den andre, et nytt slektledd vokste opp, eldedes og, ble borte, men Abel ruslet like stø om kring.

Ingeborg ble til slutt så skrøpelig at gode mennesker måtte ta seg av henne og få henne innlagt på gamleheimen. Abel protesterte men det hjalp ikke. Så fikk Abel, som da var omkring 115 år gammel, en ny vandring å gjøre: fra Leirelva til Hag, der gamleheimen ligger. Jamt og samt var han og så til sin kjære Ingeborg, en veglengde på mer enn mila hver veg. Men Abel gikk den ufortrødent. Så døde Ingeborg, og så ble det til slutt til det at Abel også måtte gå den siste tunge gangen fra sin lille grå stue ved elveosen til gamleheimen, hvor han etter en tids forløp døde.

Da våren den siste gang, for hans vedkommende, nærmet seg, reiste han seg opp i senga og så ut av vinduet. — Eg mein sola skin? spurte han. — Ja den skinner så pent i dag, ble det svart. — Jau, så ville han Abel stå opp. Han ville ha tak i ytterboksa, den store trøya, som var grønn av elde, lærskoene med solide heljern, snadde og posen. Han ville ta en vandringstur igjen, mente han på. Men den ble det ikke noe av. Et par ukers tid seinere gjorde han sin siste reis.

Jeg spurte engang Abel om han kunne gi meg et godt råd for å bli like så gammel som han da var blitt, 111 år. — Et godt råd, svarte Abel, jau, bane mett, dæ skal du få, du skal bærre dundre i veg å leve.

Jeg forsøker så godt jeg kan å føl-

ge det rådet.

En annen mann i Bukses som også oppnådde en pen alder var Hans Kristoffersen, Hattan. Han ble 104 år gammel, og det er ikke så svært mange årene siden han døde. Da han var blitt nærmere de hundre var han framleis frisk og rask, og en mils veg eller så skremte ham ikke det bøss. Engang ved den tid kom han til en læstadiansk samling (Hans var læstadianer), og da folk spurte ham om ikke han Hagen også kom til samlinga, svarte hundreåringen: Jau vest kjæm han, men eg kunne ikkje gå og gje meg tia i laiemed deinher ongen. — Hagen var Hans Kristoffersens sønn, og da omlag 76 år gammel. Nei, det var god fart på gamle Hans på Hattan.

På bildet av Abel ser vi også Nille Olsens stue i Ballstad. Abel ble «tatt» der utenfor som han en dag var på heimtur fra fiskeværet. Og Nille — best kjent som Kaffe-Nella — var fra Vefsn og drev i en rekke år sin lille kafé på Ballstadlandet. God søkning hadde ho Nella bestandig, for maken til hennes kaffe fantes ikke, sterk og varm, og i store kopper. Prisen var 10 øre koppen, men Nella var alltid frampå med en attpå-skjenk, den såkalte «Nella-dråpen», og enda sier man der i bygda, at takk, har dokker en «Nella-dråpe» til meg.

Nille Olsens stue var liten, og i enden av stua var det bare en enda mindre forgang. Ovnen med de alltid blankpussete kobberkjelene sto i den ene kroken av stua, som ellers var innrettet med et langbord og benker. Nille var grei og bestemt, ja kunne somme tider virke helt morsk, men hjertens god på bunnen. Og som sagt hennes kaffe var det ikke maken til i sju kirkesokn.

En gang hadde hun kjøpt en harpeleik-sither fra et varemagasin i København, og i varemagasinets julekatalog det følgende år hadde også Nille avgitt en uttalelse om varenes fortreffelighet. Den var sålyende: «Det tilsendte Sither haver jeg riktigen modtaget, og er jeg meget fornøyet med samme. Det er så morsomt å spille på spill fra andre lande Ærbødigst Nille Olsen».

Hvorvidt Nille drev til noe videre på harpeleiksitheret, kjenner jeg ikke til, men det er neppe trolig, i hennes daværende ganske høge alder, men som kafévertinne var hun makeløs. Og hun var fra Vefsn.

Brandulv.

Nordlandskjempen Johan Arnt.

I LIVET OG I DØDEN.

Der kommer han ruggende borte i fiskeværsvegen, en veldig kar, et syn for våre, nesten skremte øyne. Det er mannen fra Alsvåg i Vesterålen, kjempen Johan Arnt. Maken til en velvoksen kar er vel ikke sett, allfall på meget, meget lenge her nordpå, og aldri siden han døde i 1904 er det i denne landsdel vokset opp en slik høy og bred og kraftig mann.

Johan Arnts foreldre var alminnelige mennesker, ja moren var heller litt under middels størrelse, og Johan viste ingen tegn til noe ekstraordinært i sine første gutteår, det så heller ut til at han skulle bli en middelmåtig mann bare av omfang og høyde. Men da han var blitt 11 år gammel «ombestemte» han seg. Han begynte å skyte i været, og da han var 18 år gammel hadde han utviklet seg til en kjempe.

En alminnelig voksen mann kunne rommelig få plass i høyden under hans utstrakte arm. Gjennom hans ringfinger kunne det makelig smettes en solvtokrone, hans sjøstøvler var så store at en alminnelig mann kunne få begge føtter ned i dem, er det sagt, og hans styrke var bjørnens. Der han «benket» seg på femboringstofta gjorde han rorskarstjeneste for to mann, men årene han skulle bruke måtte være ekstra solide, ellers brakk de av som fyrstikker.

Om hans kjempekrefter går det mange fortellinger. Engang han var på markedet i Kabelvåg, hadde en av hans bekjente kjøpt en jollebåt, som skulle bringes den flere kilometer lange veg til Svolvær. Mannen som hadde kjøpt jollen gikk omkring nede ved Kabelvågkaiene og forhørte seg om en båt som kunne ta jollen på slep til Svolvær, men fant ingen akkurat da. Så traff han Johan Arnt som straks erklærte seg villig til å bære jollen «det stykke veg.» Ja mener du du greier det ? spurte mannen. Jeg får nå forsøke, svarte Johan Arnt. Mannens kone og en annen kvinne hadde flere «pakkenelliker» som de også skulle ha brakt til Svolvær. Johan Arnt stakk armen under jolletoften og gjorde seg klar til å rusle avsted. Bare kast alt pjaket dokkers opp i jollen, sa han til kvindfolka. Nei men det går da ikke an, mente de. Bare gjør som jeg sier, sa den godmodige Johan, jeg går nå korsom er samme vegen. Og så gikk han med jollen og dens innhold som en korg på armen. Og det sies at han skiftet arm bare en gang på turen.

En annen gang, det var oppe i Berlevåg på Finnmark, skulle han hjelpe en fiskekjøper med å bringe en hel del fiskebundter ombord i sørgående «Hamburgerbåt», som forresten var Bergenskes «Polux». Mens de i båten holdt på å legge bundtene i lenger for å heises ombord, kom styrmannen bort til rekken og brukte seg fordi han syntes det gikk altfor sent med lastingen av fisken. «Dere må få det til å gå litt kvikkere unna der nede !» skrek styrmannen og var nokså bos. Johan Arnt var en langmodig sjel, men nå ble han nok forarget. «Kom deg unna der oppe, du med snorene dine !» ropte han til styrmannen, så skal det bli lasting. Og dermed gav han seg til å hive bundt etter bundt over skipsrekka», og det var en høyde på mange meter. Noen bundter fikk en slik fart på seg at de strøk overbord på den andre siden av «Polux» og måtte fiskes opp av en tililende småbåt. Johan Arnt var sint da og viste noen krefter som fikk både styrmannen og alle som var tilstede ved denne kraftprøven til å rygge tilbake. Da siste bundten fløy over rekka, ropte Johan : «Der har dokker skitten.» Men da var han svett.

Noen år fikk Johan Arnt en slags politiuniform på seg og reiste rundt og viste seg for penger. Det var ikke hans påfunn og han likte det vist bare så måtelig. Særlig fordi at når han kom til byene, deriblant Bergen, fikk han av sin impressarie ikke lov til å vise seg på gatene, for ikke å ødelegge forestillingen i teltet.

Johan Arnt giftet seg da han var opp i tyveårene, men han fikk ingen barn, og hans enke levde til for ikke så svært lenge siden.

I 1904 ble han plutselig syk. Han søkte da hjem til Alsvåg, der han snart måtte gå til sengs. Her lå han da og kjente han skulle dø. En omreisende predikant kom til ham på besøk. Han tok Johan Arnt i hånden og spurte hvor det stod til med ham. «Nei det er bare dårlig det, bare svarte dauen», svarte storingen, han lå der på en slags divan med de svære føttene på en stol. «Hadde eg kommen meg på sjukehus og vore operert, så hadde eg vel levd ei stund til, men nu ligg eg her og berre pinest»

«Hvordan tror du det blir når den svarte dauen kommer» spurte predikanten. «Å, eg ser det no slik», svarte Johan, «at å leve uten Jesus det går an, men å dø uten Jesus, det går farlig an», og de siste ordene nesten skrek han.

Just i denne stund kom en mann der i nabolaget, gamle Aron kallet. Han var liten og kroket og gikk med to staver, en kropling å kalle for. Han hinket seg fram til sykeleiet og spurte : «Får eg lov å be for deg, Johan Arnt ?» «Ja»,

kom svaret, «bare be du Aron». Det var et syn å se, ja et syn som englene kunne både gråte og glede seg over, ble det sagt av de tilstedeværende, da de vesle krøplingen og den svære kjempen bad og gråt sammen under korsets fot.

Om natten døde Johan Arnt, Nordlandskjempen, som han ble kalt.

Men minnet om han er framleis levende blant alt folket her nord. Og skal det være som et slags mål på svære legemskrefter, så heter det : Detta var da et virkelig Johan Arnt-tak.

Ola Berg.

Nordlandskjempen som løftet 1200 kilo

Litt om Johan Arnt fra Alsvågs livshistorie.

Her ser vi Johan Arnt fotografert i Bergen sammen med en fullvoksen konstabel.

Det er i dag 45 år siden kjempekaren og kjempen fra Alsvåg i Vesterålen, Johan Arnt, gikk inn til den evige hvile, og ennu lever det hist og her sikkert en og annen som husker denne navnevende karen, som raget et hode og vel så det oppoverd, den «homogne masse». Der går mange fortellinger om hans veldige krefter, fortellinger som allerede ligger på grensen av legender.

Vi skal her høre litt om hans levnetsløp og hans bjørnestyrke.

Johan Arnt var nordlending, født i Alsvåg, og der vokste han opp og levde der det meste av sitt liv. Hans foreldre var ganske alminnelige mennesker, faren var således en middelshøy mann uten noen særdels store legemskrefter.

Gutten — Johan Arnt — var i barneårene heller ikke utover det alminnelige av størrelse og krefter. Det var først i 15—16 års alderen at han begynte å skyte fart i vekst og styrke. Men fra den tid gikk det så fort at han allerede da han var 18 år var en vidt omspurt kjempe. Han var så stor at en middelsstor mann kunne gå oppreist under hans utstrakte arm. Med en hånd kunne han med fullt tak av fingrene gripe over en alminnelig tallerken, og kunne med letthet slippe en 2-krone gjennom fingerringen sin.

Om hans størrelse forøvrig kan nevnes at en fullvoksen kar kunne krype nedi og få plass i bukselåret hans.

Allerede da han var 18 år var han så sterkt at han kunne reise opp en flere meter lang tømmerstokk bare ved å gripe om stokkens ene ende.

Johan Arnt var fisker og drev med fiske på havet utenfor Ytre Vesterålen. Fisket ble dengang drevet i åpne båter, hvorav fembøringen helst ble brukt under vinterfisket. I fembøringen hadde Johan Arnt sin plass langst forut i båten. Der satt han og andøve, fast og tung og med uhøvlede årer. A la ham få alminnelige årer var ikke heldig —de ville knekke over ved det første lidt kraftige åretak han tok.

Engang skulle han være med å ekspedere et rutegående lokalskip. Det ekspedertes fra båt ute på fjorden. Lasten besto blant annet av sildetønner, og Johan Arnt sto i ekspedisjonsbåten for å legge tønnene i stroppen fra vinchetauget. Styrmannen, som sto oppe på skipsdekket og så på arbeidet, trodde det var tomme tønner som skulle ombord, og han syntes det gikk for seint nede i båten. Han ropte derfor til Johan Arnt og sa at han måtte se til å rappe seg litt mere med arbeidet. Nu var Johan Arnt i alminnelighet en meget rolig og besindig kar som ikke hadde så lett for å bli sint; men denne gang må han ha blitt ergelig. Han ropte tilbake at styrmannen skulle ha seg ut av veien — så tok han en sildtønne og kastet den uten videre over dampskipsrekken så sild og tønnestaver skvatt utover dekket Det kan nok være ar styrmannen ble litt forbauset ved dette syn: han ville nesten ikke tro sine egen øyne, at det var fulle sildetønner som ble kastet på en så lettvint måte.

En annen gang var Johan Arnt på Stokmarknes marked og skulle kjøpe seg en lettbåt. Båtene sto utstilt oppe på land. Og Johan Arnt fant seg en båt. Da han var blitt enig med selgeren om prisen og hadde betalt for båten, stakk han en arm under båtens faste tofte, (beten), løftet båten opp og bar den på armen gjennom markedsgaten som om det skulle ha vært en alminnelig kurv.

Hvor sterk han var, visste han neppe riktig selv. Han prøvde aldri sine krefter til det ytterste. Men engang han ble spurt om hva han mente var hans kraftigste tak, sa han etter en stunds betenkning: «Det største tak jeg har gjort var visst den gang jeg bar tre tønner rogn på ryggen fra naustet til sjøen. Det var forresten ikke så tung en bør, men jeg ble sittende fatt med benn i sandfjæra». En tønne stivsaltet rogn veier omlag 170 kilo. Det blir altså en bør på mer enn et halvt tonn.

Som før nevnt, var han en meget snill og godslig kar. Dette benyttet ungguttene seg av og drev gjøn med ham når han gikk omkring i fiskeværet. Men det kunne også hende at han ble lei av sine plageånder. Da tok han gjerne etpar av dem og satte dem på nærmeste rorbutak, og der måtte de sitte til de ba om godt vær.

Da han nærmet seg 40-årene giftet han seg. Han ble nu også lei fisket og ville vise seg for folk for penger. I den hensikt reiste han til Oslo. Her var han på Slottet og hilste på kongen Oscar den 2. Av kongen fikk han tillatelse til å bære korporaluniform når han viste seg frem.

Johan Arnt var da 9 fot og 8 tommer, veide ca. 500 kg. og som bevis på sin styrke gikk han opp på en plattform og lettet tolv 100-kilo melsekker i en slynke så høyt at en mann kunne gå under.

Under sitt Oslobesøk var han også hos Carl Norbeck, Norbeck var dengang i sin beste alder og på høyden av sin bryteberømmelse. Norbeck hadde fått lyst til å se denne fiskerkjempen og hadde sendt bud etter Johan Arnt. Norbeck viste Johan Arnt omkring i sitt treningsrom — forklarte for ham om de forskjellige treningsgjenstander og deres bruk. Han ville også gjerne se en prøve på Nordlendingens krefter, og ba Johan Arnt om å løfte en stor stein, som han trente seg med. Johan Arnt var imidlertid litt unnselig overfor berømtheten Norbeck og hadde ikke større lyst til å etterkomme anmodningen. Tilslutt gikk han dog med på å ville forsøke seg på steinen. Denne var imidlertid rund, så han uvant som han var med slik løfting, hadde vanskelig for å få tak med hendene, — han ble ergelig, bøyde seg ned til han fikk begge underarmene helt under steinen. Så reiste han seg opp i full høyde og holdt steinen en stund på brystet. Dette syntes Norbeck var forbausende godt gjort og roste ham for det kraftige løft. Det likte Johan Arnt, han sa: «Ja, her ser du hva jeg kan klare, som bare har spist fisk og lever i Nordland — hadde jeg spist kjøtt som du skulle jeg ha gjort det enda bedre».

Johan Arnt ble ingen gammel mann; han var vist ikke mer enn godt og vel 40 år da han døde. Men minnet om ham — denne veldige kjempe fra Alsvåg — vil nok leve lenge blant befolkningen i Nordland. Og beretningene om ham og hans store krefter vil nok ennu gjennom mange kommende generasjoner være god underholdning.

gO.el:ehv

70 år.

Det går i dilt og trav nedover fra Hagskaret. Gampen er vår-onnsslitt og kariolen dårlig smurt (bilene er jo lite og ikke på hjul i denne tiden), men vi avanserer dog pent og forsiktig innetter gjennom den lange litt kjedsommelige Skifjordmarka, krabber oss opp brattbakken ved Myklevik, og just som Svarholtgårdene ligger der på brede, grønne jorder foran oss, strammer vi tømmene og kommanderer prrro med myndig stemme, for her skal vi en liten sideveg ned til Kjærmyr, som ligger der så lunt og så trygt under Østre Hol kirkes høyborg, - og vårt erinde i dag er å hilse på husmoren og lærerinnen, fru Augusta Isaksen, som torsdag den 6. juli fyller 70 år.

Spøk til side, sier du og anstiller deg vantro, fru Isaksen sytti år? Så gå til presten og ministerialboka hans, der finner du bekreftelsen. Sytti år altså, jeg gir ikke etter med en eneste tomme.

Fru Isaksen er født på Reppe i naboobygda Buksnes, og det er, synes jeg, et godt sted å være født. - Det var evner og anlegg i henne utover det vanlige, og snart finner vi henne som ungpike ved seminariet i stiftsstaden nord på Tromsøya. Med testimoniet derfra kastet hun seg straks med iver og interesse inn i skolegjerningen i sin fødebygd, hvor hun hadde ansettelse i forskjellige skoleposter inntil hun for mange år siden - jeg ser meg ikke i stand til å kunne nevne dag og år - ble ansatt som lærerinne ved Svarholt skole i Hol, der hun siden hadde sin gjerning til hun for noen år siden trådte fra ved aldersgrenseskillet. - Jeg sitter her og forsøker aritmetisere og komme til en sum for hvor mange ganger, fram og tilbake, hun i alle disse årene har ferdes vegen mellom Kjærmyr og Svarholt, men jeg er ikke kar om å kunne legge fram en ennog tilnærmelsesvis pålitelig facit. Sier jeg mange hundre ganger, vet jeg det er altfor lite, sier jeg titusener, er det kanskje i drøyeste laget, men at faciten vilde blitt mangesifret, det kan jeg ialfall slå naglefast. - Om fru Isaksen kan det ikke være delte meninger om den ting at hun har gjort både sin skole- og sin borgerplikt. - Hun hadde evner og anlegg for sitt arbeide i skolestua, var som skapt for det, og fikk derfor også fram de mange gode resultater blant smårollingene sine. Hun hadde det hendige laget med og det rette grepet på undervisningen, og i hennes klasser satt alltid også disiplinen i høgsetet. Hun hadde lag med "justisen", også uten å behøve ty til noen som helst slags drastiske midler. - Jeg må vel vite det. Som førsteklassing satt jeg selv under hennes kateter - det må være svinaktig lenge siden - for å suge inn den første boklige lærdommen sammen med ABC-en og den lille multiplikasjonstabellen. Et par ganger, husker jeg, la hun sin rettferdige straffende hånd på meg - sånn indirekte. Jeg hadde skubbet til armen på sidekameraten min mens han med griffel på tav-

le og med tungen travelt arbeidende fra den ene munnviken til den andre anstrengte seg med å framstille noe skulde forestille tall bortetter en kvit strek på den vesle Sinai-tavle. Jeg ble dømt til hele resten av timen å sitte med hendene korslagt på pultbordet. En annen gang ble det skammekrok og forsmedelse for en litt større forseelse, og en tredje gang et godt klyp i øret for noe tøys jeg hadde funnet på. Men du all verden som jeg og vi alle sammen likevel var gla i den unge, pene lærerinnen vår, og minnes jeg ikke feil felte jeg en, nei mange oppriktige stille tårer da hun måtte skille lag med oss småkrabater, og vi skulde under et annet scepter. - Og slik var det hele tiden, barna var gla i lærerinnen sin, for hun var mer enn bare lærerinne for dem, hun var deres fortrolige og meget av en mor også i deres midte. Og jeg vet hun på sin side har mange gode og skjønne minner fra sine lange skolegjerningstid, som hun bevarer dem blant sine kjæreste skatter.

Nede på Kjærmyr har hun sammen med sin mann skapt en lun heim, en dunvarm rede, der hun holder åpne dører og gjestfritt hus. Det var dog bestandig så godt og så hyggelig å komme der. Hagen hører til de vakreste og mest velstelte i vid omkrets med sine trær, sine prydbusker og sine skjønne blomsterbed som reflekserer alle regnbuens farger og sjatteringer. Det er da også så drivhuslunt under den tverbratte bergnakken med kirken xxxxxxxx og klokkeklangen på toppen. Jo, Kjærmyr er vel en god og harmonisk heim, og dens vertinne en verdig representant både for lærer- og husmorstanden.

Og no skal hun over i de såkalte støvets år med otium og vartpenger og tilbakeblikk fra en putet armstol. Det nytter jo ikke å stritte imot, terskelen ligger der og en må over den. - Jeg tenker fru Isaksen tar det skrittet også med ungdommelig godt humør. Også kvelden har sine tiltalende trekk, sin skjønnhet og sin sjarme. - Og vi er - det vet jeg forvisst - mange, mange som ønsker deg, fru Isaksen, en lang og god og lysmettet kveldstid. Du som har formet og skapt så meget vakkert og godt selv, du har det fortjent.

Br-.

●●●●●

70 år

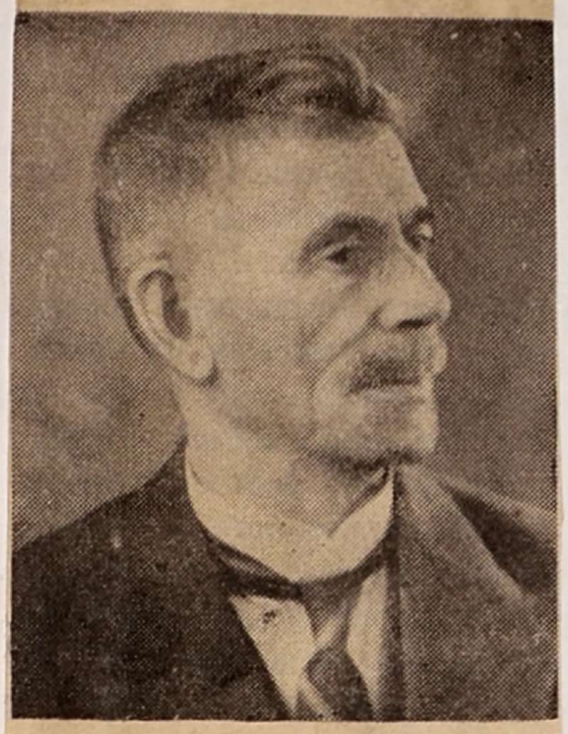

Agent H. Petterssen, Harstad, fyller lørdag 30. mars 70 år.

Han er født i Gildeskål, men kom som 7 års gutt til Eidsfjord hvor han vokste opp. 14 år gammel finner vi ham første gang ombord i en ordentlig fiskerbåt, åttring, som fisker for yttersiden av Vesterålen. Det var fra Sørsand i Øksnes han startet sin virksomhet på sjøen som fisker, og fra dette været «rodde» han i flere år, de fleste på fembøring. I 10 vintre rodde Petterssen fiske for ytre Vesterålen, og ett år prøvde han også lykken som fisker nord på Finnmark.

Petterssen har mange minner fra sin tid som fisker. Mer enn en gang sto det nok om livet, når stormen tutet og brottene gikk stupbratte, og når «kov og dam» stengte for utsikten. Men fiskerne derute den gang var dyktige karer ved skaut og styrevoll, og de var kjent i det grumsete farvann som i sin egen tobakksdåse. Allikevel hendte det jo ikke så sjelden at ulykken var ute, at havet krevde sine ofre. Men Petterssen slapp iallfall uten mén og skade fra sitt 10-årige fiskerliv. Tross sine utmerkede egenskaper som fisker — han var jo en sjelden frisk og uforferdet kar, det han forresten fremdeles er — forlot dog Petterssen omkring 30 årsalderen fembøringsårene og torskegarnene og gikk over til handelsvirksomheten, idet han ble reisende, og fortsatte hermed i en rekke år, inntil han i 1916 etablerte sin agenturforretning i

90-åringen på Skulbru i Buksnes.

Lørdag 2. august fyller Arnt Pettersen, Skulbru i Buksnes, 90 år. Pettersen rangerer vel nå som eldste person i bygda, det er i allfall ikke mange som gjør ham rangen stridig. Han har forresten godt å slekte på, når det gjelder å stige i alder til over det normale. Hans farfar, Ole Nilsen, og hans farmor, Ellen av den kjente Lockertslekt, ble begge 103 år gammel ,og det er visst intet i veien for at Arnt også kan fylle seklet, ja endog ta noen steg utover det.

9 år gammel ble Arnt av far sin beordret til tjeneste som rorbukokk i Brandsholmen, 14 år gammel steg han som halvlotteskar ombord i åttring, og et langt liv som fisker hadde dermed tatt sin begynnelse, den lengste tiden som høvedsmann. og alle år i nordlandsbåt, åttring og fembøring med årer og seil som fremdriftsmidler. — Arnt Pettersen drev noen år også fiske i Finnmark ,og turene Lofoten—Vardø ble gjort med fembøring med hus på akterskotten. To sesonger der oppe var han over på russekysten og fisket, da Finnmarkshavet ikke hadde noe å gi sine slitere. Engang holdt de på å forlise der borte på Russland, pålands kuling, dreggene holdt ikke tak i den løse sandbunn og i le lå forlandet med stygg brenning. Men, sier Arnt, den Gud har tiltenkt flere livsdager, han får dem, hvor ille en så er ute. En annen gang, det var på Vestfjorden, kom nordvesten. Garna, som en lå å drog på, måtte straks droppes, og så bar det til å seile. Det gikk på livet løs, i vestbaut og austbaut. Snøkov og hagl pisket en i ansiktet, så en nesten ikke kunne åpne øynene, sjøen freste og rokket fauk over seilråa. Mange klør var duvet nedåt og tre mann arbeidet på harde livet med å holde båten lens, to ved pompa og en med det store bordauskjæret. De rodde i Sandsund, og til heimeværet ville de, men først måtte de vestover nesten til Glåpen, og så austover, gang på gang. Først klokka 4 om morgenen den neste dag kunne de tørne til i båtstroppa på Sandsund havn, og det var slitne fem karer som krekte seg opp i bua. Fiskelasten, 1600 stk. torsk, orket de ikke røre ved, og den ville vel gått tapt, om ikke andre folk hadde kommet til hjelp, for båten, en gasta fembøring, var delvis blitt havarert under det harde seilpresset. Den var kløven (revnet) et langt stykke langs under ripebordet. Var det så til å undres over at både pompa og bordauskaret måtte arbeide på spreng. Den gangen stod det «høtt» om at en skulle få berget seg i land, men Vårherre hadde flere levedager for mannskapet, bakenfor nordveststormen, og da blir det alltid en råd. selv i den svarteste vinternatta i en skrøpelig båt på et stormpisket hav.

Nå er det lenge siden Arnt Pettersen gikk fra borde som fisker. En får slutte med slikt mens leiken er god og før gikta blir altfor balstyren.

Tillitsverv i sin kommune har Pettersen hatt mange av. I en «mannsalder» var han medlem av herredstyret, ofte også av formannskapet. noen tid med i skolestyret, forlikskommissær, lagrettemann, domsmann, takstmann, ja vel alle slike verv en kommune har å rutte med. Og Pettersen skilte seg fra alle med heder og ære. Han har heftet mange dager og gått mange mil som tillitsmann i sin kommune, og mange gode ord og fornuftige tanker har han lagt i vektskålen til bygdas beste — alt uten en øres fordel.

— Dere var sparemenn den gangen?

— Ja, vi auste ikke ut pengene.

— Nei, dere brukte nok bare sprettauskaret — ikke det store bordauskaret.

— Vi måtte jo det — fare pent fram med landet, som man sier. Budsjettene måtte ikke overstige en viss rimelig grense — og folkets bæreevne. 30 000—40 000 kroner — da ble vi ganske forfært.

Nå er det vel på nær en halv million. — Arnt rister på hodet. Det synes likesom han ikke kan følge med lenger. Han sitter i sin stol ved bordet i stua på Skulbrubakken og har ikke mer ansvar for denne verdens liv og utvikling.

Pipa ligger i vinduskarmen like ved. Den er mindre og mindre i bruk nå, men en og annen gang får 90-åringen lyst på en røyk. — Hørselen er fremdeles prima, synet ganske bra det også, men beina svikter nokså meget. De som bar ham til så mangen lang gang, på egne og kommunens vegne, mil etter mil, nå vil de likesom ikke være med på veien lenger. Men helsa ellers er bra den.

Og så er det da mest det å gjøre, å sitte her og minnes så mang en gang. Han kommer tilbake til den gangen nord ved russekysten. Pålands vær og vind og sjø, og noen dreggeklør som gled og gled i sandbunnen. Lavt i le lå brenningen som en mørje av fresende og frådende vann ,et inferno. Bakenfor den igjen strakte det store skoglandet seg, tsarens umåtelige rike. Stort og sterkt lå det der inne, men utenfor dets kyst satt noen fattige norske fiskere i en stor men hjelpeløs båt, som «kraket» og «kraket» — og før timen var til ende ville den vel ligge der oppe i infernoet. — Men disse fiskerne hadde levedager tilgode ennå, Arnt Pettersen mest av dem alle, og så tok nok Vårherre selv tak i dreggen, og det var tak som holdt. Det ble ikke vrak i russefjæra den gangen. Og på Skulbrubakken sitter en mann ved sitt bord, nå 70 år senere og minnes så mang en gang.

Dødsfall.

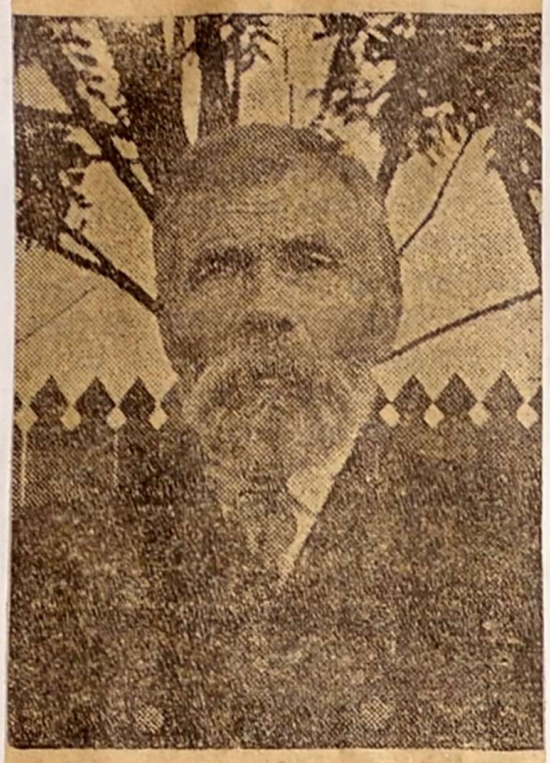

Torger Thorbjørnsen, Valberget

i Buksnes, er død, 76½ år gammel. Uten varsel blev han slått ned på landeveien, der han kom vandrende på tur hjemover efter et besøk hos handelsmannen. Torger var Hardangergutt, født i Strandebarm, og minnene fra denne vakre hjembygden sin glemte han aldri. Han tok dem ofte frem og lot oss andre få høre bruddstykker av dem. Når han hørte «Brudeferden» sunget eller spillet, da trengte det sig alltid fuktighet frem i de kvasse, livlige øine, som kunde gnistre slik, når noe stakk ham, men som det glimtet slik godt humør utav når han, og det var Torger omtrent bestandig, var i det lune hjørne.

Helt ung var han da han kom til Lofoten. Det var nok ment bare å være en snarvisitt, men han blev her resten av sitt liv. Hjemreisen til Strandebarm med blomstrende eplehaver, med tindrende sommerluft, der det skinner fra bre, den blev utsatt så lenge at gutten grodde fast med hustru og barn på et småbruk i Buksnesbygden. Med vekslende held rodde han Lofotfiske på åttringsbåt en lang rekke år, men utenfor vintermånedene arbeidet han som tømmermann, og mangfoldige er de hus han har vært med til å opføre, store som små, fra Svolvær i øst til Lofotodden i vest. Torger var en meget søkt bygningsmann, og han behøvde aldri drive løs og ledig om på «torvet». Like til det aller siste var han å finne i full beskjeftigelse med planker og bord, med øks og sag, med hammer og bor og våter etc., rask i vendingen, stø i utførelsen, presis efter klokken om morgenen, men ikke så nøie med «akademiske» kvarter og halvtimer om kvelden — han tilhørte den gamle garde av arbeidere, som skjøttet mer om arbeidet enn tariffene.

Nu, han har lagt vandringsstaven ned og hans verktøikiste står låst og tilsidesatt for alltid, skal det sies til Torger Thorbjørnsens minne: Han var en arbeidets adelsmann som aldri sparte sig. Alltid var han på farten med ett eller annet, og det var vel nokså rimelig at også døden traff ham på veien i aktivitet med noe for sig og sine. Et tungt slag rammet denne mann da hans tre unge håpefulle sønner den 4. september 1908 omkom på havet for yttersiden av Buksnes. Hans hustru tok vel, kan man si, sin død av dette smertefulle tap, og selv overvant han det først lenge efter.

Mange er de som kjenner Torger Thorbjørnsen herute i Lofoten, den dyktige bygningsmann og den pratsomme, lettlivede kamerat, som man kunde hygge sig slik sammen med — Hardangergutten som blev nordlending, men som i sine minner alltid først og fremst vendte heimat til det underskjønne Strandebarm, — bare navnet stråler jo av varme og rikt blomstrende epletrær.

O—g.

Lisette Amundsen.

Ord til ditt minne.

«Eder, hvis navne ei
for verden fukle».

Lisette Amundsens navn var ikke av disse som funklet for verden. Stille og ubemerket, utenfor sin egen krets, levet hun sitt liv der borte i Offersøy i Buksnes. Nu har døden funnet også henne. Hun fikk vandre hjem til den Gud og Herre, som hun i ung alder overgav sitt liv til og som hun siden så trofast har tjent, ikke bare i munnen men i hele sin vandel. Nu var det sikkert godt å få komme hjem til faderhuset, efter 86 års strid og møie her nede.

Lisette Amundsen var født i Buksnes, men opfostret i Lamarken ved Sortland i Vesterålen. Hun blev gift med Johan Amundsen, som omkom ved et forlis i nærheten av Blokken i Vesterålen året 1888. Der satt hans enke tilbake med 4—5 uforsørgede barn i ytterst vanskelige kår. Den gård de eiet i Offersøy måtte forlates, og en hård og ofte også bitter kamp for tilværelsen begynte. Eldste og eneste sønnen, Enevold, kunde imidlertid snart tre støttende til og bli sin mor og sine søskens støtte. Og selv om det ikke var overflod, så var det allikevel en lykkelig og tilfreds familie i den gamle stue i «Heimgården».

Lisette hadde alltid et lyst sinn, hun viste at Gud var atåt ialt, og så skulde det nok gå. Og det gikk, sel vom det så mangen gang var tungt og trådt. — Sorgene blev mange, idet to av døtrene som voksne døde bort. Og det kunde vel være så mange andre ting som la tyngsel og skygge over livet for henne i alderdommen, men så hadde hun Gud å hengi sig til. Han var trofast og sviktet ikke. Og trofastnet var det som også kanskje var det beste særkjenne ved Lisette. Da næsten alle forlot det kirkesamfund hun tilhørte, blev hun trofast stående. Hun sviktet ikke. Hun kunde la det mindre vike for det større. Hun aktet Gud mer enn menneskene. Alltid fylt av hans ånd fikk hun krefter til å bære verdens bør, til å lide i stillhet og til å dø i vissheten om frelse og evig liv.

Lyst og godt var hennes liv i jordens dal, sett med en troendes øine. Vennlighet og trofasthet var de egenskaper hun best bar til syne, og som kunde være til eksempel for oss andre, og kjærligheten til Gud og mennesker viste sig i all hennes tale som i alle hennes gjerninger. Derfor vet jeg forvisst at hun bare efterlater sig venner. Der vil hvile fred over hennes minne, og der vil vokse hvite blomster på hennes grav.

O—g.

90 år.

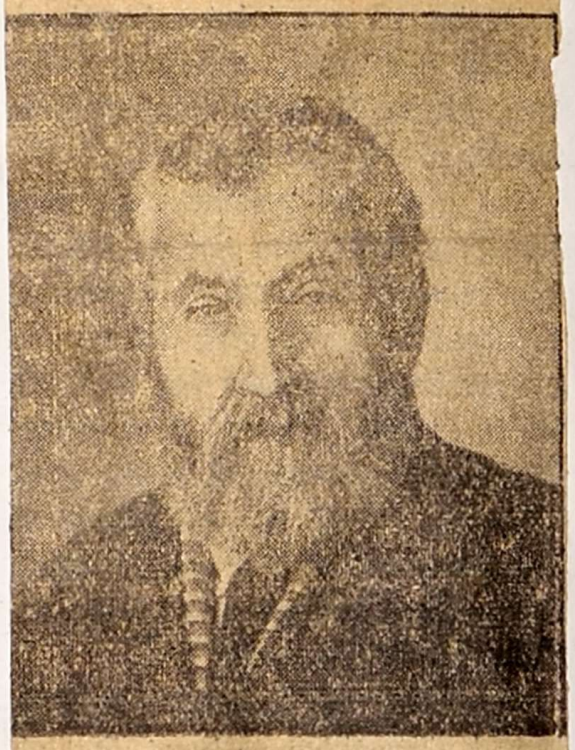

Johan Pedersen, Stangnæs,

en av Sandtorgs aller eldste innvånere, fyller torsdag 30. januar 90 år.

Han er født i Roksøy i Sortland, hvor han var til han i 25 års alderen blev gift med Judïtta Johansen fra Elde i Kvælfjord, som døde for 26 år siden. På Elde blev han så boende til han i 1884 kjøpte gården Stangnæs i Sandtorg.

Allerede som 15 års gutt gikk Johan Stangnær, fylt av mot og med friske krefter, igang med fiskerlivet. Fiskerbåtene dengang var den kjente prektige nordlandsbåttypen fembøringen, og hans første fiskefelt var Yttre Vesterålen med stasjon i fiskeværene Nyksund

og Gåsøy. Et hardsøkt hav for de åpne båter, men det var ikke finere å få det dengang og det var iallfall et liv som gjorde gutter til menn. —

Når vinterfisket i Vesterålen var slutt bar det, som regel i begynnelsen av april, nordover til Finnmarkfisket. Og færingsbåten for den lange kystferd var atter fembøringen, uten hus over akterskotten, som den siden blev forsynt med. Det var vel et hart liv, men det gikk det også. Når dagens seilas var endt var det å koke sin mat i kjel og gryte over ilden på en steinhelle i akterrummet; ferdig med det gikk man til køis under seilet i framskotten. Annet husly var det ikke tale om under de ofte lange og møisommelige Finnmarksreiser i storm og snefokk, i oprørt hav og i bitende kulde. — Men de var godt hyret, karene i de dager, og de var trenet til å stå for en støit.

— Det var nu vel ordentlig kalt enkelte ganger? spør vi hr. Stangnæs.

— Javist var det hustrigt mangen gang, men helsen holdt da iallfall, og da man i slutten av 1860-årene begynte med hus på fembøringen, syntes vi jo det blev rent gilt.

Johan Stangnæs gjorde tre turer til Finnmark med fembøring uten hus, og ialt rodde han 15—16 Finnmarkfisker, alle på fembøring, de første 6 årene for Kiberg og siden for Vardø, Berlevåg og Gamvik. Et par ganger var han borte under russekysten og fisket.

Også Lofotfisket har Johan Stangnæs prøvet både lenge og vel. Han drev det uavbrutt i ca. 30 år, helt til han var opi 60-årene. — Ved siden av fisket var han tre turer med jekt til Bergen. Et år han var med Skjoldehamnjekta blev det på hjemveien havari på Statthavet. Skuten sprang lekk og det var med nød og neppe de kom sig inn til Ålesund. Her måtte lasten, korn og salt, losses og fartøiet reparere før turen kunde fortsette. De så ikke Nordland igjen før frem på høstparten, efter den reisen. Men frem kom de da, og den ventede last hadde de med sig.

Det er mange oplevelser Stangnæs har å fortelle om fra sitt lange virksomme liv i fiskerbåten. Det er mange kulinger han har vært med til å ri av med sine staute fembøringer, — ofte gikk det jo på livet løs i storm og natt over brattbølget hav, men heldet fulgte gjennem alle år og gjennem de mange vanskelige situasjoner, så han blev aldri rammet av forlis og ulykke av nogen alvorlig art. —

Vi snakker litt om fiskpriser, og Stangnæs sier at det en vinter bare blev betalt halvannen daler for et storhundre torsk. Et år på Kiberg var prisen ikke stort bedre; men folk fikk sandelig stå på egne ben så godt de kunde for det. De hadde bare sig selv og lite på dengang. — Han forteller om gode fisker og dårlige fisker, det var op og ned, i den tiden som det er det nu.

Her er bare skrevet om Stangnæs' innsats som fisker; men glemmes må ikke at han har nedlagt kanskje vel så meget av arbeide i jordbrukets tjeneste i de over 50 år han har sittet som gårdbruker i Stangnæs. Her var han, så lenge kreftene strakk til, den første om morgenen og den siste om kvelden i arbeidet på den ganske store gård.

Nu sitter 90-åringen der bare og minnes fra et langt liv. Han har gjort sin plikt og vært en dyktig styresmann enten det nu var fembøringens styrvoll eller markens plog han håndterte. Han har vært en stø og sterk mann både på sjø og land.

Og ennu med sine nitti år holder han sig forbausende godt. Han er åndsfrisk næsten som en ungdom. Følger med sin tid i stort og smått og gjør sig op sine egne meninger om dagens spørsmål. — Det sorte skjegget er ikke særlig meget gråsprengt og ennu har han lune for en god passiar. Det var god malm i mange av de gamle.. Johan Stangnæs gir oss eksemplet på det. Han bærer sine år med sterk rygg.

Vi sender ham våre beste lykkønskninger i anledning 90 års dagen.

Kjent fisker fyller 80 år.

Det er ikke fritt for at Kristian Hansen, Medkila tar til å stige bra i alder. Åtti er da en ganske pen sum av år, og den 6. mars setter han punktum for de vel fylte firs, som dansken sier, og han gjør det med friskt humør, en enno rank rygg og sine årer ombord. Det var god malm i de gamle, malm som kunde holde gjennom mangen påkjenning og flere tunge støt.

Kristian Hansen er født på Sandstrand, og her ble han gift, kjøpte seg eiendom og aktet å forbli. Men så fikk han, som så mange ved den tid, lyst til å prøve krefter og lykke borte i «Junaiten» med prærier og setlementer og skulende indianere. Han solgte gården på Sandstrand, men Amerikareisen kom bare til å strekke seg over fjorden vest til Medkila i Trondenes. Der stod et avertissement i Tromsø Amtstidende på Harstad om en gård til salgs i Medkila. Kristian Hansen tok kjeksen og rodde over fjorden, og handel ble det. Siden har hans boplass vært Medkila og hans verneting Trondenes.

No spør dere vel om Kristian Hansen har rodd fiske. Åjo, det er nok ikke fritt for det. Bare 13 år gammel tok hans far ham med seg til Lofoten, og der ute på Høla — de rodde nemlig fra Svolvær — måtte han sitte og egne dagline, og det kunde være svinkalt, især når austavinden blåste fra Målldøra. 13-åringen måtte nok mer enn en gang banke de frosne fingra, banke så det smalt i skulderbladene. Men det frøs ikke unge Kristian bort fra fiskarbåten, nei såmenn om det gjorde. Tvertimot det stålsatte ham og gjorde ham til en av de dugeligste høvedsmenn, både på fembøring, åttring og dekksfarkoster. Ung var han, 17—18 år, da faren hans en vinterdag satte seg på skottofta og bad Kristian overta skautet og styrevollen i akterrommet. Og det var både fisker- og føreremne i den unge mannen. 20 år gammel kjøpte han seg fembøring og siden ble det åttringsbåt og skøyter. I alt har han vært eier og fører av 1 fembøring, 2 åttringer og 3 skøyter. Den siste seilskøyta, «Fram» av Trondenes, var en Skandfer-skute, som skapte seg og sin eier ry for sine framragende egenskaper som seiler. Den skulde være riktig en regattaseiler, som ikke tålte noen likemenn, når vinden hadde litt fart på seg og det var kyndige hender som holdt om rorkulten. — Om sjøen ikke var av den beskaffenhet at den kasted igjen alle kjølsporene, vilde en funnet mangfoldige slike etter Kristian Hansens båter, på kryss og tvers og alle vegne som fisker langs hele Finnmarkskysten, utfor Senja og ut til det ytterste Røst i Lofoten, på sildfjordene og på håkjerringfiske så langt til havs at han hadde «gletten» av Bjørnøya. Intet fiske var ham fremmed, intet fiskehav her nordpå var han ukjent med. Dristig, dyktig, uforferdet og med et gnistrende pågangsmot satte han av fra land, smilte i solgangsvind og stilla, men fnyste når stormen «plystret» og havet skjøt fram i bratte bølgerygger, som veltet seg og braut og gjorde sitt beste med å ville stelle til begravelse. Nåvel, en og annen gangen var det jo på «hekta» med kuldseiling og slikt, men Kristian Hansen klarte også de brasene og seilte seg helskinnet igjennom alle farene, ved dyktighet og besluttsomhet, ved aldri å gi tapt midt i temmelig håpløse situasjoner, men også naturligvis fordi forsynet var med under styringen og hadde eslet ham flere levedager.

Da Kristian Hansen sluttet som skøyteører, syntes han nok han var for ung enno til å bære master og årer opp i naustet for godt. Han rustet seg til Lofottur i flere år etterpå med småbåt, og gjorde det godt med skreien, — spør bare likningssekretæren. Men så for omlag ti år siden fant han vel det fikk klare seg for hans vedkommende. Han ble hjemme, selv om det klødde i fingra etter å være med litt fremdeles. Men når en uavbrutt i over 55 år har drevet fiske på alle fetler, slitt med årene, tatt klør og rev i seil, har sittet våt til skinnet og halt på tunge

redskaper til en kjente blodsmaken i munnen, da får en være vel nøgd med det en har fått utrettet.

Gården i Medkila har han samtidig greid å utvide til det dobbelte i avkastning. Altså har Kristian Hansen vært en fremmelig kar også med hakka og spaden.

Han har også ved etpar-tre anledninger vært los. En vårdag, det var vel forresten alt blitt sommer, lå han med fembøringen sin i Honningsvåg på heimtur fra Finnmarkfisket. Der lå det også en damper, en Arkangelfarer som skulde sørover og samme veg som fembøringen. Det var den gang smått om loser i leia, og det endte med at Kristian Hansen påtok seg å lose den store trelastdrageren sør til Lødingen, på den betingelse at han fikk ha fembøringen på slep. Joda, Hansen gikk på brua og fembøringen hang i slepetrossa. Det gikk fint og med 10 mils fart helt til man kom fram mot Loppehavet, da støtte det til med en friskar av nordvest. Fembøringen fikk det etter hvert meget ansamt med å vake, den ble vasket til oppover kollerne og krysstokken, og til slutt sprang slepetauet. Båten med dens mannskap måtte holde unna været og kom heim først en ukes tid etter at deres høvedsmann hadde levert den store tonneren vel og vakkert fra seg på Lødingen havn. Også ved et par seinere høve var Hansen los, og kjent som han var, i alle nordlandsleias krinker og kroker, var det hans minste sak å finne vatn under kjøl, selv om kjølen stakk djupt og leia var grunn.

I det kommunale liv med styre og stell har Kristian Hansen deltatt i over en mannsalder og har innehatt alle de tillitsvervene en kommune kan by sine borgere. I nærpå 40 år satt han i herredsstyre og formannskap, var i forliksrådet til for et par år siden, skjønns- og domsmann, lagrettemann, og var da meget benyttet som lagrettens formann, medlem av liknings- og overlikningskommisjonen, som det den gang het, og forskjellige andre verv ble det lagt på hans skuldre. Og rett og skjell har han øvet til alle sider. Doms- og skjønnsmann er han fremdeles. — For sitt lange og trofaste virke ble han for noen år siden tildelt fortjenestmedaljen.

Så dette var i meget korte trekk — enda såpass langt det ble dette stykket — fortellingen om Kristian Hansens virke. — Og no gjelder det bare om han mandag den 6. mars har sin disk og duk vel beredt til å ta imot alle gratulasjonsgjestene i heimen sør i Medkila. For mange er de venner og bekjente som møter fram til jubileet for å trykke hans faste arbeidsneve og ønske ham alt vel i de kommende, den grå alders år.

Vi ber ham på denne måte og litt i forskudd ta imot også vår hyldest og vårt ønske om en lys og lykkelig livskveld

Bybud
Erik Eikemo

—«»—

Det var den 14. januar 1914 tidlig om morgenen. Været var av den sorten som kunne få ei likje til å ønske seg over alle haugene. Det blåste en stiv kuling innenfor Vesterålsfjorden og «Risøsund» hadde god stampesjø forbi særetter Børøysundet og la seg bra til babord side da den tok runningen forbi Eørøyodden og satte kursen for en bliksende og osende lanterne borte på den gamle Stokmarkneskaia. Men vinden, kald og sur, var ikke alene om å gjøre det trist og ufyselig denne årle januarmorgen. Det «flaut ned av lokta» med våt snø, som sterkt overveiet å gå over i klart regn. Kort sagt, et bikjevær.

På Kaia var det bare to menn og en kjerring med en håndkuffert i den ene hånden. Hun var vel på spranget til å bli passasjer videre med den vesle lokalbåten. De to menn — som begge gjorde sin flid med tobakkskråen — var brygge mannen og bybudet.

Jeg sto der oppe på det klisvåte dekket og forsøkte å få litt kik på det stedet, jeg nå var i ferd med å skulle «innta». Bybudet kom bort til rekken og spurte om jeg hadde tøy som skulle bringes. Joda, det var da slett ikke fritt for det. Jeg hadde en håndkuffert og en annen liten «pakkenellikk», langet mitt habengut over rekken — og var i bybudets vold. — Det undret meg forøvrig endel at dette stedet hadde lagt seg til noe så storbymessig som bybud, men det kom iallfall vel med for meg, fremmedkaren, som ellers ikke ville vist hverken ut eller inn i alt dette våte morgenmørket. Nå ble jeg trygt loset inn en dør, opp en trapp, inn nok en dør til et iskalt værelse med seng og vaskeservant, en stol, et speil med brest i glasset og et kjørel med hank i under leiet.

Dette var mitt første møte med Erik Eikemo, som var det første menneske jeg lærte å kjenne der borte på Stokmarknes. — Eikemo var vestlending. Han kom som ganske ung nordover med nordlandsjekt, som skikk og bruk var den gangen. Det var i slutten av syttiårene, og det var kanskje også for hans vedkommende de feite ryktene om storsilda her oppe som hadde lokket ham ut på langtur til Nordland. Han landet på gården Bergseng i Øksnes, men noen få år etter finner vi ham som dreng inne på Frøskeland i Eidsfjord, og ellers var han vel omkring på forskjellige steder, før han kastet ankret og fikk seg hus og heim på Stokmarknes. I mangfoldige år var han bybud på dette sted og gikk ellers til hånde med forskjellige slags småarbeider. Derute i den nette og alltid velstelte stuen hos sin hustru Ida på bakken i «Vaterland» hadde han god utsikt til skipsfarten, enten nå båtene kom fra Bø eller fra Bitterstad, slik at han god tid kunne være på kaien og passe sin dont.

Eikemo var påliteligheten selv. Ens eiendeler var trygt forvart i hans hender. Rolig og besindig utførte han sine pliktet og kom aldri fra konseptene. Han bar til og han bar fra båtene — inntil alderen la så sterkt beslag på hans legemskrefter, at han måtte stryke seil. Den siste tiden bodde han på Hadsel gamlehjem og her sovnet han da inn til det store hvilen for noen dager siden.

Eikemo og Stokmarknes — det som var engang — hørte ubrytelig sammen. Han var som regel den første en så ved ankomst, han og hans solide lue med de fem blanke bokstavene «BYBUD», var sist å se ved avreise.

Nå har kanskje Stokmarknes ikke noe bybud lenger. Nye tider, nye skikker.

Jeg skriver disse enkle ord til Erik Eikemos minne.

Brandulv.

Han var fisker og redningsmann.

Petter B. Hansen.

På den såkalte «Heimersida» på Øya i Ballstad fiskevær stod — og står for alt det jeg vet kanskje enno i dag — den rorbua som ePtter B. Hansen rodde Lofotfiske fra i så mange, mange år. — Rodde fiske ja, han hørte til i årenes og seilenes tid, og det ble tilsammen hele femti vinterslag der ute på før han omsider måtte gi tapt overfor en helbred som ble mer og mer vaklende. De aller fleste av disse femti årene driftet han som høvedsmann på nordlandsbåt, og Petter Hansen hadde det rette

handlaget når det gjaldt å styre båt. Han hadde riktig lært seg den kunsten å kunne — så langt det stod i menneskelig makt — velge den mulige veg for sin båt med dens mannskap framover et rotet og uryddig hav. Og hva mer han kunde denne mannen var å redde mennesker fra drukningsdøden. Det ble i alt 19 menneskeliv han berget fra den visse døden og den våte graven, og i flere tilfelle stod det om livet for ham selv og hans eget mannskap. Men redningsforsøk skulde utføres. Petter Hansen lystret blindt denne havets uskrevne lov, og han utførte sine redningsbedrifter som noe ganske selvfølgelig, med en applomb og en høvedsmannsdyktighet som vant ros og ry og anerkjennelse langt utenfor den bygd og det fiskevær hvor han hørte heime. I 1902 fikk han medaljen for edel dåd, og noen år seinere, da han igjen, som gammel og sykelig, utførte sin siste redning, mottok han 500 kroner som belønning av Carnegies heltefond.

Selv skulde han dog måtte dø på sjøen — eller hadde han kanskje ikke noe mot å ånde ut den aller siste gang hos sin venn og fortrolige, havet? Han var sammen med en av sine sønner ute på fiske i en småbåt, da han på heimturen ikke orket det lenger, måtte legge seg i akterskotten, og der sloknet hans livsånde før båten rakk fram til heimens båtstø.

Ja, han var fisker. Båten, sjøen og han de hørte sammen, de var som ett. Fra han som 5—6-åring kunde bære og «kakse» med en åre og til han som gammel mann for henved 25 år siden lukket sine øyne for stedse i sin kjære båts akterskott, var det havet, båten og fiskeriet som i første rekke fylte hans dagers arbeide og hans livs interesse. — Og alt nytt som kunde skape utvikling og være til beste for fiskerne hadde i Petter Hansen en lydhør og våken medvirker. Da motorene kom på markedet og begynte å slå an en ny takt og tone, var Petter Hansen blant de første til å få innmontert maskin i sin nye åttringsbåt. Han var som fyr og flamme og gav seg ikke før han hadde lært å kjenne og kunne håndtere den lunefulle «Eureka». Men om åttringen var ny og maskinen surret og satte god fart, så var mannen gammel og syk. Hans tid var ugjenkallelig forbi. —

Stort var det dog det han fikk gjort, og mangfoldige er de kjølspor, på kryss og tvers, han fikk satt i sjøen, fra sildfjordene i Nordland og Troms, og — og det især — på Lofothavets ytter- og innerside, der hans høvedsmannsbedrifter enno lyser opp i minnene og de edle bedrifters vakre hildring, som skal bli stående der lenge etter at den siste åttring og den siste åttrings-høvedsmann har lagt opp og er ute av sagaen.

Ja, dette var noen minneord om en Lofotfisker som — blant mange andre — fortjener å huskes noe lenger enn båten og livsdagen bar. — Jeg sitter her og holder «oppgjør» med gjemte ting i skuffer og skap, og plutselig ligger bildet av den gamle vakre mannen der, hans livsverk sprang fram i min erindring på nytt, og her er da med en bagatell av ord og linjer tegnet ned noe av det.

Han var født på Offersøy i Buksnes i 1849, og der bodde han alle sine dager. Hans heim var ved Pollen, hans båter var alltid velstelte og i tjenesteklar stand, hans tid og hans veger lå mot havet, og der ute utførte han dåd og drift som festet medaljen til hans bryst.

Men blant den store Vestfjordhæren var det mange som han — hvis navn ei funkle.

Br—

60 år.

Tirsdag den 19. september fyller fisker og småbruker Edvin Ingebrigtsen, Bolle i Buksnes, 60 år.

Han er født i Herøy prestegjeld på Helgeland, men på hvilken av den mangfoldighet av øyer i dette helgelandske arkipel, er jeg ikke i stand til å fortelle, jeg kunde vel like godt gi meg til å leite etter den bekjente nåla i høylasset. — Da Edvin var to år gammel flyttet han sammen med sine foreldre til gården Rise i Buksnes, seinere til Hartvågen ved Stamsund, men sine kjæreste barndomsminner har han fra Vik i Buksnes hvor han ble oppfostret hos gårdbruker Peder Adolfsen. Da han var konfirmert reiste han sammen med sine foreldre til Narvik — det var under byggingen av Ofotbanen — og her fikk da Edvin sin første jobb med å sage og klyve en favn ved for overingeniør Wiul. Og da gutten viste at han kunde bruke både saga og øksa, fikk han like etter gå i gang med en pukkhammer borte ved Taraldsvika. Lønnen var kr. 2.04 for 10 timers arbeidsdag den første uken, men alt den neste var den steget til kr. 5.70. Hans første bas under dette steinpukkerarbeid var den gamle fjøsmurer Anders Stornæv fra Hamarøy, siden kom han under en Vardøværings ledelse. En gang hadde en av arbeiderne kjøpt en tønne epler, prisen var jo meget rimelig den gang. Han plasserte den midt på gulvet i rommet, og da han hadde slått opp den sa han: «Her slusken glade liv og bondens sørgetoner». — Åja, en vet jo slusken der borte på Ofotbaneanlegget var glade gutter, som drev meget med kortspill, drikk og dans —og slagsmål, mest naturligvis de profesjonelle rallarne. Dette var i den tiden anlegget nærmet seg slutten, og mange arbeidere ble oppsagt og måtte fortrekke til andre plasser. Også Edvin Ingebrigtsen satte snart kursen heimover til Buksnes, hvor han 22 år gammel ble gift med Bernharda Johansen, Offersøy. De har i sitt ekteskap hatt 5 barn, alle gutter, hvorav en er død. I 1907 tok han seg plass under Bolle, og kjøpte stedet for omlag 20 år siden. Denne villmark har han no opparbeidet til å fôre 2 kuer og noen sauer. Men det er særlig som fisker Edvin Ingebrigtsen har satt sine spor i næringslivets jord. Siden han i 18 års alderen vendte tilbake fra Narvik har han hver eneste vinter, bortsett fra to, da han arbeidet på fiskebruk, vært å finne i fiskerbåten, enten på Ballstad eller i Nusfjord. Og det var og er fremdeles utmerket karsemne i den karen, enten det no gjelder å slå seg fram med åttringsårene eller på linefeltet, i hard kryssing eller hva no måtte kreves av mot og mannskap. Vinteren 1927 rodde Ingebrigtsen og hans eldste sønn vinterfiske sammen med Arnt Pedersen, Vetting og Anton Hansen, Sund i Buksnes. Den 21. februar kullseilte de, høvedsmannen, Arnt Pedersen, kom bort og båten ble knust under forsøket med å redde ham. De andre tre menn ble hjulpet av Vegaværingen Bernhard Henriksen, som bærer redningsdiplomet på sitt bryst. No var det ikke greit å være Ingebrigtsen, ingen båt, bruket i vase, og økonomien var meget dårlig. Men råd for uråd, i løpet av tre dager var Edvin i drift igjen, og fisket slo godt til. Vistnok var prisene elendige den gang, 17—18 kroner pr. hundre skrei, men en slo ikke hodet mot steinen av den grunn, det var bare å få dynget sammen så meget mer av torsken, og da våren kom med sluttsignalet, hadde han hjellbruket fullhengt. — Ingebrigtsen har aldri sett seg forbalt. Ble det, billedlig talt, altfor mørkt, slo han simpelthen hull i veggen og ålet seg fram til lyset. Intet kunde for godt hefte ham på livets reise.

Og stadig reiser han videre, frisk og munter som en splinterny ungdom, rask i sine bevegelser, om seg etter fortjeneste, hyggelig og rettsindig, fordomsfri og hjelpsom, nynnende av livsmot og glede, med pannen vendt mot dagen og lyset. Seksti år for en slik mann er nett som ingenting. Og tar jeg ikke meget feil vil han gjøre de førti til mot det tresifrede runde tallet uten å gå nesegrus i støvet og med alle sine årer ombord — selv om det mot slutten bare blir et par jolleårer.

Br—.

10 timer i hvelvet båt på Vestfjorden.

Hartvik, som var med, fyller nå 80 år.

Ja, Hartvik Johannessen, Storeidet, han fyller nå 80 år, datoen er 12. mai førstk.

Hans far var Johannes Thommessen, hans mor Johanna Kristensdatter fra Uttakleiv. Johannes var gårdmann på Ostad i Borge, og der er Hartvik født. Men da han var 18 år bar det på vandring ut i verden, som fisker, som føringsmann og som anleggsarbeider, i Sulitjelma, på Ofotbanen, 9 år på smeltehytta i «Sulis», 5 år på banen over Hundalen og Bjørnefjell. Var det hett i den ildsprutende hytte, ble en bra avkjølt under snøstormene på Bjørnefjell. Så var det slåttearbeid hos konsul Jakhelln i Bodø, og fiskearbeid

i en rekke rorvær nord i Finnmark. Et «svissan» var han også innom Kirkenes som arbeidskar. Men aller mest var han fisker, begynte som 15-åring, og drev på i 45 år. Hans høvedsmenn ut gjennom tiden var Peder Andersen, Fygle, Oluf Hansen, Reppe, Peder Karlsen, Flæsa, Jakob Arctander, Rekstrand, Hans Hansen, Sjøskar under Reine, Skjøning Olsen, Kobbosen, Olaus Larsen, Reppe, Andor Andreassen, Holand, og det var kanskje noen flere, men Hartvik husker dem visst ikke alle sammen, det var så mange, og så mange vintrer, og så mye slit på årene.

Men én husker han fremfor alle de andre, det var han Andor, for det gikk så galt den vinteren ,ikke for det Andor Holand var dyktig nok høvedsmann, ja en grepa kar på aktertofta, men en ulykke kan ingen unnfly. Det var den 14. februar 1887, kuling, bratt sjø, og så kommer der en skavl, fyller båten, tar skottkaren, Ole Johannessen fra Vik med seg i fossen, og borte var han. De fire som var igjen, måtte skynnsomt gå på ene ripa og få åttringen veltet rundt, at den ikke skulle gå til bunns med ballasten. Herunder kom et par av mennene bort fra båten, men fikk berget seg inn til den igjen. En stund satt de hvelvet, men ble så enige om å få båten rettet igjen. De greide det også, og så til å ause med stamper for å få den lenset. Men den ene stampen etter den andre rydde i staver, og så var det ikke noe å ause med mer. Alle årer borte, men masten hang fast etter draget. Den fikk de surret på tvers av båten, for at den skulle ligge litt mer støtt i sjøen og ikke velte seg over og legge kjølen opp. — Så satt de der i en båt hvor sjøen vasket ut og inn, satt der til nesten opp under armene i det iskalle vann. Timene og tiden gikk, 3 timer, 5, 7, 8. Ulykken skjedde om morgenen, nå lakket det mot kveld. Ingen redning i sikte. To av de fire som hadde vært med til å trå rundt båten og igjen rette den, var død Den ene av dem hadde man fått bundet fast til en tofte. Nå lå hans lik der og ble skyllet fram og tilbake. Sørvesten drev båten inn mot land, og de eneste gjenlevende, Andor og Hartvik, satt der halvdøde og overveiet hvordan de skulle gripe saken an, når de kom opp i brenningen. Kursen lå på Roholmene mellom Ballstad og Nusfiord. Men hva kunne de gjøre, deres legemer var som iskjepper. De var kanskje døde før de nådde brenningen, — det var ikke noe å umake tanken med mer....

I den ellevte timen kom redningen, en fra himlen sendt redning. Ole Ovesen fra Sund i Buksnes (han var innehaver av redningsmedalje), kommer seilende i sin åttring. Han skal innpå for å sette sine liner. De ser en åre ligge på rak, og kjenner den som Andors, og Ove sier til sitt mannskap, at enten har nå han Andor seilt overbord en åre, eller også er det galt fatt med ham. — Så finner de den oversøkte båt med de to forkomne menn. Andor hadde da mistet bevisstheten, men 20-åringen, Hartvik, holdt seg ennå oppe, men hans hender og føtter var som bare blod, meget av kjøttet var skrapet bort.

Ole Ovesen seilte dem straks inn til Ballstad, og begge stod det over. Men først 5 dager senere kom de til sitt rorvær Straumøyan i Flakstad — to mann istedenfor fem. En tragedie — å der var så mange.

To år senere ble Hartvik Johannessen gift med Margrete Johansdatter, Holand, og samme år tok han seg plass under Harald Hammer, Storeidet og bygde seg hjem oppe under Storeidehauen. Nå er han enkemann på 27. året, og for 10—11 år siden kjøpte sønnen stedet.

Hartvik er sine 80 år til tross frisk som en ungdom, syk har eg aldri vært, sier han, og hans hamlett er frisk og blussende som 22-åringens, som gutten der for 58 år siden bygde hus og satte bo under haugen. Da jeg forleden oppsøkte ham, var han nettopp kommet fra Haug med 50 kg. torsk på en kjelke, og drev på med å flekke den. Det skulle vel bli sommermat. Og fra meieriet på Leknes henter han sin melk, likegyldig hva slags vær og føre det er. Han må være fæl den vinterdagen han Hartvik ser det ulikt å ta ut med sitt spann, og det er vel milen omtrent, begge veier sammenlagt.

Glem nå ikke at det er 12. mai Hartvik på Storeidehauen fyller 80 år. — Han har gjort sitt og vært om seg på mange steder, og fremdeles er han til nytte, selv om radiusen er skrumpet betydelig inn.

Ser du vel etter i gratulantenes rekke, min gode Hartvik, så finner du sikkert en hilsen også fra han

Brandulv.

En kraftkar fyller 88 år idag.

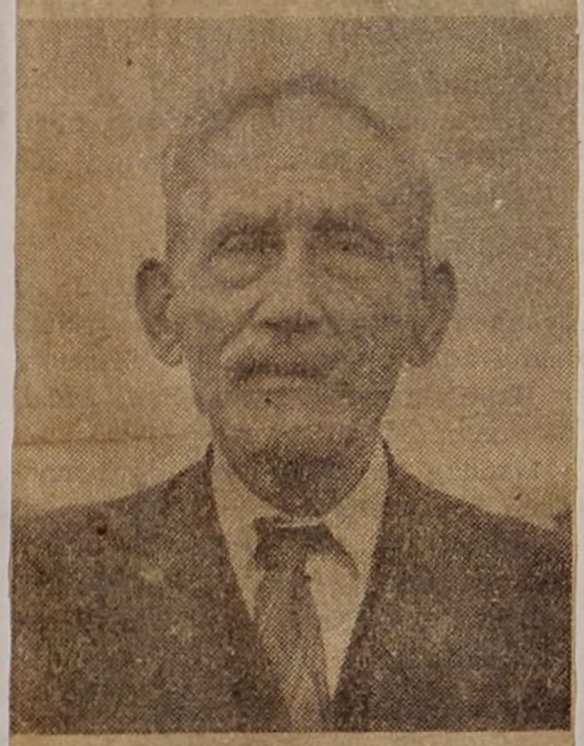

Stefanus Steffensen, Breivik.

Sterke menn vokser ikke på trærne, det vil si riktig sterke menn. Nei, de gror ikke som sopp i ettersommeren. Men en og annen finnes det jo, og idag skal vi beskjeftige oss litt med en kjempekar heroppe fra Nordland. Mannen heter Stefanus Steffensen og er fra gården Breivik på Hadseløya.

Den 13. mars for nøiaktig 88 år siden begynte han tilværelsens besværligheter, for som først med noen prøvende skrik op mot loftsbjelkene i sin fars hus. Et års tid etter fikk han ben, brukbare også til å gå på, og hans vandring henover livets landevei kunde begynne. 13 år gammel rodde han fiske som halvkar, men snart var jo helkarsemnet ferdig, og det i en form som ropte avveien. Siden har han driftet som gårdbruker, fisker og handelsmann, mest det siste, og er jeg ikke feil underrettet dyrker han fremdeles sine handelsinteresser, som var de sterkeste hos ham — ved siden av legemskreftene da.

Stefanus Steffensen var bare som folk flest, så omtrent da, til han var omkring de tyve år, men da begynte muskler og sener, og det ene med det andre å skyve på i kroppen hans, og mange årene varte det ikke før det begynte å gå ry om de kreftene denne Breivikglunten var i besittelse av. — Vi tar oss en tur nordover til fiskeværet Berlevåg i Finnmark, og møter der Stefanus i selskap med bl. a. den navngjetne kjempen Susamel fra Balsfjord, han som Jonas Lie har foreviget i en av sine bøker. Susamel gikk jo for å være noe nær enestående i styrke. Det lå et vinfat der oppe Berlevåg, formentlig i en rambu, og fullt var fatet, og ungt som et samvittighetsmat Susamel tok og løftet det opp på bisken. Folk stod klomset, og ad gudbevare seg for krefte den karen huset under skinnet. Så ber Stefanus Steffensen en voksen mann stige opp på skul drene hans, derpå tok han vinfatet og løftet det i høide med munnen og lot som han drakk av spunset. Nu åjøyet folk seg strøk seg med handbaken ove lynene, om de så rett. Og det stod Susamel — han forsøkte ikke engang å gjøre hr. Stefanus det etter. — En annen gang la Stefanus seg i såkalt «bru» og lot 7 voksne karer stige opp på brystet. Og gjett om brua holdt om var den av jern og betong.

— I 1880, et av de store sildårene i Eidsfjorden, foregikk det jo det og annet som lå, mildest talt på ytterkant av loven. Her oppførte det bl. a. en stril som var båtmann og het Kleppe, en digerbusk som bar oppnavnet «Stor-Kleppe» og gikk for å være en Goliat av legemskrefter. I kraft av sin styrke opptrådte han da også nokså egenmektig på slidefjorden og gjorde mest som han lyster. En dag var hr. «Stor-Kleppe» imidlertid så uheldig å komme Stefanus Steffensen litt for nær med sin kniv, i den edle hensikt å skjære over Stefanus'

varnlenke, slik han hadde gjort det med så mange andres. Men her kom Kleppe stril heim. Breivikglunten griper strilen med den kolossale kjøttvekta i nakken og vipper ham inn i sin båt. Derpå bærer det i samme farten utover båtripa med fyren og under i sjøen, nett som man drukner kattunger, så opp igjen og endelig blir Kleppe kastet inn i sin egen båt, våt og flau som en rotte i en stamp vatn. Men da blev det vel hurrarop utover Eidsfjorden fra hundrer av nordlendingsstruper, som undte denne selvtektens herremann omrangen av hele sitt hjerte. Men strilene var forferdet over denne nordlendingen «so va so øvese sterk atte da va reint et merakels». — Dengang var Stefanus 27 år. — Ennu et trekk mange, mange år etter, da Stefanus var blitt omkring de sytti. Borte på Stokmarknes lå det noen svære mastestokker, og det var mange som prøvde sine krefter på stokkenes tykkende, uten mulighets råd med å rokke dem. Stefanus kommer en dag tilfeldig forbi, mens ungdommer var iferd med stokkene. Nu måtte han prøve, bad de. Og «gamlingen» var ikke tapt lenger bak vogna enn at han lot seg friste, bøyet rygg, satte knær og grep om den sværeste stokkens tykkende — og løftet den, uten særlig anstrengelse, i høyde med knærne. Det var jo et pent løft, men Steffensen var øyensynlig ikke tilfreds. Han spytter i nevene og griper til pånytt, da bar det opp med stokken, helt i høide med kjempens bryst. Nå, det var jo et løft jorden ikke revnet av, men ungdommen gikk beskjemmet bort. Det var en yngre mann på Stokmarknes i de dager som gikk omkring og vilde agere kjempe, skjøt brystet fram i tønnebandsbue, lot maven svulme, forsøkte gjøre seg herdebred og brølte med kontrabasstemme. Men når talen gjalt Stefanus i Brevika var det som han bleknet om nebbet og stemmen gikk i kvint. Han klarte ikke stokken, ikke så meget som en tomme, og mistet respekten blandt det publikum som ellers takserer folk i kjøttvekt.

Det er sagt, og for den saks skyld også skrevet, at Stefanus Steffensen utvilsomt er den sterkeste mann som er vokset opp i Vesterålen, både i dette og i forrige århundre. Dette kan jo synes være en noe drøy påstand, når en vet at kjempekaren Johan Arnt Bredesen fra Alsvåg i Langenes er å ta med i betraktning. Allikevel blir det påstått at Stefanus Steffensen under en «holmgang» mot Alsvågingen utvilsomt vilde ha trukket det lengste strået. For egen «regning og risiko» skal jeg ha intet uttalt om dette. Stor-Johan var jo «fælande» sterk; men Stefanus Steffensen skulde altså allikevel ha klart brasene med ham, og jeg tror det så gjerne, for Stefanus var stålet, mens hin karen stort sett var av mindre seigt og solit metall.

Et lite tankeeksperiment: En dag, la oss si for omlag 60 år siden, møttes en mann og en bjørn. «Skal vi prøve et ryggetak?» spurte bjørnen. «Ja, har du lyst, kan saktens jeg være med på det», svarte mannen. — Så gikk de i knepp. «Au, au!» ropte bjørnen, «knekk ikke ryggen min», og så slapp den taket og løp til skogs, lådhalt og lemster, og innlot seg aldri mere med mennesker. Det var jo anderledes lettvint med en hest eller en okse. — Og mannen — ja han kunde jo tenkes å være fra Breivika i Hadsel.

Som sagt, idag fyller Stefanus Steffensen 88 år. Han bor nu på Skagen i Bø, Vesterålen, på et sted som heter «Alteret». Bildet av ham over disse linjer viser ham i hans 67. år. Nu er han blitt gammel og grå, men det er vel fremdeles marg i knoklene hans nok til å kunne imponere folk av den mere jevne strømstyrke. — Med all sin styrke har Stefanus Steffensen vandret stille og fredelig gjennom jordens dal. Han gjorde såvist intet menneske men, hverken på land eller sjø. Men prøvte det på, ja så var han jo man for å rugge litt med «tempelstøtter» og slikt, etter som det måtte behøves.

Og kommer du til «Alteret» vil du finne en 88-åring som er både rank og spenstig. Vell, han greier nok ikke et vinfat el[ler] lettvint behandling av en 6-[åring] vågs notbas, og masteemner bryt han sig vel ikke om å reise mot vertikalen, men allikevel, ikke vilde jeg våge å sparke ben for ham, så snop og sterk han ganske sikkert ennu er, denne aldersstegne Vesterålskjempe.

Br—.

Overlæge Nieuwejaar forlater Harstad.

Overlæge ved Harstad og Troms fylkes sykehus her i byen, Leif Nieuwejaar, er som kjent ansatt som overlæge ved Kristiansunds sykehus, og forlater imorgen Harstad for å overta sin nye stilling i Mørebyen.

Overlæge Nieuwejaar er født i 1896, blev cand. med. i 1920 med laud, var derefter candidat ved Bergens kommunale sykehus på den medisinske og kirurgiske avdeling. Han har videre vært 1. assistentlæge ved Innherreds sykehus på Levanger, assistentlæge ved dr. med. Gades institutt i Bergen, både på den patologisk-anatomiske avdeling og på den bakteriologiske avdeling. Fra 1925 var han statens epidemilæge på Vestlandet, og derefter i 10 år reservelæge ved Telemark fylkessykehus i Skien. Herfra kom han i 1936 til Harstad som overlæge ved det herværende sykehus.

I 1927 blev dr. Nieuwejaar anerkjent som spesialist i kirurgi. — Med stipendium fra dr. Mathes legat har han studert moderne bruddbehandling i Wien, og i 1934 studerte han ved tyske klinikker urinveiskirurgi med stipendium fra samme legat. Han har skrevet en rekke videnskapelige artikler.

I en samtale med overlæge Nieuwejaar igår sier han, at han har likt sig meget godt i den tiden han har vært i Harstad. Spesielt var han tilfreds med å ha fått deltatt i arbeidet med å skaffe byen og distriktene dette nye sykehuset. Han vilde gjerne pointere dette, og han uttalte sin glede over at dette mål var nådd. Efter at det nye sykehuset var reist og ferdig blev det meget bedre arbeidsforhold, og naturligvis også bedre for patientene. — Det hadde alltid vært nok å gjøre her, sier han videre, og til sitt arbeide hadde han alltid hatt dyktige medarbeidere.

Under krigen var arbeidspresset og påkjenningen særlig stor, men som sykehusets årsberetning viser, har man klart denne «ildprøve» på en utmerket måte under dr. Nieuwejaars dyktige og forståelsesfulle ledelse.

Overlægen vil efterlate et stort savn blandt de mange han ved sitt ansvarsfulle virke og på annen måte er kommet i berøring med. Både som læge og som menneske i sin almindelighet er han meget avholdt både ved sin fremragende dyktighet som ved sitt vinnende vesen.

Sykehuset i Kristiansund, hvor hr. Nieuwejaar nu er ansatt som overlæge, er omtrent på samme størrelse som sykehuset her i byen.

Fremragende jordbruker fyller seksti år.

Det er gårdbruker Peder Bøe, Apenes i Hols fjerding, jeg her sikter til, og det er tirsdag 9. september han runder de 60, selv om en ikke kan merke det så farlig meget på ham, bortsett fra at det fyldige håret hans har fått en ganske sterk patina av grått.

Født på gården Bø i nabosognet Buksnes, der hans far drev meget med pløying i de årene, lærte han seg snart å styre en plog, og det kom sannelig vel med, for gutten fra Bø ble en plogmann av de store.

Hans innsats som fisker og Vestfjord-pløyer slipper vi oss forholdsvis lett og fort forbi, for den bedrift «begav» han allerede som 25 års yngling, idet han i 1913 kjøpte den relativt store lensmannsgården på Apenes, som da i noen år hadde vært i væreier Andreas Tetlies eie.

Til Apenes kom de nygifte fra Bø med nøyaktig to, nei fire tomme hender, derimot var gjeldsposten, gårdens pris, etter datidens verdimåler, ganske betraktelig. Kontraboken med banken viste 12 000—13 000 kroner til debet, og kausjonistene hadde nok sine mørke stunder, med en kjensle av å ha løpet seg en stake i livet. Men Peder og Helga de var optimister, de hadde sine, riktignok tomme, men å så sterke og villende hender og et pågangsmot, som det formelig freste fra, som når smeden herder sine glødende jern.

Og så begynte arbeidsdagen. Den var ikke tariffmessig 10 eller 8 timer og fri lørdag ettermiddag, nei ungfolket på Apenes tok seg den tiden som de trengte for å få et tilfredsstillende dagsverk utført. Og mye fikk en gjort. Omlag 60 mål jord ble plogvendt og grøftet, og hvor mye stein som er fjernet, er det ikke ført bok over, hverken i vekt eller tall, men hardt slit var det både med spettet, pikka og med djupe borehuller for dynamitt og sprengladning. Hele rabber av stein og fastberg ble fjernet, masser av den gikk med til grøftefyll, men alt det som ble tilovers ligger fremdeles til ettersyn langs strandfjæra ved Finstadpollen, svære morener av stein, nok til en pen liten molo, tror jeg, på bra dypt vann.

To tomme hender! Sannelig, de ble fulle nok og kausjonistene fikk etterhvert, og ganske fort soverom tilbake, proporsjonalt med avdragene til banken.

Peder Bøe drev hardt, jernhardt, og godt.

For å gjøre penger begynte han i 1914 med svineavlstasjon, og hadde opptil 14 avlspurker samtidig gående i bingene, drektige digre troll, som måtte passes både dag og natt, og smågrisekasser gikk som på løpende bånd fra Apenes, med bestemmelsesteder over hele Nord-Norge, fra Helgelandsflæsa til Grense Jakobselv. I 1933 måtte han, som flere andre, legge ned svinavlstasjonen som ulønnsom. — Av hester har han alet opp 27, derav 3 avlshingster. Tolv av føllene kjøpte han, resten ble født på gården. Også sauavl har Bøe drevet i større omfang, og 39 kyr er blitt alet i hans fjøs, hertil kommer 28 okser som er gått ut fra gården, unge og eldre, livdyr og slaktekveg. Sølvrevavl drev han på med fra 1933 til 1946.

At tiden strakk med til alt dette? spørs der. Ja at den gjorde! Men lysten driver verket, og Bøe var den fødte jordbruker, interessert i alle grener av jordbruket, framhuga, iherdig og fant seg tid til alt, om han så måtte skjøte på døgnet med noen timer. Og arbeidet skulle ikke bare gjøres, det skulle også være godt gjort.

Slik var det også i hans husdyravl, det skulle være standard over den. Bare det beste var godt nok. Tallet på hans premierte husdyr av alle slags løper opp i en hel sum, hans sløyfesamling er imponerende, og mer enn én sølvskje er nok stukket borti handa til ho Helga, som utmerkelser for prektige dyr på bås, på stall og i binge. Og så strålte fru Helga opp, og glemt var det alt det av slit og nattevåking som falt også på henne. — Til utstillingen (dyrskuet) et år på Leknes møtte Peder Bøe med 2 hopper, 5 kyr og 1 avlsokse, 2 avlspurker og 25 smågriser, og tok seg premier en gross. — 3 foreningsokser (stamokser) for Storfjord krets har han holdt stasjon for. Han har dyrket bygg og hvete med godt resultat på 4—7 mål av åpen åker, grønnsaker og alt slikt som hører med til et allsidig og velfundert gårdsbruk, er også med.

I Buksnes og Hol Hesteavlslag var han med fra starten, og stod som lagets formann 1938—1946, da han frasa seg gjenvalg. Som påskjønnelse for interessert og godt arbeid til hestavlens fremme, er han av laget tildelt en gave til verdi 500 kroner. — Også i Storfjord Feavlslag har han sittet i styret i flere år, og for dette lag såvel som privat har han holdt stamokse i 20 år.

Noen år drev han også fiskekjøp i kompani med Peder Yttervik og J. M. Johansen, Stamsund, men det var i de magre år i denne bransjen, så på den bedrift spant han nok ingen silke. Nei, jorda var hans beste venn og forbundsfelle, og jeg vet han i arbeidet med den og alt som den tilhører, gjerne ønsker at en nevner hans trofaste hustru og de 6 barna, to sønner og fire døtre, som er vokset opp i den prektige, godt bebygde heimen på Apenes. De har alle tatt sine tunge tak i arbeidet og aldri spart seg. Hans og fru Helgas store sorg i dag er vel den, at ingen av barna ble ved gården, som Bøe solgte i 1946 da han og hun stod der alene og der ingen arbeidshjelp var å få. Nå bor de i Stamsund, men det er nok jorda og alt dens vesen som fremdeles leiker i hugen hos Peder Bøe, denne førstereangs jordbruker og jordrott.

Det begynte så godt. Som nygift fikk Helga med seg en sau fra hjemgården sin på Rise. Og det var så meget til sau! Første året kom den med ikke mindre en 7 lam, 4 i første vendingen, og før året var til ende hadde den 3 nye til oppfostring — en hel buskap å starte med i fåreavl. Og godt gikk det videre, hele veien.

Lang og stri nok arbeidsdag, for stri kanskje, men også resultater å se tilbake på, og da Bøe for noen år siden ble tildelt Ny Jords diplom for fortjenstfullt nydyrkningsarbeid, var det med alle sambygdingers akklamasjon han kunne motta den.

Nå hvil deg borger, det er fortjent, kunne en her passende si, men det ville han vel ikke like, 60-åringen fra Apenes. Nei for ennå går han nok og holder sine jern glødende. Det kommer nå bare an på hva han akter smi, ny plog, eller noe annet.

Br.—

En jordens betvinger fyller 65 år.

PEDER BØE, Stamsund.

65 er vel egentlig bare et *halvrundt* tall, men la det nå med det være som det vil, jeg griper allikevel tall og fester det til fhv. gårdbruker Peder Bøe, Stamsund — i forbindelse med hans 65. fødselsdag, som han feirer tirsdag den 9. september i år.

Han er født på gården Bø i Buksnes, og det var hele tiden fart over denne Bøgutten. På sin fars ganske store gårdsbruk lærte han seg meget tidlig til å håndtere de forskjellige gårdsredskaper, «tømme» den litt balstyrlige hesten og i det hele tatt være til nytte — snart som en voksen kar. Endel vintre, fra konfirmasjonen og utover, drev han skreifiske i Vestfjorden og var også borti litt vårfiske på yttersiden, men det var jorda han først og fremst hadde tilknytning til og det er da også som gårdbruker han har satt merker etter seg.

I 1913 kjøpte han den store lensmannsgården på Apenes i Hol, og dermed kunne han sette i gang for egen regning og risiko. Og risiko var det, på et vis. Da han flyttet innover Hagskaret med kone og litt innbo og låste seg inn i den nye heimen, var det som en sterkt gjeldbunden mann. Kjøpesummen for gården var høy, etter den tids pengeverdi, og det var stort sett bare de bekjente to tomme hender å begynne driften med. Det var visst ikke fritt for at venner og bekjente spådde ham ille, og mente som så at her hadde han Peder tatt seg vatn over hodet. Men i dette tilfelle var det nok «*horoskopet*» det gikk ille med. Peder Bøe og hans ikke mindre dyktige hustru tok fatt med hender og med hode, planla, beregnet, men først og fremst slet de i åker og eng, i fjøs og stall. Og det bar fremover, bedre og bedre etter hvert. Det var ikke bare vanlig hysdyrbruk de drev der på Apenes. Der produsertes kyr og sauer, kviger og okser, griser og lam — og ikke å forglemme unghester.

Jo, det var stordrift der på gården, og den var meget allsidig.

Teller vi etter kommer vi opp i et tall på ca. 30 hester som Peder Bøe har alet opp til de prektigste arbeidsdyr. Og det var kvalitetshester han leverte. På siste dyrskue, det som holdtes i sommer på Hagelvs utstillingsplass i Hol, ble det som toppen på kransekaka ledet frem 5 flotte fjordinger, en mor med sine fire døtre. Moren fikk førstepremie og de fire døtrene alle annenpremie. Det var et sjeldent syn, og det ble da også sagt av dem som visste det, at en slik gruppe fjordinger måtte man langt sørpå i landet for å finne maken til.

Salg av livdyr og slaktedyr var faste poster på Peder Bøes driftsprogram. Svineavlstasjon hadde han fra 1918 til 1933, men tallet på alle de griseungene som gjennom disse femten årene ble levert frå Apenestasjonen, er det visst ingen som vet. Stort var det i alle fall. Da svineavlstasjonen ble nedlagt rykket sølvrevene inn på gården. Farmen her var en av de største i vid omkrets, til å begynne med var den et andelslag, men siden overtok Peder den alene og drev den helt til han i 1946 solgte gården og flyttet til Stamsund, hvor han nå driver sin møbelforretning.

Men vi røper neppe noen hemmelighet ved å betro dette papiret at handelen inntar en lagt beskjednere plass i hans interesser enn jordbruket. Det var han født til, det var han oppdratt til, og bak plogen, for å si det med få ord, ytet han sitt beste, og det var stort det han fikk gjort på dette felt. Fremdeles drages han sterkt til jordbruket, men forholdene har gjort og gjør at han i stedet må tjenestgjøre i kong Mercurs avdeling av arbeids- og ervervslivet. Og han gjør saktens godt arbeid der også, mens hans jordhunger kan den ikke stille.

Gratulerer, du bondehelt

Br—.

80 år.

Fru Lovise Lindgaard, født Lorentsen, Ramsvik i Hol, fyller 80 år fredag den 16. februar. Hun er født i Hol i Lofoten og har i sitt ekteskap med gårdbruker Odin Lindgaard hatt 6 barn som lever. For snart en liten menneskealder siden kjøpte Lindgaard, sammen med Peder Finstad, den etter våre forhold store og ærverdige gård Ramsvik, som de siste foregående årene var barneheim for Lofoten. Ramsvik var tidligere i tiden kremmerleie og helt fram til vår tid var det et velkjent handelssted med stor bebyggelse.

Fru Lovise kom derved opp i uvant store forhold, men hun viste seg voksen for sine oppgaver i den romslige heim som hun her fikk under sine hender. Hun var og er den ideelle husmor, myndig, men varmhjertet, arbeidssom og dyktig til alt som har falt på hennes part av gårdens drift og husets mange gjøremål.

I Ramsvik har i årenes løp vært holdt åpent og gjestfritt hus, særlig under de store samlinger av kristne var lange bord dekket og mange senger redd. Den store komfyren hadde fullt opp å gjøre under kraftig ild, med å koke og brase. Det skulde være både i kopper og i fat, og ikke mangle noe. Men fru Lindgaard kunde administrere i sitt kjøkken og fikk tingene til å gå unna. Det har alltid vært noe høyreist og verdig over denne kvinne, og enno såpass langt inn i alderdommens år har hun nok reisningen, både i ryggen og i sinnet. Kommer du til Ramsvik, må du til bords. Ingen får bære ut med seg den tanken, at det ikke her sitter gjestfrihet og godt hjertelag i høysetet. Og slik er det kanskje den dag i dag, selv om streng rasjonering legger hindringer i vegen for å kunne hevde den gamle gode skikken i Ramsvik.

Livet gav nok sine mange tunge støt også til henne, og verden kjentes vel stundom så hard som den i virkeligheten er, men fru Lindgaard fikk kreftene til å bære det alt sammen. Uten klage og knurr tok hun byrdene på seg. Han hjalp til å klare det alt sammen. Han som har sagt: Kom til meg. Og Lovise gikk til Ham og hentet den styrken og den hjelpen hun behøvde i livets strid og møye. — Hun er den gode og forståelsesfulle mor som barna kan gå til med sine vansker og besværligheter. Hun var støttestaven. Ved dette morshjerte var det forståelse, trøst og lindring å finne.

Nå, du er altså 80 år alt, fru Lovise. Det kom som noe av en overraskelse på meg at dine år var blitt så mange — kanskje fordi jeg har vært vant til å betrakte deg som adskillig yngre. Du narret oss med din ungdommelighet, såvel ved arbeidsbordet som i gang og bevegelser, og i livsfriskhet overhodet. — Men sådan er det altså, og vi slutter oss i ring omkring deg, vi mange, mange som fikk gleden av å lære deg å kjenne og akte som det gode og edelmodige menneske du er, slutter ring om deg og ønsker deg til lykke med dagen og med framtiden. Om lang eller kort, måtte den få lyset og den sommerlige mildhet over seg helt inn i de siste stille aftentimene.

Br —.

En redningsskipper.

Veteran i Redningsselskapets tjeneste.

Bernh. Markussen, Buksnes.

Jeg traf ham, den staute, mandige skipper, like før han efter endt ferie skulde ut igjen og ride stormene av derute paa de store fiskehav i Nordland og Finmarken.

Han var i straalende humør — nu bar det avsted igjen. Den egtefødte havets søn gik nok snart træt av landjordens trivielle liv.

Skipper Markussen har holdt trofast ut i Redningsselskapets tjeneste. Bare en har idag længere tjenestetid i selskapet end han. — Markussen er født i Lofoten og var til 24-aars alderen fisker i Lofoten og Finmarken — sidst som dygtig høvedsmand. I 1901 fik han plads paa redningsskøite, og her ombord fandt den vovsomme Lofotgut sig saa vel tilrette at han siden aldrig har tænkt paa at gaa over i mindre farlig beskjæftigelse. Dette at lægge ut naar alle andre søkte havn, naar havet fraadet og stormen pisket og hylte med dæmoniske kræfter, var netop noget efter hans smak. Selv „Bergen I"s frygtelige forlis natten til den 23de januar 1907 fik ikke skræmt ham bort fra det vovsomme livredningsarbeide. — Det var en forfærdelig nat jeg aldrig vil glemme; men man vænner sig jo til alt — ogsaa det at se døden koldblodig i øinene, sier Markussen.

Jeg husker et aar — det var juleaften — vi hadde drevet krydsning i Nordsjøen og kom lænsende for storm ind til Kristianssand. Vi skulde nordover til krydsning ved fiskerierne og hadde knap tid at gjøre paa; men stormen vilde ikke slaa av — tværtimot, den la en „hat" i, som det heter. Naa, vi hadde ingen lyst paa julen der i Kristianssand og bestemte os for at forsøke Jæderen, selv om det blev med de mindste seillapper. Vi kjendte vor farkost og visste *den* ikke bedrog os. Sjøfolkene nede ved Kristiansundskaierne holdt os for neppe normale da vi kastet los, og en og anden advarte; men ivei bar det — og seillads blev det paa bare livet løs. Først tredje juledag tok vi havn igjen efter en mindre glædelig jul, som hadde git vor baatsmand vandskræk og alle os andre avsmak paa en lignende tørn — med det første. Ja den stakkars baatsmand, han var en djerv og uforfærdet kar, et monster paa et dygtig redningskøitemandskap, men en voldsom ræknin[illegible] anden juledag jaget

tam en uhelbredelig rædsel i blodet. Siden naar skøiten kastet sig litt uvorrent i sjøerne tok han til taarerne, og maatte efter endt tur gaa iland som ubrukelig. Stakkars kar — han var dog en frygtløs fyr før det vældige braat tok „sjømandskræfterne" fra ham.

— Det største braat jeg har møtt? Aa, jeg tror intet staar maal med det vi var ute for paa „Colin Archer" den 5te april 1918 ved Lofoten. Det braattet slog „Colin" midt i masten. „Colin" holdt stand, men jeg fik et slag av rorkulten, som nær hadde sendt mig i døden. Det var samme dag lokalskibet „Mosken" underveis til Værøy fik levende fisk paa dækket, skuflet op av de frygtelige braatsjøer.

— Om jeg snart skal slutte? Det er ikke saa let at slutte. Jeg elsker dette arbeide — at kunne bringe tilbake til livet dem som ofte synes være dødens, den vaate gravs, sikre bytte. Og saa er jeg jo endnu i mine bedste aar. — Hvor mange jeg har reddet vet jeg ikke paa staaende fot; men det er ikke faa, tallet maa nok skrives 3-cifret.

Og jeg vil endnu — om ogsaa Gud vil — i mange aar styre gjennem rokk og braat frem dit hvor hjælpen trænges og hvor ingen som de prægtige redningsskøiter kan yde den — —

— Ført av en djerv og dygtig skipper, føier jeg til for egen regning.

Br —.

80 år.

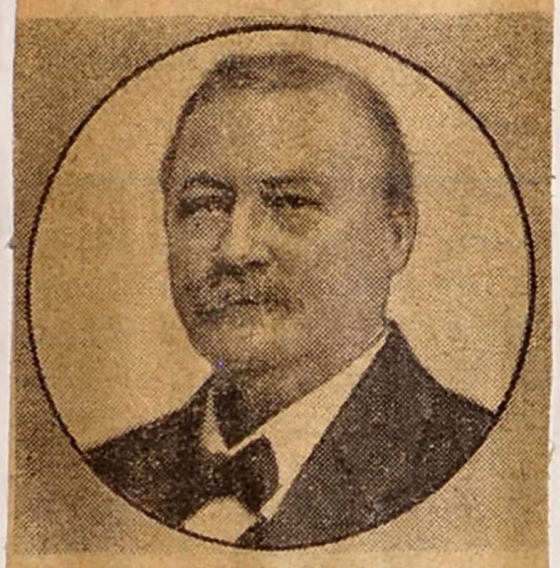

Direktør Rich. With.

Neppe noget navn har en bedre klang heroppe i Nordlandet enn navnet R i c h . W i t h . Nordlande har så meget å takke den ma for som bærer dette navn, ti var han som bandt Nordland og Sørland fastere sammen med det solite bånd vi idag kjenner under navnet hurtigruten, og som ingen nordlending nu kunde tenke sig å undvære.

Det er først og fremst som hurtigrutens skaper Rich. With er kjent i hver krok i vår landsdel og vårt land.

Og imorgen den 18. september fyller Rich. With 80 år. Alderdommen har innhentet også ham.

Rich. With er født i Tromsø. Hans far, Sivert With, var byens første skipperborger i utenriksfart og var kjent som en dyktig og uforferdet sjømann. Sønnen hadde således godt å slekte på.

Efter konfirmasjonen stakk Richard til sjøs og tok i 1864 sin styrmannseksamen. Så bar det atter ut på langfart med seilskibe jorden rundt. Under krigen mellem Paraguay og Brasilien gikk han ett år på La Platafloden. Efter et forlis på den afrikanske kyst reiste han efter 7 års fravær hjem til Norge, hvor han i nogen år deltok i en handels- og ekspedisjonsforretning på Andenes.

Det var Rich. With som i 1874 først slog til lyd for Risøysundets farbargjørelse, og det var han som 35 år efter som stortingsmann for Vesterålen igjen med styrke og autoritet fremholdt kravet om at opmudringsarbeidet burde settes igang med all mulig kraft. Han fikk bevilgningen gitt — og Risøysundet ligger nu farbart for alle ruteskibe. En ny ferdselsvei var brutt.

Det var også Rich. With som med støtte fra interesserte og fremstående menn i 1881 fikk startet Vesterålens Dampskibsselskap, som tross hård konkurranse med de trafikkerende selskaper har arbeidet sig godt frem. Fra 1894 til 1909 var Rich. With dette selskaps ~~administrerende~~ direktør.

Rich. With var også sterkt medvirkende ved starten av Den Norske Amerikalinje. Han foretok som medlem av arbeidskomiteen først en tur til Nord-Norge for å vinne tilslutning, og siden var han over i Amerika, hvor det lykkedes ham å få flere menn i fremtredende stillinger med på planen. With var medlem av Amerikalinjens første direksjon. — Ellers har Rich. Withs navn vært knyttet til forskjellige foretagender og institusjoner, særlig av sjømannsmessig art.

— Det var den 2. juni i 1893 kaptein Richard With gjorde sin første tur med d.s. «Vesterålen» i hurtigruten på Nord-Norge. Det var en dristig tanke dengang, og det manglet ikke på dem som rådet ifra et slikt foretagende. Leden var vanskelig og ugrei og meget dårlig oplyst og opstaket, der luret mange farer foran en hurtigrutes stevne. — Men With la trøstig i vei. Og han kom presis og vel frem og tilbake både den første gang, og siden flere ganger.

Der var brutt vei for hurtigrutefarten på Nord-Norge. Den store livsnerve for vår landsdel var skapt.

Av Richard With.

Derfor vil han på sin 80 års dag imorgen minnes over alt i Nordlandet. Ti han har vært Nordlandet en god sønn, en stor nybrottsmann, en skaper av utvikling og fremgang.

Vi slutter oss til de mange som ønsker ham en god og fredfull livsaften efter en lang, anstrengende men også sjelden fruktbringende arbeidsdag.

Sogneprest Aasen, Buksnes tar avskjed.

Efter 40 års virke som prest i Nordlandet.

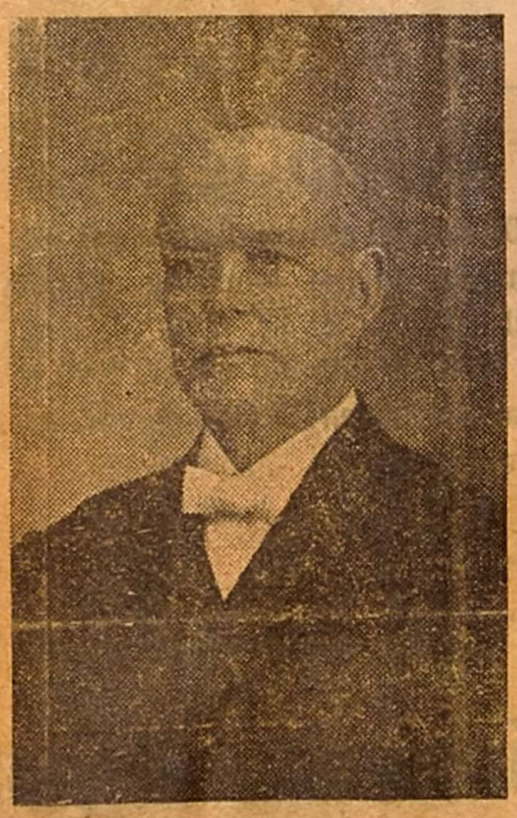

Sogneprest i Buksnes, Sivert Laurits Aasen fratrer sitt embede omkring midten av denne måned, idet han fra den tid er meddelt avskjed i nåde.

Sogneprest Aasen er nu 70 år

gammel og har den hele tid virket som prest i Nordlandet, det vil si ca. 40 år, idet han i 1889 blev utnevnt til sogneprest i Måsøy. Lillejulaften 1901 utnevntes han til sogneprest i Buksnes, og her har han da siden hatt sitt virke.

Såvel i Måsøy som i Buksnes kom sogneprest Aasen straks med i det kommunale arbeide, hvor der på mange felter blev lagt beslag på hans fremragende dyktighet. Vi skal ikke hefte oss med her å regne op alle de tillitshverv han nedgjennem årne har røktet på en utmerket måte, men bare nevne at han siden 1906 har vært medlem av Nordland fylkesskolestyre og dettes formann siden 1919, en stilling han fremdeles innehar. Det er da også især på skolevesenets område han har nedlagt et stort og fortjenstfullt arbeide. Her hadde han den klare oversikt og forståelse av tidens krav og fikk utrettet meget for skolens tarv. Han var her en autoritet som blev hørt og respektert.

Sogneprest Aasen er et hjertemenneske i ordets rette og beste forstand. Han vant med engang alle sine sognebarn i Buksnes for sig. Hans gode humør, hans likefremme optreden gjorde det lett for ham å komme i klar og hjertelig forståelse med folket i sitt kall. Han var ikke bare denne strenge «far» som stod der høgt oppe på prekestolen hver søndag og i fjern fornemhet refset syndere og villfarne får. Han gikk der nede blant sine sognebarn og var deres fortrolige, deres rådgiver som forstod hvad der trykket såvel i det timelige som i det åndelige liv.

Nedskriveren herav var blandt sogneprest Aasens første kuld konfirmanter i Buksnes. Den forrige prest i bygden hadde vært streng i kravene — unødig streng efter nutidens begrep om konfirmasjon. Det skulde ikke stort til før konfirmanter blev «atvist», og det var ikke få som hadde gjort flere mislykkede konfirmasjonsforsøk hos den presten. Derfor var der i «mitt» kull flere gutter og jenter som var nådd op mot de 20, og mange av oss var såmen ikke høi i hatten da vi første gang stod ansikt til ansikt med nypresten på kirkegulvet. Men hans varme smil, hans spøkefulle bemerkninger feiet snart alle angstfulle bekymringer bort. Og alle slapp frem det året, og jeg har aldri siden spurt om nogen skade skjedd derved.

Vi nordlendinger bør i særlig grad sette pris på disse embedsmenn som blir hos oss for hele sin virketid. Sogneprest Aasen hører med blandt disse ganske få. Han har aldri klaget over mørketidens uhygge eller merket noget til nedsatt arbeidsevne på grunn av den fæle lange «nordlandsnatt». Hans kall var heroppe, og han røktet det uten å være med i den tropp av embedsmenn på visitt hernord, som med et tilstrekkelig stort «mørketidstillegg» kamperer sig gjennem nogen anciennitetens år for ved første anledning å trekke sydover igjen. — Sogneprest Aasen er grodd fast hernord. Også efter endt arbeidsdag vil han fortsette å bo her — i den bygden borte i Vestlofoten hvor han nu kan se tilbake på mer enn 25 års virke i sitt kall.

Vi ønsker en lys og fredfull livsaften.

•

Av en biografi i Nordlandsposten tillater vi oss å hitsette:

Sogneprest Aasen er født 16. februar 1858 og fylte altså torsdag 16. februar 70 år. Han er født i Volda prestegjeld, Sunnmøre av foreldre gårdbruker Jon Aasen og hustru Anne Marie, født Molthu.

Gutteårene gikk for ham som for bondegutter flest med gårdsarbeide og ferden om i skog og mark med kreatuerene. Efter konfirmasjonen måtte han ta fatt på de fleste vestlandsgutters arbeide, idet han da blev med på vinterfisket på Storeggen utenfor Ålesund. Det var dog et annet felt som lokket mer enn Storeggen: Hans lyst til lesning og videre utdannelse. I 1874 kom han inn på Volden høiere almenskole, som da var en førsteklasse for Volden lærerskole. Senere biskop i Hålogaland og Trøndelag, Bøckman, var dengang bestyrer av disse skoler. I 1876 demittertes Aasen fra lærerskolen og blev samme år optatt i 2. klasse ved Asker seminar (nu Holmestrand lærerskole). Herfra demittertes han i 1877 med næst beste karakter (1,60). Efter å ha vært huslærer ett års tid blev han i 1878 ansatt som lærer ved Hokksunds skole i Eker og virket her til 1881. Han reiste da til Oslo, hvor han tok middelskoleeksamen i 1882 og eksamen artium året efter. Efter å ha vært lærer ved en ungdomsskole i Ulefoss ett års tid tok han annen eksamen i 1885. Derpå tok han fatt på det teologiske studium og tok i 1888 teologisk embedseksamen. Det meste av studietiden leste han hjemme. I 1889 tok han praktisk teologisk eksamen og blev samme år utnevnt til sogneprest til Måsøy. Han begynte samtidig å lære lappisk hos rektor Qvigstad i Tromsø. I 1896 valgtes han til stortingsmann for Finnmark, og møtte som sådan på stortinget i 1897. I næste periode møtte han på stortinget som første representant for Finnmark.

Siden 1902 har han som nevnt vært sogneprest i Buksnes.

60 år.

Jeg skriver som sant og riktig er, fredag 29. august førstk. fyller agent Peder Hagh, Leknes, 60 år. Hans far var den kjente bygdepolitiker og meget benyttede mann i kommunens styre, Haagen Pettersen, Hag i Hol, hans mor, Karen, var datter av Jens Olsen, Farstad i Buksnes. Hun døde i mars 1897, bare 36 år gammel, og samme vinteren ble Peder, som da var 9½ år gammel, erklært som kvalifisert for stillingen som landglunt i fiskeværet Brandsholmen. Hvordan han klarte de kulinariske eksesser, har jeg ingen greie på, men det må sikkert ha gått bra, siden han kunne fortsette i håndteringen, helt til han 15 år gammel gikk ombord i storåttringen hans Arnt Pettersen, Skulbru, som «kankmann». Men forinnen hadde han da i flere somrer vært gjeter, og det var, sier han selv, en siltsom jobb. Det fantes dengang nesten ingen utmarkgjerder, og Gud nåde glunten om krøttera kom i engen eller potethagen.

Men før vi kommer til «kanken», må her fortelles, at da Peder var 13 år gammel, var han som kokk sammen med sin far på en 42 fots seilskøyte på vinterfiske for Mortsund. Det var et elendig fiske den vinteren, og tre seilskøyter slo seg derfor sammen om å flytte over fjorden til Stott, for å prø-

ve fiskelykken. Samme dag de kom derned, sattes linene i sjø-en, hvorpå man søkte havn på Sunnavalen. Men om natten ble

det svær storm av pålands vær, og skøyta forliste totalt, ja det var i siste liten folkene fikk berget seg i land — snipp og snau som de var. Peder klarte å berge sin fars lommebok og

naivvit av sjø. Intet var assu-rert, så da skjønner en hvor-dan turen endte.

Og så var det altså 15-åring-gens første mer ordinære vin-terfiske. De øvrige av mannska-bet, de fullvoksne, hadde hver sine 6 storgarn i lenka, mens Peder måtte nøye seg med 6 smågarn, som var mer småben-te. Men det ble han ikke lurt på, for den vinteren var fisken meget småfallen, og mens den smatt mellom maskene i stor-garna, ble den hengende fast i Peders smågarn, og så godt fis-ket han, at det endte med han måtte tas med som fullotteskar på like deling med de andre, for ikke å dra av med nesten hele grisen. Så ble det skreifi-ske alle vintrene fram til 1910, men i mellomtider var det fi-ske nord ved Finnmark, på dampskip, skøyte og småbåt, håkjerringfangst i Vestfjorden og på Finnmark, fiske av sild med landnotbruk og snurpenot, en finner ham som gruvearbei-der på Sagmo i Sulitjelma, 10 timers arbeidsdag og 3 kroner dagen — værsgod bli rik — el-ler du møter ham som Thams-banebygger opp til Løkkens Verk i Sør-Trøndelag. Og bare 17 år gammel, det var i 1905, drar han med en stor dansk ekspedisjon til Island på fiske. Det var omlag 300 nordlendin-ger med ca. 70 båter med på den ferden til sagaøya. Det gikk nokså skitt med fisket, men nordlendingene lærte sine stam-mefrender der borte bedre fis-kemetoder og bedre behand-ling av fisken for klippfiskpro-duksjon. At islendingene siden har distansert oss bra på dette området, er vår egen skyld. Under uvær der vest forliste en av båtene, og høvedsmannen, Magnus Høydahl, Sund, Hans Ovesen, Sund, Oluf Hovaldsen, Dønvold og Peder Kristensen, Fygle, alle av Buksnes—Hel, omkom.

Men så var det omtalte vin-ter 1910. En dag kommer nord-vesten som full storm brasen-de ned fra fjellene, 5 klør på stikke i hard kryssing, kov og dam og intet land i sikte. Som Peder Hagh sitter der under seilet, modnes en plan i ham. Han vil ut av dette hundelivet, USA vinker i det fjerne, og nå vil han gjøre spranget over «dammen». Der borte ble det først sagbruksarbeid, skogsar-beid, og så laksefiske nord ved Alaskas kyst. På seilskuter tok det opp til 43 døgn fra Portland i Oregon til fiskefeltet. To år var han fører av båt for det kompani han hadde skippet seg med, og laks var det i sjøen. En gang gjorde hans båt et varp på ikke mindre enn 2200 stk. laks, en last fisk og en bundt dollars. — Så hjem til mor Nor-ge igjen, atter fiske med små-båt for Ballstad vinteren 1925, og her kommer han for første gang i kontakt med lineagnet frossen storsild. Det gir den oppvakte mann en idé: Her må det kunne gjøres noe, og neste vinter representerer han som hovedagent Statens Fryseri og Kjøleanlegg i Ålesund, med un-deragenter i alle Lofotværene. Agnsildprisen falt fra 25—30 kroner kassen, til 10—12 kro-ner, og omsetningen gikk stry-kende. Fra 1926 til 1929 styrte han denne store forretning, men så kom ålesunderne selv og ville være med. Peder Hagh var som agnagent alltid på fi-skernes beste, han kjente deres kår og undte dem alt godt.

I 1924 var han for annen gang over i Amerika, og atter på lak-sefiske. Det var meningen å få familien over siden, men så kom de nye emigrasjonsbestem-melser og stengte nesten totalt for innvandringen, og etter 8 måneders opphold «over the-re» vendte han hjem igjen. — Et virksomt og allsidig liv, som vi hører. Peder Hagh var med overalt nesten, hvor der var noe å hale, på land som på sjø foretaksom, uredd, dyktig. Og-så fiskekjøp har han drevet med, men det gikk det sånn opp og ned med. Det var i de van-skelige år i denne bransje, da så mange brente fingrene.

Hans første hustru døde i 1931, og der satt han tilbake med 6 barn, 4 døtre og 2 søn-ner 2. mars 1938 mistet han un-der uvær på Vestfjorden sin eldste sønn, og 1. mai 1945 ble hans annen sønn drept ved en mineulykke ved Karasjok, like før freden og frigjøringen. Det mangler således ikke på sor-gens budskap til denne mann. I 1937 inngikk han sitt annet ek-teskap, og har i dette en datter.

De siste årene har Peder Hagh drevet agenturforretning. Sin forretningsgård på Leknes solg-te han i 1946 til Carl J. Johan-sen, Stamsund, men som vi vet brente den i sommer, med den sørgelige følge at Johansen om-kom.

Peder Hagh har skaffet seg mange venner, både innen- som utenfor sin bygd, og disse ven-ner ville han nok gjerne sett hos seg ved sitt jubileum, men for tiden er han på vandring etter et nytt hjem, og hans adresse på 60-årsdagen blir der-for Øvvågen. Br.—

60 år

Bankkasserer Ole Aasmoe, Stamsund fyller 60 år lørdag den 18. april. Han er født i Sørreisa, og efter endt folkeskole gjennom-gikk han først et kursus ved fyl-kesskolen i hjembygden, den nu-værende Senja Ungdomsskole på Ibestad, og senere et kursus ved folkehøyskolen i Vefsn. Der-med var han klar til å begynne i «livets tredemølle» og starten ble gjort som betjent hos lens-mann Wessel i Lenvik, senere arbeidet han en tid i samme slags stilling hos lensmann Mik-kelsen i Trondenes til han i 1918 ble ansatt ved anleggskontoret i Glomfjord. Da driften her ble nedlagt i 1921 var Aasmoe en kortere tid ansatt som forret-ningsfører i Vesteraalens Avis, til han samme år ble ansatt som herredskasserer i Brønnøy, en stilling som han hadde til han i 1926 tiltrådte som fyikeskas-serer i Finnmark, med bopel i Vadsø. Og der langt nordpå grod-de Aasmoe fast, helt til krig og bombing og brann drev ham og hans familie bort fra byen og stillingen i 1942. Senere arbeidet han en tid ved fylkeskassererkon-toret i Nordland, og i 1947 til-trådte han sin nuværende stilling som kasserer i Stamsund Spa-rebank.

Aasmoe er en dyktig og plikt-oppfyllende mann og er behagelig å samarbeide med. Nu når han runder dette «hjørne» på sin livsbane, er han fremdeles i bes-te vigør, og vil sikkert, og for-håpentlig, ennu i mange år frem-over kunne passe sine gjøremål.

O. B.

80 år.

Årene kommer, årene går, de dynger sig sammen og blir til mannsaldre. De bøier rygg, de gråner hår, bringer luting mot staven — kort sagt de krever sin tributt. — Nu er det lærer Christoffersens tur til å få sitt «pass» påskrevet, og hvorfor ikke, nu som her allike-vel skrives ut pass over en lav sko. Foranledningen er at han fyller 80 år. Det inntreffer først-kommende 9. april.

Chr. Christoffersen er født på Ånstad i Hadsel. I sin pure ungdom gikk han den vanlige veien for de aller fleste nordlandsgutter, d. v. s. han rodde fiske — rodde i bokstave-lig forstand. I Christoffersens ungdom var det bare spørsmål om årer og seil. Som fisker fin-ner vi ham både i Lofoten og på yttersiden av Vesterålen, nærmere betegnet Sørsand i Øksnes. Men det stakk nok mer av en pedagog enn en fisker i Ånstad-gutten. Han hadde kunnskapshunger, og i 1878—79 er han elev ved amtsskolen i sin hjembygd, og fra denne skolen bar det rake veien inn på seminariet i Tromsø, hvorfra han dimittertes 1881. Så var han en kortere tid huslærer hos lensmann Hernæs i Øksnes, hvorfra han tok fatt med sin egentlige livsgjerning. De første tre år virket han som lærer i Ibestad, til han i 1885 mottok ansettelse i Buksnes. Og her slo han rot. Det var jo ikke så rart med skolestellet i den tiden — sett med nutidens øine.

Christoffersen holdt undervisning hvor det kunde falle sig med lokaler, og kretsinndelinger var det nok også temmelig kleint med. Den unge læreren for bygden rundt, over hauger og myrer, over fjell og sund. Men han var ung og frisk, interessen for sin gjerning brente i hans barm, og aldri var det visst noen som hørte ham klage over strabassene. Det skulde så være — dengang. Men utviklingen stod da ikke helt stille i Buksnes. Fra 1892 fikk lærer Christoffersen sin egen faste skolekrets, Opdøl i Øvrebygda. Så kunde han ta fatt på skikkelig vis. Det blev med tiden et forholdsvis moderne skolehus, utstyr og undervisningsmidler kom litt efter hvert, og mange hundre, ja, kanskje tusen elever er gått op Opdølskoletrappen med ABC-en og ned med avgangsvidnesbyrdet. Men Christoffersen var ikke ferdig med sine elever når han hadde satt sitt navnetrekk på avgangsvidnesbyrdet. Han fulgte dem med interesse og gode ønsker, hjalp også mangen gang videre på veien. — Da Christoffersen for omkring 15 år siden steg ned fra sitt skolekateter for siste gang, kunde han gjøre det i bevisstheten om å ha vært en dyktig og trofast tjener i et viktig kall. At hans sambygdinger og overordnede mente det samme, viser dette at han på sitt bryst kan bære fortjenstmedaljen — ærlig og redelig fortjent. Men den som tror at læreren på Opdøl bare kunde holde i et penneskaft og en linjal, får være så snild og tro om igjen. Sin ungdoms yrke som fisker lot han nok gå på båten. Men så tok han sin monn igjen som jordbruker. Her var han ivrig og interessert, dyktig og utrettelig, ikke bare for sin egen del, men også til å skyve på andre. Han hadde jordhunger, og det bærer da også den lille eiendommen hans oppe på det vakre og velstelte «Fridheim» tydelig vidnesbyrd om. På jordbruksmøter var han den selvskrevne deltager — og debattant. Han var skapende som bonde og så langt forbi de målene som lå naturlig innpå, han vilde ha dette viktige arbeide på lang sikt. Han så mulighetene også i en Lofotøys jord, trodde på dem og vilde gi røtter for vekst og fremgang.

I det kommunale styre var en slik mann nokså selvskreven. Han fikk da også meget å stelle med, som formann i ligningskommisjonen, som kommunerevisor, som lagrette- og domsmann. Men først og sist som ordfører i fattigstyret, et hverv han beklædte så lenge nedskriveren av disse linjer kan huske att. Det er nok ganske nylig han er trådt tilbake. Men Christoffersen ikke bare beklædte sine tillitshverv, han fylte dem. Det var orden i papirene hans. Bare det beste var godt nok. — I mange år var han også organist ved Buksnes kirke, og la mig ikke glemme at han også var poståpner ved Fridheim poståpneri, et poståpneri som betydde en vesentlig forbedring i postal henseende for Buksnes øverbygd, og som jeg gjetter på skyldes Christoffersens initiativ. — Også som bygdehistoriker skal han nevnes. Han er sikkert fremdeles levende interessert i å få skrevet en bygdehistorie for Buksnes og Hol, og han sitter inne med mer viden om disse bygders historie enn kanskje noen annen.

Slik var han, og er han denne gamle hedersmannen oppe på Fridheim, byggende og bærende av nye ideer, arbeidssom i skolestuen som med spaden og hakken, hyggelig og underholdende i selskap, streng og rettferdig i sine krav og sine dommer — mot sig selv som mot andre. — Sist jeg snakket med ham var siste sommer. Jeg besøkte ham da i hans nye, vakre hjem like ved Fridheim, det han bygget for noen år siden da en av sønnene overtok hovedbruket. Han var fremdeles i god vigør, især da åndelig og fremdeles er han sikkert levende med ialt som skjer, i bygden som i landet og den vidtfavnende verden. Han prøver nok tingene på sin lange erfarings prøvestein. Det er vel ikke alt som passer. Men ett er jeg viss på, han har ikke mistet troen på sitt folk, på sin bygd, på al god gjerning i livet — og på det største av alt, det som bærer over i evigheten.

Med disse enkle og fattige ord hilser jeg den gamle lærer og bonde på Fridheim, og ønsker ham til lykke med jubileet og håper det vil falle meget so over den vei han er forutbestemt til ennu å vandre i den bygd og blandt det folk som blev hans, som han også blev en av deres.

O. B.

80 år.

Tiden iler, tross de mange ting som hefter på veien. Nu er det enkefru *Karoline Salomonsens* tur til å runde et høit alderstall. Den 10. april førstk. fyller hun 80 år.

Det var med litt av en overraskelse jeg mottok beskjed om dette. Det er da sannelig ikke så mange årene siden jeg så henne rask og spenstig, adskillig gråhet, riktignok, men allikevel — 80 år alt, nei, det fikk jeg ikke til å stemme. Det er dog riktig nok allikevel.

Fru Salomonsen er født på Leknes i Buksnes, og der hun begynte livet har hun virket all sin dag, og vil nok også avslutte det på de gamle, kjære tomter, der vuggens meier gikk, der et langt livs arbeide er nedlagt og der solen fra vesterhimmelen kaster sine stråler, dalende mot kveld og stille natt. — Fru Salomonsen var gift med den kjente skipper og dampskibsekspeditør, Mathias Salomonsen, som døde for noen år siden. Hun fikk snart et stort hus å administrere. Det blev mange barn og det blev meget trakk av folk som skulde ha et ord med Salomonsen, som skipper, som ekspeditør og i sin tid også som litt av en altmuligmann i den kommunale forvaltning. Fru Karoline fikk aldri grunn til å klage over arbeidsløshet. Fra årle morgen til silde kveld hadde hun sine mange jern i ilden, og passet dem alle med sjelden dyktighet. — La mig endelig ikke glemme at ved siden av stillingene som ekspeditør og skipper, drev Salomonsen jordbruk, og det et som det stod respekt av. I gårdsdriften fikk Karoline ta *sine* løft, og det skal vært visst, hun sparte sig ikke. Som binæring drev hun — og fortsetter kanskje ennu? en ikke ubetydelig hønseavl og har bidratt meget til fremme av eggproduksjonen i distriktet der borte.

Når fru Karoline Salomonsen om få dager skrider over terskelen til de åtti, kan hun se tilbake på et liv i trofast arbeide, til beste for det hjem hun elsket og vernet og gav trygghet for, og for det samfund hun var et godt og virksomt medlem av. På 80-årsdagen vil hun sikkert motta mange beviser på den aktelse, kjærlighet og forståelse hun er omsluttet av i vide kretser. Måtte livskvelden bli lys og lykkelig for denne arbeidets adelskvinne!

O. B.

En vandrende handelsmann har lagt staven ned.

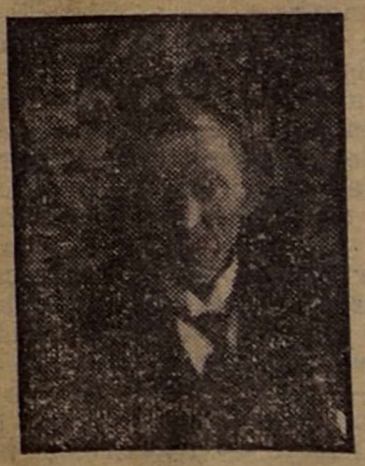

Nu er heller ikke han mer iblant oss, handelsmannen Andreas M. Yttrelie, Leknes, som stille sovnet inn utpå morgensiden onsdag den 20. august, bare noen få timer efter at han hadde fylt sitt 97. år, han var da trolig den eldste innvåner i Buksnes herred.

Skal vi finne den kirkeboken hvor Andreas Monsen fra går-

den Yttrelie står innført i som født, døpt og konfirmert, må vi gjøre den lange reisen til Sogn, fare langt innover denne Norges lengste fjord, bøye av til høyre og følge Aurlandsfjorden et godt stykke innover mot Flåmsdalen, før vi kommer til bygden Aurland, og her var det Yttrelies vugge stod, under hengebratte fjell.

Aurlandsgutten var nok ikke gamle karen blitt, før han fikk teften av at det var forretningsmann han var eslet til å være. Bare 17—18 år gammel drog han utover de høye fjell ifølge med en eldre, erfaren omførselshandler, såkalt skreppekar. Og det ble en lang reise, med megen omsetning underveis, før den for Yttrelies vedkommende endte i Lofoten. Lite ante han vel den første gangen han satte foten på land på Vestvågøy, at her skulle han feste rot for hele resten av livet, og at her skulle hans gravkors reises. — Sitt første faste handelssted la han til Lilleeidet i Buksnes, men efter et par års forløp flyttet han sin handel til Leknes, og drev den i flere år. til en større brann la hele hans etablissement i aske. Assuransen kunne på langt nær dekke skaden, og så var det J. M. Johansen overtok stedet og startet forretning her, mens Yttrelie gikk over til igjen å drive omførselshandel, og den fortsatte han med til han var oppe i 70-årene. Hans hoveddistrikt var Lofoten, men en og annen gangen drog han også ut på lengre handelsreiser, nordover til Tromsø og sydover til langt nedover Vestlandet. Det var tunge skrepper Yttrelie kunne bære på sine skuldre og sin rygg, ofte kunne en møte ham med en sekk foran og en bak, og tilsammen veide de ofte sikkert sine hundre kilo, kanskje mer, metermålet bar han i hånden. Slik vandret han bygdene rundt i mer enn 25 år, efter at han sluttet som fastboende handelsmann, men ved siden av hadde han også sin butikkhandel i sitt hjem på Leknes.

Det var alltid en betryggelse å handle med Yttrelie, gode varer førte han og real behandling fikk man i alle hus og hjem han besøkte, og det var praktisk talt hvert eneste, iallfall i Vest-Lofoten, helt til det ytterste Røst. Derfor var han overalt «velkommen igjen».

Så kom den dagen da han måtte legge skreppen bort for godt, kreftene ville ikke være med på veien lenger — ikke for de tunge børene i alle fall, og det var sikkert mange som savnet «han Yttrelie», både på veiene og i hjemmene. Nu gikk han over til å drive agentur- og kommisjonsvirksomhet, samtidig med at han fortsatte den faste handelen i sitt hjem. — Så kom året 1943, og Yttrelie måtte da bakke ut av all sin virksomhet. Nu sa legemskreftene nesten helt stopp, men hodet var fremdeles like klart. Siden bar det nedover, trinn for trinn, til han stille og fredfullt åndet ut, og folk som var tilstede ved hans dødsleie forteller at det var som noe forklaret over ham de siste minuttene, og mens morgensolen løftet seg over østfjellene, kom det fugler tilstede utenfor hans vindu og sang ham så vakkert over fra det jordiske til det evige liv. Han fikk en skjønn død.

Hans kjæreste lesning de siste årene var en postille, trykt 1835 med titelen «Kristelige betraktninger, og veiledning til frelse». Denne boken kjøpte han selv, bare 6 år gammel, på en auksjon i hjembygden og fikk tilslaget for sitt bud på 3 skilling. Pengene hadde han det greitt med på lommen, de hadde han lagt seg opp som kveitefisker, en hellig søndag til og med. Mens foreldrene var i kirken til høymesse, «lånte» vesle Andreas båten og fiskegreiene, og så ble det en kveitefisk på kroken, mens presten messet og klokkeren ledet salmesangen i Aurland ærverdige kirke. Det ble en skrape for denne syndige handling, men for endel av «kveitepengene» kjøpte altså gutten «Kristelige betraktninger», boken som var ham en kjær skatt til hans livs siste stund.

Yttrelie deltok ikke noe i det offentlige styre og stell. Han satt inne med et stort kunnskapsforråd og var en oppvakt og våken observatør både i det politiske og det kulturelle liv. I 25 år var han losjefullmektig i IOGT.

Med Andreas Yttrelie er et kjent trekk i handelens og omsetningens bilde her i traktene visket bort. Han var en av de siste på denne «skansen», og han var en verdig og god representant for sin stand.

N. A. G.

80 år

Det er han ja, han er på det aller nærmeste 80 år nu, han Jakob Reppe i Buksnes herred, som kom til verden den 7. juni 1873 ute på Utakleiv i samme bygd. Kokk i rorbu i Æsholmene ble han bare 10 år gammel, og i sitt 14. år gikk han ombord i fembøring som halvkar, men bare 16 år gammel tok han seg vinterlott som fullgod kar. Det var som halvkar han uværsdagen den 2. februar 1893 var med på å gå unna stormen fra Æsholmanhavet til Gaukværøy i Vesterålen, en hard tørn, og det varte tre uker før man vant seg tilbake og kunne fortsette fisket. Først måtte de ta slep fra Steine i Bø til Henningsvær og så seilte de stykke for stykke derfra til Æsholmene, i stiv kuling til full storm hele veien. Den samme gangen havnet en annen fembøring fra Æsholmene i Hanøy nord i Raftsundet. — Da Jakob var blitt 21 år gammel og myndig, tok han selv holdt om styrevollen som høvedsmann på åttring, men bare noen få år efter fikk han seg, som den første i bygden, en større seilskøyte, og nu ble det havfiske. Vel, det gikk bare så måtelig med det. Han solgte skøyten, efter 5—6 års drift med den, og gikk tilbake til nordlandsbåten. Siden ble det motorbåter og flere års drift også på Finnmark til han i 1930 sluttet som fisker og gikk helt over til tømmermannsfaget. Som sådan har han arbeidet meget i Narvik, har også bygget hus i Hammerfest og en rekke andre steder utenfor sin egen bygd. På Moskenes bygget han nytt tårn på kirken og la hvelving i den, og i Narvik står den store lokomotivstallen som et av hans verker.

Men eftersom det ikke er godt for mannen å være alene, giftet Jakob seg da han var 22 år gammel, og samtidig kjøpte han seg gård på Hettbakken, efter ti års forløp solgte han Hettbakken og overtok gård på Himmelstein, og i 1919 overtok han sin nuværende gård på Reppe, som han i 1946 solgte til sin yngste sønn. Det er således tre gårder Jakob har vært innehaver av, og tre ganger har han også feiret bryllup. I de to første ekteskapene ble det tilsammen 11 barn, det nuværende ekteskap er barnløst.

Jakob Reppe har alltid vært en meget virksom mann, ute og hjemme, og fremdeles er han i helt bra vigør.

Jeg har ham foran meg her og spør:

— Dere var kanskje langt til havs den gangen dere drev havfiske?

— Sei då det, vi var mange mil utpå for yttersiden av Lofoten, fjellene var så godt som «druknet», det var bare toppene av dem som var synlige.

— Hva slags fisk var det dere fortrinsvis fisket.

— Vi tok naturligvis alt det vi fikk, men kveite var den fornemste fiskesorten.

— Og hvordan stod den i pris den gangen?

— Prisen var mer enn elendig den tiden, omkring århundreskiftet. Storkveiten fikk vi betalt med 12 øre pr. kg, for den mindre, den under 20 kg var prisen bare 6 øre. Det meste av fangstene solgte vi i Borgvær, hvor en russeskipper hadde sin oppkjøper. Sent utpå sommeren eller tidlig på høsten kom russeren selv med sitt fartøy og hentet fisken.

— Noen særlige opplevelser under havfisket, som vel var noe helt nytt for dette distriktet?

— Tja, vi hadde jo av og til uvær å stri med — eller stille, og det ene var nesten like slemt som det andre. En gang vi lå og drev i flere døgns blikkstille, slapp vi alle fire mann opp for tobakk, og det å være tobakkslaus på sjøen er ikke noe særlig moro. Vi både ønsket og bad om litt vind, men ikke så meget som «ei kjøla» var å oppdrive. Så en dag fikk vi se en svart prikk langt sør i havet, og den vokste opp til å bli en skonnertbrigg, som holdt ned mot oss. Vi lå for krabben, mens skonnertbriggen kom drivende med Golfstrømmen og hadde ingen dårlig fart. Nu gjaldt det om å få en liten byttehandel i stand, og det var tobakk vi var sulten efter. Det var en russer med kullast ombord. Kapteinen kunne pjolske litt norsk. Jo, tobakk skulle det bli en råd med, og vi hadde jo vår fine kveite å by ham. Vi fikk fire pakker røyketobakk samt en flaske sprit, men da jeg syntes dette var en dårlig handel for oss, belaget jeg meg på å kaste den største kveiten ombord til oss igjen, da kom russekapteinen med en halv flaske sprit til, og så fikk det være med det, men en dårlig handel for oss var det nu likevel. Nei, da var en danske, som vi noen tid senere handlet med, annet til kar. For mindre fisk fra oss, langet han over rekken en stor sekk fylt med fineste kjeks, videre en stor bøtte stappfull av flesk og dertil en liten sprit av minst 96 prosents styrke.

— Og det var god handel?

— Det skal ikke sies annet, vi fikk jo både mat og drikke.

— Tenk hvis kveiteprisen dengang hadde vært den samme som i dag.

— Ja, tenk det du — sier Jakob Reppe, som fyller sine 80 år den 7. juni, og glem nu ikke det, I, hans mange venner.

Br—.

†

Lars Heiberg.

In Memoriam.

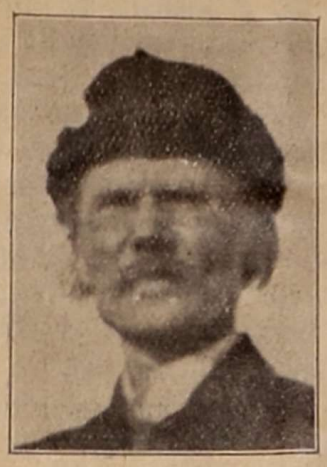

Det var en mer enn almindelig begavet gutt som den 9. august 1859 så dagens lys i den lille avsides fjelldal Kyllingdal i Lofotbygden Buksnes. Av syv søskend var han den eneste gutt, og han fikk i dåpen navnet *Lars Heiberg*.

Det var trangt både om plassen og økonomisk i hjemmet der oppe i Kyllingdalen, og Lars måtte derfor tidlig være til hjelp for far og mor og søskend. Allerede i meget ung alder la han store åndsevner for dagen, og den daværende primitive folkeskole kunde ikke på langt nær gi gutten de kunnskaper han i stigende grad hungret efter. Alt som gjetergutt viste han sine anlegg som taler. En stor stein var hans talerstol og sau og gjeit og bjørkekratt var hans tilhørere. Der stod den vordende store folketaler og la ut om tidens spørsmål, radikalt og med fyndige vendinger, slik han alltid siden brukte det. Han var den fødte taler, kan man vel si.

I 17 års alderen kom han sig inn på underoffiserskolen i Trondheim, og ferdig med den strøk han over til Amerika, hvor han en tid efter blev gift med en forholdvis velhavende Lofotpike. I Amerika utdannet han sig til prest, men det var nok særlig som politisk taler han gjorde sig bemerket der borte og høstet berømmelse. I flere år var han betalt agitator for det store folkeparti i U. S., og bereiste som sådan statene på kryss og tvers. Det var kraft over Heibergs foredrag. Når han var riktig godt oplagt kunne det formelig lyne fra den talerstol hvor den kjempestore mann med det høireiste hode og den veldige hårmanke stod og slynget sine motstandere sannhetsord i synet. Det affiserte ham ikke det minste om der blev kastet med rotne poteter og egg og epler, det heller bare egget ham til å gå på med desto større dristighet og fynn. Som prest opnådde han ikke den samme kraft og popularitet.

Efter mange års ophold i Amerika kom han tilbake til Norge og tok atter ophold i sitt fedrenehjem i Kyllingdal, og siden en kortere tid i Trondheim. Men han fant sig nok ikke riktig til rette i «gamlelandet», for snart var han atter på reise med sin famlie over havet. I alt har han opholdt sig i Amerika i 30 år, og få kjente det store land så godt som Lars Heiberg. Å høre ham fortelle om Amerika og forholdene der borte, var noe av en oplevelse. For Heiberg kunde ikke bare tale, han var også en fremragende forteller, som forstod å krydre en historie med passende tilsetning av både søtt og surt. — — —

Under det siste ophold i U. S. møtte han sitt livs tragedie, og i 1915 vender han alene tilbake til Norge, hvor han siden har bodd på Balstad i Lofoten — nær sitt barndomshjem, og levet under nokså kummerlige kår. Men like til det siste arbeidet han med sin penn og munn. Han var fremdeles den store taler, som kunde henrive til begeistring og slå sine motstandere sønder og sammen. — Som skribent har han aldri opnådd den styrke og betydning og anseelse han nød som taler. Det falt ham ikke så lett og fremføre sine tanker gjennem pennen som med tungen.

I de siste årene efter at han var kommet hjem fra Amerika, ernærte han sig hovedsagelig ved å skrive i amerikanske aviser og tidsskrifter, og ved leilighetsvis å reise som agitator for Det norske arbeiderparti, som han var en ivrig tilhenger av hele tiden. Også i «Norsk Ungdomsblad» og i Hanches forlags utmerkede julehefter «Fiskerens Jul» og «Gledelig Jul» var han, som alle dette blads lesere vet, en flittig og velsett bidragsyder.

Nu er han død den gamle åndskjempe. Efter å ha skrantet i lengere tid, måtte han siste sommer flytte fra sin lille stue på Balstad og legges inn på Gravdal sykehus, og her lukket han sine øine for den store søvn den 5. desember sistleden.

Han døde ensom og ubemerket — uten noen av sine til å trykke i hånden til det siste farvel. Men alle som lærte den merkelige mann å kjenne, vet at med ham falt der et av skogens store trær, — som kunde ha blitt meget større om ikke nornene hadde spunnet hans skjebne så forkjært i enkelte retninger. — Et godt og realt menneske var han; han vilde alle mennesker vel og la sine krefter til i kampen for dette mål.

Hans minne vil leve lenge, og vi lyser fred over det.

Ola Berg.

70 år.

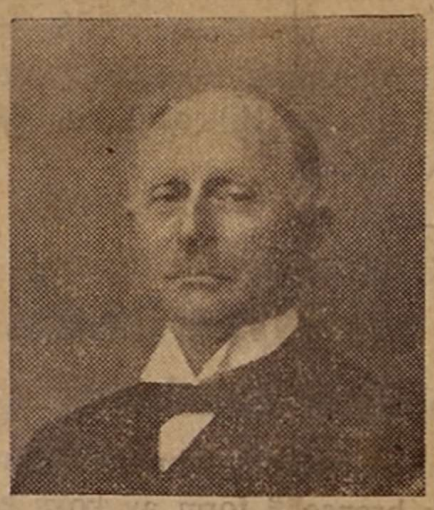

Bernhof Arvesen,

den kjente og driftige fisker fra Engenes i Andørja fyller imorgen 29. septbr. 70 år. De mange som antagelig vil tvile på at den raske og spenstige mann nu runder merkepelen for de såkalte støvets år, henviser vi til kirkebøkerne, som i alfall må stå til troendes.

Bernhof Arvesen kom tidlig i fiskerbåten; bare neven stor, som man sier, måtte han være med far sin ut på fiske. Men gutten likte sig i båten på havet, han var her i sitt rette element, det har han gjentagne ganger vist ved sin dyktighet og sitt mot.

28. år gammel bygget Arvesen, helt alene, sitt hus på Engenes. Fra grunnmuren av er det hans eget verk, hver planke er lagt og hver spiker er slått inn med hans egne hender. Ved siden av fiskeriet tok han sig også godt av gårdsbruket sitt, hvis avling i hans tid blev økt fra 18—20 til nu over 100 lass høi i almindelig bra år.

Det er dog først og fremst som fisker hr. Arvesen har vunnet sine «spører». På dette felt stod han

ubestridt blandt de fremste og var alltid — enten det gjalt skreien i Lofoten eller loddetorsken i Finnmark — å finne blandt de fremste, blandt storfiskerne. I alt har han drevet fiske i 50 år, hvorav 47 år som høvedsmann og fører. Han var blandt de første som anskaffet sig dekksbåt, først seilskøite og siden motorskøite, som fremdeles holdes i full drift for Arvesens regning. Han har således slett ikke lagt op ennu, og kanskje legger han ennu engang ivei til Lofoten. Det skorter sikkert ikke hverken på motet eller krafterne.

B. Arvesen var en av de aller første som i 80-årene begynte eksport herfra av iset kveite til England, Sverige og Tyskland. Da hurtigruten begynte å gå, avtalte han med Rich. Witt på «Vesteråden» at skibet skulde stoppe på signal utfor Engenes og ta fisklasten der, så man sparte tid og omladning.

Bernhof Arvesen har deltatt adskillig i det kommunale liv i sin bygd, og beklær fremdeles flere tillitshverv. Uredd har han sagt fra om sin mening, og nu må sikkert mange sande at Arvesen så rett i de fleste tilfeller. Var hans linje fulgt vilde mangt og meget ha vært anderledes og bedre idag enn det er.. Han var også en ivrig forkjemper for kirken på Engenes, som blev bygget i 1914.

Det er klart at Arvesen ikke har sluppet igjennem et så langt fiskerliv uten hårde påkjenninger og kamp for livet mot elementene. Et av de verste tørn han har vært ute i må vel være det han hadde med sin seilskøite i 1909 utfor Ingøy på Vest-Finnmark, da en kjempebrekning under en voldsom orkan falt innover skøiten omtrent i høide med godset, spjerret storseilet fra gaffel til bom og begrov skøiten fullstendig. Alt som fantes på dekk av dorryer, fiskeredskaper o. l. blev sopt vekk, og det var det rene skjære under at ikke både farkost og mannskap gikk tilbunns den gangen. Mannen som stod til rors fantes sittende overskrevs på det såkalte «børtræ» på mesanmasten. Det året kom Arvesen tilbake fra Finnmarkfisket fattigere enn da han for, men motgangen bare egget ham til desto større drift og virksomhet.

En annen gang hendte det at han i 3 revs vind blev slått ut av skøiten på Vestfjorden, men merkelig nok allikevel reddet. Det er rart med de bestemte livdager, der finnes altid en råd for at deres tall ikke forminskes.

I 1904 bygget han sin egen rorbu i Henningsvær med plass for 25 mann. Den står der ennu.

Arvesen er fremdeles i besittelse av sin manddoms fulle kraft. Jeg føler mig som da jeg var 40 år, sa han til undertegnede for kort tid siden, og den som ser Arvesen i arbeide eller hører ham i f. eks. en politisk diskusjon tviler ikke på at så er det. Han har ennu meget av ungdommens spenstighet og friske pågangsmot i sig.

Til lykke med 70 årsdagen!

A. G.

70-åring med godt humør.

«Runde» år kommer de også. Og om få dager «runder» det seg igjen for gårdbruker Karl Pettersen, Lilleeidet i Buksnes. Den 7. oktober, må han, med eller mot sin gode vilje, over terskelen til den støvets tid som begynner akkurat som klokken slår tolv for fyldte 70 år. Ja, ja sann, tiden den går den, og alle så skritter vi med, efter hvert mer og mer langsomt og adstadig. Det gjør også Karl Pettersen. Men det var en gang....

Bare 10 år gammel ble han utkommandert til tjeneste som bestyrer av kjøkkendepartementet i en rorbu i Nusfjord. En og annen gang ble det kanskje svidd suppe og klepper i grøten, men slikt får en vise overbærenhet med, når det gjelder en 10-åring. Godt og vel ferdig med prestehånden steg han ombord i åttringen, og som vanlig for skårunger ble han formentlig plasert i «hundrommet» sammen med det meste av ballasten. Men han fikk snart bytte plass, bare 18 år gammel hadde han fått tak om styrevollen og råseglskjøtet. Han var høvedsmann og tok avgjørelsen for både hvor linen skulle settes, når klo skulle duves nedåt eller stikkes opp. Ett år bare var han åttringshøvedsmann. Den samme våren var han på markedet efter skøyte og ved samme tid bukket han pent og takket nordlandsbåten for kortvarig godt følge. Med «Liv» hadde han mang en lystig seilas. Men det var begynt å banke fra motorer, og en seilskøyte i vindstille — ja den kunne være en forargerlig ting.

I 1906 fikk også Karl Pettersen det til å banke taktfast og friskt fra et sted under dekket. Det var en 12 hesters bensinmotor ved navn Eurikka som besørget larmen — og fremdriften. Siden ble det båter og motorer og sjødrift på mange hav, efter fisk og sild. Han var den første i sin bygd som drev snurrevadfiske og han var også blant de aller første som fikk montert kanon på skøytebakken og tok nøyaktig sikte på vågehval. Om han traff ved det første skuddet, vet jeg ikke, siden har det i alle fall vært mange fulltreffere og stor landførsel av kjøtt og spekk. Fremdeles deltar han i hvalfangsten som reder av båt og bruk.

Motorenes teknikk lærte han seg snart. Den første tiden var jo disse bankemaskinene noen smertens barn for mange, de ville heller stå enn gå, men Karl Pettersen fikk alltid fart på svinghjulet, både for seg selv og for andre. Han var en tid agent for motorer og mange maskiner er blitt installert av ham. Som fisker lå han bestandig i teten, prøvde nye metoder og hadde innsikt med alt. Nevenyttig er han også, reparerte båter, og da han i 1929 gikk til bygging av sitt prektige våningshus, ble det aller meste utført med hans egne hender. Året efter ble fjøset reist. I 1929 kjøpte han seg nemlig jord og grunn, 60 mål innmark, og så måtte det bygges fra grunnen av. Ca. 20 mål jord har han fått vendt og gjort til godt bærende eng.

Sjøen og jorden, han delte sine interesser og sin arbeidskraft og gode innsikt mellom disse to elementer. Men skulle det være en leilihetssang eller en festtale, så var han også mann for å greie det, og hjelpe så mange. Han kunne se langt utover både båtripa og vognkarmen, samlet seg kunnskaper og han evner å vurdere, enten det nu gjelder litteratur, politikk eller hva det måtte være. Aldri har han vært på lånemarkedet efter sine meninger, men får satt tingene på plass efter eget sunne skjønn og smak.

Nu ved dette «runde» år står han her like skarpskodd i tanken, like opplagt til å ta en dyst i diskusjonen, han er like frisk i latteren over en godt plasert vits, og han går fremdeles sine egne stier, hvis det ikke passer ham med alfarveien.

Med disse ordene inviterer jeg meg til hans 70 års fest. Jeg vil gjerne bivåne hans gang over grensen til det støvet — som i foreliggende tilfelle forresten slett ikke finnes.

O.

En sliter fra det «skjulte» Buksnes.

Gamle Henrik Antonsen fra Opdøl i Buksnes står og helder seg opp mot en krambudisk, da jeg i dag støter på ham oppe i bygda. Han fyller 81 år den 6. oktober, og han er den siste eneste gjenlevende representant på Opdøl for den slekten som lengst har regjert her på gården, helt siden slutten av 1600-årene. Men de siste hundre årene har det gått mer ut med slekten på Opdøl, og nå går Henrik her og kan intet gjøre for å holde slektens tradisjoner vedlike. Han er gammelungkar. Nei, «vart ikke slik at

jeg gifta meg», sier han. — Jeg begynte som kokkglunt hos høvedsmannen Nils Persa på Skotnes, forteller han, siden var jeg 5 vintrer kokk hos han Vilhelm Knutsa på Horn, og ombord i hans fembøring rødde jeg også mitt første Lofotfiske. Det ble 51 slike Lofotfisker i alt på min part, og regner jeg med de 6 årene jeg var kokkglunt, blir det, lå meg se, 56 år tilsammen jeg har vært rorbumann og fisker. Det er bra det på min part, sier Henrik. Da jeg var blitt 65 år sluttet jeg.

— Og det gikk godt hele tiden?

— Ja, gudskjetakk, men jeg har vært vitne til flere sjøskader.

— Hvordan var det med skolegangen i din barndom?

— Jeg gikk på skole, først hos han gamle Jørgen Ulriksa, siden hos han Lie, han Berg og litt var jeg innom også hos han Jørgen Johannesa. Og den som konfirmerte meg det var han presten Berge.

— Jeg ser deg ganske ofte vandre etter veiene. Sykler du ikke?

— Nei, det befatter jeg meg ikke med. Begynte litt en gang, men ga det opp. Nei, jeg går nå mest bare her i omkretsen, men en og annen turen blir det både til Leknes og til Gravdal. A nei, beina begynner å slå feil, ser du, men ellers er jeg ved bra helse. Vi snakket om fisket, og jeg vil gjøre deg oppmerksom på at jeg har drevet fiske med både liner og garn og juksa.

— Men ikke not?

— Nei, slikt fantes ikke på Lofothavet i min driftstid.

Henrik forteller ellers at han flyttet opp i Opdølsåsen i 1909, da han kjøpte seg et lite stuehus der. Av mine 10 søsken er jeg nå den eneste som lever igjen — det vil si hvis bror min, han Ingvald oppe i Vesterålen, også er død. Har ikke hørt fra ham på lenge.

Henrik Antonsen har alle sine dager vært en fredens mann. Han har aldri gjort noe medmenneske det minste mén. Han har strevet trutt med sitt, og nå er han blitt 81 år gammel, og ganske mett av dager.

— Ja-ja, sier han, således har nå tida rusla.

Og så rusler også han Henrik hjemover med det han har handlet i sin veske.

Gratulerer deg med dagen, gode, trofaste Henrik!

Bygdamann.

60 år.

Nå du også, Ragnvald Reinertsen av Buksnes! Er det ikke den 19. ds. du fyller 60 år? Jo, her står det, den 19. altså. Ja, eldes vi ikke alle sammen og krummes under tidens trykk, og blir mindre og mindre flinke til å «smøye bandkjøvl» og gjøre dristige hopp over portgrinder og piggtrådgjerder, jeg vil nå ikke snakke om slikt som å sette oss ned og vri oss til å bite oss i hel eller stortå — nå som det krever både stønn og tiltak å få knytte skosnora.

Du var bestandig den gode og trofaste kamerat, og hjelpehanda di hadde du alltid parat, jeg vet nesten ikke din make slik. Og skal vi snakke om ditt dristige, djerve og dyktige sjømannskap, så ville det bli et langt lerret å bleke. Og jeg tror ikke du liker å få det repetert alt det du har gått igjennom på bøljan den blå. Det er ikke noe videre, synes du selv. Det var en gang, husker du nok, vi stod sammen på et råjektdekk og lenset unna en stridig storm over Stadthavet — for bare snaue mastra og rundfiskfarmen, og likevel satte ho «Karoline» opp en farlig fart. Skodda fauk om oss, tett som Gomora synd, sjøene gikk høye som fire etasjers nordlandspakkhus, skipsbikkja spydde av sjøsyke og kompasset var sterkt misvisende. Vi lurte visst alle i stilhet på hvordan og hvor hen dette skulle ende — alle unntatt du, som stod der fremme i utkiken og småplystret og var sånn riktig i godlaget. Dette var akkurat noe for deg. Jeg var litt innestengt arg på deg den gangen, for plystringens skyld. Blåste det ikke tilstrekkelig, ja over all forstand, og der stod du og plystret etter mer orkan.

Jo, det var akkurat slik du var, ville ikke skuta di umake seg over sjøene, så tvang du den igjennom dem, for fram skulle du ,og fram kom du, og godt fram. Var det noen som så deg redd og forbalt? Ingen, sier jeg ,ingen. Den egenskapen bar du aldri med deg i ditt tornister.

Så ble du skipper selv og stod ved rattet, og bevare meg hvor du har forsynt deg næringshungrig av fiskefatet. Ingen steder kunne fisken kjenne seg trygg for deg, du var etter den som katta etter fløten.

Var du gammel den første gangen du sammen med far din reiste ut til fiske og langveis bort til sildfjordene? Ungen bare, ikke engang skikkelig tørr bak ørene ,tror jeg. Men det var din lyst og din attrå, og når dere måtte legge inn revet og seilte, så det ville drepe deg ved auskaret for å holde båtspissa så noenlunde lens, da frydet du deg, da var du i ditt ess. — Nei, din make må en lete med lykt etter.

Men så droppet du ankeret og rodde i land her ganske nylig. Det var vel helsa, og det ene med det andre som ikke ville være med lenger i skipperskapet. Nei, nei, det har jo mer enn en gang røynet på kreftene. Likevel står du nok ofte og ser deg om utover havet til den blå eller grå eller røde stripen, der himmel og hav møtes, og kjenner dragsuget i deg — helst kanskje når det er sånn passe rusket å legge ut på. Men det blir kanskje ikke mer av slikt, og forresten så har du ikke noe å bebreide deg, du har i sannhet gjort din plikt. Du har hoppet de høye portgrinner, også i arbeidslivet, og du har smøyd bandkjøvlen så godt som noen annen jeg vet om. Nå skal vi bare gå her og eldes med alvor og anstand, og i saktmodighet lukke grinda pent opp og igjen og vandre videre mot den dalende sols horisont. Vi er på den vei alle vi som har passert middagshøgda, vi går mot vest, og det er en god gang det også.

Alt godt med deg, gamle gode kamerat! Du har meg jo etter like i svingen der borte. Vi går mot vest.... Br—.

Hedersmann fyller 75 år.

I havbukten mellom Hestneset i øst og Fuglehuk i vest kan du lete efter gården Vareide i Flakstad, og du vil lettvindt finne den på østsiden, for det er en ganske ruvende gård og den ligger ikke lenger unna det store hav enn at sjøen, kjælende i godvær langs stranden, men i uvær fra vestlig og nordlig kant vasker den hardt og voldsomt mot land, freser og brøler og er nesten ikke til å komme nær.

Dette er havets evige og uforanderlige melodi, som spilles vekselvis på kvinten og på bassen — og på hele det mellomliggende register.

Folk ved sjøen unngår ikke å måtte lære denne melodien, de får den som en slags vuggegave, og bærer den med seg til sitt livs ende. Den er sangen i deres helg og yrke, sangen i deres blod.

Hagen Angelsen, Vareide har helt siden han som liten pjokk den første gang gikk langs fjæren, med de mange merkelige skjell og stener, med ærfugl og teist som dykket, og kom levende opp igjen, med den brusende brenning og alt det som er hver times innslag på denne arena, båret denne melodien med seg, og skal tro om det ikke var så at han ikke kunne unnvære den.

Men det er meget lenge siden den første gang, gutten er blitt mann, og nu er han alt et godt stykke på vei innover alderdommens aftenland, med dalende sol og lange skygger.

Han fyller 75 år torsdag den 9. oktober.

Stor arv det er for mannen av godt folk vera fødd, synger dikteren. Hagen Angelsen fikk med seg fra det gode og romslige hjemmet på Vareide en verdifull arveskatt, og han har tatt godt vare på den under hans varetekt har den forrentet seg, den er blitt en formue som både han selv og mange andre har fått nyt godt av.

Den gjorde ham til en mann i ordets videste betydning, til et kvalitetsmenneske.

Som fisker har han gjennomgått alle gradene med glans og heder, fra kokkglunten til høvedsmannen og skipperen. Høvedsmann fra 18 årsalderen, skøyteeier og skipper fra 1902, og hans skøyte «Nor» var den første i Flakstad fjerding som vinteren 1906 møtte opp på Lofothavet med banketakt, med blå røkstriper opp av ekshaustrøret og med roterende propell i akterstevnet. Han lå alltid i teten der det nye skulle bryte og bane seg vei. «Nor» ble skiftet ut og «Skarven» kom istedet, så ble det «Havhesten», og Angelsen og den holdt følge helt til han for ca. 10 år siden gikk fra borde som skipper og fisker. Men slippe helt kontakten med sin kjære skute ville han ikke, sånn med det samme, først ifjor skilte de lag. De hadde da driftet sammen, og driftet godt, efter stor-

silden utenfor Vestlandet, efter torsken nord på Austhavet, og på alle de mellomliggende fiskefelter. Intet slags nord-norsk fiske var ham fremmed, og da han ikke lenger orket være med der ute, fikk han seg bestilling som agnagent i Nusfjord i krigsårene. Så var han i alle fall med på notene til den melodien som alle tider hadde sunget i hans blod.

Høvedsmann i henimot femti år, og hele veien uten nevneverdige uhell av noen art, det er ikke dårlig. Kanskje var fru eller frøken Fortuna ham huld, men mest skyldes vel hellet og lykken mannens dyktighet. Den er nemlig ubestridt

I 1913 kjøpte han seg gård av sin fars grunn på Vareide. Det var her og bare her han ville bo, og som jordbruker har han også evnet og forstått å sette merker efter seg. Det halvgjorte ligger ikke for ham.

Men det var også andre jern i ilden som skulle passes. Kommunen hadde også i stor utstrekning bruk for hans arbeidskraft. Vi ramser opp: Medlem av herredstyret i 15 år, medlem av formannskapet, av skolestyret, domsmann, takstmann og skjønnsmann med videre. Også her gjorde han grundig arbeid. Han talte heller nokså sjelden i forsamlingen, men hans ord hadde fornuft og vekt, det fulgte respekt med mannen. Det er sagt at han i sin krets er meget av en autoritet.

Men som han også kan være lun og gemytlig. Og at hans vennekare er stor, både innen- og utenfor Flakstad bygd, — ja vent bare til den 9. ds., så skal dere få se. Telegrafen vil tikke, og gjestene vil innfinne seg, både land- og sjøveien. For alle så vet de at det i det Hagenske hjem er det bestandig så godt og så hyggelig å være.

Og verten i huset er den samme sterke, friskt medlevende og varmtfølende idag som han har vært det hele tiden og veien gjennom sitt byggende og rikt givende liv.

Br.

Spenstig „hadseløying" fyller 70 år.

Det er mye vann som har runnet ut i havet og er blitt skvulpende sjø, siden hin dag i 1914 da jeg første gang møtte Ragnvald Pedersen, Teigan i Hadsel. Dengang var vi begge livets glade gutter, men ikke for det, Pedersen er såvisst ennu ikke surnet bort, til tross for at han torsdag den 16. april går hen og fyller, sier og skriver 70 år. Han er fremdeles optimisten, med både pågangsmotet og det vårlig friske humøret under vesten. Han er jo også et vårens barn, født like efter sommermåldagen, og det forplikter, skulle jeg mene.

Teigan gård ligger der ute på Hadseløya hvorfra man har den fulle oversikt til det store hav og kan holde øye med silden, som i ny og ne løper inn på Eidsfjorden og lager sensasjonelle rykter, eller med fisken som Melbu-anlegget er så ute efter. Vel, det var da bare rimelig at unggutten Ragnvald startet sin løpebane som fisker — når han kunne unnværes på sin far, Rasmus Pedersens gårdsbruk. Hans mor, Anne Christoffersen, var en søster av lærer Christoffersen, Buksnes. Det var som godt og vel konfirmert kar han trakk i fiskerhyret, de første gangene sammen med sin far, men siden var han å treffe blant annet ombord i den den gang nye fiskedamper «Fiskeren» av Melbu, som var i «leding» både på Svensgrunnen, på Vestfjorden og en masse andre steder. Pedersen prøvde seg også som seinotfisker på «Skallen» utenfor Bø, flere mil til havs, men alt ialt, det var lite fløte å fløyte på havmelka i den tiden, hvorfor Pedersen begynte å se seg om efter andre og bedre inntektskilder. Hvordan var det nu for eksempel i fleskeveien? Var det ikke slik at mesteparten av de grisungene vi her nordpå skulle sette til brya, måtte hentes langvei sørfra? Hvorfor ikke gjøre oss selvhjulpen på dette feltet iallfall, tenkte Pedersen. Og dermed så dro han sørover for å kvalifisere seg for den oppgaven å drive svineavlstasjon. Det var i 1907, efter at han hadde overtatt farsgården, at denne 24-årige «nordlandsynglingen» satte kursen nedover langs kysten for å studere svineavlsteknikk ved de større slike bedrifter på Østlandet. Han besøkte Solør og Romedal, var også innom hos den landskjente Emil Frøen, og i hele tre måneder gikk han i lære ved Kristiania Svineslakteri på Alnabru, som drev stort også i svineoppdrett. Og så var det å sette i gang hjemme på Teigan, bygge grisehus av stort format og importere avlsdyr av beste kvalitet sørfra. Det ble en, efter datidens forhold, ganske stor svineavlsstasjon, den på Teigan, med over 20 avlspurker. Siden ble det statsstasjon med inspeksjon og med kåring av avlsgriser, av statskonsulent Nøkleby og amtsagronom Holm. Dette Pedersens tiltak bidrog ikke lite til øket interesse for grisehold i distriktene og til øket fleskeproduksjon. Dessverre måtte stasjonen avvikles i årene 1918—20, på grunn av den vanskelige tilgang på fôrmel efter forrige verdenskrig — men også fordi Pedersen nu hadde andre oppgaver han måtte ta seg av.

Allerede i 1913 var han, sammen med lensmann Jæger og brødrene Einar og Sigurd Lund, Stokmarknes, initiativtaker til opprettelse av Stokmarknes—Teigan Elektrisitetsverk, med kraftstasjon på Teigan og med kontor og utstyrsutsalg på Stokmarknes. Før anleggsarbeidet ble satt igang var Pedersen et par måneders tid ved Breiva kraftstasjon i Bodin for å sette seg inn i driften. I 1923 måtte man gå til utbygging av stasjon nr. 2 oppe i Teigandalen, og i 1930 ble det nødvendig med en dieselstasjon i parallelldrift med de to andre, for å kunne imøtekomme det stadig økende behov for elektrisk energi. De foretatte utbygginger av det elektriske kraftbehov førte til anlegg av bl. a. Stokmarknes Mek. Verksted, Stokmarknes Trevarefabrikk, Vesterålens Torvfabrikk og andre bedrifter. Det ble også planlagt utbygging av torvgassverk, og i denne forbindelse var Pedersen i Sverige og Danmark for å sette seg inn i saken, men fant ut at torvkvaliteten i Breivikmyren ikke ville betinge lønnsom drift. Heller ikke planen om et kornmagasin med mølledrift førte frem, selv om Landbruksdepartementets sjef dengang, Gunnar Knudsen, stillet seg velvillig til et lån på 100 000 kroner til disse formål, og stillet ytterligere pengehjelp i utsikt. Det hele strandet på for lite elektrisk kraft.

I det hele tatt, Ragnvald Pedersen er en mann som liker å ha diverse jern i ilden, gjerne samtidig, men han har alltid vært en fremragende «smed» til å passe dem, slik at de ikke ble for rødglødende og brente i avlen. Hele tiden var det han som stod for passet av kraftstasjonen ved Teigan, og fra 1919 overtok han også driftsbestyrerstillingen ved anlegget, en stilling han var innehaver av helt til 1938, da kommunen overtok verket, men fremdeles er han i maskiniststillingen.

Og så alt det andre ved siden av, formann i elektrisitetsforsyningen for Hadsel, varaordfører en tid, formann i arbeidsledighetskomitéen, formann i skolestyret, i kontrollnevnden, medlem av Hadsel Sparebanks forstanderskap m. v. Han var også en av stifterne av Hadsel Husdyrforsikringsselskap, Nordre Hadseløens Landboforening, likeså av stamoks- og væravlsforeninger m. v. og var gjennom lengre tid formann og forretningsfører i flere av disse foreninger. Alle dager fullt opptatt — ja til overmål, men det traff på en mann som var i besittelse av både arbeidskraft og arbeidsglede, og en mann som fikk sakene unna.

I sine yngre år var Pedersen også å finne på sportsbanen. Graver vi efter i gamle årganger av Vesterålens Avis vil vi finne ung Ragnvald fra «Tægan» som førstepremievinner i sykkelløp, arrangert av Hadseløens Idrettsforening, både i 1902 og i 1904, spør om han kunne trå sykkeltakten. Hele tiden har han vært — og er — en flittig fjellvandrer, en elsker av Guds vakre natur og en ynder av sport. Og dermed er det selvsagt at han har sin «alle tiders» sportshytte oppe i Teigandalen, «Bergstua», heter den, stor og rommelig og meget av et museum, som vekker alle besøkendes udelte beundring. Man har ikke vært på Teigan, hvis man ikke også har avlagt den «eventyrlige» Bergstua et besøk. Hit drar hele familien på tur både titt og og ofte, og her finner den sine beste kosestunder, sammen med venner og bekjente.

Men la oss endelig ikke glemme husmoren på Teigan, hun som hele tiden har ydet sin mann en både verdig og verdifull bistand. Jeg har, sier han selv, ikke greid å overkomme alt det jeg har syslet med, uten min hustrus hjelp og støtte. Knep det om, var hun også maskinist. — Og i det Pedersenske hjem, der gjestfriheten er like selvsagt som at det blir morgen efter natt, er hun den fødte vertinne, slik at man må føle det slik at her er det godt å være.

Med disse ord hilser jeg den nybakte syttiåringen på Teigan og ønsker ham ennu mange lykkelige arbeidsår, før han tar fatt med å pleie sitt «otium», engang ute i de «firs».

Br—.

Grosserer Bertheus J. Nilsen 50 år.

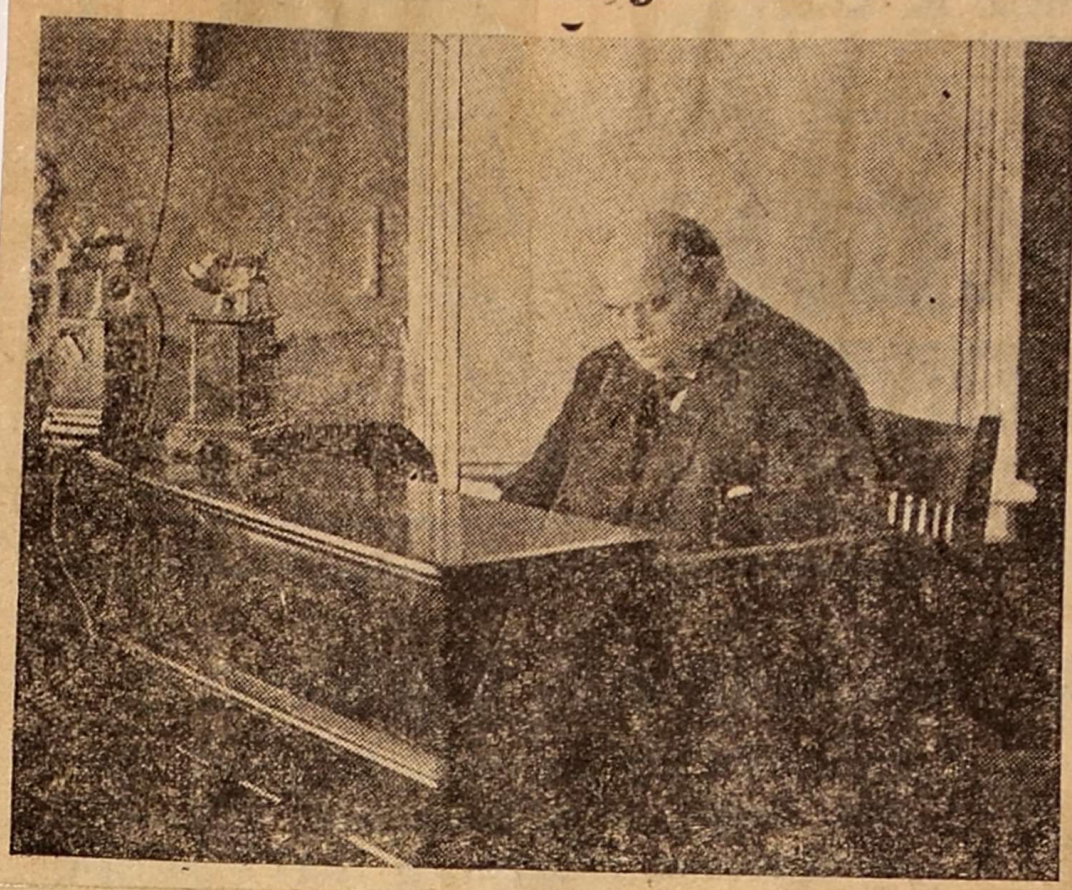

Grosserer Bertheus J. Nilsen fyller førstk. onsdag, 20. september 50 år.

Denne store og driftige forretningsmanns navn er kjent og har god klang over hele landet. — Det var i en meget ung alder hr. Bertheus J. Nilsen, aktiv og iderik, og med ungdommens sterke tro og vitalitet kom inn i sin far, Leonhard Nilsens betydelige forretningsvirksomhet, som han overtok ledelsen av i 1904, bare 21 år gammel. Det var en veldig ekspansjonstrang hos den purunge forretningsmann, han måtte se utvikling og fremskritt omkring sig. Nye jern blev stadig lagt i essen, forretningen vokset og antok efterhvert dimensjoner som hører til de sjeldne i Nord-Norge. Det var et stadig like friskt og levende opkomme av initiativ og virkelyst, som krevet nye veier og baner for sin utfoldelse. Resultatet ser vi idag i de store, alsidige og godt ledede bedrifter som er knyttet til hr. Nilsens navn, som han er skaperen av og hvis daglige ve og vel han stadig like sinnsung og årvåkent passer og har øie med.

Hvad Bertheus J. Nilsens sunde forretningssans, rike initiativ og store driftighet på mange felter har betydd, i første rekke for den by som er så heldig å ha ham i sin midte, kan ikke vurderes høit nok.

Ennu er han jo i sin beste alder, og selv om tidene er slemme, om vanskelighetene for vekst og utvikling såvel her hjemme som ute tårner sig stadig høiere, brenner initiativets flamme like sterk hos denne mann, som nok — når tiden er inne dertil — har nye jern ferdige til sin esse. — For ham tror vi nok de ord kan passe, at stillstand er tilbakegang. Det er fremskritt og — hvad skal vi si — en stadig bredere arbeidsfront han vil, og tar sikte på. —

*

Det er ganske naturlig at der meget tidlig blev lagt et sterkt beslag på denne manns evner og sikre innsikt i såvel offentlige gjøremål som en rekke bedrifter utenfor hans eget virksomhetsområde. I flere perioder har hann således vært medlem av Harstad bystyre og byens viseordfører en tid. Han har vært direktør i Gausvik uldvarefabrikk, Harstad Canning, Midnatsol Preserving Co., i Senjens Privatbank, Harstad Sparebank og Senja Olje- og Kraftforerfabrikk. — For tiden er han direktør i A.s. Mercur Sildoljefabrikk, A.s. Nordlandslinjen, A.s. Harstad Dampskibsselskap, A.s. Harstad Islager samt medlem av Harstad og Oplands Banks representantskap, Harstad kirkekomite, Harstad kommunikasjonskomite og Nord-Norges Sildolje & Sildmelfabrikkers Salgscentral, for bare å nevne de viktigste institusjoner og bedrifter han har hatt en medvirkende ledende innflydelse på.

50 års milepelen er ikke stedet og tiden til å komme inn på en mann og hans virksomhet i hele sin bredde. Ennu står, som sagt, hr. Nilsen midt oppe i det store omfattende virke han har skapt omkring sig, ennu har han sikkert meget han skal ha gjort, nye planer og ideer han skal ha realisert til gavn og glede for sig selv og til nytte for det samfund han er et så godt og høit aktet medlem av.

Når han til næste år kan feire sitt 30 års forretningsjubileum blir det anledning til nærmere å komme inn på dette landskjente Nordlandsfirmas historik.

Vi tillater oss å sende hr. Nilsen vår beste lykkønskning i anledning 50 års dagen og håper han må få mange gode arbeidsår fremover. Samfundet har, kanskje nu mere enn nogen sinne, bruk for menn av hans støpning, med både evnen og viljen til å kunne utrette noget.

*

Grosserer Nilsen blir fraværende på reise på sin 50 års dag.

En samfunds-reformator.

Den kommunistiske stjerne i Harstad.

Der skrives til «Nordlandsposten»:

Kommunistene her i landet minner i utrolig grad om et dyr jeg har lest om engang, som hadde den fabelaktige evne at det åt sig selv op.

Efter splittelsen i 1923 var den kommunistiske fløi ikke så helt tapt bak en vogn. Den hadde flere navn som lyste rødt lang vei og som det tilmed stod litt respekt av. Men hvad det nu kunde komme av, frafallet begynte ganske snart. Den ene efter den annen av de »store« andøvde sig over til Arbeiderpartiet, og idag teller det norske kommunistparti ikke et eneste medlem som raker op over den trøstesløse lille grå hær av iltre småbjeffere, som partiet består av.

Det faller snart ikke et eneste menneske inn å ta dem alvorlig. Visstnok er de meget flinke til å lage optøier og vanskeligheter omkring i bygd og by, de blues ikke for å fremsette de mest urimelige krav, de aksler sine skinn så godt de formår og gjør alt de evner for å få kveiket på til den store revolusjon, men se bare om det

vil brenne! Ikke tale om. Pappa Stalin har vel således all grunn til å slå hånden av dem som de mere uskikkelige enn egentlig dugelige gutter de er.

Men det er lemennatur i dem. De freser og setter sig op imot alt og alle i sitt vanmaktsraseri.

Et av de navn som engang lyste kommunistisk klart for verden her oppe var Sigurd Simensen. Mannen vant sine politiske sporer nede i Oslo for en god del år siden ved å innføre sabotasje og direkte aksjon som våben i kampen mot det forhatte borgerskap. — Av en eller annen årsak tok han veien nordover, og lot kort efter høre fra sig i Hammerfest, hvor han noen dager agerte Lenin i lommeformat under den store streik i 1921. Simensen klarte virkelig det mesterstykke å holde denne verdens nordligste by i sin knytte neve for en stakket tid. Det smakte sikkert denne maktbegjærlige mann søtt å ha gjort vårt eget uskyldige lille Hammerfest om til et Moskva, men den frisk-fyraktige diktator var, som rimelig kunne være, ikke i stand til å holde stillingen synderlig lenge, og efter den søte kloe kom svien, sur og forsmedelig.

Hammerfest var ikke lenger noe sted for en mann med så fremragende politiske egenskaper. Gemyttene var såpass langt mot nord kanskje ikke særlig mottagelig for glødende rød atmosfære, og kort efter finner man hr. Simensen igjen nede i Harstad, hvor han er trådt i tjeneste i Tonderorganet «Folkeviljen».

Efter sprengningen av Arbeiderpartiet år 1923 blev Simensen stående uten avis og synlig plattform midt i en gjæringens og kampens stormtid. Det tok dog ikke lang tid for ham og en håndfull «kamerater» å få skillinget sammen til et nytt papir, som fikk det pretentiøse navn «Dagens Nyheter». Kampen kunde fortsette, og den gav sig særlig utslag i varmblodige anfall på Arbeiderpartiet, som fikk mange fortjente og ufortjente randbemerkninger festet til sitt rulleblad. Den Simensenske avis hadde imidlertid vanskeligheter med å holde haken over vannet. Rett som det var dubbet den av, men en passende tid foran valgene stakk den hektisk atter nesen op av dynene og rallet med i det store politiske kor. Denne sommerfugltilværelse kunde dog ikke gå i lengden, og for et par års tid siden blev avisen endelig og for all tid kremert.

Men Simensen har vist å kunne holde det kommunistiske hjerte bankende i Harstad også uten de ukentlige innsprøitninger av trykksverte. Foruten å føre en brukbar penn er han av naturen begunstiget med en oratorisk begavelse som ligger noen små streker over det vulgært almindelige. Han sammenkalte til «store folkemøter» i Arbeidersamfundet, hvor han lot små og større bomber springe med mellemrum, vitset om tidens spørsmål og analogerte om Russland, preket forbud og gledet tilhørerne med freskomalerier av det lykkeland han vilde grunnlegge. — Han kaster sig dog aldri ut i de større opgaver hans ergjerrighet strekker sig øiensynlig ikke utover bygrensen, men innenfor sitt lille bysamfund er han levende med i alt. Ved minste anledning farer han op på talerstolen og lar ordene flyte i kjente vendinger. Det lar sig gjøre å høre ham en og to ganger, men hans plateforråd er ikke rikholdig nok til å kunne bære hans talelyst frelst frem til varig sukcess. — Folk — uansett politisk innstilling — blir jo til slutt lei av bestandig å skulle være med på nedrivningsarbeide. Det sunde menneskeinstinkt er innstillet på å bygge op, på å skape og utvikle, ikke dette evindelige og meningsløse raseringsarbeide som kommunistene går inn for og taler om som det eneste der kan redde oss over dødens flod til det forjettede Eldoradoland.

Utover høsten har hr. Simensen hatt et svare strev med å få etablert skolestreik i sin by. I omkring en måned holdt han det gående med «massemøter», som vedtok resolusjoner og protester i fleng. Omsider var alt klappet og klart til fremrykning med streikevakter ved folkeskolen, stor stemning i byen og rødt seiersflagg ferdig til heisning på det kommunistiske lokales smekre flaggstang; — men så går skolebestyreren hen og lager en to dages ferie for skolen. Den fete stek var snappet bort like foran nesen av hr. Simensen, og han har siden ikke forsøkt å få den erstattet med såpass som en ganske ordinær potetstappe. — Skolearbeidet går sin gang uforstyrret, flagget blev ikke heist og stemningen er dabbet ned til adskillige grader under frysepunktet.

Nederlagene tar dog ikke motet fra denne mann. Gikk det ikke med skolene er der andre ting i det store samfundskompleks som det kan være umaken verd å prøve sig på.

Diktatoren fra Hammerfest er, tross sitt vektige volum, ingen Samson. Han farer bare hist og her og rokker ved søilene, men han kan aldri få dem såpas løsrevet at det brister i tempelmurene, ennsi at det er fare for det hele byggverk.

Harstad kan sikkert vente sig mange nye massemøter utover høsten og vinteren med resolusjoner og krav. Kommunistene er aktiv på den måte, og Simensen er ikke den i kameratkretsen som stiller sitt lys under en skjeppe. Tvertimot, han lar det mer enn gjerne skinne for verden. Og får han det i blandt frekt og uforskammet blåst ut av et forståelsesløst borgersamfund, er det snart tent igjen og blafrer blekt men motstandsseigt i sin lanterne.

Det er jo også akkurat mørketid nu for den slags skinn. Revolusjonsmakerne må dog være opmerksom på hvor lett en slik ustødig lanterne kan velte i en storm — og så er det bare svarte natta.

Quidam.

I T — O. Berg

Fylkesdyrlæge Kr. Dahler

reiste lørdag sydover for å overta sin nye stilling som distriktsdyrlæge i Ås, efter 21 års virke i Nord-Norge — en lang og strevsom og gagnfull arbeidsdag heroppe.

Hr. Dahler blev i 1905 ansatt som dyrlæge i Lofoten med bopel på Leknes, der var han i 10 år til han i 1915 blev ansatt som dyrlæge i Trondenes.

Hr. Dahler er anset som en fremragende dyktig dyrlæge, og både fra Lofoten og hans distrikt her kunde der fortelles mange eksempler på hans dyktighet, hvor han, selv om det syntes håpløst, utførte det makeløse og reddet store verdier for den enkelte bonde. Hr. Dahler nødt derfor folkets tillit i høieste grad og var meget benyttet utover i hele sitt vidstrakte distrikt. Som tegn på hvor stor hans anseelse var og hvor meget han blev savnet i sitt forrige distrikt, Lofoten, kan nevnes, at like til det aller siste var det mange bønder derborte som skrev til Dahler efter råd og hjelp når noget stod på i deres fjøs — til tross for at der er dyrlæge ansatt i distriktet.

Som dyrlæge Dahler blev savnet i Lofoten vil han også bli savnet her. Det blir vanskelig for nogen annen å fylle hans plass. Ingen greiet det i Lofoten og neppe heller nogen vil klare det her.

Vi ønsker hr. Dahler til lykke med sin nye stilling og vi ønsker Ås til lykke med sin nye dyrlæge.

Men vi beklager distriktet her som mister ham.

Dahler og frue efterlater sig mange venner her, såvel i som utenfor byen.

Lærer Claus Bergersen, Breivik.

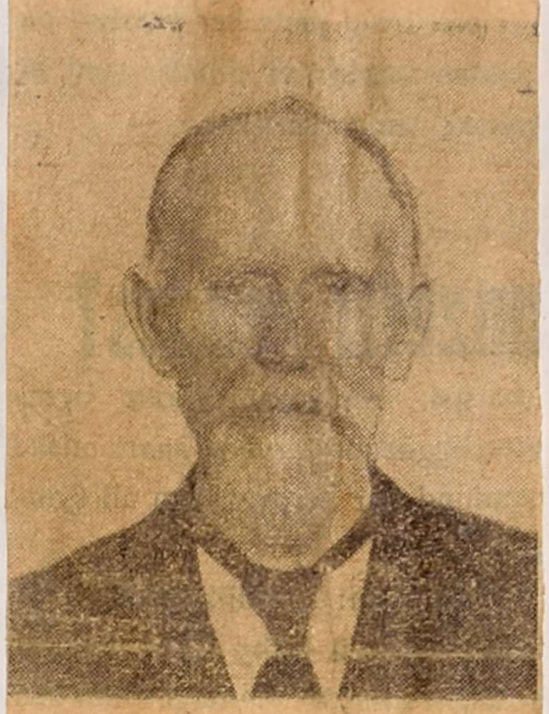

Flhv. lærer og organist Claus Bergersen, Breivik har i sommer sagt fra sig sitt siste kommunale tillitshverv, og en lang og trofast arbeidsdag i det offentliges tjeneste er dermed avsluttet.

Lærer Bergersen er født på Høgda i Trondenes den 10. august 1849 og fyller således 78 år fk. onsdag. — Han demittertes fra Tromsø seminarium i 1869 og gikk straks med liv og lyst til sin lærergjerning som lærer i Lavangen, der den gang hørte til Ibestad prestegjeld. Bergersen var den gang vistnok eneste lærer i Lavangen. Efter ett års virke her mottok han i 1870 ansettelse som lærer i Trondenes og hadde å besørge undervisningen i kretsene på strøket fra Gangsåsbotn til og med Melvik samt Rogla og Storvassbotn, og delvis også Kilhus. Ved siden av arbeidet i disse mange kretser måtte han imellem også besørge skoleundervisningen på Grytlandet en tid.

Hvor der nu er 5 læreer i regulerte kretser måtte Bergersen klare arbeidet helt alene i leiede, dårlige lokaler og med et undervisningsmateriell som vel var jevngodt med omtrent ingen ting. Men der hvor lærergjerningen føles som det store livskall, kan intet stenge for å nå frem til de gledelige resultater, som stadig fornyer interessen for ens gjerning.

Det var den gang bare fellesskole, 2—3 uker på hvert sted, og i enkelte gårder hvor skolen holdtes måtte læreren smukt finne sig i at husets folk holdt til i samme stue med s i t t arbeide. — Ideelle skoleforhold var det da sandelig langt fra å være, men en var ikke bedre vant den gang, men allikevel fikk man banket ikke så få kunnskaper inn i barna. Hvad skolehusforholdene angår stod Mekila foran de andre kretser, idet der allerede den gang fantes et skolehus.

Men Bergersen var ikke bare lærer. Han hadde samtidig som han overtok skoleposten for Sørbygden også påtatt sig stillingen som organist ved Trondenes kirke, hvor der i de årene holdtes omkring 30—40 gudstjenester for året. — Det var ofte slitsomt nok å være organist, og Bergersen kan da også sikkert fortelle om mangen drøi marsj vinter som sommer fra Melvik, fra Kilbotn og andre steder et godt stykke nede i Sørbygden, for å nå betids frem til gudstjenesten på Trondenes. Man må nemlig legge merke til at der den gang ikke fantes antydning til vei i det nuværende Sandtorg, og alle som kjenner terrenget her vil forstå hvad det hadde å si å slå sig frem her i all slags vær og føre. — Ved vintertid og også ellers, måtte Bergersen ikke sjelden fra Melvik legge veien om Storvassbotn for å komme frem. Endelig fremme, satt han der gjennembløtt av svett i en kirke som ikke kunde opvarmes. Det gikk av og til på helsen løs, — men allikevel aldri hendte det at organisten var savnet på sin plass ved orgelet. Og lønnen for alt dette strev var sier og skriver 120 kr. pr. år. D e n skulde vel ikke akkurat friste så meget, men Bergersen elsket musikken og elsket sin plass ved orgelet i den ærværdige Trondenes kirke.

Claus Bergersen sluttet som organist i 1909 og som lærer i 1910., efter 50 års trofast og pliktopfyllende arbeide. Han hadde da virket som organist under seks sogneprester, nemlig Hvoslef, Ottesen, Bull, Ingebrigtsen, Gude Due og Smith.

Inntil den nye skolelov av 1890 kom med sine mange forbedringer av vårt skolevesen, var lærerlønnen 8 kr. pr. uke, hvilket for hr. Bergersens vedkommende vilde si en årslønn av 288 kr., pluss et mindre alderstillegg efter henholdsvis 7 og 14 år. Det var, kan man vel si, ussel betaling; men da som nu var der mange som mente at lærerne var godt betalte folk, som just ikke hadde grunn til å sette op sure miner over tilværelsen.

Ved siden av sin skolegjerning fikk Bergersen snart flere kommunale tillitshverv å røkte. Ved sitt arbeide i skolen over snart det halve sogn var det kanskje ingen som i sterkere grad måtte føle savnet av det gode en veiforbindelse gir, enn lærer Bergersen, og det kan vel hende det stakk litt i ham da statens tilbud om kr. 30 000 til veibygning for Trondenes blev avslått — formentlig fordi kommunen måtte skyte sin lille andel til.

Men året efter gikk man til valg på veisaken. Bergersen var meget i ilden som agitator for denne sak, og blev innvalgt i herredsstyret. Takket være i første rekke ham og Rikard Kårbø blev veisaken så hurtig løst — tross motstand fra enkelte hold — og omkring 1887 lå veien Harstad—Voldstad der ferdig

Bergersen var uavbrutt medlem av herredsstyret i ca. 20 år, og omtrent like lang tid medlem av skolestyret, hvor han måtte frasi sig gjenvalg, da man vilde tvinge ham til å overta hvervet som sko-

lestyrets formann. Han var dog dette styres viceformann omtrent hele tiden.

Dessuten var han revisor i Trondenes sparebank i ca. 27 år, kommunerevisor i endel år og i en lang rekke år revisor i Grøtavær handelsforening.

Som forlikskommissær har Bergersen fungert i over 30 år, til han nu i sommer har sagt fra sig også dette tillitshverv, det siste av de mange han har vært betrodd i sin kommune, for å nyte det otium han med sine 78 år nu så vel fortjener.

Også på jordbrukets område har hr. Bergersen funnet tid og eiet interesse og krefter til å sette spor efter sig. Da han i 1879 kjøpte sin nuværende vakre og lune eiendom i Breivik gav den for til 1 a 2 kuer og ½ hest. Nu skaffer den for tilstrekkelig til 6 kuer, hest og endel småfe.

Sannelig, det er en lang og slitsom arbeidsdag gamle lærer Bergersen, Breivik nu kan se tilbake på; men så er der også sikkert mange gode og lyse minner og resultater som vil vidne om denne trofaste arbeiders uegennyttede virke lenge efter at han selv er vandret bort. — Claus Bergersen har også kunnet glede sig ved å eie en trofast og forståelsesfull hustru ved sin side i arbeidet gjennem alle år.

Her må det vel med rette kunne sies at en offentlig påskjønnelse er på sin plass. — Fortjensmedaljen vilde her komme til en verdig mottaker.

En lang og trofast tjeneste.

Gjertrud Margrete Karoliusdatter.

Motene skifter. — På alle områder setter den nyere tids uro sitt preg. Det er vel derfor ganske i stilen når man nu bare som rene sjeldenheter hører om menn og kvinner som holder ved i den samme tjeneste årtier efter årtier, og nærmest til fenomenene må de vel kunne regnes disse ytterst få som forblir i tjenesten slektledd efter slektledd av den samme familie.

En slik sjelden lang tjenestetid kan vi idag meddele om fra Grytlandet. Og denne tro tjenerinne er Gjertrud Margrete Karoliusdatter, som nu er 88 år gammel.

Da lille Gjertrud, bare 7 år gammel, kom til Hans Andreas Arnesen på Lundenes, hadde hun mistet sin far på Lofottur, og hos Hans Arnesen blev hun så fostret op. Det var en stor eiendom Arnesen satt med den gang, den var på 3 vågslege jord. Da Gjertrud blev voksen falt det henne slett ikke inn å dra ut i verden. Hun blev hos sine fosteforeldre og tjente dem trofast år efter år. Da Hans Arnesen blev gammel overdrog han gården til sine tre sønner Arne Hansen, John Lind Hansen og Hans Peder Hansen. John Lind Hansen blev boende i den gamle hovedgård, og der fortsatte også Gertrud sin tjeneste. Atter blev gården skiftet, idet John Lind Hansen delte sin part mellem sønnene Ingebrigt Johnsen og Hans Andreas Johnsen. Ingebrigt blev den som nu overtok hovedgården efter sin far og Gjertrud trådte nu i hans tjeneste. Her fortsatte hun så til igjen Ingebrigt Johnsen overdrog gården til sine tre barn, sønnene Hans Heide Johnsen og John Lind Johnsen og datteren Julie, med en tredjepart hver. Nu er det Hans Heide Johnsen som sitter ved det vi vil kalle hovedbruket, og har sin far Ingebrigt Johnsen boende hos sig som kårmann.

Gamle Gjertrud bor fremdeles på gården, altså nu i fjerde ledd; men nu er hun gammel og nokså skrøpelig av sig. Hun rusler dog fremdeles oppe og tar sig en runde på gulvet, søttet til sin stav. —

Mange er i disse 81 år, siden hun som 7 års pike kom til gården, båret ut av huset under salmesang, hun har sett slekter komme og gå, men under alle omskiftelser har hun vært den samme.

Gjertrud har alltid vært en stor barnevenn, og ennu så gammel hun er rekker hun en hjelpende hånd til de små i huset, når hun kan og føler krefter dertil.

I 1891, det var i sogneprest Ingebrigtsens tid, fikk hun Det Kgl. Selskap For Norges Vel's medalje i sølv for lang og tro tjeneste. Men hun hadde da ærlig fortjent den medaljen i gull.

Nu lever gamle Gjertrud sine støvets år hos den familie som tok henne til sig da hun stod farløs i verden, og her får hun nok, enda hun er helt ubeslektet, uten noget som helst vederlag bli til sine dagers ende. Har hun tjent familien trofast, viser også denne trofasthet og et godt hjertelag tilbake. Hun slipper gå fra den gamle gård med de gamle, koselige stuer, som hun likesom er vokset sammen med og hører til.

En tro tjener var du gamle Gjertrud. Guds fred og lykke over din livsaften.

—g.

En banebryter

Hans Fr. Giæver

Bildet av Hans Fredrik Giæver viser en mann som neppe tok livet som noen spøk, og etter hva som er oss fortalt, så var også Giæver en mann hvor alvoret var det mest framtredende. Dette alvoret viste han i alle de mål han satte seg og de oppgaver han ble pålagt.

Hans Fr. Giæver var født i Tromsø i 1844. Moren var tysk — og til Tyskland dro han for å utdanne seg. Han var jordbruker — og i Tyskland hvor man kunne bli ingeniør i alle slags bransjer, ble han jordbruksingeniør.

Han kom til Harstad i 1877 etter at han hadde kjøpt handelsstedet og gjestgiveriet i Harstadhamn etter Dinesen. Senere bygde han en ny gård lenger opp — den nåværende Giævergården — et staselig hus som har tydelige reminisens etter tysk arkitektur. Der la han an med stor gårdsdrift. Med sin teoretiske utdannelse som bakgrunn var det rimelig at han ble en banebryter på jordbrukets område.. Alt nytt som kom til i faget, tok han opp og prøvde — og gården ble snart et mønsterbruk. Særlig viet han interesse for tørrlegging og dyrking av myrer. Han fikk da også Kongens Fortjenestemedalje for sin innsats samt medalje for sitt hagebruk.

Kongens Fortjenestmedalje fikk han imidlertid ikke bare for sitt jordbruk, men kanskje vel så mye

fordi han var en nyttig mann for samfunnet. Det var en lykke for Harstad at her i emningstiden var folk som Hans Fr. Giæver. Hans innsikt og store kunnskaper kom stedet tilgode på mange sosiale, kulturelle og merkantile felter — han hadde en tid ikke mindre enn 29 tillitsverv — det sier ikke så lite — for stort flere kunne en vel ikke komme i dengang.

Etter han død i 1907 ble hans eiendom kjøpt av Harstad kommune — og en vesentlig del av byen er bygget på den. I dag har denne eiendommen en skattetakst på vel 700 000 kroner — parken og idrettsplassen unntatt. Kjøpesummen var i sin tid ikke stort mer enn tiendeparten.

En nittiåring.

Nikolai Jensen, Sandsund i Hol er nu 6 i sitt 90. år. Han er født ~~på gården Reppe i Buk~~nes av foreldre Jens Kristian Edissen og Olava Mortensdatter. Jens Kristian tilhørte en gammel slekt på Reppe, men Olava var fra Overhalla.

Nikolai Jensen blev gift med Kristine Nilsdatter, og på hennes farsgård, en husmannsplass under Petvik, slo de sig ned og blev boende. De hadde flere barn, hvorav tre ennu er i live. Fire av deres barn døde omtrent samtidig under en skarlagensfeber-epidemi og blev begravet samme dag. Det var nok et sorgens bitre beger å tømme, men tiden har den forunderlige evne å kunne læge alle sår, så også dette. — I sommer døde Kristine og blev begravet på Petvik kirkegård.

Nikolai har alltid kunnet glede sig ved en god helse. Og selv om ryggen nu er sterkt bøiet og synet meget redusert, så er han allikevel temmelig rask i vendingen og henger i med sitt gårdsbruk. Ja, en og annen gang er han vel ennu å finne i sin båt borte på fjorden efter en kokning fisk til huset. — Båten ja. Nikolai fikk tidlig venne sig til årene. I en rekke år rodde han høvedsmann, men ennu lenge efter at han forlot høvedsmannstofta fortsatte han å være med i Lofotfisket, og det er visst ikke mer enn 10—12 år siden han helt opgav denne bedrift. Men gammel vane er vond å vende. Ennu kan du, som sagt, se gamle Nikolali i ferd med å fiske borte på fjordgapet. Og plassen røkter han, sår og høster og samler i lade til sine to kuer og sauene. Når det kniper om med å berge høi og slikt kommer hans gode naboer alltid til hjelp. Han har jo bare venner, den gode mannen med det lyse, ennu ungdommelige sinn. — En dagsmarsj på et par mil, f. eks. op til sitt fødested Reppe, kan Nikolai nok ennu gi sig i kast med, og den mils vei til Læknes vandrer han ofte.

Det er morsomt å høre Nikolai Jensen fortelle om gamle dager. Han minnes godt og har lett for å prate. — Ja, den gangen fikk guttungen værsågod stå op med fuglene. Klokken halvfire om morgenen banket det under taket til gjetergutten, og svint måtte han ut av dynene. Dengang var det «tre-mun», d.v.s. man melket kyrene 3 ganger om dagen. Sauer og gjeter blev melket to ganger daglig. Gjetergutten hadde således flusst op å gjøre med å jage til markes og samle buskapen hjem igjen — til middags og til kvelds. Når alle kreaturene var samlet i grinnene om kvelden, måtte der ikke mangle såpass som et kid. De vilde ha orden i sakene således, gammelkarene. Om vinteren var det på samme viset. Da måtte gutten som kokk på rorbua være oppe før fanten fikk skoene på sig og ha kaffen ferdig «svid» til karene kom ned fra bellen. Åjo, glunten, som alle de andre husfolkene, hadde nok å bestille i de dager. Man skulde være mest mulig selvhjulpen på alle måter. Veven, rokken, kardene og strømpebundingen krevet sin tid. Og så all hampspinningen. Hampen fikk man fra Bergen. Det blev til linesnører, garntelner og iler m.v. Der skulde ystes og kjernes og fjelges på alle vis efter en stor buskap. Og karfolkene hadde sitt å passe — fra det minste til det største. Det var ikke å gå på krambua og kjøpe alt ferdig den gangen, nei, en fikk selv sørge for å skaffe til veie det en behøvde både til «bitan og slitan». — Nu er jo alt så ganske anderledes, og så helt omsnudd. Men er det bedre som det nu er? kan en gammel mann spørre. Det blev staute karer og gjilde jenter i de gode gamle dager. De kunde sitt arbeide, de kjente sine plikter og fylte sin plass i samfundet. De fikk være tidlig våken skulde ikke dagen gå fra dem. Og morgenstund har gull i munn. — Det har kanskje ikke blitt så meget gull — bokstavelig talt — for Nikolai Jensen, Sandsund, neivel, det har det nok ikke, men årene har da gått for ham velsignet bra, selv om det iblandt har vært motbakke å tungt å ta sig frem.

Vi ønsker Nikolai Jensen en lys og velsignet god livsaften, og krefter til å stå i striden for både den jordiske og den evige lykke.

Br—.

60 aar.

Redaktør Joh. E. Paulsen,

skaperen av Nord-Norges storblad, fyldte igaar, olsokdagen, 60 aar.

Vi som kjender hr. Paulsen maa uvilkaarlig studse over dette tal, for ingen skal kunne se det paa ham idag at han er naadd saa langt opover halvhundredetallet.

Paulsen er født i Trondhjem i 1864 og utlært som typograf i Namsos. Siden arbeidet han i 14 aar i T.hjems Adresseavis' trykkeri, i den sidste tid som faktor, indtil han i 1896 blev kaldt til Lofotposten, som dengang var i sin første spæde begyndelse. Det var ikke rare greierne i Lofotposten dengang, og det saa vel ofte nok haapløst ut med at faa holdt det hele i gjænge. Der skiftet stadig redaktion i de tre første aar — Paulsen bestyrte den gang bare trykkeriet, — det var kr[illegible] med arbeidshjælp og foretagendet var trykket av gjæld. — Interes-

sentskapet forstod dog meget snart at skulde avisen holdes oppe, var det Paulsen som kunde greie det, og bare han. Saa fik han da ledelsen alene, teknisk, journalistisk og forretningsmæssig. Og fra den stund bar det fremover med Lofotposten til den hædersplads avisen indtar idag. Men for et slit og arbeide maa der ikke ligge bak dette glimrende resultat. Bare en Paulsens jernvilje og ukuelige energi kan evne slikt. Der hvor andre vilde ha set veien stængt og bøiet av, der gik redaktør Paulsen paa — og slog sig igjennem med sin avis.

For norsk bladvirksomhet kan han være det lyse, det eftertragtelsesværdige eksempel. Han staar her meget nær sin kollega O. Thommesen. Fra Vesterhavet til Kjølens rand finder man overalt i Nord-Norge Lofotposten — og jeg snakker ikke om det distrikt jeg er fra, Lofoten, hvor der ikke er den avsides hytte som ikke har sin abonnent paa Lofotposten.

Alt er det Paulsens verk. Han var manden som stod bak og skapte det hele og tvang det frem. — Lofotposten blev ikke bare den mest utbredte avis, den var altid paalitelig, ærlig og grei, og den kunde ogsaa, hvor det trængtes, slaa til saa det sved og frugtet.

Der har altid været respekt med redaktør Paulsen og hans blad. Det var en mand med vilje som stod ved roret der.

For pressen og dens mænd har redaktør Paulsen altid vist den største interesse, ikke bare i ord men i handling og ved betydelige direkte pengebidrag. — Han var saaledes med til at stifte den første presseforening i Nord-Norge, og i presseforeningen hernord har han været dels formand og dels viceformand i aarrækker og paa forskjellig vis i megen grad bidrat til at løfte pressen og hævde dens stilling.

Paulsens betydning for sin kommune, først Vaagan herred og siden Svolvær by, er saa almindelig kjendt og er blit nævnt av alle landsdelens aviser i anledning hans 60-aarsdag, saa jeg skal ikke gjenta noget herom, men bare faa nævne de løft han som nybyens første ordfører har tat. Da Svolvær laa der løst fra moderkommunen Vaagan og trængte en dygtig mand i ordførerpladsen, var det som noget selvfølgelig at Paulsen var den rette mand her, som kunde føre byen frem gjennem de mange begyndervanskeligheter. — Det er betegnende for hr. Paulsen at han aldrig har tat større byrder paa sig end at han har orket at bære dem godt frem. Hadde alle førere følt ansvaret slik, vilde mangt ha set anderledes ut herhjemme paa bjerget idag.

— —

Og nu er han 60 aar, denne pressens førerskikkelse i vor landsdel. Idag, som for 28 aar siden, staar han midt oppe i det daglige kav og stræv som en større avis kræver. Like arbeidsglad, med den samme jernvilje til et kraftig gaa paa, finder vi ham idag som for snart en menneskealder siden i sin avis, med alle traadene i sin haand.

Paa Harstad Tidendes og paa egne vegne sender jeg den dygtige redaktør og det hjælpsomme, elskværdige menneske en hjertelig lykønskning og ønsker ham mange lykkelige livsaar, til held for sin avis og sin kommune.

Ola Berg.

50 år.

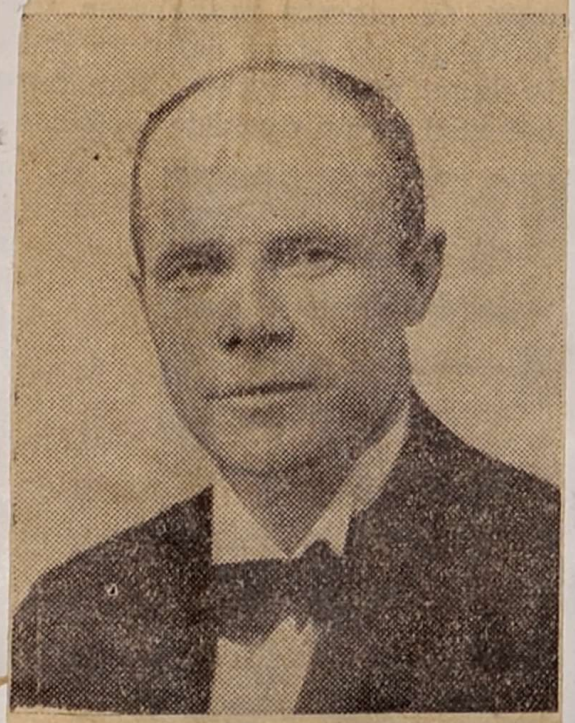

Faktor i Harstad Tidende J. Heyerdahl Berthung, fyller 1. pinsedag 50 år.

Han er født på gården Hestad i Herøy, hvor hans far, ved siden av sitt gårdsbruk også drev som snekker. Fra John var en «neve» stor måtte han hjelpe til med gårdsarbeidet og likesa delta i hjemmefisket. Om vinteren var det ved siden av skolegangen å utføre alt saigs forefallende arbeide til gårdens behov. I fritiden var det vanligvis jaktturer til sjøs og til fjells, fisketurer til de ørretrike fjellvann. Det er nok fra disse lykkelige barndomsår i skog og mark han har beholdt den aldri sviktende trang til, så snart høve gis, å komme ut i naturen. — Efter endt skolegang og et kursus ved Vefsn Folkehøiskole var han en tid lagerbetjent ved Aktietrykkeriet i Trondheim. Det var vel sværtelukten som bevirket at han ved nyttårstid 1909 begynte i sortekunstens verksted i Helgelands Blad i Sandnessjøen. I 1911 fikk han plass som førstemann i Bladet Indherreds trykkeri i Steinkjer, hvor han arbeidet i 7 år. 28. juni 1918 blev Berthung ansatt som faktor i Harstad Tidende, som den gang eiedes og redigertes av løitnant N. Bardal. Da avisen i 1919 gikk over til aktieselskap fortsatte Heyerdahl Berthung i stillingen som faktor, og kan således nu se tilbake på 23 års uavbrutt arbeide i vårt blads trykkeri. — Han har svennebrev fra 1917 og håndverksbrev fra 1927.

Deltagelse i det offentlige liv har, såvidt vi skjønner, faktor Heyerdahl Berthung ikke villet befatte sig med, ja vi tror å kunne si at han har hatt en avgjort uvilje mot denslags, foruten at hans daglige optatthet i den bedrift han var satt til å skjøtte ikke har tillatt det. Allikevel er han dog ikke sluppet helt utenom dette, idet han i en årrekke har vært medlem av Harstad ligningsnevnd, likesom han i flere år var medlem av Harstad Håndverk- og Industriforenings styre, og den hele tid også foreningens kasserer. For tiden er han formann i prøvenevnden for boktrykkere.

Jubilanten har den lengste tjenestetid blandt personalet i vår bedrift. I 23 år — på noen dager nær — har han stått på sin post, ved settekassen, ved ombrekkerbordet, ved maskinene. Han kan sitt fag i alle dets faser og står aldri fast. Hans flid og interesse er såvist ikke dabbet av med årene, tvertimot, og hans kunnskaper, hans smak og innsikt spenner ikke bare over hele boktrykkerbranchen, men også over adskillige andre tekniske områder.

Vårt blads «ansikt» var noe av det første han fikk pyntet på

da han overtok faktorstillingen her, og vi røber formentlig ikke altfor megen ubeskjedenhet når vi ved denne anledning nevner at det tekniske utstyr faktor Heyerdahl Berthung har gitt Harstad Tidende har vært mønster for mange andre nordnorske aviser. Avisen skulde være grei og oversiktlig, tiltalende og behagelig for øiet, og hver ting på sin plass, så langt det er mulig. Han skyr ingen umake når det gjelder dette, og det trykkeri han bestyrer finner man alltid i den mest mønstergyldige orden overalt.

Med disse ord ønsker vi ham til lykke med det fylte halve sekel og uttaler håpet om at han ennu i mange år må få være med til hjulenes knirkefrie gang i vårt trykkeri.

60 år.

Løitnant Rolf Sjursen, Harstad fyller søndag 27. ds. 60 år. Han er født i Langenes, men bare 12 år gammel kom han til Harstad, idet hans far da blev ansatt som kirkesanger i Trondenes, så Sjursen kan med næsten full rett sies å være ekte Harstadgutt.

I 1902 tok han eksamen ved Gardens underoffiserskole. Det siste året ved skolen var han vicekorporal. Ferdig med skolen fikk han ansettelse som lensmannsbetjent i Gildeskål, hvor han var i omkring 2 år, en tid også som konstituert lensmann i ombudet. Den 1. juli 1904 blev han fastlønnet sersjant ved Vesterålens kompani. Ved nyopsetningen av 1. januar 1911 blev han ansatt ved 1. kompani, Trondenes bataljon og fra 1. februar 1913 mottok han ansettelse som garnisonerende sersjant ved 6. Divisjons underoffiserskole i Harstad, blev 1. juli 1918 forfremmet til furer, og 1. januar 1933 forfremmet til løitnant ved skolen. Sjursen kunde i 1938 feire 25-årsjubileum som fast ansatt befalingsmann ved 6. Divisjonskole.

Løitnant Sjursen har gjennemgått infanteriets skyteskole og sanitærkursus, og han har hærens skytemedalje.

Ved befalskolen (underoffiserskolen) har han hele tiden vært kaserne- og inspeksjonsunderoff., de siste 3 år har han dog ikke hatt noe med inspeksjonen å gjøre. Sjursen har virket ved skolen under 4 forskjellige skolechefer.

Videre kan nevnes at han i sin tid var medlem av Harstad bystyre og med også i formannskapet, og han har i en årrekke vært formann i styret for Harstad Folkebad, til han for ca. 3 år siden fratrådte dette tillitshverv. Også i Harstad Mandskor har han i mange år sittet i styret, dels også som næstformann. I noen år har han nu vært ute av dette styret, men ved siste generalforsamling, for noen dager siden, blev han igjen valgt med i mannskorets styre.

Løitnant Sjursen er opvokset i et meget musikalsk hjem, hvor musikk og sang hørte til dagens orden, og Sjursen blev derfor ganske selvsagt en sangens og musikkens dyrker. — Han var med i Evensens kapell her i byen fra starten av i 1904. Da dette fortrinlige kapellet blev opløst og efterfulgt av Harstad Orkesterforening, blev løitnant Sjursen med også der fra starten av. I begge orkestre spilte han bratsj. Men Sjursen er kanskje enda bedre kjent som sanger. Siden Harstad Mandskor blev startet i 1913 har han trofast og med stor dyktighet forsvart sin plass på fremste rad i koret som førstetenor. Og tross sine 60 år er hans klare stemme fremdeles å høre i dette velrennomerte mannskor. Pliktopfyllende til det ytterste, omgjengelig og vennlig, real og grei og utholdende i alle ting, store som små, det er egenskaper som uomtvistelig står knyttet til løitnant Sjursens navn. De gir mannen slik vi kjenner ham, aktet og avholdt i alle kretser, hvor han er kjent, og det er vidt utover i hele Nord-Norge — blandt de tusener av elever fra den skole han har vært knyttet til i nærpå det vi kaller en menneskealder!

Fra mange kanter vil det strømme hilsener til jubilanten på hans 60-årsdag. Vi ber ham, itt på forskudd, på denne måten også motta vår.

70 år.

En i vide kretser kjent og aktet kvinne, fru Aagot Smith, Harstad fyller søndag 14. ds. 70 år.

Hun er født i Skogn ved Levanger. Da hun var 8 år gammel ble hennes far lensmann i Strinda, og fru Smith er således vokset opp i den trønderske hovedstaden, en gang også hele Norges, Trondheim. 18 år gammel ble hun gift med daværende stiftskapellan Hans W. Dop Smith, og flyttet med ham til Nord-Norge, hvor hennes mann og hun kom til å virke i alle år. Allerede som meget ung prestefrue i Borge i Lofoten fikk fru Smith utfolde sine egenskaper som husmor og vertinne, og som organisator. I 1907 ble Smith utnevnt til soknepresti Trondenes, og her tok fru Smith for alvor fatt med sine mange gjøremål av humanitær og sosial art. I Harstad og Trondenes Sanitetsforening, den hun kanskje mest har ofret omtanke, initiativ og arbeide for, har hun vært den bærende kraft og foreningens formann i hele 32 år, og 24 år har hun vært formann i kretsstyret og i samme tidsrom også medlem av Norske Kvinners Sanitetsforenings hovedstyre. Men fru Smiths arbeidsevne har rukket langt utenfor grensene av dette. Vi nevner således at hun har vært formann i Hedninge- og Sjømannsmisjonsforeningen helt siden denne ble stiftet for 36 år siden, og en rekke år har hun også vært formann i Barnehjemsforeningen. Videre har hun vært formann i styret for Gullhaugen Pleiehjem i alle år like til 1. januar sistleden. Hun var også formann i byggekomitéen for hjemmet, både den første da hjemmet ble bygd, og under utvidelsen og moderniseringen for noen år siden. Enn videre har hun vært formann i Trondenes Husflidsforening, og ved jubileumsutstillingen i Oslo forestod hun Troms fylkes avdeling. Hun var også medlem av juryen.

Ja, dette var i korte trekk noen av de oppgaver fru Smith har tatt seg av og båret fram til virkeliggjørelse med de beste resultater. Men det er på langt nær alt, og alle de små tingene hvor av det store ble bygget opp kan en her ikke komme inn på — bare fru Smith selv kjenner dem vel, i alle deres enkeltheter. Hun har såvisst ikke bare arbeidet i medvind. Der har kostet megen kamp, mange baut og kryss for å vinne fram. Men målene ble nådd. Hun har vært en seirende kvinne, og resultatene, seirene, hele hennes arbeide gjalt framskritt, lysere sinn, mildende og lindrende kår for alle dem som hadde hjelpen og gode mennesker omhu behov. — Da fru Smith for noen år siden fikk offentlig påskjønnelse for sitt utrette-

lige og opprørende arbeide, var det bare én mening om at her falt utmerkelsen på den rette, den fortjente.

I 52 år har fru Smith no bodd i Nord-Norge, og hun tar oss det visst ikke ilde opp om vi her innlemmer henne i den store nordlandske folkefamilie. I ånd og gjerning er hun ialfall nordlending. det har hun levert utallige beviser på, og når hun om noen dager no går døren inn til det en kaller «støvets» år, da skal hun vite at hun bærer med seg tuseners takk og gode ønsker for velgjort arbeide gjennom en hel menneskealder, arbeid hvis frukter en skal høste også i slektledd framover.

Men «støvets» år passer dårlig i denne forbindelse. Fru Smith bærer de sytti, rank både i rygg og tanke. Hun kan framleis tumle med flere jern i ilden uten å få et eneste av dem brent.

Fra vidt over Nordlandet, fra lengst i sør og fra grensen og ut til det drivende garn vil hun på 70-årsdagen motta den hyldest og de takkens ord hun har gjort seg fortjent til.

Hpn har bygget og bygget godt, og merket det vil bli stående lenge, lenge etter at merkesmannen er falt. —

80 år.

Enkefru Henriette Carlsen, Harstad, fyller fredag 16. februar 80 år.

Hun er født og oppvokset på gården Sydal i Gimsøy, hvor hennes far, Solberg, av den store Solberg-slekten, satt med et etter forholdene større gårdsbruk. Søskenflokken i Sydal var stor, 16 i alt, og allerede som 17 års pike dro Henriette heimefra til en tante som drev pensjonat i Svolvær. Og her møtte hun sin tilkommende mann, den seinere kjente og aktede borger i vår by, smed Carlsen, som døde for nesten nøyaktig 10 år siden. Han arbeidet den gang som svenn hos smed Tidemann i Svolvær. Seinere etablerte Carlsen sin egen smedforretning nord på Gibostad, og her ble de da gift og bodde de første årene inntil de for over 40 år siden flyttet til Harstad.

Fru Carlsen var i sitt lykkelige ekteskap mor til 14 barn, hvorav no bare 6 lever. En av sønnene er i fart utenriks som maskinist, en annen bor i Arendal og en tredje har no i om lag 20 år bodd i New York. — Siden mannen døde, har fru Carlsen bodd hos en av sine døtre, som steller godt om henne. For øvrig er hun fremdeles frisk og kjekk, slik hun har vært det hele sitt lange liv. — Fru Carlsen er med sterke slektsbånd knyttet til flere kjente og gode nordlandsslekter, Høydahl, Bugge og Solberg. De to førstnevnte har i generasjoner hatt lensmenn sittende flere steder her nord på, bl. a. i Borge, Vågan, Lødingen, Buksnes og dyktige handels- og forretningsmenn teller disse slektene også. Og den gode slektsarven merker en da også straks hos fru Carlsen. Stor arv det er, ikke bare for mannen, men også for kvinnen, av godt folk vera fødd.

Fru Carlsen har viet sine dagers arbeid for heimens gjerninger, og ofte måtte nok også nettene tas til hjelp, de mange barna krevde stell og omtanke, det var hundre ting å gjøre, og ingen og intet måtte være glemt. Noe foreningsliv ble det således ikke tid til, hun fulgte først og fremst kallet som hustru og mor, og dette kallet og denne plassen fylte hun med alle en god, omsorgsfull og dyktig kvinnes beste egenskaper. Hun har således ikke vært av de opptredende kvinner som gjorde seg bemerket i det offentlige liv og fikk sine navn i avisene. Nei, vilde du treffe fru Carlsen, måtte du søke henne opp ved heimens arne, men der var hun til enhver tid å treffe sysselsatt med de mange ting som hus og heim krever. Der står hennes navn skrevet.

No, frk Carlsen, daler solen for din dag, men måtte kvelden din bli lang, og måtte den framfor alt bli velsignet med lys og fred og lykke for deg, du ekte og sanne kvinne og mor!

Statskonsulent Tilrem 50 år.

Statskonsulent Hans Tilrem, Harstad, fyller lørdag 3. mars 50 år.

Han er nordlending, født på den kjente gård Tilrem i Brønnøy, og tok sin eksamen ved Norges Landbrukshøgskole i 1919. I årene 1919—20 var han stipendiat i arvelighetslære ved Norges Landbrukshøgskole og 1920—21 assistent i rase- og avlslære samme sted. I 1921 foretok han en studiereise til Danmark og i 1923 reiste han med stipendium fra Landbruksdepartementet over til Sverige for å studere husdyrbruk der borte. I 1931 bar det igjen ut på studiereise og denne gangen strakte turen seg gjennom en stor del av Europa, Tyskland, Sveits, Frankrike og Spania.

Fra 1921 til april 1936 var hr. Tilrem lærer i husdyrfag ved Nordland Landbruksskole i Bodin. Fra denne stillingen hadde han, fra september 1930 til januar 1932, permisjon for videre utdannelse ved Landbrukshøgskolen. I tiden 1. mai 1936 til 15. juni 1937 var han ansatt som bestyrer ved Troms Fylkes Landbruksskole på Gibostad, da han ble utnevnt til sin noværende stilling som statskonsulent i husdyrbruk for Nord-Norge.

Ved siden av de meget krevende arbeider i sine forskjellige stil'inger, har statskonsulent Tilrem også kunnet ofre seg for betydelige arbeider som en framrakende og ansett skribent i fagpressen, der hans artikler hørte til det mest verdifulle og lærerike stoff, og under sine studieopphold ved Landbrukshøgskolen har han også skrevet en del rent vitenskapelige avhandlinger. Videre kan nevnes at han har gitt ut en lærebok i anatomi og fysiologi for landbruksskolen, og sammen med dosent Høie har han utgitt også en lærebok i husdyrlære for landbruksskoler.

Det er, som en vil skjønne, en meget solid og vel fundamentert grunnvoll av [illegible] lenten bygget på i det store og særdeles viktige administrative virke som er ham betrodd i landsdelens og landets [illegible]næringsveg. Her må en arbeide på lang sikt, alltid ha de store linjene for øye uten å tape de mange betydningsfulle detaljene av syne. Jordbrukets overmåte viktige produksjonsapparat av f. eks. melk, ull, kjøtt, egg etc., skal ikke bare holdes i gang, det skal stadig utvikles og forbedres, være i vekst etter de riktige og mest lønnsomme retningslinjer. Her ligger noen av en statskonsulents mange oppgaver, og hr. Tilrem har til fulle kunnet vise at han er den rette mannen i denne stillingen. Ved grundige studier her heime som i utlandet har han kvalifisert seg for de oppgavene og for det byggende arbeid i jordbruket som han på en meget framskutt og ansvarsfull plass er satt til å vareta og fremme.

Hr. statskonsulent Tilrem besitter store administrative evner, en nesten ubegrenset arbeidskraft, dette jevne og friske humøret som gjør ham skattet og avholdt på alle hold, og en uvisnelig tro på det norðnorske jord- og husdyrbruks mange og vidgrente utviklingsmuligheter. — Han har allerede lagt ned et stort arbeid her nord, både som lærer og som konsulent, men enno står han jo midt i sin manndoms fulle kraft, mange er oppgavene som venter, vidstrakt er den landsdelen hans konsulentvirksomhet omfatter, meget «nytt land» ligger her og venter på å bli erobret.

Som lærer pløyde Tilrem dypt og grundig. Han krevde meget både av seg selv og av sine elever, som han forstod å rive med og å tilegne rike fond av kunnskaper.

Hele denne landsdels jordbruksbefolkning og de mange, mange andre som på forskjellig vis er kommet i berøring med denne dyktige og rettlinjede person, fylker seg med takk, med hilsener og lykkønskninger ved hans 50 års merkepel, og ønsker ham mange og gode arbeidsår framover til gagn for Nord-Norge, den landsdelen som bar hans vugge, som fostret hans høge idealer og som no hilser ham som den modne og ledende mann, som er gått inn for å høyne, foredle og nyskape på det felt og de feltene som er underlagt hans administrasjon, hans forskerevne og hans vitenskapelige autoritet.

Johan Heitmann fyller 92 år.

En av distriktets eldste personer, fhv. lærer Johan Heitmann, Sama i Trondenes, fyller mandag 2. februar 92 år.

Det var neppe sunget ved Johan Heitmanns vugge derute i Berg i Senja, at han skulde kunne klatre så høgt på år og alders stige, og enda mindre sannsynlig blev det nok etterhvert som gutten vokste seg til moden mann og slett ikke ruvet så særlig hverken i høide eller vekt. Men mandag kan altså Johan Heitmann, tross alt som måtte være sunget, hilse sin 92. fødselsdag, og det med en både legemlig og åndelig vivasitet som er rent forbausende.

Nu kan en jo si, at det ikke er noen kunst å bli gammel, bare en lever lenge nok. Neivel, det er da endefram, men det skal kunst til å leve og den kunsten har Heitmann kunnet, og kunnet tilgangs, slik at han nu så smått begynner å få kik på den sjeldne merkepelen som er satt for det fulle sekel.

Heitmann har levet livet på enkel vis. For ham har moter og tiders strømninger og fant og fjas vært fremmede og uvedkommende ting. Han gikk sine egne sikre veier, og han gikk dem støtt og uten vaklen. Han var den originale, selvransakende og i troen sterke og ubøielige mann både på skolekatetret som ellers i liv og virke. Han hadde, og har, sine meninger om tingen, de var hans og de var urokkelige, for de var bygget på trosklippens faste grunn og støttet op av et langt livs sunde og vel anvendte erfaringer.

Med sine 92 år står Heitmann idag som den verdige nestor i blandt oss, en person til å ta

lærdom og livsvisdom av på mange måter. — Fremdeles gjør han sin daglige tur til byen i rask gang og besværes ikke stort av de 92 kalenderår han bærer med seg. Det skorter nok endel på syn og hørsel, men for øvrig skal ingen komme og kunne si at denne mann alt har lagt de halvfems et godt stykke bak seg, og marsjerer med raske skritt mot de fem-halvfems — og så videre mot det komplette hundre som han, såvidt en idag kan se, skulde ha alle forutsetninger til å klare.

Vi gratulerer deg du gamle hedersmann!

65 år.

Gårdbruker Petter Jacobsen, Offersøy i Buksnes, fyller 65 år fredag den 12. september. Han er født på gården Flæse i samme bygd, men har siden omlag 1898 bodd på Offersøy, hvor han i 1901 overtok halvparten av sin svigerfars gård, og den andre halvparten i 1916. Petter Jacobsen har siden han var «en neve stor» boltret seg på sjøen. Flæsa lå jo godt til for fiskeri, enten det no var på ytter eller på innersiden av Lofoten. Gården ligger akkurat der Nappstraumen gjør en bøy, og gir fri utsikt både til Vestfjorden og Nordhavet. Allerede som ganske ung satt Petter «benket» på åttringstofta som høvedsmann, eller man fant ham ved roret ombord i listerbåten. Siden ble det motorskøyte og gildere greier, og helt til for et år siden var han med, med garn eller med liner, som fisker på Vestfjorden hver vinter. Det er ikke små kvanta av torsk og annen fisk han gjennom årene har fraktet i land, til Ballstad, til Nusfjord, og no i en rekke år igjen til Ballstad. Men for to år siden syntes han nok hans dag som aktiv fisker passende kunne være forbi. Han overlot rattet, reverseringen og kommandoen til yngre krefter.

Den forholdsvis store jordeiendommen i Offersøy har imidlertid ikke fått ligget i fred, den heller. Plogen og grøftespaden har vært flittig nyttet, tuer kuttet vekk, vann ledet bort og frodigere egnmark skapt. — I det kommunale liv var det også bruk for ham, som medlem av herredstyret og i andre tillitsposter, og no i mange år som nemndformann og takstmann for Fiskeribanken, et arbeide han framleis er sysselsatt med og utfører med største omhu og nøyaktighet.

Petter Jacobsen er en stillfarende og bramfri person, rettlinjet i all sin ferd en ansvarsbevisst og plikttro samfunnsborger.

O—g.

75 år.

Enkefru Anna *Lie*, Buksnes fyller 75 år den 1. juli.

Nei, men kan det være mulig? Joda, jeg har det fra helt pålitelig hold. Ja, for ellers vilde en jo komme i tvil om år og dato, især år, så godt som fru Lie holder seg, tross de 75 hun nu altså er like i ferd med å runde.

Fru Lie er født på Vinkenes i Nordfold og blev i 1885 gift med lærer E. K. Lie, som døde i 1924. Hun kom til Buksnes 21 år gammel, hvor hennes mann da var ansatt som lærer. I sitt ekteskap har hun hatt 8 barn, hvorav 7 lever. Hun er bestemor til 52 barn, hvorav 47 lever, og oldemor til 13, som alle lever. Den unge kvinnen som for 54 år siden kom til Buksnes har således omgitt seg med en stor og livskraftig slekt, som har friske skudd bl. a. i Dyrøy i Troms. Fru Lie er sine 75 år til tross ennu ung i sinn, og hun er den lykkelige eier av et humør som kan lyse og sprudle. Hennes hjem på Lakselvhaugen stod alltid gjestfritt åpent, og det var bestandig hyggelig å komme i hennes og hennes manns hjem, hvor sang og musikk holdt tilhuse.

Men fru Lie har hatt flere interesser utenfor sin egentlige gjerning som husmor i en stor familie. Således har hun vært sterkt interessert i redningssaken, for tuberkulosearbeidet, og en vil skjønne det når en hører at hun i hele 30 år har vært formann i kvinneforeningen Samhold, som har ydet god støtte til redningssaken og til kampen mot tuberkulosen. Ennu idag er hun å finne på denne formannspost, og hennes skikkelse i denne plass vil bli savnet, når hun engang ikke er der mer. Det er egenskaper som utholdenhet og trofasthet dette bærer bud om. Hun var alltid opplagt og gikk aldri trett.

For noen år siden, like etter mannens død, bygget fru Lie sitt nette lille «aldershjem» på Lakselvhaugen i nærheten av den gamle heimen, hvor hun tilbringer sitt otium i kretsen av sin familie. — I alle år har Lakselva strømmet like forbi, nokså tam og beskjeden i sin almindelighet, men ganske betraktelig, for en liten øyelv å være, når det var flom. Her gikk laksen opp og ned og her stod stangfiskere langs bredden og fristet lykken. — På bakken lå Lie-heimen og speilet seg i elva.

Og onsdag 1. juli er det altså gebursdagsfest i fru Lies hjem på Lakselvhaugen. Da vet jeg forvisst det blir mange gratulanter som finner vegen dit, og like så visst vet jeg de alle er velkommen, selv om det er rasjonering og vanskeligheter, så gebursdagsbarnet ikke kan få utfolde sitt gjestevennskap, slik hun gjerne vilde.

O. B.

50 år.

Fru Helga Steinholt, Trondenes fyller idag, 27. september 50 år.

Prostinnen er født i Onsøy i Østfold og er utdannet som lærerinne. Hun var som lærerinne sikkert ikke av den sorten som vilde anbringe sig i behagelige poster, derfor drog denne Østfoldkvinne langt, langt nordover og tok med levende interesse og stor dyktighet fatt med sin skolegjerning ved Lebesby internatskole i Finnmark. Her møtte hun sogneprest Steinholt, som ved den tid betjente Lebesby sognekall, og som frue i Lebesby prestegård fortsatte hun sitt arbeide i denne nokså avsidesliggende Finnmarksbygd. Men her var et stort og mangeartet virkefelt for de unge prestefolk, og fru Steinholt sparte sig ikke i arbeidet, også utenfor sine pliktter som husmor.

Nu har hun i flere år fått virke her i Trondenes, hvor det verdige og vakre prestehjem står gjestfritt åpen for alle.

Fru Steinholt har ikke glemt sine venner i Finnmark efter at hun flyttet derfra. Hun fikk straks efter sin ankomst hit tatt op arbeidet for Finnemisjonen, og har den hele tid stått som formann i denne forening her. Hun ofrer også meget av tid og arbeide på Hedningemisjonen og Sjømannsmisjonen, likesom hun er et interessert og virksomt medlem av Det hvite bånd. Men ved siden av de mere offisielle gjøremål, arbeider fru Steinholt og gjør meget godt i det stille og skjulte. Hennes gode hjertelag, hennes lune humør og varmt givende hånd bringer hjelp og lys til mange. Og alt får hun tid til — ved siden av det å stå for styret i et stort hus og omsorgsfullt være mor og opdrager for en stor barneflokk.

Det er mange, vet vi, som idag sender prostinnen sin takk og hilsen, og som ønsker henne lykke og alt godt i årene fremover og vi slutter oss på denne måte til gratulantene.

60 år.

Innehaveren av Kvalstad gård på Svanøy, Ingolf Svanøe, står i begrep med å jubilere. For 10 år siden gjorde han det nok også, men nå er det ingen annen råd, man skal til pers igjen. En slik 60-årsdagen kan ikke sånn uten vider stikkes vekk. Men la oss komme til saken: Ingolf Svanøe fyller onsdag 26. mars 60 år.

Han er født i Oslo, og her trådte han også sine barne- og ungdomssko. Her gjennom gikk han middelskole og Vinterlandbrukskolen, men så var det ikke mere Kristiania, for hans ved-

kommende, som vi en vakker dag finner med «flyttelasset», og kursen satt mot vest over Langfjellene. Han skulle til sin kjære øy der langt ute i havgapet. Der lå det en jord og ventet på hans kraftige armer, og der lå det en skog som det kunne lyde øksehugg fra. Gutten fra Lyder Sagens gate tok mandig fatt med både det ene og det andre. Her var det saktens noe å henge fingra i, mange tunge lass å trekke, men fram skulle de. I fjor ble det traktor til å spenne for lassa. Fint, sier 60-åringen og lar motoren, hestekreftene rusje.

Så var det hans befatning med offentlig styre og stell. Der er det visst nesten ingen «befatning» å finne. Ingolf Svanøe heftet ikke tiden bort med slikt, der fikk andre legge ryggen og kreften til, men litt innom var han nok.

Dette blir nok en fødselsdagsbiografi svært lite spekket med eksakte data og tall, men jeg tror jubilanten helst vil ha den slik — helst vil han ikke ha det hele nevnt med et eneste ord, men nedskriveren av disse knudrede ord og linjer, sitter såpass langt unna Kvalstad, at selv et V 2 vil ha vanskelig for å rekke fram og slå ned i blekkflasken.

— Vi sitter til oppover ørene i sne — og ser folk på vei sør på Svanøy, der kommer de, nordfra og østfra, de vandrer gjennom skog, og våren tar allerede til å ange. Våren kommer tidlig til denne solskinnsøya, denne gudbenådede øy vest mot havet. I løren på Kvalstad står vert og vertinne og tar imot og hilser velkommen.

Han er 60 år denne dagen. Men det kan visst ingen se eller si på ham, denne bonde og skogsmann, som ennå kan rause med gode krefter ,når det trengs' Oslogutten som ble vestlandsbonde og som slo røtter der langt vestpå, men så var det jo også i fedres gode jord.

Br—.

(Dagen feires i Bergen og vi har fått tak i adressen: Haukelandsveien 41.)

70 år.

Gårdbruker og fisker Ole Norlunn, Bestebostad i Trondenes fyller 70 år tirsdag 15. februar — Han er født på Bestebostad og sitter som bonde på en part av sin fars eiendom. — Norlunn har delt sine arbeidskrefter mellom fiskerbåten og nybrottsplogen. Han hadde stor lyst til sjøen, og var bare reine smågutten de første gangene han var ute etter kokefisk nær heimen. Men i 15-årsalderen bar det ut på storsjøen, den første gang som halvkar på seisynkenot i Stelnavær og på Andeneshavet. I 25 år i trekk deltok Norlunn i dette fiske for Andenes. Ellers drev han fra småbåt fiske for Holmenvær fra tidlig i adventa til utover nyttår, og så bar det til Lofoten. Dette varte i mange år. 20 år gammel anskaffet han seg båt og ble høvedsmann. Og så var det fiske høst og vinter, like til nord på Finnmark, og i sommerhalvåret var det jordbruket som la beslag på hans arbeidskraft. I 8 år var han med fiskedampskipet «Havella» av Apelvær på Svensgrunnen, og i 2 år drev han storsildfiske for Kristiansund fra d/s. «Skarven».

I 1914 kjøpte han seg motorskøyte som han drev med i Lofoten og på Finnmark, men for omlag 10 år siden sluttet han driften og lot sønnene overta kommandoen ombord. Fremdeles er han dog en flittig såkalt heimefisker, og hans hug til sjøen og fiskeriet er like levende som i hans ungdomsår. — Vi nevner at en vår, sån omkring slutten av april la Norlunn med sin lille halvfemterømming avsted den lange vegen ut til Svensgrunnen. På 1800 liner hadde det bitt seg fast ikke mindre enn 1100 torsk. Men den turen var på nære nippet til å koste dem alle livet. Det ble storm og — ja så skjønner en hvor ilde faren en slik liten båt var derute på det store havet, dypt lastet og med alle klør tilbords. De berget seg dog i land, men det var også bare såvidt. Likevel gjorde de vågestykket et par ganger til like etter. Ungdommen skjøtter så lite og en storm kar ikke kaste ham omkull.

Også som jordbruker har Norlunn lagt ryggen til. Den parten av farsgården han overtok var, bortsett fra en liten potethage, bare udyrket og uryddig mark, som ikke kunde fø en «skank». No — javel, der rauter både kyr og knegger hest på båsene, og smaler bræker. Det har dog kostet både slit og svette. Men Norlunn hadde både interesse, mot og krefter å legge i veg med. Han har det forsåvidt altsammen i behold enno i dag.

Ole Norlunn har i en rekke år vært medlem av bygdens herredsstyre som representant eller suppleant og er no medlem av herredstinget. Videre har han vært likningsmann, medlem av fattigstyret, boligbanknemnda, takstmann m. v. — I Norges Bondelag, no Bondesambands landsstyre har han sittet i 10—12 år og er fremdeles medlem.

Ole Norlunn er en grei og rettlinjet person som nyter sine medborgeres tillit og aktelse.

Fra Harstad til Larvik

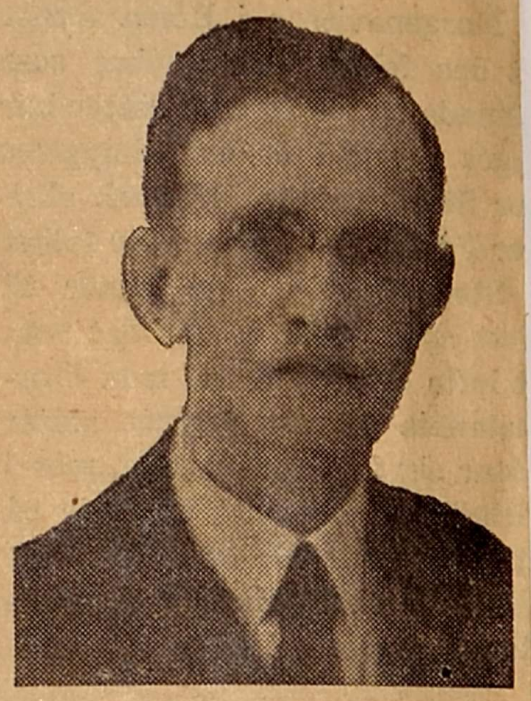

Sorenskriver Norman Johansen med familie reiser i disse dager herfra for å overta sitt nye sorenskriverembede i Larvik.

Han overtok Trondenes sorenskriverembede den 26. november 1926 og har således i næsten fjorten år sittet i den stilling, han nu fratrær. Sorenskriver Johansen har som dommer vunnet sig et godt navn. Det var med følelsen av trygghet en la sine saker i hans hender til avgjørelse. Også de mange som på annen måte er kommet i berøring med sorenskriveren i embedsmedfør har lært å kjenne en rank og klartseende personlighet som kunde sine ting og som alltid hadde dem i mønstergyldig orden. — I det offentlige liv, utenfor sin embedsgjerning, har Johansen ikke deltatt nevneverdig. Han har holdt sig klar av dette og har lagt all sin arbeidskraft i sine embedsmessige plikter. Siden krigen har han dog vært formann i Sandtorg priskontrollnevnd.

Elskverdig og bestemt, grei og gjennemført korrekt i alle sine embedsgjøremål, hyggelig og lun i den selskapelige omgang, det er billedet vi heroppe vil beholde av ham, når han nu drar sydover, nærmere sin vakre fødeby i Sørlandets meget besungne og be-

skrevne skjærgård — Kristiansand.

Fru Torbjørg Johansen har også utenfor sitt store og alltid åpne og gjestfrie hjem funnet et stort og gavnligt virke. Vi nevner således at hun i en rekke år har vært formann i Harstad og Trondenes Barnehjemsforening, hvor hun har nedlagt et stort og meget anerkjennelsesverdigt arbeid. Hun har også vært et meget aktivt medlem av den stedlige husmorforening, og har ellers, mere i det stille vist forståelse og ydet hjelp av forskjellig slags til gavn og glede for mange, som til daglig ikke lever på livets solside. Med sitt friske, gode humør og sin uopslitelige energi kan hun rive med og få satt tingene i sving. Det vil nu komme Larvik til gode — men Harstad vil savne henne, som hun kanskje også vil savne Harstad, og ialfall den landsdel. Nordland, som hun ved fødsel og med sterke slektskapsbånd tilhører.

Vi ønsker det høit aktede og i alle kretser meget avholdte sorenskriverpar en heldig og god reise, og håper de må finne sig vel tilrette i bøkeskogens vakre by, Larvik — minst like godt som de formodes å ha befunnet sig her, i byen ved Vågsfjorden.

En av arbeiderbevegelsens ledende personligheter i Troms, ja en kan vel godt si i hele Nord-Norge, fru Gitta Jønsson, Tromsø, fyller imorgen, 5. oktober, 70 år.

De sytti år til tross står fru Jønsson fremdeles sterk og glødende i blandt oss. Hennes energi for de prinsipper og saker hun har forfektet gjennem et langt liv er like brennende. Hun kan idag som for en menneskealder siden flamme op, begeistres og begeistre. Gitta Jønsson har nemlig evnen til å rive med, ikke bare ved sin trauste veltalenhet, men likemeget ved sin smarte argumentasjon og sin varme menneskelighet.

Og hun har aldri heller sparet sig når et lass for hennes parti skulde trekkes frem. Hun var gjerne blandt de første som spente sig for og la sig i selene — Hård kunde hun vel mangen gang synes, særlig for oss som var hennes politiske motstandere, men under kjolelivet banker det et godt hjerte, det vet alle som har lært henne litt nærmere å kjenne. — Og som motstander har hun alltid vært rea og grei. Hun går aldri bakveier, det flagg hun kjemper under vaier alltid fritt og smellende i blesten.

Nu vandrer hun over støvets terskel, men frisk og kampglad som hun sikkert enda er, vil hun nok vite å holde støvet på avstand fra sig ennu i mange år fremover.

Br—.

han i Steigen og Buksnes, var o par vintre fiskerilæge og blev s i mai 1901 ansatt som kommu nelæge i Kvæfjord. De siste om lag 20 år har han vært distrikts læge i Trondenes.

Kulseng-Hansen nyter stor an seelse både som læge og menne ske, og intet menneskelig er han fremmed. Hans friske, naturlig og greie framtreden gir tilli han står aldri fremmed overfo sine patienter, men kommer der nær og blir deres fortrolige. Ha er en læge både for kropp o sinn.

Det er en lang arbeidsdag og e virksomt liv distriktslæge Kuls eng-Hansen nu kan se tilbake på Han stod alltid rede, i all slags vær og ved alle slags tilskikkel ser, til å yte sin hjelp. Inger veg var ham for lang, inger strabasser for tunge. Han kom med håp og trøst og lindring.

Mange er det, det vet vi, som i morgen vil minnes vår distriktslæge med takk og ønske han alt godt i årene framover.

Han er 70 år, men ennu s spillevende i blandt oss. Som d mange trær han har plantet stå han ennu rank og fast i vå midte. Og skogen på hans plan tefelter skal i mange, mange å suse hans navn, for slekten idag og for de kommende. Også ved denne sin gjerning har han reist seg et varig minne i den bygd og det distrikt som var hans fra vuggen av, og som han gav så meget av sitt både til ved åne og ved hånd.

70 år

Distriktslæge i Trondenes, S Kulseng-Hansen, Harstad fyller imorgen, 23. juni 70 år.

Han er født i Trondenes og tok medisinsk embetseksamen 1898. Sin lægegjerning begynte

En frontkjemper fyller 70 år.

Forretningsjubileum igjen i Harstad.

Bakermester Jørgen Johansen.

Bakermester Jørgen Johansens bakerforretning her i byen kan imorgen, 28. mars feire 25-årsjubileum.

Det var den 28. mars 1913 bakermester Johansen åpnet sin forretning i nyopført gård i

Storgaten i Harstad.

Forretningens innehaver er født i Bjarkøy. Han begynte i ung alder i bakerlære hos Karl Vikan, Harstad, hvor han utstod sin læretid. Efterpå arbeidet han noen år i Trondheim og siden i ca. 10 år hos firmaet Lund, Evenskjær, til starten av egen forretning i Harstad fant sted.

Forretningen beskjeftiger for tiden 5 mann i bakeriet og 2—3 damer i butikken.

Det kan nevnes at to av svennene i bakeriet har vært i forretningen i over 20 år, nemlig Gunnar Mjelva i 23 og Leif Johansen i 20 år. Og hvorfor ikke. Bakermester Johansen er en sjelden god, forståelsefull og behagelig arbeidsgiver.

Bakermester Johansen hører til de bærende krefter i Harstad Mandskor, hvor han gjennem en rekke år har latt sin vakre stemme høre, og det passer for såvidt godt å presentere ham ved dette jubileum i sangerantrekk.

Dessværre vil bakermester Johansen ikke være tilstede ved sin forretnings jubileum, idet han for tiden opholder sig i Oslo på grunn av sykdom, men det forhindrer nok ikke at han imorgen mottar masser av beviser på den popularitet og anseelse han og hans forretning nyter i alle kretser.

Vi slutter oss til de mange gratulanter, og ønsker fortsatt livskraft og fremgang både for forretningen og dens innehaver!

50 år.

Major E. Frisvold

fyller fredag den 13. mai 50 år.

E. Frisvold er født i Gudbrandsdalen, blev officer i 1899, utnevnt til kaptein i 1903 og major i 1925. Han har bodd i Harstad siden han i 1904 som kompanichef kom til Nord-Norge. Major Frisvold har vært lærer ved 6. divisjons underofficersskole fra han kom hit og har vært skolens chef fra 1916 til 1925 da han blev utnevnt til major og chef for Vesterålens bataljon.

Major Frisvold har i flere perioder vært Harstad officersforenings representant til Landsofficersforeningen. — Foruten det militære virke har majoren nedlagt et stort arbeide i kommunepolitikken og i andre stillinger, særlig her i byen. Han var således stadsingeniør i Harstad i ca. 3 år fra 1908 og byens første formannskapssekretær og ligningschef fra 1913—1915. Medlem av Harstad kraftverks styre siden 1912 og dets formann siden 1919. Han optok arbeidet for dannelsen av det interkommunale kraftverk Vågsfjord, og har vært formann i dette verks direksjon hele tiden siden dets anlegg i 1918.

Frisvold har vært medlem av Harstad bystyre siden 1911 med undtagelse av perioden 1917—19, og ordfører i 1911 og 1912 og siden 1926. Ennvidere har han vært medlem av en rekke institusjoner og komiteer, således av skolestyret, bygnings- og reguleringskommisjonen, brandstyret, formann i byggekomiteen for Harstad nye sykehus m. v.

Majoren har også deltatt adskillig i det civile liv forøvrig. Han var bl. a. med på anlegget av A.s. Harstad Gasstasjon i 1920, hvis direktør han fremdeles er. Likeså deltok han i starten av A.s. Harstad Tidende i 1919 og var direksjonens formann i 1919 og 1920. Formann i forstanderskapet for Harstad nye Sparebank og formann i kreditorrådet i Senjens Privatbank under off. adm.

Som chef for underofficersskolen har major Frisvold nedlagt et stort og betydningsfullt arbeide, bl. a. for bygning av den nye, tidsmessige kaserne her i byen og skolens utmerkede barakker på Hundtorp.

Man vil av ovenstående raske tversnitt gjennem hans mange gjøremål og tillitshverv forstå, at major Frisvolds virke har vært meget omspennende og på det nøieste knyttet til Harstad bys utvikling i de siste 20 år. Han har nedlagt et dyktig og uegennnyttig arbeide i samfundets interesse, hvor hans rike evner, store praktiske dyktighet og allsidige erfaringer på de forskjelligste områder gjorde ham til mannen man fortrinsvis gav opgavene å løse. Fra de forskjellige møter kjenner vi ham som den uredde, slagferdige og smidige debattant, der alltid er blandt de første på skansen i saker og spørsmål, som han finner av betydning, — som han også er å finne i teten hvor et løft skal taes og ideer skal kjempes frem.

Der står alltid et frisk vær om major Frisvold. Og vi håper han i mange år fremover må få beholde den spenstighet og arbeidskraft han besitter idag, til gavn og glede for den by han har vist så stor interesse, i hvis utvikling han så levende har deltatt og hvor han har nedlagt så meget godt arbeide.

60 år.

Overingeniør ved veivesenet i Troms, Th. Smith Sunde, fyller idag 60 år.

Han er født i Flekkefjord hvor hans far var bankchef. I 1925 tok han eksamen ved Trondhjems tekniske læreanstalt, og gjennemgikk i 1898 den tekniske høiskole i Dresden. Allerede straks efter sin eksamen i 1895 fikk han ansettelse ved veivesenet og kom i 1898 som assistentingeniør til Troms, hvor han i 1911 blev forfremmet til avdelingsingeniør. Etpar år efter mottok han ansettelse ved veidirektoratet i Oslo, og blev i denne stilling til han i 1921 blev ansatt i sin nuværende stilling.

Overingeniør Smith Sunde har foruten de ganske selvfølgelig sterke interesser som knytter sig til hans overordnende stilling i veivesenet, hvor han i en livlig periode i vår veibygning har nedlagt et stort og anerkjennelsesverdig arbeide, også interesser knyttet til det politiske liv. Han var i tidligere år, mens han bodde i Harstad medlem av bystyret og byens ordfører i 1916. I Sandtorg herredsstyre har han sittet som medlem siden 1929, og er formann i kommunens byggeråd. Forøvrig blir der i stor utstrekning lagt beslag på hans innsigt og sunde omdøm-

me i forskjellige kommunale gjøremål, først og fremst i saker vedrørende veispørsmål o. l.

Hr. Smith Sunde nyter stor anseelse og en ubetinget, rotfestet tillit i alle kretser, og han vil idag sikkert motta mange beviser på den aktelse og popularitet som hans store dyktighet i stillingen, hans noble karakter og fine, alltid helt saklige og rettsindige optreden har skaffet ham overalt blandt folket.

Vi tillater oss nå denne måte å øie vår lykkønskning til de mange andre som idag strømmer inn til hans hiem.

80 år.

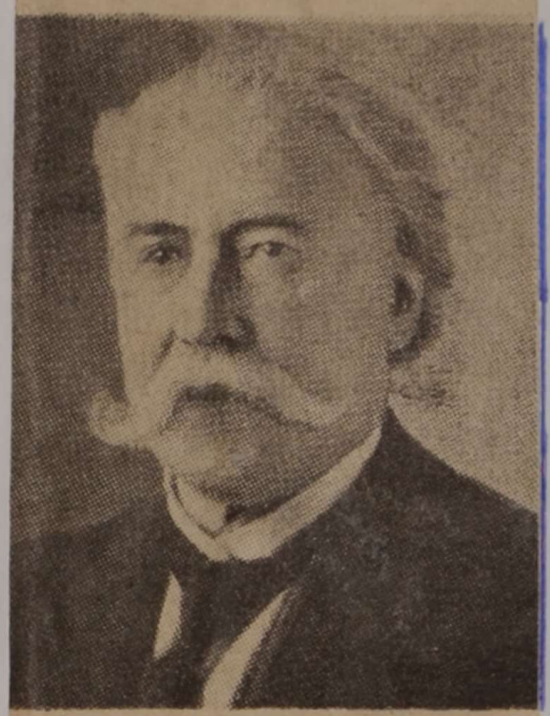

Apoteker Th. Conradi,

Harstad fyller søndag 16. ds., 80 år.

Han er født i Gjerdrum på Romerike og begynte sin farmasøitiske utdannelse som disipel ved Kopervik apotek, hvor han arbeidet et år, og disiplinerte derpå i fire år hos apoteker O. Grundtvig, Lillehammer. Han tok medhjelperprøven i 1876 og apotekereksamen i 1881. Siden tjenestgjorde han ved apotek i Namsos, Grimstad, Kristianssand, Arendal, Bergen og ved Rikshospitalets apotek i Oslo. Den 13. mai 1905 meddeltes han bevilling til å drive Harstad apotek, og til våren har han altså vært apoteker i Harstad i 30 år.

Det er kanskje dem som — selv om det står på trykk — vil falle i tvil om at apoteker Conradi virkelig er nådd så langt op i årene, for han bærer jo sin høie alder med en næsten ungdommelig spenstighet både i gang og holdning, og det lyse og, i beste forstand, gode humør, som bestandig følger ham, forteller jo ikke heller akkurat om de firs.

Conradi har sterke kunstneriske interesser og på malerkunstens område foreligger der flere betydelige arbeider fra hans hånd. Av større, mere offentlige slike kan nevnes de praktfulle og ved sine motivvalg gripende altertavler til Bethel her i byen og den nye kirke i Sørvik, begge skiønne kunstverker som for lange tider fremover vil bevare hans navn levende i den by og det distrikt hvor han har virket og levd så lenge. Var han ikke blitt apoteker vilde han sikkert blitt en fremstående maler — og selv om han bare har kunnet dyrke sin kunst rent amatørmessig, fører han allikevel en pensel som både setter sig høie mål og når dem. — Apoteker Conradi har også vært en ivrig jæger og sportsfisker, og det er nok ikke svært lenge siden han dyrket disse sine friluftsinteresser. Derute i naturen fant — og finner — han sikkert også den beste klangbund for sine stemninger, og de motiver han har behov for i sin kunst. Vi minnes et av hans jaktbilleder, det gav i ett blikk hele jaktens spenning, og det øste samtidig op av en rik og farvemettet høststemt natur.

Th. Conradi er blitt en nordlending blandt oss nordlendinger. Han har vunnet sig bare venner overalt hvor han er kjent hernord, han har den ubegrensede tillit og er aktet og avholdt i alle kretser. Hans noble sinnelag, hans absolutt ubestikkelige rettsinn og hans åpne greie ferd i alle måter har i folks bevissthet hevet ham høit over alt som smaker av smått og snevert. Der hvelver en høi og klar himmel over hans forstand og hjertelag, og når denne byens grand old man nu feirer sin 80-årsdag, vil han sikkert få mange synlige beviser på den høiaktelse han nyter innen alle kretser i vårt samfund.

Vi tillater oss på denne måte å sende ham vår gratulasion.

60 aar.

En kjendt Harstadborger, havnefoged H a m m e r, fylder imorgen 60 aar.

Havnefoged Hammer er født paa Eidskogen i 1865 og gjennemgik borgerskolen i Tønsberg. Snaut 14 aar gammel tok han tilsjøs med seilskib og reiste uavbrudt ute indtil han i 21-aarsalderen tok engelsk styrmands- og skippereksamen i Liverpool. Et par aar efter tok han sin norske skippereksamen og var siden fører av forskjellige seil- og dampskibe til i 1900. I 1901 blev Hammer ansat ved Bergens befæstninger som dampbaatfører i kystartilleriet, og ansattes i lignende stilling ved Agdenes befæstninger i 1904.

Fra 1906 har hr. Hammer indehat stillingen som havnefoged i Harstad og har i disse 19 aar nedlagt et betydelig arbeide for havneforholdene i vor by.

Fra 1907 har han været offentlig kompaskontrollør og fra 1913 bestyrer av Harstad off. kontrolstation for skibsinstrumenter. Samtidig driver han ogsaa spedition og skibsmæglervirksomhet.

Havnefoged Hammer repræsenterer den gamle joviale, friske skippertype, med det gode humør og den greie paagaaenhet. Han taler fra uten omsvøp, slik som sjøfolk flest, og har vundet sig mange venner saavel her i byen som blandt de sjømænd der besøker vor by.

Vi lykønsker med dagen.

70 år.

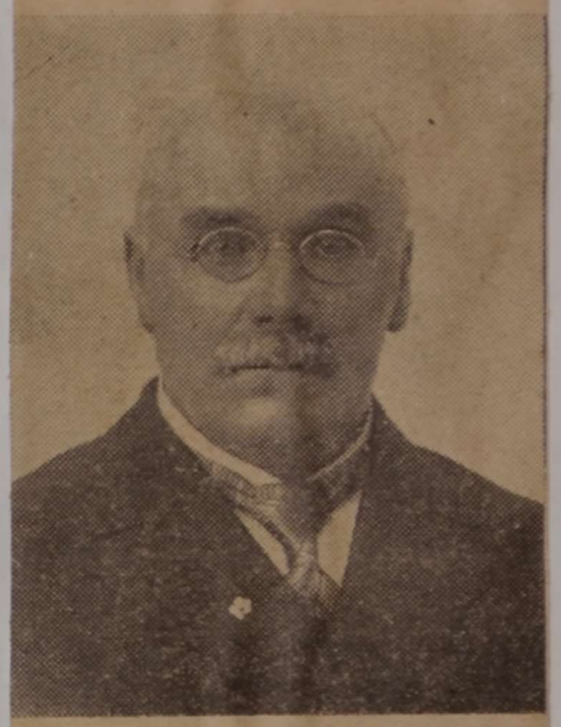

Smedemester E. A. Carlsen,

fyller tirsdag 30. ds. 70 år.

Han er født i Gamvik i Finnmark. 17 år gammel reiste han til Tromsø, hvor han stod sin 4-årige læretid som smed hos smedemester Hegbom. Siden arbeidet han en tid som svend i Hammerfest og Svolvær og flyttet så til Gibostad. Her drev han eget verksted i flere år til han i 1902 kom til Harstad, hvor han siden har drevet sitt håndverk i alle år. — Carlsen kom næsten straks med i byens styre og har i en rekke perioder sittet som medlem av bystyret og i formannskapet. Han har også — vistnok bare en periode — vært medlem av byens skolestyre, men har i mange år vært medlem av havnestyret og av forlikskommisjonen og senere forliksrådet. Han har også vært medlem av byens brandstyre. I håndverkerforeningen har han alltid vært et aktivt medlem og har også vært foreningens formann. — To ganger har han hatt stipendium for videre ut-

danneise i sitt fag, som han alltid har omfattet med interesse og derfor også kan i alle dets grener.

Politisk sett har Carlsen tilhørt det gamle socialdemokrati. Han var en av dem som fikk Folkeviljen flyttet fra Sjøveien til Harstad og har tidligere i flere år sittet som formann i bladets styre. Da arbeiderpartiets politikk mer og mer radikalisertes, gled Carlsen ut av det partis rekker, hvor han hadde tatt så mangen dyst, og han regner sig vel nu nærmest til de partiløse. Men han følger interessert med i dagens politiske liv og har sine meninger om de forskjellige spørsmål — meninger som ikke er partidiktert, men bygget op av egne erfaringer og personlig, sund vurdering.

Ennu er Carlsen daglig å finne i sin smie, arbeidsglad og svingende hammeren med næsten ungdomsfriske krefter. Han har hatt mange jern i ilden i sin tid — både bokstavelig og billedlig. Han er en av dem som har vært med å bygge byen. Ofte var han vel ute i strid, men han førte bestandig saklige våben, og når stridens hete var over, var han igjen den samme hyggelige borger av staden, som bare hadde venner og nød aktelse i alle leire.

Smed Carlsen hører til den gamle garde i vår by. Han har sett den vokse og utvikle sig og skyte krefter til stadig nye tiltak og større opdrift.

Det er sikkert mange som vil huske ham på hans 70 års dag.

60 år.

Gårdbr. Ragnvald Hansen,

Gangsås fyller fredag 18. ds. 60 år.

Han er født på Gangsås av god bondeett. I yngre år drev han en tid fiske både i Lofoten, Senja og Finnmark, med listerbåt og dekksskøite, men hans hug stod ikke til dette yrke og ennu før han hadde nådd 30 års alderen opgav han fiskeriet. Han arbeidet så i flere år på båtbyggeri og verft her i byen, og det er mange båter av forskjellig type som er gått på sjøen av Ragnvald Hansens arbeide. Ennu kan han rett som det er se dem igjen. Ved Hans Jensens skibsverft arbeidet han i over 20 år, og ennu til det siste har han av og til vært å finne ved båtbyggeri.

Det er dog først og fremst som jordbruker Ragnvald Hansen har vunnet sine «sporer». Siden han for 20 år siden overtok sin fars gård, sammen med sin bror Hans Gangsås, har han om- og oparbeidet hele den store eiendom. Det var skibsverftet om dagen og jorden om natten. Mer enn 50 mål jord har i disse årene gått gjennem Ragnvald Hansens sterke, velbrukte hender. Og nu er det alt unnagjort. Stein og røtter er ryddet av veien, myrer drenert, og alle steder har plog og harve gjort sitt, slik at det nu er velstelt og ferdig eng fra fjære til fjell. Hvad dette har kostet av slit og strev, av tålmod og utholdenhet, det vet egentlig bare han selv. Men Ragnvald Hansen var glad i arbeidet med jorden. Når han hadde fått det til å vokse og gro der hvor det før ikke fantes et gresstrå, da kunde han bli rørt til tårer av glede. Jorden og han de var ett. Han er en Isak på Sellanrå, og i slektledd fremover vil det være spor efter hans fremragende arbeide på sitt gårdsbruk. — Men til en gård hører det ikke bare jord. Det skal også være hus både til folk og fe. Og husene — alle sammen — har han med sine egne hender bygget, fra de første spadestikk i tomten til stenene på taket. En selvhjulpen mann ialt. Strakk ikke dagen til, tok han nattens timer til hjelp. Det er en i aller beste forstand arbeidets adelsmann som her feirer sin 60 års dag. — Han har funnet sin belønning i gleden over å gjøre Norge større og rikere, og en også for oss andre synlig belønning fikk han i Troms Landbruksselskaps diplom for veldrevet gårdsbruk i 1928. Den hadde han ærlig fortjent.

I det offentlige styre har Ragnvald Hansen ikke deltatt større. Han hadde hendene full av så meget annet og — skal vi si — nyttigere ting. I et par perioder var han lagrettemann, og gjennem en årrekke har han røktet hvervet som fattigtilsynsmann. — For travsporten har han alltid vært meget interessert, og har med sin hest deltatt i omkring 15 travløp, som alle har gitt hans velstelte hest premie.

Interessen for jordbruket ligger til Hansens familie. Vi ser den gå igjen i Kulsengfamilien. og la oss som bevis herfor nevne, at i Rogalandsferden i 1927 var det av 23 deltagere fra det gamle Trondenes ikke mindre enn 9 av Hansen- og Kulsengfamilien som deltok. Trondenes var forresten godt representert ved den anledning. Av de ialt 115 deltagere fra hele Nord-Norge var de 23 fra Trondenes. Ragnvald Hansen var selvfølgelig med. Der hvor det gjelder jordens interesser er han alltid å finne.

Nu har arbeidskreftene slått endel klikk. Det har vel så mangen gang, dag som natt, røinet for meget på dem. Men lysten til å ta fatt, og gleden over å se det vokse og gro efter hakke og plog, den eier han like frisk og oprindelig.

Alt som kan bringe jordbruket større eller mindre skritt fremover har i Ragnvald Hansen en forståelsesfull og takksom beundrer. Og det har gledet ham meget å se de store fremskridt de senere år på dette område. Det er landet som vokser, som gror frem med eng og åker og bedre livsvilkår for folket.

80 år.

Nestor blandt vår bys forretningsdrivende og håndverkere, urmaker og kjøpmann Gunde Eriksen, fyller imorgen, torsdag 80 år.

Eriksen har godt å slekte på som håndverker i sitt fag. Hans far var den over vide distrikter kjente altmuligmann, grovsmed, sølvsmed, børsemaker, gårdbruker, men først og fremst urmaker, Erik Klinge i Sundalen. Alle hans sønner lærte håndtverket av sin dyktige far og de fleste av dem drog som voksne ut i verden for å begynne på egen hånd. Den eldste av dem bor på fedrenegården Grøa i Sundalen, to reiste til Sverige, en til Kristianssund og Gunder tok, bare 19 år gammel, veien opover til Nord-Norge, hvor han til å begynne med slog sig ned som urmaker i Kvæfjord. Om vinteren var han i Lofoten under vinterfisket, og hadde

fullt op av arbeide. Efter et kortere ophold hos urmaker Klæboe i Mosjøen kom Eriksen til Harstad hvor han i 1876 grunla den forretning, han fremdeles driver, nu sammen med sin eldste sønn, Carl Eriksen.

Ved siden av urmakerhåndverket omfatter forretningen også gull- og sølvvarer og naturligvis et meget stort utvalg i ure, fra de store for salonger og stuer til de mest delikate i miniatyr for arm og lomme. — Eriksen er en meget allsidig urmaker. Han begynte i den gamle gode tiden, da man ennu selv måtte forarbeide det meste av sitt verktøi, og han er, som nevnt, så å si opvokset sammen med sitt fag. For ham er bare det beste godt nok. Tross de 80 år er han fremdeles hver dag å finne ved sin kjøpmannsdisk eller ved verkstedbordet, like interessert, like dyktig og alltid elskverdig og imøtekommende. Årene de mange har ikke forandret noget ved ham i så måte. — At en forretning med en slik chef måtte blomstre op og stadig utvikle sig til det større og solidere, sier sig selv. Den er bygget op efter de beste prinsipper: nøiaktighet i alt, reell behandling, elskverdig betjening og gode varer. — Gunder Eriksen kan med sannhet si at han har sett det gro og vokse omkring sig efter sitt arbeide. Men så har han heller ikke spart sig. Forretningen og arbeidet med den er det som har optatt ham og fanget hans interesse først og fremst, og nu ved de firs kan han derfor se tilbake på de aller beste resultater. Det er altsammen fortjent og vel undt ham, den gamle solide fagarbeider og hedersmann.

I 1926 optok Eriksen, som nevnt, sin eldste sønn Carl, som kompanjong i forretningen, og denne vil således kunne fortsette i det gamle, sunde og rettlinjede spor.

Urmaker Eriksen tynges ikke meget av årenes trykk. Han er ennu den staute, ranke og livsfriske iblandt oss, som tross den meget respektable alder fremdeles holder sine jern glødende og er full av vivasitet og virksomhetstrang.

Mange er de som imorgen vil sende ham sin hilsen og lykkønskning. Vi ber ham på denne måte motta også vår.

75 år.

Harstad og vistnok også en av distriktets eldste aktive håndverkere, skomakermester Andreas M. Carlsen, Sama fyller lørdag 18. mai 75 år.

Han er født på Kilhus i Trondenes og blev farløs da han var bare ett år gammel. Meget tidlig måtte han derfor se sig om efter noget å gjøre, og 15 år gammel finner vi ham som læregutt hos skomakermester Pettersen fra Levanger, som ved den tid hadde sitt verksted her i byen der hvor Evensens murgård nu ligger. Da Pettersen reiste sydover kom Carlsen, efter 9 måneders læretid hos ham, i fortsatt lære hos skomakermester Johnsen på Nordrå i Kvæfjord, hvor han stod sin læretid ut. Derefter arbeidet han i tre år som svend hos skomakermester Rasmussen på Ibestad for en lønn av 16 kr. måneden, og med en arbeidsdag som varte fra kl. 6 morgen til kl. 9 kveld pluss overtid, når det var nødvendig — uten ekstra betaling. Herfra bar det til Kabelvåg hvor han arbeidet, likeledes som svend, i tre år for en lønn av 36 kr. måneden, og så videre til Bodø, hvor han i fire år var mestersvend hos skomakermester Forsgren. Så kom han tilbake til Kabelvåg, hvor Carlsen under en brand mistet alt han eiet. Ildspåsetteren fikk 15 års tukthus, da ilden blev betraktet som mordbrand. Efter to års virksomhet denne gang i Kabelvåg, oprettet Carlsen i 1886 sitt eget skomakerverksted på Sama. I 1887 kjøpte han sin nuværende gård i Åsveien på Sama og har siden, som før, flittig passet sitt håndverk. Både tidlig og sent har han vært å finne på verkstedet. Ikke mindre enn 14 læregutter har i årenes løp fått sin utdannelse hos skomakermester Carlsen, der nyter anseelse som en meget dyktig mester i sitt fag. — Vi nevner også at han i 6 år har vært medlem av Trondenes fattigstyre, 3 år medlem av herredsstyret og i hele 26 år har han vært medlem av Trondenes Sparebanks forstanderskap.

Men først og sist er det skomakerarbeidet som har lagt beslag på hr. Carlsens tid og interesse, og tross de 75 år er han fremdeles i utmerket vigør og utfører sitt arbeide med fremragende dyktighet og et humør som synes å være ganske uopslitelig. — I samfulle 60 år har han sørget for godtfolks fottøi og hans motto har fra han begynte som nybakt svend vært, at bare det b e s t e er godt nok.

Skomakermesteren er nu blit gammel av år, men hans sinn er ungt, og friskt og slagferdig kan han få sagt sin mening om tidens og dagens spørsmål.

Vi ber ham på denne måte motta vår gratulasion!

60 år

Kaptein Alfred B a n g s t a d, Harstad fyller fredag 24. ds., 60 år.

Han er født i Bindalen og drev i sin ungdom endel år fiske i Lofoten og Finnmark samt sildfiske ved siden av gårdsarbeide. Lei av fiskeriet reiste han til landbruksskolen ved Bodø hvor han tok agronomeksamen; men mens han ennu gikk på denne skole var de militære interesser hos ham vakt til live, han søkte straks om optagelse ved undersoffiserskolen i Trondheim og fikk plass, men da underoffiserskolen i Harstad akkurat dette år — 1899 — var oprettet, blev han innkalt hertil og gikk ut blandt det første kuld elever fra denne skole i 1902. Efter å ha stått som korporal etpar år blev han i 1904 ansatt som sersjant ved Ofoten kompani. Og så kom forfremmelsene slag i slag: Furer i 1911, kommandersersjant i 1916, fanejunker i 1922, løitnant i 1930 og kaptein og chef for 14. kompani av Troms infanteriregiment nr. 16 den 1. september samme år. — Bangstad har som man vil se gjennemgått alle gradene opover. Han har vært meget interessert og aktiv innen det militære organisasjonsarbeide og blev tidlig valgt som formann for Troms regiments befalslag, et tillitshverv han innehadde i flere år og har flere ganger møtt som foreningens representant på landsmøtene, siste gang i vinter. For sitt arbeide innen befalslaget har han fått en erkjentlighetsadresse, hvor det blir sagt ham mange vakre og anerkjennende ord for hans virksomhet innen laget.

Utenfor sitt militære fag har hr. Bangstad i 26 år, fra 1906 til 1932 vært knyttet til firmaet Bertheus J. Nilsen og har her innehatt stillingen som kasserer, bokholder og kontorchef. Han har også i flere år vært disponent for De forenede Agnselskaper, som blev opløst i 1928.

Innen byens sangerkretse er kaptein Bangstad en kjent og høit skattet person. Han har stått som aktivt medlem av Harstad Mandskor fra dets stiftelse i 1913 og er fremdeles en av de bærende krefter innen koret. Han blev valgt som korets første formann og stod som sådan til 1919, da han bestemt frabad sig gjenvalg, men allerede i 1923 måtte han tilpers igjen og er fremdeles det gamle utmerkede kors formann. — Det kan også nevnes at han i 1914 var med å stiftet Nord-Norges Sangerforbund, og har den hele tid siden vært medlem av forbundets styre, en periode også dets formann. For etpar år siden blev han valgt som styremedlem i Norges Sangerforbund.

På sangens område har Bangstad nedlagt et stort og anerkjennelsesverdig arbeide i denne by, og også langt utenom. Han har aldri gått trett og eier ennu idag det friske initiativ ubeskåret. Når Harstad Mandskor gjennem alle år har kunnet holde sig ungt og sterkt og har kunnet fylle sin store kulturopgave iblandt oss slik som det har gjort, da tror vi meget av æren herfor tilkommer hr. kaptein Bangstad. — Et synlig bevis for den aktelse han nyter blandt sine sangerbrødre er det Storkors av «Den Gylne Sol», Nord-Norges Sangerforbunds høieste utmerkelse, som blev ham tildelt ifjor. — Bangstad har vel i sangen funnet stren-

ger med toner som passet inn i hans lyrisk betonte sinn.

Vi sender den «unge», høireiste og slett ikke sekstiårigutseende 60 åring vår gratulasjon.

Vaktskifte ved T. F. D. S. ekspedisjon i Harstad.

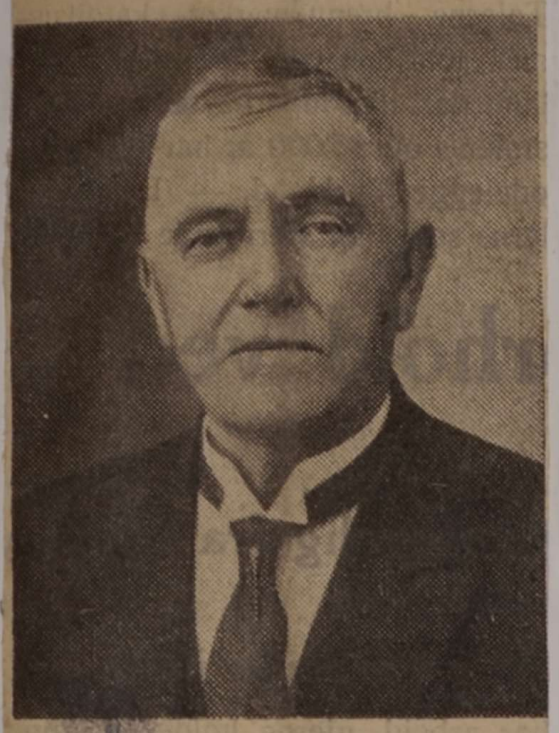

Johs. Bottolfsen.

En sjømann går fra borde idag. Som sjømann mere direkte gjorde han det egentlig for ca. 15 år siden, men nu skjer det helt og endelig — formentlig da.

Johannes Bottolfsen forlater idag sin stilling som Troms Fylkes Dampskibsselskaps ekspeditør i Harstad, efter nær 15 års virke i denne plass.

Han er født i Sekken i Veøy prestegjeld i Romsdal, hvor hans far drev et kjent båtbyggeri. 15 år gammel gjorde han sin første sjøreise med en av de farkoster faren hadde bygget. Den var ikke akkurat så lang, bare på vinterfiske i Storegga utenfor Ålesund, men det smakte da stramt nok saltvann derute, og sjøsyken var nok ikke lite plagsom, for han skrev hjem til sin mor og sa at sjømann det dudde han nok ikke til. Men d e n gang gikk det ialfall ikke troll i ord. Det blev nettop sjømannslivet han kom til å dyrke og trives ved, både på langfart over fjerne oceaner som i de mere hjemlige farvann. 16 år gammel finner vi ham igjen oppe i Tromsø hvorfra han var med et fiskkjøpefartøi til Finnmark om vinteren og om sommeren bar det nord på ishavet på torskfangst, med en eldre bror som skipper. De hadde med på turen en såkalt «løsfanger», en fangstbåt med 3 mann, som skulde samle egg og dun og drive reinfangst på Spitsbergen. Bottolfsen blev av sin bror sendt avsted med disse karer inn til Reindalen i Saxenbay. Det var 10 mil å ro, og de var ordentlig trette da de omsider hadde nådd frem til sitt bestemmelsessted. Knut Johnsen var høvedsmann og leder for denne lille «ekspedisjon». Det var fjære sjø, og for snarest mulig å komme sig til ro til en fortjent hvile, fortøiet man båten bare efter en pel, som blev slått ned i sanden. Det eneste de tok med sig i land var nogen årer som de reiste et telt med samt harpunstenger og en øks. De sov både godt og lenge, men imens var isen inne i fjorden løsnet og hadde dratt avsted med deres båt. Der stod de, uten mat, uten geværer og ammunisjon, ja kort sagt alt det de kunde berge livet med på dette øde sted. Det var den visse død. — Men noget m å t t e allikevel gjøres, og Bottolfsen og en annen av mannskapet, en Karlsen som ennu lever oppe i Tromsø, satte dristig avsted på et isflak, for om mulig å kunne innhente den drivende båt. Det gikk bra med å stake sig frem mens de ennu befant sig på grunnt vann, men da det bar utfor marbakken, og de skulde til å ro, monnet det ikke stort. Isflak egner sig ikke for regatta. En frisk vind falt ut fjorden, og båten seilte godt avsted. Nu var bare ett å gjøre, og det blev også gjort. Den 17-årige Johannes kastet resolutt av sig trøie og støvler og la på svøm. Det var et i bokstavelig forstand iskoldt bad, men efter utrolige strabadser fikk han endelig fatt i båten; men da var også kreftene hans helt uttømt. Han blev liggende lenge før han orket ta sig noget til. Men situasjonen var reddet. —

En tid efter gikk han ombord i T. F. D. S.s gamle «Malangen» som matros. Her stod han dog bare et halvt års tid, og mønstret så ut fra Tromsø med en engelskmann. Dermed begynte en flerårig utenriksfart med mange av datidens stolte seilskuter — på Ost-India, New Zealand, Afrika og andre steder borte på den østlige halvkule. Bare en eneste damper seilte han med i denne tiden, engelskmann som førte hester til Alexandria under krigen i Egypten i 1882.

I 1885 bar det hjem igjen, og her begynte han da som ishavsskipper og drev selfangst i ca. 7 år. — I 1894 var han med den bekjente amerikaner Walther Wellmann på dennes nordpolsekspedisjon. Det var det store New Yorkblad New York Herald som stod for utrustningen. En større ishavsskute fra Ålesund, utstyrt for både damp og seil, var leiet for turen, og Bottolfsen var skipper. De kom så langt nord som til 81 gr., 52 min. og her feiret de 17. mai. Turen endte ikke uten mange viderverdigheter, som det vil føre for langt her å meddele om. Den blev i mange måter som en spennende roman — fra virkeligheten, riktig noget for en Lars Hansen. Alt endte dog bra til slutt, som det s k a l gjøre i en god roman — med undtagelse av det at mr. Wellmann ikke nådde op til Nordpolen, hverken denne gang eller ved de to forsøk han siden gjorde på å nå frem til jordakslingens nordlige ende.

Samme år, 1894, begynte Bottolfsen som leiestyrmann i T. F. D. S., og året efter i april blev han fast ansatt som styrmann i selskapet. Her klatret han så gradene opover til han tre år efter blev kaptein og fører av gamle «Tromsø». Siden førte han flere av selskapets skib inntil han som fører på «Skjærvø» gikk fra borde den 15. juli 1920 for å overta stillingen som ekspeditør i Harstad efter sin nu avdøde bror, Ole Bottolfsen.

Johs. Bottolfsen er fremdeles, tross sine 73 år, en mann i god vigør og med virkelyst. Han har ennu sine årer ombord og får nu den beste anledning til å pleie sine mere private interesser og gjøremål. Han har vært en av de bærende krefter i byens indremisjonsarbeide i mange år; det var også han som for nogen år siden tok op tanken om et sjømannshjem for byen og fikk satt igang arbeidet for denne sak. — Gutten derute fra Storegga, som kjente sig håpløst nedfor under sjøsykens kvaler og bare lengtet til den time da han igjen kunde få den stabilere landjord under sine føtter, han blev allikevel en sjømann på sin hals. En «blåmyras» vandringsmann i alle sine beste år og dager.

Forleden fikk han kongens fortjenstmedalje. Den kan han bære med heder.

B.

Prost Nielsen til Hadsel.

Hans prekener, i ord som i gjerning, vil lenge leve både innen- og utenfor hans menighet.

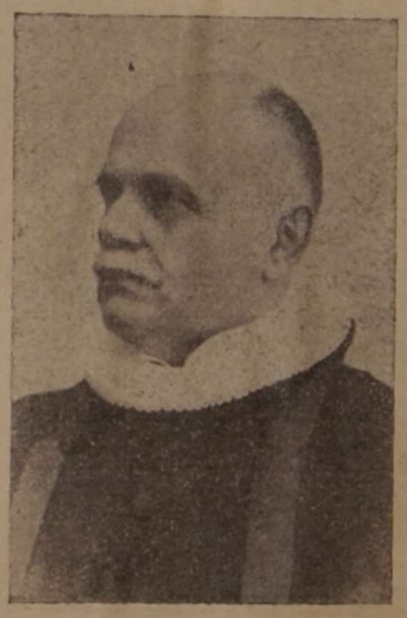

Prost Sigvard Nielsen i Hadsel blev, som meddelt, for kort tid siden utnevnt til ridder av første klasse av St. Olav. Og denne førerskikkelse innen vår nordnorske kirke har gjort sig fullt ut fortjent til denne høie og ærefulle kongelige utmerkelse.

Nedskriveren av disse linjer minnes ennu, efter mange års forløp, de prekener jeg hørte under prost Nielsens talerstol i Hadsels vakre og ærverdige kirke. Det var ikke likegyldige ord og forslitte teoligiske vendinger han bygget sine prekener av. De var glødende og sterkt følte i hvert ord, og gjort levende ved de mange helt enkle men vakre billeder, helst fra det enkle, daglige liv, som han fikk flettet inn.

Ved siden av sin fremragende prestegjerning i et av de aller største kall heroppe, har Nielsen funnet tid til et ikke mindre storslagent arbeide som jordbruker. Et lite innblikk i denne hans omfattende virksomhet som bonde får vi av følgende korte avsnitt av et intervju Vesterålens Avis for nogen dager siden hadde med hr. Nielsen:

— Deres arbeid med prestegården strekker sig jo over et langt tidsrum? spør bladet.

— Å ja, helt fra min tiltreden som prest i Hadsel har jeg arbeidet med prestegårdsspørsmålet.

— Det er for såvidt en kjent sak at Hadsel prestegård inntar en ganske enestående stilling som bondebruk. Men nevn oss allikevel ved denne anledning, for sammenhengens skyld, noget av det De har arbeidet frem.

— Jeg kan nevne bebyggelsen, anlegg av have og en betydelig planteskole, gårdsdriften, kampen mot kreatursykdom (prestegården blev for nogen år siden tildelt høieste utmerkelse og premie for kreaturstell). Hadsel prestegård var også den første gård i Nordland som kunde fremvise en førstepremieku av den sortsidede nordlandsrase. — Ja, undskyld kjære redaktør, at jeg skryter litt Jeg har ikke bygda å lite på! Og jeg vil folk skal vite at jeg er både prest og bonde. Nu er det meningen å sette igang et større nybrottsarbeide til høsten.

— Men hvordan er det med salg av overflødig prestegårdsjord Hadsel? Der er jo stor interesse omkring den sak nu?

— For 7—8 år siden foreslog jeg for kirkedepartementet, at der burde åpnes en delings- og avløsningsforretning, hvorved alle ugreie spørsmål kunde ordnes og således et helt klart grunnlag for salgs- og parselleringsplanen kunde utarbeides. Dette ga departementet sin tilslutning til, og utskiftningsvesenet fikk i opdrag å fremme saken utentor tur for at et resultat kunde opnåes snarest mulig. Disse planer går ut på: 1 salg av alle husmannsplassene under Hadsel prestegård, 2. salg av en rekke parseller til nydyrkningsbruk. Størrelse fra ca. 30 til ca. 100 mål.

Der har allerede meldt sig kjøpere, bl. a. har Hadsel kommune nylig gjennem sin bureisningsnevnd uttalt ønske om å få kjøpe arealet ved Stokmarknes til bureisning.

— Jeg vilde så gjerne, uttaler prosten til slutt, at Hadsel menighet skulde være glad i og stolt av sin kirke og prestegård, dette ærverdige og skjønne sted som fedrene valgte til midtpunktet og samlingssted for bygd og menighet.

*

Slik er han den avholdte og dyktige prest og den driftige bonde på Hadsel vakre og stilfulle prestegård, våkent med i alt som kan fremme både det åndelige og timelige liv innen menigheten. Han er presten som viser sitt folk veien både i ord og gjerning. En ridder både for Gud og mennesker.

—rg.

50 år.

Kjøpmann Arthur Grønningsæther, Harstad, fyller i dag, 12. mai 50 år.

Han er født her i byen og ble allerede i 12-årsalderen satt til skomakerhåndverket, og skomakerbenken i hans fars den gang ganske store verksted ble hans arbeidsplass i flere år, til han i 1916 tok seg hyre ombord i et norsk skip og stakk til sjøs i utenriksfart. Det var just ikke den fredeligste tiden på havet Grønningsæther valgte for sin debut som sjømann, men turen forløp heldig, og vel heime igjen gjennomgikk han Treiders Handelsskole, hvor han tok sin eksamen i 1917. — For seks år siden overtok han den av sin far omkring århundreskiftet etablerte velkjente forretning, Harstad Skotøymagasin.

Arthur Grønningsæther er som sanger kjent langt utenfor byens og distriktets krets. Hans vakre og fyldige baryton har satt kuløren på mer enn en konsert og på en mangfoldighet av tilstelninger hvor sang og annen kunstnerisk underholdning hørte med til programmet. Han var medstifter av Harstad Mandskor for 31 år siden og har hele tiden siden vært en av dette kjente kors bærende sanglige krefter, bl. a. som en meget benyttet og skattet solist, både av koret og det store publikum. — I Harstad Blandetkor (som no forlengst er opphørt) stod Grønningsæther i 10 år og var på framrakende vis med til å bære også dette kor fram til flere av dets suksesser. Han har også opptrådt som solist i Baptistmenighetens sangkor, i sangkoret «Vårbud» og ved konserter av Harstad Orkesterforening. Her heime som på turnéer Harstad Mandskor har gjort en rekke av utgjennom årene, har Arthur Grønningsæthers melodiøse og sonore baryton satt preg på konsertene ved de mange og tildels krevende solistpartier han fikk ansvaret for — og tok inn applaus på. En tid opptrådte han også på vår bys kino som sanger, delvis i mellomaktene, delvis også i filmledsagelse.

Også for turn og idrett har Grønningsæther vist stor interesse, og i 10 år stod han som aktivt medlem av Harstad Turnforening..

Dette var i korte trekk noen vita om håndverkeren, sangeren, kjøpmannen, femtiåringen og det utmerkede, greie og rettlinjede mennesket Arthur Grønningsæther. Han har sunget oss inn til den gode stemning og lyse glede så mangen gang; dessværre kan vi på vår side bare gjøre gjengjeld med disse fattige og prosaiske ord og linjer. —

Gratulerer!

85 år.

Petter Olsen, Tennevik i Skånland fyller imorgen 17. juni 85 år.

Ingen som ser den ranke mann med den raske og spenstige gang skal kunne si at han er nådd så høit op i årene, men dåpsattesten kan jo ikke lyve. — Petter Olsen har i en rekke år drevet fiske i Lofoten og Finnmark, til han var kommet et godt stykke op i 60-årene, og fremdeles er han å finne med sin båt på fjorden med såkalt hjemmefiske. Ellers hugger han all veden på gården og deltar i forskjellig annet arbeide. — Han har all sin tid vært en meget flittig kirkesøkende, og så lenge folk kan minnes har han hver eneste prekensøndag i Tovik vært å finne på sin plass i kirken. Som eksempel på hans gode legemskrefter kan nevnes at han ifjor gikk den over tre mil lange strekning fra Tennevik til Fjelldal i Hol på ca. 4 timer. Næste dag tok han turen hjem igjen. Godt gjort av en 84-åring.

Petter Olsen har alltid fulgt godt med sin tid og vært politisk interessert, helt fra ungdommen av en solit og stø høiremann. Han har siden Harstad Tidende startet vært abonnent på dette blad, og er sikkert en av våre eldste og mest trofaste lesere.

Hans hustru Marit Olsen, født Gundersen fra Lom i Gudbrandsdalen, fyller 85 år den 7. august iår. Også hun er fremdeles i god legemlig og åndelig vigør, steller i huset, melker og utfører annet småarbeide. — De har hatt 10 barn, hvorav 6 lever. En av sønnene har nu gården hjemme i Tennevik og en annen av dem er for flere år siden reist til New Zeland.

Begge har vært strevsomme og aktverdige folk, rettlinjet og grei i all sin ferd.

Vi sender gamle Petter Olsen og hans hustru vår hilsen og gratulasjon og ønsker dem begge en lys og velsignet god livsaften.

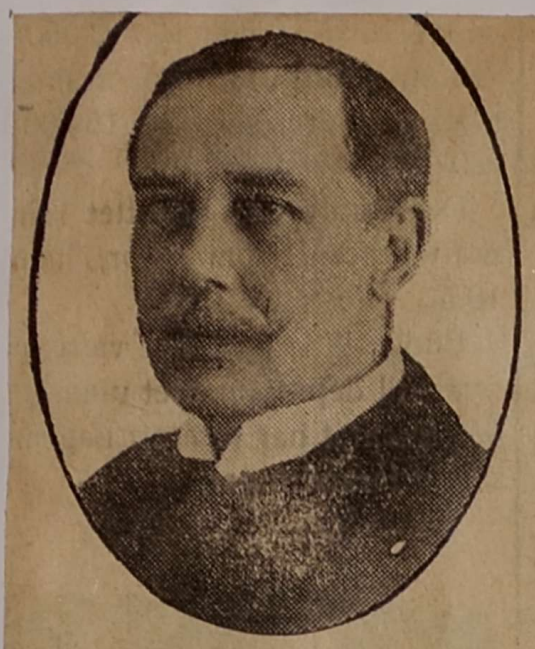

Redaktør Joh. E. Paulsen,

Svolvær fyller søndag 29. juli, 70 år.

Hans storverk, Lofotposten, er så kjent i praktisk talt hvereneste krok i Nord-Norge, at vi anser det ganske overflødig å gå i detaljer om dette. Innen den nordnorske presse vil Paulsens navn for alle tider komme til å stå som et av de aller mest lysende. Som Harald Hårfagre samlet Norge til ett land samlet redaktør Paulsen hele Nord-Norge om sin avis og gjorde den til det store fellesorgan for denne landsdel — like uundværlig i de ytterste øier på Søndre Helgeland som i lappegammene nord på Finnmarksvidda, i fiskeværenes rorbuer som i bondeheimene op i dalen. — Hvad der ligger av slit og arbeide bak dette ganske enestående resultat forstår ialfall vi som virker i pressens tjeneste. Det har her ikke vært tale om tariffmessig tid og åtte timers arbeidsdag. Så mangen gang måtte nok efter en lang og strevsom dag også meget av natten tas til hjelp for å få det arbeide som ventet undavgjort.

Også utenfor den avis hvor hr. Paulsen styrte med myndighet og hadde alle trådene i sin hånd, fra setterikassen, gjennem forretningsavdelingen og til det sikkert alltid rikholdige redaksjonsbord, blev der meget tidlig og på mange måter lagt beslag på hans sunde omdømme og store arbeidskraft. I det kommunale styre har han hatt mange og tildels meget fremskutte tillitshverv, først i Vågan og senere i Svolvær. Således var han i 15 år med i Vågan herredsstyre og formannskap, derav en tid også viseordfører, og i 19 år var han medlem av Vågan skolestyre. Da Svolvær i 1918 blev egen kommune falt valget ganske naturlig på redaktør Paulsen som byens første ordfører, en stilling han hadde i 4—5 år. Han fikk her ta de tyngste tak med å grunnlegge byens kommunale institusjoner og dens administrasjon, — og det blev altsammen gjort med den grundighet og samvittighetsfullhet som er så karakteristisk for ham. Redaktør Paulsen var også i en rekke år medlem av Vågan Sparebanks forstanderskap, likesom han er en av grunnleggerne av Svolvær Sparebank, hvor han en tid var direksjonens formann, og fremdeles medlem av direksjonen. — Da Lofotdistriktet i 1924 måtte se sig om efter en ny representant på Stortinget blev Paulsen med stor majoritet utpekt og valgt, og gjenvalgt i 1927, men frabad sig å bli valgt i 1930. Det partipolitiske liv å vel ikke akkurat for ham, den fribårne, selvstendige person som helst vil følge sine egne linjer. Det er forsåvidt karakteristisk hvad han engang sa under et gruppemøte i Stortinget: Hjemme kan jeg gjøre godt og nyttig arbeide, — her på Stortinget blir man bare en knapp på et stort hjul, som mekanisk dreier rundt. — Og han gikk tilbake til det nyttige arbeide, som han er glad i og som — betraktet innenfor den nordnorske presseverden — viser så helt enestående store og gode resultater.

Paulsen var med å starte den første presseforening i Nord-Norge og har vært både dens formann og næstformann. Videre var han i en årrekke medlem av styret og formann i Nord-Norges Bladeierforening, og han har ellers på forskjellige måter vist stor interesse for den nordnorske journalistiskand, bl. a. ved direkte pengegaver.

Redaktør Paulsen er født i Trondheim. Bare 14 år gammel kom han i typograflære i Namsos. Efter utstått læretid der arbeidet han som typograf i flere år ved etpar aviser i Trondheim til han i 1896, 32 år gammel fikk ansettelse i den da for et års tid siden startede avis Lofotposten. Avisen tryktes den gang i et oplag av ca. 300 ekspl. og det hele foretagende var meget løst og svakt fundamentert. Men Paulsen, som snart også overtok både den økonomiske og journalistiske ledelse i bladet, fikk hurtig bragt det hele inn på fast og sikker grunn, og på forholdsvis få år skapte han den største nordnorske avis. Det er da en bedrift som han med glede og tilfredshet kan se tilbake på nu ved 70 års dagen, og som alle vi hans kolleger beundrer.

Vi ønsker denne arbeidets adelsmann, denne gode samfundsborger og utmerkede kollega en lys og behagelig livskveld efter stor og veloljort gjerning.

Det er fortjent!

En av „den grå hær"s menn.

Et liv i tungt arbeide på sjø og land.

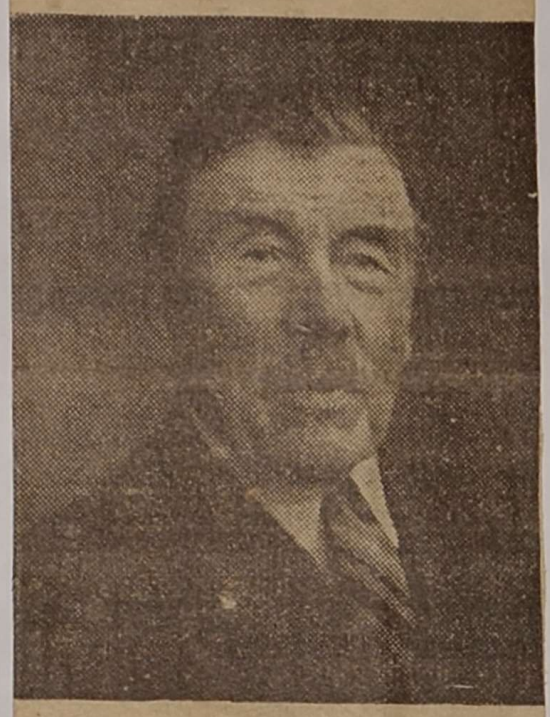

I Harstad gater kan man ofte se en gammel, meget krumrygget mann gå sine små erender og utføre litt arbeide nu og da. Det er Edvard Danielsen, en ekte Lofotnig, som ennu går og drømmer om og tenker på så mangt og meget fra sitt liv i fiskerbåten og med grev og hakke der borte.

Den 17. juli iår fylte han de 80 år, men han er fremdeles ganske frisk og rørig, skaffer alt av kokfisk til huset, binder garn den lange høst og vinter og er alltid om sig efter litt beskjeftigelse for to velbrukte, men ennu sterke arbeidshender. — Edvard Danielsen er født på Rise i Buksnes. Hans far var Daniel Eliassen fra Bunes i Moskenes og hans mor var Abelona Olsdatter, en datter av den kjente kjempeskikkelse Ole Andersen fra Rise, en kraftkar av den gamle uforfalskede sort, der ruvet som en rise og hadde bjørnens styrke. Et år gammel flyttet Edvard med sine foreldre til gården Stokkvik i Flakstad, men efter seks års ophold på denne avsides bakfjellsgård flyttet de over heiene til Ytterstand i Flakstad, hvor Edvard vokste op. I 25 års alderen blev han gift med Mina Andreassen fra Engen i Buksnes og i sitt ekteskap med henne (hun lever ennu) har han hatt 12 barn, hvorav 5 lever. Efter giftermålet var han en kort tid i Flakstad, men flyttet så tilbake til Buksnes hvor han tok rydningsplass i Vian under gården Opdøl. Første huset hans her var en båtgamme, og her måtte der skaffes rum både for

folk og fe. Fjøset var innrettet i framskotten og det øvrige av båtgammen var beboelsesrum for folkene. Men siden blev det jo et ordentlig lite fjøs på plassen, og en bedre stue med. Den var opført av materialer fra den gamle Buksneskirke som blev revet og bortauksjonert i smått. Da Edvard i 1909 forlot det vesle hjemmet sitt oppe på «Tommelbakken» hadde han med de simpleste redskaper og uten en øres tilskudd av staten (som dengang ikke var så rundelig med sine bidrag som nu) fått jordlappen sin til å yde fôr til en ku og 5—6 sauer. — Fra 1909 til 1924 bodde han i Litløy i Bø i Vesterålen, hvor en av hans døtre var blitt gift med væreier og handelsmann Ole Pedersen, og derfra bar det så for 10 år siden til Harstad, hvor han siden har kraumet for tilværelsen for sig og sine så godt han har formådd.

Det sier sig selv at Edvard, som var fra et nokså fattig hjem, tidlig måtte gjøre rett for sig. Ni år gammel måtte han være med i vinterfisket som kokkglunt i Sund. 15 år gammel fikk han være med på sjøen som trepartlottes-kar, vinteren efter var han avansert til topartes-kar og endelig 17 år gammel tok han full lott. Han har siden i mange år rodd Lofotfiske i Sund og Nusfjord, i Balstad, Sandsund og Brandsholmen. Helt til i 1911 drev han på med ordinært vinterfiske, så han vet hvad det vil si å slite med et par tunge fembøringseller åttringsårer i stille eller motvind og stampesjø. Han har mer enn en gang prøvet kapproingens slaveslit, når hundrevis av båter skulde kappes om å være først i endene inne på Vestfjord-feltet. Men hellet fulgte han Edvard hele tiden, så han har ikke mer enn en gang vært med på å forlise. Det var en vinter han rodde i Sandsund og fisket var elendig, så de flyttet til Steinfjorden på yttersiden for å drifte der en tid. Da kom det en dag en knapprosse ned fra Skolmen og veltet åttringen rundt. De fikk dog straks hjelp og alle blev berget. En gang har han vært med og berge folk. Det var en vinter for Balstad. Han rodde det året med Markus Olsen fra Vågan i Buksnes. En uværsdag trillet Jakob Kristiansen fra Offersøy i Buksnes sig. Edvards båt kom til undsetning, men to mann omkom. — Foruten det vanlige vinterfiske har han drevet seifiske, hysefiske og smålinefiske i lange tider, vært på sildfjordene om høstene efter agn- og matsild og drevet med seinot. Kort sagt, der hvor noe var å hente

fra sjøen var han Edvard med, i de dager da han ennu var ved sine fulle krefter. Ofte fôr han helt alene på sjøen. Han likte sig så godt da, sier han. En sommer i august seilte han «stille mot alene» en ny halvfemterumsbåt med en kjeks på slep fra Rana til Ytresand i Flakstad. Og godt gikk det hele veien. — En gang — sitter han og minnes videre her ved bordet mitt — seilte jeg fra Ytresand rundt Hornnesset og ned Nappstraumen til Offersøypollen. Da jeg skulde over strømmen ved Flæsa duvet jeg seilet godt nedåt, ja jeg syntes i grunnen så altfor meget, men det var en røst som sa til mig, jeg synes enda jeg hører den så tydelig: «Du har sægel nok, Edvard»! Og heldig var det at jeg adlød røsten, for da jeg kom framom nesset var det som jeg rente båten inn i en eld av storm og strømskavl. Men Vårherre han var med mig også denne gang. Strømskavlene truet flere ganger med å begrave mig, og mørkt var det som i en gryte, men jeg kom da frem til slutt — som ved et under. Gamle Knut Abrahamsen i Offersøy sa, da jeg sent utpå kvelden satt i hans stue, våt som en sjurunge: Er du kommet over Nappstraumen i kveld, da er det ikke død for dig på havet.

Edvard har ennu et godt minne — helst om det som hendte i hans yngre år. Det første jeg husker om mig selv, sier han, var da mor min bar mig i en sponkorg over Stokkvikheia til min faster på Indresand. Jeg var da bare halvtredje år. Og det første ho faster gav mig, da vi var kommet i hus var en rømmebete.

Edvard Danielsen har slitt og strevet meget i sin tid. Han har vært vel vant med å stå for tungennen i alt arbeide. Men han har hatt gode krefter å ta til, som strakk til for selv de tyngste takene, og enda med de 80 år på sin bak er han ingen kastkjepp, gamlingen. Der er nok ikke så lite i ham av arv fra salige Ole Andersen på Rise, rissen som vilde ha vunnet i et ryggtak med selve bamsen — om han bare hadde fått prøvet sig. Ennu ser Edvard å lese uten briller, men hørselen er det mindre bra med. Og ryggen er sterkt bøiet. Alt tungarbeidet gjennem et langt liv har nok ikke gått sporløst henover ham.

Men full av takk og pris for alt det gode Gud har gjort mot ham er han bestandig. Han er så takksam alltid, han gamle Edvard Danielsen. Hans største ønske er ennu engang å kunne få reise bortover til Vest-Lofoten, til Buksnes og Flakstad — for å «sette staven igjen», som han sier. Men det er så smått

om skillingene. Og nu ligger jeg: Er det ikke noen som kan forære gamle Edvard reisepenger til denne turen, den siste kanskje før han gjør kisteferden og tar den store, velfortjente hvile, som han sikkert i sitt stille sinn mangen gang lenges efter.

Ja, dette var litt fortelling om en gammel almindelig mann, en tro og strevsom tjener fra «den grå hær», som efter gjengse begreper ikke har fått så store ting av livet, men som har vært så takknemlig og tilfred med det lille han fikk tildelt.

Måtte solen få skinne inn i hans ringe stue til den siste stund!

Br—.

Gamle Buksnesfolk. I.

De gamle paa Nautøya.

Andreas og Bergitte Jensen, Nautøya, Buksnes.

Når man fra Vestfjorden svinger nordover vestenfor det kjente fjell «Brurstolen» ved Balstad, kommer man op i Nappstrømmen, som i springsjøer løper med flere mils fart nord og sør mellem Vestvågøy og Flakstadøy. Omtrent midtveis nord i Nappstrømmen tar en lang polle av til høire og borer sig med mange buktninger godt og vel en halv mil inn i Buknesbygda. Det er Offersøypollen.

Her inne i pollen ligger Nautøya og danner et lite rike for sig selv, og her bor Andreas Jensen med sin kone Bergitta. Nautøya er landfast på et slags vis ved en såkalt «spång», men ved flo sjø er det en veritabel øy — en greit avgrenset verden med to gamle mennesker som eneste innbyggere.

En kort tid før jul besøkte jeg de to gamle på Nautøya. Andreas, som nu sterkt nærmer

sig de 88 år, la da på sengen, og Bergitta, som blir 85 år til våren, er næsten blind.

Sitt gode humør hadde dog gamle Andreas i behold, og til tross for en lei mave og forskjellige alderdoms skrøpeligheter spøkte han og var frisk i praten. Og hukommelsen lot også til å være i full orden. Hver liten detalj utgjennem det lange liv husket han og kunne fortelle om på sin egen saftige, likefremme måte.

Andreas er født på gården Haukland i Buksnes. Han var ikke stor karen før han måtte ut og hjelpe til med fortjenesten. Fiske har han rodd i 42 år, og vet saktens hvordan det smaker å slite både med fembørings- og åtringsårer i storm og stille. Men Andreas hadde krefter som strakk til — ja han var nok nærmest en liten kjempe å regne for, og han var heller ikke av den sorten som sparte sig i arbeidet, hverken på land eller sjø.

Bergitta er født i Holsdalen i Hol, men opvokset på Leknes. For 64 år siden blev hun gift med Andreas Jensen. Bergitta har like til det aller siste vært meget søkt overalt i bygdene på Vestvågøy — og utenom også forresten — som dyrlæge. Var noe galt fatt i fjøs og stall blev hun Bergitta på Nautøya budsendt, og mange hundre er de husdyr hun i årenes løp har berget fra slaktekniven eller fra å «sjølkrepere».

For 58 år siden flyttet Andreas og Bergitta til Nautøya. På øya hadde da tidligere etpar år bodd en mann ved navn Steffen Jensa, men denne Steffen kunde vel ikke ha brydd sig noe videre med åbryte nyland, ettersom hans hele buskap bare bestod av en gris og en hund. Andreas og Bergitta tok imidlertid straks fatt på et iherdig dyrkningsarbeide, og mange årene var ikke gått før omtrent hele øya var opdyrket og skaffet fôr til 3 fine, velstelte naut og 8—10 sauer.

Nautøyfolket har ikke selv fått noen barn, men de har fostret op mange og 6 av disse har de holdt til konfirmasjon.

I de aller siste årene har Andreas ved siden av et flittig strev med nålen i garnbundingen, arbeidet auser, tvårer, søspåner og forskjellig annet husgeråd, som han har gått rundt på gårdene og solgt. Han blev alltid godt mottatt, og handelen gikk bra — for prisen var førkrigs og varen god.

Da jeg forleden besøkte ham, håpet han ennu å komme såpas til helse og krefter at han kunde få ta sig en tur med kjørelvesken. Det var kanskje mange som ikke hadde det de skulde hjelpe sig med i sitt kjøkken. Og en fikk sandelig virke med noe så lenge en orket.

Det skal være visst og sant i alle måter at de to gamle på Nautøya ikke har ligget på latsiden. Men nu vil ikke krefterne strekke til lenger, og de har derfor måttet ta hjelp i huset.

Mange er de som i disse 58 år har gått inn og ut i stuen på Nautøya. Det var Bergitta som måtte komme til hjelp for ku og hest og sau, eller det var Andreas som måtte ut med jollen sin i skyss over pollen. Aldri var det nei fra'noen av dem, og alltid var det traktering, — om ikke annet så måtte de vente på en skvett kaffe.

Over hele bygden er de kjent disse to gamle på Nautøya. Ifjor så de slik ut som hosstående — dessverre ikke særlig gode billede — vil vise. Smilet over det gode ansiktet har de begge, og lykkelig er de tross alderen som tynger og på mange vis gjør det besværlig og tungt å leve. For bak livets kveld vet de om en større lykke som venter dem. De har begge som læstadianere og opriktige kristne levet livet slik, at de kan møte sin Gud og dommer med barnlig tillit, og har intet å frykte. — Kveldsolen når den våren og forsommeren utover står nordover Voiefjellene, skinner alltid lenge i vinduet på Nautøystuen. Måtte den stedse få kaste sitt skinn over huset derborte og over disse to gamles livskveld.

Det vet jeg mange, mange ønsker med mig.

Ola B—.

60 år.

Imorgen, 3. juni fyller kjører Lars Forberg, Harstad 60 år.

Han er født på gården Forberg i Målselv, ca. 3 mil oppe i dalen. Hans foreldre var begge rydningsfolk, innflyttet fra Gudbrandsdalen, som tok fatt med å felle skog og rydde og bygge på Forberg. 19 år gammel kom Lars Forberg til Harstad sammen med skogforvalter Bøhn. Han hadde da tjent hos ham etpar år i Målselv og blev i hans tjeneste også to år her. Så var han i 4 år bryggeformann hos Rikard Kaarbø, og reiste derpå i omkring 4 år som matros ombord i hurtigruteskibene «Sig. Jarl» og «Haakon Adalstein», og en tid også med Bertheus J. Nilsens båter. Efter en tid å ha drevet med forskjellig slags arbeide — det var jo ikke tale om arbeidsløshet den gang — tok han sig plass som gårdsdreng hos enkefru Kaarbø i Kaarbøgården og blev der i 4 år. Efterpå arbeidet han et par års tid ved Harstad vannverks anlegg. Men alt lenge hadde han nok hatt tanker om å skaffe sig egen hest og begynne med kjøring, og en vakker dag finner vi ham i denne beskjeftigelse, som han fortsatte med til for omkring to år siden. Ialt har Forberg vært eier av 7—8 hester, og alle var de velstelte dyr. Men bilene fikk mer og mer overtaket, og så måtte Forberg legge op med sine hestekrefter.

Forberg har også prøvet Vestfjorden, idet han har rodd 7 vinterfisker, alle på Balstad og med Frants Hansen, Skotnes i Buksnes som høvedsmann. Han var bare 16 år gammel da han første gang gav sig i kast med åttringsårene. Men det var karstak i unggutten, og som fullvoksen mann tok han taket fra de aller fleste — og gad vite om han ikke ennu med sine 60 år er mann for det. — Jeg føler mig fremdeles som en tyveåring, sier han. Men nu er det jo ikke bruk for arbeidskrefter. —

Lars Forberg var i mange år Harstad Tidendes faste kjører av papir og annet, og han kunde få lassene frem. I over 40 år har han bodd her i byen og har sett den vokse op med hus og gater og alt det annet som hører med til et bysamfund. Dølegutten fra Målselv tenkte vel ikke bli så lenge her ute ved kysten, men han blev allikevel. Det var bruk for to kraftige armer den gang, og Lars Forberg hadde dem, i strevet bak plogen og vognen som i slitet med årene i nordlandsbåten. Den var ikke karlaus som hadde Forberg med i sitt lag. Og uredd og uforsagt var han også. Han feiet vanskelighetene til side og kom sig frem.

Og med friske krefter tar han også imot 60-årsdagen.

Gamle Buksnesfolk. II.

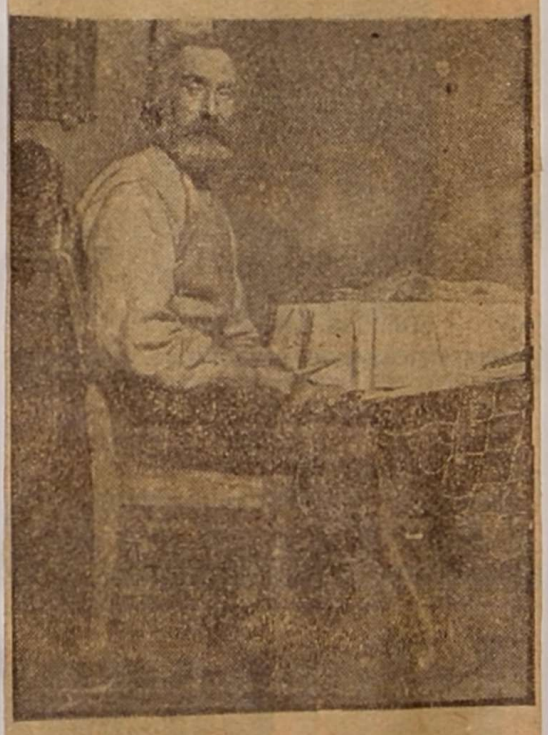

Petter Eriksen

(Tussan) Lilleeidet, 77 år, sønn av Erik Pedersen, efter hvem

han overtok plassen under Lilleeidet — var således født husmann, og er det fremdeles. Fiskeriet har han drevet i ca. 40 år, og i sitt 17. år, da han rodde med Gjert Jensen, Dønvold, fikk han sitt ene ben skadet og måtte amputere dette, som han siden har hatt erstattet med træben, hvilket jo ikke har lettet ham i hans livsstrid. Peter rodde så med Willas Olsen, Sund og senere som høvedsmann selv. P. er nu annen gang gift og hadde i sitt første ekteskap 8 barn, hvorav 4 lever — en av sønnene Paul er fiskekjøper og brukseier i Kjelvik, Finnmark.

Petter har vært en arbeidets mann, sin plass har han oparbeidet så den skaffer 3—4 kjør fôr. Har kampert med sykdom innen sin familie, idet hans barn og især hans første kone var meget sykelig. Uten å komme noen til byrde har han ved stort og ærlig arbeide klart sig i konkurransen, og er fremdeles frisk, skjønt han nu har centralisert sitt virke til landjorden og især innendørs, hvor han fabrikkerer de kjente gode træklumper (nu mindre efterspurt) og lager garn til den velsmakende rødspette. I disse arbeider er han ekspert så det er verd å søke ham for den deri mindre kyndige.

*

Haktor Andersen

(Tussan) Lilleeidet, 73 år, er født i Finås herred, Søndre Bergens amt. Var utdannet som snekkerhåndverker i Bergen og har drevet i håndverks- og tømmermannsfaget helt til idag.

Haktor flyttet for vel 50 år siden til Buksnes, hvor han giftet sig. Ved siden av sitt håndverk drev han Lofotfiske på nordlandsbåt i ca. 40 år. Sin første Lofot-vinter rodde han med Nils Benjamin Hansen, Napp, som under kullseiding blev borte, mens H. m. fl. blev reddet av Andreas Oterholm, Hårberget.

Det er ikke få byggverk gamle Haktor har levert fra sin hånd frem gjennem tiden, såvel i nabobygdene som i sin egen, som Ørsvåg gård, Vågan og store bygg hos Dahl, Nusfjord m. m. fl. Haktor har vært en arbeider som var søkt, da han i arbeidet var ivrig og aldri sparte sig, og trøste den som tilfeldig kom ham til hinder! Ti den fikk da flyttebeskjed! — H. var uvoren med sig selv i alle tider i arbeidet så han må ha hatt en særegen god helbred når han ennu kan være i såpas vigør (kun tunghørt, som han er).

Han har i sitt ekteskap med Alette Eriksen hatt 8 barn, hvorav 5 lever.

Var alle arbeidere av samme ånd som han vilde aldri bolsjevisme eller kommunisme blitt fostret, ti sådant fikk H. ikke tid til, og sådanne arbeidere burde nu hatt sin alderdomspensjon å holde sig til.

Gamle Buksnesfolk. III.

Markus Bendiksen Haug,

født i Flesen (sønn av Bendik Jensen) 25. mars 1841 — var således i mars måned 89 år. Han er en av bygdens eldste menn.

Markus tok helt fra sitt 13. år del i Lofotfisket — første år som halvlotteskar «mot» Hemming Offersøy, idet disse da rodde med en åre hver. Fra sitt 18. år rodde han som høvedsmann, først for Hans Grøn Dahl, Nusfjord og senere på egen båt — alltid nordlandsbåt, åtring eller fembøring — som han drev på, helt optil Russegrensen. I sin tid solgte han fisk nedi 4 øre pr. stk., og som dreng tjente han i sin ungkarstid for 30 daler året og enda la han sig penger tilgode! Da han var 25 år giftet han sig med Ane Andersen fra Mosjøen og kjøpte da sin gård Haug for 600 daler med kår som påhvilte i 14 år, og tross små inntekter arbeidet han sig ved iherdighethet og sparsomhet såvel på sjø som land op til en velstående mann.

Gården hvorpå der ved kjøpet kun fødtes 2 kuer og få sauer, drev han op til å avle fôr til 10 kuer og 25 vinterforede sauer — dette står de lange steingjerderader som vidne på, og disse gjorde en sterk manns rygg krummet.

Markus' kone, Ane, som var 10 år yngre enn ham, var et arbeidsomt menneske og blev en kjent og respektert gårdbrukerkone, der blev en god støtte i «fellesstriden» og de to forstod å utnytte en gårds avkastning. Ullen blev ikke sendt på spinneriet, men omgjort hjemme av egne hender til strømper, vanter, tøier og ikke å forglemme ryer hvortil anvendtes ca. 40 kg. ull i hver. I sitt ekteskap hadde de 4 barn hvorav nu 3 lever. Ane døde for noen år siden, hvorfor Markus en tid har ledet gårdsdriften alene.

Under sin ferd på sjø og land har Markus intet uheld hatt som har truet ham på livet undtatt som unggutt han engang gikk sig gjennem isen i Våjepollen, da han blev reddet av Per Sørensen Våje — Søren Våjes far.

Efterat Markus sluttet fiskeriet kjøpte han fisk i en rekke av år, riktignok kun i det små, så heller ikke der kastet han bort penger.

I kommunestyret og ligningsvesenet innen bygden deltok Markus i Johan Larsen Storfjords ordførertid.

Markus, der altid har vært en arbeidetsmann, har i den senere tid vært noe medtatt av alderen og delvis sengeliggende, har solgt gården til 2 av sine sønnesønner og således så å si lagt op — er aktet og avholdt blandt sine omgangsfeller og naboer.

Gamle Buksnesfolk. V.

Anfin og Maren Johannessen, / Bolle.

Sommeren 1860 stod Sunderøyjekta nordover leia fra Bergen for frisk bør. Ombord var der en ung sognegutt, Anfin Johannessen fra Kaupanger. Han hadde, som så mange vestlandsgutter på den tid, lyst å se sig om nord i landet — dette eventyrlandet som gikk så stort ord om med stor efterspørsel efter arbeidskraft og god fortjeneste.

Anfin Johannessen, som er født 13. mai 1841, var dengang 19 år gammel og en sterk rugg med krefter til å gå løs på hvad arbeidsstykke det så skul-

de være. Han fulgte jekta helt frem til Sunderøya i Vesterålen og tok sig straks tjeneste hos Jens Knutsen, Breistrand, som var fra Hardanger. Siden tjente han i Valfjord og på Oshaugen i Eidsfjord i tilsammen 3 år, og tok sig så tjeneste som sommerkar hos presten Dietrichson på Hadsel. Der blev han forlovet og gift med Hanna Johannesdatter fra Himmelstein i Buksnes, som var kjøkkenjente på prestegården. Den første tid efter at de var gift, losjerte de på Lekang i Hadsel, men flyttet snart til gården Reine ved Balstad i Buksnes og siden til Skotnes hvor de bodde i flere år. Efter et kort ophold på Nordvetting, hvor det var meningen å kjøpe gård, kom han til Valberget, plassgård under Holand, hvor han tok sig rydningsplass og blev boende i mange år som husmann, under Edias Hansen og senere hans dattersønn Jørgen Andreassen. Hanna døde i 1897. I 1900 giftet Anfin sig med enke Maren Ellingsdtr. fra Værøy i Lofoten, og 10 år efter, i 1910 flyttet de til gården Bolle hvor de ennu lever i sin lille stue, som de flyttet med sig over Offersøypollen.

Anfin har rodd fiske i mange herrens år, og først i 1907 kjente han sig ikke kar for å ta årene fatt til et nytt vinterfiskes slit og strabaser. Den siste vinter rodde han i Værøy. Noe uhell på sjøen har han ikke vært ut for, undtagen en gang inne på Balstadvågen, da en kastevind veltet båten over så den blev liggende på seilet. Der kom dog snart hjelp til stede, så ingen omkom. Allikevel har han dog tatt mangen «søfting» på både fembøring og åttring og mange tunge rotørn har han tatt gjennem alle årene. Anfin var ikke den kar som sparte sig, enten det nu var i båten eller med spaden og hakken. Han kan se tilbake på en lang og slitsom arbeidsdag under små kår, men takket være en god helse har han holdt lenge ut og aldri tapt motet.

Anfin blir næste 13. mai 90 år og Maren fylte 86 år den 11. oktober iår. Maren er født på den kjente Måstad gård på Værøy. Hun er frisk og kvikk som alltid, og følger gamle Anfin på de lange turer han ennu tar sig til å fra læstadianersamlingene i bygden. Det er tross årene ennu noe fast og traust over Anfin, der han går og setter sine ben så støtt og sikkert på jorden.

Da jeg siste sommer var innom i stuen deres på Bolle, var begge de gamle ved godt mot, takknemlige mot Gud og alle snille mennesker som hjalp til å bære alderdommens møie og besvær. Br—.

Gamle Buksnesfolk.

VII.

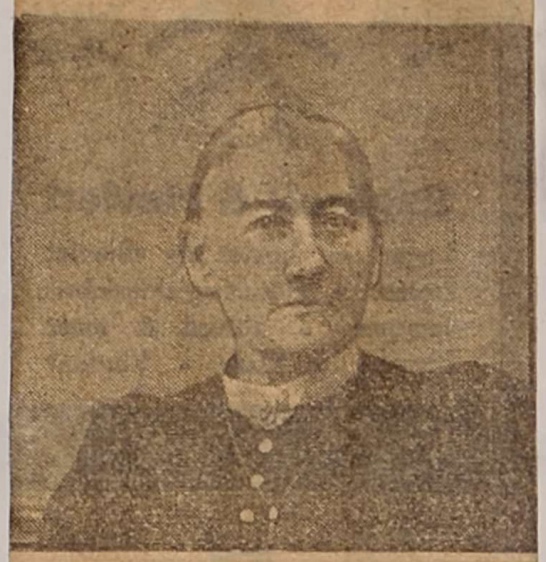

Nille Bergitte Olsen,

Balstad,

er født i Mosjøen 29. september 1845 og blir således iår 85 år gammel.

Tyve år gammel flyttet Nille til Buksnes og tjente der hos Sven Ursin Haug og Petter Andersen Sund m. fl. Syv år efter at hun var flyttet dertil giftet hun sig med sjømannen Ole Knudsen fra Høie ved Haugesund. Hun har hatt to barn og begge disse lever. Nille bor nu hos sin datter Ane, gift med Kristian Jakobsen, Rensjøen. Nille drev i 40 år — inntil 1927 — en mindre kafe i Balstad i Jakob Pedersens hus. Det er ikke få fiskere og andre tilreisende som har besøkt Nilles kafe, hvor man alltid fikk en eftertår, den såkalte «Nelladråppe», hvilket uttrykk den dag idag brukes når man på en kafe her i distriktet vil ha litt mer kaffe. Nille er fremdeles frisk, ser og hører utmerket og fører fremdeles korrespondanse med sine slektninger noe som må sies å være godt gjort for en 85-åring.

Peder Eriksen, Haukland

er dølegutt, født 15. november 1848 på Tynset i Østerdalen, og blir således 82 år inpst. Som ganske ung flyttet han med foreldrene til Namdalen hvor han vokste op. Peder blev imidlertid snart foreldreløs, idet faren døde da gutten bare var 6 år gammel og moren da han var 9 år. Som ung gutt kom han med til Lofoten for å ro fiske, det første i det nu nedlagte fiskevær Sandsund, og siden blev han boende i Buksnes. Han tjente i 5 år hos gårdbruker Hans Johannessen, Rise og 1 år hos Petter Eriksen, Rise og derefter 2 år hos Hans Jensen, Voie. Her blev han gift med Anne Nilsen fra Haukland og flyttet så for 54 år siden til denne gård hvor han siden har bodd. Gården solgte han i 1914 til sin eldste sønn Albert. — Peder, eller Per Eriksen som han helst benevnes, har hatt 12 barn i sitt ekteskap, 8 gutter og 4 jenter, men bare 6 av barna lever nu.

Per Eriksen har rodd fiske i ca. 40 år på ytter- og innersiden av Lofoten, og kjenner saktens til hvordan den leiken smaker. To ganger har han sittet på hvelvet. Første gang var utfor Balstad, da han og hans kamerater lenge måtte vente før hjelpen endelig kom, idet en ångdamper for østgående opdaget hvelvet og reddet dem, men da var en av mannskapet blitt borte. Den andre gangen ulykken var ute var på Nappstrømmen under hjemfart fra fiskebytte. De var dengang 8 mann ombord i båten som blev kastet rundt, men alle blev berget.

De siste år Per Eriksen var med i såkalt vinterdrift var han bryggemann på Balstad hos Martin Nilsen.

Både Per og hans hustru Anne, som er 76 år gammel, er friske og ser godt ut. De er begge i arbeide med slikt som forefaller på gården og i huset, og ofte kan man møte Per med hesten for torvlasset den 7—8 kilometer lange vei fra Rødsanden ved Ondøl til Haukland.

Hans Hansen, Haukland

er ikke helt sikker på sin alder, men han trodde ganske sikkert at han fylte 88 år medio november førstk. Noen mener dog han må være eldre. Hans Hansen er født på Haukland, men kom som gutt først til Lilleeidet og siden til Holmoa hvor han vokste op. Hans far var Hans Jensen, bror av Jakob Jensen, Haukland. I 19 års alderen tok han tjeneste på Skotnes hos Hans Petter Mikalsen. En tid tjente han også på Balstadøya hos avdøde Jacob Jentoft. Så blev han gift med enken Maren Lydia Wæringsdatter fra Brakstad i Tjøtta. Hun hadde tidligere vært gift med Daniel Andersen, Haukland og med henne fikk Hans Hansen gården. For ca. 40 år siden solgte han gården til Rasmus Starheim fra Nordfjord, og har siden levet som kårmann, de siste år under ytterst usle økonomiske kår. Alene sysler han i sin dårlige, lille stue, og stellet blir da der-

-ter, men gamle Hans vil ikke ha det anderledes, han vil klare sig selv som best han kan. Han må i sin tid ha vært en sterk kar, og der er ennu noe sterkt og bevisst myndig over gamlingen. Tilfreds er han også med sin lodd i livet. Han klager ikke. Engang var han dog en, som man sier, holden mann med rummelig utkomme, men fattigdommen skulde allikevel nå ham før dagenes tall var endt. — Rikdommen er et lån, men fattigdommen en gave, sier Hans Hansen, og takker Gud for all godhet og nåde.

Nu klarer han ikke komme sig innover Einangen ved Vik mer. Føttene vil likesom ikke bære, og hodet slo også stundom feil, det er nok nesten 3 år siden jeg siste gang var den veien, sier han, og jeg farer den vel ikke mer før den aller siste gang kommer.

Br.

*

Vilhelm Villassen, Haug.

Han er 79 år gammel, sønn av Villas Abrahamsen og født i Offersøy. Han blev gift med Kristine Jensen Haug, og har med henne hatt 10 barn hvorav 6 ennu lever.

Vilhelm var i 20 år husmann i Offersøy, men kjøpte efter svigerfarens død halvparten av dennes gård og har så i 20 år vært gårdbruker på Haug. Gårdparten på Haug har han overdradd til sin sønn Sandrup hos hvem han har kår.

Like fra ungdommen av har hans hug stått til sjøen og fisket og dette siste har vært hans hovedbeskjeftigelse i vel 40 år, vesentlig i egenskap av fører på nordlandsbåt — inntil han sluttet ved århundreskiftet. Han var en iherdig fisker og dyktig sjømann og har selvsagt hatt mangen en hård tørn såvel i vinter- som i høststormene både på Lofothavet og på sildturene hvor han drev sammen med den engang velkjente Hemming Thomassen, Offersøy.

Den slitsomme og lange arbeidsdag har tatt på Vilhelm Villassen så han nu er nødsaget til å holde sig ved og mest innenfor stuedøren.

R.

80 år.

En kjent og aktet mann i Buksnes, fhv. gårdbruker og fisker Peder R. Jenssen, Reppe, fyller snødag 1. juni 80 år.

Per Rønning, som er det navn han almindelig går under i bygden, er født på gården Reppe, hvor hans slekt har sittet som gårdbrukere i lange tider. — Per var ikke gammel karen før han måtte med i fiskerbåten og allerede i meget ung alder, bare 18 år gammel, satt han på aktertoften som en grei og solid høvedsmann ombord i fembøring. Den første tid rodde han fiske fra det nu forlengst nedlagte fiskevær Sandsund. S iden flyttet han tvers over Buksnesfjorden til Kjeøy ved Balstad, hvor han rodde fiske i mange år, for så til slutt å flytte sin rorbu og sitt hjellbruk til Hattviken på Balstadøy. Per Rønning fortsatte med fisket som høvedsmann til han var nådd langt op i årene, og like til for 3—4 år siden var han å finne som småbåtfisker på Vestfjordfeltet — og var da fremdeles seig både ved årene og linekorten.

I det kommunale liv har Per Rønning deltatt meget ut gjennem tiden. Han har i årrekker vært medlem av herredsstyret, skolestyret og ligningskommisjonen foruten at han har hatt forskjellige andre kommunale gjøremål og tillitshverv som blev ham betrodd og som han alle skjøttet med sund omtanke og plikttroskap. Per Rønning var alltid å finne på spareføien. Hans økonomiske ABC gar at man alltid skulde sette tæring efter næring og såvidt mulig undgå gjeldsstiftelse.

I sitt ekteskap med Olette Lindgard — som døde i 1909 — har han hatt 14 barn, hvorav nu bare 5 lever. En sønn har i flere år opholdt sig i Amerika.

Per Rønning er fremdeles i god både åndelig som legemlig vigør. Han leser godt og følger med i dagens spørsmål, og en dags spasertur på etpar-tre mil klarer han uten minste vanskelighet. Og hver eneste dag er han også å treffe i rask gang — ofte langt borte i nabobygdene Hol eller Borge.

Sitt forholdsvis store gårdsbruk drev han selv til for ca. 8 år siden, og ennu er han god for et arbeidsstykke, når det kreves.

Vi gratulerer den gamle hedersmann med 80-årsdagen og ønsker ham en god og lys livsaften.

L.—g.

Musikkløitnant Evensen.

Musikkløitnant Alfred Evensen er ved denne tid snart fremme i Bergen, det sted han har valgt som sitt nye virkefelt i årene fremover.

Der er ved flere tidligere anledninger sagt og skrevet sterke, men ikke for sterke anerkjennende ord om hr. Evensens store insats, fremragende arbeide og gjennemgripende betydning for musikklivet i denne by, så vi skal denne gang bare med få ord først og fremst få takke ham for de mange berikende og feststemte timer han har skjenket Harstads publikum. Det blev jo alltid fest og sukces der

Evensen med kraft og sikker musikalsk forståelse svinget taktstokken og dirigerte. Han gav aldri noget halvferdig fra sig, bare det beste var godt nok. Derfor gikk man til hans konserter med den største forventning, enten det nu var mannskoret han optrådte med eller den orkesterforening hvis navn han ved så svære konserter som i 1928 med Mary Barratt Due og fornylig med Mitnitzky som solister, har fått slynget ut over det hele land. Hele byen har vært stolt av disse konserter, for de har båret også b y e n s navn høit og vidt om.

Ikke bare som musikker og instruktør rager Evensens navn oppover alle andre i Nord-Norge og står godt anskrevet overalt ellers i landet, også flere av hans komposisjoner for mannskor og militærmusikk er fremragende arbeider som viser den store musikalske begavelse og det rike skapende kunstnertalent.

Det er sagt — og det er sant — at det blir vanskelig å fylle plassen efter ham her i byen. Men der er dog et stort lyspunkt: Det grunnleggende arbeide Evensen har nedlagt her på musikkens og sangens område, den store og vel øvede stabb av musikkere og sangere han har flokket om sig er det beste materiell å arbeide videre med. Med de mange flinke musikkere og dyktige kordirigenter er det ingen fare for at ikke Harstad fremdeles skal kunne holde stillingen som Nord-Norges første og førende by på sangens og musikkens område. Byen har forpliktelser her og vi tror, ja føler oss forvisset om at der står krefter rede til å fortsette i ubrutt linje der Evensen slapp.

Vi ønsker hr. Evensen held og lykke og et godt arbeidsfelt i de større forhold i byen under Ulriken. Harstad vil følge h a m som vi vet at han også vil følge med, interessert og aktpågiven i vår bys videre utvikling. — Evensen elsket denne unge by, som så å si er vokset op med ham. Her har han nedlagt et stort og fortjenstfullt arbeide i opmot en menneskealder, og denne bys navn bidrog ikke h a n minst til å gjøre kjent og aktet — båret langt og lysende på sterke, susende tonevinger. — —

*

Løitnant Evensen er født i Tromsø 17. august 1883. Han viste allerede meget tidlig utpregede musikalske anlegg og i 1900 søkte han og blev optatt som elev ved Tromsø stifts underoffiserskoles musikkskole i Harstad og fikk her sitt spesialinstrument, basun. I 1902 tok han eksamen med hovedkarakter 1,2. Han blev så ansatt ved Nordlands kretsbataljon som bataljonshornbåser, og forflyttedes derfra til Nordre Hålogaland regiment som regimentshornblåser, samtidig fungerte han som hjelpelærer ved musikkskolen i Harstad fra 1903—1905. I 1905 avla han musikkinstruktøreksamen. I 1908 var han innbeordret til 2. brigades musikkorps i Kristiania og samtidig studerte han musikkteori hos konsertmester Gustav Lange og armemusikkinspektør Ole Olsen. I 1911 ansattes han som næstkommanderende ved 6. brigades musikkorps med fanejunkers grad, med hr. Jøsvold som chef, og avanserte i 1918 til alles udelte glede til løitnant og chef for korpset.

Vinteren 1921—22 opholdt han sig 6 måneder i Berlin hvor han studerte musikk, den første tid som elev ved høiskolen, siden som privatist hos musikkhøiskolen komposisjonsprofessor, Paul Juon. — På anmodning av professor Juon komponerte Evensen her musikken til «Arnes Sang», som han har tilegnet Harstad Mannskor. Ved slutningen av studietiden gav professoren ham vidnesbyrd for at han hadde vært en av hans iherdigste og mest arbeidsomme elever og uttalte sin forbauselse over hvad han hadde lært på den korte tid.

I 1928 blev Evensen forfremmet til premierløitnant.

6. divisjons musikkorps har ry for å være det beste militære musikkorps i landet, og æren herfor tilkommer i første rekke hr. Evensen som har ledet korpset de siste 12 år.

Sammen med hr. Alfr. Bangstad startet Evensen i 1913 Harstad Mannskor som har gjort sig fortjent bemerket ved en rekke konserter såvel i som langt utenfor byen, således ved en turne til Boden og Luleå i 1920 og til det store landssangerstevne i Bergen i 1926. — Harstad Orkesterforenings forløper var vel i grunnen det såkalte Evensens kapell som til å begynne med bestod av 8—9 mann. Dette kapell sluttet omkring 1911, men opstod så som en annen fugl i Fønix i 1917 — og da i meget større format og under navn av Harstad Orkesterforening. Orkesterforeningen har til dato bare vært ute på en eneste konserttурne, nemlig i vinter da den besøkte Svolvær og Kabelvåg.

I 1925 var, som det vil huskes, Evensen i Oslo og dirigerte en konsert med Filharmoniske selskaps orkester, en ganske dristig opgave, som han klarte utmerket. — I sommer skal han, likesom i 1926 i Bergen, dirigere Nord-Norges Sangerforbunds konsert i Nidaros.

Hr. Evensen har som bekjent i en årrekke drevet Harstad Papirforretning med trykkeri og bokbinderverksted. — I det kommunale liv har han også deltatt endel. Han har således vært medlem av bystyret og skolestyret, og i flere år medlem av ligningsnevnden. — Han har altlid fryktløs og bestemt hevdet sine meninger, og det var aldri tvil om hvor man skulde finne Evensen i en sak. Han tonte bestandig flagg. Han er en mann.

75 år.

Jeg sitter her og lurer så smått på om ikke agent H. P e t t e r s s e n, Harstad er på nære nippet til å fylle de 75. — Jo, se her har jeg det jo, svart på kvitt: Født den 30 mars i året 1870 på Indyr i Gildeskål.

På Indyr ja, men der fikk han nok ikke slite så mange par barnesko. Faren døde da gutten bare var om lag et par år gammel, og vesle Hildor måtte overlates til oppfostring hos en farbror av seg. Da så denne farbroren etter 4—5 års forløp ble syk, måtte gutten igjen ta vandringsstaven fatt, og bare sju år gammel gjorde han reisen, bort fra heim og alt som var blitt ham kjært, den lange vegen nord til Bjønndalen i Indre Eidsfjord i Vesterålen. Og jeg vil ikke si, og det vil visst ikke Petterssen heller, at det var noen ønskeplass, dette av både guder og mennesker forglemte stedet, på grensen mellom Hadsel og Øksnes kommuner. Her vokste så Petterssen opp, visstnok ikke under de beste kår og forhold. Det var ofte kanskje heller knapt med maten for en fr'sk gutt med appetitt både på brødskivene og på livet i hele tatt, men desto mer av arbeid. Likevel, Gildeskålgutten hadde den rette arten av stål både i barmen og i musklene, og alt på skolebenken viste han slike evner og anlegg, at han snart svingte seg opp til førsteplassen i skolestua, der lærer Eriksen satt på katetret og meddelte sine unge disipler livets visdom og læren til å ta seg heldig fram både for dette og det hinsidige liv. Like etter at han hadde stått foran presten på kirkegulvet og gitt de riktige svar under katekisasjonen som konfirmant, mobliserte han som fisker ute på Øksneshavet. Den første vinteren måtte han nøye seg med topartkars lott, men det ble han fort lei, for allerede neste vinter finner en ham som full karslottaker på fembøringstofta. Frisk og spretten var han, den første til å komme i støvlene og ned i støa der ute på Sørsand, den siste til å gi opp når elementene brisket seg, stormen pep, brottene veltet seg med skumfaksete kammer, og «draugen» holdt seg til luvart — eller le — i den illevarslende, halve båten sin. Og han var også muntrasjonsråden i et godt lag. Når humøret hos kameratene begynte å dabbe av nedover mot nullstreken, fikk Petterssen det til å varme og løfte seg igjen, til å åpne seg som en «kveldsove» i solen

Bjønndalsgutten visste ikke om noe som het å gi seg eller melde tapt slag, selv om det skyet over og mørknet til, og denne gode egenskapen har han gitt mange prov på å eie — helt fram til i dag, da han alt har tatt fem lange års-steg inn over «støvets» enemerker.

Det ble dog ikke svært mange årene Petterssen seilte, eller rodde med fembøringsårer der ute på Vesterålshavet, eller nord på Austhavet i Finnmark, disse havene som har så lett for å gjøre opprør og snu vrangsiden til, som kan vise den mest fantastiske villskap, når de bare får børr god nok av storm fra de rette himmelhjørnene.

En vakker dag kastet han sjøstøvlene og oljehyret, nikket takk for seg til bøene og fallene og de bratte næringene utenfor Sørsand-Våje, nikket ja, men nok med et lite sårt sting i brystet, for det var no likevel noe så herlig med alt dette. Men sjøen var en meget variabel forsørger, og det vilde Petterssen helst ikke være, no han hadde kone og en stadig økende barneflokk å klæ og mette. Og så la han bratt kursen om og seilte inn i forretningslivet, og i denne bransjen ble han sittende fast med urokkelige røtter for resten av livet. Da han — visstnok ved 1911-tallet — fant forholdene for krøble og for vanskelige her nord på, kastet han resolutt alle tamper løs fra sin heim på Vik i Hadsel, og dro til Trondheim. Det var et dristig skritt ut i det uvisse. Han hadde intet fast å reise til og på flyttelasset satt der bl. a. kone og 9—10 barn, de fleste mindreårige. Men Petterssen, som ved den tid stod midt i sin manndoms fulle kraft, fant også denne gang veg i leden og vatn under kjøldraget. I fem år drev han sin forretningsvirksomhet i byen ved Nidarosen, til han i 1916 ble tilbudt Tiedemanns Tobaksfabriks agentur for Harstad og distrikter, og slo til. Siden har han drevet sin agentur- og kommisjonsforretning der, den han fremdeles leder og kusker med tømmene samlet i sine hender.

I meget ung alder ble Petterssen kalt til medlem av både herreds- og skolestyret i Hadsel, der han kom sammen med mange dyktige og formående menn. Han lyttet og lærte, men sa også greit og konsist fra, om det var noe han mente burde arrangeres anderledes enn den alminnelige mening holdt for det rette. Han gjorde godt arbeide og skapte seg respekt som medarbeider i den store kommunes administrasjon. Betydelige ting fikk han også utrettet til gagn og til beste for det — den gang nokså forsømte — distrikt han representerte, Eidsfjord.

Petterssen har helt fra sin første ungdom vært sterkt kirkelig interessert og en trofast kirkegjenger. Det hendte nok mer enn en gang at han tidlig søndag morgen kastet trøyen over båttofta og grep ferringsårene for å ro den milers lange veg fra Eidsfjordbotnen til kirken på Grønning eller Hadsel. Det var et drøyt dagsverk, men det var et behov for ham dette å høre ordet forkynt og forklart. Høgkirkelig har han også vært den hele tid, alt sektvesen er han imot. Det er bare én kirkelig institusjon for ham: statskirken. Han står i den med begge sine ben og med alt sitt vesen.

Petterssen har lest meget og fulgt våkent med i alt som har rørt og rører seg på tidens bølgende hav, men hans «klokkerkjærlighet» har nok vært litteraturen om jødenes historie og om deres Palestina, helt fra den gang fader Abraham vandret inn i Kana'an, og endog Jødelandets naturbeskaffenheter har han ved typografiske studier skaffet seg et lokalkjennskap til som tør være ganske enestående. Det var da bare rimelig at han for noen år siden var sterkt inne på tanken om en reise til Det hellige land ved Jordan. Det gjaldt bare om å finne et passende reiselag. — Men så kom krigen og satte bjelker på tvers også i den lange reisevegen som fører til Jerusalem og til Garisim, og Petterssen har formentlig no for godt oppgitt tanken om en Palestinareise, den han så lenge har drømt om og gjerne villet realisere.

Agent Petterssen har alltid vært en opptatt mann, han trives i virksomhet, med hjulene surrende og den friske gjennomtrekken av livs rørelse og initiativ under dynamisk kraftutfoldelse. Arbeidet ved kontorpulten kunde være bra nok, men jeg tror han trivdes best som landevinner ute i terrenget, han er nok mere selgeren enn folio-kontoristen, skjønt han saktens kan begge deler. Og som reisende har han i de mange, mange årene besøkt — ja jeg tror hver krikk og krok i de vidstrakte distriktene som har vært underlagt hans agentur- og virksomhetsdomene. Han kan fortelle om mer enn en strabasiøs tur, båtskysser i vekslende vær, ofte med dødens farer i kjølvannet, slitsomme fotturer, til dels over ville fjellet, slit til overgivelsens rand, — men Petterssen var ikke så lett å slå av marken. Det kom nok mangen gang godt med at han hadde en trenet kropp — og skal tro om han ikke enno driver litt gymnastikk, sånn til husbehov. En gang iallfall, ja til ikke for så svært lenge siden, var han lett på tå, myk som en ungvidje og snop som ei katt. Og den ledige kroppen gjemte også et ledig og opplatt sinn, opplatt for alle røster og alle innslag i tiden, men skrellende klart av alt det som han ikke fant passende for sitt dagliglivs og sin sjels behov. —

Tradisjonstro er han også. Skal du i dag se en ekte nordlandsbåt med råseil, med peint og priar og braser og det hele, så får du vende deg til Petterssen. Da han under krigshandlingene i 1940 mistet den gamle (forresten ganske nye) kjeksen sin for tyvs hand, gikk han resolutt straks i gang med å skaffe seg en ny, og denne gang en trerømming. Og, som sagt, ser du en seiler av den gamle nordlandstypen, med det brede råseil bugnende i vinden, så bare med en gang slå fast: det er agent Petterssen.

Når agent Petterssen no om få dager slår streken under det fylte tre kvart sekel, og åpner porten til den videre vandring fram mot aftenklokkene, er det sikkert mange av venner og bekjente, nær som fjern, som følger ham med anerkjennelse for det han har utrettet i sine ymse kall og yrker i livet, og med gode ønsker for de kommende, flere eller færre dager og år.

Gratulerer! Du «valgte» deg lang fredag denne gang.

Nordlending.

65 år.

Fhv. distriktsveterinær Kr. Dahler fyller fredag 16. mars 65 år. — Etter å ha tatt eksamen véd Veterinærhøgskolen i Kjøbenhavn i 1905 ble han ansatt som distriktsdyrlæge i Lofoten, og fra 1915 til 1926 var han distriktsdyrlæge her i distriktet med bopel i Harstad, og har seinere vært distriktsveterinær på Ås i Akershus.

I de 21 årene distriktsveterinær Dahler hadde sitt arbeidsfelt i Nord-Norge vant han seg mange venner, såvel innen- som utenfor gårdbrukerstanden.

Foruten å være en meget dyktig og høgt ansett dyrlæge, som hadde alles fulle tillit, var han et sjelden godt og sjarmerende menneske, elskverdig, tjenestvillig og alltid i solskinnshumør, og hos ham var det ingen forskjell enten det gjalt høg eller lav. Både i Lofoten, og da kanskje særlig i Buksnes hvor han hadde sin heim, som her i byen og distriktene, er Dahler fremdeles i like friskt minne. Mer enn en gang blir jeg enno, under feriebesøk i Lofoten, av mange bønder der borte spurt om jeg vet og har hørt noe om han Dahler, og mens han enno bodde her i byen bar jeg mange hilsener med til ham der vesten fra øylandet.

Dette karaktiserer mannen, slik var og er han, en hjertevinner, både ved sitt framragende arbeid i stall og fjøs som ved sitt greie og enkle vesen, sin soliditet og mange gode og verdifulle menneskelige egenskaper.

For noen år siden trakk hr. Dahler seg tilbake fra sin stilling og kjøpte seg gård i Drøbak, hvor han no bor.

I mer enn et snes år lå hans arbeidsfelter her nordpå, han var i alle deler en nordlending blandt oss nordlendinger. Han lærte å kjenne og forstå, og holde av denne landsdelen og det folket som bygger og bor her oppe, som folket på sin side lærte å holde av ham igjen og vurdere ham som en rakrygget person og et hvers igjennom realt og rettlinjet menneske.

Jeg vet at der ved denne anledning vil gå mange hjertelige hilsener til ham her nordfra, og enda flere varme tanker og gode ønsker for dager og år som kommer.

O. B.

Erikka.

Det var hin navnkundige februardag for ikke så langt fra hundre år siden, og hvorom skrevet står i gamle, gode P. A. Jensens lesebok for folkeskolen, at uværet den dagen krevde så mange staute fiskeres liv, at det alene i Buksnes prestegjeld ble 30 enker.

No er vel både Jensens utmerkede leseverk og denne februarstormen ved å gå i glemmeboken. Å nei, forresten, vi litt eldre «skoleelever» vi husker godt boken med de spraglete permene, og de 30 enkers dag var av såpass dramatisk virkning at den blir nok stående for alle tider som ett av de dystreste minner i Lofotfiskets stormomsuste historie.

I ett av båtlagene til væreier Jens Pedersen i Ballstad var det denne morgen en av karene som meldte forfall. Han lå oppe på «bellen» og klaget sin nød og var sjuk. Og så stod en der og var opprådd for et dugende mannfolk til erstatning. — Opprådd, langtfra, det var en slett ikke. Erikka var jo like for handa. Hun var ved den tid i tjeneste som «taus» hos væreier Pedersen, og det ble sendt bud etter henne. Og Erikka hun møtte straks fram i bua, grei og mannhaftig, og fikk høre hva det gjaldt. Og hun tok ikke lang betenkningstid, stusset bare et ørlite øyeblikk og slo til. Det var ikke første gangen heller hun skulde håndtere et par fembøringsårer, sitte under bredt, brunbarket råseil og ta i mot en drefs salt sjø innover finkenetten.

Så trakk hun resolutt på seg de den gangen brukte lange sjøstøvlene som rakk helt opp til — nå, det kan no være det samme, fikk på seg geiteskinnshyret, batt sydvesten fast under haka og grep sjøvåttene. — Kom an karer, sa hun og gikk mot fjæra.

Da stormen kom veltende som en alpinsk lavine fra nordvest — slik den så ofte gjør det i Lofoten, der den har krevd så mange ofre og lagt så mange fiskeres liv kalde og øde — var nok ikke Erikka den som grep først og mest til redselen og forsagtheten. Det var for godt karsemne i henne til det, og heller ikke sviktet hun sine plikter ombord under den kappseilasen med draug og død som no begynte, og som for — kanskje de fleste — båtene endte så sørgelig og så uten skånsel, at det som nevnt bare i Buksnes bygd ble sittende 30 enker og et tilsvarende antall farløse tilbake.

Båten Erikka var med på klarte ikke ta igjen ytterlandet Lofoten, men måtte lense unna uværet, den som de aller fleste. Men den var blant de heldige som klarte brasene, holdt seg flytende i fråden, fant seg veg gjennom Innlandets brem og brenning — så havn og frelse. — Det var ikke stort igjen av krefter hos noen av mannskapet da turen omsider var endt, men så er sagt, at Erikka slett ikke var å finne blant de låkeste og mest forkomne i laget. Hun hadde stått sin prøve som dugende fisker og stormfugl med glans.

Hvor hun var fra denne mannhaftige kvinnen, har jeg ikke kunnet fått oppspurt, men en kan formentlig gå ut fra at hun var innfødt Buksnesværing. Sine siste leveår tilbrakte hun hos familien Johan Grønn i Valberget i Buksnes.

Og når jeg her har villet feste hennes minne til papiret, er det fordi hun var en slik sjelden og maskulin pryd for sitt kjønn, det svake, og fordi hun trolig også er den eneste kvinne som har «gjort» Vestfjorden på denne, bokstavelig talt orkanaktige måten. Ær —

50 år.

Klokka på stueveggen tikker og slår, tikker og slår, den er jo til det, og smuldrer tiden opp i sekunder og timer, og før en vet ordet av det er det blitt et helt knippe av tid, en menneskealder. Presis den 22. april førstk. fyller Buksnesværingen Kristian Lauritsen, Offersøy nøyaktig 50 år. — I den vesle stua nedenfor Kallerhaugen så han første gang opp mot taket med de solide bjelkene, han lå der i vugga og øvde seg med å bite i stortåa, — den kunsten kan han nok ikke no. Så fikk han skoleveska spent over akslene, med Luthers lille katekismus, Pontoppidans forklaring, Volrath Vogts bibelhistorie, Rolfsens lesebok og Sandbergs eminente skjønnskriftsforskrifter. Det gikk bra med lærdommen og presten slapp ham pent forbi seg på kirkegolvet konfirmasjonssøndagen. Siden svinget han suppe-, potet- og fiskegrytene som landglunt på rorbua i Ballstad, og så bar det ut på Vestfjorden som veritabel fisker. Men hva no grunnen kan ha vært, jeg vet det ikke så nøye, men som torskefisker i vinterkulde fortsatte han ikke svært lenge. Derimot har han alle år vært å finne både i Lofoten og tildels også nord på Finnmark, hvor fisk skulde kverkes og gjøres til eksportferdig vare, iset, saltet eller tørret, og ikke annet jeg vet er han også i vinter på ferde med sløyekniven sin, risper i buk og knekker nakker på hundrer, ja tusener av skrei. Det er mye lever og rogn han i sin tid har veltet ut av torskebuker og sortert i sine respektive hølker og kar, — og mer blir det nok. — Sluttet han som Vestfjordfisker, så fortsatte han dog med å drive såkalt heimefiske, så en manglet aldri fisk i huset. Mangen god flyndrekokning har han hentet ute i «Flaget» og ute på Uttakleivsvika, eller hvor det no kunde være denne flatklemte og skjeivkjeftede fisken lå i sanden og dyrket sin dovenskap.

Han er også en etterspurt slakter i grenda. Når Kristian om høsten og til andre tider også, er ute og går med øksa og den lange tollekniven, da kan smått fe og stort fe passe seg. Da faller daskene med den tunge øksehammer — og så blir det pølse og lungemos, frikasse og sådd bortetter i gårdene, og der spiles skinn på veggene Han er en flink og stø slakter og feiler aldri hverken med hammeren eller kniven. Ellers har han sin lille jordveg å passe, og den steller han godt med, så det blir avling og «biteti» for besetningen av den nokså skrinne marka. — Kristian giftet seg ikke før han var i 43-årsalderen, og hadde løpt ungdommens galskaper godt av seg. Han er forsiktig med alt, overveier grundig og er nøktern og avbalansert i all sin ferd. Så vaser en seg ikke opp i kalamiteter og må gjøre halsbrekkende byks for å redde situasjonen. Der Kristian går er det trygt farendes veg — selv om han bærer øks og kniv og kan virke som en trusel i landskapet.

Femti år — var det ikke for at dåpsattesten og vaksinasjonsbeviset trossig holder på 22. april 1894 som hans fødselsdag og dato, så vilde jeg reise meg til en protest, for Kristian er så ung av sinn at mangen 25-åring kunde misunne ham. Han bokstavelig talt nekter å bli gammel, slik iallfall at han ikke ferdes og er med i de unges lag. Og i sin krets blir han straks savnet, ja, det vil likesom ikke flaske seg med festen uten Kristian Lauritsens tilstedeværelse.

Likevel er det framtredende trekk ved denne stillfarende og beskjedne mann, at han helst holder seg i bakgrunnen og ikke vil for mengden funkle, så når jeg no ved denne anledning trekker ham fram i rampelyset, så Gud vet om han ikke, et eller annet sted der borte i bygda, står og hytter mot meg med handa. Men jeg liter på hans gode hjertelag og hans tilgivelse. Han har ikke langt etter den, vet jeg.

Blant de mange som vil være deg personlig, eller med hilsener, eller kanskje bare i tankene på din 50-årsdag, kan du helt sikkert regne med også en barndomskamerat.

En mor fyller år.

Et gammelt ordtak sier, at det en kan gjøre i dag, skal en ikke oppsette til i morgen, og et annet lærer oss, at en annen gang er en skjelm, derfor vil jeg, med Lofotpostens elskverdige tillatelse, i dag slå en liten bjellelyd for enkefru Marie Hansen, Reppe i Buksnes, som den 23. juli f.k. fyller 84 år. Det er jo ikke noe «rundt» tall dette, men likevel et stort og godt og respektabelt tall.

Marie Mortensen, som var hennes pikenavn, er født på Utakleiv. Som sprek og spill-levende 17 års gjente kom hun i 1877 i tjeneste hos Petter Karlsen, Reppe, og her — det hender jo som en vet — forelsket hun og nabogutten Oluf Hansen seg i hverandre. Jeg lurer på det var kjærlighet ved første eller iallfall annet blikk, og i 1881 gjorde presten det visst og fast foran alteret i Buksnes gamle korskirke. Det ble et sjelden lykkelig ekteskap, og det ble velsignet med ikke mindre enn 16 barn, hvorav no bare 5 lever. — Marie og Oluf var solskinnsmennesker. Mange ganger mørknet det til i sorg og motgang, det ble tårer på kinn og tyngsel i sinnet, men det lyse fikk alltid overtaket igjen og fylte den gode heimen deres med livsmot og opptimisme. De trakk så godt og enig sammen, disse to, og det var en tung stund for Marie da hennes mann for få år siden, under salmesang ble båret bort fra den heimen de hadde bygd sammen og som hadde huset deres felles sorger og gleder, deres lykke og forventninger i omlag 60 år.

Maries gjestfrihet er kjent, og den er gått i arv til barna. Hennes heim, hennes hender og hjerte er alltid åpen. Hun er en glad giver, en slik som Gud elsker. — Enno i dag finner en henne daglig ved ullkardene og spinnerokken. Det er mange hundre ullrøyver som har gått gjennom hennes fingre over, snelle og på hespetre. Hun steller sine klær selv, strikker og lapper — det må en jo ikke minst i denne tiden, — leser i bøker og blad og holder skritt med tiden og utviklingen.

Hun fødtes i midtsommeren, ble et solskinnsbarn og er det fremdeles. En god og omsorgsfull mor til 16 barn, bestemor til 42 og oldemor til 18, og snart blir hun kanskje også tippoldemor. Der gror slik stor slekt omkring henne.

Vi hilser deg og ber om at dine siste dager og år må bli lyse og milde, bli deg til glede og velsignelse.

E. og O.

Til en arbeidsmann som har lagt opp.

Buksnesværingen Albert Aronsen.

Der kom et brev heimefra i går. Der stod de ordene at Albert Aronsen ligger syk, at han må holde sengen — for det meste. Nei, det er galt, det er ikke han som holder sengen, det er sengen som holder ham. — Albert Aronsen, jeg ser ham så lys levende for meg: De buskete øyenbrynene, det raske blikket, det sterke mannfolkansiktet, som bærer til skue en vilje, en tross. I hele vinter har helsen vært skrall, det ble å holde seg til senga. Årene er jo også blitt så mange. 31. august i fjor fylte han 70, og så er det at hjertet tar til å legge seg etter i vegen, gjør kunster, fusker i faget og stritter imot.

Albert er Offersøy-gutt. Hans far var fra Ofoten, moren var Buksnesværing. Som gutt var han en livlig krabat, på gutters vis. En dag — han var da i 10—12-årsalderen — hoppet han ned fra et tak, ikke noe høyt tak, ikke et tak over mange etasjer, men når ulykken er ute så —. Han fikk den ene foten sin stygt skadd ved det hoppet, og har hele tiden siden måtte bære dette mén. Staven ble hans trofaste følgesvenn, i snart 60 år har de stått last og brast sammen. Men Albert satte seg ikke ned på en stol og var til ingening, selv med et lemstret ben. Jeg nevnte vilje, han hadde den, jernviljen. Sammen med sin litt yngre bror, Martin, har han drevet sitt fiske, og drevet det slik at jeg lyster meg se den som kan vise til maken. Det var godt karsemne i ham, sterk som en okse. De armene kunde løfte og bære, det var pust i den brede brystkassen, og en energi som det gnistret av. Fisk hentet han opp av sjøen, ikke bare de få vintermånedene mens skreien slang innom på Lofoteggen, han var å finne i båten sin, han og broren, det hele år, de mange, mange år, på innersiden, på yttersiden, med garn, med liner, med seidorg og juksa, med kveiteagnvad. Gravde sagskjell, satte buhundvad, piket rognkall. Intet i fiskeriets verden var ham fremmed. Alle dager, så sant Vårherre gav skapeligt vær, var Albert i båten, i makkefjæra, skrellet skjell, flidde bruk — kort sagt tjente sitt fiskeri i smått som i stort. Hva han har vært med til å føre i land av alle slags fiskesorter er vel nesten unevnelig.

I de seinere årene drev han som garnbøter om vintrene. Han måtte på rorbua, måtte kjenne rorværslukta i nesen, høre tråkket av sjøstøvler og tjenestegjøre på det feltet som var hans så helt og fullt. Han var fiskeren par exellense. — No er det kanskje slutt også for hans vedkommende med båtårene. Jeg vet han kjenner det som et savn, som noe kjært han har måttet levere fra seg, har mistet. Men så er det, vi mister litt etter hvert som vi går oss framover mot den dalende sol og de lange kveldsskygger. Mister ungdommen, manndommen, helsen og førligheten, så blir det sengen, meditasjonen, den stille uvirksomhet og alle minners tanker.

Albert Aronsen, hva var han? Dere spør meg og jeg svarer: En arbeidets mann, en sliter fra først til sist. Han fikk en stav som unggutt, skjebnen. eller hva en vil kalle det, rakte ham den. Javel, men staven satte ham ikke utenfor. Han tok imot den, gikk med den til sin id og sin gjerning, en gjerning som teller blant de største og seigeste i sitt slags. Han skulket ikke unna, han vek ikke til side. De to brødrene har gjort sin plikt, har gjort mer enn sin plikt. No kan ikke Albert mer. Hjertet vil ikke holde ordentlig for lenger. Men hvil deg du, hvil deg, Albert. Det skal sies deg her, og det skal stå der urokkelig: Du har ditt på det tørre som fisker og arbeidsmann, som en arbeidets a d e l s m a n n.

Disse ordene vilde jeg skikke deg i dag, for at du kan lese dem selv. Du var så glad i å lese, vet jeg, bøker og blade. Lofotposten har i deg hatt en av sine mest trofaste lesere. Og du hadde dine meninger, ikke slik at du stod på torgene og preket over dem, duttet dem på andre. Du levde d i t t liv, og lot andre leve sitt. Det var godt slik for deg. Derfor kan ingen rekke etter og telle ihop bakover i tiden og ha noe å slå d e g med i ørene. Du profeterte ikke og agerte ikke vismann, nei men du viste det du viste og gjorde det du vilde. Og det var godt altsammen.

No skal jeg kanskje ikke se deg mer gå der med staven mellom stua og båtstøa ute på Offersøystranda. En vet så lite om slikt, vet slett ingenting. Men jeg vil se deg likevel. Du gikk der så trutt og så ofte til båten, fra båten. Bildet ditt står der, om du selv er borte fra uteverdenen og bare orker komme deg mellom stolen og senga. — Din veg var aldri så lang, men den var fast tråkket. Et arbeidsmenneskes arbeidsveg.

Så sender jeg disse ordene og min hilsen. Ola Berg.

70 år.

Det går i dilt og trav nedover fra Hagskaret. Gampen er vårronneslitt og kariolen dårlig smurt (bilene er jo lite og ikke på hjul i denne tiden), men vi avanserer dog pent og forsiktig innetter gjennom den lange litt kjedsommelige Skifjordmarka, krabber oss opp brattbakken ved Myklevik, og just som Svarholtgårdene ligger der på brede, grønne jorder foran oss, strammer vi tømmene og kommanderer prro med myndig stemme, for her skal vi en liten sideveg ned til Kjærmyr, som ligger der så lunt og så trygt under Østre Hol kirkes høyborg. — og vårt erinde i dag er å hilse på husmoren og lærerinnen, fru Augusta I s a k s e n, som torsdag den 6. juli fyller 70 år.

Spøk til side, sier du og anstiller deg vantro, fru Isaksen sytti år? Så gå til presten og ministerialboka hans, der finner du bekreftelsen. Sytti år altså, jeg gir ikke etter med en eneste tomme.

Fru Isaksen er født på Reppe i nabobygda Buksnes, og det er, synes jeg, et godt sted å være født. — Det var evner og anlegg i henne utover det vanlige, og snart finner vi henne som ungpike ved seminariet i stiftsstaden nord på Tromsøya. Med testimoniet derfra kastet hun seg straks med iver og interesse inn i skolegjerningen i sin fødebygd, hvor hun hadde ansettelse i forskjellige skoleposter inntil hun for mange år siden — jeg ser meg ikke i stand til å kunne nevne dag og år — ble ansatt som lærerinne ved Svarholt skole i Hol, der hun siden hadde sin gjerning til hun for noen år siden trådte fra ved aldersgrenseskillet. — Jeg sitter her og forsøker aritmetisere og komme til en sum for hvor mange ganger fram og tilbake, hun i alle disse årene har ferdes vegen mellom Kjærmyr og Svarholt, men jeg er ikke kar om å kunne legge fram en endog tilnærmelsesvis pålitelig facit. Sier jeg mange hundre ganger, vet jeg d e t er altfor lite, sier jeg titusener, er det kanskje i drøyeste laget, men at faciten vilde blitt mangesifret, det kan jeg iallfall slå naglefast. — Om fru Isaksen kan det ikke være delte meninger om den ting at hun har gjort både sine skole- og sin borgerplikt. — Hun hadde evner og anlegg for sitt arbeide i skolestua, var som skapt for det, og fikk derfor også fram de mange gode resultater blant smårollingene sine. Hun hadde det hendige laget med og det rette grepet på undervisningen, og i hennes klasser satt alltid også disiplinen i høysetet. Hun hadde lag med «justisen», også uten å behøve ty til noen som helst slags drastiske midler. Jeg må vel vite det. Som førsteklassing satt jeg selv under hennes kateter — det må være svinaktig lenge siden — for å suge inn den første boklige lærdommen sammen med ABC-en og den lille multiplikasjonstabellen. Et par ganger, husker jeg, la hun sin rettferdige straffende hånd på meg, — sånn indirekte. Jeg hadde skubbet til armen på sidekameraten min mens han med griffel på tale og med tungen travelt arbeidende fra den ene munnviken til den andre anstrengte seg med å framstille noe som skulde forestille tall bortetter en kvit strek på den vesle Sinai-tavle. Jeg ble dømt til hele resten av timen å sitte med hendene korslag på pultbordet. En annen gang ble det skammekrok og forsmedelse for en litt større forseelse, og en tredje gang et godt klyp i øret for noe tøys jeg hadde funnet på. Men du all verden som jeg og vi alle sammen likevel var gla i den unge, pene lærerinnen vår, og minnes jeg ikke feil felte jeg én, nei mange oppriktige stille tårer da hun måtte skille lag med oss småkrabater, og vi skulde under et annet septer. — Og slik var det hele tiden, barna var gla i lærerinnen sin, for hun var mer enn bare lærerinne for dem, hun var deres fortrolige og meget av en mor i deres midte. Og jeg vet hun på sin side har mange gode og skjønne minner fra sin lange skolegjerningstid, og hun bevarer dem sikkert blant sine kjæreste skatter.

Nede på Kjærmyr har hun sammen med sin mann skapt en lun heim, en dunvarm rede, der hun holder åpne dører og gjestfritt hus. Det var dog bestandig så godt og så hyggelig å komme der. Hagen hører til de vakreste og mest velstelte i vid omkrets med sine trær, sine prydbusker og sine skjønne blomsterbed som reflekserer alle regnbuens farger og sjatteringer. Det er da også så drivhuslunt under den tverrbratte bergnakken med kirken og klokkeklangen på toppen. Jo, Kjærmyr er vel en god harmonisk heim, og dens vertinne en verdig representant både for lærer- og husmorstanden.

Og no skal hun over i de såkalte støvets år med otium og vartpenger og tilbakeblikk fra en putet armstol. Det nytter jo ikke å stritte imot, terskelen ligger der og en må over den. — Jeg tenker fru Isaksen tar d e t skrittet også med ungdommelig godt humør. Også kvelden har sine tiltalende trekk, sin skjønnhet og sin sjarme. Og vi er — det vet jeg forvisst — mange, mange som ønsker deg, fru Isaksen, en lang og god og lysmettet høstkveld. Du som har formet og

Fiskar og rydningsmann fyller 80 år

Anton Jensen, en sjøens og slitets tjener.

Fiskar Anton Jensen fylte 80 år 22. april. For noen dager siden avla «Fiskaren»s korrespondent i Lofoten ham en visitt. Rask på foten er han framleis og han kan gjøre rede for sitt lange og omskiftende liv — til de minste detaljene. Og livet for hans vedkommende det begynte på gården Rekdal i Borge i Lofoten, men han var ikke mer enn et halvt år, da familien flyttet til Uttakleiv i nabobygden Buksnes, denne gården ver havet, som bølgene dundrer inn til alle dagene og hvor brenningens musikk er alle tiders tone. Så bar det til gården Haukland i samme bygden, og så til Offersøy, hvor familien endelig slo seg til og fant feste for sine røtter. 20. mai 1898 holdt Anton bryllup med Olufine Pedersdatter, og bryllupet stod i hennes farsgård i Græna, en gård som nå er ved å avfolkes. Nå var det å begynne for seg sjøl, og i flere år flyttet Anton med sin familie fra det ene stedet til det andre her i Lofoten, var noen år også småbrukar i Græna, men så hugg han resolutt alle tampene av for Lofoten, og flyttet til Vardø.

Hele tiden var havet hans virkefelt, og er det noen som vet hva slitet med båtårene vil si, så er det Anton Jensen. Fattigdommen var ham også en påpasselig følgesvenn, nei den var han ikke i stand til å ro eller seile fra, den hang på ham i kjølvatnet overalt. Men endelig nord i Vardø begynte økonomien å rette seg pent opp.

Etter fjorten års fiskarliv på Vardøhavet, kjøpte Anton seg rydningsjord i Nordvaranger, i Vadsø herred, det var inne i ville skogen og tett stod den som i et villniss, sier han. Fugleberg kalte han stedet, og så var det å gå i gang med å rydde og bygge. Et slit var det, men på få år hadde Anton ferdig et dyrket land på 28,5 mål. Særlig slitet med å få vekk skogen tok hardt på, men var arbeidet hardt, var arbeidsgleden stor, hvert nytt mål med saftig eng var en provins til Fugleberg og til landet lagt. Han brente også tareaske, og naturligvis var ikke sjødrifta forsømt, det var, nå som før, denne som skulle skaffe kontantene.

I 1940 flyttet han til sin datter i Offersøy i Lofoten, for å finne seg litt kvile, så kom krigen, og dermed ble Anton «låst fast» her. Da tyskerne var slått og Finnmark fritt land igjen, var han blitt for gammel til sin gjerning nord på Fugleberg, som en av hans sønner nå driver og er eier av.

I sitt ekteskap med Olufine, som døde i 1934, ble det ikke mindre enn 14 barn, som alle lever er er gifte, noen i Finnmark, andre i Lofoten og noen i Oslo. Bestefar er han til 33 barn og det er til nå 5 som kaller ham oldefar.

Det er ingen sak å være fiskar nå, sier Anton. Motorene gjør arbeidet, iallfall det tyngste av det, og så blir man betalt for sitt strev og sin møye. Hva fikk vi i min ungdom for fisken, ja langt fram på tiden forresten? Jo, 3 øre kiloen for hysen, og for torsken 3½ og 4 øre kiloen. Og vi måtte si oss fornøyd med det. Vi måtte fylle båtene gang etter gang, og uke etter uke, før det kunne bli noe større å putte i lommeboken. Gud være takk, det gikk da den gangen også, men kummerlig var det mang en gang, og en fikk sannelig legge kreftene til alt det en orket, og ofte mer enn det.

Fugleberg det er slikt et nydelig sted, sier han, men nå vet han ikke om han er mann for å gjøre seg en siste tur dit nord til den heimen han ryddet seg i Nordvarangerskogen.

Jo, skjebnen har tumlet meget med Anton Jensen, hans kjølvann på sjøen og hans fotefar på landjorden er mange og lange. Og framleis er han båtmann og vandringsmann, eller han sykler og trør seg fram som en ungdom.

Vi gratulerer fiskaren Anton fra Vardøhavet og rydningsmannen fra Nordvaranger. Br.

Buksnes-bonde med diplom og sølvmedalje fyller 65 år.

Mekkelidagen i året 1881, just som bygdas halve befolkning turte marked på Fygle, kom det på gården under Bønakken i Buksnes, en gutt til verden. En glad gutt var det, og en dyktig kar ble han. I kirkeboka står han innført under navnet Bertheus Karlsen, fødselsdato 29. september, sted: Bø i Buksnes. Da han var blitt 11 år gammel fikk han sitt første offentlige verv, han skulle være landglunt ned i fiskeværet under vinterfisket, — men før den tid hadde han nok måttet henge i som gjeter, og da gjerdene ved den tid ikke var rare greiene, var det ofte kappløp mellom gjetarglunten og kyr og sauer som ville i engen eller potethagen. Men Bertheus hadde både lunger og bein, så jeg setter en knapp på at det var han som iallfall nesten alle gangene vant veddeløpet — og reddet situasjonen. Det forlyder intet om hans karriere som landglunt i rorbua, men selv om det nok hendte at havregryn- eller grynmelssuppen svidde litt i den fem kars malmgryte over buovnsvarmen, så nærer jeg ingen tvil om at han stort sett gjorde sine saker godt også i det kulinariske faget. — 15 år gammel tok han til sjøs som halvkarsfisker på åttringsbåt med Jens Johannessen, Hag som høvedsmann og med den lange firebåtsbu i Hattvika i Ballstad som standkvarter. Under forskjellige høvedsmenn fortsatte han hver vinter som fisker i åttring til 1904, da han som mannskap steg ombord i seilskøyten «Storm», fører Mathias Johannessen, Skotnes. «Storm» var den første fiskerskøyte i Ballstad, og Bertheus Karlsen var med på det nye som nu brøt seg vei. Vinteren 1906 gikk han over på Alfred Pettersens skøyte «Nora», og her ombord stod han i 13 vintrer. Da hadde «Nora» forlengst fått motorkraft til erstatning for seil. Etter 4—5 års virke som bygningssnekker i Glomfjord og Narvik, kjøpte han først i 20-årene motorbåt og fortsatte med fisket til vinteren 1936.

— Og det forløp heldig under hele fisketiden?

— Ja, det får en si, — bortsett fra en skjærtorsdagsaften, da vi i en forrykende storm med tett snekov kom seilende fra Røst og skulle ta havn i Ballstad. Under Ballstad skulle vi sette motoren i gang (det var bensinmotor) og ved en uaktsomhet tok det fyr i bensinen. Flammene stod høyt, og det så mer enn ille ut. Vi var 17—18 mann ombord, så det ville blitt en stor «sylte» om det ikke etter iherdig arbeid hadde lyktes oss å bli herre over ilden. Storm og brann — det var ikke moro akkurat.

Ellers har det nok vært mer enn en «søfting» under 40 års fiskerliv. En møter Vårherres vær og vind så forskjellig, og det er ikke alltid sola skinner og brisen er laber.

Dette var et lite gløtt inn i Bertheus Karlsens liv som fisker, men det er nok likevel som jordbruker han har satt de tyngste løftene og satt sine spor dypest. Da han i 1905 kjøpte skredder Jens Hansens gård i Vian, var det offentlig takst for at alt den gav som avling var 3 lass høy, med andre ord for til et par—tre smaler. — Nu er det flere år siden besetningen var økt til 5 kyr, 11—12 sauer og en eller to hester. To ganger — i 1916 og i 1936 — har Karlsen kjøpt og fått lagt nytt rydningsland til sin gård, som nu er på omlag 70 mål eng og åker. Han begynte rydnings- og dyrkningsarbeidet nede ved vannet og veien, nu kan en spasere på pløyet og vendt mark — til dels flere ganger — helt opp på åsryggen, og hans jord hører til den fineste og mest velstelte i hele bygda. Potet og stubb kan høstes med maskin, og grøfter, på kryss og tvers, i tusenvis av meter, ligger i det skjulte. — Det er et storarbeide som her er utført, en manns dagsverk, som det står glans av. Meget av pengene han tjente som driftig og dyktig bygningsnekker, hjemme og ute, la han i sitt jordbruk, det var et slags kjelebarn for ham, og derfor har han også nådd så langt her — til langt opp i heia. Hva det — foruten klingende mynt, har kostet av svette og verkende rygg, trellete hender og mange lange arbeidsdager, det vet han best selv. Men andre har nok også holdt rede med dette, for i 1928 (eller 1929) kom en offentlige belønning: Stor diplom med sølvmedalje fra Det Kongelige Selskap for Norges Vel, og sannelig, her kom utmerkelsen til rette sted.

Som bygningsmann har Bertheus Karlsen vært i arbeide med sykehus og skoler og andre offentlige hus, foruten en rekke private, som han har reist i by og bygd. Og de står der alle sammen og lar seg ikke rokke, nei, for han novet og naglet godt.

Tross travle dager i fiskerbåt på hav og bak plog i nybrott, har Karlsen vært med i ymse annet også, ligningsmann, i 15—16 år medlem av skolestyret, styremedlem i Øvrebygdens landbrukslag, likeså i sauavlslaget og i Buksnes og Hols hesteavlslag, formann i styret for Vestvågøens Meieri og formann i Øvrebygdens feavlslag. Det har vært bruk for ham, og er det fremdeles, på så mange felter, særlig innen jordbruksnæringen.

Tyve år gammel ble han gift med Agda Johansen fra Vold som var i samme alder. Det ble stor trafikk i vugga, 12 i alt har ligget der i dette hjemmet, og som de vokste til, gutter og jenter, tok de villig og flittig hånd med i fars og mors arbeide, og fru Agda skal ha sin store part av æren for alt det som er blitt utført, det er et storverk. — Barnebarna flokker seg nu om dette 65-årige hederspar i et antall av 22, og det er også blitt, la meg se, 3 barnebarns barn. Ikke så dårlig gjort det med, å være blitt oldeforeldre alt i såpass ung alder.

Det er et frodig og fruktbart liv Bertheus Karlsen kan se tilbake på, der han rager godt opp i flokken av arbeidets adelsmenn.

Og fremdeles holder han sine jern glødende. Det er lenge til kvelds enda. Det gode humøret som har hjulpet over så mangen kneik, er det nok av — uten erstatning, og to gode arbeidshender er i dag, som for 40 år siden, i stadig virksomhet på gården der oppe i Vian. Men nu er det fritt for nybrottsmark igjen. Det stopper jo ikke med jord for en slik kar.

Og så gratulerer vi!

Br—

91-åringen som ennu er aktiv fisker.

Hans navn er Ingebrigt Johnsen, Lundenes.

Han har aldri vært skvetten for å få en blaut trøye, han Ingebrigt Johnsen på Lundenes i Senja, — og minsanten ligger han ikke ennå utpå og gynger seg i båten sin borte på Toppsundet ,og tar innover seg de sjøsprøytene som kommer, mens han trekker sprellende fisk opp av dypet, og det ennå han førstkommende 23. oktober fyller 91 år. Kan noen begripe hva han er gjort av denne hardhausen, som tidens tann ikke synes å få noen bukt med.

I omlag 75 år har han, uten å skofte eller søke seg permisjon, holdt det uavbrutt gående som fisker. Alle slags fisk har han halt og hanket opp av sjøen og ved forskjellige slags redskaper, men tyngden i hans fiske kommer nok på seien. I samfulle 40 år var han åreviss å finne både i Lofoten, og om somrene med sin seinot utfor Andenes eller ved Steinavær rene. Og han hadde vel et makeløst grep på den luringen som heter sei. Mestret ikke Ingebrigt vanskelighetene med å få den innenfor notskjøtene, så hadde den heller ikke lignelsen av «notgang», og andre fiskere hadde ikke noe de skulle gjort der, de heller. Hvor mye sei og annen fisk Ingebrigt Johnsen har ført i land i løpet av disse tre kvart sekel han har ligget i selene, lar seg ikke tilnærmelsesvis beregne, men var hele dyngen blitt kastet inn på markedet, ville det sikkert blitt priskrakk.

Åpenbåten var hans farkost til han var kommet langt opp i årene, men da sønnene hans anskaffet seg dekksfarkost, gikk Ingebrigt ombord i den. Sønnene sluttet med sjødriften, men Ingebrigt han fortsatte, og så ble det åpenbåt igjen. — I Harstad var han nesten daglig å se nede ved fiskekaia. Han likte seg øyensynlig i oliehyret, det var nettopp en mundering for ham, og han bærer den ennå, denne fiskarbåtens hederskronede admiral og nestor.

For 17 år siden falt han en dag ute på marken. Langt fremskreden åreforkalkning, sa den tilkalte doktoren, slag, sa han ,er det De er blitt rammet av min gode mann. Javel, åreforkalkning er jo en ganske alminnelig gammelmannssykdom. Og slag — intet å gjøre ved det, sa lægen. — Intet? — Ingebrigt kom seg etterhvert på beina igjen, fikk tak i en slags bark, spiste av den, og åreforkalkningen måtte gi tapt. I sommer traff jeg ham i Bodø, grå stær og konsultasjon hos øyenlægen. Nå kunne han bare lese ved hjelp av et seglass, som gjorde bokstavene store som hjelleser. Ikke stort å gjøre ved det, sa øyenlægen — i deres alder. Nei, nei, sier Ingebrigt, det får klare seg med det som det er da.

To ganger har han vært med på forlis, men fem ganger har havets grav vært kastet opp for meg og åpen, sier han — uten at jeg falt i. Det var Gud, ser du, som ville det slik. Han har fulgt meg hele veien. Min egen makt er intet verd.... Og H a n skal ha takk og æren for alt.

Han sitter og forteller om den gamle tiden, barne- og ungdomsåra, 7 ukers skolegang om året, «Skillingsmagasinet» som folkets eneste nyhetsbringer, kr. 1.50 for tylvta for stor, fin feit uer, 33 øre kiloen for smellfeit kveite, og de andre fiskesortene i pris i forhold hertil. En gang tok han en kveite på 193 kilo. Det var midt i slåtta, han kastet plutselig ljåen, det kom på ham slik, som en slags trang eller tvang, og så ble det storfisk, og det ble 20 kroner til manns. — Fisket nå, sier han, det er bare som et spell. — Ingebrigt er en glad og god forteller, klar i tanken og han går aldri på lån etter sine meninger, og handledyktig er han fremdeles. Før han i sommer reiste til Bodø sørget han for fisk til huset. Det er han som gjør det, 91-åringen. — Han tenker på det altsammen som er hendt i hans lange liv, han ser seg omkring i en verden hvor så meget er falt bort og så meget nytt kommer i stedet, og han sier tankefull: «Se hva Gud har gjort.» Det er hans ordtak likesom.

Hans hjemsteds ungdomslag har hedret ham med å velge ham inn som æresmedlem i laget, og i ungdomslokalet henger hans bilde.

Jeg har med forsett hoppet over hans innsats som gårdbruker, den er stor den også, men det er ikke plass her til å komme inn på dette kapitel. Det er hans yrke som fisker som har gjort ham mest navngjeten ,og det er i båten han ennå er å finne som aktiv kar.

Han trives på tofta, med snøret i hil over vabeinet. Og småbåra som skvapler mot båtsida, det er en sang han kjennes ved, han har hørt den fra han som 2—3-åring den første gang fikk være med ned til fjæra og båtstøa på Lundenes. Og siden — ja så var det denne båresangen hele veien, stormenes grove bass og havblikkets såvidt hørbare nynn. Det hele er stemt sammen til en kjent kjær melodi, livets melodi for den gamle fisker. —

Kommer du seilende gjennom Toppsundet, se da opp for en liten båt der borte på grunnen. Der sitter en fisker i den, og der drar han til — bit på kroken, fast fisk. Det er 91-åringen Ingebrigt Johnsen, Lundenes.

«Slike sønner det vil gamle Norge ha».

Br—.

70 år

«Stor arv det er for mannen av godt folk væra født.»

Søren Pedersen, Våje i Buksnes, som lørdag 22. mai fyller 70 år, er ætling av en sunn og sterk og meget aktet slekt i bygda. Hans oldefar, Peder Sørensen, hvis bestefar, Peder Paulsen, var lensmann i Buksnes og Hol omkring midten av 1700-årene og bosatt i Holsdal, overtok i slutten av 1790-årene gården Indre Våje, og siden har slekten i direkte nedstigende linje sittet på denne gård, vekslende med Peder Sørensen og Søren Pedersen. På morsiden stammer Søren Voie fra den kjente og aktede Riseslekten, som kan følges på denne gård langt tilbake i tiden.

Søren Voie var bare 18 år gammel da hans far, Peder Sørensen den 12. juni 1896 omkom på sjøen, og han måtte da overta både gårds- og sjødriften — livet og virksomheten, som hans far så plutselig ble revet bort fra, skulle jo fortsette, og unge Søren var utdannet i en god hjemmets skole både som jordbruker og fisker, han hadde initiativ, lyst og evne til arbeid og til å bygge videre på slektens grunn. 18-åringen kunne derfor straks overta styringen både i nordlandsbåten og hjemme på den relativt store gården. I 15 år drev han Lofotfiske, men alle-

rede i 1897 begynte han med kjøp av fisk under Lofotsesongen, og først i 1946 sluttet han denne forretningsvirksomhet, som da hadde bestått i nesten 50 år. Til tider drev han stort med fiskekjøp både i Lofoten og Finnmark (Båtsfjord), ikke bare under de store sesongene, men det hele år og var avtaker av alle sorter fisk, direkte fra fiskerne eller i større partier hos handelsmenn og oppkjøpere. Også sildsalting drev han meget med i en rekke år, mest fetsild, men også storsild sør i Kristiansund.

I 1898 og 1901 bygget han rorbuer i Hattvika i Ballstad, og i 1907 bygget han rorbu og trandamperi på Æsholmene — det første og eneste i sitt slag der ute. Han drev en tid også trandamperi på Reineholmen i Ballstad.

Da motordriften omkring 1920 for alvor tok til også for yttersiden av Lofoten, og de havneløse Æsholmene ikke lenger dudde som fiskevær, var det Søren Voie som straks tok initiativet til å skape et rorvær i Vågan under Våje. Her bygget han tre rorbuer og trandamperi, fikk havneinnløpet og havna godt oppmerket og en del andre havneforbedringer utført.

Det kunne nok gå sånn opp og ned med utbyttet av hans forretningsvirksomhet, men motgangen egget ham bare til sterkere innsats, — det skulle gå fremover, og han evnet å bøye skjebnen under sin vilje. Han hadde alle folks uavkortede tillit og stod til alle tider fast i sine forbindelser til begge sider. Voie bygget på den solide slektstradisjons grunn, og hans ord behøvde ikke kontrakteres og tinglyses, de stod likevel ved makt.

«Dette er bare et lite gløtt innom hos den alltid travelt opptatte forretningsmannen. Oppsøker vi ham som jordbruker hjemme på gården, finner vi ham ikke mindre vital og fremragende her, med de i en sum samlet storverk han her har utført. Han vet vel neppe selv tallet på de tusener lass stein som er sprengt eller «spettet» og brutt opp av jorden og kjørt vekk eller lagt i de mange og lange grøftene, som krysser den vidstrakte jorden i alle retninger. Et hardt og uendelig slit, men så er det også store for alle synlige resultater å vise.

Alt fikk Søren Voie tid til, alt syntes han å kunne overkomme, — men la oss ikke nevne noe om arbeidsdagens lengde. Og slet det mang en gang hårdt både på tankene og armenes krefter og utholdenhet, han var likevel alltid rede med en morsom liten fortelling eller en fint poengtert spøk. Han var alle dager et overskuddsmenneske, og slik er han å møte også i dag.

Tross den til ytterste grense vel utnyttede arbeidsdag, ble han snart kalt til også å delta i den kommunale forvaltning, idet han bare 25 år gammel ble valgt inn i herredstyret, der han, med korte avbrytelser, satt til 1940. Om lag 30 år var han medlem av skolestyret, lengere tid medlem av likningskommisjonen (nemnda), hvor han også var formann, dessuten domsmann, taksjonsmann, medlem av menighetsrådet fra dets begynnelse til ifjor, og her kunne vel nevnes flere andre tillitsverv han måtte påta seg.

Veien til Våje, som ble bygget like etter århundreskiftet, skyldtes nok meget hans initiativ, og han var selv ivrig og pågående med som arbeider. I 1907 fikk han for Våje anløp av V.D.S lokalbåter og av samme selskaps godsbåter (1-ruten). På grunn av kullmangel ved forrige verdenskrigs begynnelse, ble disse anløp da sløyfet, og Søren Voie har siden ikke krevd dem gjenopptatt, da bilene nå overtok det meste av tungtrafikken.

Så sent som i fjor høst bygde han seg — etter å ha overdratt gården til en av sine sønner — ny heim på Solbakken, og her vil han nå nyte sitt otium, og det er denne meget virksomme mann både vel fortjent og vel undt.

Men fremdeles møter du ham hver dag, ja jeg tror hver time i full aktivitet. Han har ennå overskudd av krefter, og han er levende med i alt som rører seg mellom jordens poler. Her inne på Solbakken vil han gjøre det lunt og vakkert omkring seg og sin hustru. Gården fanger godt med sol i sørheldingen under fjellet, der rypa kakler, trostene skratter og lerka slår sine triller — En vakker kveld etter en lang og på alle vis velutnyttet arbeidsdag.

Br—.

80 år.

No er tiden inne til at også Olette Jensen, Offersøy i Buksnes, tar på seg geburtsdagskjolen og feirer sin 80-årsdag. Begivenheten inntreffer mandag den 17. august.

Olette er sandelig ikke kommet sovende fram til denne høye aldersdagen sin. Nei, mye arbeide og mye strid og møye har hun båret fra hun som barn begynte kampen for tilværelsen. Men la oss begynne med begynnelsen. Hun er født på gården Bolle i Buksnes. Hennes far og mor var bergensere. Ett år gammel bar det sørover med henne og moren til Bergen og her var Olette til hun 10 år gammel gjorde turen nordover til Lofoten igjen, denne gang med nordlandsjekt, og gikk i land i Nusfjord. Hun ble så oppfostret hos den staute Buksnesbonden Per Sørensen. Voie, og hadde det her som en datter i huset. 23 år gammel ble hun gift med Arnt Johannessen fra Rystad i Borge, og hadde i dette ekteskapet tre barn, hvorav de to lever. Arnt omkom ved forlis ute i Vesterålen på sildtur med en femboring i 1889. To år etter giftet Olette seg med enkemannen Johan Jensen, som døde i 1925. I sitt annet ekteskap har hun hatt 6 barn, og således i alt 9, hvorav fem lever. Det er i år 52 år siden Olette kom til Offersøy, hvor hun siden har bodd på den lille plassen «Ørntuva». Trangt om utkommet har det nok av og til vært, særlig i de første årene, da barna var små og fortjenesten liten, men Olette klaget ikke, hun var på ferde over alt og hjalp til med forsørgelsen av familien. Hennes ukuelige humør hjalp henne over så mange vansker, og så hadde hun troen til ham som er alles forsørger. Hun var glad over lite og sank aldri ned i mørke og fortvilelse. Gjestfrihet var det bestandig å møte i hennes lille stue, så langt evnen rakk, ja ofte langt utover det. — No har gamle Olette Jensen det godt i sin alderdom hos en av sine sønner, som er glad i denne gode mor, verner om henne og sørger for at hennes siste år og dager skal bli så lyse som mulig.

For noen uker siden besøkte jeg henne, denne prektige nabokonen vår. Hun var da oppe på torvhaugen og stelte med brenntorven, og det ble en god prat om gammelt og nytt, mest gammelt. Hukommelsen hennes er framleis den aller beste, og selv om kreftene er ebbende, så må hun enno være med i alt arbeide. Det har vært slik alle dager, og Olette takker forsynet som har gitt henne helsen til å holde ut med alt gjennom de henrundne 80 år.

Jeg vet vist at på 80 årsdagen vil naboer og slekt og venner vise henne den riktige og fortjente oppmerksomhet. Så ønsker vi alle sol over hennes kveld, så lang eller kort den no måtte bli.

O. B.

80 år.

Fhv. gårdbruker og ekspeditør, Simon Josefsen, Holandshamn i Vågan, fyller fredag 13. august 80 år.

Han er født på gården Holand i Vågan den 13. august 1863 og som nordlandsgutter flest var det fiskeriet og sjødriften som ble hans første «forsøksfelt». Bare 13 år gammel var han å finne som deltaker i Lofotfisket, de første årene formentlig som såkalt landglunt. Men snart bar det ut på blåmyra, og der avanserte han hurtig fra alminnelig kar til høvedsmann på aktertofta, idet han var bare 18 år da han rodde sitt første vinterfiske som høvedsmann. I omlag 40 år var Simon Josefsen aktiv deltaker i Lofotfisket, så han fikk saktens smake både det søte og det sure ved denne drift.

I 1891 flyttet han fra farsgården på Holand det lille stykke veg lenger vest i bygda til Holandshamn, som den gang også tilhørte Holandsbruket. Holandshamn var på den tid bare en rydningsplass, men det var rydningsmanns evner og vilje i Simon Josefsen og han tok fatt med spett og spade, så det spurtes. Stein var det i massevis, og vannsjuk jord skulde dreneres. Det var kort sagt, hardt land å gi seg i kast med, men Josefsen fikk det til å gro og vokse i åker og eng. — I sin hustru Jetta, født Andreassen, fra Buksnes, hadde han i alt sitt arbeid en god støtte. Hun hadde det samme pågangsmotet som han og så intet umulig. Skulde det så ikke gå tvers igjennom alle vanskelighetene? Jo, bare reis og se Holandshamn i dag, så har en bevisene liggende for seg.

Holandshamn ble av Saltens Dampskipsselskap opptatt som anløpssted i slutten av attenhundreårene, og ved århundreskiftet fikk stedet poståpneri og i 1920 rikstelefonstasjon. Simon Josefsen ble ansatt som dampskipsekspeditør og poståpner og

seinere stasjonsholder ved rikstelefonstasjonen. Denne stilling innehadde han til han gikk av ved oppnådd aldersgrense. En av hans sønner overtok da stillingen som ekspeditør, poståpner og stasjonsholder.

Simon Josefsen, som ble gift i 1895, har i sitt ekteskap hatt tre sønner. Den eldste driver handelsforretning i Narvik, den nesteldste driver forretningen heime og er samtidig ekspeditør, poståpner og stasjonsholder. Den yngste, som har agronomutdannelse, har overtatt farsgården.

I det kommunale liv har Simon Josefsen deltatt lite. Hans interesse var gården og sjødriften, og her har han satt varige spor etter seg.

Simon Josefsen kom tidlig til kristendommen, og han har holdt stø kurs etter Kristi ord og lære. Hans rettsinn er ubestikkelig, hans vilje og veg går i lyset av de gode, livgivende krefter. Hans hjerte og sinn er alltid åpent for Guds mening med oss. Han vandrer på trygg grunn, kursen er klar og den fører med visshet gjennom døden til livet, det lyse, lykkelige og uforgjengelige. — Det er så godt å få snakke med denne rolige, saktmodige mannen med det gode, vinnende smilet. I hans og hans trofaste hustrus vakre og lune heim møter en alltid gjestfrihet og godt hjertelag. — Syv år er gått siden sist jeg hilste på Simon Josefsen og til no for noen uker siden, da han sammen med kristne venner gjorde en reise gjennom Ofoten, Gratangen, Grovfjord og over Harstad heim igjen. En sikkert ganske

Strabasiös lite, men han var ved godt humør a

bar sin høye alder med vitalitet. Måtte Guds signing hvile over den lyse heimen hans i Holandshamn, og måtte de sildige år bli ham gode og lykkelige!

Br—.

En arbeidets adelskvinne fyller 65 år.

Helga Bøe, Stamsund.

Når det lakker ut på tiden, når årene blir mange nok, begynner jubileene. Fra 50 år går det slag i slag, hvert 5. eller 10. år.

Nå kan det bli nokså slitsomt for enkelte å bli gamle nok til å jubilere, hvis man f. eks. er født den 29. februar og må nøye seg med å fylle år bare hver fjerde gang andre kan gjøre det — men så sparer man bløtkakene og sjokoladen.

Fru Helga Bøe hører til disse som så seg snitt til å befolke jorda akkurat den 29. februar. Likevel har hun, på en eller annen måte, greid å komme seg så langt på livets vei at hun et sted mellom 28. februar og 1. mars førstkommende fyller 65 år, nærmere bestemt den datoen som vi hadde i fjor, men savner i år.

Hun er født på Rise i Buksnes, og da hun var blitt gift med Peder Bøe, var det for de nygifte å se seg om etter en gård til å gå løs på med friske krefter. Den gamle, store lensmannsgården på Apenes i Hol var ved den tid til salgs, men den lå, etter den tids pengeverdi høyt i pris, og Rise-jenten og Bø-gutten var ikke synderlig bra beslått med mynt. Men gården fristet, og da det tilstrekkelige antall kausjonister hadde sagt seg villige til å gå god for kjøpesummen, ble kjøpekontrakt og skjøte skrevet, og en vakker dag kjørtes der flyttelass innover Hagskaret og videre utover den koselige, men ikke akkurat så behagelige gamle veien utover fra Storfjord til Apenes.

Så var de kommet til gårds, men med en stor gjeld på nakken, og det manglet ikke på mørke forutsigelser fra venner og kjente. «Dokker greier aldri i livet dette». — Men de greide det. Hva det imidlertid kostet av slit både for mannen og hans kone er en annen historie, som vi her bare glimtvis skal berøre i forbindelse med fru Bøes 65 års dag. Mannens slit vedkommer ikke dette jubileet. Han får få sitt pass påskrevet ved et annet høve.

Det er sikkert ikke mange bondekoner som har prestert det som Helga Bøe har klart, iallfall vokser de ikke «på trærne». Det gjaldt om først og fremst å skaffe kontanter til bankterminene, som innfant seg med krav om renter og avdrag på nøyaktig dato og klokkeslett. Det ble ikke nok med det kyrene, sauene, potethagene og torvmyrene kunne gi. Melken var skammelig lav i prisen den gang. Et stort transportspann var ikke mange kronene verd. Men der var for som først en utvei: Svineavl. Noen råner og en galte i grisehuset kunne gi klingende mynt, selv om også smågrisene den gang stod i en mildest talt meget rimelig pris. Den som har stelt med griseavl vet hva dette koster av arbeid og nattevåking. Når råna skal «ligge» må det passes godt på at den ikke skader eller endog eter opp hele fortjenesten, og ved den tid andre folk gikk til seng for natten, måtte Helga ta sin vakt i grisehuset, når mannen var borte på fiske. De mange kyr og sauer i fjøset skulle det også holdes et øye med slik, foruten det daglige stell. Om alle de griseungene, kalvene og lammene var blitt skrevet opp og ført i tall, som Helga Bøe har tatt imot, ville det blitt en anseelig «familie». I våronn, torvonn og slåttonn tok hun sine tunge tak, og øktene kunne jamt vare til langt på natt. Lomp til torvstrø skulle kjøres hjem til gården. Helga gjorde det også. Tre ganger i uken kjørte hun melk til Stamsund den første tiden, en mils vei fram og tilbake. Prisen den gang var bare 9—10 øre literen, men øre lagt til øre ble kroner, og hver gang tiden kom, kunne banken klareres. Utallige lass med torv kjørte hun også til Stamsund for salg.

Ved siden av alt dette hadde hun sitt store hus å stelle, og som nevnt et stort og mangesidig fjøs. Likevel ble det tid til å sitte småstunder, helst vel ut over nettene, ved strikkemaskinen, ved symaskinen, i veven osv. for å virke til klær til familien. Og familien vokste temmelig fort. Sju barn tok i tur og orden, med korte mellomrom, husets vugge i besittelse. At hun kunne overkomme det alt sammen! Kan man forstå det. Og likevel var det til enhver tid god skikk og orden i huset. Om det så var å bruke strikkemaskinen til litt hjelp for andre, så hendte det også mer enn en gang.

Årene gikk. Det ble både hesteavl og pelsdyrfarm på den gamle lensmannsgården på Apenes. Banken fikk sitt og det ble innskudd i stedet for lån. Spåmennene fikk ikke rett denne gangen. Men hva det hadde kostet av slit, av natteväking, av verkende hender og smertende rygg, det kan man vanskelig tenke seg. Men de holdt det ut, Rise-jenta og Bø-gutten, og de ble både kjent og beundret i bygdene for sitt arbeidsmot og sin arbeidsevne.

Likevel, det ble litt for stridt i lengden, iallfall for fru Bøe. Da Bøe for et par år siden solgte gården, var det sikkert for endel fordi at hans hustru nå ikke lenger orket med alt slitet.

Nå har fru Bøe åpnet en blomsterforretning i Stamsund og det er sikkert mange som vil si det med blomster til henne på 65 års dagen. Hun har det så ærlig fortjent.

Br—.

60 år

Fiskekjøper Ole Larsen, Solberg i Buksnes, fylte søndag 2. mars 60 år.

Han var visst ikke større enn som så, da jeg første gang møte ham i en av fiskeværets «gater» i Ballstad, det var i

Hattvika, og han tok mål av meg, den jevnaldrende, med tydelig sikte på et ryggetak eller en revkrok. Så stod vi der overfor hverandre og svulmet av karslighet og overveiet pro og kontra i et eventuelt nappetak — og russet hver vår vei med vassbøttene. Politiet fikk ingen utvkning den gang og gamle oppsynsassistent Arntsen ble part umaken med å døyve en kvalm i gata». — Det var i landgluntenes og suppagrytenes tid. Da Larsen var sin 15. vinter rodde han halvkar og hang på av fulle krefter og seig i hug i åttringsårene vest på Husfjordhavet, men bare 20 år gammel hadde han avansert til høvedsmannssetet. Imidlertid var åttringen i lengden ikke noe for ham, og 22 år gammel, det var i 1910, stod han som skipper på eget skøytedekk. Nå ble det fiske i større format, på Lofoten som i Finnmark, og i fjordene etter fetsilda.

Men det var handel og omsetning han egentlig var etlet til å drive, og snart ble det kjøp og salg og fraktning av fisk og fiskeprodukter som ble hans viktigste, og senere også eneste virke. Virksomheten fikk etter hvert større omfang, Larsen var med overalt og annammet fisk og sild og biprodukter i betydelige kvanta, i Lofotværene som nord på Finnmark, og hvor som helst der var gjort notkast på en sildfjord. Hans skuter og hans friske virksomhetstrang lå aldri i dødvannet, med var han overalt, og i forkant der hvor det hendte noe av betydning i hans bransje var han bestandig å finne. Det måtte aldri skje at han kom med på feltet eller i kjøpmannskapet som etternøler. Siden 1938 har han i kompani med Johansen, Stamsund, i A/S Neptun, Båtsfjord, drevet større fiskeforretning der oppe, og i Ballstad under Lofotfisket.

Ole Larsen har alltid vært en dyktig og drivendes kar, som får tingene til å gå unna. Han er grei å ha med å gjøre, en slipper vente på svaret, enten det blir et nei eller et ja. Men nei er nok et ord han nødig bruker, han er ja-menneske, det stemmer best med hans gode hjertelag og hans hjelpsomhets lyst og trang.

Landglunten med vassbøttene i Hattvikgata i 1899 har evnet å ta seg godt fram. Han så seg aldri forbalt, svinget ut med armene og fant seg farbar vei gjennom livet. Fiskere fra hele Nord-Norge kjenner ham, og med tusener av dem har han gjort en handel, om og om igjen, og alle ganger til begge parters tilfredshet, vil jeg tro. — Det er nettopp noe for ham, når fiskerne kommer med fine fangster og lemper opp til store dynger på kaia eller fartøydekk, for saltning eller hengning. Da går det godt i drifta, pengene ruller og det blir omsetning av stort format, og alle kan ved sesongens slutt gjøre seg en tur innom banken og gjøre tallene fyldigere på sin innskuddskonto.

Akkurat nå står Ole Larsen på skansen i sin 32. Lofotsesong som fiskekjøper, tar imot torsk og skriver ut sed-

ger. Der flekkes og saltes og gjøres forretning. Det er slik det skal være, da er han i sitt ess. Og kom igjen i morra. Javel, svares der, for det er grei og god handel med Larsen. Småligheter finnes det ikke busta av i hans kartotek. Han er romslig og vi[illegible] i hver sin næring.

Måtte han få helse og krefter til ennå i mange år å drive sin forretning. Der er han hjemme, der kan han sine ting, fordi han fikk evnen til dette som medgift og vuggegave.

O—g.

Han var fisker og redningsmann.

Petter B. Hansen.

På den såkalte «Heimersida» på Øya i Ballstad fiskevær stod — og står for alt det jeg vet kanskje enno i dag — den rorbua som ePtter B. Hansen rodde Lofotfiske fra i så mange, mange år. — Rodde fiske ja, han hørte til i årenes og seilenes tid, og det ble tilsammen hele femti vinterslag der ute på før han omsider måtte gi tapt overfor en helbred som ble mer og mer vaklende. De aller fleste av disse femti årene driftet han som høvedsmann på nordlandsbåt, og Petter Hansen hadde det rette håndlaget når det gjaldt å styre båt. Han hadde riktig lært seg den kunsten å kunne — så langt det stod i menneskelig makt — velge den mulige veg for sin båt med dens mannskap framover et rotet og uryddig hav. Og hva mer han kunde denne mannen var å redde mennesker fra drukningsdøden. Det ble i alt 19 menneskeliv han berget fra den visse døden og den våte graven, og i flere tilfelle stod det om livet for ham selv og hans eget mannskap. Men redningsforsøk skulde utføres. Petter Hansen lystret blindt denne havets uskrevne lov, og han utførte sine redningsbedrifter som noe ganske selvfølgelig, med en applomb og en høvedsmannsdyktighet som vant ros og ry og anerkjennelse langt utenfor den bygd og det fiskevær hvor han hørte heime. I 1902 fikk han medaljen for edel dåd, og noen år seinere, da han igjen, som gammel og sykelig, utførte sin siste redning, mottok han 500 kroner som belønning av Carnegies heltefond.

Selv skulde han dog måtte dø på sjøen — eller hadde han kanskje ikke noe mot å ånde ut den aller siste gang hos sin venn og fortrolige, havet? Han var sammen med en av sine sønner ute på fiske i en småbåt, da han på heimturen ikke orket det lenger, måtte legge seg i akterskotten, og der sloknet hans livsånde før båten rakk fram til heimens båtstø.

Ja, han var fisker. Båten, sjøen og han de hørte sammen, de var som ett. Fra han som 5—6-åring kunde bære og «kakse» med en åre og til han som gammel mann for henved 25 år siden lukket sine øyne for stedse i sin kjære båts akterskott, var det havet, båten og fiskeriet som i første rekke fylte hans dagers arbeide og hans livs interesse. — Og alt nytt som kunde skape utvikling og være til beste for fiskerne hadde i Petter Hansen en lydhør og våken medvirker. Da motorene kom på markedet og begynte å slå an en ny takt og tone, var Petter Hansen blant de første til å få innmontert maskin i sin nye åttringsbåt. Han var som fyr og flamme og gav seg ikke før han hadde lært å kjenne og kunne håndtere den lunefulle «Eureka». Men om åttringen var ny og maskinen surret og satte god fart, så var mannen gammel og syk. Hans tid var ugjenkallelig forbi. —

Stort var det dog det han fikk gjort, og mangfoldige er de kjølspor, på kryss og tvers, han fikk satt i sjøen, fra sildfjordene i Nordland og Troms, og — og det især — på Lofothavets ytter- og innerside, der hans høvedsmannsbedrifter enno lyser opp i minnene og de edle bedrifters vakre hildring, som skal bli stående der lenge etter at den siste åttring og den siste åttrings-høvedsmann har lagt opp og er ute av sagaen.

Ja, dette var noen minneord om en Lofotfisker som — blant mange andre — fortjener å huskes noe lenger enn båten og livsdagen bar. — Jeg sitter her og holder «oppgjør» med gjemte ting i skuffer og skap, og plutselig ligger bildet av den gamle, vakre mannen der, hans livsverk sprang fram i min erindring på nytt, og her er da med en bagatell av ord og linjer tegnet ned noe av det.

Han var født på Offersøy i Buksnes i 1849, og der bodde han alle sine dager. Hans heim var ved Pollen, hans båter var alltid velstelte og i tjenesteklar stand, hans tid og hans veger lå mot havet, og der ute utførte han dåd og drift som festet medaljen til hans bryst.

Men blant den store Vestfjordhæren var det mange som han — hvis navn ei funkle.

Br—.

80 år

Andopen er en gård, klemt mellom fjellene ved Nappstraumen og på Flakstadøyas side av denne. Hit ror vi i god medstrøm og kan spare på årtakene, det går som av seg selv. Vi finner båtstøen, og der ligger gården til Jens Jensen. Men det er til den nye kårstuen vi skal, vårt ærend er å hilse på fru Hilda Jensen, hun fyller 80 år den 4. august. Vi venter å finne en bøyet kone, men deri tok vi feil. Hilda er fremdeles rank som et lys og nun bærer sin alder med anstand.

Det var her i Andopen hun ble født, trådte sine barnesko og gjedet seg som ungjente, her ble hun også gift med den ett år eldre Jens Jensen, og så ble hun gårdbrukerkone på sin far, Johan Juliussens gård. Andopen har således hele tiden vært hennes hjemsted, og hun ville vel heller ikke bytte det med noe annet — til tross for at det ligger temmelig avsides og viser all trafikk til båten.

Arbeid og sysselsettelse har Hilda aldri manglet, hun har tvertimot alltid hatt hendene fulle, det vil en skjønne når hun, ved siden av å være mor til 10 barn, lange stunder, mens mannen var fraværende på forskjellig slags arbeid, også måtte ta seg av alt gårdstellet. Det var blant annet fôr til 4 kyr, 10—12 sauer og hest som skulle høstes, og det er ikke akkurat «maskinslått» her i Andopen. Men ingen av hennes mange jern i ilden fikk lov til å brenne, hun hadde hele tiden og veien krefter og helse til å passe dem alle. Intet ble vanskjøttet, hverken morspliktene, budeietjenesten, husstellet forøvrig, og værsågod, stig på gjestfriheten var alltid til huse i dette hjem.

Da Jens Jensen og hans hustru Hilda overtok gården, var besetningen bare 1 ku og et par sauer, så en vil skjønne det i årenes løp er lagt ned meget arbeid her for å få kreaturbestanden mangedoblet. Til å begynne med var det ikke mye av småfe å legge på slaktebenken om høsten, men senere hendte det at Hilda fra sitt smalefjøs kunne levere hele 25 sauer og lam til kjøttmarkedet, sånn en gang ut i oktober. Slik fikk disse folkene det til å vokse omkring seg, og fru Hilda bør ha sin rundelige del av æren, også når det gjelder fremdriften av jorden. — Så lang en arbeidsdag hun fikk i slitets tjeneste! Allerede som 11-åring, da hennes mor ble enke, måtte Hilda som den eldste av barneflokken tre til og mange var de pliktene som ble lagt på hennes små skuldre.

Ofte har sorgen banket på i dette hjem. Av de 10 barna er 6 døde, alle i voksen alder, mellom 16 og 20 år, men Hilda har klart å stri seg også gjennom denne tunge motstrømmen, og uten kny og knurr bar hun sorgens tunge bør — ved siden av de mange andre.

80 års dagen feires på Finnsnes, der deres eneste gjenlevende sønn ved denne tid feiret sitt bryllup, men hilsnings- og gratulasjonstelegrammene vil sikkert nå denne prektige 80 år kvinne der — i stort antall.

B.

60 år.

Der knep jeg henne godt, fru Jetta Pettersen, Lilleeidet. Det var sikkert hennes akt og mening å stikke i smug over en viktig og betydelig aldersgrense. Men ikke noe lureri her i gården, værsågod fram med passet, og her står det at hun er født den 9. oktober 1884, og så er det jo den smaleste sak av verden å regne ut at hun mandag den 9 ds. fyller 60 år.

Nå seksti år altså, men var det ikke for det stemplede passets tall og bokstaver, så vilde nok både du og jeg og vi alle ha spandert en pyntelig liten ed på at dette det er no en stor løgn da, og vi vilde gjettet på i høyden femti. — Snakk om å holde seg god og ung, og det til tross for at fru Pettersen er mor til — ja hvor mange er det no egentlig, 11, 12 eller 13 barn, jeg vet det ikke så helt nøye, men det er visst sikkert det fulle dusinet. Og hva det følger av våkenetter og travle dager med en slik stor barneflokk, ved siden av de mange, mange andre husmoderlige plikter, når en sitter med gård og grunn og har så mange jern i ilden samtidig, at selv den flinkeste smeden vilde få flere av dem forbrent, det vet jo alle som har prøvet det. — Men fru Pettersen hadde dette velsignet gode humøret, en stålsatt helse og en arbeidslyst og glede som holdt gjennom alle årene og alt strevet. Mamma og mor roptes der alle vegne fra, det var det ene og det var det andre som det stod om, kyra rautet og smalene breket og krevde sitt av røkt og omsyn. Dagene vilde ikke strekke til, neivel, men så var det å skjøte på med nattens timer, — mange ganger kanskje den lange utslagne natt. Og likevel, det holdt altsammen, og fru Pettersen glemte aldri å smile og være den hyggelige og omsorgsfulle hustru og mor, og den gjestfri vertinne, når slekt og venner og bekjente — det var så mange av dem — stormet inn på stuene for å gjøre seg det festlig — og fikk det. Vertinnen der i huset satt ikke og klemte og gjemte på gjestfriheten.

Det er et solrikt sted borte i Buksnesbygda der fru Pettersens heim ligger, ja i høysesong mai—juli går visst sola omtrent aldri ned, og måtte den få skinne riktig lenge, godt og varmende, henover hennes veg fram mot mange og lykkelige år — helt inn i de siste fjerne bestemors og oldemors kveldstimer. Det er vi så mange som ønsker og gir uttrykk for på denne plass ved

Br—.

85 år.

Mandag den 16. oktober fyller fhv. fisker og fabrikkarbeider Albert Hansen, Stavanger, 85 år. — Stavanger, sier dere, jamen hva har no det med oss å gjøre. Stopp en hal, det har mer med oss å gjøre enn dere egentlig tror. For no skal dere høre: Albert Hansen er en vaskeekte Lofotværing, født på gården Offersøy i Buksnes, oppvokset og gift der med Elea fra Støigen. Her bodde han også en kortere tid med sin familie, men flyttet så i begynnelsen av 90-årene til Tussand under Lilleeidet, hvor han tok seg husmannsplass. — Det var dog i fiskerbåten han helst var å finne og her følte han seg også godt til rette. Tidlig og seint kunne en se Albert Hansen på havet i sin båt, så sant været tillot det. Han rodde i flere år høvedsmann på egen åttringsbåt, men ikke før var det forbi med Lofotfisket, så tok han til med

heimenske og sparte seg så visst aldri. Nei, han var en sliter og en arbeidsbjor, som en sier, til tross for at han i mange år var plaget med en dårlig helse og måtte legge seg inn på sykehus. — Men det vilde bære så lite fram, økonomisk. Plassen var liten og skral og fiskeprisene små. Så i 1919 brøt han og hans kone overtvert og reiste til Stavanger, hvor noen av familien allerede hadde slått seg ned. Og det gav lysning. Til å begynne med arbeidet han hos Chr. Bjelland & Co., og seinere i flere år ved hermetikkfabrikken Exelsior Norland, inntil han for omlag 8 år siden, tvunget av alderen, sluttet i denne industrien. Men tro bare ikke at Albert Hansen derfor gav seg til å gå ledig omkring med hendene i lommen. Hadde han ikke båt og var det ikke sjø med fisk også der nede ved Stavanger. Han tok opp sitt gamle yrke fra Lofoten og hentet seg mangen fiskkokning, både til seg selv og andre. Fiskeriet drev han forresten hele tiden der nede, når det var anledning til det mellom sesongene ved fabrikken.

Hans hustru har i alle årene stått trofast ved hans side. Også hun var et jern i arbeidet og stod aldri opprådd. Hun fylte 74 år den 1. oktober sistleden.

No bor de hos en datter på landet, like utenfor byen. Elea har vært sykelig den siste tiden, men Albert er fremdeles i god vigør og deltar i alt forefallende arbeide på gården, — for lediggang er det verste han vet. Barna deres har artet seg godt og har vært sine foreldre til stor hjelp og glede, og motgangen — de har prøvd litt av hvert av den ut gjennom årene — no er den glemt, og livskvelden arter seg med lys og glede.

Men enda tror jeg nok Albert Hansen er utfor landet med fiskegreiene sine, og da, som så ofte ellers, er jeg viss om at tankene hans «ror» seg den lange vegen nordover til Lofoten, kanskje særlig når han vet at no er det midnattsol og kaskader av lys der oppe

Vi hilser denne trofaste arbeidsmann og hans hustru, og ønsker dem alt vel for tiden og vegen framover aftenlandet.

O. B.

60 år.

En av Flakstads prektige sønner, en kjent og aktet person i bygda, Tønnes Angelsen, Vareide, fyller 60 år, mandag 20. august. — Ved hans vugge var det — som for de aller fleste Lofot-gutter den gang — sunget at han skulle bli fisker, og det ble han da også, og til gangs. Hans første befatning med Lofotfisket var kokkgluntens på rorbua i Nusfjord, og Tønnes var bare 12 år gammel da han mate monstre på i denne tjenesten. Måtte er vel forresten ikke det rette ordet, de fleste Lofotgluntene ville mer enn gjerne komme seg på «bua», når de var blitt såpass til karer at de kunne håndtere en suppe-, fisk- og potetgryte, og hadde erververt seg de mest elementære kunnskaper i kokekunsten. Men takk så visst. Tønnes fikk gjort seg ganske snart ferdig med «kokkerasien», og han var ikke gamle karen for man finner ham som åttring-høvedsmann. Framhuga som han var, ble det dog snart for krøbelt og smått med bare en åttring, og det ble først seilskøyte og senere motorskøyte, som kunne ta seg fram på de større og fjernere hav. En tid senere finner vi ham oppe i isregionene. Han var da blitt medeier av den kjente ishavsskuten «Arnt Angell», og drev fangst nord i Ishavet, sel, klappmys og isbjørn — kanskje også en og annen hvalross måtte bøte med liv, vet, men det vet jeg ikke for sikkert. Også på storsildfeltene var «Arnt Angell» og Tønnes med. Senere solgte han sin part i denne skuten, og drev da noen år fiskforretning. Kanskje var det slik at landlivet ikke akkurat huet ham, hvorom allting er, snart er han igjen utpå, nå med sin kutter, som han populært kalte «Dampen», og med «Dampen» ble det mange års drift — til han overtok gårdsbruket etter sin far og ble bonde. Men ikke bare det, han ble bestyrer av den nyopprettede telefonsentral på Vareide, den første tid uten lønn, og han er fremdeles innehaver av denne stilling: men nå er denne riks-telefonstasjon blant de større i distriktet, og stillingen naturligvis lønnet. Handel har han også drevet en tid. Gården solgte han for 4—5 år siden. Også i det kommunale styre har det vært bruk for hans evner, og han er viden kjent som en dyktig forfatter av prologer. Hans dikt til sin hjembygds kirke etter dens restaurering for noen år siden og hans sang til hjembygden, er vel særlig kjente og populære og er blitt et folkeeie i Flakstad. Han er også sanger, og fra sin kjære fiolins strenger lokker han fram vakre toner.

Tønnes Angelsen er et overskuddsmenneske, vital og virksom, uegennyttig og hjelpsom, deltakende og følsom. «Nei» er et ord han helst ikke bruker, så sant det kan unngåes. Festglad og gjestfri, og leter man etter hans uvenner — man finner sikkert ingen. Han er et av disse solskinnsmennesker, som det er så altfor få av i blant oss. — Jeg vet det blir fest på Vareide den 20. august. Da vil venneskaren strømme til hans hjem, ikke bare fra Flakstad, men også fra nabobygdene. Og Tønnes Angelsen og hans hustru står der og tar hjertelig mot alle, han rund og jovial, en verdig representant for det gode humør.

Må det være meg tillatt å sitere et vers av de sikkert mange sangene som ved denne anledning er forfattet til hans pris:

«Men så gikk det slag i slag
gjennom mange år og dag,
til det ble motordrift med
skøyter, små og store,
og på fangst i snø og is,
uten uhell og forlis,
han i basketak med isbjørn
lot seg more».

Br—.

Overlæge Grimsgård har forlatt Gravdal.

I mange hjem i Vest-Lofoten er det med beklagelse en hører at overlæge Grimsgaard ved Gravdal sykehus nå har sluttet i sin stilling her, for å overta en ny sørpå i landet. Det er omlag 12 år siden han overtok stillingen som distriktslæge i Buksnes og samtidig som overlæge ved fylkessykehuset i Gravdal, og gjennom denne relativt lange tid, har han befestet sitt ry som en dyktig kirurg og en læge man trøstig kunne legge seg inn til kur hos. Selv om hans arbeidsdag til enhver tid — ofte nesten døgnet rundt — var opptatt, og han stadig måtte handle under stort ansvar, var han bestandig å finne som den beredvillige læge og det rettlinjede og medfølende menneske. I de mange årene han var distriktslæge her vest, ble det flere ganger også strabasiøse, ja likefrem farlige sjøreiser å foreta, ved dag som i nattens mulm og mørke, mens stormen ulte og havet brøt kraftig på. Men lægen skulle fram, og gjaldt det liv, var der aldri nei i herr Grimsgaards munn, hvordan så enn reiseværet var.

Vinteren 1947 fikk Grimsgård oppringning om assistanse ved et komplisert fødselstilfelle langt nord i Borge. Og straks stilte overlægen seg til disposisjon. Men hvorledes komme fram? Den nenved 4 mil lange landevei var blokert av snømasser. Så var det sjøveien langs Lofotens ytterside å velge. Javel, der kunne det kanskje la seg gjøre, selv om Nordishavet står rett på, farvannet er «grumset» og natta belgmørk. Hvem kunne så, og ville besørge skyssen? Vi får prøve ombord i fiskeværets redningsskøyte, og der var det ja med engang.

— Kast laust! var skipperens ordre, vi skal i doktorskyss om yttersida!

— Hva sier du, skal vi om yttersida i svarte vinternatta?

— Allright, klart her

Og avsted bar det, doktoren hadde ingen betenkeligheter og om så var, han slengte dem resolutt fra seg. Når var han bare lægen som skulle yte et lidende og med døden kjempende medmenneske den hjelp han formådde.

Seilasen var sikkert vågsom og farefull nok, men frem kom da både redningsskøyten og doktoren. Da fiskerne i rorværet Vestresand fikk beskjed om at lægen kom sjøveien, gikk de «mann av huse», ca 150 mann ialt, for å brøyte den omlag 3½ km. lange vei fra Vestresand til Bø i Borge, hvor den syke mor, og flere med henne i den høyeste spenning ventet på doktorens komme. Og utover midnatt kom lægen. Barnet døde, men morens liv ble reddet.

Seilasen langs Yttersiden av Lofoten denne vinternatt hadde formentlig ingen «mersmak», iallfall så valgte overlægen, tross snømassene, å ta hjemveien over land.

Slik er han, overlæge Grimsgaard, rede når plikten kaller og nøden og faren er til huse i en heim. Og er der ingen vei å velge, tar han den eneste mulig farbare — om det så måtte gjelde hans eget liv. Hans dyktighet i sin gjerning hans mange gode menneskelige egenskaper, vil gjøre han sterkt savnet i den bygd og det distrikt hvor han har nedlagt så mange års godt arbeid, og hvor han var blitt så avholdt.

M. N.

80 år

Under Himmeltindenes østligste topp, Risetinden, ligger grensegården mot Borge, Rise, men den ligger på Buksnes' grunn. Her sitter nå som gammel mann Amandus Hansen, født 10. februar 1868, og således 80 år denne dato. Hans far, Hans Johannessen, var gårdbruker på Store-Rise, og Amandus fulgte i hans spor bak plogen og vogna. Han har vært en meget interessert og dugende jordbruker, og har gjennom mange år deltatt aktivt i flere jordbruksorganisasjoner i sin bygd. I Buksnes og Hol hesteavlslag vår han i ca. 20 år kasserer, og for godt arbeid her kan han nå spasere med sølvhåndtaket stokk som erkjentlighetsgave fra hesteavslagets styre. Også i landbrukslaget og fjærfeholdslaget var han medlem i mange år. helt til han gikk «fra borde» som jordbruker og steg inn til sitt føderåd og sitt otium.

Men også det våte element har han prøvet i mange år — om vintrene som fisker, på Brandsholmen og i Ballstad. Han begynte som landglunt i Sandsund, da han var 12 år gammel, modnet til mann gikk han ombord i åttringen, og bare de tre siste årene fikk han motor til hjelp i slitet. Da han var 57 år gammel sa han takk for seg som fisker, jorda krevde ham helt. Men i 1928 skjøtet han denne over til sin søstersønn Martin Benjaminsen, — ikke slik, at han la årene inn og gikk i kompaniskap med lediggangen, — nei, han var fremdeles like ivrig med i arbeidet, alle årene, inntil hans legemskrefter ikke klarte å holde tritt lenger.

Amandus Hansen var glad i jorden og bruken av denne og alt som henger sammen med en bondegård, og han ytet godt

arbeid hele veien her. Og han l'kte nok også fiskerlivet med dets slit og dets farer, både som alminnelig mannskap og som høvedsmann i flere år. Og det gikk godt, for det meste. Men engang gikk det galt. Det var vinteren 1893. Nordvest full storm, åttringen fyltes av en bråttsjø, men alle mann klarte å komme seg opp på hvelvet. Og hva så? Var det noe håp mer? Jo, redningen kom i Petter Andreassen fra Hol, som fikk de fem mann hvelvet over i sin båt: høvedsmannen Amandus Hansen, Vilhelm Nilsen Skulbru, Martin Pettersen, Farstad, samt en leikar og en halvkar. Så gikk det bra også den gang.

Amandus Hansen har vært en tru sliter, ved årene som bak plogen. Hans humør er fremdeles av prima sort, også det har holdt hele veien. Hans sinn har fra barndommen av vært vendt til solsiden og er det den dag i dag. Gid mange, og helst alle var som ham.

Mange er det, det vet jeg for visst, som vil sende denne 80-åringen sin hilsen på hans gebursdag 10. februar og ønske ham den skjønneste solnedgang, slik han alltid bare han villet det beste mot alle sine medmennesker. **Br—.**

4 ganger jorden rundt med postrandsel.

Landpostbud Bernhard Lakselvhaug slutter i tjenesten.

Bernhard kaller vi ham rett og slett, og så vet alle i hans store postdistrikt hvem det gjelder. For Bernhard er populær og avholdt, ikke bare av den og hin, men av alle som han er kommet i berøring med som landpostbud, og det er da en befolkning på mer enn tusen mennesker. Det er nu snart 28 år siden Lakselvhaug den første gang som sprek 20-åring slengte veska med posthornet på klaffen over skuldra og marsjerte avsted fra poståpneriet i Leknes — ut til sitt store og ventende publikum i den nordvestre del av Buksnes, den såkalte «Utbygda». Og siden har han trofast fortsatt med å gå sin lange rute, frem og tilbake 3 ganger i uken. Det har vært et slit mangen gang ,et umenneskelig slit i uvær og høstmørke, i snestorm gjennem høye og botnløs djupe skavler, eller pisket våt til skinnet, når «åpenbåren» var regn. Særlig stridt var det nok mer enn en gang over fjellet til Uttakleiv. Men posten skulde frem, og så gikk han bare på, selv om folk korset seg og advarte ham. Hendte det en og annen sjelden gang at Bernhard ikke kom til reglementert tid, da kan dere huske på «han var fæl», da hadde husene møye med å holde seg på murene, og da kunde en — i mørke eller kovdam — ikke se «neven for tennene». Slik var landpostbudet vårt, Bernhard Lakselvhaug, pliktoppfyllende til overmål, tro og nøyaktig — og bestandig smilende og velvilling mot alle. Han var mateløs.

At helsa kunde holde, slik som han gang etter gang satte den på de hardeste prøver. Men den gjorde det heller ikke — i lengden—. Han har enda ikke fylt 48 år, og er blitt tvunget til å gå av som landpostbud. Allerede i fjor tok det til å knirke i kreftene hos ham, han måtte ta pause, kom igjen i sin rute noen ganger, så atter pause, og nu er det helt forbi. Den unge manns helbred er nedbrutt, han har slitt seg ut i postverkets og publikums tjeneste.

Men det skal du vite. Bernhard, du har gjort deg avholdt som få er det, du har bare takk og lovord på din bak ,og du er uerstattelig. Du bar posten til folk ,og du bar det samme folks sympati, dets uforbeholdne takk og anerkjennelse med deg hver gang i returen etter endt dagsverk.

Jeg sitter her og multipliserer og legger noen tall sammen, og får en fasit som viser at i de snart 28 årene Bernhard har «gått med posten», har han tilbakelagt en vellengde som var de rekke 4 ganger rundt jorden ved Ekvator. Jeg har da i mitt regnestykke sløyfet alle de mindre avstikkerne i ruten. Det er en bra marsj, hva? Og Bernhard ble aldri borte på veien. Værsågod, dagens post, her er den. Han gikk som et kronometer-ur, og var alltid godt opptrukket.

Hvor meget post i vekt har han så båret på sine skuldre gjennem alle disse år? Umulig å si, men setter jeg her på papiret en sum som 10 000 kilo — ti tonn — så er det iallfall ikke for meget. Og Lofotposten har nok ikke minst lagt byrde til hans vei. Den var og er jo allemannsavisen. Men ofte bar Bernhard annet enn bare posten, folk på de avsides gårdene ringte og fikk ham til å ta med seg poser med husholdningsvarer og ditt og datt annet — når han nu «gikk samme veien». Og Bernhard sa han nei? Jeg vet ikke om han overhodet bruker det ordet ,iallfall i nektende betydning.

Men nu kommer han altså ikke oftere til oss som postbud. Vi sender ham vår takk, hver enkelt av oss, og i samlet kort. Men enn om vi gikk sammen og viste ham vår takknemlighet og erkjentlighet på en mer synbar og håndgripelig måte? Er det ikke noen som vil sette seg i spissen for dette? Kom, og du vil finne bare åpne, givende hjerter og hender!

Dette var noen ord om og til deg, Bernhard Lakselvhaug, noen små og fattige ord, sammenlignet med ditt dagsverk som landpostbud, men jeg kunde ikke forme dem anderledes og bedre, og er de enn ringe, ekte er de dog, og de kommer ikke fra meg bare, men fra et helt distrikt, som du har gitt den aller beste service gjennem 28 år.

Postmottaker.

70 år

Vi skal passe på våre medmennesker, at de ikke løper forbi oss med sine runde år. Nå er det Anders Gjertsen på Opdøl. Jeg hadde ham sterkt mistenkt for at han ville stikke seg vekk og gjøre seg usynlig i menneskejungelen, men så fikk jeg ham på kornet, og det skal ikke klikke denne gang.

I anledning av hans 70-årsdag den 14. mars, skal vi handsamme ham litt — om Lofotposten vil bevilge oss de nødvendige kvadratsentimeter papir.

Det er godt Buksnes-folk han er kommet av, Anders Gjertsen, både på fars og mors side, Bø- og Hauge-slekt, og Våje-slekt av gammel, solid kvalitet — og stor arv det er for mannen av godt folk være født.

Vet dere hvor gammel han var den første vinteren far hans tok ham med på rorbua i Sandsund som kokkglunt, bare 9 år. Men ta ikke feil å tro at vesle Anders ikke fikk maten kokt og servert til rette tid, når folkene kom fra sjøen og hungret etter de haugede fat med fisk og poteter og den leskende syresuppe. Gjert Andersen var en streng lærer for sin sønn, og der var både emne og evner i gutten, og framhug, — han fikk tingene gjort. 13 år gammel bar det til sjøs som fisker, det var i småbåt for fiskeværet Straumøy, og som 15-åring rodde han sitt første vinterfiske som fembøringskar, med Petter Jensen, Himmelstein, som høvedsmann. Neste vinteren var han ombord i Andor Holands fembøring og med bu og båtfeste på Sortland i Steinfjorden. — Fembøringene gikk nå mer og mer av bruk, og den følgende vinter, 1894, er han på åttring med Ole Stenbro, Borgosen ved Ballstad, og i dette skipperskapet fortsatte han tre vintre. Hans neste høvedsmann var Karlius Jensen fra Hadsel, og derpå følgende var Anton Pettersen, Himmelstein. Men nå var det såmen på tide, mente Anders, at han selv tok hand om seglskaut og styrevoll, han var snart 22 år gammel, og da kjente han seg myndig også i det å føre en båt og bestemme hvor skapet skulle stå. Og så ble det fiske hver vinter utover til 1937, de siste 5—6 årene fra motorbåt. Hertil kommer så 4—5 sesonger på Finnmark. Da han la inn årene hadde han 47 års tjenestetid bak seg som fisker og 51 år, om en regner landgluntårene med. Tre år var han ute på anleggsarbeid — det var omkring århundreskiftet, to år på Ofotbanen og ett år på Birtavarre, banen i Lyngen.

6. januar 1902 holdt han bryllup med Josefine Hansdatter, Leknes, og da hans far 5. mai samme år døde, måtte han overta gården på Opdøl. Og så ble det jordbruksdrift ved siden av fiskeriet, men med jordbruket som det viktigste og det bærende i næringen. — Det står respekt av og der går ry om Anders Gjertsen som jordbruker. To—tre ganger har han plogvendt sin eng på 50—60 mål, omlag 400 meter grøft er kastet opp og steinlagt, meget ny jord har han lagt under kultur, men det er ennå masser av dyrkningsland å sette plog i, før den store Opdøl eiendom på en par hundre mål er gjort eng- og åkerbærende. Og det har monnet rett bra etter arbeidet med jorda. Da Anders overtok i 1902 var hele høyavlinga kjørt unna i 28 lass, i mange år har bonden på Opdøl måttet gjøre gjennomsnittlig 100 vendinger med høyvogna hver sommer, for å få alt stråfôret i hus, i lass a 300 kilo. Jamen har det båret fram, men hva det har kostet av slit og utholdenhet i arbeidet, og av kontanter med, skal vi ikke nevne. Det var ikke å gå etter klokkeviseren, en fikk utsette med å ta kveld og kvile og rette ryggen, inntil dagsverket var gjort, om det så leitet inn på en ny dags komme. Hertil kommer så alt det pløyningsarbeid Gjertsen har utført for andre i bygda, og litt borte i Hol var han også. Skal tro om en tar munnen for full ved å takstsette det til omlag 1000 mål, det han har vendt av jord utenfor sine egne gjerder. Betalingen for mann, hest og plog var 5 kroner pr. 10 timers dag, og det hendte likevel at noen av bøndene pruttet på prisen, slik at Gjertsen måtte slå av til 4 kroner. Akk ja, det var dengang, da 5 kroner var en penge og en pen pris, og en fikk veltet og grundig snudd, inntil et mål jord for en liten blå seddel.

Gjertsen har også vært sterkt interessert i hesteavlen og har drevet en etter forholdene større produksjon av hester til salg. Til tider hadde han opp til 4 hester på sin stall og ialt har han solgt 18 selvalte hester, alle av god rase. Han begynte med å forbedre den gamle, gode nordlandsrasen ved krysning med vestlandshest, og avkommet har nå etter 4 ledd utviklet seg til prektige premiedyr, som er innehavere av 2. og 3. premie. Han begynte for alvor med dette i 1916, og har fortsatt fram til i dag, med godt resultat både i avl og i pris.

Hans hustru har gjennom alle årene stått ham trolig bi i alt arbeid — og det var alltid meget som falt på hennes part i gårdsstellet. Hun sviktet ikke på sin «front», og hun står fremdeles på sin post, ennå hun nå er 72 år gammel. I sitt ekteskap har de hatt 9 barn, hvorav bare 4 levet, meget av sorg og savn har det således vært i dette hjem. Nå

skal eldste sønnen overta gården, men ikke tror jeg at hverken Anders eller Josefine setter seg ledige på stolen. Arbeidet er deres glede, de må være med så lenge de orker. Arbeidets adelsmenn og -kvinner, var det noen som sa det. Javel, la det være sagt her ,og det er ord en kan stå ved.

Men vi kan ikke følge Anders Gjertsen i alle hans dagsverk på sjø og land, da blir vi aldri ferdig.

Hans kommunale tillitsverv er mange. I flere perioder har han representert i herredstyret, og her var han på «fedres grunn». Hans farfar, Anders Paulsen, Haug, var medlem av det første herredstyre, etter at formannskapsloven i 1837 var trådt i kraft, og hans far, Gjert Andersen, Opdøl, var medlem av Buksnes herredstyre i snart en menneskealder, tror jeg. — I 3 år har Gjertsen vært skjønns- og taksjonsmann, og er det fremdeles, utskiftningsmann i en rekke år, medlem av boligenemnda fra 1919, og formann fra 1926 til 1946, formann i Øvrebygdens Landbrukslag i mange år, medlem av styret i Buksnes og Hol Hesteavlslag, mangeårig medlem av styret i Vestvågøens Meieri, og formann 1 år, verditakstmann, valgt av fylket — ja, og finkjemmer vi, blir det sikkert ennå flere tillitsverv Gjertsen har vært innehaver av. — Dyktighet har han lagt for dagen i alt han var satt til. Han har evnen og viljen til å se sakene fra den riktige siden, til å veie pro og kontra og treffe en saklig, vel underbygget avgjørelse. En sak var i gode hender hos ham.

Som menneske besitter han også mange gode egenskaper. Når der skal tas pust i bakken til en festlig sammenkomst, kan han bidra til å gi stemningen de puff som trengs, for å bringe den opp i passende høyde.

Som 70-åring står han ennå frisk og ferdig til å være med hvor det røyner på, snøgg i vendingen, rask i tanken og med et oppkomme av liv og vitalitet, som førtiåringen kan misunne ham. — Han holder fremdeles i tøylene for sin hele gårdsdrift, og får det til å gli unna i arbeidet med maskinelt tempo. Jeg vedder på vi kan gratulere ham i samme fine form også ved et høyere rundt tall, han kommer til å passere.

Men i dag nøyer vi oss med å gratulere med 70-årsdagen.

Brandulv.

75 år.

Torsdag 10. juli fylte frk. Nikodea *Villassen*, Ballstad, 75 år. Vi skriver med vitende og vilje «fylte», vi har latt dagen passere før vi våget oss til å ordlegge den for offentligheten. Frøken Villassen er av en såvidt gammel skole, at hun nærmest står fiendsk overfor alt som smaker av offentlighet — iallfall når det gjelder henne personlig. Og hun kommer nok til å la skurrende lyder gå fra seg når hun leser dette i Lofotposten, men den risikoen får en ta — i verste fall er skriveren av dette raskere til bens enn den 75-årige dame, og selv om det er lite ærerikt å redde seg ved flukt, er det iallfall en utvei.

Nikodea er født på Rise i Buksnes. Sin første post som hushjelp tok hun hos naboen Markus Larsen, Rise. Etter et halvt års forløp tok hun seg tjeneste hos Karl Jensen, Sennesvik i Hol. Heller ikke der stoppet hun særlig lenge, og 28. mai 1894 trådte hun i tjeneste hos væreier og kjøpmann Jørgen Pedersen, Ballstad, og her blir hun tro til det siste. Forlengst er hun gått over til å være et fast og meget avholdt medlem av familien. Den første tiden var hun alminnelig hushjelp, så ble hun budeie, men den lengste tiden har hun vært familiens, husets og hjemmets faktotum.

I 1932 fikk hun, etter 38 års tjenestetid, Kongelig Selskap for Norges Vels medalje for lang og tro tjeneste. Nå er det 53 år siden hun kom i huset hos Pedersens, og like tro og trofast står hun i sin tjeneste, siden fru Pedersen døde i 1932 som styrer av huset for Jørgen Pedersen junior. Det var sølv i 1932, nå bør det vel snart bli *gull* — selv om Nikodea ikke bryr seg så meget om slike utmerkelser. Hun har sin største tilfredsstillelse i sitt arbeid og sin omhu for alle ting hun er satt til å ta vare på. Det er helt utenkelig at hun skal være andre steder enn nettopp *her*, hvor hun er grodd så fast og hvor hun er så avholdt, og selv holder så av alt og alle.

I en tid da hushjelper er så ubestandige, kommer og går i glad ansvarsløshet, er det velgjørende å dvele ved slike personer som Nikodea Villassen, og en må uvegerlig minnes Bjørnsons vakre og gripende fortelling «Trofasthet». Den kan stå som motto for Nikodea Villassen. Gjennom skiftende tider, i sorg som i glede og gjennom mange forandringer — ja, gjennom liv og død, har hun stått på sin plass, uforanderlig den samme, fast som fjellet og den trygge å gå til med alt.

Kjære kusine Nikodea, du skal tilgi at vi her trekker deg fram i lyset. Du står der jo likevel og har gjort det bestandig, et lysende eksempel på både evnen og viljen til i troskap å tjene og i all din livsførsel å være det sanne og gode menneske. Og får du ikke din medalje i gull, du bærer den likevel i våres alles sinn og tanke. Og du bærer den med anstand og ære.

Så ønsker vi deg det levende og varmende lys i din alderdoms dager. Måtte de bli både mange og gode. I Ballstad er du og det hjem du skjøtter om alltid så hyggelig og så godt å komme til. Det blir et tungt og sårt savn når du ikke lenger er å finne der, mest tungt og sårt for alle dem som har stått deg nær og som du har vært som en mor for fra vuggen inntil i dag, — men la oss ikke lenke i dag våre tanker sammen med noe så trist og så fjernt. Du er jo fremdeles så levende nær oss alle, frisk og rask og holder mønstergyldig orden i alle ting — og når vi her ovenfor et sted snakket om å redde oss ved flukt, så Gud vet om du ikke — fremdeles — er i stand til å ta oss igjen. Vi kan bare passe oss, — men, å, vi er ikke det minste redd. Din hånd er i overensstemmelse med ditt hjerte, den er mild og rettferdig, selv når den er straffende.

Slik er du, slik har du bestandig vært. Og vi takker deg for alt sammen.

O—g.

80 år

Fhv. arbeidsleder ved Telegrafverket, Kristoffer Gjernes, Gjerstad i Buksnes, fyller 80 år onsdag 2. desember.

Han er født på Øvre Gjerstad i Buksnes og fikk et av sine første

oppdrag som 11—12 års gutt å bestyre kjøkkendepartementet for fiskeren og høvedsmannen fra Hadsel, Ole Johansen, eller som man alminnelig kalte ham, Smed-Ola. 15 år gammel tok Gjernes åttringsårene fatt ombord i Amandus Kristensen, Gjerstads båt, et år «rodde» han også med Ole Stenbro, Ballstad, men dermed var det på tide å føre båt selv, mente Gjernes, og titelen høvedsmann kunne han «iføre» seg da han ikke var mer enn 18—19 år gammel. Helt til 1916 drev han Lofotfiske hver vinter, men likevel var det nu ikke fisker han i første rekke var.

Våren 1898 kom han i kontakt med daværende telegrafbestyrer i Ballstad, Foslie, og dette førte til at han gikk i Telegrafverkets tjeneste som linjebygger. Allerede i 1900 ble han forfremmet til nestformann og i 1904 til selvstendig formann. I 1927 ble han fast ansatt som arbeidsbestyrer med pensjonsrett, og først da han var blitt 77. år gammel fratrådte han den 3. februar 1950, efter 52 års uavbrutt arbeid i Telegrafverkets tjeneste, og på ham passer ordtaket: «Nu hvil deg borger, det er fortjent». Da han for noen år siden fikk Kongens fortjensmedalje, var det med fullt rett han mottok denne høye påskjønnelse.

Gjernes' virksomhetsområde som arbeidsbestyrer var Troms krets, som strekker seg fra Drag i Tysfjord til grensen med Finnmark og omfatter også Lofoten og Vesterålen. Det første linjearbeid han var med på i 1898 var reparasjon av linjen mellom Sund og Ramberg i Flakstad. Sammen med ingeniør, senere telegrafdirektør Hermod Petersen, var han med på utbyggingen av den trådløse telegrafforbindelse Sørvågen—Røst i 1907, og han var også med som bygger av fjernledningen for Svolvær Elektricitetsverk i 1908. Det vil bli altfor vidløftig å kunne følge herr Gjernes langs de mangfoldige, milelange linjene han har bygget eller foretatt reparasjoner av som Telegrafverkets arbeidsbestyrer — fra grensen og ut til det drivende garn, så å si, både i nordre Nordland og i Troms, såvel store stamlinjer som sidelinjer. Og det visste man, at der Gjernes hadde faret frem med sine folk, der var det utført grundig og godt arbeid. Når han meldte linjen klar til bruk, var det ingen tvil blant hans overordnede om at nu kunne morsingen settes i gang. Gjernes var en dyktig og stø arbeidsleder. I hans vokabular forekom visst ikke ordet «umulig». Linjene skulle frem, likegyldig hvordan landskapet stillet seg til spørsmålet, og Gjernes kan fortelle om strabaser i massevis, over og under fjell som henger seg opp, loddrette nesten som en vegg, gjennom ur, over myr, ja kort sagt slik nordnorsk terreng kan te seg både her og der. Men, vi går på gutter, så de gjorde — og linjene ble bygget. Slitet med stolper og stein — vi snakker ikke om det her.

Gjernes sitter inne med de beste attester for sitt arbeid, for sin orden og dyktighet og for det gode samarbeid han forstod å etablere hele tiden, både blant over- og underordnede.

Fra og med 1917 gikk Telegrafverket over til å drive også vinterarbeid, og det ble ikke mindre hardt med linjebyggingen efter den tid, men Gjernes fikk sakene gjort, også i kamp med kong vinter.

Da han i 1904 ble enkemann, overveiet han sterkt å dra til Amerika, men atter grep telegrafbestyrer Foslie inn i hans skjebne, Gjernes kom til å fortsette i tjenesten, og til han ikke orket mer, men da var han også blitt en gammel mann.

Ikke mindre enn 7 arbeidsbestyrere har gjennomgått sin læretid under herr Gjernes' ledelse: Emil Jakobsen, Kristian Jensen, Kilan, Peder Hansen, Harstad, Aksel Gjerstad, Otto Hansen, Gjerstad, Johan Arntsen, Sandtorg og Iver Sørensen, de fleste fra Buksnes.

I 1912 kjøpte Gjernes seg gårdpart på Gjerstad og bygde seg hjem her, og her lever han nu sitt otium, i fred og ro med både Gud og mennesker. Han er ikke bare et godt menneske, men også en sann og oppriktig kristen.

O. B.

50 år.

Småbruker og kontormann Henning Andreassen. Valberget i Buksnes, fyller onsdag 16. januar 50 år, og i den anledning skal vi i korte trekk gjennemgå hans levnetsløp frem til i dag.

Han ble født på nabogården Offersøy som den nestyngste av 16 søsken, og for ham, som for alle oss andre, begynte det med vuggen og bleiene, og der lå han og smått skrek etter næring, livshungrig som han var, og smått suget på fingrene, eller kanskje gjorde den for småbarn lettvinte akrobatikk å bite seg i stortærne. Han var ikke gammel karen før faren hans leverte ham et passende tilmålt orv med en påmontert tre kvarts ljå, og så var det å stå i sving i skorene og meie ned gress og sørge for vinterfôr til buskapet. Lediggang og slengomkring var en vederstyggelighet der i gården, en fikk såmenn gjøre nytte for seg selv om en ikke var stort mer enn alnen lang fra fotsåle til issen. Som 12 års gutt dro han med den godt ilagte kostkista til fiskevær, der han fikk prøve sine kulinariske ferdigheter. Svidde han grynmelsuppen eller var det fusk i plukkfisken, vell, så vanket det saktens skjenn, men Henning tok det med godt humør og gjorde det bedre neste gang, og til slutt vilde vel

ikke engang salig Hanna Winsnæs hatt noe særlig å bemerke til menyens sammensetning. — Men snart kom den dagen han kunde slenge gryteha
nken og oppvasktua fra seg, og så bar det ut på den gyngende havets slette på motorskøyte i fråktning og føring, og denne geskiften drev han på med til 1917. Senere arbeidet han en tid nord på Kirkenes, men året etter gikk han over i ny beskjeftigelse, han søkte og fikk plass som handelsbetjent på Hamnøy i Lofoten, og bak disken kjente han seg snart på den rette hylla og ble en rask og flink vareleverandør. Slike poster har han så i rekkefølge betjent, som prøvd på Hamnøy, og så i Laukvik i Senja, på Værøy, på Alteidet og til slutt i Tufjord i Finnmark, der han sluttet i 1926. På flere av disse stedene var han også med i dampskipsekspedisjonen og arbeidet med posten, og alt gjorde han fort og nøyaktig fra hånden.

Men ved år 1926 var han blitt 30 år gammel, og syntes vel det var på tide å se seg om etter en livsledsagerinne. — To skal man jo som kjent være. Samme året giftet han seg og flyttet til sin svigerfars småbruk Platcha i Valberget som han i 1929 overtok ved kjønekontrakt og tinglest skjøte. Fra 1927—1940 drev han regelmessig fiske med garn eller liner, som det kunne falle seg mest som garnmann så det er jo ikke fritt for at vår gamle hederkjent Vestfjorden har sitt også ham diverse blaute traver og vist han tanngarden sin med freset mellem skumkvite tenner — ja yttersiden av Lofothavet — og den er sannelig ikke av de nådige hav — har han også hatt mangt et basketak med. Siden 1943 har Andreassen sittet i assistentstilling i sin hjemkvads forsvningemnd og hjulpet oss svndige medborgere til de kort og de papirer vi behøvde for erververvelsen av alt såvel til «bitan» som til «slitan». Av mer offentlige tillitsverv har han i 6 år beklædt det i og for seg lite eftertraktelsesverdige som lignings-mann. Den blir jo sjelden overrent med popularitet som er satt til å jlegge folk skatter, men jeg tror Henning Andreassen slapp forholdsvis heldig også fra den jobben. Hans rettsinn og upartiskhet er hevet over enhver tvil, og hans dyktighet og klarsyn i de gjøremål han har påtatt seg, kan ingen bestride.

Og nu er det middagshøyda for husfaren på Flatebø, men han er like rask og spenstig i dag som den gang han rundet sitt år 20, og vi mange som gratulerer jubilanten, hilser ham og tilføver: Fremad marsj videre, og Guds gode sol over dager og år som kommer.

A. G.

Veltjent Lofotfisker fyller 75 år.

Onsdag den 23. januar førstk. fyller fisker og gårdbruker Johannes Markussen, Lilleeidet i Buksnes, 75 år. Fisker, han, ja, han bærer den tittelen med glans og med ære, og gårdbrukertittelen i like måte.

Men la oss ikke foregripe begivenhetenes gang. Slekten på farsiden stammer fra gården Bore i Grong. Johannes' farfar, Morten Eriksen, var født i 1804, og med sin hustru Margrethe Kjeldsdatter fikk han bl. a. barn sønnen Salomon Mortensen, som nyttår 1824 sammen med 11 andre namdølinger dro over fjellet til Mosjøen, hvor de hyrte seg som leiekarer for Lofotfisket, og Salomon rodde dette sitt første vinterfiske i Storvågen i Vågan. — Siden var det til Henningsvær, så til Ure, og i 1826 kom han til Buksnes, hvor han ble gift med Sara Johansdatter, Storeidet. — Deres sønn Markus Salomonsen, var Johannes' far.

Da Johannes, som den tredje i rekken, var 11 år gammel, ble han med sin far som kokk og landglunt på rorbua i Brandsholmen, og på dette stadiet i fiskerinæringen fortsatte han til han 15 år gammel fikk plass på åttringstofta som oljehyret og støvleklædt mann ombord i båten hos sin eldste bror og høvedsmann, Johan Markussen, med bu og børnskap og fortøyningsplass i Nusfjord. I dette fiskeværet fortsatte så Johannes å ro vinterfiske til 1912, da han kjøpte sin første motorbåt og flyttet samtidig til Ballstad, der han fortsatte som fisker til han i 1943, 73 år gammel endelig fant det på tide å legge vervet som fisker og høvedsmann ned. Han hadde da gjort tjeneste som fisker i 58 år, fraregnet de tre årene han stod i det som kokk og stuert og sørget for matstellet til sin far og hans mannskap — og i 48 år hadde han da røktet sin stilling og sittet med ansvaret som høvedsmann, derav 30 år på åttringsbåt og 18 på motorbåt. I disse 48 årene var han eier og bruker (driver) av 2 åttringer og 3 motorbåter. Den første åttringen var han nok særlig på godlag med, for den brukte han i hele 18 år, det var da også slik en eiegod båt, som en blir kamerat med og savner ved skilsmissen som er kjær venn.

58 år på Vestfjorden, på Yttersidesjøen, på Finnmarkshavet og flere andre steder, der strøm går og bølger bryter, men aldri utsatt for ulykker av nevneverdig farlig art. Det kaller en hell, ja, eller dyktighet hos den som ved roret sitter. Johannes Markussen var nettopp en slik framifrå dyktig høvedsmann. Han lærte kunsten og knepene av den kjente og fremragende båtføreren, broren Johan, og tar jeg ikke feil, forbedret han endog denne kunst ved styrevollen og dreierattet. Iallfall forstod han på mesterlig vis å slå seg igjennem stormene, velge seg farbar veg gjennem farlig opprørt sjø og finne den trygge havna og den sterke båtstroppa utfor rorbustøa. Mange ganger lå nok faren for forlis og ulykke kloss inn på vaterbordet og kollerne eller bare tommen aktenfor styrevollshempa, men Johannes greide bestandig å vri seg unna vanskene, holde båten på rett kjøl og runde oddene som gav livd og ly mot de rasende og rumsterende elementer. Ja mer enn en gang har han hørt nordvesten komme fallende med alarmens brøl over Lofotfjellene, piske sjøen til det bare skum, kaste båtene på tvers, velte dem og legge liv øde. Ja han sitter og minnes så mange, mange av slike dager — og netter. Da måtte manns mot mobiliseres og menns dyktighet settes inn i kampen, og det måtte slites til siste muskeltrevl.

I Finnmark har Markussen drevet som fisker og senere som guanosamler og han har vært å finne der nordpå i iherdig arbeide fra Kiberg til Honningsvåg.

Men er det nu bare båten og fiskeriet denne mann har vært sysselsatt med og har lagt sine krefter i? Aldeles ikke. En kunde møte ham også som smeltehyttearbeider i Sulitjelma — en fæl jobb, sier han, som bygningsmann i Glomfjord eller som maler i Narvik. Alt slikt hadde han innsikt med og kunde utføre og godt arbeide var det alt han gjorde. Som bygningssnekker og tømmermann har han også reist mange husbygg her i hjembygden, større som mindre.

Men enn jorda da, vi har jo titlet ham også som gårdbruker? Jo, bare kom å se på den. Den ligger her og gjør såmen ingen skam på sin eier og bruker. Der han begynte etter far sin med et par kuer og noen få sauer, båsfôres det nu årlig års hest, 4 kuer og 7—8 sauer. Men en stor del av jordarbeidet godskriver han på sine sønner, de var flittige til å henge i med spaden, spettet og hakkene — mens faren var borte på fortjeneste for å skaffe de nødvendige kontanter til huset. Som Johannes var den gode sønn for sin far, den han gav all sin fortjeneste til han 25 år gammel gifte seg, slik har også hans egne sønner og døtre vært ham til stor hjelp og glede. Det er slikt det ligger velsignelse til.

Da Johannes var kommet til skjells år og alder, som det heter, fikk han kik på en av nabojentene. Så stakk han over bakken og fridde, og Hilda den hulde og skjønne, sa ikke nei. Hun var bare 18 år da hun flyttet over til Nordbakk som nygift, nu er hun mor til 13 barn, hvorav 10 lever, 6 sønner og 4 døtre. Og Hilda, ja om ikke hun hadde vært mange ganger på sin part av denne heimefronten. Var han sterk og utholdende med sitt, på sjø og land, så strevde hun såvisst ikke mindre, fant utveier og fikk det til å gli unna, selv når som verst det knep. Og knep gjorde det så mange ganger. Våren 1911 kom Johannes fra vinterfisket i Nusfjord, og hadde i stedet for lott og fortjeneste, etterlatt seg en god, nei ond og verkende skyldsaldo i kjøpmann Dahls bøker. Hjemme på Nordbakk var det samtidig kommet nyfødte tvillingbrødre i vuggene og huset var så godt som tomt for mat. Det så temmelig svart ut for Johannes, enda det var sola høyt på himlen både dagen og natta, men han satte seg ikke ned til å sture. Han hivde vinterbruket over staur og tok fatt med hjemmefisket på yttersiden, nu som alltid før. Men her gjaldt det mer enn noensinne, gjaldt alt for ham. Og dagstøtt, ja nattstøtt med, lå han i båten på fiske, så sant været tillot det, og bar eller trillet på trillebør fisken han fikk den mange kilometer lange vei til Leknes — og fikk mel tilbake. Han slet sent og tidlig, han var så vel vant til det, men denne våren og sommeren og høsten gikk det ordentlig på helsen og kreftene løs. Men alt sammen holdt — også det økonomiske greide han og Hilda å bære over bakkekneiken denne gang som de mange vanskelige gangene før som siden.

Men hvem teller vel de tapte slag på seirens dag. Johannes Markussen seiret i sin kamp for tilværelsen for seg og sine, og han seiret godt. Nu sitter han der borte på Nordbakk som en holden mann. Den hvitmalte stua speiler seg i sundets blanke vann. Det nye, røde fjøset taler velstandssprog, og alt med seg så vitner det om stor fremgang. Men så er den også fortjent, ja som den er fortjent. — Men Johannes kan fremdeles ikke holde seg i ro vinters tid hjemme på gården. De siste to vintrene har han drevet som egner, men denne agnkrøkingen vil han ikke vite mer av, sier han. Så blir du kanskje hjemme i vinter? spør jeg. — Hm. — han drar litt på det, — nei det tror han ikke. Han må fremdeles være med på dette med skreien.

4. juledag som var ble det feiret gullbryllup på Nordbakk, og gullbrudeparet, var de ikke som rene ungdommer — iallfall hva humøret og det lyse sinnet angår. Kreftene hos Johannes er enda muskuløs. Se bare der han kommer, litt liten, javel, men tettvokset og kulten, og med det gode smilet, ja det smilet som har fulgt ham gjennem hele livet, det er som en sitter og luner seg under det. Og det har nok hjulpet godt til med å bære frem alt det som i dag kan samles av lys og lykke under Nordbakks tak.

Og måtte det få vare ved med lyset og lykken også i all fremtid!

O—g.

70 år

Apoteker S. B. Dundas, Leknes, fyller 15. april (skjærtorsdag) 70 år. Han er født i Leirosen i Vågan og tok sin middelskoleeksamen ved Trondhjem Katedralskole, som i slutten av 1600-årene ble opprettet

hans stamfar, Benjamin Dass, en bror av dikterpresten på Alstahaug.

Dundas begynte som disipel hos apoteker Hall i Kabelvåg, og efter å ha tatt farmasøyteksamen praktiserte han en tid ved Narvik apotek, som apoteker Dahl dengang var innehaver av, senere også en tid ved apotek i Hamar. Efter fullført provisoreksamen var han i 12 år ansatt som provisor ved apotek i Oslo. Her ble han i 1913 gift med Andrea Winnem, datter av kjøpmann og poståpner på Liland i Ofoten, O. H. Winnem.

Men Dundas hadde nok hele tiden der sydpå kjent lengselen i seg til landet her nord, og i 1919 bød anledningen seg til nordfart. Bestyrerstillingen ved Buksnes apotek i Leknes ble ledig, han søkte og fikk den, og i 1924 fikk han bevilling til å drive dette apotek. I 1928 kunne han flytte inn i egen stor, stilren og vakker gård på Leknes, oppført efter tegning av arkitektene Knarbø og Arnesen, Bergen. Her på Horg satte apoteker Dundas og frue straks i gang beplantning i større stil, og slik som de har fått det til å gro og vokse omkring seg! Det er blitt en liten park av trær på dette ellers så skogfattige sted, som luner og hygger — og som burde være et eksempel til efterfølgelse for andre. — Dundas er en ordensmann og han er en elsker av alt som er vakkert og rent, der det ikke finnes fra naturens verksted.

skaper han det, så godt forholdene tillater, og han er lofotpatriot par excellense. Med de fylte 70 år har aldersgrensen nådd ham, men han vil nok fortsette å bo her i Lofoten. Flytte, nei det kan han vel ikke tenke seg. Han er fremdeles i god vigør og rask i vendingen. En ekte lofotgutt, ett med dette miljø og denne natur som han kjenner og elsker og er bestevenn med.

O. B.

50 år.

Det lager seg til jubileum borte på Haug i Buksnes. Fisker og gårdbruker Sandrup Zakariassen fyller nemlig 50 år torsdag den 30. september, og en 50 årsdag skaper no engang fest omkring jubilanten og hans nærmeste krets — selv i tider som disse, da det jo ikke er fullt så greit med ingrediensene som i kokeboklitteraturen, hvor det ganske enkelt heter «man tar —».

Sandrup Zakariassens vugges gjenger gikk vest i Nusfjorden, og da heimen hans der vest mellom fjellene lå så kloss ned til sjøen, at den speilet seg i vannflaten, var det vel ikke til å unngå at gutten meget tidlig fikk denne sjødåmen i blodet, som det er så brysomt å bli kvitt. Enno før han hadde fått kreftene til å håndtere en småbåtåre på noenlunde skikkelig vis, var han nok nede i kjeksen og jollen og prøvde sjømannslivet ved å baske utpå så langt som fanglina rakk. Snart bar det dog til havs på ordentlig måte, og når jeg nevner at han samtidig med sin 50 årsdag kan se tilbake på 40 års tjenestetid som fisker, så skjønner en at i dette tilfelle også ble det tidlig bøyet som krok skulde bli. Og 10-åringen fra Nusfjord, som så ung den første gangen fikk smake Vestfjordens saltvannsskvetter, ble såmenn en fiskerkrok av de gode og dugelige. En snakker så ofte om fiskelykke, men det er vel mer dyktigheten det kommer an på. Og Zakariassen har vært en dyktig fisker og derfor også en heldig sådan, som ikke har vært brydd med å få mannskap, enten det no gjaldt Lofoten eller Finnmark, og de som først kom i skipperskap med ham vilde nødig slutte, for det var også hyggelig og godt å være ombord i «Jenta» av Haug, med den staute og alltid elskverdige og forståelsesfulle skipper.

50 år av alder, 40 år som fisker, 30 år som høvedsmann, det er i korthet de tallene som markerer Sandrup Zakariassens levnetsløp fram til i dag. Men han står jo akkurat no på livets middagshøyde, og både som fisker og som jordbruker — han kjøpte seg en større jordeiendom på Haug i Buksnes i 1921 — har han enno meget og skal ha utrettet, mangen plogfure å velte med skøyteskroget på blåmyra og med Kvernelandsplogen i Haugs jordsmonn.

En del mennesker, det er vel svært få forresten, er så lykkelige å ha bare venner. Når det gjelder Sandrup Zakariassen har jeg lyst å se den uvenn eller fiende som han måtte ha. Jeg tror tallet kan skrives med 0. — At venneflokken og bekjentskapskretsen er stor vil sikkert torsdag 30. ds. gi klar beskjed om.

Lykke til, S. Z., på hav og land i årene som etter hvert stiger med forventningsfulle daggry i øst.

Br.—

75 år

Lørdag 29. november fyller løytnant M. J. Waldahl, Hol i Lofoten 75 år. Han er født i Valdal på Sunnmøre og efter endt folkeskole gikk han fortsettelsesskole og amtskolen på Gjermundnes i Romsdal. I 1899 gikk han inn på underoffiserskolen i Trondheim med avgangseksamen i 1901, og det følgende år tok han et tilleggskurs ved samme skole. Og dermed gikk veien til Nordland hvor han ble ansatt som sersjant ved Nordland kretsbataljon og med Borge som sin fordeling. Så kunne han i 1903 ta fatt med rekruttene inne på Rognan. I 1905 var han ved den mitraljøse skyteskole i Fredrikstad og gjorde det følgende år tjeneste i mitraljøseavdelingen på Dolstadmoen ved Mosjøen. Mitraljøse var den gang et nytt våpen her nord og Waldahl var således blant pionerene som lærer i denne våpenart i Nord-Norge. Fra 1909 til 1912 var Waldahl ansatt ved underoffiserskolen i Harstad, og siden har han uavbrutt tjenestegjort ved infanteriet på Elvegårdsmoen til han i 1937 falt for aldersgrensen.

I 1914 ble han forfremmet til furer, senere til kommandersersjant og fanejunker, og i 1939 fikk han løytnants grad. I 1913 gjennomgikk han et sanitetskurs i Oslo.

Ved krigsutbruddet i 1939 ble Waldahl innkalt til vakttjeneste i Bardu og her lå han med sin avdeling da tyskerne i nattens mulm og mørke kastet seg over Narvik. Det ble gitt ordre om å rykke frem mot byen, og han var med helt til kapitulasjonen, han var da med sine folk kommet til Tysfjord.

Løytnant Waldahl hadde som nevnt Borge som sin fordeling, men der kom han aldri til å bo. Hans første oppholdssted i Lofoten var Fridheim i Buksnes, senere bodde han en tid på Ballstad, og efter han kom tilbake fra Harstad i 1912 kjøpte han seg gård på Leknes. Sin nuværende eiendom Myrvang i Hol kjøpte han i 1918.

I Hol kommune er det ut gjennom årene lagt meget beslag på løytnant Waldahl i det kommunale styre. Han har vel hatt omtrent alle de tillitsverv en kommune kan by. I flere perioder har han vært medlem av herredstyret og formannskapet, og en tid også bygdens ordfører, den siste av de borgerlige, før Arbeiderpartiet kom sterk nok til å besette plassen. Han har vært skolestyrets formann i 12 år, i en rekke år formann i fattigstyret, i ligningsnevnden og ligningsrådet, formann i forliksrådet i 15 år, formann i fabrikktilsynet. Han har også vært lagrett- og domsmann i mange år. Han er fremdeles formann i Stamsund Sparebanks styre og forstanderskap, og han sitter i styret og representantskapet for Tennesanlegget.

Alle disse tillitsvervene forteller bedre enn ord om den posisjon han har inntatt, den tillit han har nytt og den dyktige måten han har skilt seg fra sine verv på. Han har alltid representert vidsynet, rettlinjetheten og dyktigheten. En nobel karakter og en stridsmann for rett og rettferdighet til alle sider.

Det skal også nevnes at han har drevet fiskeforretning noen år, men det var i den perioden da det gikk sånn opp og ned i den bransjen. Nu går jo dette mer som fot i hose, og den riktige veien i balansen.

Lørdag 29. november går flagget til topps ved denne korrekte herres hjem på Myrvang. Hans venne- og bekjentskapsskare er stor og sogner til vidstrakte kretser både i Nordland og Troms. Det vil løytnant Waldahl sikkert få grei beskjed om, der han sitter som midtpunktet i sin jubileumsfest.

Br—.

65 år.

Fru Emilie Jacobsen, Nordgården, Offersøy i Buksnes, fyller fredag 6. mars 65 år.

Nu liker hun nok ikke å komme på prent i avisen, men allikevel, vi våger det, for hun er av de kvinner som har gjort seg fortjent til en liten omgang offentlig påskjønnelse, iallfall av denne art, nu hun runder en så vidt høy alders merkepel. — Sammen med sin mann har hun i mange år sittet som husfrue på sin farsgård, hvis tradisjoner hun fører videre. Hos Emilie i Nordgården møtér en alltid gjestevennlighet og det glade, gode og givende humør. Her var det bestandig så godt, ja, likesom så trygt å komme. Her fant, og finner en både entre- og hjertedøren åpen. — Emilie finner tid til alt som gjelder hygge- og gjestfrihet og en god gjerning, ved siden av arbeidet med et stort husstell og en etter forholdene stor gårds plikter, med mange dyr på båsen, og det ene med det andre. Hennes velsignet gode humør har hjulpet til å klare alle «brasene». — Hun har vært en god datter og søster, en god hustru og mor, og trofast i vennskap og i alle sine plikter overfor hjem og samfund. Hun forstår å spre lys og glede omkring seg og er avholdt av alle som har lært henne å kjenne. Som medlem av bygdens fattigstyre har hun fått gjøre nytte for seg også i det offentlige liv, men først og fremst er hun dog hjemmets kvinne, og gir Nordgården dens preg som et slags midtpunkt for familie- og bekjentskapskretsen.

Du er et godt stykke på vei til å bli gammel nu, Emilie, — men så ung du allikevel er. Fortsett bare med det. — Måtte lysets og lykkens roser stedse få vokse langs din vei, det ønskes deg ved denne anledning av mange av dine venner.

Gullbryllup

Onsdag 8. oktober feirer forretningsdrivende Daniel Danielsen, født på Haukland i Buksnes 11. desember 1871, og hustru Emilie, født Martinussen, Vestresand i Borge, 70 år gml., gullbryllup på Leknes.

Daniel begynte som fisker på Æsholmene på Lofotens ytterside, hvor han som fembøringskar rodde, ja bokstavelig talt rodde fiske i 8—9 vintre, med Anders Kristensen, Uttakleiv, som høvedsmann, og senere med hans tre sønner, Edvard, Johannes og Jørgen som høvedsmenn. Men også Vestfjorden «smakte» Daniel som fisker i flere vintre, og ett år drev han også fiske med seilskøyte på Svennsgrunnen. Men skreien ble ham nok i lengden et for lite vilt, der gikk feit sel nord i isbeltet, og den ville han se på og sette spake i spekk. Den første sesongen var han med «Isbjørn» av Tromsø, skipper var den kjente Tromsømann Knut Johansen, eller «Små-Knut» som en kalte ham der oppe. Dette var i 1894. Neste ishavstur ble med et dampskip i 1898, og en fangstet både i Vesterisen og nordenfor Svalbard, helt til Kvitøya, der André-funnene ble gjort. — Men der var større hav enn Ishavet, og i 1899 stakk Hauklandsgutten til sjøs med en bark eller var det kanskje en fullrigger, og det var hans mening å ta seg fram på bøljan den blå, iallfall så langt som til styrmann, eventuelt skipper, men under et uvær falt han under beslåing av seil ned fra riggen, og så ble det tre måneders opphold på hospital i Edinburg, og siden vandring et års tid på krykker her hjemme. Sjømannskapet var det dermed slått ben under

og den evnerike manns fremtidsplaner på dette felt gikk i røyken. Siden drev han igjen noen år fiske, men ble i 1909 ansatt som landpostbud, visstnok det første på hele Vestvågøy, og så gikk han da med postvesken til 1918. Men samtidig med at han ble postmann begynte han også innkjøp av huder og skinn, og i 1910 også oppkjøp av kjøtt omkring på gårdene, senere mest levende dyr som han slaktet og omsatte, og denne virksomhet drev han i omlag 30 år, til dels i ganske stor skala. I 18 år var han fast oppkjøper av kjøtt for firmaet Harald Berg, Svolvær, og i 8 år drev han oppkjøp av levende storfe i Lofoten, som han fraktet til Trondhjem, og på disse turene kunne han bringe med opptil 45 stk., kyr, småokser og kviger. I 1917 opprettet han fast slakteri på Leknes, som han drev i mange år, helt frem til krigen, de siste årene på forskjellige steder på Leknes.

Men det var ikke bare levende og dødt kjøtt han kjøpte, han var avtaker av alle slags landmannsprodukter, egg, ull, smør, poteter, filler, torv, ja, hva en kan oppnevne av salgbare ting fra gårdene. Natt som dag var han på ferde, i all slags vær, fra solskinn med 20 graders varme, til snøstormen så hard og bisk at folk flest holdt dørene sine «skalket». Umakredd var han ikke og sparte ikke på helsen. Det ble gevinst, men det ble også det motsatte. Likevel, om Danielsen tapte penger, tapte han ikke motet. Hvor mange ganger han har travet veiene frem og tilbake på Vestvågøy, og hvor mange ganger han har reist med «lokalen» mellom Leknes og Svolvær, har han intet tall på, likeså mellom Trondheim og Lofoten, og mange andre steder. — Hans utholdenhet og energi syntes aldri å nå yttergrensen, og hans pågangsmot var uoppslitelig.

Men der var mange munner å mette og mange kropper å kle, — de 12 barna krevde meget, selv i en tid da prisene var «skamløst» billige sammenlignet med i dag. Og her i heimen var det Emilie tok sine tunge tak. Sannelig, hun hadde ikke mindre å stå i med, men du møtte henne likevel bestandig med et smil, og det gode smilet drysser hun om seg med også i dag.

I 1904 bygget de seg hus på Lakselvhaug, og i 1922 flyttet de til Leknes, hvor de siden har bodd. Av de 12 barna lever 11, en gutt omkom under fiske for Ballstad 1937, og nå kan Daniel og Emilie telle sammen til 28 barnebarn og 10 barnebarns barn. Det blir 50 barn i alt. — Vorder fruktbare, sa presten, og her har det ikke vært noe kluss med det.

Gullbrudeparet på Leknes fremdeles i bra vigør, og rede til å ta imot sine gratulanter.

ste gutt i laget og han fikk da også ta støyten som forsørger. Han gjorde det også og klarte å holde heimen og familien sammen. Han var en iherdig sliter på sjøen, tidlig og sent var han på ferde i fiskerbåten, han undte ikke armene sine lang kvilen, og årene i hans båt fikk ikke fryse fast til toftene. Jeg tenker det er noe slikt som 50 Lofotfisker han har rodd, og «rodd» dem har han alle sammen. Det er mange skauter i båts tolleganger han har slitt. Men Lofotfiskene de var ikke alt, — alt nei! De var det minste. De øvrige av årenes 9 måneder var Enevold stadig på farten, etter flyndra, etter seien og hysa og kveita og alt som levde av fisk i hans heimehavs distrikter. Det han har fraktet i land av havets grøde, ja la meg se, det må vel være noen millioner stykker det, av smått og stort.

Og hvor mange ganger mon har han rodd eller seilt Nappstraumen nord og sør forbi «Stabben», flere tusen, tenker jeg, uten å ta blyanten for full. Hvor mange fjæremarker han har hentet opp av sannen til agn på sine flyndrelineangler er det ingen som kan gjette, men at tallet er «astronomisk», det vet jeg.

Det er heller ingen som har holdt tall med hvor mange våte trøyer havet har gitt ham fra han som 10—12 års glunt den første gangen satte stevnet mot skavlbrottene og inntil i dag, selv har han vel aller minst holdt rede i det regnskapet, det ble så altfor mange poster. — Robåten har alle dager vært hans nære venn, de kunne det sammen de to, last og brast. De har ridd mangen storm av, på Vestfjorden og på yttersiden. Mer enn en gang var nok «draugen» også med på seilasen i sin berømte og beryktede halve båt, det stod om livet, det var på sentimeteren med den våte grava, men det gikk, Enevold «stod oppfor», som man sier i fiskerdialekten — og «draugen» fikk lang nese

Enevold Johansen er en utpreget ordenskar. Det han har med å gjøre ligger ikke på rak omkring ham, og rett og skjell gjør han for seg og alle steder. Hans rulleblad, værsågod, bare slå det opp på veggen, det tåler både solskinn og spektralanalyse.

Sannelig, sier jeg, denne mann har lagt meget nyttig opp etter seg langs vegen gjennom livet. Han har vært en stor produsent på blåmyras bølgende åker.

Enevold Johansen er født i Offersøy i Buksnes, og der levde og virket han til han for endel år siden flyttet over pollen og ble «borterlending», men han er ikke lenger Heimgårdstuften, enn vi kan følge ham i hans daglige yrke med liner og stamper og fjæremarkspade, for enno er han med på notene, om mer i det små. — Det tar så smått til å kvelde for ham også no, sola står langt vestpå. Men Gud gi kvelden din måtte bli lys og god, riktig en sån vakker Norlands juni-kveld ønsker jeg og vi alle deg. Du har den så ærlig fortjent. Så kan du sitte ved vinduet og se dagen dale og vite med deg selv: Jeg gjorde det i allfall så godt jeg formådde. Og det er akkurat sant, du gjorde det, og vel så meget.

Br—.

så lett, selv om det nå er innpå en såkalt menneskealder siden jeg befant meg der borte i hans rike. Forresten traff jeg ham for bare 3—4 år siden ombord i hurtigruta og han var akkurat den samme — nesten da. Ja, Thomas var det liv med, det skal være visst. Han lå ikke i dødvatnet. Hans erverv var slakting, og han fôr rundt på gårdene og slo i hjel store okser og skaffet oss fineste sort biff og steik og karbonade, og alt hva ditt hjerte monne begjære i denne art av kulinari. Akk ja san, det var dengang!

Når Thomas så en kalv klappet han den vel og bad den vokse seg stor og sterk og fyldig, og når den så om føye tid sto der fullvektig på båsen eller i tjoret, så kom han med målebånd og taksering, betalte kontant for dyret, og så fram med skuddmaska. Han var kjøttleverandør til Nesset og mange andre steder, og godt kjøtt var det han leverte. Det var ikke juks i «plukkfisken» der. Gode varer skulle det være, og ikke trakk han opp sine kunder med prisen. Real kar, det var han Thomas på Sandnes. Og livlig, det sto som et uvær om ham, der han kom, han var som et fyrverkeri av energi og godt humør.

Og hadde han så sandt litt tid på seg, sa han ikke nei til et lite whistparti i forbifarten. Og det ble aldri traurig rundt det kortbordet. Thomas sørget for stemningen. Fikk han gode kort på hånden hadde han vanskelig for å holde seg i ro på pinnestolen. Da slo han i bordet og meldte grand så det sang i loftsbjelkene. Men gudnåde makkeren om han gjorde tabber og kjørte møkk med sine konger og damer og mulige andre høytstående personer. Da leste Thomas ham teksten, ikke ondartet, langt fra, det lå ikke for Thomas, nei hans gode humør forbød ham uartigheter av noen art.

Ja, slik var Thomas Knutsen, en glad gutt, ferdig til en spøk, fylt av livsmot og livsglede. Virksom og vivastisk, om seg etter næring og utkomme.

Kanskje har han nå lagt opp med slaktekniven og slikt, jeg vet jo ikke. Men humøret var det ennå en god slump igjen av, så sent som for 3—4 år siden, da jeg traff ham på reise. Han priste sommeren og hadde, forsto jeg ,ennå et og annet jern i ilden. — Han kan vel i egentlig forstand aldri bli gammel, det ligger sikkert ikke for ham, det. Vel har han lagt 80-årsdagen bak seg, men senile tendenser holder ham sikkert på avstand ennå noen år framover.

Evviva.

En sjøens sliter

Enevold Johansen, Buksnes.

Så helt viss på hvor gammel Enevold Johansen er, det er jeg ikke, men han nærmer seg vel sterkt de 70. Det får være med det runde tallet som det vil, han skal likevel i dag få overrakt sin lille blomst, og her er den og den er fortjent.

Enevold ble tidlig farløs, hans mor satt igjen i ytterst små kår med sine 4 mindreårige barn. Enevold var ene-

En åttiåring med futt i

—«»—

Ja så sannelig har han ikke gjort hoppet over 80-tallet, og jeg vedder han gjorde det med et godt hallingkast — jeg mener selvfølgelig Thomas Knutsen, Sandnes. — Han Thomas på Sandnes, en glemmer ikke ham

En Nordpolens datter fyller 18 år.

Gunvor Høgseth Jackola, Sama i Trondenes hører ikke til de gamle, heller ikke runder hun noen spesiell fødselsdag, så det er ikke av noen av disse grunner vi idag fører henne frem for det store publikum. Nei, frk. Gunvor er tvert imot meget ung, idet hun imorgen, 6. mai fyller bare 18 år — en vår i våren altså, — men hun er det første pikebarn som er født på Spitsbergen, og det kan aldri i evighet noen gjøre henne efter.

Sommeren 1920 reiste hennes foreldre, Arvid og Elise Jackola opover til Kings Bay (Ny Ålesund) fra Tromsø. Fru Jackola arbeidet også deroppe til den gledelige begivenhet skulde finne sted. Det var både doktor og diakon på sykehuset i Kings Bay, så alt gikk godt, og lille nyfødte Gunvor skrek sikkert av hjertens lyst, da hun fikk mål for sig.

Det var den første barnegråt fra pikemunn så nær under Nordpolen. — Efter at Gunvor var født arbeidet hennes foreldre enda i tre månedr deroppe. At begeistringen var stor der nord i polaregnene over den lille verdensborgerinne, behøver en nok ikke tvile på. — Men så kom avskjeden; mor og datter reiste ned til Norge, mens Arvid Jackola blev tilbake ved sitt arbeide. Hjemreisen blev foretatt med d.s. «Gezina», en båt som ellers gikk på Syd-Amerika. Det var kanariefugler ombord som sang sine sydens melodier, men først og fremst var det nu en søt liten jentunge, en Nordpolens datter, som straks blev alles kjæledegge. Kapteinen var flere ganger inne i lugaren og holdt den lille lubne jenten i sine armer. — Om det er noen fra d.s. «Gezina» som leser dette, så har de hermed også en hilsen fra den nu store frk. Gunvor.

Året før, altså i 1920, var det født en gutt oppe på Spitsbergen, sønn til overingeniør Skjærdahl.

Ja, imorgen har altså frk. Gunvor Jackola sin 18. geburtsdag. Og gratulantene vil nok innfinne sig. Det er sannelig ikke hver dag det passer slik at man får hilse på og lykkønske en Nordpolens datter.

En staut arbeidskar fyller 60 år.

Laurits Jensen, Skogstrand, Hol i Tjeldsund fyller torsdag 29. oktober 60 år.

Han er født på gården Reppe i Buksnes og måtte som Lofotgutter flest meget tidlig med i fiskebåten. Jeg tenker Laurits var ikke gamle karen da han første gang mønstret i fiskeværet i sin hjembygd som kokk (landglunt) for et båtmannskap i rorbuа. Og siden har det gått slag i slag med fiske, jordbruk, snekkerhåndverk og meget annet. Laurits Jensen har vært en traust og trofast sliter all sin tid.

I 1904 eller 05 flyttet han fra Buksnes til Tjeldsund hvor han tok sig rydningsplass under gården Steinsvik i Hol. Det var den rene villmarken han her fikk å gi sig ikast med, stein og myr og skogkratt, et ordentlig villniss. Men var det ved den tid ellers nokså smått med Laurits Jensen, så to ting hadde han godt utkomme med: arbeidskrefter og arbeidsmot. Med pikke, spade og spett, og kanskje en trillebør kastet han sig resolutt ut i kampen mot gråsteinen, bjørkekrattene og svoppmyra. År efter ar fikk han lagt under kultur, og forlengst har han nyttiggjort sig praktisk talt hver eneste tomme av sin jord. Var knausene for fattige på muld og jord, bar han frem det som trengtes og fikk det til å gro og vokse. Nu føder gården hans 2 kyr og endel småfe. Hans lodd av Norges jord rekker ikke til for mer.

Men i mellem måtte han jo legge jordbrukeren til side og ta fatt med annet arbeide for å skaffe sig de nødvendige kontanter. Vi finner ham som anleggsarbeider i Sulitjelma og Ranen, som trearbeider og i annen forefallende virksomhet i Narvik, hvor han fant sysselsettelse i flere år, eller på sild- og fiskkaiene i Vardø, Honningsvåg eller Haugesund. Hvor det var rørelse og virksomhet i større skala var Laurits Jensen med. Hans pågangsmot og ubetvingelige energi til å ta sig frem over mure av hindringer og vanskeligheter hjalp ham frem og igjennem der hvor de fleste andre måtte melde pass og gi op.

Nu sitter han med de 60 år på sin ferdiggjorte velstelte gård, som han har bygget op med sine egne hender fra hver tomme av eng og åker til alle husene som står der og i stille dager speiler sig i Tjeldsundets blanke strømmende sjø.

Og han har såvist ikke lagt årene inn. Det skulde bare mangle!

Hver eneste vinter er han å finne som høvedmann i sin nordlandsbåt på den store kampens arene Vestfjorden, og gården trenger jo sitt pass og stell. — En lang og vel utnyttet arbeidsdag kan Laurits Jensen se tilbake på nu han runder 60-års merkepelen i sitt liv. Han har vært og er en arbeidets adelsmann. Grei og real i all sin vandel står han nu mot de første skygger av livets kveld.

Jeg, og vi mange som har lært han og kjenne, sender ham en hjertelig hilsen til jubileet og ønsker ham alt godt i årene fremover mot timen da klokkene også for ham skal ringe til avgang fra jordens brygge mot det evige liv og lys.

B.

60 år

Ute i Stjørnafjorden, litt på skrå nordaustover fra det gamle, ærverdige Austrått, bor der på Revsneshagen en trønderdikter, som fredag, idag 28. august, fyller 60 år. Hans navn er vel kjent

nok, også langt utenfor Trøndelag, han heter Johan A. N. Selnes.

Foruten et godt og trofast hjerte og en fast urokkelig tro på det redelige og godes seier i livet, fikk han i vuggegave også en klart klingende og velstemt lyre, som han flittig har spilt på gjennom årene, seg selv og tusener andre til glede, opphyggelse og hygge.

Johan Selnes er trønder, så god som noen. Hans foreldre var husmannsfolk, men det var høgt under taket i denne vesle trønderheimen ute i Stjørna. Her fikk kjærligheten til Gud og til menneskene leve og lyse, og gutten Johan hadde solide og varige ting i sitt tornister da han en dag i ungdoms år satte avsted over havet for å friste lykken i «Vesterheimen». Lyren hadde han selvsagt også med seg, og som han sang på de kjære hjemlige traktene, slik sang han også i landskapet der langt, langt borte ved Stillehavskysten. Stjørna, Trøndelag og hele Norge gjemte han vart og ømt i hugen sin derute i det fremmede, og ofte sang han og diktet seg heim over de vide preriene og det store havet som skilte. — Under sitt amerikaopphold, som varte gjennom flere år, diktet og skrev Selnes, ved siden av annet mere journalistisk arbeide, og hans toner bar sterke over til hjemlandet. Det ble en rekke bøker, som han sendte hjem og fikk forlagt og trykt i Norge: «Lyng», «Vårsol», «Bølgeslag», «Kjærlighetens seier», «Drøm, tro og lengsel», «Dikte og fortellinger» og «Vestlandstoner». Denne siste utkom i Statene og er tilegnet Nordlandsdikteren Sigurd Sivertsen. Selnes var i mange år, både i Amerika og siden han kom hjem, en høgt skattet medarbeider i Norsk Ungdomsblad, hvor hans dikte og prosastykker lyste opp blandt stoffet og plantet den gode seden blandt ungdommen.

Så ble han syk der borte, i Portland var det visst, og måtte reise hjem. Han kjempet trøndertappert mot den snikende sotten og overvant den. Hans sterke vilje til livet, hans gode humør og hans urokkelige seierstro hadde igjen en triumf.

Og nu står han på 60-årsterskelen. Utallige er de artikler og fortellinger, men først og fremst diktene hans penn i årenes løp har levert til norske og kanskje især amerikanske aviser og tidsskrifter. Fint avstemt er alt det Selnes skriver, det ånder av kjærlighet og et opplatt sinn. Gud er atåt i det altsammen. Ånden fra husmannsstuen med de fromme foreldrene og den rene luften lever og er med i all hans produksjon. — Johan Selnes hører vel ikke blandt dem vi i almindelighet innlemmer som våre store diktere — han er selv den beskjedneste blandt de beskjedne — men jeg sier, han er stor allikevel. Han selv uttrykker den ekte storheten i flg. vers:

Hvis du en blomst, som vårbud bær,
med kjærlig hånd kan plante der,
hvor ugress trives, tidsler gror, —
da er du stor.
Hvis du en sjel, der syk og sår
og dødsens trett sin livsvei går,
kan trøste med et venligt ord, —
da er du stor.

Megen motgang og mangen kamp har det nok vært å stå ut med for ham i årenes løp. Og akkurat no, vet jeg, har han det tungt på forskjellig vis, men han bærer sine kors i stillhet, ved den kraft han fikk i gave fra sitt barndomshjem, og ved den ankerfaste tro han eier, og søker å spre til andre. Han evner å se solen bak om alle skyene, som formørker dagen for oss. Han er viss om at bak alt mørket skinner solen fra Guds klare blå himmel. — Og så har han sin kjære lyre, dette instrumentet som han kan lokke så fagre toner fram av, toner fylt av lys og liv og kraft, sordinerte og muntre. I diktet «Min sang» sier han:

Min sang skal stige ren og full
med gudhengivent toneveld
og høgt seg heve over muld
inntil mitt jordlivs siste kveld!
Om døgnet enn er grått i grått
og ingen jordisk lønn jeg får,
om enn jeg nødig blir forstått, —
jeg vet dog, en min sang forstår!

Å, det er mange som forstår din sang, Johan Selnes. Du banker ikke forgjeves på hjertedørene. Men jordisk lønn er det vel blitt mindre med. Folk glemmer så lett. De leser diktet og synes det er vakkert, har noe å gi dem med på vegen, — men glemmer dikteren, han som skapte det, tok det ut av sitt varme sinn.

Så hilser vi deg, alle venner og kjente — du har mange også her oppe i Nord-Norge — på din 60-årsdag, og ønsker deg lykke i kommende år, du sanger om livets rettigheter og plikter, du tolkeren av den sanne kjærligheten, til og fra skaperen og mellom menneskene!

Ola Berg.

65 år

En, særlig innen fiskerikretser, vi-den kjent person og personlighet, Laurits Simonsen, Grasmyr i Lenvik, fyller pinseaften, 27. mai, 65 år.

Han er født på Grasmyr og allerede som 13 års gutt var han å finne som kokkglunt under skrei'fisket i Lofoten. De måtte tidlig ut den gang, nordlandsguttene. Etter å ha gjort seg ferdig med «verneplikten» ved ovnen og kokekarene fikk han plass ombord i fiskerbåten som veritabel fisker, og her var det just den rette som slapp til. Det ble mange turer, nok av strabasser — og mye fisk på krok og i maske.

Simonsen var i sin tid også med på kvalfangst, og hans skipper og sjef var ingen ringere enn den landskjente kvalfanger Ingebrigtsen. Første sesongen var i 1905, det siste året kvalfangst var tillatt ved norskekysten, det andre året ble det fangstet nord ved Bjørnøya. Han deltok også i flere år som fisker på de forskjellige felter sammen med Johan Nilsen, Harstad på d.s. «Havellen».

Men det er dog især som sildfisker hr. Simonsen har gjort seg fortjent. Som landnotbas har han drevet i 30 år og hans virkefelt har strukket seg fra det østligste Finnmark til sør ved Skudesnes. Han vet vel ikke selv å kunne nevne tallet på de tusener mål av sild han i dette lange spann av tid har låst fast i havet og håvet i land, og heller ikke skal vi gi oss til å gjette; men at totalkvantumet er respektinngytende, kan vi forsikre. Loddefiske nord på Finnmark har han også drevet i lengere tid, 15 år. — I 1940 sluttet Simonsen som sildfisker, men han er fremdeles eier av både landnøter og snurpenot som på kort varsel kan rykke ut og ta silden, der den måtte våge seg innenfor rekkevidde.

Med all respekt for Simonsens dyktighet og framragende egenskaper som fisker, er det imidlertid hans innsats til fremme av fiskernes økonomiske interesser som i første rekke har bragt hans navn sterkt i forgrunnen. Allerede meget tidlig ble det klart for ham at det ikke var nok bare å fange fisken og silden, en måtte, på fiskernes vegne, følge den et stykke veg videre — inn i omsetningens kanaler, og få øvet innflytelse på de forskjellige salgsapparater. Og til dette formål måtte der skapes organisasjon. Og da Simonsen er en handlingens mann, lot han det ikke bli bare med tanken. I 1931 tok han, sammen med daværende lensmann i Lenvik, D. Wessel Nilsen, initiativet til en organisering av notfiskerne i sin heimbygd, Lenvik. Dette utviklet seg i løpet av forholdsvis kort tid til å omspenne hele landsdelen. Vinteren 1933 ble det av departementet nedsatt en komité og Simonsen ble av notfolket i Nord-Norge valgt til medlem av denne. Det gjalt omsetningen av brislinghermetikk. På disse komitémøter ble så tanken om et videre arbeide for saken framkastet. Det ble nye møter, og Simonsen var stadig aktivt med og gjorde godt arbeid. Våren 1934 ble så Notfiskarsamskipnaden stiftet, og hr. Simonsen har siden uten avbrytelse vært i denne institusjons styre, og medlem av salgsstyret ved Sildkontoret i Harstad. Videre bør nevnes at han var medlem av sildlovkomitéen av 1933 og av komitéen til revisjon av fetsildloven. Som medlem av Produsentenes forening har han deltatt i viktige forhandlingsmøter i Oslo. — Kort sagt, hr. Simonsens innsikt og klare overblikk, hans vilje og evne til å føre omsetningen for sildproduktene inn i spor som var sundere og mere til bate for fiskerne, er det blitt lagt meget beslag på, og hans interesse for saken, hans faglige viten og den grelle saklighet han alltid legger for dagen har satt dype spor og ført til resultater som både den enkelte og det hele samfund har kunnet høste fordeler av og som også i framtiden vil holde denne manns navn fast i fiskeriets historie. — Sildprisene er ikke no lenger gitt tilfeldigheten i vold. De driver ikke for vind og vove og hensynsløs spekulasjon, de er — kan en si — bragt inn på det tørre og har fått en fastere struktur.

Men stopp en hal! No må en slett ikke tro at Laurits Simonsen bare

har befattet seg med fiskeri og sjøsaker. Bare, nei langt i fra det. I 1913 kjøpte han seg rydningsjord på sin heimplass, bygget seg gård og heim og tok fatt med plog og harv, hakke og spett og hva som trengtes av redskaper — og av energi — for å få greid opp i den uryddige marken og skape den om til eng og åker. At det har monnet for denne mannen også på landjorden viser et 3-sifret tall: I fjor kunde man nemlig overhr. Simonsens låvebru kjøre 100 lass høy. Og det er dog en bra vekst og utvikling, en nett liten provins til landet lagt, for å bruke en noe slitt ordklisje. — Men på dette felt — jordbrukets — har hans hustru og tre barn, to sønner og en datter, vært en god støtte, og fortjener sin rundelige del av æren.

Laurits Simonsen står fremdeles i sin manndoms fulle kraft. Han kan enno holde sine jern glødende i essen og vil yte betydelige ting på de arbeidsfelter han har gjort til sine og hvor han har satt sine markerte og tydelige spor.

Gammel Gildeskålværing.

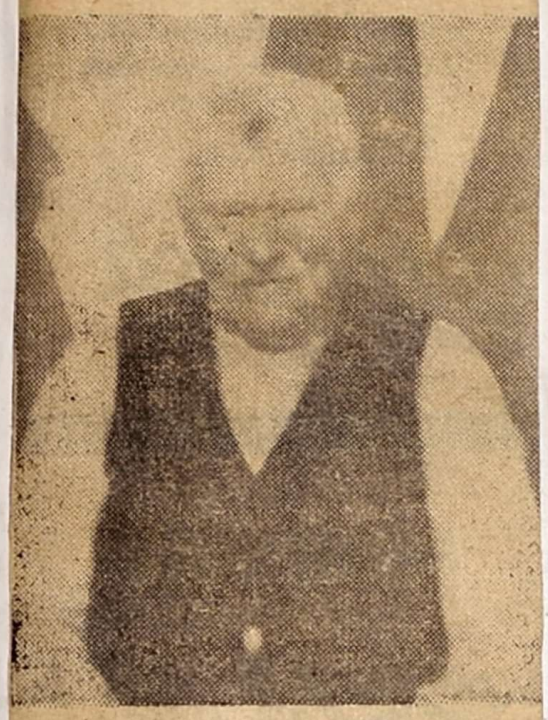

Otelius Jensen, Storvik.

En får spytte godt i nevene, spenne hardt i tofta og ro langt om en vil nå fram dit Otelius Jensen i Storvika no sitter med sine 98 år og ikke er låkere karen enn at han følger godt med i alt av større hendinger som inntreffer i nabolaget og ellers ute i verdens veldige heksekjel — ja de mindre med noterer han seg nok og legger til alle de minnelser han har samlet og lagret i sin hukommelse. Otelius Jensen har klart å gjøre seg ferdig med et par gode mannsaldre, og har gitt seg til å slite på den tredje med, men selv om det er en god mon over menneskelig evne å klare denne tredje helt ut, så tør en vel forutsi at han nok kommer til å mestre en bra liten part av den. Iallfall fordriver han tiden fremdeles med å leve etter den gamle gode oppskriften at hver dag har nok i sin egen plage, og selv om alderdommen hans etter hvert har lagt et og annet besvær og noen kanskje nokså plagsomme tyngsler i hans veg, så er det altsammen til for å overvinnes — så lenge forsynet er godt og nådig med i alt og dagene ikke er tellet og addert med sluttsum for livets nota. — Etter menneskelig skjønn og beregning skulde — etter det en kan se i dag — vist intet være i vegen for at han runder 100-tallet og orker en liten livsveglengde attpåtil.

Men for å begynne med hans første skrik mot sky og hans vugge, så stod den på Novik i Gildeskål, og fødselsdatoen er 19. september 1846, skrives til «Nordlandsposten».

9 år gammel kom han til Storvik i samme bygd, og her grodde han fast for godt. 20 år gammel dro han i veg på Lofotfiske, og dette fortsatte han med til han var oppe i 50-årene. Han gjorde også flere Finnmarksturer etter loddetorsken, og båtene som bar fram og tilbake for de lange turene den gangen var fembøringer av den gamle sorten uten husly over akterskotten, så en måtte nøye seg med å kjelle under seglet i framskotten. Det var ingen flott bekvemmelighet når nordavindsrokket med tett snøfokk og mange kuldegrader pisket inn mot Finnmarkskysten, eller hvor det no kunne være der langt nordpå, og hivde snø og spekket med is helt inne på rya og hodeputa, mens båten kastet seg uregjerlig i mellom og sleit i framreiet, dro i dreggen og i hele tatt ikke sparte seg noen anstrengelser for å komme løs og lage ulykke. Det skulde både mot og manndom og en helse av flint og stål til å stå ut med slikt. Men de sto ut med det fiskerne den gang, og visste ikke om noe bedre.

I 30-årsalderen kjøpte Otelius Jensen seg sjøleiendes fembøring og drev med denne som høvedsmann i 20 år på Lofoten og Finnmark. Saktens lærte han å kjenne smaken av salt vatn, både det fra Vestfjorden og det fra Nordishavet. — Om helsen holdt? Jo takk som spør, den gjorde da det, og når en hører at Otelius i sitt 98. år lange liv ikke en eneste gang har hatt det fornødent å søke lægehjelp, så vil en jo skjønne at den, helsen altså, har holdt som en hampetrosse.

Men Otelius Jensen rakket ikke fra og «tok ihop», og la ikke årene inn fordi om han sa takk for seg i Lofoten og nord på Finnmarkshavet. En skulde jo likevel ha fisk i gryta og fisk på hjell, og både båten og gryta holdt han igang helt til han var mellom 80 og 90 år. Han var i sin tid eier av rorbu ute i Fugløyvær, hvor han hadde sin stasjon i den tiden han som best drev heimefisket. Men rorbua i Fugløya er borte og eieren gjør ingen veger mere over blåmyra. — Skal tro forresten hvor mange åretakk mot toll han har frambragt i sin tid i båt på havet? — Nei, ikke bry dere med å telle etter, tallet blir for «astronomisk» for en almindelig småkårshjerne. — Men så en dag eller kveld kom han altså inn fra heimesjøen, han Otelius, brynte båten på sanden nedenfor stua, kastet fangsten på fjæra og mente som så at med dette fikk det no klare seg på hans part — av det slaget. Likevel, han har nok mer enn en gang stått der nede på sanden i Storvika og stirret utover og tenkt som så: Om jeg prøvde enno en gang for et løstigt lite seglan og en fiskehanks skyld.. Men nei, det ble bare med tanken og det lange synet utover mot holmer og hav, som i en blå rand fløt i ett med en hvelvet himmel..

Otelius Jensen ble i 1882 gift med Kristine Olsdatter, Storvik, som døde i 1912. De fikk i sitt ekteskap 6 barn, 3 gutter og 3 piker. Den nest-eldste sønnen opprettet for flere år siden Storvik verft på Inndyr i Gildeskål, og da han døde overtok hans yngre bror verftet, som han fremdeles driver. Den eldste av sønnene er i Amerika. En av døtrene er gift på gården Bø i Flakstad, og den eldste av dem, Anna, er heime og steller for sin gamle far. — Otelius Jensens stue ligger kloss ned til den lange, snøkvite Storviksanden. En ku han hadde på foret år om annet, hentet han høyet til oppe i fjellene. Jordbruk har han ikke befattet seg større med i hele tatt. Det passet best for ham å bo så nær sjøen at han praktisk talt kunne spytte i den fra dørhella. Og de evige bølgeslagene mot sannfjæra, det var vel den fineste musikken og den livligste rytmen for ham.

Det er dog som båtbygger og båtreparatør Otelius Jensen har gjort seg særlig kjent i sin heimbygds trakter, og i en videre omkrets utenfor bygdegrensen også. Han hadde godt lag med det, som forresten med alt forøvrig han foretok seg av håndverksmessig arbeid. Verft og verksted — av det enklere slaget — hadde han nedenfor huset sitt på sannfjæra, og her vokste det i årenes løp fram mange småbåter mellom hendene hans, fra færringer til fireroringer, og en og annen notgavlbåten ble det også sjøsatt fra hans «verv». Som regel var det gode båter, lett for årer og snøgg for seil. Otelius hadde øye for det riktige snittet og den rette fasongen, og især en av de båtene han bygget ikke ry der borte i traktene som en storseglar. Utallige er de båter av mange slag han har reparert og satt i sjødyktig stand igjen, fra de aller minste (joller og 2-rumsbåter) oppover til listerbåter. Det meste av dette slags arbeide utførte han heime, men han var også kalt andre steder, bl. a. ut til Støtt for å utføre båtreparasjoner. Og godt arbeid var det han gjorde.

Det var forøvrig ikke bare i båtvegen Otelius kunde gjøre nytte for seg. Han var haghendt, som man sier, og alt han tok seg til skapte seg pent og sirlig mellom hans fingre. Kabber, rennestoler med tilbehør og meget annet — jo nesten hva det måtte være, arbeidet han fra nytt av eller reparerte og gjorde det som nytt igjen. Det var å gå til han Otelius, han kunde gjøre «åt» for det ene og for det andre. I hans heim stod vevstolen og hans hustru brukte slagboret med flid og kyndighet. Nesten alt av sitt eget verktøy forarbeidet han selv, og det var både fint og godt og tjenligt. Alt fikk han Otelius til, og sto ikke fast med noen ting. Det er det skuddsmål en av hans naboer gir ham. — Han gikk aldri ledig. Enda lenge etter at han hadde fylt de nitti år var han i stadig virksomhet, med et eller annet. Han behøvde såvisst aldri søke seg inn på nødsarbeid eller gå på kontorer etter arbeidsledighetsbidrag. I de tidlige morgengry kunne en høre hans hammerslag og hans høvlefres der nede på Storviksanden, rappe klink og sagens skjær i materialer. Men kveldene tok han også i rette og rimelig tid. tok han også i rett og rimelig tid. og det har vel bidratt sitt til at han med fremdeles bra helbred ligger i nestsiste bauten for å stå opp om Hundreårsneset.

Mange solkverv, mangen storm- og stille dag og mange bølgeslag mot kyst er det å telle sammen siden Otelius Jensen bygde seg hus og heim og bosatte seg nede ved sanden i Storvik. Dette stedet har han i alle år hatt kjært som det beste på jord. Her arbeidet han med dyktighet og i troskap, her hvilte han og hadde helgens fred i stue og i sinn. Herfra reiste han på sine turer, hertil vendte han tilbake. — Noen år før forrige verdenskrig skulde han overta en gårdspart inne i Holandsfjorden i Meløy, og han flyttet dit med sin familie. Men etter meget kort tids forløp vendte han tilbake til Storvik. Her hadde han sine røtter, hit droges han med all sin lengsel, denne heimekjære mannen.

Det kan blåse hardt i Storvika, være skavær som røsker og river på hus, ja velter hus totalt overende, og Otelius Jensens hus har i årenes løp fått ta sin part av skadene. Siste

storkuingen av Nordvest — det er den karen som slår tyngst og mest uvettig til i Storvika — var vinteren 1940, da flere naust ble helt nedrevet og ramponert og store tap og skader forvoldt. Otelius Jensens naust fikk også en kraftig støyt den gangen, men det «støvlet» det såvidt av, skjønt det fremdeles står der med stygge skrubbsår og i stor avfeldighet i sin grå elde. — Men alle stormkastene har ikke fått rikket Otelius Jensen fra hans hus og hans heim der nede mot flomålet ved Storviksanden. Herfra la han ut på mangen gang, til langferd som til kortere turer, hit vendte han tilbake til kjærlige velkommen. Her har han lagt ned et langt livs trofaste arbeid, her kom og gikk de mange dager og år, fra 9 til 98, vekslende med lys og skygge, men alltid med den tryggheten det gir å vite seg fast bunnet med Vårherre, han som gir livet og holder det sammen for oss alle, til det behager ham å ta lånet igjen.

For Otelius Jensen har livet holdt lenger enn for de fleste mennesker. Men så hadde han vel godt å slekte på slik. Også alle hans brødre ble gamle folk.

Men no har han måtte legge alle redskaper bort. Åndsfrisk er han fremdeles, men de legemlige kreftene vil ikke følge så bra med lenger. Det er da også blitt seinkvelds no. Sola står lavt i vest, men som den kan skinne vakkert da! — Måtte den få skinne sitt aller vakreste skinn inn gjennom rutene til Otelius Jensen, der han sitter, og det med rette kan sies om ham: Du var en livets og menneskenes gode og tro tjener. Du fylte din plass og den gjerningen du ble satt til. Du bar byren din fram. — No hvil deg i lyset og i freden, og i vissheten om den store lønnen som er den tro tjener beskikket.

91-åringen på forretnings- og feriefart.

Det var i forgårs at en velvoksen, spenstig og vivasistisk mann kommer inn av døren til meg. Hvem var han? En gammel kjenning fra Vesterålen, Stefanus Steffensen, Hadsel. Sistleden mars fylte han 91 år, men det var hans minste kunst. Steffensen slår fremdeles om seg med en legemsfylde og en energi, som mang en femtiåring, ja yngre med kanskje, kan gå bak en vegg og misunne ham. Jeg ser ikke større forandring med ham siden sist, og det er da visst nær på 30 år siden. Frisk i hodet, rapp i tungen, fortelleglad, og jeg takserer ham enno for mann god nok til å hive en sekk mjøl på ryggen — han bar jo en gang ry som Vesterålens sterke, ja sterkeste mann.

No var han her i byen på en kombinert forretnings- og ferietur. Han drev tidligere handelsvirksomhet, men i de seinere årene har han begynt som kostebinner, og turen denne gang bestod bl. a. i å skaffe seg materialer til sitt handverk. Han gjør riktig fine koster, 91-åringen Steffensen — og tjener penger, og faller han ikke utfor et fjell eller kommer ut i annen ulykke, så garanterer jeg for at en finner ham ved sitt kostebinneri enno på 100-årsdagen. Hen er mann for det med. Kreftene strutter enno, og hømøret ligger på omlag 90 grader — minst. — Det eneste som svikter er synet, men med en operasjon, når tiden er inne, håper han å få slått til side også denne lille sleden i vegen. — Hvordan samlet han kjempekreftene sine? — Tja, spør ikke meg. Men han har iallfall ikke tatt dem fra matfatet, for han sier selv, at han aldri har vært noen særlig «matmann», iallfall ikke utover det rent alminnelige. Så var det vel en vuggegave.

Når dette leses er han borte i Bjørnskinn. Skal hilse på gamle kjente der, og samle hestetagl til sine koster. Trenger De en pen og solid kost, så har han den, Stefanus Steffensen, Bø i Vesterålen. — No kommer jeg vel i klammeri med tekstreklame-kontroll og denslags. Ånei, man viser nok overbærenhet når det, som her, gjelder en 91-åring som legger for dagen en slik utstrakt ungdommelig energi og foretaksamhetsånd. Det skulde også bare mangle.

Og så ønsker jeg ham lykke på reisen, ikke bare videre fra Bjørnskinn og heimover, men helt fram til det aller siste stoppestedet, og det ligger, såvidt det i menneskelig kan beregnes, langt inn i fjerne blåner.....

Br.—.

En handverker og en 65-årsdag.

Skomakerne får ikke sitte med hendene i fangskinn-fanget i denne tiden, nei så men gjør de ei. Jeg ser ikke annet hvor jeg kommer i et skommakerverksted, der ligger hauger av brukt skotøy som skal «flies» og repareres. For den usakkyndige synes mange av undersåtterne borte i dyngen å være så i den grad velbrukt, utgått og forkommen, at det måtte være håpløst å gjøre dem til brukbare gå-på-ere mere; men tiden krever at en skal slite på alt over alle grenser, og når en slik gammel fillete sko, eller hva det no kan være, har vært til behandling ferre eller flere timer mellom kyndige skomakerhender, se der, da er den sannelig igjen blitt et bra fottøy. Jo, de kan det, disse skomakerne, med sylen og tråden, med hammeren og pluggen, med tråmaskinen og pussbolten etc.

Det er i forbindelse med skomaker Edwin Rubachs 65-årsdag fredag den 3. mars jeg sitter her og blyantfester på papiret disse småbetraktninger. For Rubach er framrakende som håndverker i sitt fag. Helst vilde han nok arbeide fra nytt av, for det kan han med lekre snitt på sko og støvler, god passform og alt til faget henhørende, som det heter, — men i dag er det jo omtrent bare reparasjoner det går ut på, og der også kan han sine ting. Kan ja, jeg har sett ham ta i ferd med sko, av den sorten omtrent, antar jeg, som trampere, etter en vandring fra Filadelfia kaster fra seg i San Fransisco, altså fullstendig kondemnert vare, men der står skoene etter behandlingen, ho, de kan forsyne meg gjøre seg på et dansegulv. Det kaller jeg å kunne sine ting. — 17 år gammel satte Rubach seg ved skomakerbenken, no er han 65, det blir altså 48 års sammenhengende virke i faget, og arbeidsdagenes lengde — tja det gikk ialfall ikke etter 8-timerstariffen. Klokken kan være 22, 23, ja 24 med, og framleis skimter en lys gjennom blenningen for Rubachs verkstedvindu.

Edvin Rubach er kommet fra en musikalsk heim i Ibestad, og egentlig tenkte han vel mere på musikken og notene enn på sylen og bekkatråden. Han var med i musikkorps i heimbygda å sine yngre dager, og aktet seg videre på tonenes bane, men det ble altså likevel håndverket som fanget ham inn og bant ham til skomakerkrakken. Han vilde utvilsomt blitt en dyktig musikker, han er ikke blitt mindre dyktig som håndverker, ja adskillig av en kunstner i sitt fag, kan en vel trygt si.

Og så gratulerer jeg med 65-årsdagen.

—r—

Bybud Lauritz Larsen slutter i tjenesten.

Bybud i Harstad, Lauritz Larsen, fratrer imorgen, 31. januar,, sin stilling, etter ca. 10 års virke i bybudtjenesten. — Larsen går nu i sittt 73. år, og da finner han, som rimelig kan være, tiden inne til å trekke seg tilbake.

Bybud Larsen har alltid vist enestående tjenestvillighet og elskverdighet mot alle, og en aldri sviktende pålitelighet i sitt yrke. Den gemyttlige gamle mann har bare venner omkring seg, og når han nu trekker seg tilbake blir det nok mange som savner denne staute mannen, som bestandig stod villig til å utrette våre erender og som alltid var på plass for de mange reisende som søkte hans hjelp og bistand ved ankomst og avreise.

Nu vilde ikke kreftene holde lenger — det er ikke den minst sure jobb å være bybud — og så var det jo ikke annet å gjøre enn å «legge årene inn». Men når han nu går fra borde, da skjer det med alles gode ønsker for ham i årene framover.

50 år.

En innen sportkretser i hele fylket, og vel også et godt stykke utenfor fylkesgrensen kjent person, Olaf Angell, Harstad, fyller 50 år onsdag den 16. februar.

Han er født på Krøtøy i Bjarkøy og kom til Harstad i 1919. Det var nettopp ved den tiden de forskjellige sportsgrener tok til å ta fast organisasjonsform — bortsett fra skisporten, som alt den gang hadde vært drevet i mange år. Og Olaf Angell, som var meget sportsinteressert, ja den rene entusiast på området, kom straks meget aktivt med i dette organisasjonsarebid på friidrettens område. Det var fotball, boksing og bryting og svømning, overalt var han med og sparte seg ikke. I flere år var han formann i den no for flere år siden nedlagte Idrettsklubben Nordlys, som gikk inn for all slags port, og var meget virksom i den tiden den eksisterte. — Olaf Angell har også vært formann i Troms fotballkrets og i Troms bokse- og brytekrets. Det sier vel seg selv at han samtidig også var aktiv utøver av idrett, og da i første rekke på fotballens og brytingens felter.

Angell fører også en meget god sportspenn, om en kan si det slik, og fra 1922 av var han Harstad Tidendes sportsmedarbeider, et medarbeiderskap vi gjennom alle årene har satt stor pris på. Angell var alltid strengt saklig i sin kritikk, han kunde tilføre sine artikler liv og allsidighet, han var grundig og rettferdig til alle sider, og lot seg aldri påvirke av sympatier for den ene parten, som måtte ligge hans hjerte nærmest. Han var bestandig fair som kritikker og felte sine dommer uten lags- og personanseelse. — Hans velkjente merke «Lo» hørte med til vårt blads faste signaturer gjennom nesten 20 år. Hvor noe foregikk av sport, der var Angell med blyant og noteringsblokken.

Vi takker ham ved dette høve for langt og godt medarbeiderskap, gra-

tulerer ham med 50-årsjubileet og ønsker ham alt vel i framtiden.

Olaf Angell,

post festum.

Jamen er han ikke 60 år gammel, han Olaf Angell. Jaja, årene og tiden har nok ikke stått mere stille for ham enn for oss alle andre. Det er meg ved denne 60-års-anledning en trang å si noen ord om hr. Angell — selv om de kommer noe post festum.

Dengang jeg hadde «stolet» meg ved H. T.s redaksjonsbord, oppe på loftet, hadde grepet pennen, det var nu ferresten helst blyanten, å skulle gi meg i kast med å mate avisen, var det én ting jeg ikke var så sikker på om jeg klarte å komme ifra med «æra og begge ørene», sporten og det der. På det området var jeg en stor kløne. 3—4 dager etter at jeg hadde tiltrådt, avertertes det en stor fotballkamp oppe i «Parken». Hm, tenkte jeg, nu går det løs, og jeg som ikke forstår meg mere på fotball en katta på å lese «vangelia».

Det ble lørdag og tampen begynte å brenne. Om formiddagen denne dagen kommer det en mann inn av kontordøren, hilser og bukker og presenterer seg som Olaf Angell, kontorist hos daværende dampskipsekspeditør Einar Kaarbø — og sportsmedarbeider i Harstad Tidende. Det falt en sten fra mitt bryst, ikke en nevestein bare, nei et mannsløft.

Det ble et samarbeide mellom oss gjennom mange år, og et godt samarbeide ble det også, det aller beste. Jeg visste jeg kunne stole på Angell. Han var sportsentusiast og forsømte seg aldri i jobben, likegyldig hva slags sportsgren det var som boltret seg på idrettsplassen, i hoppbakken og løypa eller til sjøs, med alle arter av svømning.

Olaf Angell — med sitt kjente og velrenomerte merke «Lo», gjorde bestandig godt og grundig arbeide som sportsmedarbeider; han var saklig, roste og riste nøyaktig etter fortjeneste, og såvidt jeg vet var det aldri klage på hans bedømmelser.

Under fotballkamper, iallfall av de litt større, tok han stol med seg, og der satt han og noterte. Jeg visste da at saken var i trygge hender.

Rett ofte kastet han seg ut i kamp og konkurranse som deltager, både til lands og til sjøs. Han nådde visst aldri opp i stjerneklassen, men det er heller ikke om å gjøre, det er ikke det som er hovedhensikten med sport og idrett, sekundene, pokalene, berømmelsen og heia, heia. Det er ånden, den uoppslitelige interesse, gleden og den jevne nytte som i første rekke teller. Og alt dette var Angell i besiddelse av, vet jeg.

Når jeg sitter her og minnes de mange gode, ja uvurderlige tjenester han gjorde meg og H. T., dessverre for en ussel betaling, former det seg vakre og hjertelige takkens ord til ham. Han var alltid villig, alltid med, en saklig og rettferdig dommer, en god mann for sporten.

Det skriver jeg her, og det skal stå for en hvilken som helst domstol.

Takk, Angell! *O. B.*

Nordlandsdikter fyller 60 år.

I går, 1. mai for 60 år siden ble Edvard Welle-Strand ble født på Bitterstadteigan i Hadsel. Og der vokste gutten opp. Fjorden lå bred til den ene siden, myrene til den andre. Og det var liv av mennesker og dyr og meget av det han så og tenkte på sjøen og på myrene. Gutten hadde fantasi og en skarp oppfatningsevne.

og meget av det han så og tenkte måtte han feste på papiret — og det ble stubber og stykker i avisene. Siden ble det meget mer. Det var klart, han vilde bli journalist. Og 21 år gammel finner vi ham som fast ansatt medarbeider i Trondheimsavisen Nidaros. Der var det gjennom 5 år mye slit og liten betaling. Men Welle-Strand vilde videre. I 1910 ble han ansatt i Bergens Aftenblad og her arbeidet han som redaksjonssekretær i henved 30 år. — Men journalistikken fikk ikke sluke alle hans arbeidskrefter. Det kom også flere bøker fra hans hånd ut gjennom årene. En kan spørre når han fikk tid til overs for sitt forfatterskap, — men jo han gjorde. Vi nevner noen av hans større bøker: «Polarmennesker», «Skårungen», «Nothunden», «Flukten til Norden», «Fra havskjær og fjellvidde», «Zinka Zahl», «Havgufs», «Bålet», «Røde dager», «Fjernland», «Døgnfluer», og — ja det er visst noen flere. Akkurat i disse dager kommer en ny bok fra hans hånd og penn. «Den unge barbar» har han kalt den, og det skal være et ganske ruvende verk, er det sagt, vi har enno ikke sett noe til det. De fleste av bøkene hans er oversatt til fremmede språk. Siden han for endel år siden sluttet i Bergens Aftenblad har han utgitt det flotte reisetidsskriftet «Vi Reiser», og en tid også et fiskermagasin.

Selv om Welle-Strand det lengste av sitt liv har oppholdt seg temmelig langt sør på, er han dog forblitt nordlending. I avisspaltene var han nok ekte bergenser, men ikke før satte han seg til dikterbordet før han kastet den bergenske paraply og vendte heimover til Nordland. Her oppe fra hentet han motivene til de aller fleste av sine bøker, også til den siste.

Edvard Welle-Strand er 60 år. Javel, det er dog en liten alder. Men jeg synes høre ham si «pytt, det betyr ingenting». Neivel, det gjør det visst heller ikke. Mangler det noe i stoffbeholderen, pakker han bare sin reisekuffert og setter kursen nordover til det landet som fødte ham og som har sine store og uuttømmelige stoffkilder — for den som kan se dem og utnytte dem. Welle-Strand har vist at han kan begge deler. — — Seksti år er ingen alder — nesten ingen alder for arbeidsmennesket, jernviljen og vegbryteren fra Bitterstadteigan. Han som greide slå seg fram, helt ved egen hjelp, fra han gikk der og drømte og fanget inn syner på stranda mellom fjorden og myrene, til han i dag har skapt seg et navn både som journalist og dikter.

Br—.

To Buksnesværinger fyller år.

Den første er gårdbruker Hans Knutsen, Offersøy, som mandag 3. mars fyller 50 år. Han var bare sju år gammel da hans far og eneste bror, 16-åringen Markus, omkom ute i Nappstraumen den 10. september 1904. Hans måtte derfor tidlig ta fatt med tungarbeidet hjemme på gården, fra snøen gikk av ved vår og kom igjen ved høst, og vinters tid var det å berge næring fra Vestfjorden. Alle år har han vært å finne midt i fiskerlivet i forskjellig yrke, i Lofoten som i Finnmark, de siste vintrene har han konsentrert seg om førsel og forretning i torskeleverbransjen, og akkurat nå er han travelt beskjeftiget med dette. Hans Knutsen har lag med nesten hva det skal være, han er meget av en altmuligmann, og det er visst nesten ikke det håndverk eller det arbeid overhodet han ikke kan gjøre med i og kommer godt ifra.

Som jordbruker har han lagt stor interesse og dyktighet for dagen, og det er mange tunge løft han har tatt med sin fedrenejord, og stort og godt er det han har fått utrettet her.

Skulle jeg skrive denne mann en attest, ville mitt forråd av superlativer neppe strekke til, et slikt menneske er han, et av de sjeldne. Hans sinn er alltid solvendt, han griper hjelpende inn til alle sider, og gjør det med smil. Han kan ikke tenkes å ha uvenner, ikke tale om. Om verden var full av mennesker som Hans Knutsen, da ville alt ved livet være trivelig, og sola ville skinne — selv i mørketiden.

*

Den andre er Ole Karlsen, Skulbru. I ett punkt er Hans Knutsens og Ole Karlsens skjebne like, også Ole mistet sin far da han ennå var barn, bare 12 år gammel. Det var den store stormdag 4. mars 1899 hans far kom bort inne på Vestfjorden, og Ole, som eldste sønn i hjemmet på Skulbru, måtte snart være med i all slags karsarbeid, på gården som i vinterbåten på fiskefeltet. Men det har gått bare godt hele veien, og søndag 9. mars fyller han 60 år, og han gjør det, såvidt jeg vet, frisk og rask som en ungdom.

Ole Karlsen hører til de stille og beskjedne i samfunnet. Offentlighet i noen som helst form går han av veien for, så det tør vel hende jeg får ham på nakken for disse linjers skyld. Men han er så fredelig så, går sine veier stille og forulemper ingen. Han passer sitt, og det gjør han med flid og omhu, er stadig på farten i sitt jordbruks tjeneste og har alt i orden.

Et godt, kristelig hjems

tradisjoner opprettholder han, og det er trygg grunn å stå på. Han har vært sin mor en god sønn, og han har vært sin bygd og det hele lands samfunn en god og pliktoppfyllende borger.

Nå fyller han 60 år, og det lar han nok også skje i stillhet. Det er kanskje bare jeg, hans konfirmasjonskamerat, som er ute og skvaldrer og skaffer ham en liten ergrelse på halsen. Men den skal han få — også sender jeg ham min gratulasjon! O—g.

90 år.

Bedre sent enn aldri og slett ikke.

Enkefru Marie Johannesen, Gravdal i Buksnes, fylte sistleden 11. november 90 år. Hun skulde hatt denne lille buketten til sin gebursdag, men ved en inkurie ble det ikke så. Nu vil jeg overrekke henne den med omlag en måneds forsinkelse.

Marie Johannesen ble født den 11. november 1855 i Skarsjøen i Buksnes, som datter av Markus Busch. På denne ensomme gården trådte hun sine barnesko og vokste seg frem til moden kvinne, og da hun var omlag 25 år gammel giftet hun seg med Hans Markussen fra nabogården Skotnes. Etter 9 års ekteskap omkom hennes mann på sjøen like ved gården Gjerstad. Noen tid etter flyttet hun til daværende lærer og kirkesanger Jørgen Johannesen, Holsmo i Hol og ble gift med ham. Han døde i 1909, 72½ år gammel. — Johannesen var meget sykelig og måtte av den grunn oppgi sin skole- og kirkesangergjerning, og for omlag 50 år siden bygde ekteparet sitt vakre lille hjem på Gravdal, hvor fru Marie i mange år drev kafe og losji for reisende, i tilknytning til dampskipsekspedisjonen dersteds. — Det er hundrevis, ja tusenvis av mennesker som i de mange årene har gått inn og ut av hennes dør og funnet ly og godt stell under hennes tak.

Det var ikke mange husene på Gravdal den gang Johannesen bygde der, bare sykehuset med doktorboligen, Gundersens gård og St. Schønings kombinerte våningshus og brygge for dampskipsekspedisjon og post, samt litt handel. Det fantes ikke en stikke mer på stedet. Og nu! Jeg står her oppe ved Laukhamrene og forsøker å telle den «grend» av hus der borte i skogen, men er ikke i stand til å finne frem til et pålitelig tall. Nei, for det har ynglet med hus og hjem den senere tiden, det er som en stor landsby eller en liten by med sine tre kjøpmenn og et hav av lys når alle slår på sine elektriske lamper og lampetter.

Alt dette og meget mer til har fru Marie Johannesen levd med og sett utvikle seg for hennes øyne. — 1855—1945, for et spann av tid, nesten et sekulum. Hun begynte på livet lenge før sykkelenes og bilenes tid, dampskipstrafikken var den gang i sin barndom enda her i landet — og nu er vi nådd inn i atomkraftens epoke. Og fru Marie er stadig med og holder seg underrettet om alt. Om hun gjør? Tvil ikke på det. Hun holder seg rank både i sinn og kropp, tross de nitti, og er levende med i dagens begivenheter. Hun kan det så meget bedre som hun fremdeles har sin synsevne bra i behold. Når vi meget, meget yngre må ha våre godt konvekse brillegless for øynene for å kunne få noe ut av en bok eller et blad, så kan fru Johannesen den dag i dag sette seg bort til lampelyset og lese det hun lyster uten briller. Det kaller jeg en livskunst for en 90-åring å være. Hørselen er det derimot gått adskillig tilbake med. Og hun er ikke dårligere enda enn at hun kan gå til gudstjenestene i kirken, en fjerdings vei borte, og sysler ellers med litt av hvert i huset.

Hun har vært mor og i morssted for 8 barn. — Mens dagene går sitter hun så titt og minnes, og minnenes bok er blitt så tykk, men den er ennu ikke skrevet full. Nye blader føyes stadig til. — Slekter har dødd bort, nye er kommet i stedet, så meget har forandret seg. Fru Marie er den samme, hun går sine stille veier. Av en større søskenflokk er hun den siste på «skansen». Å, der er så mange såre minner, men også så mange lyse og gode å ta vare på og sitte sammen med i en stille passiar, nu dagen helder og det lakker mot aftentiden. — Gud gi deg en god aften etter en lang dag, fru Marie! Det er alles ønske for deg. O—g.

Diamantbryllup.

Lørdag 26. september kan Enevold Rasmussen og hustru, Hilda, feire diamantbryllup på sin gård Kylpesnes i Hol. Han er født på Selnes under Petvik i Hol, hun på Lakselvhaug i Buksnes, og de er henholdsvis 88 og 84 år gammel.

60 år er det altså nu gått siden de feiret sitt første bryllup, og dette er således det fjerde, efter at de også har gjort fra seg sølv- og gullstasen. Begge er de fremdeles i bra vigør, hun steller med alt i sitt hus, han gjør ennu kars arbeid ute, både i potetåkeren og på slåttmarken med mer.

Da Eenevold var blitt 18 år gammel tok han selv styringen og kommandoen i sin åttringsbåt, det var vinteren 1883, og han sluttet ikke for godt som fisker før utpå 1930-årene. Til 1910 var hans fiskevær Mortsund, senere holdt han til på Ure. I 1915 var han med på Islandsfiske, og fra 1916 og i flere år fremover stod han som bøkker i tjeneste hos Bergs Sønner i Svolvær. I mange år var han også såkalt dikselmann hos Carl Magnus Johansen, Buøy i Stamsund, og fortsatte i denne slags tjeneste både hos sønnen Julius Johansen og hos sønnesønnen Leif Johansen.

Sin vinterskrei tilvirket han selv for leveranse til sin kjøpmann i Bergen, og ofte kjøpte han også litt til for å gjøre føringen større. Efter at han i 1903 kjøpte Kylpesnes fortsatte han ennu i 7 år å ro fiske fra Mortsund, og hver lørdag førte han sin ukefangst av torsk rundt Ureberget til hjemstedet. Det var nok et slit mangen gang, men slik skulle det være. Han var en både driftig og dyktig fisker og høvedsmann, og når det gjaldt «å holde båt» var han navnspurt som en av de flinkeste. Det falt også i hans lodd å redde 11 mann fra båthvelv, 5 inne på Mortsundhavet, 3 i Raftsund og 3 utenfor Værøy. Her burde selvsagt redningsmedaljen vært på sin plass, men den fikk han altså ikke. — Mange ganger var han ute i hard sellas, men så godt førte han sin båt at bare en gang fikk han så mye sjø innover finkenettene at teljene fløt. — Jo, det var allikevel en gang det var fare på ferde, og det til gangs. Våren 1913 rodde han fiske med sin åttring for Vardø, så kom stormen over ham og den var av det hardeste slaget. Det var bare ett å gjøre lense — og for bare snaue masten — unna uværet. Det bar østover mot russekysten, og det gikk hele tiden på livet løs. Sjøen ville stadig grave båt og folk ned. Men så fant Enevold på råd. Han og karene hans sløyet fisk, tok ut leveren og trakket den til en masse nede i austeren, som de så øste ut på sjøen for å dempe den. Han har selv sagt at han trodde det var denne bølgedempingen som berget livene deres. På russekysten fant de havn, og her solgte han båten, og så var det å reise tilbake til Vardø med «russelokalen». Her var de utskrevet fra de levendes tall. Ny båt ble anskaffet og fisket fortsatte. Hans mannskap under denne livsfarlige tur var en finnlender ved navn Henrik Mathisen fra Vågan i Buksnes, alminnelig kalt «Kven-Henrik», og en annen finnlender.

Hilda er datter av Abraham Eventsen (Evertsen), en svenske som bosatte seg på Lakselvhaugen, og var den første rydningsmann her. Hennes mor var Hanna, av gammel Buksnes-slekt. Da hun var 1 år gammel døde hennes far, og 7 år gammel døde også hennes mor. Hun kom da en kortere tid til fostring på Reppe, men den lengste tiden var hun i huset hos Nils Hansen, Vik. Da hun var blitt voksen tok hun seg tjeneste hos Jentoft i Ramsvik, og her lå ikke Selneset lengre unna, enn at hun og Enevold fant hverandre. Også hun har vært et arbeidsmenneske, og det var nok å holde hendene i både i huset og med husdyr- og gårdsstellet.

I ekteskapet ble det 8 barn, hvorav de syv lever. Det er blitt 37 barnebarn og 13 barnebarns barn, en hel grend av efterkommere, og tallene kommer nok til å øke.

Når denne sjeldne begivenhet feires på Kylpesnes, vil dette hederspar sikkert bli vist stor oppmerksomhet fra både slekt og venner. Og midt i selskapet glitrer og lyser diamanten. O. B.

Postfullmektig Risdal forlater Harstad.

Efter 25 års ophold i denne by.

Fullmektig ved Harstad postkontor, Olav Risdal, forlater søndag 1. mai vår by for å bosette sig i Trondheim, idet han er ansatt som postfullmektig på hurtigruten Trondheim—Kirkenes.

Ved en enkel høitidelighet på postmesterens kontor forleden dag tok Risdal avskjed med såvel overordnede som underordnede kolleger ved kontoret, og han blev ved samme anledning overrakt en vakker sølv lysestake fra personalet, til erindring om hans mangeårige virke ved Harstad postkontor.

Det er ved denne tid 25 år siden Risdal kom hit til byen som postfunksjonær, og han h[a]r bortsett fra et par år, da h[an] reiste, den hele tid arbeidet ved postkontoret her, hvor han er steget i gradene fra assistent til fullmektig, som han nu har vært de siste 9 år.

Hr. Risdal har et sjeldent fint rulleblad innen sin etat, og har alltid vist en enestående evne til å behandle det store og forskjelligartede publikum han i årenes løp er kommet i forbindelse med, alltid korrekt, elskverdig og tjenestvillig. Han vil derfor sikkert bli sterkt savnet når han nu forlater sin post og den by hvor han har levet, og formentlig også har trivdes i så mange år.

50 år.

Redaktør Oscar Larsen, Tromsø fyller imorgen, 9. juli, 50 år.

Larsen begynte sin journalistiske løpebane i Fredrikstad Dagblad i 1906. I 1913 blev han redaktør av Moss Aftenblad og to år efter redaktør av Sarpsborg Dagblad. Herfra gjorde han det geografisk sett lange sprang til Tromsø, hvor han i 1917 overtok redaksjonen av bladet Tromsø — og blev nordlending, formentlig for alltid. — Både redaktøren og hans blad der oppe på Tromsø har trivdes godt. En ser det kanskje best på bladet, som har gått fra den ene utvidelse til den annen. Redaktør Larsen er journalist med liv og sjel, og derfor har han også evnet å føre sitt blad fremover — selv om terrenget av og til kanskje har vært nokså vanskelig.

Som kollega er Larsen av den sorten som man setter stor pris på. Det er bestandig hyggelig og morsomt å være i hans lag. Han kan «føre op» og har alltid vind i seilene. — På en 50-årsdag får det klare sig med disse enkle, få ord.

Vi sender ham vår hjerteligste gratulasjon!

50 år.

Stortingsmann Aldor Ingebrigtsen, Tromsøysund fylte onsdag 16. ds. 50 år.

Han er født i Tromsøysund, hvor han fremdeles er bosatt. I 13-årsalderen begynte han i fiskebåten, men alt som 19 års gutt drev han fiske med egen skøite i Lofoten, Senja og Finnmark. I 1916 blev han formann i Nord-Norges Fiskerforbund og var også etpar år redaktør av forbundets organ Mea. — Ingebrigtsen har i mange år vært medlem av sin bygds herredsstyre, har sittet i skolestyret og overligningen m. v. Siden 1922 har han representert Troms fylke på Stortinget. Han er også medlem av bestyrelsen for Norges Banks avdeling i Tromsø.

Både som fisker og som stortingsmann har Ingebrigtsen lagt for dagen initiativ og dyktighet. Han har lett for å uttrykke sig både med munnen og med pennen og forstår å rive sine tilhørere med sig. — Fiskernes interesser ligger ham vel særlig på hjerte, og han er en utrettelig talsmann for disse sine standsfeller, både i og utenfor Stortinget — ut fra det syn og den opfatning han mener er den rette og til best gagn for fiskerfolket.

75 år.

Fhv. lærer O. P. Vold, Kasfjord fyller onsdag 27. ds. 75 år.

Vold er ofoting av fødsel og kom som lærer til Kasfjord i 1893, der han virket til han for ca. 10 år siden gikk av, efter opnådd aldersgrense. Ved hans fratreden som pedagog bragte vi hans vita, og vi skal derfor ved denne anledning bare få understreke hans fremragende evner og innsikt for lærergjerningen. Han var alltid levende og interessert med i alt som kunde tjene til skolens og undervisningens beste, og denne interesse er nok fremdeles like frisk og livsnær hos ham. Når talen kommer inn på skolen er Vold straks med; han har sine klare og bestemte meninger om disse spørsmål og forstår å forfekte dem logisk og overbevisende. Da Vold gikk av som aktiv lærer blev han innvotert som æresmedlem av Trondenes lærerlag, et bevis for den anerkjennelse og aktelse han nyter også blandt sine kolleger.

Men Vold har ved siden av sine krevende gjøremål i skolen også funnet tilstrekkelig av tid til å vise sine utmerkede egenskaper som jordbruker. Da han kjøpte sig gårdpart i Kasfjord gav denne fôr til bare et par kuer; nu har Vold 7 kuer på båsen, og dertil hest. Også jorden har han vist at han kunde undertvinge sin vilje til å yde det best mulige, — slik han også kunde det på katetret blandt elevflokken. — Han er en av de sjeldne som har håndlaget både med teorien og det praktiske.

Nu er det hans næsteldste sønn som steller med gården, og Vold, som de par siste årene har skrantet endel, nyter livskvelden i hyggelige og omhyggelig selskap med sine hjemmeværende barn, som steller godt om ham og gjør det lyst og velsignet å leve, selv om de legemlige krefter tar av.

Lærer Vold har i flere år vært — og er — en dyktig og meget skattet medarbeider i vårt blad. Og da hans ånd er klar og impulsiv som hos en ungdom, vil nok våre lesere ennu få høre fra ham.

Gratulerer!

50 år.

Kaptein Harald Madsen, Harstad, fyller søndag 18. ds. 50 år.

Han er født i Kasfjord i Trondenes, og allerede som 14-års gutt finner vi ham i aktivitet på sjøen som notfisker. Efter å ha tatt middelskoleeksamen i 18-årsalderen, bærer det for alvor ut på «blåmyra», med seilskuter. I mellemtiden blev det anledning for ham til å gjennemgå en aftenskole i bokholderi, og bare 20 år gammel er han skipper ombord på jakt «Hilda» av Harstad. Er tid drev han også makrellfiske i Nordsjøen med båt fra Bergen. 22 år gammel tok Madsen kystskippereksamen og året efter loseksamen, senere skaffet han sig også styrmanseksamen. Godt utrustet, teoretisk som praktisk, startet han 30. august 1913 ti tjeneste i Vestlandske Petroleumscompani, hvor han siden med 7—8 måneders avbrytelse har virket som skibsfører.

Det var som fører av M/S «Stig» kaptein Madsen tiltrådte

Vestlandskes tjeneste. «Stig» var den båt som begynte olje transport fra anlegg i Nord-Norge, og Madsen var den første som skrev ut vektnotaer ved selskapets herværende anlegg. — Efter å ha ført «Stig» i 6 år blev kaptein Madsen så overflyttet på «Vesle», men her var han bare 3—4 måneder til han reiste sydover og hentet «Klaus», som han førte i 5 år til han i 1926 blev fører av selskapets da ved Harstad mek. Verksted nybyggede tankbåt «Vesco», hvor han fremdeles står som kaptein ombord.

I mai 1939 kunde kaptein Madsen feire sitt 25-årsjubileum som skibsfører i Vestlandske Petroleumscompani, idet det kom til fradrag 7½ måneder han virket som styrmann på norske og russiske skib og som los under forrige verdenskrig. Dette jubileum feiret han i Bergen, og han blev ved anledningen overrakt en prektig pokal fra selskapet, samt et tinnbeger med M/S «Vesco» innpreget i bunnen.

Vi vil i denne forbindelse gjerne få nevne et utmerket redningsarbeide som 4. april 1939 blev utført av «Vesco» ved dens fører i Frøysjøen, da man berget alle 4 mann fra det kantrede fartøi «Svanen» av Bremanger. den siste blev berget gjennem et hull man fikk hugget i skutens bunn. Det var et anstrengende og godt redningsarbeide som her blev utført, verdig norske sjømenn av den gode typen.

Vi nevner også at kaptein Madsen i flere år har vært styremedlem i «Broderkretsen på havet», et tillitshverv han fremdeles beklær.

For tiden har kaptein Madsen «landlov», idet «Vesco» sammen med så mange andre skib ivår måtte gjennemgå krigsforlis. Det var i Grøtøysundet «Vesco» møtte denne hårde skjebne. Men kapteinen fikk i siste øieblikk reddet både fartøiet og dets mannskap. Skibet gjennmgår for tiden en større reparasjon ved Kaarbøs mek. Verksted, det samme verksted som har æren å ha bygget det prektige fartøi.

Men så snart skuten er klar av verkstedets bedding igjen, seiler kaptein Madsen atter på bølgen den blå, sammen med det mannskap som for de flestes vedkommende har fulgt skibet gjennem mange år.

Vi gratulerer den dyktige og overalt avholdte kaptein med 50-årsjubileet, og ønsker ham god seilas i årene fremover!

80 år.

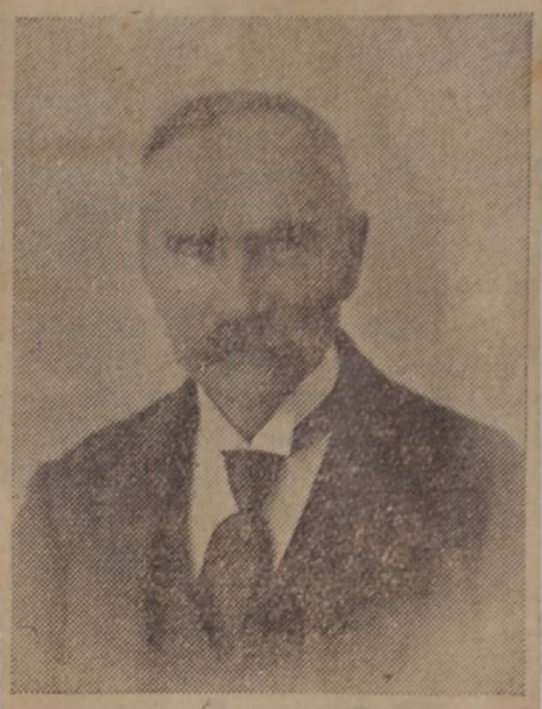

Handelsmann Joachim Gabrielsen, Storvann i Sandtorg fylte igår, 15. august 80 år.

Han har en lang og vel utnyttet arbeidsdag bak sig. Sitt friske syn på livet, som slett ikke i ett og alt falt sammen med masens, forfektet han både med munn og penn, like til en alvorlig sykdom for noen tid siden fikk bukt med denne sterke og arbeidskjære mann og la ham på sykeleiet.

Men vi tar neppe feil i at Gabrielsen fremdeles er våkent med i disse dagers store begivenheter, hjemme som ute, at tunge stemninger strømmer gjennem hans heilnorske hjerte og at han er levende med oss alle i vårt håp om en lys og lykkelig fretid for vårt land.

Vi sender ham litt post festum vår gratulasjon og hilsen i anledning 80-årsdagen, og er viss om at han ennu leser sin Harstad Tidende — og er enig eller uenig med oss, slik han har vært det, som vår trofaste abonnent, gjennem mer enn en menneskealder.

Nu i tretthetens silde time håper vi all godhets sol vil skinne klart lysende, varmende og forsonende inn gjennem hans vindu til lykke og fred.

80 år.

Fhv. fiskkjøper Johan Nilsen, Harstad fyller torsdag 28. desember 80 år.

Han er født på Finnseter i Berg i Senja. Det må tidlig krøkes som krok skal bli, heter et gammelt ordtak, og Nilsen var ikke mere enn 12 års gutten da han sammen med sin far begynte i fiskeridriften. Den gang var det mest bare halvfjerderums båter man brukte der ute, men spør om de våget sig til havs allikevel. Svendsgrunnen ligger 2—3 mil ute, men småbåtene seilte modig ut og hentet sig last efter last av torsk. Fisket tok til i begynnelsen av adventa og varte fremover hele den barske vintertid, men mørketid og ruskevær skremte ikke de djerve vikinger ute i Senjaværene. Johan Nilsen fikk tidlig smake den salten sjø, han blev snart fortrolig med havets luner, og 17 år gammel satt han selv som høvedsmann på aktertoften og seilte sin lille halvfjerderums båt til og fra bankene. Men efter hvert vokste båtene. Det blev halvfemteroring og det blev fembøring, og med fembøringsbord under føttene kunde en jo kjenne sig forholdsvis trygg.

Men Nilsen hadde ekspansjonstrang. Som 40-åring finner vi ham på vei til Porsgrunn, hvor han hentet sin nybyggede fiskedamper «Havella», i sin tid kjent på alle fiskefelter fra Haugesund til den russiske grense. «Havella» var den tredje fiskedamper som blev anskaffet her oppe, Ellingsen, Sigerfjord og Kaarbø, Harstad hadde fått hver sin fiskedampbåt kort tid før. Nu kunde Nilsen riktig sette igang drift. Han var med i Senjafisket, i Lofoten og på Finnmark, og var efter silden hvor den gikk i havet, fra Finnmark til sydligst på Vestlandet. Samme år han fikk «Havella», det var i 1899, var han med i den store Titranulykken, som en vil huske krevde så mange menneskeliv. Det var omkring månedskiftet novbr.—desbr. nordveststormen en natt ved 12-tiden overrasket fiskerne ute på feltet. Maken til uvær, sier Nilsen, har jeg aldri oplevet. De lå pådreid på været i ca. 3 timer, da måtte de lense unna inn til Titran. Garnlenken gikk tapt, men de berget da livet alle mann. Det var nok ikke mange som var så heldig. For øvrig har hellet fulgt ham gjennem alle år i fiskeriet og sjødriften.

I 1915 kjøpte Nilsen dampkutteren «Sigurd», som han hadde til 1924, siden har han i flere år drevet fisk- og sildkjøp med en lekter, og kjøp av sild og fisk har han for øvrig drevet ved siden av fisket i en rekke år. Han måtte helst ha flere jern i ilden, for å tilfredsstille virketrangen.

Johan Nilsen har gjennem sitt lange liv hatt en utmerket heiored. Han hadde alltid krefter i reserve å sette inn når det knep, og ennu med sine 80 år ruver han godt og er frisk som en fisk, som man sier. Og fisker, ja det er han fremdeles. Han er gått tilbake til småbåten igjen og driver såkalt hjemmefiske til husbehov — og litt til.

Det er nok ikke mange som runder 80-tallet så frisk og sund, både på legeme og sjel som Johan Nilsen.

70 år.

Agent M. J. Elvenes, Harstad fyller 2. juledag 70 år.

Ja, tenk det — og sant er det også. Sytti er, sies det, terskelen til støvets år. Men hvem vil våge å forbinne noe slikt som støv med dette geburs dagsbarn, så friskt og spirituelt, så levende med i alt som rører sig i tiden, nær som fjernt. Og allikevel står kirkebøkene der og vidner om år og alder.

Vi gjennemgikk hr. Elvenes' vita i forbindelse med hans 65-årsdag, og skal derfor begrense oss til disse få linjer — så meget mer som vi vet han ikke liker å komme i avisen. Men det inntreffer begivenheter i ens liv som gjør det nødvendig å trekke det enkelte individ frem, og idag er det altså igjen Elvenes' tur. Han går her og er det friske opkomme av vidd og humør, mannen som kan få sagt det, saftig og sant, rammende midt i blinken.

Blandt de mange gratulanter i anledning 70-årsdagen ber vi ham også holde øie med oss, og ønsker alt godt for årene fremover til neste korsvei.

85 år.

Årene ruller og ruller oss alle opover mot en stadig større aldershøide. Mange av oss er det som faller fra på veien, før eller siden, mens andre holder sig rank og sterk både på kropp og sinn til langt utover de såkalte støvets år.

Blandt disse siste hører apoteker Th. Conradi, Harstad som lørdag 16. desember fyller 85 år. Visstnok er det så at årene setter sine spor, på forskjellig vis, men for Conradis vedkommende er disse sporene ganske usynlige for de senere års vedkommende. Han er fremdeles daglig ved sitt yrke i apoteket, rask i sine bevegelser, gløgg og rask i opfatningen, spirituell og rammende i replikken. Og han er sikkert også ennu ofte å finne på sitt atelier. Med hr. Th. Conradi fikk Harstad en utmerket apoteker og en gentil og høit aktet borger, men med apotekeren gikk det nok en stor kunstmaler tapt for vårt land. — Nu helt tapt gikk han dog slett ikke. Conradi har i sine ledige stunder gjennem et langt liv dyrket sin pensel og palett med flid og høi kunstnerisk innforlivelse, dyp forståelse og klar utformingsevne.

I nær 35 år har apoteker Conradi nu bodd i Harstad og hatt sitt virke her. Romeriksgutten er blitt nordlending, og det så god som noen. — Som ivrig jeger og sportsfisker har han streifet meget om i Nordlandets skog og mark og fjell. Men han interesserte sig ikke bare for fiskene i elver og vann eller viltet i skog og li. På de mange streiftogene i den frie, friske og storslagne nordlandsnatur fant han også motiver til å feste på lerretet med skjønne, varme og levende farver.

Nu er det nok slutt med sporten, men i apoteket er 85-åringen fremdeles å finne ved sitt arbeide. — Det er nok ikke mange som kan gjøre ham det efter.

Overingeniør Smith Sunde og frue flytter sydover.

Overingeniør Th. Smith Sunde og frue forlot påskeaften Harstad for å slå sig ned og nyte sitt otium i overingeniørens fødeby, Flekkefjord.

I over 30 år har Smith Sunde vært knyttet til veivesenet i Troms fylke, siden 1921 som overingeniør. Denne Sørlandets sønn fant sig meget godt til rette her langt oppe i Nord-Norge, hvor han i rikt mon har fått anledning til å utbygge en av våre aller viktigste kommunikasjoner, veiene. Når veibygningen i Troms i den senere tid har kunnet ta et så stort omfang og har gitt så store resultater, skyldes dette i betydelig grad mannen i den overordnede stilling for vårt fylkes veivesen.

Overingeniør Smith Sunde og frue vil bli meget savnet her nord, hvor de efterlater sig så mange venner, ja bare venner. Som de alltid elskverdige og noble mennesker de var fant de inn til det beste hos alle mennesker de kom i berøring med, var respektert og avholdt, og vil derfor bli sterkt savnet i den by og de bygder — det hele fylke hvor de så lenge har fått leve og virke, og spredt sol til andre.

I et brev til vår redaktør, skrevet under turen sydover, sier Smith Sunde: Glæder mig ved at kunne ha Deres blad som bindeled mellem mit kjære Troms fylke og mig, når jeg nu slaar mig ned i min barndoms by, Flekkefjord.

Det blir sikkert mange andre bindeledd mellem Troms fylke og familien Smith Sunde i Flekkefjord, synlige og usynlige, men alle sterke, varme og varige.

Vi ønsker god reise, til det nye hjem, med lys og fred for kommende dager og år!

80 år.

Grunnleggeren av Nord-Norges største avis, Lofotposten, redaktør Joh. E. Paulsen, Grefsen ved Oslo, fyller 80 år 29. juli.

Redaktør Paulsen er født i Trondheim. Han kom til Svolvær i 1896 og tok fatt på Lofotposten, et dengang meget beskjedent bladforetagende. Med fremragende dyktighet og klokskap arbeidet han avisen fram til å bli Nord-Norges største. Han hadde et våkent øye for den nordlige landsdels interesser, og i alle år stod han som en uredd, intelligent og energisk forkjemper for Nord-Norges berettigede krav. Fra et lite blad på 4 spalter som kom ut 2 ganger i uken arbeidet han Lofotposten opp til dags-

avis med alle moderne tekniske hjelpemidler og utstyr og med en utbredelse som strekker seg over hele den nordlige landsdel.

Utenfor bladarbeidet har redaktør Paulsen deltatt meget i kommunalt og offentlig virke. I årrekker var han således medlem av Vågan herredsstyre, formannskap, skolestyre og en masse andre komitéer. Da Svolvær i 1918 ble utskilt som egen bykommune ble han så godt som enstemmig valgt som stedets første ordfører og utførte et grunnleggende arbeid i den unge bys første og vanskeligste år. I 1924 ble han valgt til stortingsmann og gjenvalgtes i 1927, men frasa seg gjenvalg i 1930.

Innen presseorganisasjonene har redaktør Paulsen også nedlagt et stort arbeid. Han var blant stifterne av Nord-Norges Presseforening og var såvel denne forenings som Nord-Norges Bladeierforenings formann i mange år. Han er no æresmedlem i begge disse foreninger. I Norsk Bladeierforening har han vært styremedlem.

I 1935 trådte redaktør Paulsen ut av det aktive avisarbeid og overlot ledelsen til sin sønn, redaktør Johan A. Paulsen, som no er Lofotpostens disponent. Redaktør Joh. E. Paulsen nyter sitt otium i sin heim i Gladsveg 26, Grefsen, hvor han har bodd de seinere år.

•

Det er sagt ved tidligere leiligheter, redaktør Joh. E. Paulsen er den nordnorske presses grand old man. Han skapte ikke bare den store og den største avisen her nordpå, han hjalp også mange av oss yngre pressemenn til å finne vår plass, støttet oss, oppmuntret oss og hjelp oss til større vingefang. Selv var han det rumslige menneske som kunde se stort på tingen og gi den sving etter en større målestokk. Kvass kunde han nok stundom være, men likevel, for et hjertelag. Han var bestandig så greiskåren, gikk ikke på akkord og klusset aldri noe bort i smålige hensyn. Slik var han, og slik er han no han går inn i oldingenes rekker.

Jeg hilser ham, jeg takker ham og jeg ønsker ham en lys og fredsel alderdom.

Ola Berg.

60 år.

Gårdbruker og fangstmann Karl Pettersen, Lilleeidet i Buksnes, fyller onsdag 7. oktober 60 år.

Det var Britemessedagen i det år 1882 han fødtes til verden på plassen Tussan i samme bygd, og skal tro om han ikke hadde det på samme måten som den Øivind Plassen Bjørnson forteller om i «En glad gutt», at han gråt da han ble født. Men alt da han satt oppreist på morens fang lo han, og når de tendte lys om kvelden lo han så det sang, men gråt har han ikke fikk komme bort til det. Det var humør over denne Øivind, og humør er det også over den 60-åringen vi i dag skal se litt nærmere på — gåpåhumør især. Han kan le så hjertelig selv, og han kan, enda bedre, smitte sitt friske humør over til andre. — 60 år, ja vel en alder, men Karl Pettersen gammel, i allfall av sinn, vilje og energi, nei far, den må en nok lenger ut på bygda med.

Bare «neven stor» finner vi ham som aktiv deltaker i fiskeriene, de første årene som kokk i rorbua, men snart satt han benket på åttringsbåttofta med et par årelomer mellom hendene, eller under hard seilas ved ausekaret eller i halsen klar til å trekke nedåt klør, etter som det måtte behøves. Men guttens plass var egentlig ikke forover i båten, det var emne i ham til noe mer, og bare 18 år gammel sitter han som høvedsmann på aktertofta og er kommandant for drifta og seilasen. Imidlertid ble åttringen ham snart for krøbel. Det var kommet dekksskøyter i farvannet, og året etter sto 19-åringen ombord i egen skøyte. No kunne han sjå lenger utover det bårete havet og flakke videre omkring — ut til de ytterste banker. Karl så alltid utover de nærmeste karmer og kanter, der lå ekspansjonstrang i blodet hans. Det gamle var bra nok, men det måtte utvikles, fornyes, forbedres, rulles videre ut.

Da motorene begynte å komme i bruk var han selvsagt ikke sein om å være med på «notene». I teten, det var nok ett av hans valgspråk. — Seinere kjøpte han seg gård på handelsstedet Haug i Buksnes og begynte handels- og fiskforretning, ved siden av at han drev godt med jorden — No har han for en del år siden kjøpt den plassen under Lilleeidet der han er født, har fått den skyldsatt og skjøtet som eiendom og tillagt adskillige arealer, slik at den er blitt av betydelig omfang. Og no har 60-åringen gått for «fulle mugger» inn for jordbruket. Det nybyggede fjøset tar sikte på litt av hvert, og i «sesongene» larmer traktoren med nybrottsarbeide og skaper åker og eng der det før lå myr og lyngrabber. Plassen skal bygges ut, skjønner jeg, til en etter forholdene storgård. Karl Pettersen elsker jorden og alt hva den er. Kløverengen er et skjønt teppe for hans øyne, blomstene hvisker ømme ord til hans ører og kornet suser sin livets vakre melodi, der han går langs åkerreina og ser det gulne og modne til mat. — Som han engang var no av en pioner på havet, legger han se no i selen med å ta ny jord i besittelse.

Havet, — å, han har sine årer om bord framleis. Tøffer ikke hans mo torskøyte omkring på bølgene me tønne i toppen og kanon på bauge Så et bang her, så et bang der og kvalen, nei, jeg vilde ikke vært dens «bukser». Men det er nok me sønnene som står for den jobben, sette varpetaug i svømmende kve kjøtt.

Men 60-åringen har andre interesser enn snaut det å matberge seg. I stikker litt av både en musiker og dikter i ham. Fela får nok ikke her ubrukt på veggen enda, og i hemmelighet blir det sikkert enno skrevet og annet verset. Pettersen har gehør både for dikt og tone, det smelter sammen i hans bløte og mottakelige sinn og skaper harmoni og glede. Hans kunnskaper rekker betydelig utover det alminnelige og han forstår å plasere det hun leser og lærer, vrake og velge og vurdere med klokt omdømme.

På 60 årsdagen står han framleis frisk og karsk midt oppe i sitt arbeidsfelt, til lands og til sjøs, iderik, full av virke- og skapertrang, fylt av glede over hver liten stein han får båret fram til den muren som er hans livsverk.

Lykke til du pløyende og plantende bonde — både på hav og land. For er det ikke skikk, mon, at mesteparten av det overskuddet kanonen på skutebakken skaffer går til fremme av markens grøde?

Å jo, jeg tar neppe feil i at det er noe i den retning av vekselvirkning som drives der borte ved Lilleeidet.

No rundes en milepel, men vegen går ubrutt videre.

Br —.

80 år.

Vårt blads viden berømte værspåmann, Henrik Olsen, Grøtavær gjør sig imorgen, 27. februar ferdig med sitt 80. år, og tar sikte mot 100-tallet.

Han er født i Balsfjord, og hans veier over havene er mange og lange. Knapt voksen kom han med til litt av hvert i sjølivet som fisker og fangstmann. Han var gjennem mange år å finne som fisker ved kysten og på bankene, som fangstmann nord på Ishavet og ellers hvor det var noe å hente av næring fra sjøen. Og det er såmen ikke lenge siden han siste gang — hvis det var den siste da — var ute og hentet sig fiskkokning til huset.

I forholdsvis ung alder flyttet han til Grøtavær i Trondenes hvor han siden har bodd. Også her ute mot den åpne Andfjorden kunde han leve med pannen mot været, høre sjøen bryte og se solen sommers kveld falle rød mot havet.

Ved siden av fiskeriet har Henrik Olsen drevet som skomaker, og ved siden av håndteringen med syl og hammer har han så videre spådd om været. Hans spesialitet er som kjent «Vinterveien». Dette er en «vei» Henrik har likesom for sig selv oppe på himmelen, og denne veien betror ham, når den er godlune, et og annet om været fremover. Mens de ordinære meteorologer ikke er i stand til å forutsi været for stort lengere tid enn et døgn ad gangen, kan Henrik Olsen gi oss beskjed om

de lunefulle værguders muligt innfall for halvåret eller mere fremover. — Kanskje hender det at «Vinterveien» en gang i blant ikke er helt pålitelig i sine bestroelser, men folk som følger med i slikt påstår at som regel slår

Henriks værspådommer bra til — enda på så langt sikt som de er. — Vi får her i avisen ofte forespørsler om hvad Henrik Olsen mener om fremtiden, værlig sett. Han er således en skattet og efterspurt profet ud i vind og nedbør o. l.

Som det vil erindres var Henrik Olsen for vel et år siden utsatt for en stygg ulykke ute i Toppsundet. Stormen kastet båten hans rundt og det var med nød og neppe han berget livet. Henrik har vært efter sjøen og dens næring, og sjøen har stundom også vært efter ham. Så går det op i op.

Nu er gamle Henrik nokså skrøpelig til helse. Han har vel kanskje nu lagt årene inn for godt, og skomakerhåndverket er det nok også slutt med snart. Kreftene orker ikke mere — de er gått vinterveien, som rimelig kan være, så velbrukt gjennem 80 år som de har vært. Men ennu venter vi å se ham hos oss her i byen, denne staute gamming, og da vi i morgen ikke kan nå ham personlig med en hilsen til gebursdagen, sender vi ham den herved, og ønsker ham alt godt for dager og år fremover mot stadig større aldershøide.

70 år.

Prost H. W. D. Smith

fyller søndag 14. april 70 år.

Det er en lang arbeidsdag i kirkens tjeneste i Nord-Norge prost Smith nu kan se tilbake på, idet han har virket i denne landsdel uavbrutt i snart 40 år. Og han har aldri spart sig. Som stiftskapellan og som sogneprest, først i det ganske vidstrakte Borge og Valberg og siden i mange år her i det store Trondenes sognekall har han funnet rik anledning til å vise hvad han eiet både av fysiske og åndelige krefter. Men en sterkbygget og rikt utrustet mann med en jernvilje kan lesse meget på sig og allikevel bære det altsammen godt og sikkert frem, selv om veien er både lang og besværlig.

Nu står prost Smith ved sin 70 års milepel. Årene med arbeide og ansvar har jo ikke gått sporløst henover ham, men allikevel, hans gang er fremdeles rask som en ungdoms, hans arbeidslyst og -evne usvekket og hans prekener like velformede, klare og tankefunge som alltid, fordi hans ånd eier det stadig fornyelsens friske opkomme.

Der er intet skille mellem presten og mennesket Smith, det er den trauste, overbevisningsfulle trygghet som preger begge, ingen vaklende tvil, ingen svaien og famlen mellem ubefestede meninger og tanker. Nettop denne klippefasthet, denne sikre ankergrunn i en ellers, også på det kirkelige område, så oprevet og oprørt verden gjør ham til sjelesørgeren til hvem man trygt kan gå med sine sorger og bekymringer for å finne den trøst og lægedom man har behov.

— Hans Wilhelm Dop Smith er født på Tennefos i Evje prestegjeld i Setesdalen 14. april 1859 av foreldre distriktslæge, senest i Hof i Jarlsberg, Axel Christian Smith og hustru Mette Marie Borrely, født Holfeldt. Han leste til i 13 års alderen privat med lensmann Gundersen i Lillesand og gikk derefter fra 1872—76 på Gjertsens skole i Kristiania. I 1877 tok han anneneksamen, hebraicum i 1880 og teologisk embedseksamen 1883, praticum første semester 1887. Fra 1877—80 virket han som huslærer hos sogneprest Andreas Hansen i Etne på Vestlandet, og fra januar 1884 til sommeren 1886 også som huslærer hos en engelsk familie, Rev. Claude Lellingstone i Sunnfjord. Fra august 1887 til utgangen av 1889 var Smith ansatt ved den borgelige realskole i Trondhjem som lærer i religon, historie, norsk og tysk.

Den 9. november 1889 blev han utnevnt til stiftskapellan i Tromsø stift og ordinert i Tromsø 17. januar 1890 av biskop Skaar. Sogneprest til Borge i Lofoten fra 1895 til 1907, da han blev utnevnt til sogneprest i Trondenes. Smith var prost i Lofoten prosti fra 1904 og prost i Trondenes prosti fra 1908.

I Borge var han formann i skolestyret fra 1896 og blev i 1901 innvalgt som medlem av amtsskolestyret. Han fungerte også i flere år som ordfører. I Trondenes har han en tid fungert som formann i skolestyret og i en årrekke som formann i menighetsrådet og kirkerådet. Ellers har han jo her i dette store kall hatt hendene fulle av det arbeide som hans embede krevet. På skolevesenets område har prost Smith, kanskje særlig i Borge, nedlagt et stort arbeide, tildels av grunnleggende art. Han var alltid å finne på den fløi som vilde fremme folkeoplysning og gi skolen best mulige arbeidsvilkår.

Både fra hans gamle menighet derborte i Borge, og fra alle kanter av hans store menighet i Trondenes, Harstad, Sandtorg og Skånland vil der søndag strømme mange varme, gode og hjertlig følte ønsker til prosten på Trondenes som da fyller sitt syttiende år. — Overalt og i alle kretse er han avholdt både som den gode og medfølende prest og som det alt godt, og rett og sant villende menneske han er.

Det er et alment sterkt ønske innen hele menigheten at prost Smith ennu en tid må få anledning til å virke i sitt embede. Åndelig sett står han jo fremdeles like sterk i sitt arbeide, og hans fysiske krefter synes ennu å kunne strekke til for lang tid.

70 år bør ikke være aldersgrense for en mann som prost Smith der ennu er ved sin fulle arbeidskraft. La oss ennu en tid få nyte den glede og berikelse hans prekener alltid gir.

†

PREMIERLØYTNANT ALFR. EVENSEN.

Det vakte sorg i vide kretser da budskapet om premierløytnant Alfred Evensens bortgang blev kjent her i byen, hvor han levet det lengste av sin tid, og hvor han har nedlagt så meget og stort arbeide, først og fremst for musikken og sangen.

Evensen var født i Tromsø 17. august 1883. Alt som liten gutt viste han utpregede anlegg for musikk. I 1900 søkte han og blev opptatt som elev ved Tromsø stifts underofficerskoles musikkskole i Harstad og tok eksamen i 1902 med hovedkarakteren 1,2. I 1911 blev han ansatt som næstkommanderende ved 6. brigades musikkorps med fanejunkjers grad, i 1918 avanserte han til løytnants grad og blev korpsets chef. Han har oppholdt seg i Oslo og i Berlin for videre utdannelse i musikk, og har komponert en rekke kjente ting, som vil leve i all framtid.

I 1930 blev Evensen ansatt som chef for divisjonsmusikken i Bergen og noen år senere blev han overflyttet som chef for divisjonsmusikken i Oslo.

På sangens og musikkens område har premierløytnant Evensen satt dype spor etter seg, først og fremst i denne by, som i en lang rekke år kunde regne ham blandt sine gode borgere. Sammen med kaptein Alfred Bangstad startet han i 1913 Harstad Mandskor, og i 1918 startet han Harstad Orkesterforening, og alt han foretok seg førte han fram til de store mål han hadde satt seg for sine oppgaver. Musikkere og sangere flokkedes under hans taktstokk, den han svingte med fasthet og ved hvis hjelp han fikk tolket alle nyanser i de verker han framførte. Når Evensen marsjerte i spissen for det militære musikkorps, da var det musikk i byen, og når han kalte sammen til konsert for Mandskoret eller Orkesterforeningen, da gikk menn og kvinner av huse. Man viste hvad man gikk til, og blev aldri skuffet. Han blev derfor dypt savnet da han forlot byen ved Vågsfjorden en vårdag 1930.

Evensen var nordlending med liv og sjel. Han flyttet vel sørpå, men hans hug hang ved det kjære Nord-Norge. Hér hadde han diktet så mange skjønne toner, her hadde han forkynt så meget vakkert i toner, egnes og andres verker, her og bare her hørte han hjemme. Han reiste seg en bauta i denne by, som, usynlig men klar nok allikevel, skal stå her oppe så lenge sang og musikk lyder og kaller, og bringer oss nydelse og glede. — Fulltonende klinger hans toner i blandt oss alle idag, og så lenge den tidebolk og den slekt han tilhørte, lever.

Dette skal være våre fattige ord til hans minne i denne stund.

Mathias Salomonsen, Leknes.

In memoriam.

Plutselig og overraskende kom budskapet om at Mathias Salomonsen på Leknes i Lofoten var vandret bort. Sist jeg så ham var han, tross en megen fremskreden alder, den samme sterke og helstøpte mannfolkskikkelse, slik vi hans sambygdinger var vant å se ham til enhver tid. — Men så kom døden, bratt og uventet og banket på hos ham — og han måtte gå.

Mathias Salomonsen stod gjennem en rekke år som høvdingen i sin bygd. Han var ikke bare førerskikkelsen å se til, hans evner og klarsyn, hans dyktighet til å klare alle vanskelige situasjoner og hans tro på sig selv og andre til å orke selv de tyngste lassene frem, gjorde ham til dens selvskrevne fører i sin kommune. Og han fikk da også nok å gjøre i det kommunale liv. I lang tid bar han dagens byrde og hete som ordfører i herredsstyret og, for å ta det hele i en sum, praktisk talt alle de tillitshverv en kommune kan gi.

Men Salomonsen var mannen som kunne få et arbeidsstykke fra sig gjort, enten det nu var på kontoret eller ute i de mange gjøremål han hadde på sjø og land. Ikke sparte han sig selv, og de folk han hadde med sig fikk også holde dampen oppe. Derfor kunde han nu ved sin livsaften se tilbake på meget og velgjort arbeide. Han fikk i sandhet lagt en provins til landet. Gå og se på hans gårdsbruk derborte på Leknes. Det er vel gjort arbeide. Jeg husker en vardag han stod borte i åkeren og sådde. Det var etpar mann som skulde treffe ham, men Salomonsen var ikke å rikke fra sitt virke. Nettop da var det hans kall å være den gode og nøiaktige såmann, og så fikk alt annet vente. — Som jordbruker satte han dype spor efter sig, og når jordbruket i Buksnes, og på Vestvågøy i det hele tatt er kommet såpas langt frem, så tror jeg det i første rekke blir avdøde Mathias Salomonsen å ære og takke herfor. Det var han som tok initiativet til bygging av det første meieri på Vestvågøy, og det var igjen meieridriften som satte fart i interessen og arbeidet for en øket jordbruksdrift.

Salomonsen hadde mange interesser. Hans rike samling av mineraler og de mange sagn og historier han har nedskrevet er skatter av stor verdi.

Som han var den fremragende jordbruker var han ikke mindre den uforferdede fisker og sjømann. Hvor mange ganger han som jekteskipper har gjort turen frem og tilbake Lofoten —Bergen vet jeg ikke, men det dreier sig sikkert om adskillig over et halvt hundre ganger. Og Salomonsen var en skipper av den rette type. Han hadde mot i barmen og stål i armen, og seglingskarene hans fikk jamen også vise at de kunde klare jekta i storm og stille. Når hans kommandoord lød gjennem stormen skulde de lystres, hurtig og nøiaktig. Der var ikke anledning til akkord og parlamentering. Nu får dere vise at dere er nordlendinger, sa han, når der skulde tørnes eller «løises» på en sørhavn. Og gikk det ikke kjapt nok for sig med de tunge jektegreiene, hugg han selv tak med i spaker og spill, og da måtte tempoet op.

Det var ikke så meget bråk der han for. Sine planer formet han helst alene, og de hadde alltid den fordel at de holdt og bar frem til målet. Meget av det som nu kan regnes til det nye Buksnes har Salomonsen hatt sin hånd og tanke med i. Han så bedre enn de fleste inn i fremtiden og hvad den skjulte og kunde bringe av muligheter. Han bygget alltid på sikker grunn og derfor ramlet ikke hans byggverk overende. De vil stå lenge efter at denne generasjon er borte og glemt.

Der kunde skrives spalte efter spalte om denne merkelige og mektige mann, denne autodidakt som blev en læremester for sitt folk på mange områder, brøt det nye veier og gav det nytt syn og virkelyst, som f.eks. på jordbrukets område, men

plassen her tillater ikke dette.

Mathias Salomonsen hører utvilsomt til de betydeligste menn som har levet i Bukstnes. Han var denne bygds altmuligmann. Til ham gikk alle for å søke råd og veiledning, og hans alsidige erfaring og fenomenale hukommelse gjorde ham til den mann som ingen søkte forgjeves.

Hans navn vil lenge leve i den bygd hvor han var født, som han var så glad i og hvor han fikk utrettet så meget nyttig og godt for sig selv og andre.

I takknemlighet og sorg skrives disse linjer til hans minne.

O. B.

†

Tidl. red. og stortingsmann

ALFONS JOHANSEN,

HARSTAD,

døde plutselig natt til torsdag, 50 år gammel.

Han var født på gården Nes i Lødingen, men kom som barn til Stangnes i Trondenes, hvor han vokste op. Johansen var utdannet i maskinistfaget ved Harstad mek. verksted, og reiste en tid som maskinist med mindre båter. Han arbeidet også en tid ved Harstad Gasstasjon, til han i 1923 overtok redaksjonen av bladet Folkeviljen, som han på en utmerket måte styrte i flere år, til han blev valgt inn på Stortinget som representant for Troms fylke. Han representerte vårt fylke i nasjonalforsamlingen i flere perioder.

I mange år var Johansen medlem av Sandtorg herredsstyre og formannskap, og efter P. C. Pedersens død blev han valgt som ordfører og fungerte som sådan til den nuværende ordfører overtok hvervet. Alfons Johansen var for tiden formann i Trondenes kraftverk og likeledes formann i direksjonen for Den Norske Stats Hypotekbank i Tromsø.

Også i fagorganisasjonen hadde Johansen mange tillitshverv ut gjennem årene, som han alle skjøttet på beste mate.

Johansen var en hyggelig og kameratslig kollega, et rettsindig og rettskaffent menneske, pliktopfyllende og samvittighetsfull, lydhør for andres meninger og vilde alles beste. — Der blev lagt meget beslag på hans arbeidskraft, og kanskje dette, ialfall for endel har bidratt til at han falt, rammet av hjertelammelse, i sin manndoms beste år.

Stod det i blandt politisk strid om Alfons Johansens navn, der skal dog hvile harmonisk fred over hans minne. For fredsel og god av hjertet var han i alt sitt vesen og i all sin ferd.

Journalist

Jacob D. Wensell.

In memoriam.

En trofast arbeider i pressens tjeneste førtes igår til hvile fra Vågans venlige kirkegård efter et langt og slitsomt liv. Jeg skulde ønsket at noen som stod ham nærmere, hadde ristet ham de takkens og minnets runer har for tjener for sitt livslange oplysningsarbeide her i Nord-Norge; men jeg har forgjeves sett efter en nekrolog fra venner eller dem han ofret sitt livs kraft, seigt, utholdende og uegennyttig.

Journalister er et omvankende folkeferd, men Jacob Wensell for blev der hvor han hørte hjemme med alle sitt vesens røtter, i Østlofoten. Nu var han vist Nord-Norges eldste pressemann; jeg har ikke data for mig; men såvidt jeg husker, er det ikke langt fra halvhundre år siden han begynte i «Lofotens Tidende» for senere å gå over i «Lofotposten». Bare den som selv har vært pressemann forstår hvilken kraftanstrengelse, hvilket nerveslit en så lang virksomhet innebærer. Til å begynne med tenkte neppe den unge offiser at han her hadde funnet sitt livsarbeide; det var til å begynne med en bibeskjeftigelse; mens han hadde sitt hovedarbeide på Lofotens sorenskriverkontor eller i kommersielle foretagender.

Men den som har den journalistiske to i sig, kommer nok ikke løs fra denne virksomhet, som i sig selv er uendelig, fordi alt kaleidoskopisk forandrer sig fra dag til dag; der er evig fortsettelse og aldri avslutning, aldri hvile, alltid higen mot det nye som demrer. Og slik gikk det også ham. Mer og mer blev det pressens oplysnings- og agitasjonsarbeide han droges mot, mer og mer blev det ham klart, at her var hans livsopgave, dette utaknemmelige, uavbrutte strev, hvor hver feiltagelse endog hos bladets venner blir gjenstand for den sterkeste bebreidelse mens det vellykkede forbigåes i taushet.

Jeg så ham som en tredveårig mann i begynnelsen av hans journalistiske karriere, munter og livsglad, full av tro og selvtillit. Jeg traff ham 30 år senere; men hvilken forandring! Det var tydelig at den stadige miskjennelse som er pressemannens lodd hadde gjort ham bitter og øket den ugifte manns ensomhetsfølelse. Og dog var han trofast blitt ved. Der er noe patetisk ved dette, noe som minner om den gamle sang: «Jeg elsker dig fordi jeg kan ei annet». Hver mann må ha noe å elske. Hans kjærlighet var avisen og så — Lofoten.

Han var av en gammel Lofotslekt, og hans iherdighet for å fremme sin landsdels interesser og vekke nordlendingene til forståelse av tidens krav og deres rett var i overensstemmelse med hans ætts nobleste tradisjoner.

For dette årelange, utrettelige arbeide som er blitt så lite vurdert fordi folk i almindelighet har visst så lite om hvor stort det var, skylder vi lofotinger, og nordlendinger i det hele, ham stor takk. Mandig, rettlinjet og uaffektert som han var, beilet han ikke til noens gunst og gikk sin egen vei; derfor fikk han ingen takk mens han levet.

Men der er noe som er større enn den takk som sies.

Det er bevisstheten om at det man har arbeidet for, vokser i menneskenes sinn. Det gir den stille glede som gyder sin dulmende trøst i et mandig gemyt. Nu har nordlendingens tanke på og om Nordlands fremtid kraft, og deri har har en andel som viser at hans virke ikke har vært forgjeves.

A. G.

†

En innen alle kretser aktet og avholdt byens borger, løitnant Rolf Sjursen, er natt til igår plutselig rykket bort.

Dette triste budskap spredtes i formiddagstimene igår utover byen. Dagen før, onsdag, var løitnant Sjursen tilsynelatende i vanlig bra vigør, å se i byen — og så bare noen timer efterpå blir han plutselig kalt bort.

Da avdøde for kort tid siden — siste høst — fylte 60 år omtalte vi hans vita, så vi skal ikke gjenta noe av dette nu.

En pliktopfyllende borger, en tro samfundets tjener, en god og omsorgsfull familiefar og en trofast og pålitelig venn og kamerat er med Rolf Sjursen vandret bort, savnet av alle og efterlatende sig en tom plass i de kretser hvor han hadde sitt virke og vanket. — Sjursen hadde mange av de gode menneskelige egenskaper, han fulgte klare og rene linjer i sitt liv og sin vandel, og motgangene, som vel også han måtte ta imot, bar han stille og uten knurr, med kristelig tålmodighet og tro.

Vidt omkring i Nord-Norge og i hele landet, sitter det menn fra elevkullene ved 6. Divisjons skole, som husker deres overordnede Sjursen og som med sorg vil motta budskapet om at nu er heiler ikke han mere. Og i sangerkretser vil savnet av en god og alltid oplagt sangerbror føles tungt og bittert. Hans klare sangstemme skal ikke lyde mere i det kor han tilhørte og ofret så meget av tid og interesse på.

Men hans minne vil lenge lyse i blandt oss — lenge efter at de floromvundne fanene er senket over hans båre og grav.

KJØPMANN

ARNE ARONSEN

død.

En kjent og i alle kretser høit aktet person i Trondenes, kjøpmann og gårdbr. Arne Aronsen, Gamnes er avgått ved døden, vel 85 år gammel.

Med Aronsen er et av de store trauste trer i skogen falt. Han har i mere enn en menneskealder sittet ved roret i sin kommune og det kjentes alltid så trygt å ha denne grunnsolide og forsiktige høvedsmannen ved styrevollen. Han seilte aldri hardere enn det skuten kunde tåle. Det var bedre, mente han vel, å komme litt sent enn å kantre på veien. Han kantret aldri, Arne Aronsen. Sikker på sig selv, sikker på sin sak gikk han veien fremover, i sin private, alltid økende og stadig mere grunnsolide virksomhet som i styret av den kommune hvor han har hatt så meget å si og hvis interesser og velferd lå ham så varmt på hjertet.

Arne Aronsen startet på livets kamparena som fisker ombord i de gamle, og vi kan vel også si gode nordlandsbåter. Senere gikk han over i forretningslivet hvor han snart, sammen med sin bror, oparbeidet sig en efter forholdene betydelig og økonomisk velfundert landhandel; ved siden av drev han sitt ganske store gårdsbruk med interesse og innsikt.

Men det var som kommunemann han især satte spor efter sig. Her ydet han det beste i en lang rekke tillitshverv gjennem mange, mange år. Det var foruten herredsstyre og formannskap, vel næsten ikke det kommunale tillitshverv Aronsen ikke beklædte og hvor han gjorde sig gjeldende og øvet en god og positiv innflydelse. — I Trondenes Sparebank har han i en lang årrekke sittet i direksjonen.

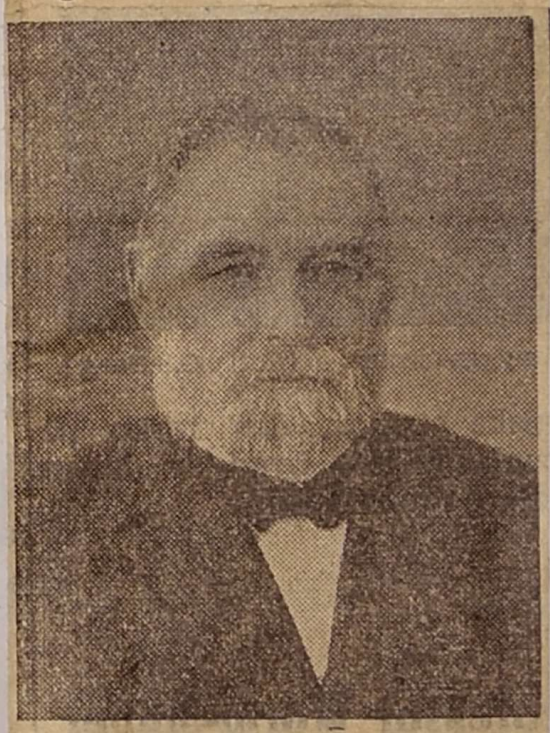

Aronsen var typen på den solide, vel avbalanserte nordlandsbonde. Han kunde ta en storm innover sig uten å rokkes. Han hadde sine meninger og sine meningers mot. Det var aldri noen underfundighet med ham. Han kjempet med åpent visir. — Nu er hans lange livsvei til ende. Men ved denne vei ligger det mangt et godt løft for samundet, mange bærende broer og megen sund livsutfoldelse.

Hans minne vil gjennem alle tider stå risset i Trondenes historie med klare glansfulle bokstaver.

For ca. 7 år siden blev han tildelt fortjenstmedaljen, og denne utmerkelse bar han med rette og med heder.

Vi lyser fred over denne prektige bygdehøvdings minne!

Til den siste hvile.

Bethel var ganske overfyllt ved unge Reidar Lunds begravelse lørdag. Efter at organist frk. Fearnley som innledning hadde spillet Bethovens Andante i asdur og forsamlingen hadde sunget den vakre, kjente salme «Hvo vet hvor nær jeg er min ende», talte pastor Henriksen over flg. ord fra apostelen Paulus til menigheten i Rom: «Alle ting tjener dem til gode som elsker Gud». Sterkt og inderlig tolket pastoren betydningen og det rike innhold i disse ord, og han vendte sig særlig til de mange unge, som ved denne anledning hadde funnet veien til Bethel for å være med til dette siste farvel til en staut og kjær kamerat og venn. — Det blev stille i ungdomsflokken rundt om i byen da budskapet kom om at Reidar er død. Og en av hans kamerater som hadde besøkt ham på sykehuset kort tid før Reidar døde, hadde sagt da han stod utenfor sykehuset, at nu må nok noen hver av oss begynne å tenke oss om. — Han, den sterke og jevne unge mannen, nettop han var det som blev slått ned i ungdomsflokken. — Det var en gripende preken pastoren holdt ved denne ungdoms båre, og mange øine var våte da tonene av «Nærmere dig, min Gud» fyldig og følt tonet under kirkens hvelv.

Pastor Henriksen nedla krans, ledsaget av varme, inderlige ord, fra avdødes dypt sørgende foreldre og søsken, men som midt i sorgen er fyllt av takk for det sollys og den glede deres eldste sønn og bror skapte i hjemmet, et godt og kjært minne som aldri vil visne. — Klokker Kristiansen nedla krans på båren fra avdødes arbeidskamerater på Kaarbør mek. Verksted, som i den korte tid han hadde fått arbeidet der, og hadde lært å sette pris på og var blitt glad i denne kjekke og flinke gutten. — Toresen nedla krans fra Harstad Ungdomsmusikkorps, Asbjørn Johansen fra venner, lærer Heien fra Den tekniske aftenskole, fru Gudbrandsen fra lærerne ved Harstad middelskole, ledsaget av gode, anerkjennende ord om avdøde.

Under tonene av Abrahamsens sørgehymne blev så Reidar Lunds rikt blomstersmykkede kiste båret ut av klassekamerater, og med Ungdomsmusikkorpset i spissen førtes unge Reidar til den siste hvile på Harstad nye gravlund.

Han stod i sin ungdoms gryende livsvår, og fra den jordiske vår første tegn bares han bort fra livet her nede, men frem til det liv som aldri visne eller dø. —

B.

†

Her faller de fra den ene etter den andre av den gamle garden. I dag kommer Lofotposten og forteller at fru Hansine Christoffersen er død, 76½ år gammel. Og det er vist, det blir en tom plass etter henne der oppe på Fridheim. Hun var født på Skotnes i Buksnes og ble i ung alder gift med lærer Chr. Christoffersen fra Hadsel. De bygde seg en vakker heim og kalte stedet Fridheim, et vakkert navn også. Fru Christoffersen har gjennom et langt liv ofret seg for kallet som hustru og mor. Etter hvert som årene gikk ble det mange barn i huset og hennes arbeidsdag ble både lang og travel, men hun hadde dette overskuddet av krefter og humør som skulde til for å klare brasene. Fridheimen var til enhver tid holdt i den mønstergyldigste orden og den store barneflokken vokste opp til sunde og gode samfundsborgere. Den solide grunnvollen hadde de med seg fra heimen, der arbeide og plikttroskap ble innprentet dem av mor og far. — Fru Christoffersen var av de stille som mest holdt seg innen heimens enemerker, men her utførte hun den store gjerning. Lærerlønningene var jo, den gang da huset på Fridheim var så å si fullt av trippende barneføtter og matglade barnemunne, ikke så store just, men fru Hansine var den dyktige og økonomiske husmor som forstod å innrette seg slik at endene rakk sammen. Velstelt og probert var alt omkring henne og aldri så en henne med hendene i skjøtet. Heimen var hennes borg, den vernet hun, her gjorde hun sin innsats på en eksemplarisk måte.

Blant hennes mange etterlatte og i den store venneflokken hun hadde samlet omkring seg i Buksnes bygd er det sorg i dag ved budskapet om denne gode kvinnes bortgang. Br—

†

Lærer
Mathias Bergersen,
Harstad,

er igår middag avgått ved døden i sitt hjem, efter lengere tids sykdom, nær 58 år gammel.

Lærer Bergersen var født i Kilbotn i Sandtorg den 22. oktbr. 1878, men da hans far, lærer og organist K. Bergersen kort tid efter bosatte sig i Breivik, er han vokset op der. I 1899 tok han eksamen ved Tromsø lærerskole og blev samme år konst. som lærer ved Elvebakken og Solbakken skoler i Salangen. Var så en kort tid konst. som lærer ved Breistrand og Sandtorg skoler i Trondenes til han høsten 1900 blev ansatt som lærer ved Sandtorg og Stensland skoler. I 1903 overtok han posten ved Melvik og Kila skoler, hvor han virket til i 1910 da han blev ansatt som lærer ved Harstad folkeskole, hvor han i ca. 25 år har nedlagt et godt og fruktbærende arbeide i skolens tjeneste inntil sykdommen tvang ham å legge årene inn.

Ved siden av sitt skolearbeide var Bergersen revisor i Trondenes Sparebank siden 1904. I perioden 1925—28 var han formann i Trondenes menighetsråd, og han var medlem av menighetsrådet like til sin død. Han har også vært medlem av styret for Harstad lærerlag, og var et års tid konst. bestyrer ved vår bys folkeskole under hr. Bjørhovdes sykdomsforfall. I det politiske liv deltok han svært lite. Det lå nok ikke for ham. Han var dog valgt som høires varamann i bystyret og møtte enkelte ganger. — I 1904 deltok han med stipendium i Statens gymnastikk- og sangkursus i Oslo.

Avdøde har, som man ser, holdt sig på hjemlige trakter under sin lange tjenestetid i skolen. Han var en hjemmekjær mann, som virket i det stille og utførte sin gjerning til alles tilfredshet. Han deltok meget i det kirkelige liv og var interessert for alt som angikk religionen og de varige verdier.

Med lærer Bergersen er en god og trofast ektefelle og far, en avholdt og respektert kollega og et helt igjennem godt og rettsindig menneske vandret bort. Han efterlater sig bare venner, som med opriktig sorg vil motta budskapet om hans bortgang og lenge føle savnet av ham i sin midte. Få er som han var, alltid elskverdig og forståelsesfull, bestandig god og hjelpsom, aldri et ondt eller nedsettende ord om nogen eller noget. Han var det gode eksempel, ikke bare for oss som hadde den lykke å regnes blandt hans venner og bekjente, men for alle som lærte ham å kjenne.

Fred over hans minne!

†

Ole Hansen,
Skotnes.

Ole Hansen, Skotnes, er død, og med ham er en av Buksnes mest kjente og aktede menn vandret bort.

Det var høvdingemne i Ole Hansen. Både ved sitt utseende, den kraftige, høireiste skikkelse, og ved sine fremragende åndsevner var han den fødte leder med myndighet og makt. Det stod alltid respekt av ham, der var tyngde i hans ord, og uredd gikk han frem for den sak han trodde på og vilde gi livets seier.

Hans rettsind var hevet over alle småligheter og bagateller. I kjærlighet gav han til sine medmennesker av alt det beste han eiet, påvirket til åndelig og timelig velferd — men sparte heller ikke på kruttet, når det var noe han fant å burde refse og rette på. Mangen gang kunde han vel synes hård — unødig hård, men lærte man ham nærmere å kjenne, kom man litt mer tilbunns i hans følsomme og gode hjerte, da vurderte man hans fremferd ut fra ganske andre motiver enn dem en overfladisk tilskuer vilde bygge sin mening på. Det var kjærligheten, omtanken for først og fremst de åndelige verdier som alltid kalte ham til aktivitet, når han fant det nødvendig.

Som predikant og leder for læstadianerne i Vest-Lofoten står hans navn risset i gull. Her kom hans ånd og kraft til særlig utfoldelse, og han var en streng og påpasselig, men rettferdig vokter av sin store hjord. Han ledet såvist aldri vill, men holdt lære og sti ren og upåvirket av alle slags motestrømninger, som det var og er så mange av også på det religiøse område. Det kostet vel kamp av og til, men Ole Hansen kjempet bestandig med blanke våben og åpent visir — og seiret fordi hans sak var den gode sak, sannhetens og rettferdighetens sak.

Også i sin bygds offentlige liv var han meget benyttet en tid, men han la sig aldri efter å komme på de kommunale trapper, ja undvek og undbad sig vel ofte for å slippe fra slike hverv. I en lang årrekke var han dog formann i forlikskommisjonen, helt til denne institusjon gikk over til annet navn og delvis annen virkemåte og utrettet et stort og godt arbeide her.

Jeg vet — her jeg sitter langt borte fra min bygd — at der i

disse dager er alvorlig sorg blandt mange, mange i Buksnes. Sorg over tapet av en forståelsesfull venn og veileder, som man trøstig kunde gå til med sine bekymringer og alltid finne hjelp og trøst og støtte hos.

Der blir en tom plass efter høvdingen Ole Hansen. Menn av hans støpning er det ikke mange av.

Han bodde høit der nede på Skotnes, og høit stod han også i sine medborgeres aktelse og blandt alle som hadde den lykke å lære ham å kjenne.

Ole Hansen er død, men hans ord i som utenfor læstadianersamlingene og hans rettlinjede liv og vandel på alle vis vil leve og i lang tid fremdeles få øve sin gode gjerning iblandt oss.

Fred over hans minne!

O. B.

Dødsfall.

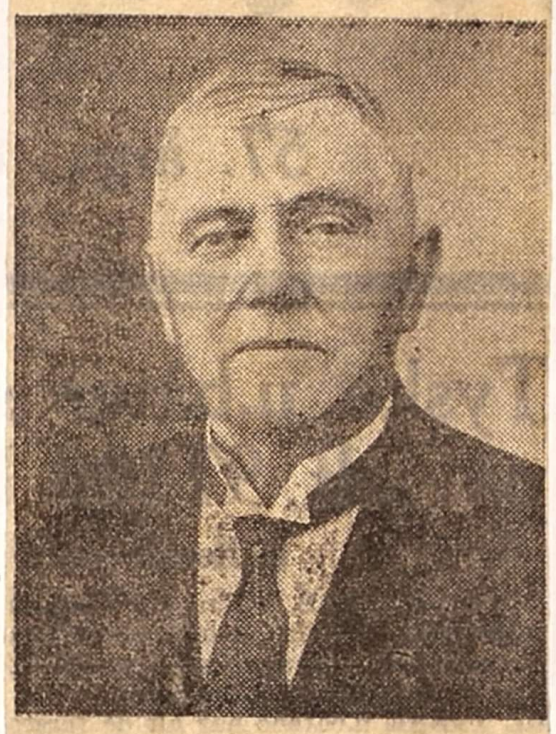

Det kom igår et bud fra Molde: Johannes Bottolfsen er død, 81 år gammel.

I lengere tid har han vært syk, og hans nærmeste viste at det bar mot døden. Og no har den staute sjømannen ankret opp i den siste trygge havnen. Reisen er slutt. Han er hjemme.

Bottolfsen var romsdaling. og da han for noen år siden sluttet som dampskipsekspeditør i Harstad, kjøpte han seg en vakker eiendom i de heimlige trakter, i nærheten av «rosenes by» ved Romsdalsfjorden.

Johs. Bottolfsen valgte sjøen som sin tumleplass. Han var meget ung da han den første gang gikk ombord og begynte seilasen, som fortsatte gjennom mange år og over mange hav. Ikke minst falt hans sjømannsvirke i de nordlige farvann, ved Spitsbergen og de andre «landene» der oppe, og langs iskanten. Han var en sjømann og en fører av den prektige sorten, helstøpt, djerv, pågangsdyktig og alltid i stand til å finne utveg når som verst det knep. Der nord i Ishavet kjempet han mangen hard kamp mot storm og sjø og is. Han hadde meget å fortelle fra sitt sjømannsliv der oppe hvor nattsolen og nordlyset flammer.

— Siden kom han jo over i roligere farvann, idet han ble kaptein i Troms Fylkes Dampskipsselskap og førte flere av selskapets båter, inntil han for mange år siden overtok stillingen som T. F. D. S. ekspeditør i Harstad

— Og her i byen fikk Bottolfsen mange venner. Han deltok i betydelig grad i byens offentlige liv, bl. a. som medlem av bystyret. Men hans kjæreste gjerning var dog knyttet til Indremisjonen, hvor han gjennom en årekke nedla et stort og godt arbeide. Han var den utrettelige arbeider i vingården. Også avholdssaken og sjømannssaken hadde i ham en god støtte.

Hans liv og hans gjerning er slutt, men til minnet hans vil der alltid knytte seg lyse og gode tanker hos alle dem som lærte ham å kjenne.

Til den siste hvile.

Kjøpmann E. Weltzien Holsts begravelse foregikk mandag fra hjemmet på Sama, hvor mange av avdødes slekt og venner var møtt frem for å si ham et siste farvel. Båren var dekket og omslynget av et bugnende teppe av sommerens skjønneste roser og blomster.

Før talen sang forsamlingen «En dalende dag, en stakket stund», hvorefter prost Steinholt talte ut fra disse ord i Johs. 1. brev: La oss ikke elske med ord eller tunge, men i gjerning og sannhet. Og på dette skal vi kjenne, at vi er av sannheten, og så skal vi stille våre hjerter tilfreds for hans åsyn.

Over disse ord utviklet prosten i sin utmerkede tale hvordan ordene kan komme nokså lett, og det er dette apostelen er så redd for, at vi skal bruke ord som ikke er i overenstemmelse med virkeligheten. Når prosten hadde valgt denne tekst for sin tale, viste han at den var i overensstemmelse med avdødes livsvandel. Han var ikke av så mange ord, men han viste sin kjærlighet ved sine gjerninger. —

Naturen viser sig idag i all sin farveprakt, med lys og med liv, og vi gleder oss — og så ser vi at ennog på slike dager slukner der liv.....

Prosten tegnet til slutt, i korte trekk, et vakkert og korrekt billede av kjøpmann Weltzien Holst. Han lengtet nok nu, efter et smertefullt sykeleie, å få avløsning. Og livets herre har bønnhørt ham og ført ham gjennem dødens port, ikke til undergang men til et rikere, renere og herligere liv. Så følger vi ham til hans siste hvile, den gode ektefelle, far, bestefar og bror. Det var det gode hjertelag som preget Weltzien Holsts liv og gjerning. Hans minne vil leve. Og når vi tenker på avdøde, så sier vi: Gud være takk som har gitt ham seier ved Ham.

Efter talen sang man «Jeg vet mig en søvn i Jesu navn».

— Det blev nedlagt kranser på båren fra Trondenes kommune ved Karl Jørgensen, fra Trondenes Sparebank ved Jacob Johnsen, fra Harstad Handelstands Forening ved direktør Haugen og fra Harstad Kjøpmannsforening ved kjøpmann Alf B. Sjursen. — Og så blev kisten båret ut av frimurerbrødre og ført til familiegravstedet på Trondenes kirkegård, hvor også prosten forrettet. Før jordpåkastelsen sang man «Her møtes alle veier», og efter jordpåkastelsen lød den gripende vakre sang: «Tenk når en gang den tåke er forsvunnet».

Som det var sol og lys, kjærlighet og forståelse med Weltzien Holst, så fikk han også en skjønn og solfylt siste reis gjennem et fullmodent sommerlandskap i den bygd hvor han var født og opvokset, hvor han fikk virke hele sitt liv med å spre sol til andre, og hvor han nu til slutt hviler og er gjemt, men ikke glemt.

Minneord om Olaf Madssøn.

På dødsfall-listen i Harstad Tidende her om dagen sto der et navn som jeg festet meg ved: Olaf Madssøn. Så er altså også han av den gamle Harstad-garde gått bort. Han var da også blitt gammel nå, og kanskje også nokså livstrett.

Madssønn var ikke blant dem som gikk i teten i mengden, som raget opp over massen. Det gjorde han heller ikke noe forsøk på. Beskjedenhet var en av hans dyder, og han hadde mange gode slike, men han for stille også med dem og holdt seg helst i bakgrunnen. Hans gjennomrene sinn og hans varme hjerte virket sammen til å bære hans kristentro og hans troskap mot alt godt i livet over alle de vanskelighetene han møtte, denne nokså ensomme vandrer. Han eiet hele tiden evnen og viljen til å være en sann og oppriktig kristen. Fred og fordragelighet, lys og nestekjærlighet bar han bestandig med seg i sitt tornister.

Hans vugge sto i denne by — men lenge før den ble ladested. Og her, bare her, hørte han hjemme. Han likte gjerne å fortelle om dengang byen fikk sin første avis, Harstad Tidende. Det var meget av en begivenhet, og Olaf Madssønn meldte seg straks til tjeneste som trekkraft for den første motorløse pressen. Han sveivet frem tusentall av aviser i bladets barndom

Det kostet mye svette, men folk skul-
le ha sin avis, og Madssønn var en av
taggene i de hjul som frembrakte den
I sine eldre år var han en tid bybud
Men så kom «støvets» år, og så ble
det otium og så meget å forsake. Mer
det hadde han lært seg i livets skole
og han kunne takke for det alt.

Jeg bøyer mitt hode ved minnet om
denne stille i samfunnet. Nå hvile
han i fred, slik han også levde i den

O. B.

✝

Skomakermester

HANS JACOBSEN,

Harstad døde igår, efter et kort sykeleie, nær 71½ år gammel. Han blev rammet av slagtilfelle onsdag i forrige uke, men det så ut til at han skulde komme sig igjen — da døden plutselig inntrådte.

Ved avdødes 70-årsdag 28. september 1937 bragte vi ganske utførlig hans vita, så vi skal ved denne anledning bare kortelig nevne at han er født på Seljestad og opvokset på Sama i Trondenes. Han begynte i 12-årsalderen i skomakerlære på sin fars verksted, og arbeidet siden ved større skomakerverksteder i Oslo og Trondhjem til han i 1896 etablerte sin egen skomakerforretning her i byen som han snart oparbeidet til byens største.

Jacobsen var håndverker av den gode gamle skole, dyktig og iherdig. Han var alltid å finne på sitt verksted like til døden merket ham for noen dager siden. En pliktopfyllende og dyktig arbeider er med ham gått bort.

Fred over hans minne!

Fru Charlotte Haukebøs gravferd.

Fru Charlotte Haukebø, Harstadbotn blev mandag begravet fra «Fredly» kapell, hvor pastor Henriksen forrettet.

Kapellet var fylt til siste plass av slekt og venner, og fru Haukebø hadde mange av dem. — Efter talen la pastoren en farverik krans på båren fra avdødes ektefelle og datter, ledsaget av vakre minneord som gjorde et dypt inntrykk på alle tilstedeværende. Fru Nora Frederiksen nedla en krans fra Harstad og Trondenes Sanitetsforening og takket på foreningens vegne fru Haukebø for mange års medlemskap og godt arbeide til N. K. S.s beste.

Før talen sang forsamlingen «Gud, når du til opbrudd kaller», og efter talen «Jesus, det eneste, helligste, reneste».

Så blev Charlotte Haukebøs rikt blomstersmykkede båre ført ut til graven mellem lyse bjørketræstammer, der hun skal hvile under sommerens raslende løv under vinterens marmorhvite sne. — Ved graven blev før jordpåkastelsen sunget «Å tenk når en gang samles skal», og til slutt «Fred til bot for bittert savn».

Så er fru Haukebøs jordiske vandring bragt til ende. Da graven hadde lukket sig over hennes kiste, viste vi at her var et helt igjennem godt og sant menneske gått bort, dypt og bittert savnet i det hjem, hvor hun var den stillfarende og gode fé, og blandt den skare av venner hun hadde samlet omkring sig ved sitt rolige og vinnende vesen, sin sandruhet og opriktighet mot alle. Det blir en uerstattelig tom plass i det vakre, gjestfrie hjemmet der høit oppe i Harstadbotn, hvor det gode humør og den lune, hjemmekoselige stemning alltid var tilstede i alle rum.

Charlotte Haukebø er død, men minnet om henne vil fortsette å leve i blandt alle oss som lærte henne å kjenne og sette pris på hennes mange gode menneskelige egenskaper — lyse minner alle sammen som det hviler sols lys og mild fred over.

O. B.

Dødsfall.

En også utenfor Tjeldsund kommune vel kjent og aktet mann, Radman Weding, døde 17. mai i en alder av 87 år.

Weding var født i Kongsvik, hvor han har hatt sitt hjem den hele tid. Det var fremhug i ham og allerede som ganske ung kastet han sig med frisk pågangsmot ut i arbeidet på sjø og land. Som høvedmann på fembøringsbåter var han år efter år å finne på fiskehavet i Lofoten og på Finnmark, og han var alltid å finne i teten, denne djerve tjeldsunding. Også som gårdbruker satte han betydelige spor efter sig, slik at hans eiendom nu er den største på den store gård Kongsvik.

Weding var av disse som ruvet der han var. Han hadde sine egne meninger om mangt og meget, og han hadde også sine meningers mot. Han viste hvor «skapet» burde stå, og han var mann for å få satt det på plass. Derfor var det nok mange som fant ham streng, men var han streng, så var han også rettferdig i all sin vandel.

Hans sinn var fylt av Kristi ånd, og hans tale, kanskje særlig i de senere år, var alltid preget av den varme kristentro som fylte hans hjerte og hele sinn.

Gjennem held og uhell stod han like rank. For nokså mange år siden tok stormen naustet hans med flere båter, og det manglet vel ikke på motgang og motbakke av annen art, men Weding stod sterk i alt. Han øste av de rette kilder for å finne kraft og fred.

Det er ikke lenge siden han siste gang var i Harstad, så døden har nok banket på hos ham nokså plutselig.

Begravelsen fant sted igår fra hjemmet i Kongsvik, og det var mange også her fra nordre Sandtorg som deltok i hans siste ferd.

Bød livet på stormer,
nu funnet er havn,
i ly bakom korset
er glemt alle savn.
Han stred for å seire,
og seiren blev hans,
og den er det største
i minnenes krans.

B.

✝

BRANDKONSTABEL

NIKOLAI DAHL,

HARSTAD,

er avgått ved døden, 59½ år gammel.

Han var født 8. september 1882 på gården Molund i Øvre-Salangen, og var den næsteldste av 14 søsken, hvorav 9 lever. Han måtte tidlig ut fra hjemmet, og 12 år gammel kom han som gjetergutt til sin bestefar på Prestbakkmo. Her fulgte han da dyrene i skog og mark om sommeren, mens han i vinterhalvåret utførte forefallende arbeide på gården, når han ikke gikk på skolen, men det var jo ikke så mange ukene i den tiden. På Prestbakkmo blev han til han var 17 år gammel, da tok han ut på fiske, i Lofoten og på Finnmarkshavet. Men sjølivet passet ikke for ham, så etter 2—3 års forløp i fiskerbåten sa han for alltid farvel med den, og nu blev det en lengere tids virke som anleggsarbeider. Av anlegg Dahl har arbeidet på nevner vi Ofotbanen, fra 1902 til 1907, hovedsakelig på svensk side av grensen. Så arbeidet han som fjellsprenger, krankjører og passer av vakuumpumpen ved Salangsverket fra 1907 til 1912, da verket blev nedlagt. Sommeren 1913 tilbragte han på Spitsbergen som mekaniker, året 1914 som fjellsprenger i Narvik, året etter finner vi ham som anleggsarbeider og kjører av en stimskuffel på Dovrebanen. I 1916 er han igjen på mere hjemlige trakter, idet han da arbeider på Haalogalandske Dampskibsselskaps anlegg på Holmen ved Gangsås, hvor Dahl var betongstøper. De par følgende år var han demontasjemann ved Salangsverket, av tau-

banen, arbeidsbarakker, og han var formann for demonteringen av kraftsentralens maskineri og jernkonstruksjon og ved demonteringen av rørmølleanordningen. I 1919 arbeider han igjen ved Haalogalandske anlegg på Holmen, som betongstøper og forskalingssnekker m. v. Etter på arbeidet han en tid som fjellsprenger for Harstad kommune inntil han 1. juni 1920 blev ansatt som brandkonstabel her i byen, en stilling han innehadde til sin død.

Nikolai Dahl var et par perioder medlem av Harstad bystyre, i en årrekke var han medlem av byens skolestyre, var første suppleant i Vågsfjord Kraftselskaps representantskap, i mange år formann i arbeidsledighetskomitéen. Innen sin fagforening var han betrodd omtrent alle tillitshverv, og var spesielt meget benyttet som forhandlingsmann ved opprettelse av tariffer m. v. Han var en rolig og sindig mann, et godt menneske, pliktoppfyllende og grei, tenksom og rolig i sin bedømmelse av alt.

Han hadde en lang og meget allsidig arbeidsdag bak seg. Ovenstående korte vita viser oss en mann som har vært i stadig virksomhet på mange felter, og overalt gjorde han fyldest for seg. De siste årene var Dahl nokså sykelig, men han var allikevel i tjenesten, til nu døden nokså bratt rykket ham bort fra sine kjære, som alle dypt savner denne gode far og ektefelle og forsørger.

Han etterlater seg bare venner, det føler vi oss forvisset om, og fred hvile over hans minne!

O. B.

Gårdbruker Edvard Ruud, Elgsnes

er lørdag eftermiddag plutselig avgått ved døden av hjertelammelse, en alder av nær 78 år. Han var ved 6-tiden gått nedover til sjøen et erinde og her fant man ham kort tid efter død.

Edvard Ruud var en kjent skikkelse både i Trondenes, hvor han har bodd og virket i ca. 50 år, som i sin fødebygd Kvæfjord. — Det var i 1883 han overtok gården vestre Elgsnes, og det var nok ikke bare tilfeldig at han valgte sig dette sted mot havet, som skjebnen vilde han også skulde få dø ved. Det var nemlig som fisker og høvedsmann avdøde satte de varigste minner efter sig, selv om han også på flere andre områder viste stor dyktighet og forstod å gjøre sig gjeldende.

Allerede som 14 års gutt kom Ruud med i fiskerbåten, og det gikk ikke mange årene før han hadde avansert til høvedsmannstoften og hadde kommandoen med styrevold og skaut i sine hender. Mange var de bedrifter Edv. Ruud utførte under sitt lange fiskerliv i Lofoten og Finnmark og andre steder hvor hans virksomhet på sjøen førte ham. De mest fremragende av disse heltemodige redningsarbeider har ved en annen anledning vært omtalt her i bladet, så vi skal ikke gjenta dem her; nye kunne føies til, men la dem være urevnt nu. Ett er dog sikkert at avdødes navn ennu lenge vil lyse med glans blandt denne landsdels fiskerbefolkning, som forstår å vurdere hans innsats og dyktighet de mange ganger det falt i hans lodd å prøve en dyst mot storm og oprørt hav.

Edvard Ruud var typen på den gamle staute fembøringshøvedsmann. Han var djerv og uforfert når det gjalt, og satte uten frykt sitt eget liv inn når det gjalt andres. Sin kjærlighet til fembøringen beholdt han usvekket like til det siste, og det var nok ikke så lite av en skuffelse for ham at han ikke som 76-åring fikk være med — vel helst som høvedsmann — å seile en av disse stolte nordlandsbåter til jubileumsutstillingen i Trondheim i 1930 til konkurranse med Johan Bojers og staværingernes opskrytte båttype.

Også i det kommunale liv i Trondenes deltok Ruud adskillig i yngre år bl. a. som medlem av herredsstyre og skolestyre i en rekke år. Han var til for nogen år siden — da han falt for aldersgrensen — poståpner og ekspeditør på Elgsnes.

Edvard Ruud var et godt menneske, grei og real i all sin ferd. Hans hug stod til sjøen og på «blåmyra» vugget han sin båt som en dyktig og foretaksom fisker gjennem et langt liv. Han fikk også dø med ansiktet vendt mot havet i storm.

Fred over hans minne!

Karl Hansen Selfjord.

Det er smertelig å måtte sette seg til skrivebordet i dag for å risse ned disse minneord om ma er Karl Hansen Selfjord. Vi var fra samme distrikt og var sprunget ut fra og preget av det samme folkelynne, de ranke, nakne Lofotfjellene stod vakt om våre heimer og Vestfjorden var vårt hav framfor noe annet. Der borte i Vest-Lofoten lå våre barndoms- og ungdomsminner forankret og i fellesskap søkte vi ofte sammen til steder og minner og opplevelser der borte.

Karl Hansen Selfjord var født i Flakstad i Lofoten. Han ble 63½ år gammel. Allerede som 12 års gutt ble han med til fiskeværet Sund som skvakt landglunt på rorbua under skreifisket, og seinere deltok han i fiske, dels som fisker, dels som fiskekjøper eller samler av guano etc. — Men selv om det kunne være bra nok med fiskeri og slikt, så var det nok en håndverker som alt fra den tidligste ungdom av hadde det sterkeste taket i ham, og allerede like etter at han hadde gjort fra seg konfirmasjonen, finner vi ham som malerarbeider vest i Sørvågen. I 16—17-årsalderen begynte han i malerlære i Svolvær, og ferdig med den bar det for alvor ut som utøver i malerhåndverket. Han var i sin tid å finne i Sulitjelma, i Bodø, i Narvik og på Riksgrensen, ved Salangsverket under anlegget der, og flere andre steder. Om vintrene var det fiskeri, den øvrige tid av året var det å bruke malerkostene og penslene. To ganger var han også «seglingskar» med nordlandsjekt til Bergen.

Våren 1910 flyttet han som forholdsvis nygift til Harstad, hvor han i 1915 bygget seg hus og heim. Her i byen har Hansen Selfjord lagt mange strøk maling og strukket mye strie og tapet i de forløpne 34 år siden han ble byborger. Ved Kaarbøs mek. verksted har han således sesongvis arbeidet i en rekke år. — For om lag 3 år siden begynte kreftene å svikte, et hjerteondt grep stadig om seg, og i august i fjor måtte han gi opp også det lettere arbeide, han da noen tid hadde hatt ved et møbellager. — Og natt til søndag sovnet han stille inn i døden.

Karl Hansen Selfjord var en dyktig mann i sitt fag, sitt arbeide utførte han solid og samvittighetsfullt, og aldri var han å finne blant de ledige på torget. Ledighet var ham en vederstyggelighet og alltid fant han seg en beskjeftigelse, var det ingen annen utveg, skapte han seg den selv. — Han var et godt og rettsindig menneske en god og omsorgsfull ektefelle og far, og er derfor no så tungt savnet av alle sine. — Han hadde evnen til å skape det lunt og hyggelig omkring seg i et vennelag og hadde rikelig av stoff til underholdning. En var i godt selskap der han var til stede, denne rettliniede og reale person, dette for alt sant og rett og rent samvirkende menneske, og denne venn i hvem det ikke var svik. Slik var han tvers igjennom, og slik fletter vi ham den minnekransen alle vi som lærte ham å kjenne — i arbeid og i fest — vil bære med oss til den dagen de også vi får flyttebudet.

Fredelig og lyst var ditt liv i alle deler, og det skal også ditt minne være.

O. B.

En vaskeekte Harstad-borger, enkefru Nilsine Larsen, er død i den høge alder av 88 år. Hennes slekt på farsiden har i minst 4—5 ledd sittet på Harstadgårdens grunn, hvor hennes ahner har ryddet og bygd og bodd, slekt etter slekt. — Oppe fra Eineberget, der Nilsine Larsens lille stue ligger i solvendt skråning — og solskinnsmenneske var hun da også — har hun sett byen ta fotfeste og vokse og utvikle seg fram til det den er i dag — fra noen få hus, 5—6 i alt, og mest brygger nede ved Harstadsjoen, til rader av gårder langs de mange gatene som

det voksende stedet etter hvert måtte anlegge. Og Nilsine Larsen hun fulgte godt med i denne «byungens» framvekst, og med sitt enestående gode minne kunde hun fortelle og fortelle i det uendelige om alt slikt som folk flest ikke lenger gad eller kunne huske — om gården ved havna som vokste seg til et bysamfund, og det temmelig fort også.

Det er etter hennes far, Jørgen Pedersen, Jørns gate har sitt navn. Hennes mor, Karen, var fra Kaneboger.

Enkefru Larsen var bl. a. en blomsterelsker, hun stelte godt om sin lille hage og fikk blomstene til å trives, og i sommerhalvåret var hun ofte å se med en vakker mangefarget blomsterbukett i hånden. Og det å elske blomster, hva vitner ikke det om, ja, det skjønner vi jo alle. Hun hadde også så lett for smilet, som kunde lyse slik opp i hennes ansikt, og til omgivelsene. — Barna hennes er spredt utover hele landet, der de har skaffet seg gode stillinger, i Bergen, Sannessjøen, Bodø og Henningsvær. Men tankene deres gikk nok ofte til mor og den gode heimen på Eineberget.

Nilsine Larsen slapp å være lenge syk. Det var hjertet som nektet å arbeide lenger. Det hadde tjent ut, og hennes tid var omme. En god og sterk gren på et gammelt solid stamtre er falt av. Hun hadde sin gode og omsorgsfulle datter hos seg i sin siste stund. — I morgen gravlegges enkefru Larsen fra Bethel. Hun som var så glad i blomstene, no skal de pynte hennes siste sted her nede, stedet for den lange, lange hvile. — Og alle vi som lærte denne prektige kvinne å kjenne, vi bøyer oss i sorg men gleder oss ved det gode minnet vi vil bevare om henne.

O. B.

Den 13. mars sistleden brente Bernhoft Arvesens livslys ned i staken, en av Andørjas fremste menn var vandret bort. — I flere år hadde han no vært plaget av sykdom, denne en gang så friske og livsmotige mann. Hans alder var jo også blitt 82½ år.

Både som fisker og som gårdbruker var Arvesen en driftig og dugende mann, som satte dype spor etter seg. Vitnesbyrdet som jordbruker ligger i hans vakre og velstelte og i alle måter veldrevne gård på Engenes, den han evnet å drive fram fra en høyavling på om lag 20 lass til, i gode år, opp i 100 lass. Og ser en seg om etter hans virke på havet er det ikke mindre imponerende. I 50 lange og vekslende år drev han fiske for Lofoten og Finnmark og flere andre steder, derav de 47 som høvedsmann på åpne nordlandsbåter og som fører ombord i dekkete farkoster, for seil og motor, og alltid var Arvesen å finne i teten. Han hadde et pågangsmot og en vilje til å slå seg i gjennom som var beundringsverdig. Mange ganger var det nok slik at båt ikke vilde bære og land ikke var å finne, det gikk på livet løs, men Arvesen var dyktig og uforferdet — og klarte brasene.

Han grov seg heller ikke ensidig ned i båtens rum, men hadde vidsyn til å bringe det mest mulige ut av fiskeriet. Det kan således nevnes at han var å finne blant de aller første som i 80-årene begynte eksport fra disse kanter av iset kveite til Sverige, Tyskland og England, og på flere andre felter innen fiskerinæringen var han å finne blant dem som gikk nye veger, til framferd og utvikling. Han var i hele tatt en person en både kunne og måtte regne med.

Også i det kommunale styret var han aktivt med på framskutte poster i mange år, og han var en herre som ikke satt på sine meninger, men syngte ut og tonte flagg. Et mannfolk, det var han, og jordens spade som båtens årer lå like hovelig i hans hender. Det grodde etter hans arbeide, fordi han virket i troskap, med klokskap, og et uoppslitelig humør, ja humøret var et av hans store aktiva. Det stod alltid et friskt vær om ham. Hans muntre «goddag» og hans kraftige håndtrykk med smilet, når han gikk, vil jeg alltid minnes.

— No var han blitt gammel og trett etter den lange og ofte slitsomme vandring. Det kjentes nok godt å få legge hodet tilrette for den store hvilen. — Men der Bernhoft Arvesen bares bort fra heim og ætt, er det en tom plass tilbake, en plass som bare menn av hans støpning kan fylle.

En kiste senket i grav, men minnet lever videre, og det skal holdes i akt og i ære.

Br—.

Dødsfall.

Arbeider Konrad Kristoffersen, Harstad døde mandag 7. ds., nær 69 år gammel. — Det er ikke lenge siden en kunde se Kristoffersen i full vigør, rask og smilende og med sine «årer ombord» bevege seg i sitt arbeide eller på gata. Døden kom nokså plutselig og skar livsnerven over. —

Han var født på Møkkeland i Trondenes og drev i sine unge år litt fiske, ikkesom han var med i agntrakten ombord i Nilsens båter. Men enten no sjølivet ikke behaget ham, eller det var andre årsaker som spilte inn — nok om det en dag stod han bak butikkdisken, og der var han sikkert mere i sitt element, rask og gemytlig mot alle som han var. Han var hanselsbetjent både her i byen og hos Fochsen ute i Viken i Trondenes. Siden startet han sin egen forretning her i byen, som han drev i endel år omkring forrige verdenskrig. I de mange seinere år virket han som steinarbeider i kommunens tjeneste, og var bl. a. med å bygge det nye vannverket. En kortere tid var han også på Svalbard.

Konrad Kristoffersen hadde mange venner, ja visstnok bare venner. Hvorfor skulde han forresten ha uvenner denne mann, som alltid var så munter og hadde en morsom bemerkning til alle. Hans humør var uoppslitelig, og han bar vel derfor sin alder med en nesten makeløs vivasitet. Han lå ved sin død like inn på grensen til de såkalte støvets år, men var og følte seg sikkert mere som en ungdom. Og som en eldre ungdom vil han minnes.

Til Kristian Eikelands minne.

Kanskje kom ikke Kristian Eikelands bortgang overraskende på hans nærmeste. Ikke for det, han var jo enno så ung og hadde slik en sterk livshunger, men hans helbred hadde i flere år vært darlig og skrantende. Han kjempet i mot og gjorde alt for å bedre og styrke sin helse — med mer eller mindre hell, dessværre. Og no er han gått over grensen til det landet hvor det ingen sorger og bekymringer mere skal være. Han fikk såvidt gløtte inn i det nye året. Den 2. januar lukket døden hans øyne, bare 37 år gammel.

Jeg traff denne unge fremadstrebende journalisten første gang i en kupé på Dovrebanen mens toget prustet og slet seg framover fjellet for å dukke ned i den vakre Gudbrandsdalen, der våren alt tok til å vekke liv av dvale. Vi var begge på veg til Oslo og i samme erinde, og vi holdt trofast sammen, helt til vi igjen skiltes her i Harstad, han for å dra videre til sin by, Tromsø. Det som først bant oss sammen var vel det at vi begge var nordlendinger, men jeg lærte snart å sette pris på ham også av andre grunner. Han var en levende interessert bladmann, og intet var ham fremmed i det yrket han hadde valgt seg og som han var så gla i. Han hadde evner og anlegg for journalistikken, og han førte en glatt og god penn, enten det no gjalt petiten eller den mere alvorlige korpus.

Han var en god og grei ung mann, som vilde det beste og ærlig strevde for å nå sine mål. Men det rakk vel ikke fram for ham, som for så mange av oss. Motgangsbølger brøt inn, et og annet gikk i grus, sorger og savn tok sitt. — Så kom døden til slutt. Ekeland hadde ikke krefter til å bære med lenger. Men også utenfor familien, blandt venner og bekjente vil hans minne lenge være levende, og der skal hvile fred over det.

Br—.

Los Nordang Andreassen, Lødingen er død. Torsdag 22. ds. om ettermidd. sovnet han inn og ble løst fra et meget smertefullt sykeleie på Narvik sykehus. Han var under dyktige lægers kyndige behandling, men livet stod ikke til å redde. Kreftene var ebbet ut og en siste operasjon førte til døden.

Nordang Andreassen var født i Honningsvåg. Han var enno bare gutten da han meldte seg med som aktiv deltaker i fisket, og da han var 20 år gammel var han sør på Rognan i Salten og hentet seg ny skøyte. No skulde det bære til riktig for alvor. Men det var los-blod i familien — hans far og bror og tre av svigerbrødrene var alle loser — og etter å ha driftet i ca. 3 år med nyskøyta, stillet Nordang Andreassen seg i rekken blant våre mange prektige kystloser, og han gjorde såvisst ingen skam på sin stand. Han hadde loscertifikat for strekningen Kirkenes—Kopervik, og har tatt mangen tung og vanskelig tørn i tjenesten. I mørke, i frostrøyk og tåke, gjennom storm og beksvart natt loste han de ham betrodde farkoster trygt og sikkert fram, uten nevneverdige uhell av noen art. En kunne lukke øynene igjen og vite seg i gode hender, når Andreassen stod der oppe på brua og hadde kommandoen og ansvaret for skutas kurs og framferd. Han fant veg, og vatn nok under kjølen, han loste sikkert og fant havn.

For om lag 10 år siden flyttet han med sin familie til Lødingen. Tross sviktende helbred var han like til seinhøsten i fjor å finne på sin post som aktiv utøver i den krevende lostjeneste. Men så tvang sykdom ham til å gi opp. Det ble et smertefullt sykeleie, — vell, han hadde vært alvorlig syk så mange ganger tidligere,

og trodde nok at han også denne gang skulde mestre situasjonen. Skjebnen vilde det imidlertid anderledes. Torsdag måtte han gå «fra borde». Siste vakt var ute, etter nesten 30 års lostjeneste.

Som menneske var Nordang Andreassen en av disse en så sjelden møter. Han bar med seg gjennom hverdagen et fond av godt humør, det var sol over hans smil, han inngjød tillit og kalte så lett til fortrolighet. Der var tyngde i hans tanker, fasthet over hans tale, noe eget og sterkt av tro og tillitsfullhet ved hele hans personlighet, et tvers igjennom godt og sant og oppriktig menneske. Hans meninger var ikke av den lettkjøpte, tomme og overfladiske sorten, de var utarbeidet i hans eget gode tankeverksted, og de var alltid prøvet og herdet i ærlighetens, sanndruhetens, kjærlighetens og den nøkterne og sunde sans esse, før han tok dem i bruk, men da stod han også mandig fast ved dem, og lot seg ikke rokke. Han var også slik, losen som viste sitt bestikk, kjente leia og var aldri vaklende i sin kurs. Derfor hadde han også alle gode medborgeres aktelse og respekt, var avholdt i vide kretser og etterlater seg mange venner, som bøyer sine hoder under savnet og sorgen og dypt beklager hans bortgang i en så ung alder, bare 52 år gammel. — Blant hans aller nærmeste familie er sorgen dyp og innerlig. Han var så elsket av dem alle, og derfor blir savnet så tungt og så knugende, nesten ikke til å bære.

Som han, Nordang Andreassen, i sitt jordiske yrke seilte etter den nøyaktig korrigerte kompass og logg, slik var også hans personlige livsseilas lagt etter den kurs og den kompasstreken som de hellige ord forkynner og som Kristus Jesus lærte og forklarte og pekte ut, og derfor vet vi også at, han hvis minne jeg med disse fattige og enkle ord ha villet hedre, no har funnet den siste den tryggeste og den eneste havn hvor ingen stormer og intet mørke når: den lyse, gode, heimehavnen.

Fred med ditt minne, los Andreassen!

O. B.

Kristine Villadsen.

Noen minneord.

77 år gammel er Kristine Villadsen gått inn til hvilen. Dette dødsfall får så mange av barndommens og ungdommens minner til å strømme. Kristine hørte til blandt de gode og lyse kvinner i vårt nabolag på gården Offersøy i Buksnes. Hun var alltid å finne blandt dem som så lyst på livet, hennes friske latter kunne muntre, hennes gode hjertelag og gavmilde hånd fornektet sig aldri. Det var så mangen god brødskive vi barn fikk stukket til oss der oppe på Kallerhaugen. Barsk kunde hun nok også være men bak alvoret og de strenge ord viste vi om det lyse sinn — og «uværet» trakk bestandig snart forbi. — Hennes mann, Vilhelm Villadsen, som døde for noen år siden, var en framifrå og uforferdet fisker, som hele året igjennem var å finne i sin båt på fiskefeltene. Da han for omkring 30 år siden overtok sin hustrus fedrenegård på Haug i Buksnes, kastet han sig med ikke mindre iver og dyktighet over jordarbeidet og fikk utrettet store ting, skjønt han allerede dengang ver adskillig op i årene. Og Kristine var ikke mindre flittig i sine gjøremål. Det var en stor barneflokk å fostre frem, et slit fra morgen til sent på kveld i det store hus, men med humør og arbeidslyst gikk arbeidet gjennem de mange år. — Mange av barna er døde, og flere av dem som lever er spredt utover landet. Det var nok sorg og bitter motgang så mangen gang, men like til det siste var fru Kristine en representant for det lyse og friske iblandt oss.

Nu har Gud kalt henne hjem til sig. Hun var trett og lengtet sikkert efter den store fred — den fred vi herved også lyser over hennes minne.

Ola Berg.

Minneord til to venner.

Døden er alltid på ferde, usynlig og stille går den omkring, runder hushjørner og går inn — uten å banke på. Blant den lange raden av kunngjøringer om dødsfall i Harstad Tidende for 16. april merker jeg meg særlig tre, Johan Heides, Mikal Lauritzen og Kristian Hansens. Alle var de trondenesværinger, fra det gamle, store Trondenes, og alle var de kjente menn i sin bygd.

Mikal Lauritzen lærte jeg å kjenne, den første gang var ombord i en reisendebåt for et motorfirma. Lauritzen var agent og montør, og det ble etter hvert mange fiskarbåter som fikk farten opp ved hjelp av «hans» maskiner og vel utførte montering av disse. Han var en heller stillfarende mann, men alltid på farten og meget virksom, han fulgte vakent med i alt og han hadde også evnen til å legge gode og forstandige ord, skriftlige som muntlige, inn for en sak som hadde fanget hans interesse og som han fant det betydning å få fremmet.

Kristian Hansen var en frisk kar til langt opp i årene. Det var bestandig hyggelig å kunne slå av en prat med ham. Han hadde sine meninger om dette og hint, og han hadde også sine meningers mot, og «satt» aldri på dem. En visste hvor han sto i en sak, og robust kraft gikk rett på, der hvor han ville fram og få gjort noe. Som fisker trakk han sine mange og lange kjølvannsspor i sjøen, både mot nord og mot sør, og han var litt av en Ulabrand når det gjaldt kampen mot en veritabel storm — på sjø som på land. Men han glemte heller ikke å legge sine gode krefter i arbeidet med jorda nede i Medkila.

Rett ofte kunne en se den firskårne karen komme vandrende gjennom Harstad bys gater, stanse her og stanse der for å veksle noen ord med kjenninger og venner, og så gå videre. I det kommunale styre var det selvsagt bruk for en slik mann.

Jeg sitter her og kjenner vemodet risle gjennom mitt sinn. Den gamle skogen tynnes mer og mer ut. Kister bæres bort under salmesang, gravkors reises, og spor i jorden slettes ut...

Og annerledes kan det ikke være i rust fortærer. Veis ende nåes, aren forkrenkelig verden, der møll og arbeidshender foldes for den siste gang lokk skrues på og sluttfarvelet hilses. Og så er det ikke mer. — Jo, det er! Minnet lever videre, og det er lovt oss en ny morgenrøde. Vi skal få vandre videre mot den — i det skjulte....

A. G.

†

Dampskibsekspeditør

Magnus Lund,

en av Harstad bys mest kjente og aktede borgere, er natt til lørdag avgått ved døden efter lengere tids sykelighet, nær 65 år gammel.

Magnus Lund var født her i byen. Hans foreldre var kirkesanger Lund og hustru Liva, født Rinnan.

I 26 års alderen reiste Lund til Amerika, hvor han opholdt sig i ca. 3 år. Kort tid efter sin tilbakekomst blev han ansatt som bokholder og kasserer i Hålogalandske Dampskibsselskap. Da Vesterålens Dampskibsselskap omkring 1893 oprettet hurtigrutene på Nord-Norge og som følge derav ansatt egne ekspeditører på en rekke steder langs kysten, bl. a. i Harstad, blev Lund ansatt her som dette selskaps ekspeditør, en stilling han ved sin død nu har innehatt i ca. 36 år. — Som bokholder i Hålogalandske Dampskibsselskap arbeidet Lund i 23 år, idet han sluttet i denne stilling i 1916.

Før ansettelse av havnefoged som selvstendig stilling her var Lund konstituert havnefoged, og har også ved senere leilighet vært kst. i denne stilling.

Magnus Lund var medlem av den første direksjon for Harstad Sparebank. Fra 1907 til sin død var han overformynder — og benyttet sig av denne stilling til å s fra sig kommunale hverv. Ved sin død var han medlem av administrasjonsstyret i Seniens Privat-

bank, og av direksjonen for Hålogalandske Dampskibsselskap.

Med Magnus Lund er et godt menneske og en god borger av byen vandret bort. Han hadde sterke kirkelige interesser og arbeidet, om enn mere i det stille meget for kirkens sak. Han var pålideligheten selv, samvittighetsfull og grei i alle sine gjøremål, arbeidsom til det ytterste, en ordensmann helt igjennem og vennesel som få.

Før han, for flere år siden, blev syk var han ivrig og aktiv friluftsmann, og dyrket kanskje med særlig interesse skisporten.

Magnus Lund efterlater sig en stor venneskare i og utenfor denne by, og alle som lærte ham og kjente vil lenge minnes denne rolige, staute og rettlinjede hedersmann, flette pliktopfyllende og følsomme menneske, som fortjener å være et gode eksempel for oss alle.

Heder og fred over hans minne!

Til en jorddyrkers minde.

Ole Salomonsen, Storeidet i Berksnes overtok gaarden efter far sin. Den gang var det meget som manglet paa at gaarden var hvad man kan kalle akkurat veldreven. Myrene laa vandsyke og forkomne og mosen og hestehoven fik gasse sig uforstyrret av plogjern og drivende gjøsling. Kort sagt, den gaarden laa der som gaarder flest den gang paa de kanter nord i landet.

Men Ole var en framhuga kar, et jern til at arbeide og en skjønner av jordbrukets betydning. Og det var da ogsaa det utrolige han fik utrettet de aarene han drev sin gaard. De vandsyke myrene gjorde han til det fineste england, mosen og hestehovmyldret fik snart avskjed paa graatt papir. Det krævet arbeide, stadig og seigt arbeide, men der blev ogsaa resultater. Ikke mange aarene efter at Ole hadde overtat gaarden maatte laavebygningen under utvidelse, den gamle greiet ikke længer at samle al avlingen, og der maatte skaffes mere husrum i fjøset. — Aarvisst og sikkert la Ole nye maal jord under kultur, flyttet utmarksgjerdene og indvandt næringsnyttig land.

Men det krævet lang arbeidsdag, flid og utholdenhet, og ikke minst kanske tro paa sit kald i livet, tro paa jordens givende evne saasandt den blir elsket og dyktiggjort til at lønne sin bruker. —

I mais iaar døde Ole midt i sin manddoms beste aar, midt i sin travleste arbeidsdag — bare 44 aar gammel. — Men hans gaard paa Storeidet den ligger der og er en værdig bauta over hans livsvirke. Med sine velstelte huser og sine frodige engvidder vidner den om den arbeidets helt som her har pløiet og saadd, som her har elsket sin lædreheim og bygget den videre til et mønsterbruk.

Bare der var mange som forstod mor Norges jord saa godt som Salomonsen, saa blev det kanske færre som drog over Vesterhavet for at finde sig en plass til at gaa paa med krum ryg.

Mange, mange av Oles type og det skulde vokse mere i landet her, det skulde bli sædejord nok til de par millioner munde i Norge.

Og den hærskare som nu bare kan rope paa statsbidrag og kommunestøtte vilde skrumpe ind til en rimelig flok av uhelbredelige arbeidsskv.

Ole Salomonsen ligger nu i sin grav, men den gaard han har efterlatt sig skal bære hans navn frem blandt dem om hvilke med æretrykt skal sies, at arbeidet adler manden.

Ola Berg.

Et smertelig budskap gikk utover hele Troms fylke for noen dager siden, da meldingen kom om at fylkesagronom Harald Giæver var død nede på Innherred sykehus. Han var født her i Harstad, og ble 66 år gammel.

Etter å ha tatt sin middelskoleeksamen, gjennomgikk han Tromsø stifts landbruksskole og deretter Landbrukshøgskolen på Ås. Etter kortere tids virke sørpå ble han ansatt som fylkesagronom i Troms fylke, og i denne stillingen arbeidet han så i hele 40 år, inntil døden no fant ham og lukket hans øyne for den store søvnen.

Giæver fikk være med i den rivende utvikling som jordbruket her i fylket, som overalt her nordpå, har gjennomgått de siste 30—40 årene, en utvikling som han ikke minst var med til å skape og som han ved sine grunnleggende arbeider på feltet har den store andel i æren av. Overalt og til alle tider var han på ferde, ildnende og med råd og vegledning. Det var ikke den krok og avkrok som han ikke fant fram til i alle de årene han på kryss og tvers reiste rundt i sitt distrikt, fra den øvste dalbotnen ut til den ytterste holmen i havgapet. — Han ble snart klar over at her trengtes mere opplæring og kyndighet blant menigmann og almue på jordbrukets område, og med dette for øye virket han, sammen med andre formående menn, for opprettelsen av Troms Landbruksskole, i hvis overstyre han hadde sete i 12 år. Også av dette arbeid fikk han se lysende og gode resultater, resultater som vil bære sine rike frukter også i kommende tider. — Men det ble lagt beslag på Giævers arbeidskraft også på mange felter utenfor jordbruket. Han var således i flere år formann i styret for Troms Felleskjøp, en forretning som har betydd meget for jordbruksnæringen i fylket. Siden 1926 og inntil de siste år var han medlem av styret for Småbruk- og Boligbankens lånekontor i Tromsø, i flere perioder medlem av Tromsø bystyre, foruten en rekke andre verv som var ham betrodd og som han varetok med dyktighet og framsyn.

Giæver var av god gammel nordnorsk slekt, med sterke røtter i den nordlandske jord og det nordlandske miljø. Hans far, Hans Fr. Giæver, var jorddrott her i byen, før denne ble til, og det var vel bare naturlig at sønnen vant sine «sporer» på jordbrukets område. — De store jordbruksmuligheter her i fylket, disse muligheter som hadde ligget her og ventet på den brøytende plog og den gravende spade, de var Harald Giæver i stort mon og i ikke liten grad som pioner med til å gi livets realitet. Han var en Tornerose-vekker, kan en vel godt si.

Vemod fyller mange, ja det hele fylke, no korset over hans navn og bilde bæres rundt til hus og heimer. Men det korset står reist over et [illegible] minnes, og over en gjerning som har båret og skal bære rike frukter, til gavn for den enkelte og det hele samfunn.

Fred med Harald Giævers minne!

Til Milla Sørbøes minne.

Budskapet om unge fru Milla Sørbøes bortgang kom så uventet. Det var næsten ikke til å fatte og tro at hun, dette friske og unge bysbarnet vårt, ikke lenger var her levende og smilende i blandt oss.

Det var som noe sank i oss, det bøiet våre hoder i sorg. Døden midt i livets vår, det er så vanskelig å få det til å passe med våre rent menneskelige begreper, det blir likesom noe urimelig ved dette. Men vi har bare i lydighet å bøie oss for hans avgjørelser, som styrer våre veier og bestemmer når de ikke skal rekke lenger.

Vi som har hatt Bergersenfamilien til nabo vet tilfulle å verdsette de gode egenskaper både hos foreldrene og barna. Milla gikk der omkring oss vennlig og vakker. Hun tok sine eksamener og tok fatt på arbeidet

i sin post. Hjor blev hun lykkelig gift. Så for kort tid siden kom deres lillegutt til verden. Lykken var fullkommen. Forut lå livet. Nu var det å ta fatt riktig for alvor. Det var blitt noe enda større og verdifullere å leve og virke for.

Og så kom døden plutselig og banket på —. Mørke skyer for solen for de gjenlevende. Tårer på kinn hvor det før var glade og lykkelige smil. En tom plass ved bordet i et ungt hjem for unge.....

Idag blir fru Milla Sørbøe bisatt fra Bethel i sin barndoms by for å sendes til begravelse i den by som skulde blitt hennes annen hjemby. Den siste reis...

Jeg minnes den vakre sommerkvelden da Milla Bergersen kom med hurtigruten fra Tromsø, der hun hadde vært og erhvervet sig duskeluen. Kvelden var smilende skjønn med solen lavt over Samaåsen. Hun stod der på dekket fylt av livsglede og store fremtidsvoner, blev hilset velkommen av de mange fremmøtte blandt slekt og venner, og alt var bare lys og lykke. — Det var forsommer og blomstene foldet sig ut. Milla var en slik forsommerens menneskeblomst. —

— Nu går reisen n o r d o v e r — og for aller siste gang.

Og hun var dog bare 25 somre gammel.

Br—.

Grensen mellom liv og død er kort. Fredag ettermiddag ble det kjent i byen at kaptein, disponent Alfred B a n g s t a d plutselig var avgått ved døden, nær 70 år gammel. Han var på heimtur fra visitt hos sin sangerkollega, kjøpmann Grønningsæther, i anledning hans 50-årsdag, da han like ved sin heim ble rammet av slag og falt død om.

Bangstad var født i Bindalen. Han drev i sine unge år fiske i Lofoten og var også beskjeftiget med gårdarbeid. Han tok agronomeksamen ved Nordland landbruksskole, og gikk like etter inn blant det første kull ved 6. Divisjons underoffisersskole i Harstad i året 1899, med avgangseksamen 1902. Dermed begynte hans militære løpebane, fra korporal gjennom gradene sersjant, furer, kommandersersjant, fanejunker, løytnant til han i 1930 ble forfremmet til kaptein og sjef for 14. kompani av Troms infanteriregiment nr. 16. Han ble i sin tid valgt til formann for Troms regiments befal, og beholdt dette tillitsverv i flere år. Som sådan møtte han flere ganger som representant til landsmøtene, siste gang i 1934.

Fra 1906 til 1942 var kaptein Bangstad ansatt ved firmaet Bertheus J. Nilsen, der han arbeidet som kasserer, bokholder og kontorsjef. I flere år var han også disponent for De forenede Agnselskaper, som ble oppløst i 1928. Senere var han disponent for aktieselskapet Harstadsild, inntil dette selskap for få år siden gikk i likvidasjon.

Bangstad var sanger. Sangen var hans hobby, ja, vi tror han følte den som et kall, og han har nedlagt et stort og meget anerkjennelsesverdig arbeid for mannssangen i vår by. Han var en av stifterne av Harstad Mandskor i 1913 og har hele tiden siden stått som et av dette kors bærende krefter. Han var korets første formann, fra 1913 til 1919. Da bad han seg fritatt for vervet, men allerede i 1923 ble han gjenvalgt og har siden stått som formann til for ikke lenge siden. I 1914 var han medstifter av Nord-Norges Sangerforbund og var i en lang årrekke medlem av forbundets styre, en periode også formann. — Bangstad var aktiv sanger like til det siste. De to konsertene Harstad Mandskor holdt 7. og 8. mai iår kom til å danne avslutningen på hans sangerkarriere. Det ble hans siste toner, hans «svanesang». Sangen stemte godt i hans lyrisk betonte sinn, — Bangstad var nemlig også litt av en dikter. Vi har her i avisen gjengitt flere av hans stemningsfulle vers, og noen av hans sanger har også vært å finne på Harstad Mandskors programmer ut gjennom årene.

Hans lyres strenger skal ikke mere røres, hans stemme er for alltid forstummet i det kor han ofret så meget av sin interesse, sin tid og sin omhu for. Vi vet han blir dypt savnet blant sine mange sangervenner og -kolleger, ikke bare innen byen, men langt utenfor dens grenser, hvor hans navn hadde den gode klang i vidstrakte sangerkretser.

En plass er blitt tom i Harstad Mandskor, og i vår by.

En bygdeoriginal er død.

Sverdet fortærer her og der. Søndag den 20. februar var turen kommet til Svend Andreas O l s e n fra Myrland i Kvæfjord å bite i dødens sure eple — åneі når en er blitt såpass gammel som Svend og er 86 år, så smaker det eplet kanskje heller søtt. — Svend var en av disse bygdeoriginaler som det blir ferre og ferre av. Han reiste i mer enn en mannsalder rundt omkring i Nord-Norge og pratet med folk, og hadde en noen ører å stikke i handa hans, så sa han såvisst ikke neitakk. Her i byen var han med jevne mellomrom å se med sin ostekorg på armen. Det var gjeitost, brun og kvit, han fallbød og fikk handelen til å gå, samtidig som han pratet noen gudsord og formante synderen til å holde seg borte fra villfarelsens veg og fra den evige fortapelses avgrunnsdyp. — Når korga var tom og pengene vel forvart, reiste Svend heim igjen til sitt kjære Myrland og sine gjeiter, til disse igjen hadde fått produsert korga full. Helt fram til krigens dager og til han altså var over 80 år, drev Svend Olsen sin osthandel på omflakkende vis, dog mest her i byen. Han var kjent av alle og hadde et ord til enhver som vilde stanse opp og høre på ham. No har han altså lagt vandringsstaven og ostkorga ned. En menneskeoriginal mindre, en grav mere. Det er alt. — Nei det er slettes ikke alt. Om en no hadde riktig mange Svend Olsens ostkorger fulle, å en vilde fått dem omsatt, revet bort til maksimalpris og uten at det var nødvendig med så meget som antydningen av et bibelsted eller en sentens. — Mange er de nok som sender en god og vemodsblandet tanke også til den gravhaug hvorunder Svend Olsen er lagt til hvile. Han levde no livet på sitt vis og så godt han formådde, og så var det intet mere å kreve ham for.

Chr. Frederiksen, Melbo.

Direktør Chr. Frederiksen, Melbo avgikk mandag kl. 15,45 ved døden på Røde Kors klinikk i Trondhjem. Frederiksen var på reise til Oslo for å lægebehandles, men fikk på turen sydover slagtilfelle lillejuaften og lå bevisstheti inntil han mandag gled stille inn i døden, vel 64 år gammel.

Med direktør Frederiksen er en av Nord-Norges betydeligste menn vandret bort. Hans fremragende evner, hans foretaksomhet på de forskjelligste områder og hans store arbeidskraft der syntes å være næsten uten begrensning, satte ham istand til å utføre et livsverk, først og fremst på hans eget sted Melbo som der står respekt av og hvis make man må søke vidt efter.

Han var en høvdingskikkelse ordets egentlige betydning, og de arbeide han har nedlagt for næringslivet både på sjø og land vil være det beste og mest talende minnesmerke over denne store nordlendings grav.

Hans navn er kjent og aktet fra landsende til landsende, og det Melbo han skapte vidner om ganske gigantiske evner og anlegg

hos den mann som bygget det hele op fra grunnen — Chr. Frederiksen.

Frederiksen var født på Melbo den 31. aug. 1865. I 1891 overtok han sin avdøde fars forretning som han efterhvert oparbeidet til en av landsdelens største og mest allsidige. — Av industrielle bedrifter som skyldes hans initiativ nevner vi Hadselsens Meieri 1891, og Nordlands Aktiespinderi, omtrent samtidig med meieriet. Og så følger slag i slag: Såpefabrikken Nordkap 1893, smørfabrikken Nora 1895, oljeklæfabrikken Fram 1897, Melbo Elektricitetsverk 1909, sildoljefabrikken Neptun 1910, sildoljefabrikken «Ægir» på Island 1911, videre utenfor Melbo de to sildoljefabrikker, A.s. Njord i Øksfjord og A.s. Nimrod på Vikholmen, Melbo Slip- og mek. verksted 1911, Melbo Dampbakeri samme år, Melbo Tøndefabrik i 1914 og A.s. Melbo Trykkeri (Nordlands Nytt) 1917. I 1916 startedes efter hans initiativ A.s. Vesterålens Fiskeri- og Handelsbank.

Siden 1892 har Frederiksen vært formann i direksjonen for Vesterålens Dampskibsselskap og styreformann i en rekke forretningsbedrifter. Tross denne vidtforgrenede forretningsvirksomhet fant han allikevel anledning til å passe sitt forholdsvis store gårdsbruk, som han drev godt frem, og å røkte de betydelige fiskeriinteresser han var knyttet til, bl. a en rekke fiskedampere og notbruk.

I 1910 tildeltes han Olavsordenens ridderkors av 1. klasse for almennnyttig virksomhet, og mere velfortjent kunde vel ingen få en slik utmerkelse.

Chr. Frederiksen har ved en anledning selv uttalt: Min far gav mig en gang det råd: Hvem du enn kommer til å skylde noget i livet, så bli aldri skyldig en bergensk fiskekjøpmann. — Han mente at før den nordlandske kjøpmann kunde ryste av sig det avhengighetsforhold som han i altfor mange tilfeller stod i til bergenske kjøpmenn, blev der ingen virkelig økonomisk fremgang for de nordlige distrikter.

Tiden har vist at dette var rett, og Chr. Frederiksen har som den største her nord bidratt til å få rystet dette avhengighetsforhold av og gjøre Nord-Norge mest mulig selvhjulpen og økonomisk uavhengig.

Derfor vil Chr. Frederiksens navn for alle tider stå sterkt lysende i Nordlandets historie. Han brøt nye baner og la provinser til landet.

Hele Nord-Norge vil bøie sig i respekt for hans livsverk og føle sorg over tapet av denne Nordlandets store, ja kanskje største sønn.

Det er aa ogsaa saa godt a faa sove, naar man er blitt trett.

Og du min kjære venn, sov i fred, under det kors som jeg vet dine nærmeste kjære vil reise på din grav.

Jeg sitter her med sorgtungt sinn og sårt hjerte, mens jeg minnes og minnes.....

Takk for alt vi hadde sammen!

Ola Berg.

Lærer Nicolai Leithe.

Minneord.

Så er også du, min kjære og trofaste venn gjennom onde og gode dager, vandret bort, gått inn til den evigvarende hvile. Det var i 1907 vi første gang møttes, og straks knyttet dette sterke vennskapsbåndet mellom oss, det som holdt gjennom mer enn 40 år. Jeg husker så vel de mange årene da vi var som uadskillelige, og alle de hyggelige stunder og dager — og år. Det var så meget som bant oss sammen, ja var det ikke slik, mon, at vi likesom var uunnværlige for hverandre. Å jo, slik var det jo. Kom ikke jeg til deg, kom du til meg, og tiden falt oss aldri lang, nei, det var jo heller slik at vi hadde vanskelig for å skilles, selv om det var blitt langt på natt og ikke sålenge til før morgenens første hanegal kunne lyde.

Det var et vennskap som varte livet ut — for deg og for meg.

Nicolai Leithe var født i Kasfjord, og som så mange dengang fra denne gård, gikk han også inn på seminariet i Tromsø for å utdanne seg for skolegjerningen. Sin lærereksamen tok han ved Elverum seminarium. Sine første skoleposter hadde han nordpå, i Kvenangen og i Salangsdalen. Siden kom han til Leirfjord i Sørfold, og her fant han sin hustru, men de ble gift først etter at han i 1907 ble ansatt som lærer i Buksnes i Lofoten. Her virket han til han, såvidt jeg husker, i 1915 ble ansatt som lærer ved Tverlandets skole i Bodin. Fra Tverlandet bar det så hjemover til gamle Trondenes med ham, og her ved Seljestad skole arbeidet han så til han fratrådte noen år før krigen.

Lærer Leithe var en stillfarende mann, men han hadde dette lune sinn som gjorde at man satte pris på hans selskap. Han var også — og det er det nok ikke så svært mange som vet — litt av en dikter, selv om han ikke så ofte opptrådte med sin Pegasus. Hans vers var alltid velformet, hans stil klar og ren også når han uttrykte seg i prosa. Og han var en elsker av alt som var vakkert, særlig ute i naturen. Når han etter endt skoleår kunne flytte fra byen ut til sin hytte ved Kasfjordens bredd, var han riktig i sitt ess. Her trivdes han, mellom skogens trær, med utsikt til den fjorden som fremfor noen annen var hans, hans hjemsteds fjord, Kasfjorden.

Jeg vet helsen hans har vært svikttende de siste årene, siden frigjøringen skilte oss ad, og det kan vel hende døden nu kom til ham som en befrier.

Henriette Røbæk til minne.

Lofotposten bragte forleden bud om at Henriette *Røbæk*, Horn i Buksnes, er død i sitt 90. år. Dette bringer tankene tilbake til mange hyggelige stunder i hennes lille stue borte i Bohaugene ved Reppevannet. Hun var født i Kristiansund og kom til Buksnes, jeg antar for omkring 60 år siden. Hun og hennes mann — som døde for 12—14 år siden — satt med sin familie i ytterst små kår, men Henriette var allikevel takknemlig og glad og kunde også smitte andre med sitt gode humør. I det vesle huset sitt var det alltid velstelt og rent og hjemmekoselig. Henriettes ånd hvilte likesom over det hele. Hun var rank i ryggen, rank i sinnet helt til op i den grå alderdom. Hun bar Kristus med sig i sitt hjerte alle dager, i helg som i hverdag, hun var en forkynner i det små, og skilte mellem rett og vrangt med skarpe grenser.

I det siste har hun vært noe sykelig, så jeg tenker hun gledet sig til å få slippe gjennem porten den gylne inn til den store sabbatshvile.

Da hennes mann døde flyttet hun til sin datter på Horn, hvor hun fikk tilbringe en lys livskveld blandt gode mennesker. Hun fortjente det også, denne gode kvinnen, som hadde det så trangt og vanskelig, og kanskje også mørkt så mangen gang på den lange livsveien.

Over den gravhøi som dekker din kiste, Henriette, skal freden lyse og gode minner gjenspeile sig.

—g.

Dødsfall.

Kaptein Lars Hagerup i Troms Fylkes Dampskibsselskap er 16. januar avgått ved døden, 57 år gammel.

Efter å ha reist i utenriksfart endel år blev han i 1901 ansatt som styrmann i ovennevnte selskap og avanserte efter 10 års forløp til kaptein. De siste 9 år har kaptein Hagerup ført selskapets største skib »Skjærvø«.

Nord-Norge, og forsåvidt hele kysten, hadde i kaptein Hagerup en ildfull og alltid oplagt talsmann for sine kommunikasjonsinteresser. Når i sin tid alle autoriteter og den største del av det skrivende og talende folk dernord i det vide og brede krevet jernbaner for landsdelen, stod kaptein Hagerup praktisk talt alene på sin front mot banebygningen, men med et vidtgående, gjennemarbeidet krav om bedre og mere tidsmessige dampskibsruter og skibsmateriell i kyst- og lokalfarten.. Og idag har det vist sig, at Hagerup var den som hadde det riktige syn, idag har *hans* linje seiret stort og avgjørende. Det er blitt helt stille om jernbanebygningen både i Troms og Finnmark fylker.

Lars Hagerup var i utpreget grad en handlingens mann. Han så lenger enn sin samtid. Fra sin kommandobro så han sin egen stillings opgaver og gjennemførte dem så langt som hans makt rakk.

Også som sjømann hadde han gode egenskaper og var avholdt og aktet av det store publikum, som han i årenes løp kom i berøring med.

Ved sin død var han bl. a. næstformann i Nord-Norges Fiskerforbund, medlem av Riksforsikringens appellkommisjon Tromsø kommunikasjonskomite, Tromsø havnestyre og den nettop nedsatte departementale komite, som skulde ta hele landets lokalfart under revisjon. Lars Hagerup ventet sig meget av dette opdrag, som sikkert kastet glede og glans over hans siste dager — før sykdommen og døden kalte ham til vaktskifte.

†

Bonde Hieronimus Karlsen, Reppe i Buksnes.

Så er også du, min gode venn, Hieronimus gått over dødens flod. Jeg visste jo at det ikke kunde vare så lenge før dette måtte skje, før du fikk det endelige bud om å bryte opp, men likevel, så snart hadde jeg ikke ventet å se din plass her i bladet med kors og ramme. Min siste hilsen til deg nådde altså ikke fram. Nei nei, det hender så ofte at en ikke når fram — i tide. Men du har nådd fram no, og du har funnet den freden du lengtet etter.

Livet var en kamp så mange ganger, for deg også var det slik, så fullt av motgangsbakker, så hardt å ta seg fram gjennom. Du stod villig i striden, så lenge du orket å bære arbeidets klinge. Sorgens bitre beger fikk du flere ganger å tømme, når noen av dine kjære døde, og ved ymse andre høve. Men du så alltid framover med tro og von. Ditt gode smil fikk aldri stivne i motgangens tyngsel. — Som venn og nabo var du e n e s t å e n d e, det skal stå her understreket. — Det er så meget som sprenger på hos meg akkurat no og vil fram til gylne fletninger i din minnekrans, men her er ikke tid og sted og plass. — Det er ingen no å gå til der ute under Nakken på Reppe, der vi kunde sitte i høyet eller ved vassbredden og prate så godt og fortrolig sammen, mens ørreten sprang og laget ringer i vannet, og humla surret fra blomst til blomst. Slik var du, at en ble glad i deg og fant en trofast venn, uten svik og lyte i deg. — Og du var så glad i heimen din, den du fikk i arv etter mor og far. Du kom snart tilbake til den fra Minnesotas sletter. Den kalte på deg den heimen under fjellet, det farlige fjellet som en støtt måtte holde et øye med for kyras og sauenes skyld, at de ikke gikk seg bort i livsfare.

Og no har den s t o r e heimen kalt deg, der du skal få være for bestandig og ha det bare godt. Å hvor det er deg vel undt, undt av alle som kjente deg på den rette måten. — Når dette leses ligger du alt i den hvite sanden ute i Vik. Og havet skal synge med sin tunge bass, og vinden skal nynne med sin spinkle tone gjennom det stive strandgraset.

Og en venn vil en gang komme til det sted og stå ved din gravs støtte og minnes..... Og det er bare gode minner..... Det skal være ditt ettermæle: Godt og lyst og rent som vannets flate med sol over, som blomstene på din engvoll.

Ola Berg.

Redaktør Stavem.

In memoriam.

At kjende dig, og kjende dig tilbunds, det var at maatte holde av dig.

Dit varme hjertelag, din store medfølelse og din ubestikkelige hæderlighet, men dit høisind kanske fremfor alt, var de store, de bærende egenskaper hos dig.

Du valgte dig en utsat post til din livsgjerning, men du gik til den vel rustet og med de staalsatte forsætter at ville gjøre noget.

Og ser vi tilbake over det tolvaarige virke i pressens sterkt krævende tjeneste, saa maa vi ogsaa sande, at der staar merker efter dig, store og lysende merker som man maa se vidt omkring for at finde maken til.

Vi mindes de mange kampe og de mange seire for gode samfundsnyttige saker du fik gjennemført.

Nu og da føltes dine slag kanske haarde, jeg tror dog aldrig urettærdige av nogen med litt sundere dømmekraft. — Og dine vaaben var altid blanke. D[illegible] uer som den ranke mand i striden, helstøpt og sikker, trofast mot forbundstæller, reel og retskaffen overfor motstandere.

En mand med sine meningers mot.

Nu er du borte, og der er en tom plass efter dig i den nordlandske presse, som det blir vanskelig at fylde.

Ti du raket op over mængden av dine kolleger, — saa dit kald med et videre og ideellere syn end de fleste.

Bak alt dit arbeide laa tanken og viljen til at høine pressens nivaa og til at skape forstaaelse for journalistens slitsomme og ofte utaknemmelige arbeide.

Tak for mange aars lærerigt og forstaaelsesfuldt samarbeide.

Der er for mig mange kjære og gode minder fra disse dager at være alene med i stille stunder — og nu du er borte har de tat ny farve. Din personlighets glød lyser gjennem dem.

I taknemmelig erindring.

Ola Berg.

†

VOGNMANN LERKE GAMNES, HARSTAD,

døde tirsdag morgen på Harstad sykehus, vel 76½ år gammel. — Han var født den 3. oktober 1865 på gården Strømmen i Kvæfjord, hvor hans far var lærer. Gamnes tok sikte på den akademiske vei og tok artium i 1888. Det var hans akt og mening å lese videre, og han hadde valgt seg jusen for sine studier, men så er det skjebnens finger rører ved tingene. Hans far, som nu hadde kjøpt seg gård på Sama i Trondenes, døde, og så måtte Gamnes hjem i 1891 for å overta eiendommen og drive den forholdsvis store jord. Jusen blev for alltid lagt på hylla, og i stedet blev det hakken og spaden, hesten og vogna. Ja, hesten og vogna blev

det jo især. Ennu mens han satt med jordeiendommen på Sama begynte Gamnes å drive kjøring i byen, og etter at han i 1916 solgte bruket på Sama og flyttet til sin gård i byen, blev vognmannsforretningen hans ett og alt. Tidlig og sent og i all slags vær var Gamnes på ferde i lasskjøring med sin hest og vogn. Hans siste hest var den velkjente raue «Aslak», en trofast og tålmodig sliter i skjekene. Et fast, men allikevel meget bevegelig trekk i byens ansikt var Gamnes på sin vogn eller ved sitt lass med svøpen under armen, og «Aslak» i forspannet. Ingen av dem sparte seg. Tidene skiftet, bilene kom med sine «tutt-tutt», og fortrengte hestene, men Gamnes og «Aslak» fortsatte ufortrøden sin id og sitt yrke. De var ikke til å velte. — Nei, for Gamnes han var konservativ, han var fast forankret i en tid som lå bakom alle «tutt-tutt» og oppblåste gummiringer. For så vidt var verden kanskje seilt et stykke i fra ham, men bevares hvor den firskårne, tettbygde karen stod med begge ben på jorda og var sterk og påholdende i alt jordisk, flittig, sparsommelig, en sliter med sitt, lenge etter at hans helse var begynt å klikke. Han holdt trofast i sine hestetømmer så lenge «båten kunde bære», og han blev aldri trett av å legge gode ord inn for den forgangne tid med oljelampa, rokken og veven og alt dertil hørende som de bærende bestandeler i menneskenes liv og attrå og lykke.

Men når Gamnes kastet tømmene, kunde han også være festglad, og han så gjerne sine venner hos seg til en hyggelig prat og et veldekt bord.

De siste tre års tid var han meget plaget av sykdom, og nu har han da lagt vandringsstaven ned. Han fikk kjøre så mange flyttelass for folk, nu har han flyttet selv. Men den by han tilhørte er blitt et trekk fattigere. I all enkelhet gav Lerke Gamnes sitt bidrag til byens preg. — Nu, alt jordisk har sin begrensede tid. Slik er det. Men vognmann Gamnes fylte sin dag og sin gjerning så godt han evnet. — Noen tid før han døde skjenket han 500 kr. til Harstad nye kirke, som han vilde være med til å reise, og når denne kirkes klokker engang kommer til å kalle, da skal de også kalle fram minnet om Lerke Gamnes, han som hele byen kjente, og han som kjente den fra før dens ladestedlige grunnvoll blev lagt.

En vandringsmand.

—o—

Nu er han Jakob død.

Hvem, paa den hele vide Vestvaagøy, kjendte ikke han «Kven-Jakob». Den ørelille, krokryggede kallen, som var at træffe overalt i veiene med sin medicin-væske.

Ja Jakob, han var i tidligere dage altid paa farten. Var noget galt fatt i fjøs og stue, saa var det bud efter Jakob. Og han viste raad for alt. Der mediciner og urter og formularer stod fast, maatte et siste ufeilbarlig middel i ilden. Men dette middel var av det rent overnaturlige. som det bare var forundt den lille halvmystiske Jakob at fingre med.

Og folk var passende næret med overtro, — og derfor viste Jakobs vidunderkure næsten altid heldige resultater. For, det er jo troen det kommer an paa.

— I de siste par-tre aar gik Jakob, gammel og mæt av dage, bare smaaturer omkring sin stue. Han var blit næsten blind og var skrumpet ind til næsten bare en tufs av et menneske.

Og for etpar dage siden kom da endelig døden og lukket op ogsaa for ham.

— Jakob kom hit for mange, mange aar siden fra landene østpaa. Han fik en stor barneflok, som alle, paa n søn nær, er døde for længe siden. Og denne ene sønnen har i mange aar været levende død for hjemmet — hvor han nu er ute paa en kant av verden. — — Aanei sorgen og motgangen og skuffelserne har saavist ikke gaat Jakobs dør forbi.

Den snille, godlynte kallen, som aar ut og aar ind saa trutt travet vei og sti i Hol og Buksnes, i Borge, Valberg og Flakstad, og takket for det han fik for sin umake og hjælp — og det var oftest litet nok — nu er han borte, og bygderne er en kjendt skikkelse mindre.

Fred med dit støv, du gamle Jakob fra Østerland! Br—.

Dødsfall.

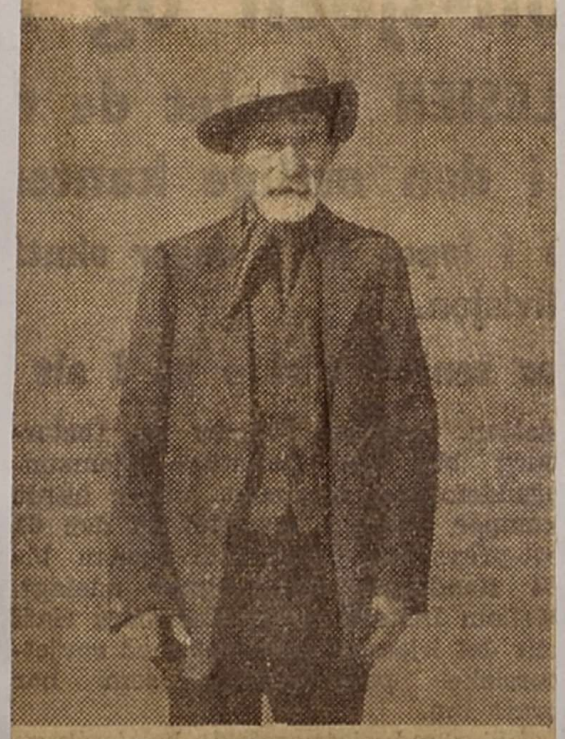

Vår gamle gode venn, skomaker og fisker Henrik Olsen Grøtavær døde søndag 14. ds. Han vilde fylt 85 år 27. februar førstk.

Henrik Olsen var født i Balsfjord, men har den lengste tiden av sitt liv levd her i Trondenes, der hans heim lå ved havet og det vide utsynet ute på Grøtavær. Det var særlig med pluggsylen og skomakerhammeren han i de seinere årene ernærte seg og sin familie, og flittig og påpasselig satt han på krakken og flikket på og reparerte godtfolks «undersåttere» — så lenge helsen og arbeidskreftene strakk til. — Det var vel heller slik at det stundom kunne være trangt og vanskelig om utkommet, at båt ikke vilde bære, men det gikk da. Henrik gjorde sitt beste for å klare den økonomiske seilasen, og når det kanskje hendte at motet vilde svikte, så hentet han seg ny styrke til ta-fatt deroppe fra hvor kraftens kilde er. Og så gikk det videre i fast fortrøstning og i klar visshet.

Henrik er vel mest kjent blandt våre lesere for de værspådommer han tid i mellom brakte her i bladet. Han gransket noe som han kalte «vintervegen» oppe på himmelhvelvet og stilte sine «horoskoper» deretter. Folk flest var interessert i disse Henrik's værspådommer, og — hadde vi inntrykket av — fulgte nøye med i om de slog til. No, det var nok sånn litt opp og ned med det, men Henrik, og pub'ikum, kunne ialfall trøste seg med at det rett som det var glippet og gikk på skjeve i så måte også for de vitenskapelig utlærte meteorologer.

Nesten hver gang Henrik Olsen var en tripp i byen avla han oss en visitt, og som regel hadde med seg ett eller annet slags værvarsel til oss — det kunne være løfter om godvær, eller om det motsatte.

No banker ikke mere hverken hansskomakerhammer eller hans hjerte. I en søndagsfredens stund drog han siste gang sin ånde, og fred legger vi over hans minne.

Landets første lappefoged død.

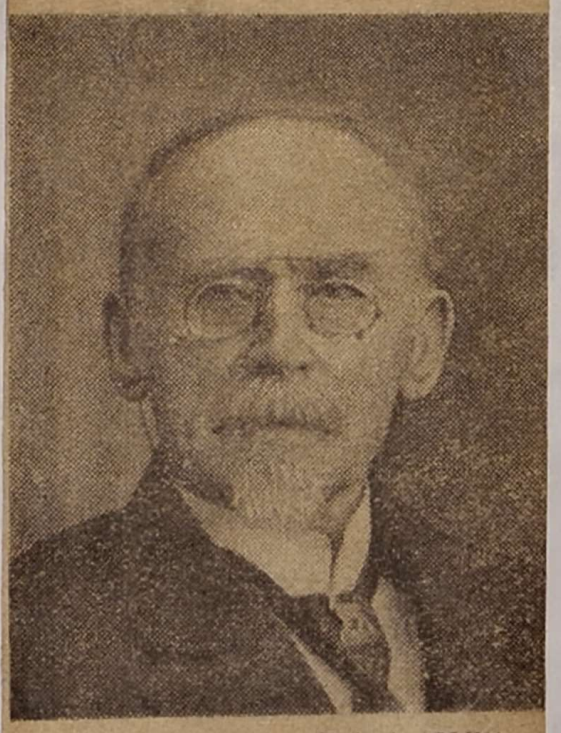

Fhv. lappefoged Edwin With

er lørdag avgått ved døden på Kirkenes, hvor han i de senere år har bodd hos sin datter.

Edwin With, som var født i Tromsø i 1841, var en eldre bror av Richard With. Efter å ha frekventert middelskolen og realskolen i Tromsø var han sorenskriverkontorist i 3 år, var politibetjent i Vardø, hvor han også en tid vi-

kanerte som annenlærer ved borgerskolen og samtidig arbeidet på foged- og sorenskriverkontoret. I 1866 ansattes han som toll- og politimann (grensekontrollør) ved grensen mot Finnland, ansattes i 1871 som overopsynsmann ved lappevesenet i Tromsø amt, en stilling han innehadde i 27 år. I 1899 blev han ansatt som lappefoged i Nordlands amt, fra hvilken stilling han tok avskjed i 70 års alderen. — Edwin With har også virket som opsynsbetjent under Lofotfisket og under stor- og fetsildfisket i Senja, vært opsynsbetjent i Berlevåg, skatteopkrever Tana, poståpner i Bjørnevann, redaktør av bladet Indre Senjen, arbeidet på amtskontor og i sin ungdom også en tid tilsjøs.

Det er således et mangeartet liv som nu er avsluttet, et liv fult av begivenheter, som With hadde en lykkelig evne til å kunne gjenfortelle med humør og frisk realisme. Interessant var det især å høre han fortelle fra sitt lange liv som lappefoged og om de mange spennende opleveIser han hadde som grensekontrollør, hvor det ibland kunde gå på livet løs. Finnene har jo lett for å gripe til slirekniven men With var mann for å ta det op med dem.

Edwin With var en stor naturelsker, og han blev aldri trett å tale om sitt kjære Nord-Norge, det han kjente som få eller ingen. Han var ung av sinn helt op i den grå alderdom. og et aktivt og virksomt medlem av sitt ungomslag ennu langt op i syttiårene.

Han var også en stor elsker av sang og stod i mange år som medlem av sangkor.

Med Edwin With er en ekte nordlending vandret bort. — Hans mange venner vil motta budskapet om hans død med vemod.

Fred over hans minne!

En fisker og bonde er død.

Albert Olsen, Fygle.

Den staute, sterke bonden på Fygle i Hol i Lofoten, Albert Olsen, er død, ser jeg. Det får tankene mine til å «svive» mange år tilbake i tiden, til vinteren 1905. Det var mitt første år som fisker i Balstad. Høvedsmannen på den gamle, gode raskseiler av en åttring var Kristian Fredriksen, Vold, og på skotten satt den kraftige Albert Olsen. En var såmen ikke karlaus som hadde Albert ved årene. Han rodde visst for to, når det knep om — og vel så det.

Og så det humøret hans, som var aldeles uopslitelig. Snar i vendingen, aldri rådlaus, oplagt til en spøk, fikk han alle med sig, og hadde sikkert bare venner. Et jern i arbeidet var han, ikke bare i fiskerbåten, men kanskje vel så meget i jordbruket. Og fort fikk han altsammen gjort unda. Han hadde jo kreftene til det. Det han tok i måtte følge med de sterke nevene hans.

Ut på vårparten hin vinter før Norge satte fot under eget bord, flyttet vi vest til Røst. — Fisket for Balstad hadde slått sån omtrent totalt feil, iallfall for oss, og da det ryktedes om bra fiske for Røst,pakket vi kostkistene våre, tok åttringen på «dampen» vestover for å prøve lykken i Røsthavet. Men lykken nektet å vende sig den gangen. Røstturen blev en fiasko for de aller fleste vestflyttere, og omkring månedsskiftet april/mai vendte vi nesen hjemover. Vi hadde ikke råd til å ta båten med skib denne gang, men da det blåste en frisk vestavind faringsdagen fra Glea ute ved Røst, gav vi oss trøstig ivei. Lykken var oss fremdeles lite huld. Omtrent midtveis mellem Røst og Værøy «datt han i stilla». Vestfjorden glattet sig ut til det fineste konsolspeil — og så var det å ta årene fatt mot det fjerne mål: Balstad.

Jeg skal hilse og si at da viste Albert Olsen sig som en rorskar av dimensjoner. Våren var kommet, og han tenkte vel på jorden oppe på Fygle, som lå der svanger og ventet på kyndig røkt og sæd og sommervekst. — «Å hoi, heng i glunta» ! hørte vi rett som det var fra skottkaren. Selv rodde han så årene stod i sterkt ovale buer. Rodde og spøkte, ropte «hei glunta» og tørket svette med skjorteermene. Mer frem bar det med foss for åttringstevnet.

Siden traff jeg Albert Olsen flere ganger på veiene der han kom i raskt trav med sin fine, brune hest. Alltid hadde han det gode smilet med sig, bestandig virket han opkvikkende og spredte godt humør omkring sig.

Nu er han død den sterke, arbeidsomme mann. — Han har tjent ut og er gått inn til den store hvile. — Men oppe på Fygle vet jeg det fremdeles vil gro og vokse efter hans henders slit og arbeide. Han pløide sjøen og pløide jorda, han slet med årer og bak plog, han gav vekst til sitt land. En tro tjener var han. Nu skal han hvile i fred.

Br—.

Schønning Sivertsen, Offersøy.

Minneord.

No og da hender det at det kommer mørke, tunge bud til oss. Døren går opp, og der er de. De framkaller skred i oss, de legger natt der hvor det nyss var den lyse morgen.

Et slikt bud fikk for noen dager siden den vesle heimen borte i Offersøy i Buksnes. De satt der fem og tok i mot det, en mor og hennes fire små barn. Heimens mann og far var død, forsørgeren, han som skulde bære det fram alt sammen for dem. Død. Et lite ord, tre bokstaver, og likevel så knusende hardt og tungt.

Frisk og ferdig reiste han til sin gjerning de mange mil borte — for å vende tilbake igjen i en kiste. Som lyn slo meldingen ned i heimen: Schønning, far er ikke mer.

Schønning Sivertsen var en stillfarende mann. Han larmet ikke med det han visste og kunde. Han leste meget og det var helst den mer verdifulle litteraturen han beskjeftiget seg med, og det han leste satt der hos ham, grodde i tanken og vokste med ham. Men stille bar han det. Han brautet ikke i forsamlingen, han skar ikke gjennom koret med sin røst. På sjø og land var han i virksomhet året rundt, men det vilde likesom ikke flette seg for ham, alt det han strevde. En del mennesker har vel den skjebnen at de arbeider i motstraum. No begynte det å lysne. Vi gledet oss alle over det. — Så kommer dødens arm og legger seg om ham, den 50-årige sterke mannen. Følg med. — Og alle må vi jo, før eller siden, følge dette kallet. — Men en liten heim er blitt så tom og trist, så fylt med sorg, og en gammel far og en god søster fikk også et sorgens bitre beger å tømme. — Men bak graven og gravene ligger det store, lyse, det evige møtestedet.

Br.

✝

KYSTLOS THORWALD HOLST død.

Snart svinner livets dag,
det kvelder fort,
og jordens lys alt mørkner
og går bort;
forandrings skygge følger
tro min vei.
— O du som ei forandres
bli hos mig!

Så er heller ikke h a n mere, denne staute, mandige skikkelsen, et billede på kraft og sunnhet. Munter og fylt av livstrang og livsglede gikk han her i blandt oss, sine venners opriktige og trofaste kamerat. Hans håndslag var fast og betryggende, hans smil varmende, hans ord overveide og pålitelige. I sitt hjem var han mannen og faren i ordenes virkelige betydning. Han lyste op og spredte glede og lun hygge omkring sig. Også fremmede som kom i dette hjemmet følte allerede på terskelen at her holdt harmoni og fred til-

huse.

Det blir dyp sorg i et slikt hjem når ektefellen, faren og forsørgeren går bort. — Det er ikke så mange ukene siden Holst gikk her, tilsynelatende ialfall, frisk og spenstig i blant oss. Men den farlige sykdom, som hadde tatt sitt grep i ham, brøt ham snart ned, og fredag sistleden sovnet han stille inn. Dette dødstall har gjort et sterkt inntrykk og vakt opriktig sorg hos alle som hadde lært denne helstøpte og elskverdige person å kjenne. Så brått kan veien nedover til død og grav være, så uventet kan aftenklokkene ringe oss hjem.....

*

Thorwald Holst var født på Berglann i Flakstad, og blev vel 51½ år gammel. Fra meget ung alder av deltok han i fisket ved Lofoten, for Andenes og i Finnmark. I Honningsvåg, hvor han blev gift, bodde han i flere år og her driftet han som fisker med egen skøite. Han var også en sesong i arbeide ved grubene i Longyearbyen på Svalbard.

Men så utdannet han sig for losgjerningen, og for 18 år siden flyttet han med sin familie til Harstad, hvor han endel år fungerte som utseilingslos inntil han begynte som kystlos.

Det er mange skib, større som mindre, Holst i årenes løp har loset trygt og sikkert frem gjennem vårt lands kronglete kystled. Gjennem mørke og skodde, gjennem storm og snekav fant han led og vann for sitt skibs kjøl og førte det frem til målet.

Nu har Frelseren loset Thorwald Holst frem og inn til den tryggeste og beste av alle havner — våres alles store mål. Han er hjemme!

Fred over de mange gode minner om dig, los Holst!

O. B.

MINNEORD

Redaktør Carl Næsje.

Han også er nå gått bort. — Den ene etter den andre av de eldre gode stridsmenn på den nordnorske presses skanse faller fra. Deres stemme lyder ikke mer, det blir stille omkring oss. Ikke slik at det ikke buldrer, men de vektige, tunge ord, de mandige stemmer forstummer, så her, så derfra. Vi som er blitt eldre med dem, sitter tilbake og kjenner oss fattige ved tapet. —

Jeg sitter her med personlig sorg og føyer sammen disse linjer til redaktør Carl Næsjes minne. Han var blitt meg så kjær, jeg følte jeg ham hadde en personlig venn, en jeg kunne stole på. Jeg sitter her med den korte meldingen om hans død foran meg, og det strømmer på meg alt det jeg har å takke ham for. Ingen var som ham, ingen jeg vet om. — I min fars hus er der mange rom, — i Carl Næsjes hjerte var det også romslig. Det var plass der til så meget av det vi vurderer som de beste egenskaper hos menneskene. Han var et givende menneske, hans klare horisont fikk aldri skygge over og skrumpe sammen. Værsågod og ja var jevnlige ord i hans munn. Slik var han, slik lærte jeg ham å kjenne. Storstilt, rikt ytende, hjertelig, lun, et menneske på den riktige siden i livet og til livet.

Man møter så få av hans klasse, derfor blir tapet så tungt.

Sin avis og sin bedrift førte han fremover med stø hånd og jevn dyngde. Han holdt alltid mål, han var givende også som arbeider i sitt yrke, kom aldri ut av balanse, men bar støtt og målbevist til det siste. Han var i alt byggende av det gode, en mann man kunne regne med.

Så gikk solen ned for hans siste dag. Men blant de sikkert mange som vil bære et lyst og lysende minne om ham i sitt tornister til veiens ende er

Br—.

Bodø, 25/1—1949.

En av Vesterålens eldste død.

Kjempekaren som ble 97 år gammel.

En av Vesterålens eldste menn, kanskje den aller eldste, Stefanus Steffensen, er død, 97 år gammel. Han var født i Breivik i Hadsel, og her anvendte han også det meste av sin arbeidskraft, som gårdbruker og fisker og som forretningsmann i en lang rekke år. — Stefanus var en velvoksen kar, og det går i distriktet der borte mange frasagn om hans svære legemskrefter. Den gang han var i sine beste år, var det ingen som kunne «ta» ham hverken i ryggtak, eller når det gjaldt et løft av dimensjoner. Fra sildevågen i de rike sildårene i Eidsfjorden har jeg hørt fortellinger om de krafttakene Stefanus Steffensen kunne prestere. De var helt fantastiske, men mine «hjemmelsmenn» kunne forsikre at det ikke var lagt den minste tøddel til i beretningene. — Og engang så jeg selv «prov» på denne manns styrke. Det var kommet noen allverdens lange og tykke stokker til et elektrisitetsverk under anlegg. De lå der disse skogens kjemper på en kai, og en søndag ettermiddag prøvet en stor flokk av oss unge å løfte noen av disse stokkene i deres tykkende. Vi var minst tyve stykker som prøvde oss, og noen av oss var da ikke akkurat noen kastekjepper, men nei, stokkene lot seg ikke røre og rikke. — Så kom Stefanus tilfeldigvis forbi. Nei, skal jeg gamle mennesket prøve det som dere unge ikke klarer, svarte han på våre gjentatte oppfordringer om å prøve stokkene. Men til slutt gikk han bort til, spyttet i nevene, bøyde seg sagtmodig og grep til. Han løftet den sværeste av stokkene så høyt at den var i høyde med hans bryst, nesten. Jeg skal si vi fikk respekt for denne karen — og vi gikk beskjemmet bort.

Under siste krig — Stefanus bodde da ute i Skagen i Bø — var det som kjent vanskelig med så meget. Ikke engang koster til forskjellig slags husbruk var det å få kjøpt i butikkene. Det skal bli en utvei med det, tenkte vel Stefanus, og så tok 90-åringen til å binde koster, som han reiste rundt og solgte for en billig pris, og hadde strykende avsetning. Han var blant mange steder også i Kvæfjord og i Harstad og solgte sine koster. Han var 92 år, men rank fremdeles og rask i sine bevegelser som en 25-åring. Jeg husker hvor han svinget seg på hælen, skuttet sine svære aksler og var full av liv og humør.

Men så kunne han ikke stå imot døden lenger, og for noen dager siden sovnet han inn for bestandig.

Han var i sin tid Vesterålens sterke mann, den sterkeste kan det sikkert sies og skrives.

—g.

Gammel, aktverdig kvinne i Trondenes død.

Et monster på en arbeidets kvinne.

Torbjørg, eller som hun i daglig tale kaltes, Tora Solsvik, en av de aller eldste i Trondenes, er død i den høye alder av 93 år og 4 måneder, og med henne har en kvinne av de sjeldne lagt sitt hode til hvile for stedse.

Hun var født på gården Bragsted ved Skjellanger, ca. 5 mil nordenfor Bergen, og tidlig fikk hun øvelsen i den kunsten å arbeide, og det var ikke bare kvinnelig arbeide hun måtte være med til å utføre, nei mer enn en gang var hun i sine unge år med bl. a. på fiske, både som notkar etter sild og som andøver etter annen slags fisk i småbåt opptil en mil og mere til havs. Og det var saktens bra karsemne i henne, hun sviktet

ikke hverken på notarmen eller ved årene. —

Så bar det nordover, hun var da omkring de 30 år, først til Hamarøy, hvor hun tjente en tid hos Ellingsen, og siden til lærer og kirkesanger Olsen på Gamnes i Trondenes. Men i mellomtiden hadde hun vært en tur på heimlige trakter, en 2—3 års tid. Her på Gamnes ble hun så gift med Nils Solsvik, som var fra Sotra ved Bergen, og som i ung alder var kommet nordover, først til Theodor Normann, Rokenes, som notbøter og seinere i mange år som notbøter hos Normann, Skjærstad. Noen år etter at de var gift tok de seg husmannsplass på Årnes, men siden kjøpte de denne eiendommen, som for lenge siden er overtatt av deres sønn, Hans Solsvik. Nils Solsvik døde for 28—30 år siden.

Tora Solsvik var kjent vidt og bredt bl. a. som en meget flink veverske. Man brakte ullen til henne, hun spant den, både oppsta og veft, og slo de vakreste tøyer på sin vevstol, finere som grovere saker, og med de nydeligste mønstre. Rokken og veven kunde hun handtere med et eget godt lag, og mange, mange omkring i bygda, både av menn og kvinner og barn var hun med til å klæ opp, fra innerst til ytterst. Jentene i gamle dager «spansket» seg nok mer enn en gang i de fine kjolene som var kommet fra Tora Solsviks vev på Årnes. — Hun var ellers også en kvinne som kunde sine ting og fikk det gjort alt som gjøres skulde, både i sin egen heim og til hjelp for andre i naboskapet og i bygda. Således var hun meget søkt når kornet skulde skjæres om høsten. Og hun kunde saktens bruke sigden og få re'st kornbandene. Også maten var hun flittig og dyktig med til å skape i sin krets, denne arbeidets adelskvinne, for det var hun i sannhet.

Di aller siste årene holdt hun seg nok mest til strikketøyet, men det slapp hun ikke før hun no i høgtidshelgen var så uheldig en kveld å falle og få alvorlig skadet sin ene hofteskål. Hun måtte bringes på sykehuset, og der døde hun så lørdag 8. januar. Og kunde noen legge seg til hvile i bevisstheten om å ha gjort sin innsats i livet, så måtte det vel være Torbjørg Solsvik fra Årnes.

I morgen, lørdag, føres hun til graven i den bygd, Trondenes, som ble hennes annet og lengste heimsted. Hennes arbeidsdag var lang og vel utnyttet, hennes dyktighet var navnspurt og hennes gode hjertelag var kjent også langt utenfor heimens fire vegger, og hennes tro og tillit til forsynets vernende og løftende makt kunde ingen rokke. — No er hun gått heim til herligheten og livet, det evige lyse og gode.

Fred med hennes minne!

—g.

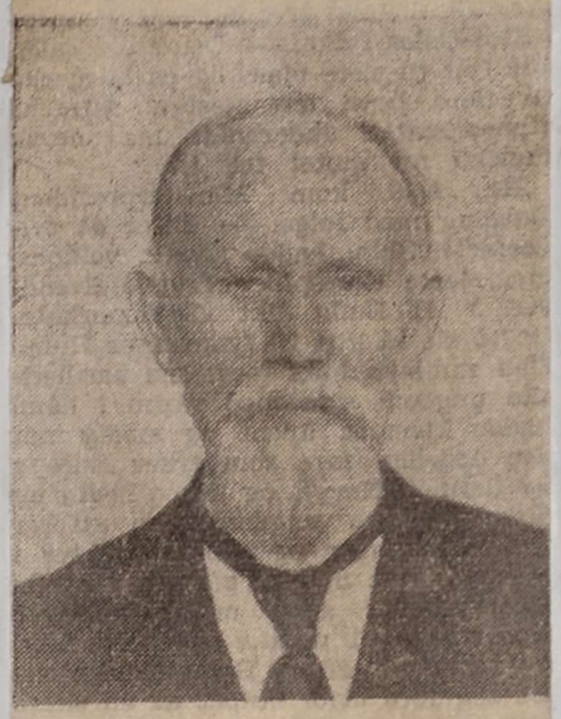

Fhv. lærer og organist, K. T. Bergersen

er død, 94 år og 4 måneder gammel.

Han var født på Høgda i Trondenes den 10. august 1849 og gikk 18 år gammel inn på Tromsø seminar hvorfra han demitertes i 1869. Etter en kortere tids lærergjerning i Lavangen, ble han ansatt som lærer i heimbygda, hvor han virket som lærer i 49 år, til han gikk av etter oppnådd aldersgrense. I mer enn 45 år var han også organist ved Trondenes kirke, og den lange vegen fra Melvik og Breivik til kirken på Trondenes gikk han i mange år til fots hver prekensøndag ved kirken. I uvær og mangen gang etter nesten uframkommelige veger og stier (før vegen gjennom sørbygda ble bygget), hadde han det ofte meget slitsomt på disse turene, men fram kom han til rette tid og bragte orgelets toner til å bruse under den gamle kirkes hvelv.

Bergersen var betrodd en rekke kommunale tillitsverv ut gjennom årene. Han var således i ca. 30 år forliksskommissær, i omlag 20 år medlem av herredsstyret, revisor i Trondenes Sparebank i 30 år og i en årrekke lærernes representant i Trondenes skolestyre. Samvittighetsfullt og med stor dyktighet røktet han sine mange tillitsverv. Han hadde alles tillit, og han var den også verd. Det var derfor til den rette fortjenestmedaljen kom, da den for flere år siden ble ham overrakt ved en enkel men stilig høytidelighet i hans lune og koselige heim i Breivik.

I omlag 50 år bodde Bergersen i Breivik i det noværende Sandtorg. Her hadde han sitt gårdsbruk ved siden av skoleyrket, og plogen og spaden passet han med like stor dyktighet og innsikt som sitt arbeid fra skolekatetret. Denne heimen stod alltid åpen og med gjestfritt dekkede bord. Særlig var det nok mange lærerkolleger som i årenes løp la ferievegen om Breivik for å hilse på den staute og hyggeligge gamlelæreren der. Fra denne heimen er det også gått ut mange lærere, som no har sitt virke rundt om i landet.

De siste årene har Bergersen bodd hos sin datter i Tømmervik ved Stokmarknes. Hans siste reis blir heimover, der han skal hvile i Trondenes kirkegård sammen med så mange av sin slekt og sitt folk.

Karl Bergersens arbeids- og livsdag ble lang, og den ble vel utnyttet til alt det som godt og gagnligt var. I de silde aftenskyggers tid la han vandringsstaven ned, bøyde sitt hode og gled inn i freden, den lyse og evige.

Han har risset sine runer i Trondenes historie, risset dem på en verdig og følgeverdig måte. Han sådde den gode sed i hundrer og atter hundrer av unges sinn til gode frukter og til velsignelse for slektenes liv.

Fred lyser vi over denne edle hedersmannes minne.

Den kjente Harstad-borger, ingeniør Hjalmar Schulz, døde fredag 16. mars, 72½ år gammel.

Han var født i Hammerfest, hvor hans far var apoteker. Etter å ha tatt eksamen ved Trondheims tekniske skole i 1892, arbeidet han et par års tid ved Trondhjems mek. verksted, var derpå om lag et år til sjøs som maskinmann og tok så i 1895 eksamen ved Trondheims maskinistskole. Fra 1899 til 1900 var han ved den tekniske høyskole i Berlin, for sin videre utdannelse og reiste så i flere år til sjøs som maskinmester inntil han i 1916 ble ansatt som teknisk besiktigelsesmann ved sjøkontrollen, med bopel i Harstad og med distrikt fra Bodø til Kirkenes. Dette distrikt ble seinere delt, slik at ingeniør Schulz' distrikt kom til å omfatte strekningen fra og med Vesterålen til og med Kirkenes.

I de mange årene, til han i 1937 tok avskjed fra sin stilling, reiste han utallige ganger rundt i dette vidstrakte distriktet, og få var det nok som kjente Nord-Norge så godt som han. Det var den 8. november 1937 Schulz fratrådte, men han fungerte til 1. januar 1938 i stillingen. — Han nøt stor anseelse blant sine overordnede og en ubegrenset tillit i alle kretser som han hadde å gjøre med i sitt ansvarsfulle virke. Hans kvalifikasjoner var da også ubestridelige de aller beste og hans nøyaktighet og samvittighetsfulle utførelse av det arbeide og den kontroll som var pålagt ham, var hevet over enhver tvil.

I det kommunale liv her i byen deltok han i ganske stor utstrekning, som medlem av bystyret, som formann i fabrikktilsynet, som medlem av skattetakstnemnda m. v., og han var også den første bilsakkyndige her i distriktet.

Ingeniør Schulz var et stillfarende menneske, han gjorde aldri noen blest omkring seg, men han hadde sine egne meninger og sine meningers mot, når det gjalt. Han gikk aldri på akkord, lot seg ikke drive med strømmen, men kunne gå imot den, når han i overensstemmelse med sin overbevisning, fant det nødvendig.

Som menneske eide han mange verdifulle egenskaper, som gjorde at han i omgangs- og vennekretsen var satt stor pris på og vurdert som en betydningsfull personlighet og et godt menneske.

†

Bankdirektør

A. P. Moe

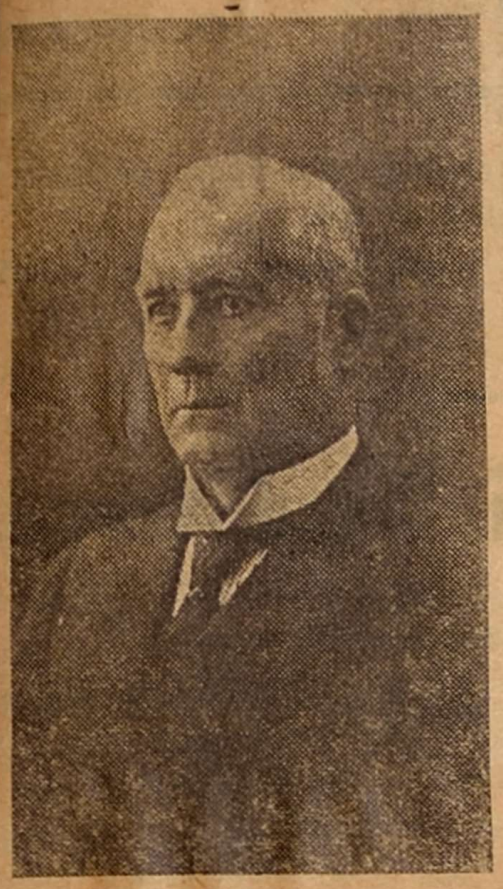

er onsdag middag avgått ved døden, nær 77 år gammel, efter lengere tids sykelighet.

Bankdirektør Moe var en kjent skikkelse i denne by, en mann med respekt og aktelse overalt hvor han var kjent.

Moe var utdannet som lærer fra Tromsø Seminar, men han kom dog til å vie sin interesse og store arbeidskraft på helt andre felter enn skolegjerningen. Efter i nogen år å ha virket som betjent og fullmektig først hos lensmannen i Skjervøy og senere hos lensmann Strøm i Trondenes blev han den 2. januar 1880 valgt som medlem av Trondenes Sparebanks direksjon og kort tid efter valgtes han til direksjonens formann. Til denne stilling gjenvalgtes han stadig inntil han for nogen år siden blev fast ansatt som bankens administrerende direktør.

Under hr. Moes kyndige ledelse har Trondenes Sparebank vokset sig stor og sterk, med en grunnfestet tillit på alle hold og en anseelse som man i første rekke må tilskrive den avdøde direktør æren for. Direktør Moe var en sterk mann med det store overblikk og den nøkterne vurderingsevne. Hans bank gled derfor usåret og like grunnsolit som alltid utenom og forbi de mange krakk og kalamiteter som nettop bankverdenen har kunnet vise så uhyggelig mange tilfeller av i de siste år.

I yngre år var direktør Moe også meget politisk interessert og representerte Tromsø amt på stortinget fra 1895 til 1903, valgte av venstre hvis fører han var her i distriktene ved denne tid. Den samme soliditet og rettlinjede framferd han har vist som bankmann, finner man igjen også hos politikkeren, og han tok mange tunge tak i storting for den landsdel hvis interesser og utvikling han følte sig sterkt kallet til å ivareta og fremme. Hans store fruktbringende arbeide, særlig på kommunikajsonenes område fortjener å bli nevnt i denne forbindelse, og det skal heller ikke glemmes at det kanskje i første rekke skyldtes hr. Moes innflydelse at 6. divisjons standkvarter og underofficersskole blev henlagt til Harstad.

Fra 1902 til 1926 var han medlem av Norges Banks representantskap; han måtte da si fra sig dette hverv da hans stadig svikten-de helbred ikke strakk til for de lange reiser til hovedstaden.

Nu er hans arbeidsdag endt. Den var lang og den var ikke forgjeves. Ved hans minne vil der alltid tre tydelig frem skikkelsen av en mann som viste hvad han gjorde og gjorde hvad han kunde, — en personlighet som ikke lot sig rive med av strømmen, men stod med begge ben urokkelig fast, upåvirket av livets lett skiftende moter og strømninger. Ofte stod han vel nokså ensom, og han følte det kanskje også selv slik, men nettop denne hans avstand fra det almindelige jevnt pulserende dagligdagse liv skapte den ramme som passet hans portrett — det som med heder og ære hører til ikke bare i den bank som han styrte, og styrte med eksemplarisk dyktighet og fremsyn, men i hele den kommune og hele det distrikt hvis økonomiske interesser var og vil bli nær knyttet til det bankinstitutt hvis gode leder han var.

rors ombord i egen farkost og trakk sine spor efter seg til alle sider der fisk og sild var å hente. Driftig, dyktig — så var det nede på Vestlandet, så langt nord i Finnmark, på fjord og felt. Hans «Jenta» gikk og kom, og i rorhuset stod den smilende skipperen, den dyktige fiskeren, den hyggelige kameraten, alles venn og ingens uvenn.

Plums kom den siste reisen, på ham, som på alle oss som dannet hans store venneskare. — Engle dalte ned i skjul — og bar hans sjel bort. På hans minneplate vil hundrevis av hender skrive takkens ord for alt det han var her i vår midte. Hender fra Finnmark til langt ned på kysten, men de fleste nok fra den bygd som bar ham frem til mann og manndom, og den bygd som siden 1921 har kunnet kalle ham sin gode borger, Flakstad og Buksnes. Over Nappstraumen, der Sandrup Zakariassen trafikerte så mange, mange hundre ganger, sør og nord, frem og tilbake, møtes de hundretallige hender som danner en kjede og en varm og levende krans om hans minne, en krans som ikke kan visne. Slik han ikke kunne visne og svikte i sin kjærlighet og sitt rettsinn, sitt lyse livssyn og sin vilje og evne til bestandig å være aktivt med der noe godt skulle bygges, og der kjærlighetstjenester skulle ydes.

Det er, vet jeg, på så utallige manges vegne jeg her kan uttale det enkle lille ordet til deg, Sandrup Zakariassen: Takk! Og på like manges vegne vil jeg med det samme få føye til enda et lite ord: Fred. Den levde du i, den døde du i, den skal vi verne om og kaste stadig nytt lys over, vi dine mange venner.

O. B.

Dødsfall

Regnet plasket mot vinduene. Himmelen hang så lav og så tung, og den var mørk, jorden også. Så ringer det i telefonen. En beskjed. Sandrup Zakariassen døde for noen timer tiden. Helt uventet kom dette. Jeg visste ikke at han hadde vært syk. Sist jeg snakket med ham stod han ved sitt velfylte tørrhøylass på Haug, barhodet og i godt humør, smilende som alltid. Han berget i hus. Han var bonde. Men det aller meste av sin arbeidskraft la han i fiskerinæringen. Her kom gutten fra Nusfjord tidlig med og det varte ikke lenge før han stod til

DEN GAMLE LÆRER ER DØD.

Og Buksnes har mistet en god sønn.

En frostklar dag i februar siste vinter — det ble den siste gang jeg fikk være sammen med den gamle, avholdte læreren oppe på Fridheim.

I dag kommer Lofotposten til meg med bud om at han er død. Og så tar tankene mine til å svive. Jeg husker ham fra jeg som liten gutt den første gang fikk være med far og mor til kirke, det var den gamle Buksnes kirke der nede på sletten, med gravene rundt om, og oppe på orgellemmen satt den dengang forholdsvis unge læreren og spilte så de brusende tonene fylte hele kirkeskipet. Jeg måtte snike meg opp på lemmen for å se den mannen som kunne håndtere det svære instrumentet og få det til å lystre i alle koralenes vendinger. Det var Christoffersen, og det var vårt aller første møte. Det ble ikke det siste. Det var alltid så hyggelig å være sammen med ham, og hver gang hadde han noe å gi. Hans livsinstrument hadde så mange taster, og han forstod å spille på dem alle.

Chr. Christoffersen var født på gården Ongstad i Hadsel. Som pure ung prøvde han fiskerbåten, ble så handelsbetjent ute i Øksnes, men det var lærergjeringen han ville gjøre, og så gikk veien om seminariet i Tromsø. Til Buksnes kom han som lærer omkring midten av 1880-årene, og den første tiden her hadde han mange kretser å betjene, alle med mer eller mindre tilfeldig leide lokaler, lave, trange stuer med elevene rundt et stort fellesbord, kanskje var det her og der et bakstebord. Utstyret var det aller enkleste: En liten svartmalt veggtavle, en kuleramme, noen karter, men det var nok ikke alle steder, kanskje også et salmodikon. Et bord og en stol for skolemesteren, ungene satt på langbenker. Men det ble god undervisning likevel. De menn og kvinner, nå selv gamle, som satt under dette Christoffersens «kateter», har alle greid seg godt gjennom livsstrevet, og mange av dem har nådd langt og er blitt betrodde menn. — Lærerlønnen var ved denne tiden beskjeden nok: 8 kroner uken, pluss kr. 6,40 pr. uke som kostholdsgodtgjørelse, dertil et årlig tillegg på om lag 50 kroner fra fylket (Staten). Det ble jo stor forandring til det bedre, da Oddøl skole, som den første ved siden av den gamle skole på Buksnes, stod ferdig til å tas i bruk i 1893. Christoffersen fikk denne kretsen og slapp dermed strevet med å måtte vandre omkring fra krets til krets i bygda. Det var et gildt skolehus dette, men fra dette skoleårs begynnelse blir det stående tomt og ubrukt. Christoffersens og hans skole holdt, kan en si, følge både i livet og i døden.

Christoffersen var den første organist i Buksnes kirke. Folk flest i bygda hadde ikke hørt kirkemusikk før Christoffersen gav dem den, og han satt ved orglet til han ble så gammel at han måtte slutte. I en mannsalder var han bygdas fattigordfører, og fra 1. april 1898 fikk han opprettet poståpneri på sin gård Fridheim. Før den tid måtte folket i Øvrebygda den lange veien ned til Ballstad, senere Gravdal og Leknes etter posten sin. Christoffersen fikk lettet dem for dette.

Han var vel likeså meget bonde som lærer. Ikke bare at han fikk dyrket godt og gjort det vakkert omkring seg på Fridheim, han fikk samlet bøndene i sin store krets til møter med samtaler om jordbruksyrket, og det ble snart gode resultater av dette. Øvrebygda lå et hestehode foran de øvrige strøkene i bygda. Og var det ikke lærer Christoffersen som til å begynne med fikk dem samlet og løftet til denne fremgang og utvikling? Jo, jeg skriver det her, for det er så.

Men han var levende med i så meget, ja, i alt. Både det som fremtiden skal bygge på, og det som hører fortiden til. Han ville knytte det sammen. Vi måtte ikke glemme fedrene. Jeg vet han gjennom årene har samlet meget av interesse og av stort verd. Bygda og menneskene der har meget å takke ham for. Men takken den ble kanskje glemt. Hans mange elever, de kan vel telles i tusentall, hans mange venner, de er ikke ferre, vil måtte stanse nå da den gamle læreren og bonden har lagt vandringsstaven ned, vel 87 år gammel.

Du fikk legge deg til hvile i sommerens fang. Og som der var sol og høy himmel over ditt liv, skal det også være sol over ditt minne, som vi alle av denne slekt vil bevare til det siste. Jeg bøyer meg i ærbødighet til takk for alt det du fikk gi oss til vekst og fremgang.

Jeg sitter her så langt borte nå. Jeg kan ikke følge deg på din siste tause vandring, det jeg så gjerne ville. Men jeg vet at ditt følge det blir stort, en hel bygd vil gå denne siste gang sammen med deg....

O. B.

Andenes' eldste fiskar død.

Nils Benjaminsen som flere ganger ble reddet fra båtkvelvet.

Strandstedet og fiskeværet Andenes' eldste innvåner, Nils Benjaminsen, døde for noen dager siden, 91½ år gammel. Han var født i Bø i Vesterålen, men flyttet som ung gutt til Andenes, hvor han siden har virket, og virket trutt både på sjø og land. Han fikk i sin lange tid som fisker flere ganger prøve sine krefter og sitt mot med havets ville krefter. Han kom ofte ut i direkte havsnød, men det var ikke så laget at Nils skulle få en våt grav, — alle gangene det var bud etter ham, kom redningen til slutt og fikk hentet ham fra båtkvelvet. Nils var en fisker av den gamle skole, det skjønner en jo av hans høye alder. Det var å ta alt slitet «på armene», som man sier. Det var heller ikke kaier den gang til å kaste fisken opp på, nei fangsten, stor eller liten, måtte bæres opp gjennom fjæra, og selv måtte fiskerne også prekevere den. Det ble lange og strabasiøse dager — oftest for en heller liten daglønn. Men Nils var tilfreds med sin lodd og sin lott, og drev i mange år sitt fiske, ikke bare for Andenes, men også i Lofoten, ja helt oppe i Barentshavet var han med.

Men så ble han jo til slutt for gammel til å klare det tunge slitet i fiskarbåten. Og så ble han vel gående og drive, tror De. — Langt ifra! Nå tok han rettelig fatt som jordbruker og fikk gjort mange gode dagsverk også her. Omlag 20 mål vel opparbeidet eng ligger igjen etter hans henders virke. Det var alt sammen brakmark da han tok til med spaden og spettet, nå gir det rundelig fôr for hest og et par kyr. Og den gang var det ikke mye av bidrag å få. Nei, det var bare å begynne, og henge i tidlig og sent. Ingen hjelp og bistand å se seg om etter. Avlingene var lønn god nok — ja og så gleden ved å ha gjort det.

Ho Anna Mikalsdatter, kona hans, hjalp godt med i alt. De fikk også 10 barn (hvorav 4 ennå lever), men dessuten tok de til seg og fostret opp to pleiebarn.

Det var hjertelag også hos denne staute nordlandsfiskaren. Han Nils, han var slik en omgjengelig mann, sies det i hans ettermæle, og mange venner vant han seg. — Men ingen av hans jevnaldrende og fiskere fra ro- og seglbåtenes tid, lever og kan følge ham til det siste kvilestedet.

Men han får nok stort følge likevel, han Nils Benjaminsen, han som vart 91½ år gammel og den eldste på Andenes.

Br —.

DØDSFALL

Den 7. januar år 1870 kom det på gården Bjørkås i Hattfjelldal en gutt til verden. I dåpen fikk han navnet Jakob, og efter en nødtørftig skolegang ble han konfirmert av den kjente prest Ole Tobias Olsen. Da han var 18 år og to dager gammel steg han den 9. januar 1888 i land i fiskeværet Ballstad, nu ville gutten fra det høytliggende og fjerne prestegjeld under det karakteristiske fjellet «Hatten» forsøke seg som fisker. Og dølegutten fikk seg straks plass som leiekar hos Kristoffer Pedersen fra Sund i Buksnes, senere festet han seg som dreng hos Jakob Hansen fra samme gård. Han var på sildfjordturer med Ole Villadsen, Sund, som ble gårdbruker på Valen i Vågan, og sammen med Magnus Villadsen, Sund, drev han flere år Finnmarkfiske. Hattfjelldalsgutten ble en dyktig fisker. Det var ikke lenge før han fikk hånd om styrevoll og seglskaut ombord i egen åttring, og som høvedsmann var han mange år å finne på feltene både ved Lofoten og i Finnmark. Ved siden av hadde han sin gode jord å røkte på Skotnes i Buksnes, som han ble eier av i begynnelsen av 1890-årene, kort tid efter at han som 22-åring var blitt gift med Oleanna Martinusdatter fra Ofoten.

Jakob Bjørkås var medlem av Buksnes herredstyre gjennom flere perioder. Han satt i lang tid som medlem av Buksnes Sparebanks forstanderskap og styre, og hadde hånd og tanke med i andre styrer innenfor den kommune som ble hans hjemstavn. Efter å ha sluttet som fisker, drev han en lengre tid fiskeforretning.

Hans ekteskap ble barnløst, men en pleiesønn han og hans hustru tok til seg, ble dem til megen glede. Han er fra Ofoten og hans navn er Edvin Skotnes, nu bosatt i Johannesburg i Sør-Afrika, der hans stilling er major i Frelsesarmeen.

Noe av det første gutten fra Hattfjelldalen møtte, efter at han hin vinterdag for 66 år siden steg i land i Ballstad, var den læstadianske kristendom. Han sluttet seg straks til denne lære og var hele tiden siden en tro Kristi følgesvenn. Ennu som meget gammel og meget bøyet var han nesten alltid i de læstadianske samlinger, og han var også en flittig gjest ved alterbordene. Et hjertegodt menneske var han, og hans venners tall var stort.

Den 22. april sistleden kom dødens engel og banket på hos gamle Jakob, og straks var han ferdig og beredt til å følge kallet og gjøre vandringen over dødens flod. Stor var den skare som fulgte ham til det siste hvilested i Buksnes kirkegård, der han ble jordet den 29. april. Sogneprest Mørch forrettet under bisettelsen som fant sted fra kirken, og presten tegnet et vakkert bilde av denne hedersmann og borger, hvis minne lenge vil leve og virke iblant oss. Han var et dalens barn som ble en kystens mann, han kom fra de dype skoger, men havet ble hans fornemste virkefelt. Og i alt gjorde han sin plikt, og viste vei for andre til å gå den veien han hadde valgt å gå: I lyset, i sannheten, i kjærligheten og på den troens vei, der ingen kan fare vill, men finne frem til og inn av den port som åpner for evig salighet og lykke.

Fred skal stå vakt om ditt minne, Jakob Bjørkås. —g.

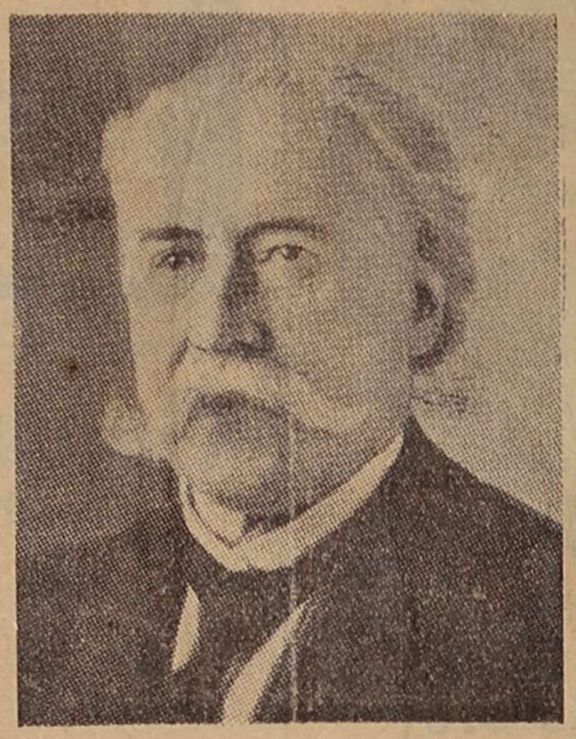

Vår bys grand seigneur, apoteker Th. Conradi døde onsdag i sitt hjem, vel 86½ år gammel.

Med apoteker Conradi er en av de eldste i byens, i beste forstand gode garde vandret bort. Han gav byen sitt preg av edel fornemhet, løftet den likesom op i en høiere sfære. Conradi var såvist ikke å finne blandt dem der på noen som helst måte vilde glimre i det offentlige liv, han forstod å holde sig borte fra alt som kunde trekke ham frem i blesten på den ene eller annen måte. Men han var ikke mindre for det, og han hadde et vaktsomt øie og et fint avstemt øre for alt som rørte sig i tiden og trakk sine logiske, personlige klart utformede slutninger av det som søkte sig vei og skjedde, nær som fjernt.

Når høve gas var han helst å finne i mark og skog som jeger og sportsfisker. Hans fine, harmoniske kunstnersinn gav ham evnen til å fordype sig i og lese av naturens rikt givende bok, her fant han den likevekt og de skjønnhetsinntrykk hans sinn hungret efter — og her fant han, med geværet og fiskestangen, de mange vakre motiver han som en fremragende kunstmaler festet på lerredet. Det foreligger som kjent mange betydelige malerarbeider fra hans hånd, bl. a. flere altertavlebilleder, som med sine vel avstemte, skjønne farver og inderlige religiøse varme i stort mon bidrar til å skape den rette gudstjenestestemning. De er noe av en preken for sig.

Conradis hjelpsomhet i det stille, hans noble karakter og vinnende vesen er kjent av alle, som hadde den lykke og glede å lære ham å kjenne. Hans lune humør og hans velturnerte replikk var alltid en forfriskelse i dagens jevne og vel ofte nokså grå einerlei. Han kunde si det slik at det satt der, men med lune og godlynt vidd, uten ondskaps brodd.

Han hadde helt til det siste den lykke å få beholde sin ånds vivasitet, og siste gang vi så ham — og det er ikke så svært lenge siden — hadde han den spenstighet i gangen og den ranke reisning over sin skikkelse med det vakre hodet med den rike hvite hårmanken høit båret. Slik vil hele byen minnes ham, dette høit kultiverte og til fingerspissene rettlinjede og edle menneske.

sig fordelaktig ut fra alle andre båttyper her i landet. Den er i slekt med vikingskibene, og er av forskjellig størrelse; men formen er alltid den samme. Minst er kjøkken, som den kalles i Lofoten og Vesterålen. På Helge-

...ningsvis også på den erfaring de ...sin stilling har vunnet på dette ...mråde. Boken tar sikte på å ...ære veiledning både for forret-...ingsfolk og organisasjoner, for ...raktiserende jurister, såvel som ...or prispolitiet og dommerne. ...en vender sig dermed altså til

Torvald Farstad.

Minneord.

Gud, når du til oppbrudd kaller,
hele livets dag trer frem:
Barndom, ungdom, moden alder,
arbeid, hvile, gjerning, hjem.
Alt jeg ser i dødens port:
Sorg og glede, smått og stort.

Torvald Farstad ble den 6. september kalt til oppbrudd. Den jordiske reisen var da slutt, og den hadde for hans vedkommende ikke vart så lenge. Bare 26 år gammel, midt i sin ungdoms vår og ved manndommens morgengry kom kallelsesbudet ovenfra. Han lukket sine øyne og sjelen bares bort til møte med bror Andreas, bror Gunvald og søster Aasta, som stod der på den andre lyse siden og tok imot ham i sine skinnende klær. — Ja slik sier mitt indre øye meg at det måtte være — så vakkert, så herligt.

Torvald, vi minnes deg som det gode og beskjedne barnet, vi minnes deg som den stillfarne og tenksomme ungdommen med de milde, dype og drømmende øyne og det hjertegode og vinnende smilet. Du bar meget av det som ditt var for deg selv. Du emnet, så ung du var, med mange og store alvorstanker, og jeg vet du i vuggegave hadde fått evnene til å omplante og bygge dem til livsgagnlige ting. Du var det vi med enkle folkelige ord kaller en flink gutt, både i ånd og med hånd. — Enno lenge etter at sykdommen hadde merket deg tumlet du med faste framtidsplaner, din sterke vilje til å leve skulde nok seire, mente du vel — og vi alle. Det ble dog anderledes. Din personlige vilje og dine ønsker og håp led nederlag, men du har seiret likevel, Torvald. Vi er viss på det alle sammen at du har vunnet den seiren som ingen makt kan ta fra deg i all evighet.

Det er skjønt å dø ung, har en dikter sagt. Ja det er kanskje det. Men likevel så meningsløst, etter våre rent menneskelige begreper, i særdeleshet når det er de beste blant de unge, de som en setter store voner til som rykkes bort .

Vi sørger med dine aller nærmeste, som ved din død igjen har fått et sorgens bitre beger å tømme. — Men bak tårene ligger den trygge, glade forvissningen om at du har funnet den heimen åpen som det er våres alles mål å nå inn til. Og der vil du møte oss, kjære Torvald, med dine varme øynes smil.

Inntil så skjer bevarer vi minnet om deg i våre hjerter.

Morbror O.

Dødsfall.

Fhv. gårdbruker og fisker Edvard Knutsen, Offersøy i Buksnes, døde mandag 21. ds., etter et kort sykeleie. Han var født på Offersøy i 1859, og det er således et langt liv som nu har funnet sin avslutning. Edvard levde sin barndom og sitt ungdomsliv i den romantiske tid, da fembøringene kom lensende for sine brede, bugnende seil, da det å «ro fiske» var en, ofte kanskje temmelig hard realitet. Og Edvard rodde mange slike fiske, ikke bare de på storbåten om vintrene på Vestfjorden, nei, det var fiske året rundt, flyndra og hysa, seien og taregjedden, långa og brosma, og enn kveita da som ble fristet til bit med den rødeste ferske rognkall på gangvaden. Husker vi ikke reklingen hans Edvard, vi som unger var dengang, så fet og så delikat at den smeltet som krem på tunga. I den tiden var fiskerne fiskere til gangs, og de gikk ikke på etter bensin- og oljekvote og la seg ikke opp i lediggang og landligge om en krumtapp eller et glødehode var gått i ustand. Det var så enkelt det hele: To armer, to årer, en mast, et seil, og vær så artig, mine herrer, der ligger havet med settemedene. Romantikk, — slit så det forslo mang en gang, men romantikk. — Edvard, som så mange av hans samtidige, satt i sin alderdom så ofte og drømte seg tilbake til tider der langt, langt bakenfor motorslag og oljestank, geofysisk værmelding og ekkolodd til fisketyngders måling og beregning. Det var å sjå i været, velge sjøen under en vågsom seilas, og ved sikre skipperskjønn sette bruket akkurat der fisken holdt sin generalforsamling. — Edvard var høvedsmann i mange år. Hva annet skulle han være, han var vokset opp et knapt steinkast fra den skyllende sjø, og han kunne håndtere et par småbåtårer før han lærte ABC-en. Gammel karen var han heller ikke før han «vatt» seilet til topps på kjeksen og seilte seg en runde eller to på pollen ved gården. Han fikk smak på styrevollen og et friskt seglan, og så var det bare et par korte steg til høvedsmannstofta i vinterbåten.

Nu er det lenge siden sist, årene farer så fort avsted med dager og uker og tid — ny tid med nye skikker. Jaja, det må jo så være. — Og Edvard, satt han ikke her og fulgte med altsammen og var nær og levende interessert til stede i alt! Han så den første vogna bli spent for her i bygda, den første kjerra og kariolen, den første skikkelige greipa og spaden, den første ordentlige vei, den første telegraf- og telefonstolpe. Han fikk leve gjennem en tid som tok utviklingen i lange, raske sprang Og alle ting opptok hans tanker. Han var tinger og leser av Lofotposten fra dens første nummer, og siste gang jeg så ham og snakket med ham, holdt han sin kjære avis i hånden, men det gikk nok heller smått med lesningen nu. Det var nemlig like etter at dødens finger hadde rørt ved ham og kastet ham omkull utenfor døra, — og i dag, knapt fjorten dager etter, bar englene hans sjel hjem til faderhuset.

Vi er blitt likesom så fattige, vi som sitter igjen her på gården Offersøy. Han Edvard, kvikk og munter, godslig og gavmild, vennlig og hjelpsom mot alle, var oss alle så nær og så kjær. Han var noe av et gårdens midtpunkt, både ved sin ætt og sin alder, og fordi han satt som bruker av «Heimgården», en gang hovedbruket for den hele gård.

Hvor stod gjestfriihetens dør mer åpen enn her? Hvor lyste det mer av givende glede enn i «Heimgården»s hjem?

Et harmonisk og lykkelig snart 60-årig ekteskap har tatt slutt med dette dødsfall, og det er oss en trøst at vi har enken, det gode, rene og av alle avholdte menneske. Karen, ennu i blant oss. De har båret så godt sammen, disse to, og de ble aldri trette av å bære, med hverandre og for hverandre. Snakket vi om et godt ekteskap, pekte vi mot «Heimgården» og sa der, Karen og Edvard er deres navn.

Vi vet du «sover» så godt og så trygt nu, kjære Edvard, sover under englevakt. — Du gjorde ditt her nede, rett og skjell, og ditt navn var skrevet i livets og den lyse, lykkelige oppstandelsens bok.

Fordi du var som du var. et menneske som aldri bar ondt med deg, som aldri gikk på tvers av andres rettigheter og som aldri talte tvetunget, er det så godt å kunne skrive disse ord: Fred med ditt minne!

O. B.

Zakarias Samuelsen,

Haug.

MINNEORD.

Zakarias Samuelsen i sitt rette element: Som fisker på havet.

Den 15. juni sistleden banket døden på hos gamle Zakarias Samuelsen, Haug i Buksnes. Etter at han de siste par årene hadde vært nokså skrøpelig, ventet han no på at der skulde ringes til avgang for ham, at gode engler skulde bære hans sjel inn i heimen til Guds herlighet.

Zakarias Myre Samuelsen var født på gården Myrland i Flakstad, der havet vasker inn med velde og bølgene går rett på uten hinder av noen skjærgård. Han fikk derved sjøsprøyten så å si i vuggegave, og da han dessuten var født med selershue på, måtte det jo også av denne gutten bli noe til kar i kampen mot de våte elementer. Faren, Samuel Lennertsen, flyttet, mens gutten enno var ganske liten, til Strandlandet, og etter et kortere opphold der videre til Bø i samme bygd, og her vokste så Zakarias opp. Hans hug stod til sjøen, her fant han sin rette virkeplass, og bare 18 år gammel var han avansert til høvedsmann på egen åttring. Styrevollen lå fast i den unge manns sterke neve, og drftig og dyktig som han var i alt han foretok seg, ble han snart kjent som en fremragende og heldig fisker.

Seinere tok han seg plass som sommerdreng hos kjøpmann og værelier Dahl i Nusfjord. Her ble han kjent og seinere også gift med Arntine Olsen fra Steigen som døde i 1917. Nusfjord skulle bli deres heimplass for en rekke år. På en plass han fikk av sin arbeidsgiver bygget Zakarias seg hus og heim, og så gikk han i gang med å dyrke plassen. Den som er kjent i Nusfjord vet hvordan det har seg der med slikt som heter jordveg. Stein og berg og urer er det overflod av, mens det er nokså lite tilmålt av det som kan kalles brukbart jordsmon. Men Zakarias tok motig fatt. Han ryddet og veltet og bar gjødsel i en sponkasse på ryggen, og det varte ikke så svært lenge før slitet gav frukter. Det ble fôr til et par kuer, og sauer var det nok heller ikke fritt for på fjøset hans. — I sitt ekteskap fikk han 3 sønner og 1 datter, der døde som mindreårig.

I 1912 kjøpte Zakarias Samuelsen motorskjøyte, og var således en av de første i Flakstad som gikk over til motordrift i fiskeriets tjeneste. Han vilde alltid ligge i teten, og intet kunne hefte ham, når han først hadde lagt en plan og stukket ut en linje. I 1921 kjøpte han gården Haug i Buksnes sammen med sine tre sønner, og det ble vel en bra forskjell hva gårdsbruk angår, sammenliknet med plassen vest i Nusfjord. Men selv om jordarbeidet no la meget mer beslag på hans arbeidskraft, så oppgav han ikke sjøen for det. Enno adskillig over de 70 år var han å finne på skøytedekket derute i egga og på grunner. Hvor mange tusen, ja hundretusener fisk han gjennom et langt fiskerliv har ført i land, er ikke godt å si, men gutten fra Myrland, fra Bø og fra Nusfjord har sannelig gjort sin plikt og mer enn det. Han kunde kunsten å fiske, som han også var en dyktig mann i jordbrukets tjeneste. Men først og fremst var det sjødriften som fanget hans interesse, og alltid, så lenge han fikk beholde sin førlighet, var han da også i ledige stunder å finne nede på bryggen på Haug, travelt opptatt med å bøte garn og se etter det ene og det andre, eller en kunne se ham i virksomhet ute på eng og åker. Virke det måtte han, han undte seg aldri ro og bare sjelden tok han seg de middagslurene, som eldre folk ellers er så avhengig av.

Sannelig, hans arbeidsdag var lang, og den ble godt utnyttet.

Zakarias Samuelsens siste reis her nede ble også over sjøen, idet hans båre førtes over Nappstraumen for å gravlegges på Flakstad, barndomsbygdens kirkegård, ved siden av hans hustru, som han var så glad i og som fikk vente så lenge på ham..

Der hviler fred over hans minne. Hans plass er tom i heimen, men det er så meget som minner om ham, i gjerning og i stille hygge.

Br—

90 år

Mandag efter palmesøndag, og det er 30. mars, fyller en av Hols eldste, enkefru Emilie Elvhaug, 90 år. Hun er født på Reppe i Buksnes som eldste barn av Jens Christian Edissen i hans annet ekteskap med Inger Johansdatter fra Liland i Borge. I sin ungdom var Emilie ute i tjeneste forskjellige steder, mest hos Jentoft i Ramsvik, når det trengtes hjelp på denne storgård. I

30-årsalderen ble hun gift med Albert Strøm fra Lausnes i Ytre Namdal, men ekteskapet blev av kort varighet. En gang Strøm og hans svoger var på fiske ute i Gjeslingan omkom de begge på sjøen. Hjemme på Lausnes satt fru Emilie og ventet på sin mann, deres andre og yngste barn, gutten Albert, skulle kommende søndag til dåpen, men det var ulykkesbudskapet som kom til gården istedet for den ventede mann. Noen år efter kom Emilie nordover igjen til hjembygden og tok opphold hos sin mor, som da var blitt enke. Så flyttet hun til Roland Pettersen, Elvhaug, som husbestyrerinne, og ble efter en tids forløp gift her. Nu har hun for annen gang i flere år sittet som enke. — Åja, sier hun, livet har budt på noe av hvert for meg, og det har vært mange ting å oppleve.

Når unntas sviktende ben, slik at hun må bruke krykker, er helsen fremdeles bra og tanken ganske klar. Jeg har ingenting å klage over, sier hun, min svigerdatter og sønn viser meg omsorg og forståelse, og jeg er Gud takk skyldig for så meget, blant annet for at jeg fremdeles får lov til å være ved bra helbred og kan sysle med litt i huset.

Nu sitter hun i sin gode stol, foran seg på bordet har hun en liten bønnebok, «Jesu Sinnelag», heter den og er skrevet av John Ross Macduff, og fra en hylle over bordet lyder fiskernes sterke salmesang fra den kringkastede gudstjeneste i Henningsvær kapellkirke. Det hviler fred over fru Emilies lille og velstelte stue, en livets aftenfred.

O. B.

Tilbake til Jorden.

Gamle går bort.

Det tynnes sterkt i den gamle skog, så faller ett tre, så et annet, dagen er omme, løpet er endt, livsflammen slukner.

Bonden Johannes Pettersen, Ostad i Borge hadde syv prektige døtre, den ene av dem var Marie, som for omlag 65 år siden ble gift med fisker og gårdbruker Albert Pettersen, Himmelstein i Buksnes. Han døde i 1938, og nu er også enken Marie gått til hvile, nesten 90 år gammel. Det var mye å ta fatt med på nybrottet på Himmelstein, og Marie var ikke den som vek tilbake for de store oppgavene og de tunge løftene, hun sparte seg aldri, ikke der heller hvor det ellers var mannfolkarbeid det gjaldt. Hun ville ha stadig flere kyr og sauer på bås, og så var det å rydde å dyrke. Når hennes mann om vårene kom hjem med sin vinterlott, hadde Marie også sin lott å skyte til med. Utallige lass med torv og melk og annet slikt kjørte hun til fiskeværene på langsleden, og mangen gang var det harde «sj'vær» også for henne, det kunne bli senkvelds og mer enn det før hun fikk kavet seg hjem gjennom uværet og de tilføkne veier — og så var det straks å få på seg fjøshyret og gjøre kveldsstellet for dyrene. Arbeidsdagene kunne rett ofte telles i både 18 og 20 timer. Heldigvis var det gode helsekrefter å ta av, og et humør som aldri sviktet. Det holdt med alt sammen helt til ut på den sildige livskveld.

I ekteskapet ble det bare to barn, sønner begge to, men Marie har vært fostermor til 6—7 andre barn, de fleste av dem kom til gården som gjetere, og så ville de være videre under mor Maries hånd og beskyttelse. Dette viser hennes sinnelag, mer enn ord kan fortelle.

Like til det siste var hun ved bra krefter og helt åndsfrisk. Men så ganske plutselig ebbet livet ut. På hennes gravs kors kan med rette innrisses disse ordene: «Nu hvil deg borger, det er fortjent».

*

Nylig bares det bud fra Holsdalen i Hol at gamle Roland Pedersen var sluknet, nesten 91 år gammel. Han overtok sin far, Peder Hartvigsens gård oppe i den lune dalen, hvor «Nakken» og «Kollene» danner «sjalusi» mot nordenvinden og hvor vår- og sommersolen kan legge seg så varm og god ned til åkrer og eng. Roland fulgte i sin fars og sine fedres spor som bonde og som høvedsmann. Hans fiskevær var Sandsund og Mortsund og med sine båter har han trukket tusener av kjølvannsstriper gjennom fiskehavet ved Lofoten. Han var det en kan kalle en traust og troverdig mann, dyktig i sine kall kretser. Også på kirkegulvet var han blant de første, den gang han stod som konfirmant under sogneprest Christopher Frimann Daaes milde øyne. Pedersen var en for sin tid godt opplyst mann, og en ordensmann til «fingerspissene». — Fred hvile over hans minne.

*

Så kommer vi til det eldste «treet» som nylig er falt i den gamle skog her i bygdene: Marie Nilsen, Utakleiv i Buksnes. Hun ble henimot 95½ år gammel, og var så vidt jeg vet, ved sin død den nesteldste innbygger i bygden. — Marie var født på Holand, til hennes fars gård kom den spreke ungdommen, Henrik Nilsen fra Utakleiv, og så kan man legge to og to sammen og få det til et meget langt og lykkelig ekteskap. Henrik og Marie utfylte hverandre på en mønstergyldig måte, og deres hyggelige hjem på Utakleiv ble snart det sentrale på gården, gjestfriheten var kunngjort som ved et skilt over døren, og vennligheten lyste om kapp med solen, enten den nu stod middagshøy over fjellet i syd, eller den stod lavt og rødmende derute over horisontens rand i nord. Det var et hjem til å trives i, en hadde likesom ikke vært på Utakleiv hvis det ikke var blitt tid og anledning til å se innom til Henrik og Marie Nilsen.

Marie var alle sine dager et solskinnsmenneske, og her skal dette ordet ikke bare gjelde som et munnsvær, hun var det virkelig, og like til det siste. Henrik og Maries bryllup stod i hennes fars hus på Holand for om lag 66 år siden, og så begynte arbeidsdagen der ute på Utakleiv, gården ligger der bakfjells og tungvint til, det var ingen vei den gang, det var båten ved et «sjyborland» — eller stien over et brattlendt og steinet fjell, ro eller bære. Men det gikk, ja det gikk helt utmerket, som det alltid gjør når to bærer sammen og den samme vei. Det kjentes nok tungt å skilles da mannen døde i 1937, og sorgen har også ved flere andre tilfelle meldt seg i Maries hjem, men hun fikk bestandig skyggene visket bort og fant igjen Guds gode og varmende sol. Som mor og bestemor og oldemor var hun uerstattelig, men hun efterlater seg et dypt savn langt utenfor familiekretsen, Marie var elsket av alle som lærte henne å kjenne.

Nu ville hun gjerne få lov til å legge sitt hode ned til den siste hvile, og hennes ønske ble imøtekommet. — Skjærtorsdag gikk hun stille bort. Og søndag 12. april førtes hennes båre bort fra den gård hvor hun har nedlagt så meget av kjærlig omsorg, av tungt arbeide, men hvor hun også fant så megen glede og lykke, den gården hun var blitt ett med, og som hun var en så utmerket representant for.

Sov i ro, kjære Marie. Som det alltid lyste av ditt smil gjennom et langt liv, vil det også lyse over din grav.

Br—.

Minneord om Daniel Josefsen.

En kjent og høyt aktet mann i Aust-Vågan, og vide kretser forøvrig, Daniel Josefsen, Holand, er død. Det var det budskapet som gjennom Lofotposten og på annen måte ble spredt omkring midten av desember. Daniel Josefsen er ikke mer, ikke han heller. De faller fra, den ene etter den andre av mennene fra den gamle, solide garden. Det er jo ikke så lenge siden hans bror, Simon Josefsen, Holandshamn, gikk til freden og hvilen i Kristus.

Daniel Josefsen var kåret til mange tillitsverv i sin kommune, men det var dog i kristenlivet han satte de dypeste og varigste sporene, og det var til virksomheten som predikant han bar det sterkeste kallet i seg. Tidlig kom han til kristendommen ,og her stod han urokkelig fast og var virksom til sin livs kveld. Han var en tro tjener i Herrens vingård, han bar det levende ord viden om både her i landet og i vårt naboland. Hvert eneste år gjennom en lang tid var han sammen med venner og medarbeidere ute på reiser for å gjøre det levende ord kjent, bringe ny styrke til tro og hengivenhet i Gud og verve nye stridsmenn for salighetens sak. Dette var hans største og viktigste livsoppgave, og på denne fronten var han alltid å finne som den gode stridsmann. Den læstadianske lære hadde i Daniel Josefsen en god og trofast forkynner og en rettvisende veileder, som man lenge vil føle savnet av å ha mistet, både som venn og lærer.

Men det var blitt kveld for hans jordiske liv, tiden var kommet da han skulle få gå inn til sin Faders glede. — Vi bøyer våre hoder i ærefrykt ved hans minne. Og hans eksempel som menneske og som den gode og trofaste tjener skal alltid lyse og vise oss veien som fører gjennom kjærlighetens og rettferdighetens land, og inn til freden og den evige salighets glede hos Gud.

Br—.

Nord-Norge.

Redigert av *Rolf Løken.*

Kjent Nordlending død.

Noen minneord av Ola Berg.

Portrettet over disse linjer viser Norges første lappefoged, *Edwin With,* som nylig avgikk ved døden på Kirkenes og blev begravet i Harstad ved siden av sin yngste sønn, Rolf With, som døde i 1904 mens han gikk på underoffiserskolen der.

Edwin With hadde mange venner i hele Nord-Norge, hvor han var kjent og bereist som få eller ingen, fra ytterste havskjær til grenserøisene mot Sverige og Finnland. Hans allsidige virke førte ham sammen med mange slags mennesker. Han var opsynsbetjent under de store fiskerier i Lofoten og Senja, han var poståpner og skatteopkrever i Finnmark, redaktør i Troms, han var politibetjent og skolemann, grense-kontrollør og litt av hvert annet eftersom det kunne falle sig. I sin grønne ungdom var han også en svipptur til sjøs, men havet huet ham nok ikke, for det blev bare med denne ene reisen. — Som grensekontrollør hadde With mange skjermydsler med varmblodige finner, som forsøkte sig i smugling og annet ulovlig håndverk der oppe. Det hendte nok også at kvenene trakk kniv — de har jo nokså lett for det —, men With skremte de ikke, og villmennene måtte pent finne sig i å krype til korset.

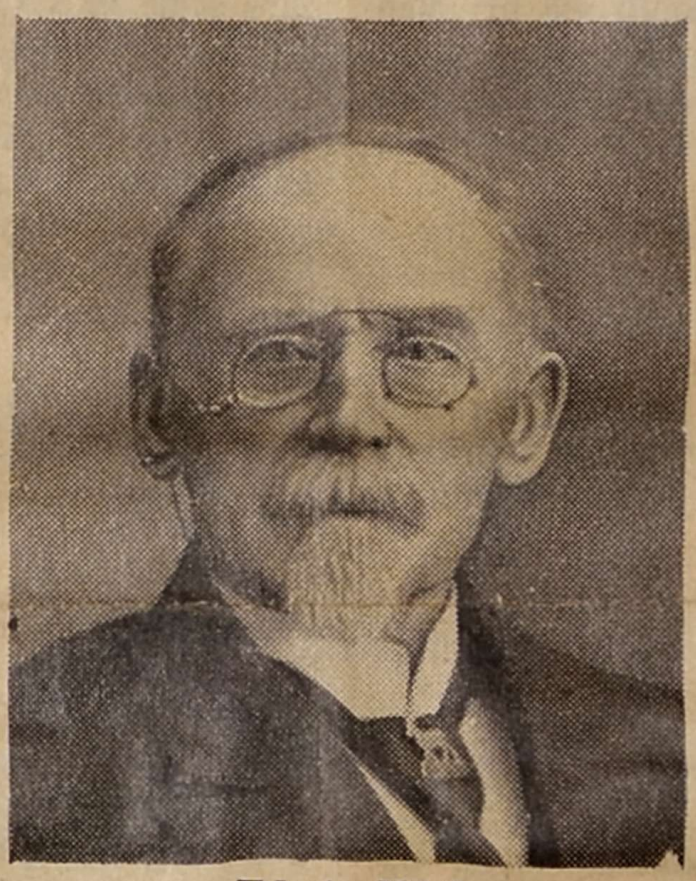

Edwin With.

I 1870 blev With ansatt som overopsynsmann ved lappevesenet i Tromsø amt, hvilken stilling han innehadde i 27 år, til han i 1897 blev beskikket som lappefoged — den første i landet. I denne tiden bodde han i Bardu, hvor han også fikk i stand den første landbruksutstilling der på kantene.

Det kunde være så meget å fortelle om denne virksomme mann, som var på farten sent og tidlig, helt til op i de grånende dager. Sjelden har jeg møtt et menneske hvis sinn og tanker lå så nær op til naturens barm. Hans største glede var å vandre om i skog og mark. Her var han en klok og glad iakttager, og ingen kunde som han gjengi sine oplevelser og syner fra livet i fjell og på vidde. Slik som han f. eks. kunde skildre den veldige Finnmarksvidda, dette hav av moer og myr og blånende åser.

Edwin With beholdt ungdommen i sitt sinn helt inn i alderdommen. Ennu i 70-80 års alderen var han et virksomt medlem av sitt ungdomslag, presis og aktuell, flammende og forståelsesfull, og munter som en 20-åring. «Norsk Ungdomsblad» var han en ivrig leser av i mange år og fant alltid noe han interesserte sig for der, og vilde ha diskutert med oss unge.

Han var turner og sanger, men likte ikke noe som smakte av tvang og forbud. Folket skulde få handle under ansvar. Det var jo derfor man hadde gitt det gode skoler og den beste oplysning.

Som sin store bror Richard With var han alltid en varm talsmann for Nord-Norges sak. Her var det landet nordlendingene skulde bygge og utvikle, her var deres Amerika, de behøvde ikke fare andre steder å lete efter lykken.

Da Edwin With nu døde var han 92 år gammel. De siste årene bodde han hos en datter på Kirkenes. Syk og trett som han var den siste tiden, møtte han døden med glede og som en befrielse. Hans navn er dog ikke død med ham. Det vil leve lenge i denne landsdel, hvor han gjennem et langt liv virket og vandret og spredte lys og glede omkring sig.

Ved hans grav holdt sognepresten Steinholt til Trondenes en vakker tale som han avsluttet med disse ord:

Det kan vel være 35-36 år siden at jeg som liten gutt fulgte min far på en tur til Bardu. Det var en vakker sommerdag. Vi passerte lappefogd Withs hjem. Han satt utenfor omgitt av sine kjære. Hjemmet hans, menneskene og hele Bardudalen lå badet i sol. Likesom han hin dag gledet sig i sollyset sammen med sine, tror vi han nu gleder sig i lysets rike omgitt av sine kjære som gikk herfra før ham.

Farvel! Velsignet være ditt minne!

Dødstall.

Det brister i skogen, et og annet av de gamle trær faller. Vi var så vant til å se dem, de hadde sin plass, de ruvet og var et fast preg i skogens ansikt.

Og så en dag faller de.

Fhv. gårdbruker Odin Lindgaard, Ramsvik i Hol, døde mandag 31. mars, vel 81 år gammel. Døden kom så plutselig, hjertet holdt ikke lenger. Han var født på Hag i samme bygd, og bortsett fra de årene han var til fostring på Reppe i Buksnes, hørte han Hol til ved hele sitt liv og sitt virke. Og yrket ble langt og strevsomt nok, først som husmann under storgården Ramsvik, senere som eier av denne gård. Det er jo noe av eventyrets Askeladd i dette, fattiggutten som vant et kongerike. Men det kom ikke til ham på eventyrets vis, han måtte arbeide seg fram til det, og arbeid og atter arbeid var Lindgaards lyst, sparsomhet fulgte med, og i 1914 så han seg i stand til å flytte fra plassmannsstua over til den gilde, gamle patrisiergård. Som høvedsmann drev han mang år fiske, var dyktig, og ofte også heldig og fikk lagt seg opp, og som gårdbruker med stor vidde av engmark og en tallrik buskap, fikk han riktig utfolde seg i arbeidet, og da kjente han seg i sitt ess. Enda lenge etter at helsa var begynt å svikte var han ivrig og pågående med i arbeidstakene og sparte seg aldri. Og han fikk det gjort.

I Mortsund, hvor han var grunneier, drev han i flere år kjøp og produksjon av fisk, og var med i den slags forretning også i Finnmark. Enda etter at hans hjertesykdom hadde satt seg fast og var blitt truende, ville han være med så godt han formådde, han trivdes ikke som tilskuer. Og så brast det, treet falt.

Odin Lindgaard var fra sin ungdom av en god kristen, derfor var hans vandel uklanderlig, hans sti ren og hans forhold til medmenneskene overensstemmende med det skriften lærte ham og hans tro tilsa. Frisk og rask var han i alt sitt arbeid, sagtmodig i sin tale, ydmyk i sitt hjerte, forstandig i sine ord og fast i sin tro og sin handling. Han bygget alt på den grunn som aldri svikter. Og slik vil vi bevare ham i vårt minne, slik vil han leve videre blant oss, hans legeme i graven, men sjelen frigjort og frelst i det himmelske paradiset han så ofte priste og daglig hadde sine tanker vendt mot.

I fjor sommer feiret han sammen med sin gjenlevende hustru Lovise, født Lorentzen, gullbryllup.

Nå er det sønnen som eier og driver gården, og han har lært i en god arbeidsskole. Der hans far måtte i taket, fortsetter han og fører det hele videre fremover til vekst og utvikling.

Br—.

Grosserer Bertheus J. Nilsen død.

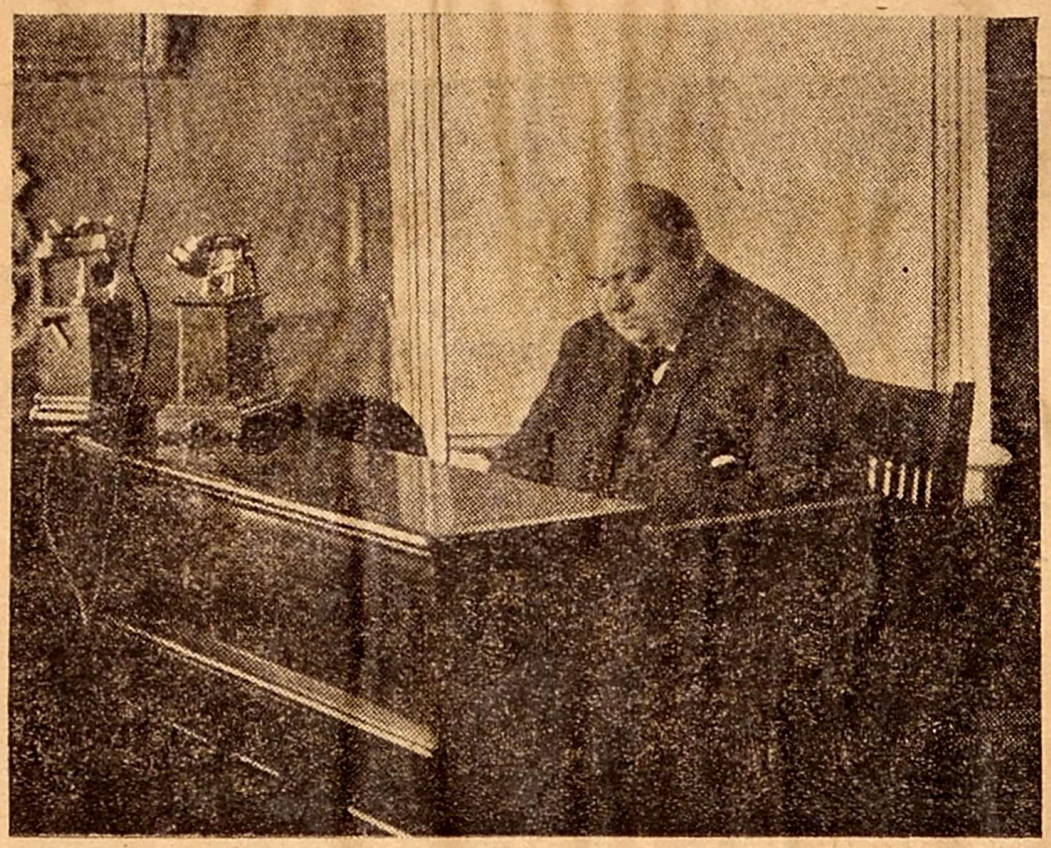

Et av skogens store trær er falt.

Grosserer Bertheus J. Nilsen døde ved 11-tiden fredag aften. Dette var det triste budskap som lørdag morgen spredtes utover byen. Det bragte folk til å stanse op, og der blev talt dempet om det ganske uventede dødsfall. Nilsen var jo til det aller siste den mest levende og virksomme i blandt oss, det var likesom hos ham de store trådene løp sammen, — og nu så er han ikke mer — —. Hele byen flagget lørdag i sorg.

Med grosserer Bertheus J. Nilsen er en av Nord-Norges største og best utrustede forretningsmenn vandret bort, bare vel 51 år gammel. I den unge alder av 21 år overtok han i 1904 sin far, Leonhard Nilsens forretning her i byen, og på dette grunnlag har han i de forløpne 30 år skapt

Dødsfall.

Fru Marie Larsen, Reppe i Buksnes, er død, og et langt liv er dermed avsluttet. Hun manglet bare 3 måneder på sitt fylte 94. år da dødens engel steg ned til hennes leie og bar hennes sjel heim til farhuset. De siste årene har Marie Larsen vært bundet, som en sier, til sykesengen. Legemet var blitt for skrøpelig til å holde seg oppe, men ånden var frisk og hun holdt seg a jour med begivenhetenes gang. — Hun var født på gården Hag i Hol herred og ble i ung alder gift med gårdbruker Olaus Larsen, Reppe, som døde for omlag 22 år siden. Alle som lærte Marie å kjenne lærte også å holde av henne, denne edle og gode kvinne. Hun var sin mann en god støtte gjennom livet og hun var sine mange barn en oppofrende og omhyggelig mor. I den åpne, gjestfrie heimen hennes på Reppe har mange gjester gått inn og ut. Husly, mat og godt ejhrtelag fant en der. Det var noe høgreist over Marie Larsen, hun befattet seg ikke med tomt snakk og bygdesladder. Rank gikk hun gjennom livet og med styrke bar hun motgangens byrder, uten å knurre. — Barna flyttet ut fra den lune heimen, noen av dem langt, langt bort, men hun var med sine alltid like glødende morstanker med dem i sine bønner og ønsker.

Vi i hennes nærmeste naboskap kalte henne alle bestemor. Vi var glad i henne, hadde den største respekt for henne, frydet oss i hennes glede og bøyet oss i hennes sorg og motgang. Hun var så ett med oss alle, delte med oss og ble budsendt når noe stod på. Hun hadde vilje, men hun hadde enda mer hjerte, et hjerte som hadde plass for oss alle.

Den siste tiden var vel livet blitt adskillig av en møye for nenne. Men hennes øyne og tanker var oppadvendt, og fra det høye hentet hun styrken til å klare den siste tunge delen av vegen gjennom livet.

Velsignet være hennes minne!

Ola Berg.

Dødsfall.

Gårdbruker Jørgen Andreassen, Holand, døde den 29. september, vel 73 år gammel, og med ham er en over hele Buksnes og også langt utenfor denne bygds grense kjent mann vandret bort. Han var født på Holand den 17. september 1871 og var den nesteldste av en søskenflokk på 16. I sine yngre år drev han fiske og var høvedsmann, men solgte sin åttringsbåt og forlot fiskeriet i forholdsvis ung alder, for utelukkende å vie sin arbeidskraft til den gård på Holand som han arvet etter sin morfar, Eidis Hansen. Han er far til og har oppdratt en stor barneflokk, og har lagt den gode grunnvoll ned hos dem alle. Under sitt annet ekteskap har han bodd på Skulbru i Buksnes, og her døde han av en hjertesykdom, som det ikke stod til å råde bukt med.

Jørgen A. Holand var et godt utrustet menneske. Han viste tenksomhet og stor menneskeforstand i all sin ferd, rettsinn og viljen til å ville det gode i alt. I yngre år ble han vakt til sant kristenliv ved den læstadianske lære, og han sviktet aldri i troen på den Frelser som hadde båret korset og lidd døden for ham og for oss alle. Han var også kalt som predikant i de kristnes forsamlinger og som sådan reiste han meget både her i landet og over i Sverige, som han besøkte flere ganger, like til krigen satte bom også for dette. Han hadde gode talegaver, han forstod det han leste og kunde legge det ut for andre slik at ordene fikk liv, og fikk kraft til å virke i hjertene. — Jørgen Holand hadde en egen evne til å vinne menneskene, han var så likefram og omsvøpsløs, så hjertelig og så trofast. Venneskaren var derfor stor, det fikk han bevis for enno mens han levet og lå syk. De kom og de gikk og kom igjen, og dørene stod visst nesten ikke i heimen hans på Skulbru. — Sist jeg snakket med ham, for noe over en måned siden, var han klar over at dagene var talte for ham, men døden skremte ham ikke. — Jeg venter den med full visshet om å gå inn til min Faders herlighet, var hans ord. Ja, han kjente seg så trygg slik. — Og no har døden hentet ham over til livet, det evige, det herlige, det, uten alle sorger og bekymringer, alt ondt og alle nederlag, som det jordiske livet bærer så meget med seg av. Vi vet han har seiret og har fått sin lønn.

Minnet om deg, Jørgen, vil vi alle, slekt, venner og hver og en av oss som lærte deg å kjenne slik som du virkelig var, bevare blant det kjæreste vi eier, fordi du selv var oss så kjær.

—a—g.

Dødsfall.

Magnus Berg, Offersøy i Buksnes, døde søndag 9. ds. 64½ år gammel.

Hans far var den kjente fisker, båtfører og redningsmann, med medalje for edel dåd, Petter Hansen, Offersøy. Hans mor var av den gamle store og vel ansette Nordlands-slekten Lockert.

Magnus Berg var fra ganske liten av ivrig deltager i all slags fiskeri, i 1903 rodde han sitt første Lofotfiske som høvedsmann og drev båt, som man sier, til han i 1907 reiste til Amerika, og da han høsten 1910 kom hjem igjen, fortsatte han med fiskeriet. Ved nyttår 1912 giftet han seg og året etter flyttet han til Stavanger, kom derfra igjen i 1916, da han kjøpte Øvre Steine gård i Hol, som han igjen solgte i 1919, da han atter flyttet til Stavanger. 2—3 år etter at hans hustru døde i Stavanger, reiste han for annen gang til Amerika. Amerika kalte nok på ham, men gamlelandet gjorde i høyere grad, og i 1927 var han atter hjemme. Året etter bygde han seg hus og hjem i Offersøy, hvor han siden har bodd, på fedres grunn.

I 1912 begynte han som fiskekjøper og fortsatte med det, de årene han oppholdt seg i Buksnes, men det var særlig fra 1928 han satte i gang med større drift i denne bransje, i Lofoten som i Finnmark, og tildels også med kjøp av sild, og fortsatte med dette til ifjor. Siste høst kjøpte han seg en større fraktskute, men etter å ha gjort et par turer med denne til Finnmark, måtte han legge seg inn på sykehuset i Bodø. Like før jul kom han hjem, og har siden ligget til sengs, meget syk.

Magnus Berg var også en meget dyktig bygningssnekker. Han tok til med arbeid i dette faget i Amerika, hvor han drev meget med å bygge hus, og å selge dem. I Stavanger drev han en kortere tid også kolonialforretning, ved siden av snekkerhåndverket.

Han ble for annen gang gift i 1929.

Berg var en sjelden driftig mann. Hans pågangsmot var beundringsverdig. Aldri stod han fast med noe og aldri så en ham i lediggang en yrkesdag, enten det var på sjøen i hjemmefiske, på en bygning med øks og sag, i forretningsvirksomhet eller i fraktfart. Ennå lenge etter at hans sykdom hadde knuget ham meget ned, gav han ikke opp, men var å finne i arbeid. I lag var han den muntre, han kunne fortelle med lune og han var en klok iakttager, med selvgjorte meninger og en sund vurdering. — Meget har han fartet over, meget har han fått utrettet, seig var han til å ta seg fram og aldri ble han stående fast. Han hadde idéene, og han hadde evnen og viljen til å gjennomføre en plan.

Nå er hans stjerne slokket. Stille brente den ut, just som solen søndag formiddag løftet sitt gylne hjul over åsen, og kirkeklokkene ringte til høymesse.

Fred skal der være lagt til ditt minne.

Br—.

Dødsfall.

Forfatteren, lærer Sigurd Sivertsen, avgikk ved døden i sitt hjem i Digermulen i Vågan torsdag 10. ds., 73 år gammel, etter en lengere tid å ha vært syk. Han var født i Raftsundet i Hadsel herred, og etter å være dimitert fra Tromsø lærerskole i 1900, ble han ansatt som lærer på Værøy i Lofoten, og ble i 1903 ansatt som lærer i Digermulen der han virket til han gikk av i 1943, etter 43 års tjeneste i folkeskolen, hvor han gjennom det lange tidsrom nedla et godt og anerkjennelsesverdig arbeid.

Det er dog mest som forfatter hans navn er kjent utover landet. Før han i 1919 debuterte med «Strandbygg og værbu», en samling fortellinger fra det nordlandske miljø, var han en ganske flittig bidragsyter i pressen. «Strandbygg og værbu» slo godt an, den traff like i blinken og var meget godt egnet til opplesning både i den hjemlige krets og i større lag. Senere fulgte så slag i slag «Ramsvåg», «Rømlingen Jens Wærner», «Mands færd», «Landet vokser», «I grend og vær» og andre. Det var Nordland Sivertsen holdt seg til gjennom hele sitt forfatterskap, her var han på kjent grunn og kunne gi de mest levende og troverdige skildringer av folk og forhold — gjerne med et smil i øyekroken, og med sikker miljøskildring til de minste detaljer. I de fleste av hans bøker finner en skildringer av stor kulturhistorisk verdi.

O—g.

Dødsfall.

Blant den lange ra dav dødsfallskunngjøringer i Lofotposten for 29. januar, var det ett som satte mitt sinn i sorgtung bølgebevegelse: Tollforvalter Carl Okkenhaug, Harstad, er død. Det var en hardnakket lungebetendelse som fredag 25. januar lukket hans øyne til den evig-lange hvilen.

Okkenhaug var gammel Harstad-borger, og han var denne by en god borger. Hans ranke skikkelse, hans raske, spenstige gang, hans hilsende smil til alle sider, hans sonore stemme var kjent av alle. Han var en herre, ikke bare i det ytre, men helt igjennem, i hvert trekk ved hans karakter trådte det noble, det høyt kultiverte, det vaskeekte storsinn og det edle sjelslivet frem. Han var en gentlemann, han bar sitt skjold rent og blankt, og han bar det høyt. — Slik var han i hverdagens virke som i festens stunder. Det var høyt under hans tak og vidt under hans himmel. Og alt hva der var ham betrodd, i embetet som utenom dette, forvaltet han med troskap. Han elsket skjønnhet omkring seg, derom vitner hans vakre hjem, og han elsket naturen og var derfor en entusiastisk friluftsmann. Sommer som vinter, ved høst som ved vår kunde en treffe tollforvalter Okkenhaug mellem bakker og berg, inne på skogstier eller på høge snaufjellet, overalt i terrenget omkring byen, brun i huden, opplatt og glad i sinnet som en følte alltid var vendt mot solsiden, mot ja-siden ved livet og ved menneskene. Dager som kom, år som gikk, forhold som skiftet, han var bestandig den samme, fordi han var et overskuddsmenneske.

Slik står hans livsportrett for meg, og slik står det sikkert for alle som hadde gleden og nytten, av å lære denne korrekte herre og dette hjertevarme og hjerterene menneske å kjenne. Nu er han død, mens han ennu stod i sin manndoms fulle kraft, men som jeg sitter her og ser nyårssolens unge, skjelvende stråler bære sin gylne glans over all natur, fra fjell til fjære, slik vil det gylne skinn, alt han elsket som lyst og vakkert, ligge over hans minne, som vi skal bevare i kjærlighetens, takknemlighetens og de prisverdige gjerningers urne.

O—g.

Dødsfall.

Joakime Hammer er død. En sol i menneskehjerte er gått ned. — Hun var født på Ørsnes i Vågan, men alt da hun var 16 år gammel kom hun som tjenestepike til Storeidet i Buksnes og her ble hun gift med gårdbruker og fisker Anton Hammer. Hun ble mor til 6 barn, hvorav de 4 lever, og som Joakime, eller Kime som hun til dagtig ble kalt, var den gode og forstandige hustru, så var hun også den alltid kjærlige, voktende og omsorgsfulle mor. Hun hadde sjeldne, å så altfor sjeldne evner til å spre lys omkring seg, ikke bare i hjemmet, men overalt hvor hun fikk være med og virket. Nei, aldri fikk mørket trenge inn og erobre seg noen makt der hun gikk omkring og bar lyset med seg i sin faste og urokkelige gudstro, i sitt sunde og alt godt villende tankesett. I mange år var de økonomiske kår i hjemmet hennes nokså trange og vanskelige, men Kime øynet alltid en utvei, fant alltid en råd og et middel som hjalp over den verste kneiken — og så gled det videre. Hennes hjelpsomhet, hennes opplatte sinn og hennes overfor alle gode hjertelag er noe som i alles munn og tanke er knyttet til hennes navn. Slik var hun, et menneske og et medmenneske som alle trygt kunde gå til, finne forståelse og bli hjulpet, så sant hjelp var mulig. Sin gamle nu omlag 89-årige mor, har hun hatt i pleie i henved 20 år, og mange av sine barnebarn har hun tatt til seg og gitt dem det gode og lunende hjem, som de ellers måtte ha savnet. Alt og alle hadde hun plass for i sitt åpne og varme mor- og menneskehjerte. Sannelig, Kime Hammer, hun levde slik og hun la all sin gjerning i det sporet som fører inn til vissheten om frelse og salighet. Om vi alle kunde bære iallfall noe av den samme sol og den samme sanne og givende kjærlighet i våre hjerter, som hun bar og som lyste så til liv og til glede, til hjelp og til rettledning for så mange!

De siste par årene led hun av hjertesykdom, og det var denne som for kort tid siden lukket hennes øyne og frigjorde hennes sjel. Tirsdag den 18. desember ble hun gravlagt på Buksnes kirkegård, der mange oppriktig sørgende av slekt, venner og bekjente var møtt frem for å si henne sin siste takk og vise henne den siste ære. Hun var ved sin død nær 62 år gammel.

Det er blitt en tom plass i den gamle kvitmalte Hammergården på Storeidet. Hvem kan fylle den? Ingen. Nei, ingen

O—g.

og med verdighet la han frem sine tanker og synsmåter. Guds ord og formaninger bar han med seg overalt og la dem frem for sine tilhørere, i yrkesdagens virke som i helgens høytid. Hans rike var såvisst ikke bare av denne verden, selv om han gjennem et langt liv flittig brukte sine evner og krefter til daglig arbeid. Det var først og fremst det sjelelige liv, det å føre villfarne på den rette vei, som lå ham på hjertet. Og kjærligheten, stadig like sterkt brennende, mildheten, de gode, varmende ord var hans våpen i kampen for å frelse sjele. — Simon Josefsen var en flittig benyttet predikant i de læstadianske forsamlinger gjennem mange år, såvel i sitt eget distrikt som andre steder, som utsending for å bringe det levende ord til lyttende og annammende skarer. Men også meget i det stille virket han, ved rolige samtaler, fyllt av ånd, av tro og kjærlighet. Med Guds ords rustning stod han frem for Guds og menneskenes ansikt, frimodig, besjelet av sann tro og fast overbevisning, viljen til å løfte, evnen til å bære og kraft fra Frelseren til å spre det ondes mørke og bringe lys over de evige sannheter.

Slik vil vi minnes deg, gamle, bøyede og høyt ærede Simon Josefsen, ditt varme smil, dine strålende klare øye, dine faste håndtrykk og omfavnelser, hele ditt hjertes, dine tankers og din tales omsorg for menneskene. — Du gikk her så fast i din sak, så urokkelig i troen ,så trygg på seiren.

Nu har du vunnet og stridt den gode strid.... Så er da kronen til deg i himlen gjemt. Guds sønn på tronen har ærens krans bestemt ei deg alene, men også hver især som ville tjene den milde Frelser her.

Vi sier dette med salmisten, det er ord til deg og til oss alle. — Du vandret i Frelserens fotspor og tok deg vel i akt for å snuble, og du virket omkring deg for å få det størst mulige følge på veien, frem til og inn i faderhusets evige herlighet og glede.

I de kristnes rekker stod du som den fasteste blant de faste. Nu er din plass her tom, vi skal ikke se deg mer i forsamlingene, ikke mer høre din røst til forkynnelse og kjenne gløden av å ha deg i vår midte. Nei, men der lyser et håp, det å gjense deg på den andre siden av graven, der lykkens sol aldri går ned og jubelsangen aldri forstummer.

Takk, Josef, for hva du fikk nåde til å virke og være!

O. B.

Til fru Fleischers minne.

Fru Toni Hygen Fleischer er død. Et sjeldent godt og høyt kultivert menneske er med henne gått bort. Hun møtte alle med et godt og rent og inntagende smil, vennlighet og forståelse var noe helt naturlig hos henne, denne dame i mer enn navnet. Alle som lærte henne å kjenne, måtte uvilkårlig bli glad i henne. Beskjedenhet var også en av hennes gode og fornemme karaktertrekk, bakgrunnen var hennes plass, men gjaldt det om noe, fant hun straks sin plass i teten, det kom kanskje tydeligst fram, da hun ved sin mann, general Fleischers side gikk inn for kampen mot Norges fiender under krigen og okkupasjonen. Da var hun å finne på sin plass, og sviktet aldri et øyeblikk.

Vi kan se og føle denne edle, hjertevarme dames sorg, da hennes mann døde der ute langt, langt borte fra det land de begge bar i sine hjerter med fedrelandskjærlighetens varme og vilje til å ofre alt for. — Med ham mistet hun sitt viktigste og kjæreste punkt her i livet, og ikke lenge etter fikk også hun kallelsen til å komme hjem, fra et jordisk liv, som hadde tapt så meget av sitt innhold og sin glede.

Vi bøyer oss i respektfull andakt, takker for de streif av sol hun formådde å spre omkring seg til alle sider og til alle, og lyser Guds fred og velsignelse over hennes minne som er blandet med så megen sorg og vemod.

B.

En ung mor er død.

Et smertefullt bud gikk forleden rundt i gård og grend. En ung mor, en kjær hustru og en sjelden god og rettsindig kvinne var død — Solveig Farstad. Dødsbudskapet kom så helt uventet, så overraskende, det var nesten ikke til å tro. — Solveig, du var ennu så ung, bare 33 år gammel, eller vel så det, du stod midt i livets store forventningsfulle tid, du ofret og la til rette, plantet og prydet, hegnet og lunet, men først og fremst var du smilet, det gode, forfriskende humøret, solen i huset, solveien var det du viste dine nærmeste og alle andre mennesker å vandre.

Personlig har jeg så meget å takke deg og det lyse, gode hjemmet ditt for. Det var bestandig så godt å komme til det og til deg, en kjente seg velkommen, og du hadde disse åpne, givende hender, dette hjerte og sinn som følte med og for andre og som så gjerne vilde bære med og for andre. — Slik var det, vet jeg, du lærte det i barndomshjemmet ditt, og slik innrettet du deg med livet da du kom ut og bygde deg nytt hjem sammen med din mann, for felles lykke og på lang sikt — inn i en dyp alderdom. — Men det ble anderledes. Dødens engel stanset ved din dør, og gikk inn. Der lykkens sol nyss skinte, der planer for en lang fremtid lå tilrettelagt, der er nu sorgens og det bitre savns skygge lagt over det hele. — Vi bøyer oss alle — og vi er så mange, så mange — i oppriktig og dyp sorg ved din båre. Men midt i sorgen lyser korset, og hører vi ikke nynn fra det evige livs engler. — De bærer deg, Solveig, over til et nytt hjem. — Så måtte Gud hjelpe oss alle, slik at vi kan møtes med deg der.

O—g.

Dødsfall.

Der kom et telegrafisk budskap: Simon Josefsen, Holandshamn i Vågan, døde torsdag 31. oktober, 83 år gammel. Så fikk også han flyttebud og er ikke mer i blant oss jordiske levende. Et rikt liv her nede er avsluttet, en lang vandring i jordens dal er forbi, og et i alle deler rettskaffen menneske har lukket sine øyne.

Simon Josefsen hørte til de mennesker det bestandig var en glede og en berikelse å møte og være sammen med. Stille gjorde han sin gjerning, saktmodig

Dødsfall.

En kjent og i vide kretser aktet mann i Buksnes, Bertin K. Lakselvhaug, er avgått ved døden, vel 82 år gammel. Som gråsteinsmurer, som fisker og fiskekjøper har han gjennom et langt tidsrom vist stor aktivitet og dyktighet. Fra trange og tunge økonomiske kår arbeidet han seg godt fremover, og hans evner og sunde, saklige omdømme kom også til nytte for det kommunale styre, der han i snart en «mannsalder» uten avbrytelse satt som medlem av herredstyret. Hans ord og meninger hadde vekt og han var aldri redd for å føre sine argumenter i marken, selv om han stod nokså alene i en sak. Rettsinn var merket i hans arbeids og livs baner. Helt til det siste var han i virksomhet, selv om kreftene etter hvert minsket nokså meget.

Da døden den 7. mars banket på hos ham, var han rede til å følge. Han visste veien til de salige høyder var beredt for ham. Vi som hadde den glede å kjenne ham, og dermed også aktet ham, vi står tilbake med savnet, men også i vissheten om at han har funnet sin plass på riktige siden av den Gud og Herre han i alle ting ville tjene.

Sambygding.

Minneord.

Eva er død. Det kjennes så tungt og sårt å vite det. Hun var så ung, bare 20½ år gammel, og nu er hun borte, borte for bestandig. Hun var den yngste av fire søsken, og en hjemmets solstråle var hun, ja, ingen kunne som Eva bære solskinn og lys inn i hjemmet. Alltid var hun å finne på livets solside, munter, glad, villig og hjelpsom, og alt tok hun i den beste mening. Å lære Eva å kjenne var det samme som å bli glad i henne.

Men så i fjor utpå våren begynte hun plutselig å kjenne seg litt syk, ikke meget, og hun fortsatte med å være hjemmets lyse fé, dets gode engel, gå mor og far til hånde, spre glede omkring seg og være til nytte og hygge over alt. Det ble sommer, men sykdommen ble heller litt verre, og da lægen kom til måtte han meddele at det stod ikke bra til. Det var nok for sent dessverre. Den snikende sykdom som krever så mange liv i våre dager hadde også her begynt sitt dødsarbeid. Men Eva var da så ung, kunne det være mulig? Det var nesten ikke til å tro.

En skygge la seg over hjemmet, men Eva smilte den bort, så langt hun formådde. Tapper så hun det, som hun visste måtte skje, i øynene. Også døden kunne hun gå i møte med sol og smil i sitt tornister. Hardt var det nok også for henne å måtte innrømme det, at hennes livsvei ikke rakk lenger, at den stanset midt i ungdommens vår, men lydig bøyde hun seg for det uunngåelige, det som forsynet hadde bestemt. Hun fant Kristi hender og kjente seg så trygg.

Stille sovnet hun inn natt til tirsdag den 24. mars. Hun fikk ikke oppleve den nye vår, hun dette vårens og lysets barn. Men der hun lukket sine vakre øyne for siste gang, var hun i vissheten om å åpne dem til et skjønnere syn enn noen jordiske øyne har sett: Paradisets haves evige vår. Derinn er du nu gått, ung Eva. Vi ikke bare tror og håper det, vi vet det. En engel er kommet til engler.

Mange er vi som står igjen her på denne siden av teppet og savner deg så sårt. Ja, vi er så mange, mange. For det er så få av din støpning, du vårens og lysets datter. Men ditt minne skal lenge, lenge skinne blant oss. Og fra ditt nye hjem vil du fortsette å tale til oss, spre mørket og forære oss vårens og lysets blomster, styrke vår tro på det godes og sannhetens seier og på borgerskap i den evige stad.

—a —g.

Fredag morgen døde prost Smith, fredfullt og stille i sitt hjem her i byen, nær 82 år gammel. Om syv dager, den 14. april vilde han fylt sitt 82. år.

Hans Wilhelm Dop Smith var født i Evje prestegjeld i Setesdal, hvor hans far var distriktslæge. Da Smith var omkring 11 år gammel flyttet familien til Hoff i Jarlsberg. Han blev student i 1876, cand. philos 1877 og cand. theol. 1883 med meget god karakter. I årene 1887—89 var han lærer ved Realskolen i Trondheim og fra 1889—95 stiftskapellan i Tromsø stift til han sistnevnte år blev utnevnt til sogneprest i Borge i Lofoten, hvor han var i 12 år, til 1907, da han blev utnevnt til sogneprest i Trondenes og fra samme tid prost i Trondenes prosti. Dette embede innehadde han, til han gikk av efter opnådd aldersgrense, men han fortsatte etpar-tre år som hjelpeprest i sitt gamle kall, inntil yngre krefter kom og gav ham avløsning.

I Borge var Smith ordfører og formann i skolestyret, likesom han i flere år var formann i Nordland fylkesskolestyre. Han var også kåret til valgmann for Lofoten. I Trondenes var han en tid formann i skolestyret, og var i flere år formann i vergerådet, men trakk sig så tilbake fra alt som kunde smake av politikk. — Alene som han for det meste var med å administrere det store og meget vidstrakte Trondenes sogneprestembede, hadde han jo mere enn nok av arbeide. Det var imidlertid beundringsverdig hvad han kunde prestere å gjøre unna. Han hadde en næsten fabelaktig evne til å få tingene utført. Som administrator var han konsis og grei, uten dikkedarer av noen art. Utglidninger i noen retning tålte han ikke. Da optrådte han både myndig og fyndig og skar igjennem det hele. Det vil sikkert de huske som f. eks. var med i Nordlands fylkesskolestyre under hr. Smiths ledelse.

Som prest var Smith høit anskrevet av sine menigheter. Hans prekener var sjelden klare og innholdsrike, de hadde evangelisk stor dybde og tankens klare høide. Det var alltid stigning over dem, slik at de holdt tilhørernes interesse fangen. Og det var bestandig folksomt under prost Smiths talerstol. Han fikk aldri grunn til å klage over sløvhet i kirkesøkningen. Som kristen, som prest og som menneske i sin almindelighet krevet han det høit under taket og vidt mellem veggene. Sneversyn, spissfindigheter og intoleranse i det religiøse liv vilde han ikke vite noe av Selv klarla han veien, slik at ingen behøvet å ta feil av den. Hans beste prekener, og det var mange av dem, har ennu resonans i våre hjerter og våre sinn. De hadde liv og innhold, de var et mangestrenget instrument, men grunntonen var gjennem alt og til alle tider den samme. Han var en sjelesørger alle trygt kunde henvende sig til. Han ledet hjem, dit han nu selv er vandret.

Da prost Smith i 1929 fylte 70 år, og ifølge lovens bokstav skulde tre tilbake fra sitt embede, blev han, som det vil huskes, av daværende formann i menighetsrådet, forretningsfører Heide, overrakt en større pengesum som takk fra den menighet, hvis hyrde og forkynner han hadde vært i 22 år. Det viser den posisjon han inntok innen prestegjeldet.

Gutten fra Setesdal, som blev nordlending så god som noen innfødt, det var prost Smith. I mer enn femti år var han knyttet til denne landsdel, og forlot den aldri, og her valgte han også sitt siste hvilested.

Det blir en tom plass efter ham i vår by, hvor vi var så vant til å se ham næsten hver dag. Det var alltid noe av en oplevelse å hilse på ham og slå av en liten passiar. Han kunde replikkens kunst, lynrapp i tanken fanget han det som blev sagt og gav svaret — ofte slik at det gav en noe å fundere på. — Siden krigen her hjemme blev han mere borte. Hans førlighet var ikke langer slik at han kunde ferdes større ute. Og så kom døden og felte det engang så sterke og rotfaste treet i menneskeskogen — ett blandt de største på de nordlige trakter.

I Nanna Withs Illustrerte Biografisk Leksikon over kjente norske menn og kvinner, som utkom for vel tyve år tiden, besvarte prost Smith dette spørsmål: «Hvilke personer, institusjoner og begivenheter har hatt størst innflydelse på Deres utvikling og liv?» med følgende:

«Jesus Kristus — garanten for livets setning: Credo in resurectionem mortuorum». (Jeg tror på dødes opstandelse).

I det samme leksikon skriver han videre på sin egen friske og fornøielige måte bl. a.: «Fikk dessverre ikke Olavsordenen ved mitt 25-årsjubileum, måtte nøie mig med en meget anerkjennende artikkel i lokalpressen. — — Kan ikke mønstre engang en kotillonsløife fra fortiden. Har intet grunnlagt, hverken formue eller krutt. — — Mine venner påstår at jeg har grunnlagt demokratiet i Lofoten, d. v. s. i Borge, men det er nu en overdrivelse».

Vi synes se det lune glimtet i prostens kloke øine bak lorgnetten, da han skrev disse ord om sig selv. Han hadde humør og kunde dette med humor. — Men bak alt og over alt lå alvoret, det store, det som kan bære gjennem både livet og døden.

Hans dag er endt; men hans minne står skrevet med gylne bokstaver i den ærverdige kirkes og det landskjente prestegjelds historie, hvor han virket med utrettelig iver og til stor velsignelse for slekten gjennem så mange år.

i døden.

I den hvite stua på ytre gård i Ytre Våje i Buksnes er det tung sorg til huse i denne tid. Med knappe tre dagers mellemrom har døden banket på der ute og gjestet denne heim. Torsdag kveld brente livslyset ned i staken og sloknet for den 80 år gamle mor, enken Marie Olsen, og søndag ved høymessetid foldet sønnen hennes, den nær 46 år gamle Anton Olsen, sine hender til den siste store hvilen. Dødsårsaken for dem begge var kreft. — I de siste uker har de begge ligget til sengs, de viste det hadde ringt til avgang for dem, første og annen gang, og så var spørsmålet: for hvem den unge mannen, eller hans gamle livstrette mor, vilde det først ringe for tredje og siste gang. Fra sykeleie til sykeleie gikk den sørgende familie, alt håp var ute, døden hadde trykket sitt stempel, reisepasset var utferdiget, og de som var på flyttefot hadde sine passersedler i orden for vandringen gjennem porten inn til livets og lykksalighetens land. Vi ser dem gå der sammen, denne gode og omsorgsfulle mor og hennes kjærlige sønn, hånd i hånd, i trygg visshet om å finne inn til frelsen.

Du Anton var av disse mennesker som det dessverre er så altfor få av. Ditt liv her nede levde du lyteløst så godt du evnet, og du nådde de store resultater slik. Hvor finner vi dine uvenner? Ingen steder. Hvem kan det være som har noe uforskyldt å si om deg? Ingen, lyder svaret. Ånei, du stelte deg ikke slik blant menneskene. Rett og skjell gjorde du til alle sider, ditt smil var ikke bare en tom ansiktsfasade der lå kjærlighet, tro og tillit i det, vi kunde ta det like som mellem våre hender og bære det med oss — fordi det kom fra ditt hjerte, og ikke var bare noe tillært og utvortes, ikke bare et skilt, men noe du gav oss til å eie.

Vilde du noen gang annet enn det som bare godt var? Nei, aldri. Hva skulde det være? Strid og kiv gikk du av veien for, du for alltid med lempe, og du tapte visst aldri på det. Som du var en god sønn i heimen, var du også den gode ektefelle og den forstandige og oppofrende far for de fire små, du nu har latt etter deg, knuget i savn og sorg hos sin gråtende mor.

Som du var et lys i livet, fikk du også si farvel til dette på den skjønneste sommersøndag. Det var som Gud selv vilde lyse for deg, og ingen, visste du, kan det som Han. — Så tok du din mor ved hånden, og så gikk dere sammen, slik dere har gjort det så mangen gang her nede — men aldri en gang så vidunderlig skjønn som denne oppad, oppad, mot stadig sterkere lys, mot stadig større renhet og til stadig vakrere englesangtoner. Jo, dette var en gang etter ditt sinn. Og så var du fremme, du og din gamle mor. Du førte henne ved hånden hele veien og ble aldri trett, ikke nu mer, ikke som da du lå her og til sist ikke orket løfte en arm, eller si de siste kjærlige ord, som brente på dine leber

Nord-Norges eldste død.

Enkefru Anne Heggen, Harstad

døde fredag 18. januar, 104 år og 2 måneder gammel. Hun var seig til å holde ut med livet, gamle Anne, men endelig så fikk hun da lukke sine øine til den store hvile, den for evigheten. Hun var født i Dovre prestegjeld, men kom i ganske ung alder sammen med sin mann opover til Nord-Norge, hvor de to virksomme mennesker slo sig til ro og blev for resten av livet. Mannen hennes, Ingebrigt Jakobsen, døde under Lofotfisket i 1879. Han «satte ikke til», men blev syk under fisket og døde på Gravdal sykehus. Anne hadde således vært enke i 56 år, da hun nu døde.

Anne Heggen var et arbeidsomt menneske all sin dag. Ennu lenge efter at hun hadde fylt de 100 måtte hun sysle med et eller annet. Men efter hvert gjorde alderen sin rett gjeldende. Det blev mere og mere å holde sig til sengen, og høreevnen svekkedes betydelig. I den aller siste tid hadde hun vanskelig for å snakke forståelig. Men hun var alltid glad og tilfreds og kunde smile så godt, helt til det aller siste. — Nu var hun trett og ønsket intet heller enn å få avløsning, den hun omsider fikk, gammel og mett av dager.

Br—.

†

H. C. Bergersen.

In memoriam.

Så er han død gamle Bergersen. Endelig skulde også hans ben få hvile og hans øie lukkes, det øie som helt til det siste årvåkent fulgte med i døgnets strid og tidens utvikling og som fikk se så mange av sine samtids menn og kvinner gå bort før sig.

Det er et langt og strevsomt liv som her er avsluttet, er trofast livsvirke som har båret frukt og satt merker efter sig, som sent vil glemmes. Og det var alltid det gode han sådde på sin livsferd, derfor var hans sind lyst og hans smil blidt selv når av og til en motgangsbølge slog mot ham.

Han stod alltid på sikker grunn, og den sterke bevissthet om at den levende Guds kjærlighet til alt og alle alltid fulgte ham på hans ferd var nok den sterkeste støttestav han hadde ved siden av sin gode hustru og en hengiven barneflokk.

Ikke bare Kvæfjord, men også hans fødebygd Trondenes og hele distriktet heromkring har grunn til å være ham takknemlig for den måte han viste sin rørende kjærlighet til sin hjemstavn på. Det er et av de eksempler som i vår rastløse tid er så såre sjeldne og derfor så meget mere prisverdig. Kanskje så han klarere enn de fleste at vi i vårt jagende, travle samfund holder på å glemme oss selv, Gud — og at hedre far og mor og da viste han, at det ikke vilde gå oss vel og at vi ikke skulde leve lenge i landet. Han hadde ialfall ikke glemt hverken sin Gud eller de gamle slekter.

Mange er de som med takk vil huske hans «Gamle minner» som for oss har utdypet kjennskapet til de som i vår krets ryddet og bygget før oss under tyngre og kummerlige forhold enn vi nu kan tenke oss; men lengst vil nokk hans minne leve som den gode og varmtfølende ungdommens læremester og opdrager, det som blev hans livsverk og hvor han nådde så langt og fikk utrettet så meget.

Der fulgte varmhjertet fred med H. C. Bergersen og hellig fred vil vi ønske over hans minne.

AGENT
OLE ERIKSEN,
Harstad

døde lørdag 10. ds., vel 69 år gammel.

Utpå høsten ifjor blev han syk. Han søkte da den best mulige lægehjelp, såvel her i byen som i Oslo, men sykdommen hadde for sterkt tak i ham, og den har altså nu medført døden. — For knapt en måned siden døde hans hustru.

Ole Eriksen var født på gården Bjørnå i Trondenes. I 1902 flyttet han til Harstad, hvor han drev et efter forholdene stort og moderne skomakerverksted til 1913, da han blev ansatt som politikonstabel i byen. I 1916 blev han forfremmet til politibetjent, en stilling han røktet med megen takt og dyktighet til 1919, da han gikk over i forretningslivet og etablerte Harstad Kåpemagasin. — For endel år siden avviklet han denne forretning og begynte agenturvirksomhet, en forretning han med vanlig flid og dyktighet har oparbeidet til en av de største i sitt slags her.

Eriksen har gjennem en lang rekke år vært en meget benyttet man i byens kommunale liv, helt fra Harstad blev utskilt fra Trondenes, — som medlem av bystyret, skolestyret, fattigstyret, fattigforstander, lagrette- og domsmann m. m. Han har også en tid fungert som byens ordfører. — Innen sitt parti, Høire og Fr. venstre, var han et ansett og betrodd medlem, og i flere år foreningens formann.

Eriksen har nedlagt et stort og anerkjennelsesverdig arbeide i alle de institusjoner han blev satt til å virke i. Han var behagelig i samarbeide og eiet en lykkelig evne til å omgåes mennesker i det hele tatt. Hans lyse sinn og gode humør fornektet sig aldri, men bak spøken og det lune smil lå der et fast livsalvor og en bestemt vilje til å fremme det han anså for rett og påkrevet.

Med agent Eriksen har byen mistet en aktet og velfortjent borger, hvis minne vi lyser fred over.

HANS NILSEN.

En ektefødt sønn av gamle Trondenes og en varm elsker av sin vakre hjembygd, Hans Nilsen, er for nær to måneder siden død i Amerika, 77 år gammel.

Han var født i Grunnvassbotn og vokste op i små og fattige kår. I flere år drev han fiske, men begynte så med veiarbeide og var endel år veivokter til han i 1911 reiste til Amerika. Her slo han sig først ned i Aberdeen, hvor han var i 4 år, derefter opholdt han sig i Tacoma i 19 år, men flyttet så, da han var blitt gammel og lite arbeidsfør, til Seattle hvor han tok ophold på et svensk gamlehjem fra 7. april 1934. For opholdet ved dette gamlehjem betalte han engang for alle 2000 dollar, og her gikk han da inn til den siste store hvile. I Amerika drev Nilsen på med forskjellig slags arbeide og tjente bra, men dessværre var han uheldig og mistet ganske store beløp av sin opsparte kapital, 2000 dollar i Amerika og mer enn 8000 kr. i Norge, det meste i banker som gikk fallitt under krisen efter verdenskrigen. Men han hadde da allikevel nok igjen til å kunne sørge for sig selv til døden kom og løste ham fri fra dette liv.

Hans lengsel stod i mange år til hjemlandet og hjembygden, og det var hans stille håp å kunne få flytte tilbake over havet og få legge sine ben til hvile i Trondenes jord. Det blev ikke så.

Hans Nilsen var den fødte gransker og historiker, sier en av hans venner her hjemme. Allerede som gutt viste han stor interesse for tradisjon og historie, og straks han fant anledningen avla han besøk i arkivene både i Trondheim og i Oslo, og det er mange og meget verdifulle ting han har nedskrevet om gammelt, først og fremst i Trondenes prestegjeld, men også ting som gjalt hele Halogaland. Grundighet og nøktern vurdering særpreget Hans Nilsens arkivarbeider og historieskrivning. Det han leverte fra sig kunde en trygt bygge på, og mange er de som har øst av hans kilder og vil fortsette å gjøre det. Denne selvlærte mannen har fått ros for sitt arbeide også fra videnskapelig hold, og i Stiftarkivet i Trondheim ligger der et større arbeide fra hans hånd. Det var meget både av tid og penger han brukte til denne historiegranskning, som han var sterkt optatt med helt fra guttedagene. Det er således typisk for Hans Nilsen at han allerede som konfirmasjonsskoleelev på Trondenes fant den gamle jernalnen, som i uminnelige tider hadde hengt der i kirken, ved nordre dør og med den målte kirkens lengde og bredde. Men allerede året efter, i 1880 var alnen forsvunnet fra kirken, og siden har vel ingen sett noe til den.

Nilsen omfattet sin hjembygds ærverdige kirke med megen interesse og har skrevet meget om den. Til dette trauste og tradisjonsrike gudshuset gikk hans tanker og lengsler meget ofte der ute i det fremmede. I et brev til en av sine venner her hjemme skrev han for ca. 3 år siden noen vers til kirkens pris:

Historiske tempel på sagnrike grunn,
og alt hvad du i dig gjemmer,
kan noen opgive den tid og den stund,
her hørtes de første menns stemmer?
Kan tiden opgives for første manns grav,
og alle som her finner hvile, —
de folk og de slekter som gjøre kan krav
til dine inngange har ilet.
— — —
Du skjønneste plett på min hjemlige jord,
jeg kan dine minner ei glemme.
Du livet mig gav og mig fostrede stor,
gid og mine ben du vil gjemme
når sjelen er flyttet og hjemløse rest
ei mere har her noen hytte, —
mottak da mitt støv, ti du gjemmer det best
ved din mur, som min grav vil beskytte.

Vi møtes ikke mere i denne verden, sier han til slutt i dette samme brevet av 1937, men la oss leve så at vi har håpet om et uadskilleligt møte i de evige himmelske boliger hist oppe, hvor ingen skilsmisse mere skal være.

Hans Nilsen er flyttet hjem til disse evige boliger. Hans grav fikk ikke ligge ved Trondenes

kirkes beskyttende mure, men hans minne vil leve meget lenge i denne bygd. Han har skrevet sig inn i dens historie — fattiggutten fra Grunnvassbotn som gav sin hjemstavn og sin hjemstavns landsdel mange og til dels grunnleggende skrifter fra farne århundrer, og gjorde det slik at det står respekt av dette hans arbeide.

Til den våte grav.

Noen minneord.

De to tragiske skibsforlisene, som i disse dager optar sinnene her oppe, kanskje mere enn noe annet, har krevet dødsofre også innen vår by og skapt sorg i flere hjem.

Som omtalt annet sted idag var pastor Erik Helstrøm, Seljestad blandt de omkomne ved «Richard With»s forlis.

Blandt de omkomne ved dette forlis var også postfullmektig Olav Risdal, Trondheim, som imidlertid også kunne regnes å være Harstadborger. Risdal kom til Harstad og begynte ved postkontoret her som assistent den 1. mai 1913. Han avanserte til postfullmektig. På 25-årsdagen for sin tiltredelse her forlot han Harstad i 1938 og flyttet til Trondheim, og har siden reist som postfunksjonær med hurtigruten på kysten.

Risdal vilde onsdag 24. ds. ha fylt 50 år. Han hadde mange venner i denne by, hvor han hadde sitt hjem i et kvart århundre. Han var sanger med liv og sjel og stod fra høsten 1913 tilsluttet Harstad Mandskor. Nu skal hans stemme aldri mere lyde...

Men en ulykkelig skjebne vilde at denne familie skulde bli dobbelt hårdt rammet. Også Risdals sønn, postelev Jørgen Risdal, som reiste med «Barøy», var blandt de omkomne der. Jørgen hadde tatt artium her i byen og var straks begynt i postetaten. Hans mange kamerater og venner her har med dyp sorg mottatt budskapet om denne unge, staute gutts bratte bortgang.

Postfullmektig Risdal var født på Tau ved Stavanger. Hans hustru, som så plutselig har fått tømme sorgens bitre beger i fullt mål, er fra Tromsø. Det er mange i vår by som deltar med henne i den tunge sorg, hun nu sitter bøiet under.

•

En annen hårdt rammet familie i vår by er verkstedarbeider Otto Johansens. Han mistet ved «Barøy»s forlis sin hustru og datter. De var på hjemtur fra en reise sydover, og gledet sig til snart å være i trygghet hjem-

me. Det skulde imidlertid gå så helt anderledes. Mor og datter skulde aldri mer få sitte ved hjemmets lune arne. Der falt et skudd..... Og så greide Vestfjordens kolde bølger resten. Tilbake sitter ektefelle og far, mor og bestemødre og søsken med sorgen og savnet. Ikke en gang engang til å stelle med og verne om blev dem forundt.

Dødsfall.

Enkefru Lornthine Jacobsen, Harstad er avgått ved døden i sitt hjem, i en alder av 72 år. Hun var enke efter skomakermester H. E. Jacobsen, som døde for noen år siden.

Fru Jacobsen, som var født i Kasfjord i Trondenes, har i flere år ligget til sengs. Med henne er en god hustru og en kjærlig og omsorgsfull mor vandret bort. Hun var et venneselt og godt menneske som elsket fred og viste forståelse og fordragelighet i alle livets tilskikkelser. Det gode smilet i hennes lyse og vennlige ansikt hadde en egen evne til å lyse op og bringe kjærlighet og sprede det som måtte være mørkt og tungt. Sin sykdom bar hun med tålmodighet. enda hun viste det aldri vilde bli henne forundt å kunne reise sig mere av sykesengen.

Fru Lornthine Jacobsen hadde mange venner i denne by og i den bygd hvor hennes vugge stod — venner og ingen fiender. — Nu har hun fått avløsning, og lysets port stod åpen for henne. Hun er kommet hjem, der det ingen sorger og trengsler er.

Et lys er slukket, men tusener skinner
i salene der hvor Guds barn vi finner.

Br—.

Dødsfall.

En av Hadsels eldste, fhv. bokholder Johan Fedreriksen Melbo er avgått ved døden, 86 år gammel. Med ham er en kjent og aktet person der i bygden vandret bort.

Frederiksen var født i Namsos, men kom i meget ung alder til Melbo hvor han straks begynte i grosserer Chr. Frederiksens forretning. I omkring 60 år var Johan Frederiksen ansatt i denne forretning, den lengste tid som bokholder, og han var med i den rivende utvikling som fant sted der ute — da Melbo, fra å være et almindelig, større handelssted, vokste sig frem til et av Nord-Norges betydeligste industricentra, i sin tid kanskje det aller største.

Det var alltid arbeide nok på Melbo i de dagene, og Johan Frederiksen sparte sig aldri. Han var til det ytterste pliktoppfyllende og nøiaktig, en tro og

god tjener, vennesel og uten lyder i all sin vandel.

Over denne noble og rettlinjede persons minne kan det med sannhet lyses fred. Fred og hygge var det han alltid skapte omkring sig, og mange er de som med vemod vil motta budskapet om hans bortgang.

✝

Førstelærer ved Sama skole i Trondenes, Mikal Mathisen, Sama døde plutselig lørdag kveld av hjertelammelse, vel 65 år gammel. Han hadde nylig vært en av sine vanlige turer opover Sama og avlagt en liten visitt hos sin brorsønn, som nu innehar farsgården, og bare en times tid efter at han var kommet hjem ved 10-tiden om kvelden, kom døden plutselig og banket på.

Ved skoleårets slutt iår trakk Mathisen sig tilbake fra sin skolegjerning, efter å ha nådd aldersgrensen. Hans otium blev således ikke av noen lang varighet.

Mathisen var en godt utrustet lærer. Han hadde et godt grep på sine elever, der var utmerket disiplin i hans skole og han hadde en egen evne til å meddele sine elever kunnskaper.

Det var en lang og vel utnyttet arbeidsdag i skolens tjeneste lærer Mathisen kunde se tilbake, da han for noen måneder siden trakk sig tilbake. Han fylte sin plass og satte sin ære i å skape gode borgere av de barn som var betrodd ham til undervisning og opdragelse.

Som menneske var Mathisen til det ytterste rettlinjet, overbærende og grei i all sin ferd. Rolig og behersket fremholdt han sine meninger, og det han sa og mente var alltid grundig gjennemtenkt. Han fulgte ikke grosset, han lånte ikke sine standpunkter av andre, de var helt og holden hans egne, og de gav respekt for mannen, som også alltid var lydhør for andres meninger, og kunde gå over til dem, dersom han fant dem riktigere. Han var rumslig og stor nok til det, og hans rettsindighet i alle forhold til livet hindret ham ikke i å gå de rette veier, både for sig selv og andre.

Vi senker vår fane ved denne gode borgers båre og lyser fred over hans minne!

Dødsfall.

Fhv. distriktsjordmor Sara Nilssen, Kaldfarnes i Senja er død, 87 år og 7 måneder gammel.

Hun var født på Bestebostad i Trondenes og var ved 22-årsalderen ferdig med sin utdannelse som jordmor. Kort tid efter blev hun ansatt som distriktsjordmor i det vidstrakte og værhårde Torsken herred, som dengang var ett jordmordistrikt. Men den unge jordmor var aldri forsagt, selv om stormen tutet og havet brøt i tette, hvite skavler. Når plikten kallet dro hun i vei, så sant hennes skyssfolk på noen måte så det «lekt» å ta ivei. Det hendte i blandt at jordmoren selv måtte sette sig i årene for å ro. Hun kunde det også, Sara Nilssen. En gang, det var ved Rødsand, kunde det imidlertid gått galt. I snetykke fikk man båten fylt, men heldigvis var man nær land og fikk berget sig på det tørre før ulykken fikk et værre omfang.

I mange år var fru Nilsen jordmor for hele Torsken, men så blev distriktet delt i tre, og hun fikk da valget mellem disse nye, mindre distrikter og valgte midtre distrikt. — Det gamle distriktet strakte sig fra Halvardsøy til Sandsvik.

I 1922 gikk fru Nilsen av som jordmor efter opnådd aldersgrense. Hun kunde da se tilbake på en lang og ofte meget anstrengende arbeidsdag. der hun alltid hadde gjort sin plikt, og ofte meget mer enn det. — Hvor mange nye verdensborgere hun ialt har tatt imot, vet vi ikke, men det er sikkert et betydelig antall.

Dødsfall.

Kontorist Thoralf Kristoffersen, Harstad døde mandag, efter å ha vært syk i nokså lang tid. For et par-tre måneder siden, da vi snakket med ham, kjente han sig bedre og næret, såvidt vi kunde skjønne, et svakt håp om å kunne overvinne den snikende sykdom. Dessværre gikk det ikke så. For en ukes tid siden måtte han gå til sengs, og hurtigere enn noen hadde ventet kom døden. — Han bar sin sykdom med godt mot og humør, tilsynelatende i hvert fall, klaget aldri og lot sig ikke rokke ut av sitt jevne humør.

Thoralf Kristoffersen var født i Tromsø, men kom som ganske ung til Harstad hvor han er opvokset og gikk på skole. Han gikk også på skole i Oslo og var senere ansatt i et rørleggerfirma i Trondheim. I flere år var han ansatt ved Store Norskes kontor i Longyearbyen på Svalbard og var også i en lengere tid ansatt ved en maskinforretning i Tromsø. De siste 11 år har han sammen med sine brødre drevet Harstad Blikk- og Metallvarefabrikk, hvor han utførte det kontormessige arbeide.

Thoralf Kristoffersen var en stillfarende mann, som aldri forsøkte å stikke sig frem på noen måte. Hans mange venner — han hadde sikkert bare det — her i byen som ellers hvor han var kjent, vil med sorg motta budskapet om hans bortgang.

Dødsfall.

Johan Johansen, Harstad er avgått ved døden, nær 88 år gammel. Med ham er en av de eldste i vår by vandret bort.

Han var født i Buksnes i Lofoten og kom for temmelig nøiaktig 50 år siden til Trondenes, hvor han den første tid hadde tjeneste hos lensmann Strøm. Men ellers har han drevet med litt av hvert i de mange årene han har bodd her i sitt lille hjem på haugen ved bygrensen til Seljestad, kullsjauer, fiskhandler og hvad ellers var for hånden av beskjeftigelse. — Som fisker begynte han, som lofotgiunter flest på den tid, som kokk i rorbua i Balstad, og fisket fortsatte han med i mange år efter at han var flyttet hit, så han viste saktens hvordan den leik smakte, av både ondt og godt. Det er mange tunge åretak og mangt et hårdt kryssan på fembøring og åttring som ligger bakut i hans vei. Som yngre var han også seglingskar med nordlandsjekt til Bergen.

Men så gjorde alderdommen sin rett gjeldende, og de siste 6 år har Johansen ligget til sengs, og har vært nokså skrøpelig. Døden, som nu har løst ham ut, kom derfor som en befrielse. Et godt og fredfullt menneske og en pliktopfyllende borger er gått bort med denne gamle mann, og der skal for alltid hvile fred over hans minne.

Dødsfall.

En kvinne av de stille i samfundet, fru Marie Elisabet Bremnes i Kvæfjord, er død, 74 år gammel i sitt hjem på Bremnes. Hun var født på denne gård og fikk leve hele sitt liv på dette sted, som var henne så kjært og hvortil alle hennes kjæreste minner var knyttet.

Fru Bremnes var en god og trofast hustru, en øm og avholdt mor, et i alle deler rettlinjet menneske. Hun levde sitt liv i tro og tillit for Guds ansikt. De siste årene var hun sykelig og lite arbeidsfør, men hun bar sin sykdom med stille tålmodighet. Hun var omgitt av kjærlighet og hjelpende hender, og viste sig også i trygge hender når hun engang blev kalt bort. Dette er nu skjedd. —

I fru Bremnes hjem var det en egen fred og hygge å finne. Jeg minnes en vakker kveld ved St. Hans for kort tid siden. Vinduene i den lune, hjemmekoselige stuen vendte ut mot den brede, åpne Andfjorden hvor over solen sank mot aftenleite, i rødt og purpur. Den farvet det opdekte bordet, veggene og fru Bremnes vennlige ansikt, som uttrykte bare glede og tilfredshet, tross så meget som nettop da ikke var som det burde for oss alle, også for henne. Det var Guds sendebud på solstrålevinger der likesom kom flyvende innover fjorden og kastet sin glød og farve over dette hjemmet, hvor hun var den gode feen. Hennes grå hår tok farve av den rødmende senkveldssol, vi satt der alle samen i kretsen omkring henne og hadde det så trygt og godt, og det billedet vil jeg bevare om henne og det hjem hun i trofast forening og arbeide sammen med sin mann hadde skapt og utviklet til et god og harmonisk rede. —

O—g.

Dødsfall.

Fhv. gårdbr. og fisker, Jakob Trondsen, Bremnes i Kvæfjord er avgått ved døden, 90½ år gammel, og med ham er en av de eldste i bygden vandret bort.

Jakob Trondsen var født på Bremnes, hvor hans slekt i direkte linje nedover har sittet som bønder og fiskere i 5—6 ledd, og Jakob drev sin fedrenegård derute ved havet. Havet blev da også hans store og lunefulle virkefelt gjennem mange år. Allerede som 10—11 års gutt satt han «benket» på småbåttoften som rorskar sammen med sin far på hjemmefiske, men snart finner vi ham ombord i fembøringen på de større fiskefelter i Lofoten, på Andøyhavet og nord i Finnmark, på sildfiske og ellers hvor det var næring å hente op av sjøen. Han var ikke gammel karen da han tok hand om styrevollen som høvedsmann på fembøring og for over fjord og hav i frisk blest og i solgangsvind. Det hendte i blandt at det gikk på livet løs, særlig hart gikk det for sig en gang utenfor Andenes, da han måtte ri båtkjølen, og en annen gang på Finnmarkshavet, da det også var bud efter ham og hans manskap. Men Jakob Trondsen og hans folk slog sig igjennem og kom sig velberget i land.

Den største ulykken rammet ham i 65-årsalderen, da han un-

der skogsarbeide i Nupen fikk sitt ene ben så sterkt skadet at det måtte amputeres. Men Jakob Trondsen la ikke inn årene eller gav op i jordbruksarbeidet for det. Den sterke, seige mann var også siden å finne både på slåttemarken og i fiskerbåten.

Også i det kommunale styre og stell var han med i yngre år. Han satt i herredsstyret en periode i den tiden bankchef Drevland var ordfører, og var også medlem av bygdens ligningskommisjon. — Tross sin høie alder fulgte han med i alle begivenheter, hjemme som ute i verden, helt til det siste, da alderdommens svakheter begynte å gjøre sig sterkt gjeldende.

Men Trondsengården på Bremnes er fremdeles i gode hender. Hans sønnesønn, som bærer bestefarens navn, står nu for driften og stellet derute. Tradisjonen fortsetter i det gamle, sikre spor. Trondsennavnet døde ikke med den gamle Jakob, som nu har lukket sine øine for aldri mer å skue utover den fjord, de fjell og den fedrenejord han var så glad i.

Fred med Jakob Trondsens minne!

Som kortelig meddelt i forrige nr. av vårt blad er redaktør Thorgrim Røed, Bodø avgått ved døden, vel 70 år gammel.

Han var født i Gjerstad ved Risør og var utdannet som jurist. Han praktiserte en tid som sakfører i Risør og på Hønefoss, men gikk så over til journalistikken og blev i 1906 redaktør av Nordlandsposten i Bodø, som han redigerte i næsten 35 år til han ut på sommeren ifjor trådte tilbake.

Det lyktes redaktør Røed med stor dyktighet og en aldri sviktende plikttroskap å oparbeide det blad han hadde knyttet sitt navn og sin arbeidsevne til frem til en solid posisjon. Som pressemann var han, kan en godt si, en pressens grand seigneur. Han holdt da også alltid sin avis på et høit nivå og fikk den anerkjent som en ledende i vår landsdel.

Blandt avisfolk nøt redaktør Røed sympati og aktelse på alle hold, og han skjøttet med omhu og dyktighet de tillitshverv hans kolleger betrodde ham.

Vi som hadde den lykke å kjenne redaktør Røed sitter i dag i sorg, men gjennem denne trenger minnet frem om en høireist og nobel person, hvis ord og håndslag en kunde lite på og i hvis edle hjerte det aldri fantes svik.

Og i lyset av dette vil hans minne leve lenge i blandt oss.

Kystlos HANS ARNTSEN,

Seljestad pr. Harstad avgikk plutselig ved døden lørdag 4. ds i sitt hjem. Det var hjertet som nektet å fungere lenger. Samme dag Arntsen døde var han dog ikke dårligere enn at han gjorde sin runde i byen og hilste på slekt og venner.

Arntsen var født den 2. januar 1866 i Næss i Lødingen og blev således vel 73 år gammel. Som Nordlandsgutter flest måtte han tidlig med i fiskerbåten, og drev fiske som høvedsmann både i Lofoten og Finnmark, naturligvis på de åpne nordlandsbåter som dengang var i bruk. — I 1903 flyttet han med sin familie til Harstad og begynte som matros ombord i Haalogalandske Dampskibsselskaps båter. Her sluttet han i 1917 som båtsmann, og begynte da som kystlos.

I 14 år har Arntsen vært i Jacob Kjødes rederi, Bergen, og han var en ansett og betrodd los i dette rederi. Han var således helt borte på Island og hentet båter for rederiet og seilte dem til Svalbard. Losingen drev han på med like til ut mot høsten ifjor. Da la han op på grunn av svekket helbred. Men like til det siste tok han båter helt fra Kopervik og nordover.

Det var godt stoff i los Arntsen, både åndelig og legemlig. Han var av de stille i landet, rettlinjet og grei i all sin ferd, alltid hyggelig og vennesel mot alle, og underholdende å snakke med. Han hadde oplevet meget under sitt lange og avvekslende sjømannsliv, og han hadde sin egen lune måte å fortelle på. Det heter så ofte at man efterlater sig bare venner. Vi tror Hans Arntsen var en av disse lykkelige mennesker. Han gikk til side for all urett og kiv, og

ett rulleblad holdt han rent og uplettet gjennem alle livets tilskikkelser.

I det kirkesamfund han tilhørte, Baptistkirken, var han meget interessert og aktivt med i menighetsarbeidet like til det siste. Han vil bli en meget savnet mann både innen dette kirkesamfund og blandt de mange, mange venner, både nær og fjern, som vi vet er med oss i å lyse fred over hans vakre minne!

Begravelsen foregår fra Baptistkirken fredag til «Fredly» kirkegård.

Stadslæge Chr. Hansen,

Harstad er fredag 16. ds. avgått ved døden på Diakonhjemmet ved Oslo.

Doktor Hansen var født i Tromsø 1875 og kand. med. fra 1900. Sin lægevirksomhet begynte han som kommunelæge på Evenskjær, og var en tid assistenlæge hos dr. Astrup, Narvik. I 1914 nedsatte han sig som praktiserende læge i Harstad og blev i 1921 ansatt som stadslæge samme steds.

Doktor Hanssen var en sjelden nobel og rettlinjet person, et eiegodt menneske, aktet og avholdt i alle kretse.

I de siste par-tre år var han endel sykelig og i slutten av januar måtte han reise sydover, hvor altså døden nu har innhentet ham.

Vår by har med dr. Hanssen mistet en kjent og kjær skikkelse, en god og forståelsesfull læge, et menneske av dem man sjelden møter. Om ham kan det med full rett sies at han bare efterlater sig venner, og mange var de som vemod og sorg bøiet sitt hode ved meddelelsen om hans bortgang.

Men det lyse, gode minne han efterlater sig vil lenge være levende i blandt oss.

og evighet hans livs store eventyr. «Nei, da var det andre greier over i Havana», var hans stadige omkved når det var noget han vilde stemple som mindreverdig og undermåls her hjemme på Berget. For øvrig var han gammel ungkar og patent kvinnehater. Hans pasjon i ledige stunder var å legge kabal.

Tredje mann var den ved den tid viden kjente slåsshane Bastian, han som et par år i forveien satte Haugesund på den andre enden og forbante sig på at han skulde rundjule hele den danske infanteristyrke, mutters alene. Det gikk ham temmelig skitt i Haugesund, hvor han fikk mer enn tilstrekkelig av både juling og straff, og den danske hær vilde formentlig ha overlevet hr. Bastians innfall over grensen, om det nogengang var kommet til en batalje. — Dette hans flammende hat til alt det danske hadde sikkert sine dypere årsaker, som jeg dog aldri fikk bragt på det rene. Bastian var en bra kar så lenge han bare var edru, men straks drammene blev for mange laget han bråk og gav eller

Nå smyger bilene seg fram mellom bergene og korresponderer med de sjøverst kommunikasjoner. Handel og omsetning florerer. Helt nede i Italia har denne mann sine armer. Gutten fra Bakerviken kan heise flagget nå han er blitt over de sytti år. Han har i sannhet brukt sin arbeidsdag godt. Bygget landet og gjort det rikere for slektene som kommer.

Melbo og Stamsund kan ikke «se» hverandre. «Lofotveggen», denne lange, høye rad av tinder står imellom og stenger. Men de to stedene er allikevel som i slekt. Iallfall var de to menn det som skapte dem, selv om det er mange ulikheter for øvrig.

De var begge byggende menn, evnerike, innsiktsfulle og dyktige i handling. For dem var vanskelighetene til kun for å overvinnes.

Ola Berg.

Redaktør L. H. Stavem.

In memoriam.

—:o:—

Tak for ilden som brændte
i hjertets vraa,
for tankenes bud du sendte
til stor og smaa.
Du stred, ti livet er stedt i strid
om ret og rangt.
Men ærlig, fryktløs — av tilmaalt tid . . .
du rettet mangt.

Vi staar her bøiet i skremslers hus
og vidner fast:
i dig en klingende tones brus
for Nordland brast.

Vi bærer mot dig vor tak saa øm
for trolig vakt
— og sindet sørger ved smertens strøm
for slegten lagt.

Georg Rokkan.